

NOTATIONES.

ALENDIS IANVARIJ.] Qui dies olim ab idolorū cultoribus omni luxu, & superstitione celebratus est. a quo superstitionis genere cum cessandū esse beatus Almachius suaderet, Præfæcti Romæ iussu, ut in Martyrologio narratur, interfectus est. Eo die per plateas chori ducebantur, strenæ dabantur, & mensæ extruebantur dapibus; aliaq; agebantur eiusdem generis, quæ epistola, ad Zachariam Pontificem scripta, à Bonifacio Episcopo commemoratur, & à Burchardo item lib. 19. de pœnitentia. Ab ista gentiliū detestabili consuetudine, & moribus, vt populus Christianus omnino abduceretur; & inquinari nullo modo posset impiarum epularum contagione, est olim ab Ecclesia institutum illius diei ieiuniū; vt Albinus testatum facit libro, quem de diuinis officiis contexuit; Isidorus lib. 2. cap. 4. de off. eccl. scriptumq; etiam extat in fragmento quodam codicis, qui est de ritibus Ecclesiæ, & in libro, qui inscribitur Ordo Romanus. eamq; ob causam etiam triduo Litanæ indictæ, & actæ sunt, id quod synodo Turonensi secunda sancitum est cap. 18. ac decretum item fuit concilio Toletano, vt illo die, Alleluia, non caneretur. illudq; præterea, vt à decimo sexto cal. Ianuarii, usque ad Epiphaniarum solennitatem, continuis diebus concursus ad Ecclesiam ab omnibus fieret, vt est can. 4. synodi Cæsaraugustanæ. Extat in cal. Ianuarii sermo sancti Ambrosii, & sancti Maximi, quo maxime coarguitur deprauatus ille usus eorum, qui gentiliū more calendas Ianuarias agerent. In eandem pene sententiam spectat tota officii diuini ratio, Ambrosiano ritu ad eum diē adhibita.

Circumcisio.] De Circumcisione multæ extant Homiliæ patrum Latinorum, & Græcorum. atque in iis quidem præcipuus liber, est sancti Hieronymi, eo de genere cōscriptus: tractatio item beati Cypriani, & martyris: tum sermones sancti Augustini. Alii longe inferioris ætatis, quorum conciones hoc ipso die habitæ, iam reperiuntur, vt huius ætatis scriptores mittamus, sunt sanctus Bernardus,

A Iuo,

NOTATIONES.

Iuo, Bruno Carthusianus, Honorius presbyter, Radulphus, Ardentius, Petrus Cardinalis Aliacensis. De carimoniis hoc ipso festo die aliquid Albinus scribit lib. de diuin. offic. est itē aliquid in frag. cod. de rit. eccl. De officio præterea huius diei parum aut pene nihil Amalarius attingit: sed infra, id ipsum notabimus. Nec vero hoc præterire libet, quod, cum cæteras anniuersarias festorum dierum solennitates explicent illi antiquitatis ecclesiasticæ scriptores, Isidorus, Rabanus, Valfridus, nullam huius mentionem faciunt. neque cur factum id ab illis sit, quicquam ab aliis affertur. At ab initio nascantis Ecclesiæ sacrum hunc diem perpetuo religiose cultum esse, liquido constat, vt ex iis quoque perspicui potest, quæ mox infra commemorabimus de octauæ ratione.

Octaua] Cuius octauæ nomine hic dies olim vocatus, ritu solenni in ecclesia, perpetuo celebratus est; vt indicant ecclesiasticorum officiorum interpretes, qui huius rei tractationem inscribunt eo sci licet nomine, De octauis Domini; vt Albinus lib. 1. de diu. of. Amalarius lib. 4. cap. 32. de eccl. off. & lib. de ordine Antiph. cap. 19. Bernardus presbyter, siue alius auctor libri, qui Micrologus inscribitur cap. 39. Ordo Romanus, octauæ etiam nomine hunc diem vocat, Burcardus lib. 19. de poenitentia, Conc. Mogunt. cap. 36. Lugd. de conf. dist. 3. Ecclesiæ præterea Mediolanensis ritus eodem spectat, vt ostēdit illa Oratio, Deus, qui nobis nati Saluatoris diem celebrare concedis octauum &c. Huius octauæ cultus, quam antiquus sit, cum ex iis quæ notauimus, tum ex illis Almachii verbis, martyrologio adscriptis, facile intelligitur. De ratione vero officii diuini, quod eo ipso die adhibetur, pluribus & Micrologii auctor eo, quo supra, loco dicit, & Sicardus Cremonensis lib. Mitrali, cap. de Octauis Domini, & Durandus item, qui ab illo accepit. Hoc ipso die Romæ statio est ad sanctam MARIAM Transtiberim, quæ statio & si olim vacabat, at antiquam illam esse ex Micrologio cognosci licet, quo sane libro ratio affertur, eorū die illa ibi celebratur. Octauæ autem officium quamobrem institutum sit, Amalarius exponit lib. 4. cap. 32. de eccl. off. & cap. 36. Radulphus etiam Turingensis lib. de canon. obs. prop. 19. eoq; loco copiose differit de octauis, & maioribus, & minoribus. Octauæ mysterium explicat sanctus Augusti-

Augusti-

Augustinus ep. 119. c. 13. Iuo serm. de circumcissione, seu de octaua Domini, & Beda multis locis, aliiq; complures, & ii potissimum, quorum hac notatione meminimus.

Sancti Almachii. J Cuius martyrium cadit sub annum circiter. ccc. à nato CHRISTO, in Diocletiana persecutione: qua grauissima, longeq; omnium immanissima per illum tyrannum excitata, innumerabiles pro Christiana fide occisi, martyrio coronantur; atque ii nominatim in martyrum libris recitatur, Petrus, Dorotheus, Anthimus, Gorgonius, Felices duo, Adauctus, Sergius, Bacchus, Vitalis, Agricola, Cassianus, Albanus, Quirinus, Romanus, Sebastianus, Pantaleo, Vincētius, Menas, Cosmas, Damianus, Mauritius, Legeo Thebeorū: i qua etiā ii nominantur, Cyrus, Ioānes, Chryfogonus, Cucufates, Carpophorus, Abūdius, Cyriacus, Felix, Fortunatus, Achileus, & Antoninus, aliiq; quos suo loco commemorabimus: ac mox infra, Iulitam, Agnetem, ceterasq; multas percensemus, quæ in istius acerrima contra Ecclesiam oppugnatione, varie excruciatæ, martyrii palmam acceperunt. Iam uero Decius rei Christianæ oppugnator maximus extitit; at hic hostis immanis, omniq; crudelitatis genere præstans, ac plane ferus, eam ob causam foras se, cum aliorum, qui res nostras insectati sunt, immanitatē iste superarit; & excogitandis nouis, inauditisq; suppliciis principem locum tenuerit, illum primum Christianos homines contumeliose vexasse, Gregorius Nazianzenus scribit in orat. 1. contra Iulianum. Rem autem totam huius persecutionis meminit Sanctus Augustinus lib. 18. cap. 52. de ciui. Dei, exposuit Eusebius Cæsariensis lib. 8. & 9. hist. eccl. Nicephorus lib. 7. cap. 17. Orosius lib. 7. ca. 25. Zonaras tom. 2. Ann. Simeo Metaphrastes, Michael Glycas, par. 3. Cōstātinus Manasses, Georgius Cedrinus, Paulus Diaconus lib. 10. Martinus Polonus, & alii. Is tyrannus, multis annis occupatus in sedandis, reprimēdisq; Imperii Romani seditionibus, nihil se egisse putauit, nisi nomen populūq; Christianum omnino deleret. hoc animo eum fuisse, non modo Simeo Metaphrastes scribit, sed funesta illius edicta ostēdūt. Itaque cum odium, quo in Christianos homines vehementi flagrabat, annos decem, vel, vt aliis placet, sexdecim dissimulasset, diu ac palam post grauissime exercuit. rem enim Christianā infensissimo,

NOTATIONES.

gladiatorioq; animo, decem ipsos annos oppugnauit, qua sane oppugnatione, vt nulla alia diuturnior fuit, sic longe ceteris omnibus immanior: cum istius suae impietatis ministros praesertim, & satellites habuerit sane egregios, in iisq; Maximianum in primis, imperii socium. Erat tum fidelium multitudo mirandum in modum aucta, atque ita quidem, vt vbique terrarum templa illam non caperent. Furore igitur accensus tyrannus, vt euomeret virus acerbitalis suae, nefarium edictum promulgauit, quo metu non solum, ac terrore in idolorum cultum hominem Christianum induci, sed etiam ad aram pertractum, per vim adigi iussit. Quod edictum quam graue fuerit, animaduerti potest ex illo, quo Antoninus Imperator iam pridem nominatim vetuit, ne prouinciarum praesides tale quicquam auderent. Fuit ab eo Nicomediae lex contra Christianos promulgata, ac publice proposita, vsque adeo iniqua, vt princeps quidam vir, qui in illius familia erat, eam palam in conspectuq; omnium consciderit, nec recusarit, quas ob id poenas se subiturum esse sciebat, constantissime perferre. Sed huius importunissimi tyranni, Deo bellum indicentis, duriora extant edicta. Accidit, nescio quo casu, vt Nicomediae eo tempore palatium Imperatoris, incendio conflagrarit: statim edictum propositum est, vt Christiani, tamquam incensionis auctores, excruciantur. quaedam in Syria, & Arabia seditiones motae sunt: continuo lex maiestatis contra eosdem, vt perduellionis reos, edita est. quid? illi damnabantur tamquam grauissimis criminibus conuicti, cum ipsi plane omni suspicione carerent. Decimo & nono Imperii sui anno, hoc vbique gentium edixit, vt vbi vbi essent Christianorum Ecclesiae, omnino euerterentur, libri inflammarentur; Episcopi & sacerdotes contrucidarentur. omnes denique, cuiusuis ordinis, & aetatis, conditionis, qui idola colere recusarent, omni internecione occiderentur. Quo factum est, vt, praeter eos, qui partim in insulas relegati, partim ad metalla damnati sunt, septem & decem millia etiam hominum Christianorum in diuersis prouinciis extiterint, qui triginta dierum spatio pro Christo domino martyrium subierint. In Phrygia eo nomine quaedam Christianorum vrbs obsessa, tandem tota incensa est. Itaque toto terrarum orbe, illis temporibus, exilia, bonorum proscriptiones, cruces, ignes, & inaudita supplicia alia, Christianis homi-

hominibus proposita cum fuerint; non debilitata est tamen, nec fracta vnquam constantia Christianorum; quorum tantam multitudinem martyrium pertulisse constat, vt Zonaræ, aliorumque testimonio, infinita sit, atque innumerabilis. Quamobrem victus Diocletianus tyrannus, eiusque socius Maximinianus tam magno martyrum numero, cum vterque putaret, se cruciatum excogitasse, quo dolor, & sempiterna ignominia populo Christiano inuri possit, edixit, ac iussit, vnicuique, CHRISTI religionem colenti, oculum dexterum erui. At, diuina ope, inanis ea cogitatio, irritusque conatus fuit. nam cum ea se ambo moliri cernerent, quæ perfici omnino non possent: non vlla commutandæ vitæ cupiditate, vt plerique scribunt, aut ingrauescentis ætatis molestia affecti, sed diuina CHRISTI virtute, & miraculorum magnitudinē, eò compulsi sunt, vt imperio se abdicarent. quod & si in vulgus non dixerunt, libere hoc ipsi illis confessi sunt, quibus animorum suorum cogitata patefacere solebant, vt Michaelis Glycæ annalibus proditum est. Atquæ hæc summatim dicta sint de Diocletiano, ac de funestis eius edictis.

Alypii, vrbis præfecti.] Sic in manu scriptis codicibus, apud Vsuardum, & in frag. libri de rit. ecclesi. is præfectus nominatur, & alii Olympium appellant. Almachii autem martyris meminit Anastasius. S. R. E. Bibliothecarius, Alcuinus de off. lib. 4. auctor lib. de rit. eccl. vet. Beda, Vsuardus, & Ado. in Martyrolog.

Sancti Concordii.] Hic ratione temporis, quam nobis seruãdam proposuimus, priori loco in Martyrologio nostro collocari debuerat cum is multis ante annis, quã beatus Almachius, martyr, factus sit, Antonino scilicet Imperatore, anno Domini c x l. at cū Romæ alicuius martyrium extiterit, contra a nobis sit, vt ille Martyrologii ordine, ponatur primo loco, tum deinceps cæteri pro annorum ratione. Sancti autem Concordii vitam litteris Clerici duo mandarunt, qui illum sepelierunt. De eo aliquid extat, manu scriptum, Louanæ in ædibus Carthusiensibus; apud Adonem item, Bedam, Vsuardum, in Martyrol. & apud Mombricium, scriptorem Mediolanensem, tom. i. de vit. Sanct. tum denique apud surium, tom. i.

Sanctæ Martinæ. Hæc virgo, & martyr nobilis, coronatur, anno a

NOTATIONES.

CHRISTO nato, c c x x x. De eius martyrio extant manu scripti codices, quos Ado est in huius vita conscribenda confectatus. sunt qui putent, ab Anastasio Bibliothecario, eius res sancte fortiterque gestas, litterarum monumentis traditas esse. At tu vide Surium, tom. 1. de vit. sanct. Mambricium item, tom. 1. & eundem Adonem in Martyrol.

Sanctorum Triginta.] De quibus Anastasius, Ado, Beda, in Martyrol. Eorum martyrium, anno Domini circiter. c c c.

Sancti Basilii.] Cuius dies natalis in Græcia calendis Ianuarii colitur, vt Mediloani item; quod apparet ex vetustis Ecclesiæ Mediolanensis monumentis. Quæ Ecclesia habet sane multa, quæ ex sancti Ambrosii institutis sumpta sunt ab antiquorum patrum Græcorum vsu. De Basilio autem nos pluribus suo loco, nempe infra, 18. cal. Iulii. quo die, more Romano, eius celebritas agitur.

Sanctæ Euphrosinæ.] De qua item tertio Idus feb. sed Martyrologii Romani nos auctoritatem, & Bedæ, Vsuaridq; codices vetustos secuti, huic diei anniuersariam illius commemorationem adscripsimus: hocq; magis, quod in Græcia fit etiam hoc ipso die. Eam alii, Euphrasiam vocant. Cuius vita extat in libro, qui inscribitur, De vitis patrum; & apud Simeonem Metaphrastem, a quo Surius illam accepit, tom. 1. de vit. Sanct. Eius item mentio a Damasceno fit in extremo tertio libro, de imaginibus.

Sancti Fulgentii.] Cuius dies natalis anno domini, circiter c c c c x c i x. De eius vitæ sanctitate, fidei confessione, doctrina, ac libris, quos docte, pieq; ille conscripsit, aliquid litteris prodidit Isidorus Episcopus Hispalensis in libro de viris ill. Enuceate vero omnem eiusdem vitam descripsit illius discipulus, ad Felicianum Episcopum, qui in illius locum successit, vt litteris eam grauiter exarata, apud Surium legere licet. tom. 1. de vit. Sanct. Perite autem, vt solet, Ioannes Molanus de huius doctoris libris disseruit in præfatione, quam eiusdem operi, per Plantinum impresso, adiunxit. At in scribendo, quem sibi hic ad imitationem proposuerit; quoue orationis genere vsus sit, Xystus Senensis ostendit in Bibliotheca sancta, lib. 4. De eo præterea in Concilio Toletano 8. & in synodo Moguntina, Carolo Magno, Imperatore.

Sancti

Sancti Fulgentii Vtriculani.] Hic anno d n. obdormiuit in Domino. Cuius vitæ meminit sanctus Gregorius lib. 3. cap. 12. Dialogorum.

Sancti Proculi.] De quo beatus Antoninus, par. 3. annalium, tit. 24. cap. 14. S. 3. 1.

Sancti Eugendi.] Ado, Vfsuardus, Beda, in Martyrol. & codex Romanus. Hunc plerique Augendum vocant; sed Eugendum dici debere, nos veterum monumentorum docet auctoritas. Illius vitam litteris ab eiusdem discipulo consignatam, legimus apud Surium tom. 1. de vit. Sancti. Eius dies natalis potissimum celebratur in Iurensum monasterio.

Sancti Clari.] Viennæ in Gallia illius anniuersarius dies festus colitur: & vita, manu scriptis codicibus olim expressa, nunc typis edita, extat in Surii volumine primo de sanctis.

Sancti Magni.] De quo nihil plane scriptum comperimus, nisi martyrii diem, calendis Ianuarii adscriptum, & nomen.

Et aliorum sanctorum &c.] Est clausula, qua in singulos dies lectio Martyrologii concluditur, vt paucis reliquos omnes sanctos complectamur; tum quia non omnes, quorum dies natales in singulis, iisq; diuersis Ecclesiis coluntur, non sunt Martyrologio adscripti; tum præterea, quia multi æterna fruuntur gloria, qui neque in sanctorum numerum relati sunt.

Quarto Nonas Ianuarij.

Octaua sancti Stephani.] Quæ octaua etiam beati Augustini tempore celebrata est diuinorum officiorum cultu, vt is scribit in ep. ad Cassulanum; & Amalarius meminit lib. 4. cap. 38. de eccl. off. Quibus locis ratio affertur, cur ea ageretur; quæ tamen in ecclesia Mediolanensi non agitur, vt ex priscis illius ecclesiasticorum codicum monumentis animaduertimus.

Sanctorum martyrum Argei, Narcissi, & Marcellini.] Quorum martyrium incidit in Diocletiani, & Maximiani persecutionem, quæ teterrima extitit anno Domini c c c v. Quo etiã anno martyrium subierunt, Iulita, Agnes, Eulalia, Catharina, Barbara, Athanasia, &

NOTATIONES:

fia, & eius filie, Lucia, Anyfia, & complures martyrii laude illustres. De beatis autem Martyribus, Argeo, Narcisso, & Marcellino proditum memoria est apud Adonem, Vsuardum, & Bedam.

Sancti Defendentis.] Qui martyrium pertulit anno domini cccviii. eius suscepta pro Christo certamina, litteris testata reliquit Theodorus, Massiliae Episcopus: cuius eo de genere liber extat in vetustis monumentis Ecclesiae Bergomensis.

Sancti Macarii.] Duo Macarii extiterunt, sanctitatis laude, & vitae anachoriticæ studio præclari; vnus Alexandrinus, alter Aegyptius, de quo fit 18. calend. Februarii. Huius vitam contexit Heraclides monachus, vt est in libro, qui inscribitur Paradisus. cap. 7. De hoc ipso in vitis patrum, apud Ioannem Cassianum coll. 15. cap. 3. Rufinum lib. 11. cap. 4. hist. Eccl. Socratem lib. 4. cap. 18. Sozomenum lib. 3. cap. 13. Cassiodorum lib. 7. cap. 39. lib. 8. cap. 1. Nicephorum, & alios, tum denique apud Surium tom. 1. de vit. Sanct.

Sancti Isidori.] Qui martyrio coronatus est anno domini circiter ccccxiii. De eo, Beda, Ado, Vsuardus, & rerum ecclesiasticarum annales.

Sancti Martiniani.] Qui obdormiuit in dño, anno ccccxiv. sepultus est Mediolani in aede sancti Stephani. Eius vita breuiter conscripta extat in codice manu scripto, qui est de sanctis, qui præcipue coluntur in ecclesia Mediolanensi. De eodem item Bossius in suis annalibus; tum præterea in antiquis calendarii Mediolanensis monumentis.

Sancti Odilonis.] Cuius vitam, litteris consignatam, posteris primum reliquit Hugo, monachus Cluniacensis. Sermonem præterea præclarum de eo Petrus Damianus Cardinalis habuit. Scriptum item aliquid de eodem extat apud sanctum Antoninum par. 2. ann. tit. 15. cap. 16. apud Sigebertum lib. de vir. ill. cap. 163. & apud Vincentium Belluacensem lib. 24. cap. 102. & seq. spec. hist. Vitam totam huius spectare licet in tom. 1. Surii.

Sancti Adalardi.] Huius vita, ab sancto Paschasio Abbate contexta, apud Surium extat. tom. 1. de vit. Sanct.

Sancti Spiridonis.] Sic in Romano calendarii codice: at Siridonem hunc alii vocant.

Hoc ipso die, in ecclesia Constantinopolitana fit de sancto Siluestro pontifice: sed pridie calendas Ianuarii fieri debere, hoc cum Ecclesia Catholica Romana vsu traditum est, tum scriptorum omnium consensu.

Tertio Nonas Ianuarij.

[Octaua sancti Ioannis &c.] De hac item octaua, vt supra sanctus Augustinus, & Amalarius eo ipso loco.

[Sancti Antheri.] Al. Anterotis. quo nomine hunc Græci appellant: Nicephorus autem Anterium vocat. Huius epistola, de translatione Episcoporum, præclare conscripta ad Episcopos Beticæ, & Toletanæ prouinciæ, extat tom. 1. conc. & apud Nicephorum etiam, & apud Gratianum 7. q. 1. c. mutationes. De pontificatus eius annis dissentiunt inter se annalium scriptores. Sunt Græci in ea sententia frequentes, vt mensem vnum, & dies decem illam ecclesiæ præfuisse opinentur; in iisq; maxime, Eusebius, Nicephorus, Zonaras, quos secutus est Haimo, & Panuinius item. Latini verò, alii tres annos, & menses; alii vndecim, & menses præterea aliquot; plerique alii annos duodecim pontificatui eius ascribunt: In qua controuersa re dirimenda vnus nobis instar omnium est, sanctissimus pōtifex, idemque ecclesiasticarum rerum antiquitatis vsu peritissimus Damasus: qui annis duodecim ad ecclesiæ gubernacula illum sedisse scribit, libro pont. cap. 20. cui consentientes sunt, ecclesiæ Romanæ annales; & grauium autorum manu consignata monimenta; sed enucleatius rem omnem perscribimus libro notationum, quas Platina adiunxit. Quod de martyrum rebus gestis conquirendis, & scribendis ab illo actum esse dicitur; idem a beatis pontificibus, Clemente 1. Fabiano, Iulio 1. & Urbano decretum esse animaduertimus: vt suo loco exponemus & distinctius, & vberius. De Anthero autem pontifice, & mar. Beda, Florus, Ado, Vsuardus hoc ipso die in mart. Euseb. lib. 6. c. 22. Ruf. 20.

[Sanctorum martyrum, Cyrici, Primi, & Theogenis.] Vsuardus, Beda, & Petrus Equilinus lib. 2. cap. 41. de sanctis. Eorum martyrium extitit anno domini c c l v i.

N O T A T I O N E S.

In vrbe Aulana, sancti Petri martyris.] Alii in vrbe Aulona; alii, in vrbe Aulone. quæ vrbs maritima est in finu Hadriatico, vulgo, la Velona, vocatur. Huius beati martyris vitam, Græce primum cõscriptam, Anastasius, S. R. E. Bibliothecarius, latine reddidit. Hæc an ea sit, quam Surius in codicem primum de vitis sanctorum retulit, aliorum sit iudicium. Quod verò, ille siue Anastasius, siue alius scriptor, beatum Petrum martyrem, de quo scribimus, in crucem actũ esse tradit, Maximiano, alii Diocletiano Imperatore, id factum narant; nihil sane interest, cum illius teterrimæ persecutionis, contra Christianos excitatæ, vt imperii, socius vterque extiterit.

Sancti Gordii martyris.] De quo extat luculenta concio Bassili, quæ est 19. Fuit is ciuis Cæsariensis: ad cuius nobile martyrium concursus multitudinis factus est maximus.

Sancti Florentii Episcopi.] Qui octauus Viennæ Episcopus fuit, vt Beda testatum facit in Martyrol. & Ado item.

Sanctæ Genouefæ.] Cuius vitam, multis ab hinc annis scriptã, præclare hoc tempore contexit Surius volumine primo de sanctis. De eadem item Gregorius Turon. de gloria con. cap. 91. & in lib. de reb. gest. Gal. Sigilbertus in annal. Virgo hæc quieuit in domino, anno circiter d. x. v.

Sancti Danielis leuitæ, & martyris.] Cuius martyrium, & inuentionem cognosci licet ex vetustis vrbs Patavii monumentis, & ex annalibus, quos Bernardinus Scardeonius contexit. De eo item Petrus Equil. lib. 2. cap. 40.

Sancti Quintini martyris.] Cuius corpus mirabiliter inuentum est, ac translatum ab Eligio Episcopo. festi autem diei, quo sancti alii cuius reliquæ sacræ inuentæ sunt, celebritas religiosè semper acta est in ecclesia Dei, vt perspicuum fit & ex Inuentionibus, quæ Martyrologiis quam plurimæ adscriptæ sunt, & ex sermonibus, quos de inuentionibus sanctorum Geruasii, & Protasii, Nazarii, & Celsi, Vitalis, & Agricolæ, beatus Ambrosius habuit, & ex sancto Augustino lib. 9. confessionum cap. 7. lib. 22. cap. 8. & ex inuentione beati Stephani Protomartyris, quam Lucianus presbyter Hierosolymitanus græce conscripsit, latinamq; fecit Auius presbyter Hispanus. Idq; ipsum plane cognoscitur ex multis concionibus, quas idem sanctus

Augustinus

Augustinus de eodem protomartyre habuit. De inuentione sancti Herculani Episcopi Perusini scribit Gregorius Magnus lib. 3. dial. cap. 13. De inuentione capitis sancti Ioannis Baptistæ extat liber in operibus beati Cypriani martyris. Neque est, cur hoc loco id pluribus differamus. Translationes autem sanctorum, pio cultu & anniuersaria solemnitate celebratas perpetuo esse, cum ex Martyrologiis cognoscimus, tum ex iis, quæ ecclesiasticis monumentis a grauissimis uiris prodita sunt de translationibus sanctorum Ioannis Baptistæ Alexandriam; Lucæ, & Timothei Constantinopolim; Ignatii martyris Antiochiam. Babilę, Meletii, & aliorum, quorum translationes Alanus Copus commemorat dial. 3. cap. 16. & Onufrius cap. 16. libro de ritu sepelliendi. In transferendis autem sanctorum reliquiis, qui ritus olim adhibitus sit, facile cognosci licet ex ep. xxiiii. sancti Ambrosii ad Marcellinam sororem, & ex locis multis beati Augustini. Hoc ipso die fit in Ecclesia Constantinopolitana de sancto Malachia propheta; sed nono Calendas Maii, anniuersarium eius diem adscripsimus, adducti certa martyrologii veteris auctoritate.

Pridie nonas Ianuarij.

Octaua sanctorum Innocentium.] Cuius meminit Amalarius lib. 4. cap. 37. de eccl. off. auctor micrologi cap. 36. qui causam affert, cur eorum octaua solemnius agatur, quam dies martyrii.

Sancti Titi.) Ad quem sanctus Paulus epistolam scripsit, quæ extat multis præterea locis eiusdem meminit, ut 2. Cor. 2. 7. 8. 12. Gal. 2. Tim. 4. Eusebius item lib. 3. hist. eccl. cap. 4. Dorotheus in Synopsi, & nos in notationibus ei adiunctis; Ignatius in ep. 5. ad Philadel. Græcus etiam scriptor in appendice ad Hier. catal. cap. 12. Isidorus in lib. de vit. Pont. nou. test. Beda præterea, Vsuardus in Martyrol. hoc ipso die; tum Volateranus lib. 19. com. Eius vitam litteris mandauit Zenas, cuius idem Apostolus aliquando meminit.

Sanctæ Darfossæ.] Sic in Bedæ, & Vsuardi martyrologiis, & manu scriptis, & emendate impressis legitur. Alii tamen Darfosam appellant de qua etiam memoriæ ab Adone proditum est, & in Gestis

NOTATIONES.

item Pigmenii & Bibianæ . Eius martyrium anno domini circiter CCLVI.

Sanctorum Prisci presbyteri, Priscilliani &c.] De quibus breuiter Ado, Vsuardus, Beda & alii scribunt : aliquid etiam extat in gestis Pigmenii, & Bibianæ.

Sanctorum Hermetis, Aggei &c.] Vsuardus, Mart. R. Ado. Sancti Ferrutii.] Beda.

Sanctorum Aquilini, Gemini &c.] Martyrium cadit in annum domini circiter CCCXXXVI. Ado, Vsuardus, Beda, M. R.

Sanctorum septuaginta duorum &c.] Monologium græcum, & oratio, quæ extat in græcis antiquis orationibus. De septuaginta autem discipulorum nominibus Dorotheus in Synopsi, nosq; in notationibus, illi adiunctis. Sed septuaginta ne duo, an septuaginta solû extiterint, disputatio est. Sanctus Hieronymus in libro Mansionum ad Fabiolam septuaginta fuisse opinatur. idem sentit sanctus Ambrosius, & Irenæus lib. 3. & Eusebius lib. 1. ca. 1. at duos & septuaginta scribit sanctus Augustinus lib. 2. euang. quæst. & Beda lib. 3. in Lucam, & Clemens Pontifex & martyr lib. 2. cap. 59. Apost. Const. & Epiphanius auctor græcus omnis antiquitatis vsu litterate peritus in fine primi tomi contra hæreses. quid multis? beatus Lucas Euangelista, totam disputationem explicat illis verbis: Designauit dominus, & alios septuaginta duos, vt est vulgata editio, latinorum codicum omnium antiquitate comprobata: cui suffragantur etiam græci libri emendatiores, & codex in primis peruetus Apostolicæ Bibliothecæ. Quod vero illi pro duobus & septuaginta dixerint septuaginta tantum, id factum est, eo more, tritoq; vsu loquendi, quòd breuitatis causa, numero minori omisso, maior recensetur. Videmus enim Bibliorum interpretes à scriptoribus septuaginta appellari, cum tamen e singulis tribubus, quæ duodecim erant, sex delectos, septuaginta duos extitisse constet.

Sancti Gregorii Episcopi.] Qui Ligonensi Ecclesiæ cum annos quatragesima præfuisset, multis rebus religiose gestis, quieuit in domino anno salutis DXXXIII. Eius vitam sanctus Teticas, eiusdem vrbs Episcopus, litteris mandauit. quam vitam post Gregorius Turonensis contexit lib. de vit. patrum cap. 7. Eandemq; Surius in volumine.

Iumen. 2. retulit. Multa etiam de illo narrat, Vincentius Belluacensis lib. 2. cap. 53. Spec. sanctus Antonius part. 2. an. tit. 12. cap. 8. & Boninius Mombricitus part. 1. de vit. sanct. Eiusdem meminit idem Gr. Tur. lib. 3. cap. 19. hist. franc.

Sancti Agontii &c.] Cuius vitam breuiter beatus Gregorius Magnus narrat lib. 3. dial. cap. 25. Is quieuit in domino, anno salutis D L X I I I I.

Sancti Petri Damasceni.] De quo sanctus Antoninus tit. 14. cap. 1. Annal. & Sigilbertus in Annal. Is martyrio coronatur anno domini D C C X L I I I I.

Sancti Rigoberti.] Quem alii Robertum appellat, eius uitam legitimus apud Surium uolum. 1. de sanct. Est etiam de eodem mentio in historia, quam de Francis Paulus Aemilius scribit lib. 2.

Sancti Pharaïldis.] De qua in martyrol. Belg. & apud Massæum lib. 12. annal.

Sanctæ Faustæ uirginis.] Martyrolog. M.S.

Sancti Rogerii.] De quo in litteris Gregorii Noni Pontificis, quæ Tuderti asseruantur.

Nonis Ianuarij.

Vigilia Epiphaniæ domini.] Cuius meminit sanctus Hieronymus in libro, qui inscribitur Lectionarius, & auctor Micrologi cap. 40. & Ordo Romanus. quo libro traduntur lectiones, quæ more Romano eo die in Ecclesia recitantur. Sicardus autem, & Durandus exponunt totam eiusdem diei officii rationem. Antiquus sane est uigiliarum usus, & cultus, ut pluribus Isidorus differit lib. de eccl. off. cap. 22. De nocte uigilat ad te spiritus meus, inquit Esaias Propheta, cap. 26. Media nocte surgebam, ad confitendum tibi, ut scriptum est in Psal. 118. quid? Christus dominus & uerbis, & crebris exemplis, has sacras uigilias, ac pernoctationes docuit, Matth. 12. Luc. 12. & 6. Explosa est autem Vigilantii, & aliorum hæreticorum, quos Hyctazontes appellant. de his uigiliis male sentientium, opinio; ut eodem loco idem Isidorus scribit, & sanctus Hieronymus in ep. ad Riparium presbyterum, & patres concilii Aquisgran. cap. 130.

Quam

NOTATIONES.

Quàm magno pietatis studio hæ vigilię seruariantur, id cum ex aliis cognosci licet, tum ex eo, quòd ad illas pie colendas sanctus Augustinus hortatur con. 2. in psal. 32. & ser. 55. de temp. & sanctus Ambrosius ep. 85. ad Marcellinam sororem, & copiose admodum ostendit Gregorius Turonensis lib. 10. cap. 29. Nec vero singulis dierum festorum noctibus, sed certis quibusdam, ab ecclesia præscriptis, illas celebrari oportere, decretum est concilio Oxoniensi. Atque illæ quidem præcipuæ sunt, vigilia sacri Natalis diei Domini, quæ adhuc obseruatur; vigilia Paschæ Resurrectionis, de qua Albinus lib. de diu. off. & nos suo loco, vigilia præterea Pentecostes, vigilia sancti Io. Baptistæ, sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, sancti Laurentii, Assumptionis beatæ Mariæ virginis, sancti Bartholomæi, sancti Matthæi, sanctorum Simonis, & Iudæ, vigilia omnium sanctorum, sancti Andree, sancti Thomæ, sancti Iacobi, & sancti Matthiæ. Ad has vigiliis ita diligenter clericos conuenire oportebat; vt si quis eorum, inualitudine non impeditus, ei muneri defuisset, non clericali solum stipendio mulctaretur, sed excommunicationis pœnam subiret, vt Carthaginensis concilio 4. cap. 49. sancitum est. Illud verò ex Romano Antiphonario, & ex Amalario animaduerti licet, ad primam vigiliam initio noctis olim clerum dumtaxat conuenisse; ideoque eam nocturni officii partem sine inuitatorio esse, quoniam ad vigiliis populus ea hora non inuitaretur: ad alteram autem vigiliam, cuius à media nocte initium fiebat, & clerum & populum frequentem concurrisse. At sancti Hieronymi tempore, vt ex epistola ad Eustochium scripta, cognoscimus, tripartita matutinarum precum diuisione, sacrarum vigiliarum excubiæ agebantur. Verum in eo fidelium concursu, qui ad illas maximus fiebat, humani generis hostis, Satanas, religionis progressui inuidens, subdole fecit, vt pius earum vsus, sancte institutus, ac diu religiose seruatus, violaretur, inductis nonnullis morum corruptelis. Itaque Elibertini Concilii patribus primum prohiberi placuit, vt ne fœminæ in cœmiteriis pernoctarent; id quod canone 35. in eodẽ concilio, & in Antisiodorensi can. 2. & 3. enucleate præscriptum est. Quàm valde autem detestabilis corruptelarum vsus introductus esset ad sacrarum

sacrarum vigiliarum celebritatem; hoc sanctus Augustinus ostendit
 sermone 25. ad fratres in heremo. Porrò ista corrupta morum con-
 fuerudo Mediolani cum esset; rei indignitate Monica mater com-
 mora, ab sancto Ambrosio id impetrauit, vt in ecclesia Mediolanēsi
 vigilia nocturnæ cessarent. At earum loco pro festis diebus sancto-
 rum ieiunia colimus, vel ex institutione, vel ex deuotionis studio, vt
 præclare eodem sermone ille exponit. Mediolanēses in vigiliis san-
 ctorum martyrum, Geruasii, & Protasii, quos patronos pia veneratione
 colunt, ieiunium seruant: itidem faciunt Rauennates sancti
 Apollinaris Episcopi, & martyris: sicq; reliqui populi pro festo die
 sancti, quem patronum uenerantur. Nec verò populi solum singu-
 lari pietate id præstent; sed priuati homines, qui, religione ducti,
 sanctum præcipua veneratione deligunt, ad cuius patrocinium se
 precibus conferant. Theodosium Cæsarem in singulari cultu, sac-
 cum Ioannem Baptistam habuisse, memoriæ proditum est: sicut
 de Bonifacio etiam comite legimus, qui beatum Stephanum proto-
 martyrem sibi patronum sumpsit, cuius festum diem omni Chri-
 stianæ pietatis officio coleret. Atque hæc quidem de ieiunio, quod
 deuotionis studio, vt sanctus Augustinus ait, seruatur. Ieiunia ve-
 ro ex institutione, atque ex præcepto sunt, quæ in aliquot san-
 ctorum vigiliis, & aliis certis diebus, temporibusque præstari
 oportet. eodem loco is commemorat, quæ sanctorum vigiliae sint, in
 quibus colitur seruaturque ieiunium, nempe vigiliae Assumptio-
 nis beatæ Mariæ uirginis; natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ, san-
 ctorum Apostolorum, Petri & Pauli, Simonis & Iudæ, Matthæi,
 & Andree, ac Iacobi maioris. Quo loco in reliquorum Apосто-
 lorum vigiliis & si is ieiuniorum non meminit, at in iis ieiunia coli
 oportere. præterquam in illis, quæ beatorum Apostolorum, Iacobi,
 & Philippi, ac beati Ioannis Euangelistæ sunt, hoc præcipit S. mater
 Ecclesia vt est decretalis epistola; ab Innocentio Tertio, Pont. Max.
 ad Archiepiscopum Braccharensem cōscripta. De aliis ieiuniis, quæ
 coli, præstariq; debent, loco suo vberius disseretur, ne longior a no-
 tationum proposito digressio fiat.

Sancti Telesphori.] Qui ut Irenæus lib. 3. cap. 3. aduersus Hæ-
 reticos inquit, gloriosissime martyriū fecit. De eodem Methodius in Chro-
 nicis,

NOTATIONES.

niciis, Tertullianus contra Marcionem; Damafus in Pont. cap. 9. Eusebius lib. 4. cap. 5. hist. eccl. & in Chronicis: Nicephorus lib. 3. Cap. 25. hist. sacræ, & in Chron. Zonaras, Ann. tom. 2. Ado in Ann. Bedæ, Vsuardus in Martyrol. Haimo lib. 4. cap. 17. rer. chr. mem. Marianus Scotus, & Martinus Polonus in chron. Otho Phrygigenis lib. 3. cap. 22. & 24. Abbas Vrsp. in chron. Albinus de Diu. of. Amalarius de of. Mis. Volaterranus com. lib. 22. Albertus Crantius eccl. hist. lib. 2. capi. 1. Nauclerus tom. 2. gen. 5. & alii præterea plurimi.

A sancto Petro nonus.] Vsuardus, & alii item, septimum putant; sed nonum recte censerî, in notationibus ostendimus, quas Platina adiunximus.

Cathedram Romanam tenuit.] Quot annos ad Ecclesię gubernacula is sederit, dissentiunt in hoc Latini a Græcis, pontificiorum annualium scriptoribus. Verum nos Latinos, utpote qui rectius id norunt, plane secuti sumus, & beatum Damasum in primis.

Ieiunium per septem hebdomadas.] De quo ieiunio apud Gratianum dist. 4. cap. statuimus; apud Iuonem par. 4. & Burchardum lib. 13. canone cauetur. Quod ieiunium is decreuit, concilio, Romæ habito: idque ut septem ante Pascha hebdomadis, quemadmodum Rabanus scribit, ieiuniis corpus maceremus; sicut rursus aliis septem post Pascha hebdomadis, nempe ab eo Paschæ die usque ad Pentecostem, a ieiuniis relaxamus. In illis, quæ pascha præcedunt, luctu, lacrymis, abstinentia, corporis afflictatione, ieiuniis, peccatorum penitentia operam damus, ut Dei misericordiam imploremus, in iis, quæ pascha sequuntur, oratione, diuinis laudibus, cæterisque pietatis officiis studemus peruenire ad promissam spiritus sancti gratiam. Hæc beati Telesphori sanctio de septem hebdomadarum ieiunio, iam inde ab Apostolicis usque ducta est temporibus, ut ex beato Clemente lib. 5. cõst. Apost. ex Damasceni libro, quæ de ieiuniis ad Cometam scripsit, & Athanasio Magno *ἐν τοῖς λόγῳ τῆς ἐπιτομῆς*, ex Petro Patriarcha Hierosolymitano, ex sancto Basilio in ser. contra Ebrios, ex Anastasio Antiocheno, *ἐν τῷ ὁμιλίῳ*, plane animaduerti potest. At uero enucleate, ac docte simul, pieq; de hac re tota F. Turrianus differit lib. 5. pro ep. pont.

Natali die tres Missæ a singulis sacerdotibus.] Vualfridus lib. de reb.

reb. eccl. cap. 21. Albinus lib. de Diu. off. cap. 1. Carolus Magnus in frag. aliq; rituum ecclesiasticorū scriptores. De eius autem institutionis mysterio tum eodem loco Albinus, tum Sicardus Cremonensis, eiusq; imitator Durantius scripsit, tum in primis Innocētius Tertius, Pont. cæremoniarum ecclesiasticarum, & mysteriorum litterate peritus, in Ser. 3. de Nat. Domini. Solemni præterea festo die natali S. Ioannis Baptistæ ter ab vnoquoque sacerdote Missam celebratam esse, ex libro Caroli Magni accepimus. qua de re tota copiosius loco suo dicemus.

Hymnus, Gloria in Excelsis.] Quem hymnum diuinis plenum mysteriis, ante sacrificium dici, hic pontifex instituit: diebus vero dominicis, & natalibus martyrum dumtaxat cani, Symmachus pontifex decreuit. Eum hymnum Angeli inchoarunt, Hilarius sanctus absoluit, vt Albinus scribit.

Martyrium, Antonino Imp.] Anno domini cxxvii. vt est ab Onufrio supputata annorum ratio, L. Aelio, Adriani Augusti F. Vero Cæsare II. & Cælio P. F. Balbino Vibullio Pio Coss. Alii, beati Telesphori martyrium ascribunt in anno domini cxxxvii. Quintio Nigro, & Sulpitio Camerino, Coss. Sed in tam diuersa annaliū, & consulatuum ratione, quam iis temporibus animaduertimus, rē cōtrouersam aliorum iudicio relinquimus: illud vnum affirmamus, quod omnes sentiunt, Telesphorum, de quo scribimus, pontificem sanctissimum, martyrium subiisse, vt in martyrologio narratum est, Tito Antonino Imperatore: qui ob morum benignitatem Pius vocatus est; vel, vt Eusebio placet, quia Christianis, qui in Asia crudeliter vexabantur, succurrit. Hæc quarta contra Christi domini Ecclesiam persecutio ab sancto Augustino numeratur lib. 18. cap. 52. de ciuitate Dei. Qua in persecutione, vt fidei Christianæ testimonio essent clarissimi viri, tormenta, cruciatus, necem, omneq; supplicii genus obierunt, Iustinus Philosophus, Dionysius Corinthi Episcopus, Polycarpus, Pionius; quorum præclare pro religione dimicationes, & illustria martyria commemorantur; Carpus item, Papyrus, Agathonica, & alii, qui post eximias fidei nostræ confessiones, insigniter coronati, in litteris Ecclesiæ Smyrnenfis nominantur. In Gallia iis temporibus nihil, nisi crudeliter cogitatum, atque actum est; idq; &

NOTATIONES.

si minus Antonij Cæsaris, & legati crudeli barbarie, vt infra exponemus, qui illius nomine prouinciã Lugdunensem gerebat. Permultum enim, vt Eusebius scribit, in illis persecutionũ facibus, vbique terrarũ in Gallia excitatis, insigni martyrio pro Christi gloria coronati sunt: quorum certamina, pro pietate fortiter suscepta, litterarũq; monumentis consignata, leguntur. Antonino Imperatore, in Africa Rufinus, Marcus, Valerius, & Honoratus. Antiochiã Demetrius Episcopus, Amatus diaconus, Eustochius & socii viginti: in Lusitania, Veriuimus, Maxima, & Iulia, sorores: in Nicomedia, Dasius, Zoticus, Caius, & alii duodecim: in Calabria, Iacynthus, Quinctus, Felicianus, & Lucius: Romæ septem fratres, Ianuarius, Felix, Philippus, Siluanus, Alexander, & reliqui dico, ac paulo post, eorum mater itẽ, Romæ præterea, Arethas, & alii quinque; non multo post etiam, Narcisus, Crescens, & Candidus: via Aurelia, Fortunatus, Saturninus presbyter, Nereus, & socii c c c l x v: Capuæ, Marcellus presbyter, Castus, Aemilius, & Saturninus: alii denique pœne innumerabiles, qui in omni orbe tunc pro Christo domino varie cruciati, martyrium pertulerunt. Sed quoniam in his nostris notationibus, cum ad martyrologii rationem hoc valde pertineat, proposuimus, singulas persecutiones litterarum monumentis tradere; est, cur breui, at enucleate tamen, perscribamus, qualem se Christianis hic Antoninus præstiterit: quod sane cum ex multis aliis, tum maxime ex Iustini Apologia, quam is ad illum exarauit, & ex altera item, quam Melito Sardenfis ad Lucium verum, eiusdem Antonini Pii filium, scripsit, atque ex illius ipsius edicto facile cognoscemus. Adriano successit Titus Antoninus, qui in pandectis modo Antoninus Magnus, modo diuus Pius appellatur. Marcus autem Antoninus, is est, qui Philosophus vocitatus est. In edicto igitur, quod hic de Christianis promulgauit, mendose apud Eusebium initio legitur, Marcus, vt animaduerti etiam licet ex apologia beati Iustini Martyris, qui prænomine Titum hunc appellat. Porrò Adriani, qui Christianorum causæ aliquando fauit, rescripto, illorum incolunitati satis consultum esse, hic censuit. Nec vero putauit, prouinciarum præfides quicquam contra innocentes homines sine causa agere, neque aliter de eisdem statuere, quam Adriani edi-

Et præ-

eto præscriptum esset. Sed certe contra factum est: nullaque Cæsarum edicta, vel rescripta, vehementius spreta, contemptaque sunt, quàm ea, quibus illi Christianos adiuuare, aut subleuare videbantur. Immo verò, quo maiori benignitate Principes Romani fidelium causam amplectebantur; eò infestius & præfecti, & gentes, a fide auersæ, illos exagitabant, atque insectabantur. Sin autem aliquando fortasse Romæ æquiores se nostris magistratus præbuerunt; in prouinciis tamen crudeliter contra eosdem actum est. Lugdunensem prouinciam Septimius Seuerus tunc obtinebat, cum ex edicto principum, in vrbe Christianis nõ male, neque inique fiebat: in Gallia tamen istius imperio, de illis quàm graua, quàmq; inaudita supplicia crebro sumpta sint, Ecclesiastici testantur annales, ecclesiasticæq; epistolæ. Atqui hæ persecutionum faces per nefarios hæreticos, quorum maxime illis temporibus cohortes erant, vehementer excitatæ sunt. Cum enim ii perditissimi rei Christianæ helluones se Christianos esse mentirentur, publicum illud gentium, a nostra religione abhorrentium, contra nostros odium, omni scelerum, flagitiorumque genere inflammabant. Qua animaduersa re clarissimi viri multi, Christianæ fidei colentes, olim Quadratus, Aristides, Apollonius, Senator, Athenagoras Philosophus, Melito Sardijs, pro Christianorum causa, conscriptis apologiarum libris, defensionem ardenti studio susceperunt: in iisque Iustinus Philosophus in primis, qui communi fidelium nomine ad hunc, de quo agimus, Antoninum Pium se contulit: cui, senatuiq; Romano nostrorum causam exponit; eorum innocentiam tuetur; aduersariorum calumnias depellit; Adriani rescriptum ad defensionem affert. Quo Apologiæ libro Antoninus Christianis, vt ab Orosio scriptum est, æquior per Iustinum factus est: exemploq; Adriani patris, id quod Melito Sardiensis narrat, Larissæis, Thessalonicensibus, Atheniensibus, & cæteris illud rescripsit, vt contra eos nil quicquam noui de cerneretur. Immo proditum memoriæ est, fideles ab eo vsque adeo vehementer amatos esse, vt beneficiis, qui illos Adrianus affecit, et auctos, atque ornatos esse voluerit, quãobré aduersus calumniatores exêplo, vt diximus, Adriani patris, eorũ cãm defendit multis rescriptis, quæ hodie nulla extant. At edictũ vnũ apud Eusebiũ,

NOTATIONES.

quod beati etiam Iustini libris adscribitur, eiusmodi est.

Imperator Cæsar, Titus Antoninus, Augustus, Armenius, Pont.
Max. trib. potest. x v. Col. v III.

Communi consilio Asia. 5.

Noni equidem dijs cura esse, ne tales homines impuniti in obscuro lateant: nam illi ipsi, sat scio, de ijs, qui cultum tribuere ipsis recusant, sunt multo acerbius supplicium sumpturi, quam vos. Ac quibus hominibus iam ipsi grauem exhiberis molestiam, & tanquam impios, & a deorum cultu auersos, infimulatis, eorum plane, quam habent, confirmatis religionem. Illis enim magis in opratis est, vt in crimen adducti, mortem pro Deo suo oppetant, quam vt vita fruantur. Unde sua ipsorum vita hoc pacto prodita, multo maior em, clarioremque reportant historiam, quam si imperata, que vos ab ipsis fieri postulatis obirent. Cæterum de terr. emoribus, qui vel præterierunt, vel iam sunt, non alienum à ratione videtur, vos commones facere: quandoquidem, & cum adsint animos dimittitis, & infelices vestri omnium casus, in illorum religionem, tamquam eorundem causam, transfertis. At illi cum tale quid eueniat, constantius firmitusque Deo fidunt. Vos autem toto illo tempore, Deum penitus ignorare, reque sacras prorsus contemnere, & non solum cultus, qui soli Deo debetur, insciji esse, & expertes, verum etiam eos, qui illum obseruant, & venerantur grauius exaggerare, & ad mortem vsque insectari videmini. Pro quibus hominibus multi, qui nostris præsuere prouincijs, iam ante diuinitissimo, sanctissimoque nostro patri scripserunt. Ad quos quidem ille rescripsit, nihil eiusmodi hominibus negotij faceendum; nisi forte aliquid maleficij contra imperium Romanum designare moliantur. Ad me etiã eorum causa scripsere multi: quibus per litteras, patris mei voluntati, & sententia assentientes, responsum dedi. Quod si quispiam igitur cuiquam Christiano, quia Christianus est, pergat molestia quicquam, aut criminis, inferre; ille, cui crimen illatum erit, etiam si re ipsa Christianus deprehensus sit, absoluat: qui autem illum accusauerit, inustum, debitumque supplicium subeat.

Adiunxit huic edicto Ruffinus interpres, quod in græco codice non est, hoc scilicet, ad Christianorum odium, atque inuidiam publicas clades transferri. Sed quàm indignum nefariumque id esset, ex Iustini Apologia idem Antoninus cognouerat. Quòd verò multis etiam post sæculis, ab fidei aduersariis in odium eam ob causam nostri adducti sint, intelligi licet ex Tertulliano in Apologetico, Cypriano cõtra Dem. Arnobio contra gentes, Augustino de Ciui. Dei, & Augustini discipulo Orosio. Iã vero ad edictum reuertamur, quo

Titus

Titus Antoninus plane statuit, ne quis eo solo nomine, quod Christianus sit, reus fiat: aut si fiat, absolvatur: accusator autem condemnatur: sicq; Adriani patris ~~rescriptum~~ confirmavit. At nihil tamē Christianæ rei profuit: immo, ut narrauimus, nō minor, quā antea, ubi que terrarum exarsit persecutio, præsertimq; in Asia, & in Gallia: ubi multo plures ad martyrium perducti sunt, ut ex ecclesiæ Lugdunensis litteris didicimus, & animaduertimus.

S. Simonis. J. Alii, Simeonis: Cuius mentio fit a Damasceno lib. 3. contra imaginum oppugnatores, & in Nicæna Synodo posteriore. Eius vita primum à quodam seruo Dei, Antonio conscripta est: quam postea Nicephorus in historiæ suæ volumen retulit. De eodem Theodoritus, Cypri Episcopus, in libro, qui Philotheus inscribitur, multa narrat, cap. 26. Euagrius item hist. eccl. lib. 1. cap. 13. & 14. lib. etiam 6. cap. 22. ac Simo præterea Logotheta, Georgius quoque Cedrenus in historiæ epitome, quam egregie contexuit, & Glycas etiam Græcus, par. 4. annalium. Tota eius vitæ ratio enucleate perscribitur in volumine, quod est de vitis patrum cap. 45. par. 1. fuit etiam alius, qui hanc ipsam viuendi rationē secutus, Stylitæ cognomen accepit, nempe Daniel Stylita, quem idem Glycas commemorat: sed Simo hic, omnium sermone vsque adeo celebratus est, ut quod ipse Theodoritus testatum factum in officinarum vestibulis vbique eius imagines collocatæ, extiterint. Huius autem diuini viri dies natalis in Græcia agitur calendis Septembris. Sed est, cur de Stylitis, quos columnarios interpretemur licet, enucleatius perscribamus. Erant enim religiosi homines, qui fide & pietate ducti, sacco induti, in cinere & lacrymis, vitam duriter agebant, humi moleste cubando, & per multos dies, ac noctes, sæpeq; per menses, atque adeo annos stando: hiq; vel in locum, vel in columnam inclusi, Stylitæ appellabantur, ut hic, de quo agimus, Simo, & Daniel, atque alii item, de quibus annalium ecclesiasticorum monumentis proditum est. Eos perbelle Nazianzenus Gregorius expressit his versibus græcis.

Σάκκω τοῖς ἄλλοις, ἢ ἀσποδῶ, ἢ δακρυοῖς
 Εἴλυσαν οἶκτον, ἢ χαμνίας πόνω
 Στάσιν τε γέτων, ἢ μεῶν τε πλειόων

Μικῶν

NOTATIONES.

Μλωὼν τὸ τοῦτου μᾶζον εἰ δ' εἰ πομ' ἰτῶν
 Λπισὸν ὄμμα. πλῶ ἐμοὶ πισὸν λίαν
 Οσοῖτ' ἐπόπται τῶν φίλων τοῦ αἵματος
 Πίσις γὰρ ἐσήλωσε καὶ φόβος θεοῦ

S. Domnionis. Qui fuit ciuis Bergomensis, beatæ Eusebiæ virgini frater germanus. De eo scriptum extat in monumentis ecclesiæ Bergomensis.

Sancti Rusticiniani.] Hic fuit vigesimus primus Episcopus Brixie: de quo in annalibus aliquid memoriæ prodit Helias Capreolus, municeps Brixienfis. Inuentio celebratur nono Calendas Augusti.

Sanctorum Theopompti, Theonæ &c.] Quorum pro fide certamina, & sancte, religioseq; facta, litteris consignata, extant in tabulis ecclesiæ Græcæ.

Sanctæ Syncreticæ.] Cuius vitam, a beato Athanasio, Episcopo Alexandria conscriptam refert Nicephorus lib. 8. hist. eccle. cap. 40.

Beatæ Aemylianæ.] Homil. 38. Gre. Magnus pont.

Sancti Eduardi Regis.] Cuius vita, ab Alredo monacho Cisteriensi contexta, & canonizatio item, extat apud Surium tom. 1. de vitis sanctorum. De quo tamen liber, ab Osberto quodam ad Albericum legatum Innocentii Secundi, Pontificis, primû scriptus est.

Hoc ipso die, qui est nonis Ianuarii, Constantinopoli celebritas agitur sancti Pauli primi heremite. de quo, infra, quarto scilicet idus eiusdem mensis nos dicemus: & commemoratio etiam fit Michæ prophetæ, vt eo ipso die exponemus.

Octauo idus Ianuarij.

Epiphaniæ.] De Epiphaniarum solempni celebritate, patrum tum latinorum, tum Græcorum commentarii, sermonesq; plurimi extant; sancti Augustini sermones septem, tomo decimo adscripti in iis, qui de tempore dicuntur, hi scilicet 29. 30. 31. 32. & qui dein ceps sequuntur: alius item sermo eiusdem 43. ad fratres in heremo habitus; alius præterea numero 58. in iis; qui nuper inuenti sunt:
 sancti

sancti item Gregorii Magni, in basilica sancti Petri Apostoli, Romæ habita, quæ homilia 10. numeratur: sancti Ambrosii sermones tres, nempe 19. 20. 21. sancti Hieronymi liber, quem tractatum dicunt: Sancti Leonis Magni, Papæ sermones octo, sancti Cypriani martyris sermo vnus, de Magis, & stella inscriptus: sancti Ambrosii, quattuor: nempe 18. 19. 20. 21. sancti Maximi Taurinensis sermones octo: sancti Petri Chryfologi, conciones quinque: sancti Fulgentii sermo vnus: Bedæ Homilia vna in hyemalibus: Honorii p̄sb. sermo vnus. Iuonis sermo itidem vnus: Innocentii Papæ Tertii sermones: Jacobi Vitriaci Cardinalis, viri doctissimi sermones: Radulphi Ardentii conciones aliquot: sancti Brunonis sermones item: Petri Cardinalis Aliacensis sermo: Guerrici Abbatis Igniaciensis, hominis religiosi, atque eruditi, sermones tres: & aliorum præterea plurimorum patrum Latinorum, qui inferiori ætate sunt. Græcorum autem, Basilii in primis, homilia vna, quæ inscribitur, de humana CHRISTI generatione: Gregorii Nazianzeni homil. duæ, nempe. 40. 41. Chryfostomi sex in Matth. Gregorii Emisseni vna. Atque hæc quidem de homiliis, & sermonibus veterum, tum Græcorum, tum Latinorum.

Hoc solemni die Ecclesia Romana mater, tria mysteria celebrat, vt ex sermonibus, & hymno, quem canit, perspicuum est: quartum etiam, præter hæc tria, olim ecclesia Africana celebravit: illud vero est de miraculo quinq; panum, & duorum piscium: vt ex sancti Augustini sermonibus accepimus. De quattuor item mysteriis, hoc die peractis, extant conciones, & Maximi Taurinensis, & Iuonis Episcopi Carnutensis, & liber meminit, qui Caroli Magni nomine inscribitur, de ritibus vet. eccl. & ordo Romanus. De iis ipsis præterea quattuor celebrandis morem hodie adhuc ecclesia Mediolanensis retinet, vt ex illius hymno cognoscimus. At sancti Ambrosii tempore, à quo omnem rituum institutionem hæc accepit, baptismum CHRISTI domini hoc die celebravit; vt itidem in ecclesiæ græcæ vsu positum esse, ex Menologio, ex Gregorii Nazianzeni concionibus duabus animaduertimus, quarum vna est xxxix. altera xxx. Græcos autem Syri secuti, itidem faciunt, ut ex eo perspicui potest, quòd in illorum ecclesiis hoc festo die initium Euangelii sancti Marci: quod de baptismo est, legitur. At uerò illud in perpetuo, catholicoq;

NOTATIONES.

coq; matris ecclesiae Romanae iussu fuit, vt, quamuis CHRISTI domini, & baptismum, & miraculum etiam conuersae in vinum aquae, sicut narrauimus, celebret: maiorem tamen diuini officii partem in aduentu Magorum, eiusq; rei mysterio ponat: id quod & Euangelium, & homiliae patrum, & in primis sancti Leonis Magni sermones illi octo, hoc die habiti, & Innocentii Tertii, Pōtificis, conciones de Magis, & alia praeterea ostendunt. Porro olim Christiani, Aegyptū incolentes, vsque adeo hunc ipsum diem, quemadmodum teste Isidoro Cassianus narrat, in cultu, ac veneratione habuerunt, ut hoc vno, & diem Natalem domini, & Epiphaniarum, solemnem celebritatem agerent. Est sane Albinus Flaccus, quem Alcuinum dicunt, in ea sententia, vt opinetur, hanc secundam Natiuitatem CHRISTI esse, totq; illustratam mysteriis, honoratiorem, quam primam. Epiphania autem numero multitudinis dicuntur, & Theophania, & Bethphania, vt vniuscuiusque nominis vim, ac notationem cum Graeci, tum Latini exponunt; praesertim Innocentius Pōtifex, Durantius, & Sicardus, & in Graecis Michael Glycas potissimum; qui id copiosius de multorum sententia exponit: omnesq; summatim ita appellari putant, quia CHRISTVS dominus, propriam diuinitatem hoc die ostendit; vt idem tradit Clemens Pontifex, & martyr; in const. Ap. Diem festum regum alii appellant: Graeci autem festum sanctorum luminum: quo nomine inscribitur oratio xxx. Gregorii Nazianzeni, hoc die habita: Nicetasque exponit, diem luminum dici, quia CHRISTVS baptizatus est, & faces propterea accenduntur. Moris fuit, hoc die, epistola scripta, ab Patriarcha Alexandrino, initium quatragesimae, & Paschae Resurrectionis diem Episcopis Aegypti denunciari. Graeci hoc die baptismum ministrant; vt nonnulli etiam fieri debere opinati sunt; quorum damnata sententia, Leo Magnus Episcopis Siciliae rescribit, neminem nisi urgente necessitate, in Epiphaniis baptizari debere, vt scribit item Rabanus. Iam tuerō vsque ab Apostolorum aetate, hic dies festus, ac sollemnis in ecclesia celebratus est; vt canon Apostolorum extat apud Clementem lib. 5. cap. 13. const. Ap. Erat porrō Epiphaniarum dies, inquit Nazianzenus in laudatione Basilii, frequentia hominum celebris. De cuius sane diei celebritate pluribus differendum non est, cum

res, a patribus, tum Latinis, tum Græcis explicata satis, admodum in promptu sit, & planius ostendatur in oratione, quam Simo Metaphrastes habuit in translatione sacrae manus sancti Ioannis Baptistæ. De ratione autem diuinorum officiorum hoc ipso die instituta scriptum extat in ordine Romano, apud Isidorum, cap. 26. de Diuin. off. Alcuinum de diuin. item off. Amalarium cap. 21. de ord. antiph. Rabanum lib. 2. de inst. Cler. cap. 32. Murologum. cap. 40. Durandum lib. 6. ca. 16. diu. off. Sichardum, & cæteros. Vbiq; uero ex sancto Euangelio, Epiphania Domini, duplex maius Mediolani, item ritu Ambrosiano, ut die Natali Domini, de nocte, maximo populi conuentu, officium matutinum hoc die celebratur; accensis, more græco, multis luminibus. Est Romæ hoc ipso die statio antiquissima mille abhinc annis instituta, apud Sanctum Petrum. Vesperarum item officium, & Missæ Solemnis sacrum, Pontificium, ut in cæremoniarum codice, manu exarato, legitur.

Magi) Qui an reges fuerint, hoc a plerisque in controuersa positum est: Sed certe non eget disputatione: cum patres frequenter in eam sententiam eant, reges illos quidem fuisse, ut Hieron. in psal. 71. Athanasius quest. 2. ad regem Antiochum, Cyprianus in ser. de bapt. Christi: Tertullianus contra Iudæos, Nazianzenus in carm. de uirg. Chrysostomus hom. 6. in Mat. Druthmarus, doctor antiquus in Mat. cap. 2. Anselmus in idem cap. Quid multis? ita nos opinari, ac sentire sacrosancta ecclesiæ mouet auctoritas. si quidem illud, ambulabunt reges in splendore ortus tui, antiquus semper ecclesiæ chorus intonuit. Tu uero uide hac de re copiosius differentem, Martinum cantapretensem lib. 8. cap. 5. Hypotyposeon: Melchiorem Canum, lib. 1. locorum com. & Gulielmum Ifengrinum cent. 1. contra Magdeburgenses, & Molanum lib. de pict. cap. 57. Porro de Magis a Petro Comestore multa scribuntur, quæ narrare nihil artinet. cum pleraque in apocryphis censeantur. Ii certe reges, ut in ecclesia perpetue traditionis est, ac sapientes, Balaami uaticinio instructi, ab oriente, quemadmodum euangelicis litteris traditum est, ad Christum Dominum adorandum uenerunt. Reuersi autem in Persiam & si eadere in Euangeliiis nihil scribitur, Christum Deum ibi prædicarunt, sicut ex uera ratione colligi, Theophylatus scribit. Eorum sacra cor-

NOTATIONES.

pora Constantinopolim e Persia iam pridem translata, & in basilica sanctæ Sophiæ augustissimo apparatu collocata, inde ab Eustorgio, r. Episcopo, Mediolanum delata, ibiq; sexcētis, & septuaginta annis in basilica Eustorgiana religiose asseruata, demum, Federico Aenobarbo Imperatore, Coloniam ab Reinoldo Archiepiscopo asportata, reconduntur. Iam vero qua ætate eorum vnusquisque fuerit, cum ad CHRISTVM Dominum uenit, id scribit Petrus Equilinus; nos tamen nihil quicquam in hoc genere affirmamus, sed in illorum imaginibus exprimendis consuetudinem ecclesiæ omnino retinendam.

De quorum sane p̄ctura scribit Molanus itidē lib. eodē. (Stella duce.) De qua lege Chrystomum, pluribus differentem. (Ad Iesum uenerunt.) Decimo tertio post illum natum die, ut sancti Hieronymus, Augustinus, Thomas, & ceteri fere omnes auctores sentiunt, & antiqua ecclesiæ traditio tenet. explosa est enim Epiphani, & aliorum contra operantium, sententia. Venerunt igitur decimo tertio ætatis CHRISTI Domini die, qui dies fuit, ut plerisque placet, feria sexta.

(Trigesimo ætatis suæ anno baptizatus.) Expleto scilicet nigesimo nono ætatis anno, & ineunte trigesimo: Erat enim Iesus, ut in euangelio scriptum est, annorum quasi triginta: nempe iam per tredecim dies, quod scilicet a die natali ad Epiphaniam intercedunt, trigesimum annum CHRISTVS Dominus attigerat, cum in Iordane a Ioanne baptizatus est. Et id quidem sentiunt, Ignatius martyr in ep. ad Trallianos, Apollinaris, Laodicensis, S. Hieronymus in Ezech. Beda in Luc. quamuis Chrystomus, & alii plerique anno trigesimo primo ætatis inenite, illum baptizatum putent. Dies autem baptismi fuit, viii. Idus Ianuarii, qui dies dominicus eo anno extitit.

(Trigesimo primo.) Reuoluto uidelicet anno, hoc ipso die, qui, illo anno, feria tertia fuit.

In finibus Rhemorum.) qui Galliæ Belgicæ populi, successionebus proximi, eodem iure cum illis utebantur. fidei autem christiæ mysteriis, iam pridem, nascentis ecclesiæ initio, illos a sanctis, Xysto, Silinnio, Amasio, Apostolorum Principis, beati Petri discipulis, institutos, Litterarum monumentis proditum est. Atque uix quidem ullam orbis prouinciam inuenias licet, quæ, Italia excepta, tanto picta-

to pietatis ardore. quanto sane maximo olim Gallia religionem Christianam amplexa sit: quæq; tot, quot plane illa, apostolicos magistros, & uirtutū christianarum, doctores habuerit, ut locis suis hoc plani^o ostēdemus Rhemorū uero ciuitas metropolis, cū illos episcopos, Xystum, primo scilicet, deinde Sifinnium, post, Amanfium, a quibus in ipso religionis christianæ primordio, Christi doctrina imbuta est, tum alios etiam, sanctitatis doctrinæq; laude claros antistites, quorum episcopali uigilantia ad omnem pietatem excitata est, Dei beneficio accepit. In iis numerantur, S. Vincentius, S. Nicarius martyr, S. Remigius, S. Niuardus, S. Reolus, S. Rigobertus. Fuit præterea Nigmarus, huius ciuitatis Episcopus, & religionis, & uigilantiæ pastoralis, & doctrinæ, & ecclesiasticæ scientiæ gloria nobilis: cuius lucubrationes extant, præsertim quas de conciliis exarauit. Age uero, synodus Rhemensis, Leone iii. pontifice concelebrata, & in concilio tum tomos relata, legitur: sed longe plures extitisse dicuntur. quarum multi canones in iure pontificio censentur. Porro ultima, Pio iii. Pontifice habita est a Carolo Lotharingio, S. R. E. Cardinale, & Rhemensis ecclesiæ Archiepiscopo.

S. Mariæ uirginis, & martyris.) Alii S. Marcæ, ut Beda, at, Marcæ, ceteri præterea omnes legunt, ut Vfsuardus, Ado, Petrus, Equilinus, & uincētius Beluacensis; itidemq; scriptum extat in martyrologiis antiquis, recte manu exaratis, quorum auctoritatem libenter sequimur. Sunt, qui non in diocesi Rhemorum, sed Augustæ, illam martyrium obiisse, indeque Rhemos sacrum eius corpus ad ædem sancti Martini translatum esse scribant. quod factum esse legimus tertio calendas Iunii. Ab antiquis porro auctoribus nos sane non dissentimus, qui illius celebritati hunc diem adscribunt.

Rhedonis.) Sic scripsimus, omnium martyrologiorum scriptioē consecrati. Rhedonicam urbem Gr. Turonensis appellat: Rhedones Cæsar li. 3. com. uulgo Rhenes en Bretaigne. Est una e ciuitatibus, quæ oceanū attingūt; quasq; armoricas idē Cæsar uocat. Quæ urbs episcopalis est, in prouincia Turonensi, & in Ducatu Britanniæ. Dicitur autem Rhedones, a Rhedis, bigis scilicet, & quadrigis uiatoriis.

In Britannia.) Minori uidelicet; q̄ Britannia appellata est a brutis

alendis. est enim valde pascuus ager illius regionis. (S. Melanii.) Quem Melanum plerique dicunt: nos verò Melanium scripsimus, vt in elegantioribus codicibus scribitur. De Melanio breuiter Vsuardus: sed pluribus Gregorius Tur. lib. de gloria cōfessorum cap. 55. Petrus item Equilinus lib. 2. cap. 49. de sanctis.

Altissiodori.) Quod Antissiodorum alii dicunt: frequentes tamen scriptores in eo sunt, vt Altissiodorum vocent; quod gallice vulgo nominant, Auxerre. Antricum à Ptolomeo appellatur; cuius etiā meminit Antoninus in itinerario. Hæc vrbs in Gallia Lugdunensi sita, episcopalis est, iam inde ab Apostolicis fere temporibus, christiana religionis institutis imbuta; prædicatione beati Peregrini, ab sancto Syſto Pontefice, & martyre in Galliam missi. Multos habuit Episcopos, sanctitatis laude illustres, in sanctorumq; numero adscriptos: quorum memoria anniuersario diuinorum officiorum cultu in ecclesia Altissiodorensi ex stata Calendarii ratione celebratur. Iiq; vnus, & viginti numerantur, nempe idem S. Peregrinus, S. Marcellianus, S. Valerius, S. Valerianus, S. Amator, S. Germanus, S. Alodius, S. Fraternus, S. Censurius, S. Vrsus, S. Theodosius, S. Gregorius, S. Optatus, S. Eleutherius, S. Romanus, S. Etherius, S. Anacharius, S. Palladius, S. Vigilus, S. Tréticus, S. Haymarus. Hic præterea, sancti viri, Marsus presbyter, Concodauus diaconus, Contumarus subdiaconus, Genionus lector, in Galliam profecti, clerum ecclesiamq; instituunt. Quos sanctos viròs, & Episcopos, magnam partem, martyrologio nostro adscripsimus. Nobilitata item hæc ciuitas est patrum concilio: quod Altissiodorensis ab ea nomen accepit. Cuius sane concilii canones extant, quinque, & quattaginta.

Translatio sancti Germani.) De translationum festa celebrata supra differuimus.

Sancti Germani) Germani quatuor in sanctorum numero adscripti, de martyrologio pronunciantur; vnus Parisiensis, alter Altissiodorensis, tertius Capuanus, quartus Bisantinus. Huius dies natalis v. idus octobris; Capuani, III. calendas Nouembris; Altissiodorensis, pridie calendas Augusti; Parisiensis, v. calendas Iunii, agitur. Huius præterea translatio celebratur v. III. calēdas Augusti, & Altissiodorensis item translatio prima hoc ipso die; altera, quæ scilicet putatur,

cum

cum sacrae eius, & S. Remigii fratris reliquiae translatae sunt, calendis Octob. Sed illa sancti Remigii nomine proprie nuncupatur, ut constat ex verbis Hincmari Archiepiscopi Rhemensis; haec verò sancti Germani; de quo infra dicemus, nempe pridie cal. Augusti. Hoc ipso Epiphaniarum die, antiqui instituti fuit, in omni ecclesia per diaconum Paschae Resurrectionis Domini solemnitatem denunciari, certa solemni verborum formula: quam ecclesia Mediolanensis, ut illud etiam institutum, adhuc retinet. Barcinone hodie item est dies Natalis beati Raimondi confessoris: qui, licet in sanctorum numero adscriptus non sit, concessu tamè Pauli Quarti, summi Pòtifi cis a Barcinonensibus eius dies festus celebratur postridie huius diei.

Florentiae, beati Andreae Fesulani: cuius vita, pie exarata, extat apud surium tom. 1.

In Cypro insula, beati Petri Thomasi, Famagustae Episcopi, cuius res, sancte gestas, ac vitam, religiose actam, litteris consignauit, Philippus Mazerius, regis Cypri cancellarius.

Septimo Idus Ianuarij.

Relatio pueri I E S V) Anno ætatis suæ sexto, vel, ut aliis placet, septimo.

Hoc ipso die agitur etiam dies Natalis trium Sanctorum Magorum: de quibus multa Petrus comestor, quæ in apocryphis cæsentur.

Sancti Luciani præbyteri) Cuius martyrium alii in Maximini, alii in Maximiani tempora incidisse scribunt. at longe plures in ea opinione versantur, ut putent illum subiisse martyrium Maximino Imperatore. in iisq; sunt, Eusebius, Beda, Hieronymus, Vsuardus, quos maxime sequimur. De eo S. Hieronymus lib. de uiris ill. cap. 87. in ep. aduersus Rufi. in præfa. in lib. paral. in præf. ad Dam. in Euang. Eusebius lib. 9. Hist. eccle. cap. 5. 6. Ruffinus lib. 8. cap. 25. Suidas, Euthymius, Hermanus monachus, & alii præterea per multi. Fuit is hebraicæ linguæ usque adeo litterate peritus, ut omnibus antiquioribus sacrarum litterarum editionibus, à se cum ueritate hebraica diligentissime collatis, propriam græcam editionem, Euthymii iudicio, illis longe emendatiorem Christianis tradiderit.

Qua

NOTATIONES.

Qua editione ecclesie omnes ab Constantinopoli vsque in Antiochiam publice in omni lectione vsæ sunt. Est ea ab Origene, & Cæsariensi Eusebio ^{uorn}, nempe vulgata, communisq; vocitata; ab aliis editio septima: licet huius etiam septimæ inuentorem Origenem extitisse, Isidorus affirmet. Sed de hac nos editione in proæmio psal morum, quod sancti Basilii nostri interpretationi adiunximus, pluri bus diseruimus.

Sancti Cleri, & Diaconi, & martyris.) Vsuardus, Beda, Ado, Ecclesiasticiq; annales.

Sanctorum Felicis, & Ianuarii.) Sic scriptum est apud Vsuardum: apud alios præterea nihil.

Sanctorum Timothei, & Luciani martyrum.) In calendario per ueteri ordinis monachorum Vallis Umbrosæ.

Sancti Isidori Episcopi, & martyris.) Cuius nomen e martyrologio manuscripto accepimus, nihilq; item aliud.

Sancti Iuliani.) In mart. Rom.

S. Crispini Episcopi:) Qui concilio Mediolanensi, ab Archiepiscopo illius ciuitatis Eusebio conuocato, interfuit: epistolæq; Synodali ad sanctissimum pontificem, Leonem Magnum missæ, subscript, ep. 13. in op. Leonis P. Euodius, Episcopus Ticini, huius meminit in vita S. Epiphani, apud Surium tom. 1. Iacobus præterea Gualla de eodem pluribus scribit in lib. de uit. Epp. Ticin.

Sancti Senatoris Episcopi.) Cuius corpus Veronæ reconditum est in basilica S. Stephani, vt ex arcæ marmoreæ monumentis constat.

Sancti Canuti.) Qui martyrium subiit, anno Domini M c x x. vt rem totam Saxo Grammaticus exponit lib. 13. hist. Danorum.

Sancti Stilonis.) Alii, Stillonis, duplici, dicunt, ex calendario illius monasterii.

Sancti Reinoldi.) Cuius vita, & martyrium, typis impressum, anno Domini, M c c c l x x v. legitur.

Sanctorum martyrum Beniamini, & Maximi.) De quibus scriptum est in annalibus publicis Brixiensium. Corpora autem eorum hoc ipso die inuenta sunt anno Domini, M d x x i x.

In ecclesia Græca dies hæc solemnis est, sancto Ioanni Baptista dicatus:

dicatus: quem diem Synaxis nomine dicunt. Hoc ipso porrò die, illius sacra manus dextera ex vrbe Antiochia; frequentissima celebri-
tate, Constantinopolim translata est: de qua translatione concio ex-
tat, à Simone logotheta, ornate habita.

Sexto idus Ianuarij.

Neapoli in Campania.) Nam in Thracia Neapolis est alia, quam
hebraice Sicheu vocari, S. Hieronymus scribit: ad quam urbem bea-
tus Paulus Apostolus una cum S. Barnaba aliquando uenit; & eccle-
siam ibi instituit. Hoc loco CHRISTVS Dominus, de uia fessus,
ad puteum Iacob sedens, Samaritanam mulierem conuertit. Iusti-
nus item martyr ea in urbe natus. Alia item est Colonia in Africa
minori: quæ, Tripolis de Barbaria, vulgo vocatur, olim ciuitas chri-
stianæ religionis, in ea prouincia, vt ex Irenæi libro 1. cap. 3. in-
telligi potest, iam ab initio propagatæ, per sanctos, Simonem
Chananeum Apostolum, Lucam Euangelistam, Marcum item
Euangelistam, Lucium, beati Apostoli Pauli cognatum. Est ve-
rò alia Neapolis in Macedonia, ad quam aliquando item sanctus
Paulus appulit; sanctis, Timotheo, Sila, & Luca, comitibus
adhibitis: Alia præterea illustris; regiaque vrbs Neapolis hæc
Campaniæ, quam Parthenopem antiqui nominarunt. Cuius
urbis primus Episcopus a beato Petro, Apostolorum Princi-
pe, consecratus, fuit Asprenius: qui Neapolitanam ecclesiam,
sibi concreditam, euangelii prædicatione, fidei christianæ præ-
ceptis instruxit. Sanctumque Ignatium, beati Ioannis E-
uangelistæ discipulum, hoc loco, sicut Puteolis religionem
christianam disseminasse, ex Simone Logotheta cognosci licet.
Immo verò, cum sanctus Paulus Apostolus captiuus a Rhegyo
soluisset, postridie Puteolos delatus, & repertis fratribus apud
eos, vt in Apostolorum actis scriptum est, septem dies man-
serit; id argumento est, non Puteolis solum, & Neapoli, sed in
reliqua fere omni Italia multo, ante beati Ignatii aduentum,
IESV CHRISTI fidem propagatam esse. Porrò in hoc Nea-
politano

politano tractu, ac Puteolis in primis, plurimi martyres extiterunt, in quibus Ianuarius Episcopus Beneuenti, Festus, Proculus, & Sosius diaconi: Desiderius, Euty chius, & Achacius, numerantur, qui Diocletiano Imperatore, Dracontio præfide, datis præclaris, diuine pietatis testimoniis, illi regioni illuxerunt mirifico fidei splendore. Hæc urbs hodie Metropolis, Episcopos, Metropolitanano iuri subiectos, quos suffraganeos dicimus, habet quinque, Nolanum scilicet, Puteolanum, Cumanum, Acerranum, Ifculanum.

(Sancti Seuerini.) Qui fuit, ut in martyrologio narratur, frater germanus Victorini martyris; cuius uitam, ut martyriū Ado exponit, nonis septembris. Neque porro uidemus, cur Molanus uir cætero, quin antiquitatis ecclesiasticæ litterate admodum peritus, huius diæ natalem ad illas nonas reiciat, eiusdem Adonis auctoritate ductus: qui certe si illius uerba recte reputamus, non huic Seuerino, sed Victorino fratri Nonas septembris diem natalem adscribit, ut omnes itidem sentiunt. sicut rursus hunc sextum iduum Ianuarii diem Seuerino cum Beda, tum alii, quos secuti sumus, tribuunt. In quam nos opinionem confirmant, martyrologiorum codices perantiqui, manūq; exarati. Non inficias tamen imus, hoc etiam die celebritatem agi, ut ille, ac Surlus opinari uidentur, Sancti Seuerini, Noricorum Apostoli, Gelasii Pontificis auctoritate, summa populi Neapolitani frequentia, ad Lucullanum a Victore Episcopo translati, ut res tota commemoratur ab Eugippo, illius equali, qui libro singulari uitam complexus est, ut apud Surium extat, tom. I.

(Belluaci.) Quod Bellouacum alii dicunt, uulgo, Beauuoisin. Est hodie urbs episcopalis, in prouincia Rhemenfi sita. Porro Bellouacici populi fuerunt olim belli laude clari: quos Cæsar, duce eorum interfecto, in potestatem, ditionemq; accepit. Iam inde uero ab Apostolicis usque temporibus, Bellouacorum ciuitas, fidei sacris imbuta est à Luciano, qui beati Petri Apostolorum principis, discipulus, post à Clemente Pontifice in Galliam missus, illius urbis consecratus est Episcopus, anno Christi Domini Lxix. Galba Imperatore. Quo ferè tempore, aut paulo ante, omnis ferè Gallia religionem christianam studio admirabili amplexa est; id quod ex sancto Irenæo, priscisq; ecclesiæ patribus animaduertimus, hocq; ipsum suis locis

locis præcipue, ac plane significabimus.

S. Luciani.) De quo præterea, Beda, Martinus polonus in annalibus, S. Antoninus par. 1. tit. 6. cap. 26. §. 3. Pet. Equilinus li. 2. cap. 55. & Volaterranus lib. 16.

Maximiani.) In codice Cremonensi, cui multum tribuimus, scriptum est, Messiani, ut Beda etiam legit: in alio autem peruetusto, Maxiani. Quod nõ displicet: sicut enim a multis, & præsertim a Græcis, Papianus, & Iustianus, quo nomine quidam apud Leonem magnum Episcopus Vercellarum appellatur, ita Maxianus uocatur, licet a plerisque omnibus, Papinianus, Iustinianus, & Maximianus dicatur.

Iuliani.) Hoc nomen abest in Beda: at uero est in cæteris omnibus, qui beati Luciani martyrium conscripserunt.

Decreto Domitiani.) Qui Vespasiani filius, Titi frater, ab uno, & ab altero item longe dissimilis extitit. Illi Christianorum ecclesiam, quæ in bello Iudaico, relictis Hierosolymis, Pellam comigrauerat, non dissiparunt: iste rei Christianæ, hostis infensissimus, impietatis furore elatus, promulgatis vbique crudelissimæ carnificinæ edictis, ut Orosius scribit, ausus est conuellere ecclesiam Christi. Porrò Melito Sardenis in sua ad Lucium Verum apologia, hunc cum Nerone coniungit: Sed profecto hic illum immani barbarie forte superans, iniquius, & apertius contra Christianos egit. Si quidem Nero contra illos aliud quoddam crimen confixerat, abs religione alienum: iste verò, tandem publico iudicio τῆς ἀθετητικῆς, ut Dio inquit, uexauit: neque alio nomine, quam quod Christiani essent, in ius, capitisq; iudicium uocauit. Non publicum perpetuūq; ante Domitiani tempora aliquod edictum, cōtra Christianos editū legimus: at is publice sanciuit, ubique terrarum conquiri, qui Dauidis Christi; cognationem attingerent, quiq; Christianam religionem profiterētur. Quod igitur a Tertulliano scriptum est, Domitianum fuisse portionem Neronianæ crudelitatis; facileque, quod cæperat, repressisse: hoc sane ad illud tantum spectat, quod iste uitam quibusdam paucis Christianis condonauit, quos publica lege conquisitos, vidit humiles & abiectos. At quod odio religionis solum exardescens, se se in omnes partes ad exagitandos Christianos incitarit,

E citarit,

citavit, id facile cognoscemus. Primum Flavius Clementem, virum
 consularium, collegam suum, suum & propinquum, & affinem, propter
 confessionem religionis christianæ, capitis damnat. Flaviam Domi-
 cillam relegat in insulam Pontiam. Glabriorem consulem, pro Christi
 fide capite mulctat; Cletum pontificem occidit: Achilleum, Nereum,
 Lucianum, Nicomedem presbyterum, Hermagoram Aquilicæ Epi-
 scopum, Fortunarum diaconum, Timotheum, Onesimum, Dionysium
 Arcopagitam, Rusticum, Eleutherium, Epaphram, beati Pauli Apo-
 stoli discipulum, Euphrosinam, Theodoram, & innumerabiles deni-
 que, ut Brutus scribit, christiani omnis generis, sexus, ætatis, & ordi-
 nis homines, ubique gentium varie excruciatos, ob CHRISTI fi-
 dem neci obici voluit. Atque hæc quidem secunda est contra eccle-
 siam commota persecutionis tempestas.

(Capite plectuntur.) Anno D. N. IESU CHRISTI, XC. uel ve-
 aliis libet, XCV. Quo anno nefarii, funestisq; edictis, ubique propo-
 sitis, crudelissime christianos Domitianus exagitavit; L. Honio A-
 sprenate, & Arricinio Clemente, Coss.

Papiae.) Quæ vrbs, Insubrû nobilissima, Ticinum a veteribus scri-
 ptoribus uocitata, iam inde vsque ab Apostolicis prope temporibus,
 CHRISTI sacris à beato Syro, sancti Hermagoræ discipulo, imbu-
 ta, multos habuit Episcopos, & sanctitatis, & doctrinæ laude floren-
 tes: quos locis suis in martyrologium retulimus.

Sancti Maximi Episcopi.) Cuius vitam sancte actam, Paulus dia-
 conus libro complexus est, quem de Episcopis Ticini conscripsit; La-
 cobus item Guallius lib. 4. cap. 4.

In Noricis.) Qui Germaniæ populi, ab occasu, Aeno Fluvio, a Se-
 ptemtrionibus Danubio; ab ortu, Cæcio monte; à meridie Caruana
 monte, cõtinètur, Hos, & Vindelicos, & Pannonios, & Rugos, aliosq;
 finitimos populos, Seuerini, sanctissimi, & apostolici viri, quem hoc
 die cõmemoramus, studio, atq; opera ad CHRISTI Domini religio-
 nem transisse comperimus, pontifice Maximo cælestino, Theodosio
 11. & Valentiniano 111. Imperatoribus: anno salutis CCCCXX.

Sancti Seuerini.) Cuius vitam, ab Eugippo, eius æquali, litteris com-
 mēdatâ, legimus apud Surium tom. 1. Eiusdem meminit Isidorus de
 vir. ill. cap. 14. & Auentinus in annalibus, & Aequilinus lib. 2. ca. 56.

Sancti Eugeniani martyris.) Vsuardus, & Aequilinus li. ii. ca. vlt. Augustoduni in Gallia martyrium subiisse, memoriae proditum est.

Sancti Erharti.) Quem Erardum alii vocant. Eius dies festus potissimum Ratisponæ agitur. In Baueriam is venit anno Christi Domini Dccl. Quam prouinciam, iam pridem, vt suo loco dicemus, fidei christianæ institutis imbutam, prædicationis suæ ui, uitæq; exemplo uehementius confirmauit ad pietatis studium. In illius miraculis hoc præter cetera numeratur, quod sanctæ Odiliæ cæcæ, sensum oculorum diuina ope restituit.

Augustoduni.) Alii Augustoduni, sed frequentius Augustodunū appellari animaduertimus, alii Augustidunum dicūt: de quo Aethicus in Cosmographia, & Antoninus in Itinerario. Est ciuitas Heduarum, ideoq; Hedua olim uocitata, in prouincia Lugdunensi sita, hodie gallice nominatur, Autun. Qua in vrbe primū varie excruciat, & martyrio coronati sunt, sancti Viri, Andochius presbyter, Thyrsus diaconus, & Felix, à beato Polycarpo, Smyrnæ Episcopo, in Galliam prædicationis causa missi. Huius præterea urbis Episcopus, sanctus Leodegarius omni episcopali uirtute, & martyrio nobilis, & alii item exitere, quos singulos loco suo commemorabimus. Religiose in hac ciuitate colitur memoria sancti Lazari: & sanctorum, Eluidii, & Iusti sepulcrum, pie opere exstructum, cernitur.

Sancti Egemonii.) Vt ex Martyrologio, manu scripto, & tabulis episcoporum Augustoduni accepimus.

Sanctæ Gudulæ virginis.) Alii Gudilæ. cuius uitam, in codice peruetusto conscriptam Surius in primum tomum retulit, quem de uitis sanctorum contexuit. Huius virginis dies natalis Bruxellæ sexto idus Ianuarii celebratur; translationis autem celebritas agitur octauo idus Iunii.

Sancti Patientis.) Ex martyrologio, manu scripto, & calendario ecclesiæ Metensis.

Beati Laurentii Iustiniani.) Cuius uita, sanctissime acta, a Bernardo Iustiniano scriptis luculenter exarata, illius libris adiuncta, legitur: tum præterea extat apud Surium tom. 1. Complura sacra opuscula is conscripsit: quibus in omnibus singularis eius pietas, ac religio spectatur: &, quod mirabile est, cum uix

NOTATIONES.

ille, præ ualitudinis imbecillitate, prima litterarum rudimenta a magistro didicisset, multa tamē elegantiā, eruditio, orationis cultus, & theologiæ splendor elucet in scriptis suis; quæ libro de scriptoribus ecclesiasticis Trithemius, recenset, tum Xystus in Bibliotheca sancta meminit. Is, dum uixit, à senatu Veneto publice rogatus, ut reipublicæ causa, Deo preces adhiberet, illius certe sanctis orationibus ciuitas cælestem in aduersis rebus opem sensit. Cuius etiam post obitum multis miraculis clari, & in beatorum numerum relati, nomine, altare Deo, Federico Renerio, Senatore clarissimo, in sanctæ Mariæ de Venetiis extructum, riteq; a Patriarcha dicatum est: ad quod magna ciuium frequentia, Festaq; celebritate, hoc ipso die concurritur.

Quinto idus Ianuarij.

Sanctorum martyrum Iuliani, & Basilissæ.) Quorum res pro CHRISTI Domini fide sancte fortiterq; actæ, admirandæ leguntur: posteritatiq; litteris ab iis proditæ sunt, qui illorum martyrii spectatores adfuerunt, ut ex Simeone logotheta, græco auctore, & alio scriptore latino animaduertimus. De iis Lippomanus tomo 7. de vitis Sanctorum, & Surius tom. 1. qui, Latini codicis adiumento sedulò suppleuit, quæcumque ille græco deesse existimauit. In Græcis est Simo Metaphrastes; a quo, horum martyrum acta, enucleate exposita, vterque suis libris excepit. in latinis codex apud Carthusienses asseruatus, manu scriptus, extat: vnde Surius adiumentum sibi cōparauit ad reliqua, quæ in Metaphraste desiderabantur omnino supplenda. Duo præterea in ecclesia Mediolanensi reperiuntur perantiqui libri, manu exarati: quibus tota horum martyrum uita accurate narratur. Sed, adhuc certam, atque exploratam rationē nō comperimus, cur horum martyrum memoria in ea ecclesia celebretur mense Iunio. De eisdem etiam, pluribus scribunt, quam solent, Ado, Beda, Vsnardus, S. Antoninus Archiep. par. 1. Chron. tit. 8. cap. 1. §. 20. Beluacensis in spec. libro 12. capitu. 108. Mambrinus, & Aequil.

Alii plerique.) Antoninus presbyter, Anastasius, Celsus puer,
& Martionilla mater, & reliqui multi.

Martyrio Iulianus coronatur.) Anno Domini ccciii. quo anno
Romæ beata virgo Agnes martyrium item subisse dicitur.

Sanctæ Martianæ.) Vsuarius, Beda, Raphael Volaterranus lib. 17.
comm. Beluacensis lib. 13. cap. 36. & 37. Coronatur, anno Domini,
ccc. Diocletiano vii. & Maximiano vii. coss. Hic annus fuit xvi. Dio-
cletiani imperii. quo anno, templa christianorum euerfa sunt; Bi-
bliothecæ librorum ecclesiasticorum incensæ, & priuatim libri in-
flammati, præter epistolas Alexandri Episcopi Hierosolymę. mi-
rum igitur non est: si nihil certi extat hoc tempore in annalium, &
consulatuum ratione. Veturius præterea magister militiæ, vt Euse-
bius in libro temporum scribit, Christianos milites vehemēter exa-
gitauit, sicq; paulatim persecutionis tempestas contra Christianos
commota, vsque adeo ingrauescere cepit, vt mensis spatio sæpe de
cem, & septem millia illorum contrucidata sint.

Sanctorum martyrum, Vitalis Episcopi, Reuocati, & Fortunati.)
Ex martyrologio, manu scripto.

Sanctorum Epitecti, & Saturnii.) Ex manu scripto codice.

Sancti Egilfredi abbatis.) in martyrol. manuscripto.

Sancti Marcellini.) De quo S. Gregorius Papa, lib. 1. cap. 6. Dia-
logorum.

In Anglia S. Adriani abbatis.) In Cantia scilicet, quæ Angliæ in-
sulæ regio est, sancti Adriani, de quo Beda, lib. 4. cap. 1. & 2. histo.
Angl. Fuit autem Adrianus, genere afer, uir sacris litteris apprime
eruditus, & ecclesiasticis disciplinis instructus, græcæq; & latine pe-
ritus admodum; cum autem monasterii Niridani, quod Neapoli in
Campania non longe distat, abbas esset, Vitaliani pontificis litte-
ris Romam accersitur: Cantuariæq; Archiepiscopus ab eo fit:
quod munus obnixè refutauit: Theodorum verò monachum, spe-
ctata sanctitate virum, sibi prætulit. itaque cum eo Archiepisco-
po in Angliam a Pontifice missus, maxima adiumenta illi submi-
nistravit ad ecclesiæ Anglicanæ instituta sancte communicanda.

Sancti Bertunaldi.) Cuius Beda meminit, lib. 5. cap. 9. histo.
Angl.

NOTATIONES.

(Sanctæ Paschasiæ.) Cuius mentio est apud Greg. Tur. lib. de glo. conf. cap. 23. 44.

(Vintoniæ.) In Anglia scilicet, sancti Henrici; cuius pietatem Sigbertus in chronicis commemorat. Nos uero ex perneteri codice, manuscripto, & calendario Vintoniensi, adscripsimus martyrologio.

(In Græcia celebratur memoria Sancti Polyeuci martyris, ut est in menologio græco. alii, ut Simeo Metaphrastes, sancti Polyeuci, dicunt, cuius diem natalem Beda, & Vsuardus, Idibus Februarii adscribunt; nos autem suo loco, rem totam explanabimus.

Quarto idus Februarij.

(In Thebaide.) Quæ Aegypti regio est, in Aethyopiam uergens, unde, ut ex omni etiã Aegypto, innumerabiles martyrum cohortes Alexandriam perductas esse, Dionysius Alexandrinus in epistola scribit, quam Fabio Antiochæno exarauit. Fuit olim Thebais prouincia, monasteriis plena, & monachorum magna multitudine, monasticæq; uitæ disciplina, atque institutis florentissima; id quod ex Cassiano, Palladio, Theodorito, Euagrio, Nicephoro, & Sanctis uiris, Augustino, Hieronymoque intelligi potest. Qui omnes de heremi Thebanæ cultoribus, eorum, instituti monastici ratione perferunt. Nec uero solum Aegyptiorum, Græcorum, Syrorumq; hominum, sed Latinorum etiam conuentus in iis Thebanis monasteriis frequentissimi erant, quemadmodum ab Sancto Hieronymo cognouimus, qui monasticæ uitæ præcepta, diuinitus a Pachomio, Theodoro, & Orsiesio, Aegyptiace, Græceq; conscripta, Latine reddidit, ut Latinis etiã monachis, in illius monachalis prouinciæ quasi statione manētibus, usui essent. Porrò in Thebaide fuit S. Antonius monasticæ disciplinæ parens, & auctor: a quo innumerabiles monachorum duces, prodierunt, & hi in primis, Ammon, Hilario, Macharius & alii, a quibus in omnē Asiam propagata est monachorum religio.

legio. In Thebaide præterea Iliodorus extitit: qui mille monachorum curam gessit. E Thebaide item prouincia orta est legio Thebeorum militum, quæ ab sancto Zebda, Hierosolymæ, Episcopo, fidei præceptis instituta, in Gallia, ad Sedunum, Mauritio duce pro Christi gloria martyrio in Maximiani persecutione coronatur. Thebarum autem, a qua urbe prouincia hæc nomen accepit, Episcopus Rufus extitit, unus e septuaginta duobus discipulis.

Sancti Pauli primi Heremita. Cuius dies natalis in martyrologiis latinis notatur hoc die: sed post octauas Epiphaniarum transferuntur, nempe ad decimum quintum huius mensis, quo die etiam in ecclesia orientali agitur, ut ex Menologio, & tabulis Græcorum cognosci potest. Huius uitam beatus Hieronymus scripsit, usque adeo graui sermone, ut Gelasius Pontifex, in concilio, Romæ habito, illam suscipiat magna cum ueneratione. Non igitur audiendi sunt, qui impudentissimo ore dictitant, eam non serio ab illo conscriptam esse: qui eiusdem uitæ meminit libro de uiris ill. capitu. ultimo. De eodem Cassiodorus in histo. Triplici. libro primo. capitu. 11. & Heraclides monachus multis locis.

Primi heremita. Sed heremitarum princeps, si alius repetere uolumus, sanctus Ioannes Baptista extitit; in quam sententiam ad Eustochium beatus Hieronymus ita scribit; Huius uitæ auctor Paulus, illustrator Antonius, & ut ad superiora conscendam, princeps Ioannes Baptista. Porro iam primum usque ab Apostolicis usque temporibus duo monachorum genera instituta esse perspicere licet, cum ex iis, quæ de S. Ioanne Baptista, à patribus græce, & latine litteris tradita sunt, tum ex illis, quæ a Philone Iudæo eo de genere scripta, non modo Epiphanius, & S. Hieronymus; sed Eusebius, eiusque imitator Nicephorus, & Cassianus, ad monachos referri putant. Fuerunt autem monachi alii heremita, qui hoc nomen acceperunt à loco, nempe ab intima solitudine, in qua uixerant, diuinis contemplationibus dediti, pane, & aqua solum contenti, camelorum pilis, aut caprarum pellibus, aut coriis uestiti, in oratione pernoctantes, itaque spiritu Dei ducti, tale durioris uitæ genus, amplexi, & ab omni hominum conspectu remoti, non sanctimonia solum, sed miraculis etiam

NOTATIONES.

etiam præluxerunt. Primò autem, post quam diuino beneficio persecutio omnis esse desiit, in vastas ægypti solitudines secesserunt, Paulus, & Antonius: qui anachoretæ alio nomine appellati sunt, seu Hefichastæ; quoniam sanctioris vitæ genere suscepto, ab hominum consuetudineq; secedentes, & ab omni rerum humanarum cura uacui, in diuinis contemplationibus conquiescerent. Ac hi quidem duo, cum in nullis huius vitæ remotioris exercitationibus antea uersati essent, primum Anachoreticæ vitæ, & monachalis initia, diuino munere pace ecclesiæ data, fecerunt. Postea Anachoretæ esse ceperunt, non qui monasticæ disciplinæ rudes, sed qui in monasteriis diutius exercitati, sanctitatis progressionem cæteris præibant; cum in nullo alio duce, sed per se ad perfectionem longius progredi posse, periculo facto, videbantur, missione ab Abbate impetrata, in solitudinem secedebant; ubi cellula contenti, durius, sanctiusq; uiuendo, omnes Satanæ insidias, aperto etiam certamine, superarent. De quibus Anachoretis Cassianus scribit coll. 18. cap. 5. Palladius in Lausiaca historia, Theodoritus in lib. de vitis patrum, Sozomenus lib. 1. ca. 12. 13. & 14. lib. item 3. cap. 13. & lib. 6. cap. 28. cum seq. hist. Eccl. & Euagrius item permulta lib. 1. cap. 21. ac lib. 4. cap. 7. aliisq; locis hist. eccl. S. Augustinus item, lib. de moribus catholicæ eccl. cap. 31. Erant etiam in Aegypti solitudinibus per omnes partes diffusi, quasi innumerabiles angelorum cohortes, inquit Chrysostomus. Porò sint alii monachi, quorum una communis domus, vna cœnatio, vnum cubiculum: in quo suum cuique cubile, aut sua exedra: nempe sellula adclinis, seu, ut in vita Pachomii Dionysius Exiguus loquitur, reclinis sellula. Cautum enim lege monachali erat, sicut a Palladio graece scriptum est, & ab eodem Pachomio item, ut monachi somnum caperent non iacentes, sed super instructas, & paululum reclines cathedras, palliisq; suis velatas, sedendo, quiescerent. Hi quoniam, vitæ societate iuncti, sanctissimo illius communis disciplinæ vinculo astricti, alio nomine Cœnobitæ appellantur, ac Synoditæ item eadem significatione. De his monachis extat Nouella constitutio v. Iustiani, qui eo de genere multa constituit. Atque horum quidem multitudo primum in Aegypto, Thebaide, Palestina, Arabia, cæterisque Orientis partibus, usque adeo magna esse capit, ut uno in monasterio

nafterio quinque millia illorum simul uiuerent. Appollonius abbas totidem monachis uno in loco præfuit. Ifidorus abbas monasteriū extruxit; in quo mille monachorum curam gessit. Eorum quasi duces primi hi numerantur, Antonius in Aegypto, Hilario in Syria, Zacharius in Thebaide, Pachomius etiam, Malchus, Ammon, & alii: qui multi ab sancti Antonii disciplina prodierunt. Vt autem illorū omnium, quorum curæ præerat abbas, alio nomine Archimandrita uocatus, rationem habere posset, certos constituebat Decanos, qui singuli monachorum decem curam gererent; Centuriones præterea deligebantur, quibus decem etiam decuriones cum monachis suis parerent; omnes uero abbatis iussa facerent. Verum cum uel ad horarium precum officia, uel ad spirituales exercitationes, uel ad diuinarum litterarum lectionem, uel ad opus manibus faciendum, uel ad capiendum cibum conueniebatur; distincti erant monachi pro ratione decurionum: quorum sanè munus in eo positum erat, ut suam quique decuriam in omni sancta institutione, & opere erudirent, ac exercerent diligenter. Atqui demonachali habitu, qui a laicali longe alius, atque diuersus perpetuo fuit, S. Dionysius Areopagita, lib. de eccl. Hier. cap. 6. scriptum reliquit, & Cassianus libro, quem eo de genere unum edidit, ac Nicephorus item lib. 9. cap. 16. hist. eccl. Monachorum uero abstinentiam, omnemque disciplinam, multis locis idem Cassianus, aliquando S. Hieronymus in ep. ad Eustochium. Euaagrius sæpe ostendit, tum etiam S. Petronius, qui peragrata Aegypto monachalis uitæ instituta libro complexus est. S. Basilius autem antiquorum illorum monachorum durio rem ritum ad meliorem formam cum redegisset, sanctissimas regulas conscripsit. Atque hæc quidem de hæremitis, & monachis; quorum utrumque genus à patribus, & Græcis, & Latinis, copiose descriptum, breuiter exposuimus.

In Cypro.) Quæ insula, Ciliciæ ac Syriæ obiecta, Barnabam Apostolum, & Ioannem Marcum, illius consobrinum, beati Pauli Apostoli comites, peperit: iamque primum Euangelii lumine ab iis colostrata, alios deinceps habuit apostolicos uiros, & Episcopos doctrinæ, & sanctitatis laude claros: in iis numeratur Triphyllius; ab sancto Hieronymo laudatus, Spiridio Tremythuntis Episcopus, sy-

nodi Nicæna prioris tempore, virtutum multarum genere florentissimus: Epiphanius Salamina Episcopus multiplicis doctrina peritia nobilis; Sophronius, Isaacus, & Meletius, Episcopi: & alii denique, quos suo loco non omittemus.

S. Nicaronis.) De quo scriptum est in actis Apost. cap. 6. & in Synopsi Dorothei Episcopi. Eius dies natalis in Græcia agitur quinto calendas Augusti.

S. Agathonis Papæ.) Ex calendario, & martyrologio monachorum ordinis S. Benedicti. Græci duplici π, Pappam dicunt; nos simplici P. Papam scribimus, & pronunciamus. Bithyni eo nomine, quod nomen honoris, & venerationis est, Iouem appellarunt. Fuit id olim commune omnium Episcoporum, S. Hieronymus, Augustinum Papam, Chromatium Papam appellat: rursus S. Augustinus, appellatis Episcopis, eodem nomine vititur. Clerus præterea Romanus, literis ad clerum Carthaginensem datis. S. Cyprianum Papam dicit. Prudentius, de Hippoliti martyrio versibus, ad valerianum Episcopum scriptis, eundem Papam uocat. multæ item extant Sidonii Apollinaris epistolæ, ad Episcopos exarata, quibus idem nomen inscribitur. Hoc ipsum animaduerti potest ex Eulogii martyris lib. apologetico, & epist. ad Vailiesindum, Pampilonæ Episcopum, missa. Postea vero perpetua consuetudine, vsuque institutum est, summo pontifici Romano solum, totius ecclesiæ christianæ pastori ac principi, ob diuinæ illius potestatis, & auctoritatis præstantiam, hoc nomen tribui: quod iam inde usque ab ætate Iustiniani Imperatoris ei proprie attributum esse constat ex nouella quadam constitutione qua is Pontificem Romanum nominat *αγιότατος τῆς ἀρχαιότερας ἑξῆς παπᾶς*, nempe sanctissimum ueteris Romæ papam. itidemque Constantinus Imperator, in litteris sextæ synodi, quas diuales dicunt, Non inficias tamen inuis, Cyrillo etiam, Alexandria Patriarchæ, hoc nomen datum esse, ob legationem, quam pro Pontifice Romano in Concilio Ephesino gessit: indeque factum esse, ut cæteri deinceps illius urbis Patriarchæ eodem uterentur, quemadmodum Archiepiscopi Constantinopolitanæ; & patriarchæ nomine, Antiochenæ ecclesiæ antistites, proprie aliquando appellati sunt.

S. Ioannis Boni Episcopi.) Ex volumine antiquo, manu scripto quocumque eccle-

ecclesie Mediolanensis Episcopi, & alii, in Sanctorum numerum relati, qui potissimum in ea coluntur, ordine descripti sunt. De S. Iohanne Bono præterea Bossius in annalibus Med.

S. Martiani presbyteri.) Cuius uita in omni sanctitate miraculis diuinitus testificata, præclarisque virtutibus elucescens, græce exposita, legitur apud Metaphrastem, & in Horologio: quod Breuiarium Græcorum est, ad horarias diei preces accommodatum.

S. Gulielmi Episcopi.) Ex calendario Ecclesie Bituricensis. Hunc Bituriensem alii uocant, cuius uita, pluribus perscripta, extat apud Surium tom. 1. de uit. San. & apud Beluacensem lib. 29. cap. 62.

S. Theodosii Coenobiarchæ.) Huius uita, sanctissime acta, ab Simone Metaphraсте litteris mandata est. Dies autem natalis eius in Euchologio adscribitur hoc die; in Menologio autem postridie huius diei.

Translatio. S. Firmini.) Dies autem natalis agitur calendis Septembris. Fuit præterea in Ambianis etiam alter Firminus martyr: de quo scribitur septimo cal. Octob. & idibus huius mensis: quo die translatio celebratur. In martyrologio Cremonensi, iam inde usque a tempore Alexandri Tertii, Pont. Max. cõscripto, fit etiam, hoc die de S. Iginio Papa, quem Beda item huic diei in martyrologio suo adscribit: at de omnium fere Scriptorum sententia, & quod caput est, Breuiarii Romani auctoritate nos in sequenti die adscripsimus.

Hoc die Græcia celebrat Festum Sancti Gregorii Niseni: cuius in martyrologiis latinis commemoratio fit septimo idus Martii.

Tertio idus Ianuarij.

S. Iginii Papæ.) De quo pluribus nos in nostris notationibus: quas breui ædimus una cum historia Platinæ de uitis Pont.

In Africa.) In cuius omnes fere partes ab initio nascentis ecclesie per Apostolos lex Euangelii disseminata est: ut Saluiamus libr. vii. de prouidentia Dei affirmat. Idque ipsum ex antiquo ecclesie scriptore, Tertuliano, tunc ex Sancto Augustino cognosci licet. Hic quadragesimo fere annis, in ea regione fide IESU CHRISTI floruisse scribit: ille uero, ut pote qui S. Augustini etate multis annis lóge pcessit.

NOTATIONES.

in omni Africa populum Christianum frequentissimos conuentus habuisse testatum; immo uero Getulos, Mauros, & alios, qui interiorē illam regionem incolunt, Christianæ fidei præceptis, atque institutis imbutos esse scribit. Lybiæ ecclesiarum meminit præterea Irenæus & martyr, & scriptor, Apostolorum pene æqualis. Episcopos octuaginta, atque adeo amplius, ex cōcilio Carthaginensi. s. in Africa fuisse cōstat, beati illius Cyprianus martyris tēpore, & Stephano I. Pōtifice. In omni autem persecutione, admirabilis elucet Christiana uirtus Africanorum, qui martyres, ut ex sancti Cypriani libris, & martyrologiōrum monumentis perspicue cognosci licet, innumera- biles extiterunt, illic; egregii, qui uiginti duo, Valeriano Imperato re, ita pugnarunt pro Christi gloria, ut eorum martyrio diuina auxiliante misericordia, Africa ad ipsos Apostolis, iam Christianæ fidei institutis imbuta, ad illam tuendam sit confirmata uehementius. In Vandalica porrò persecutione, cum in Hispania, Gallia, & Germania plerique a uero cultu desciscerent, tuerunt uiri præstantissimi, in Africa antistites, qui populum in officio religionis, summa concione continebant. Atque hæc sane causa fuit, cur S. Augustinus scriptiōem suscepit librorum de ciuitate Dei, & Saluianus de iudicio, ac prouidentia Dei, tum Orosius conscripserit libros septem. Ecclesia uero in Africa, quam admirabili opere, quam augustis donis excolta fuerint, ostendit Optatus Mileuitanus lib. 1. & 3. contra Parmenianum, & S. Augustinus lib. 3. cap. 29. contra Cresconium. Calices enim, & reliqua uasa sacra fere aurea, & argentea, in illis fuerunt; uestimenta autem, uel aurata, uel auro, argentoue intexta. Quot præterea basilicæ cathedrales in ea prouincia extiterint, perspicere potest, cum ex Synodo Mileuitana, tum ex Optato; hic quinque, ut illa totidem illius Metropoles censet, licet Iustianus septem prouinciis Metropoles item septem respondere ostendat in codice suo, de offic. præf. præf. Africa. itidemque significet Orosius. At quo res eius ecclesiastica sensim præceps ruere cœperit, iam inde à Gregorio Seprimo, Pontif. Maxim. intelligimus: qui, data ad Cypriacum Episcopum Carthaginensem epistola, scribit, sibi delatum esse Africam ad id periculi deductam esse, ut in consecrando Episcopo tres non habuerit Episcopos eo tempore: post uero tota perit

perlit magno cum fidelium dolore.

S. Saluii.) Quem Siluium alii uocant, at Beda, Vfsuardus, Ado, Possidius in Indiculo. cap. 3. & ult. Saluium dicunt; quibus consensione manu scripti Codices. In basilica Carthaginienfi eius corpus, honorifice, religiofeq; reconditum, olim extitit.

SS. Petri, Seueri, & Leucii.) Ado, Vfsuardus, Beda, & alii scriptores martyrologii. At, pro Leucio, nonnulli dicunt, Leontii, nos Leucii, retinuimus, prout in compluribus codicibus, recte exaratis animaduertimus.

S. Pauli simplicis.) Qui sancti Antonii abbatis discipulus, monastica uitæ institutis cum magistro contendit. De eo Nicephorus lib. 8. cap. 40. scribit.

S. Saluii Episcopi, & martyris.) Cuius uitam, & martyrium breuiter S. Antonius conscribit libro 14. capit. 4. Chron. par. 2. & Sigilbertus item.

Sanctæ Honoratæ uirginis.) Ex martyrologio scripto, & ueteri, & calendario ecclesiæ Papiensis.

S. Eguini Episcopi.) Brituualdus, Cantiorum Episcopus, huius uitam ædedit: quæ in ecclesia Vigornienfi legitur.

S. Anastasii monachi.) Cuius S. Gregorius meminit. lib. primo. capitu. octauo. Hunc tamen aliqui ascribunt undecimo Calendas Februarii.

In Græcia, hoc ipso die, Sanctæ Tatianæ, martyris; cuius præclara pro gloria CHRISTI dimicatio, græce scripta, legitur.

Pridie idus Ianuarij.

In Mauritania.) In hac prouincia, ut in omni Africa, ab initio prædicationis euangelicæ eluxit christiana religio; id quod mox supra, exposuimus. Pro fide CHRISTI quam egregie aliquando Mauri pugnarunt in summa oppugnatione per tyrannos excitata. Martyrio nobilis est Victor Maurus: insignesq; martyres, sunt, Seuerus, Se-
curus,

NOTATIONES.

curus, Ianuarius, & victorinus: tum præterea, Thimotheus, Polius, & Euty chius, Martiana etiã uirgo, & martyr. Mauritanii itẽ sunt trecenti, & sexaginta illi martyres, beati Gerionis socii: quorũ in Dialectiani, & Maximiani persecutione, certamen præclarum extitit. Quid multis? Martyrologii liber fere omnis plenus est martyrum Mauritanorum.

S. Arcadii.) Huius martyrium Zeno, Episcopus Veronæ, sermone complexus est, quem Surius retulit in uolumen primũ de sanctis: & Lippomanus in uolumen. 2. de eodem Aquilinus lib. 1. capit. 43. lib. 2. capitu. 47.

In Arcadia.) Alias, in Achaia, ut pleriq; omnes codices habent: atque ita in nostro martyrologio reponendum censemus. Est Achaia, Græciæ regio nobilis, ac pene insula, Aegeo, & Ionio mari cincta, cuius sæpe mentio est in sacris litteris, ut pote in actis Ap. cap. 8. & 9. in ep. S. Pauli, ad Rom. cap. 15. ad Cor. 1. c. 16. & ad Cor. 2. cap. 1. & 9. ad Thes. 1. cap. 1. Eoq; nomine laudatur, quod magno studio IESU CHRISTI fidem susceperit. Achaici enim, Bizantini & alii Euxini maris accolæ, iam inde primum ab S. Andrea Apostolo Euangelii præceptis, atque institutis imbuti sunt, anno Domini circiter XL.

S. Satiri martyris.) Qui passus est, quo primum tempore, Domitianus contra Christianos persecutionem concitauit, anno Domini circiter CCCV. De Satiro martyre Vsuardus, Beda, Aquilinus. fuit autem is ciuis Arabiæ.

Ss. martyrum, Tigrii presbyteri, Eutropii lectoris, & Olympiæ matronæ.) De quibus scriptum est in hist. Trip. lib. 10. cap. 21.

S. Ioannis Patriarchæ.) Qui fuit ordinis carmelitarum: ut scribit Ioannes Ate manus, eiusdem ordinis, in chron. lib. 2. cap. 67.

S. Ioannis Episcopi.) Rauennatum, hoc nomine secundi: cuius opera diuinitus factum est, ut & urbi Rauennæ, & ciuibus, Athila, omni immanitate barbarus parceret. Huius Episcopi uitam, sancte actam, Desiderius ciuis Rauennas exposuit libro, quem de Archiepiscopis Rauennæ conscripsit.

S. Probi Episcopi.) Ex constitutione Synodali ecclesiæ veronensis.

S. Benedicti.) Cuius uitam, se scripsisse Beda testatur in extremo lib. hist. Angl. In die præterea eius natali homiliam idem habuit, quæ

quæ in tomum septimum operum illius relata, in homiliis hyemalibus adscribitur.

Inuentio sanctorum martyrum, Nainii, Iacobini, & Anselmi.) Ut litteris exarata, extat in annalibus Brixienfium. Inuentionis autem sanctorum dies festus celebris, sicut translationis, celebris est, ut e multorum patrum, & sancti Ambrosii in primis sermonibus, perpetuaq; ecclesiæ consuetudine, perspicue manifestum est.

In Græcia, sanctorum Hermili, & Stratonici, martyrum.

Idibus Ianuarij.

Octaua Epiphaniæ.) Alias, Octauæ Epiphaniæ, ut in libro scriptum est, qui ordo Romanus uocatur. Octauas præterea numero multitudinis dici debere, cum auctores omnes qui de Octauis scribunt, nos docent, tum Amalarius in primis, qui lib. 4. cap. 34. de huius diei ratione rituq; differit, octauas Epiphaniæ nominat. De officio autem, & ritu huius octauæ, præter id, quod idem Amalarius litteris eodem loco tradidit, scriptum etiam extat in libro Antiphonario Sancti Gregorii Papæ, & in lectionario, quem Sancto Hieronymo adscribunt. At uero ne hoc quidem omittendum est, quod in uno lectionarii codice hoc die legitur euangelium secundum Ioannem: Vidit Ioannes: in altero Euangelium secundum Matthæum, Venit Iesus: quod in plerisque ecclesiis hoc ipso die legi, scribit Durantius lib. 6. cap. 17. quo loco rationem huius officii exponit. Extat homilia hoc item die habita a Beda, qui in martyrologio etiam octauæ huius meminit.

Romæ uia Lauicana.) Alii Labicanam dicunt: quæ inter Esquilinum, & Coelium montem, per Næuiam portam exiens, ad oppidum Lauicorum ducebat. Qua in uia Coemiterium sanctorum martyrum, Petri, & Marcellini primo extractum, ab Honorio Pontifice instauratum est, ut Bibliothecarius scribit.

SS. Quadraginta martyrum.) Beda, Vsuardus, & alii sic habent, Quadraginta militum coronæ. A quorum sententia

tia

NOTATIONES:

ria nos minime discedimus, licet dixerimus, Quadraginta martyrum, sicut etiam in Breuariis perantiquis ecclesie Ambrosianae, scriptum est. Aliorum quadraginta celebritas agitur vii. idus Martii, aliorum etiam totidem, in metallo phanensi ad quartum nonas Maii. De his autem quadraginta, Ado copiosius scribit.

Gallieno Imperatore.) Anno Domini circiter. CCLXII. Aemiliano, & Basso II. Coss. Cornelio Seculari, urbis praefecto. Sunt qui putant, Galienum hoc anno persecutionem, contra Christianos uetuisse. Is enim, & si Sardanapali uitam omni uoluptatis genere exprimebat, superiorum tamen tyrannorum, qui suae aduersus Christianos crudelitatis poenas dederunt, exemplis deterritus, aliqua moderatione uti coepit. Propositis namque edictis, & ad Episcopos litteris scriptis, permisit illos loca, quae caemiteria nuncupantur, recuperare, & ad sacra religionis Christianae conuenire, quodque eisdem in more positum fuisset, libere exequi. Exemplum unius edicti, seu epistolae eius generis, e sermone Romano in graecum conuersa, Eusebius in historiae ecclesiasticae commentarios retulit, nempe libro. 7. capitu. 12. Quod ita descripsimus, ut in martyrologio nostro extet, tamquam huius scriptionis rationi ualde accommodatum.

Αὐτοκράτωρ καίσαρ πούπλιος λικίνιος, γαλιένος σύτυχης, σαβασῶς, διονυσίου καὶ πινναίου, καὶ δὲ μετρίου, καὶ τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις. Τίω σὺεργεσίαν τῆς ἐμῆς διαθεῖς διαπέτασας τοῦ κόσμου ἐκλιβαθῆναι προσέταξα, ὅπως ἀπὸ τῶν τόπων τῶν θρηνηδόμενων ἀπαρῶν ῥήσασσι καὶ διὰ τοῦτο, καὶ ὑμεῖς τῆς ἀντιγραφῆς τῆς ἐμῆς πρὸ τύπου χριστοῦ δωάσθε, οἷ τε μηδένα ὑμῶν ἐνοχλεῖν. καὶ τοῦτο ὅπερ κατὰ τὸ ἐξὸν δώσεται ὑφ' ὑμῶν ἀπαπληροῦσθαι, ἵνα ἀποπολλοῦ ὑπ' ἐμοῦ συγκοχῶρηται. καὶ διὰ τοῦτο αὐρήλιος κυρκύριος ὁ τοῦ μαρτύριου ἀφάματος προσάδων, τὸν τύπον τὸν ὑπ' ἐμοῦ δεθέντα διαφυλάξαι.

Idem Latine redditum.

Imperator, Cæsar, Publius Licinius, Galienus Pius, Fortunatus, Augustus, Dionysio, & Pinnae, & Demetrio, & cæteris Episcopis salutem. Meae munificentiae beneficium per uniuersum orbem diulgari præcepi, ut qui loca illa religiosa, quae spectant ad Christianos, possi-

possideant, ab illis statim discedant. Et propterea uos mearum litterarum exemplari uti poteritis, quo nemo deinceps uobis quicquam faceat molestiæ. Atque istud, quod nunc libere & pro arbitratu a uobis expleri queat, iam pridem a me erat concessum. His de causis Aurelius Cyrenius, qui summam rerum secundum me administrat litterarum etiam exemplar conseruabit. Atque hæ sunt quidam Gallieni litteræ instar edicti: cuius edicti exequendi curam Aurelio Cyrenio delegauit, qui Christianorum causa nihil fecit: immo uero, eas litteras inanes fuisse apparet, si consideremus, quod idem Eusebius proximo capite Marino martyri factum esse scribit: qui Achaii, Cæsareæ Palestinæ præsidis iussu, quoniam christianus esset, militari dignitate, & uita priuatus est.

SS. martyriū Ingenui, & Cyriaci.) Ex martyrologio manu scripto.

SS. Hernyli, & Stratonici martyrum.) Licinio Imperatore, Eorū martyrium Simeo Logotheta multis exponit: surius autē retulit in tom. i. de Sanctis. Est eorundem mentio in Menos. & horologio Græcorum.

S. Hilarii Episcopi.) Parmæ scilicet, ex calendario Parmensi. S. Hilarii autem Pictauensis, natalis dies, in martyrologiis huic diei adscriptus, ob octauam Epiphaniæ in sequentem diem differtur, ut nos in eum retulimus.

S. Remigii Episcopi.) Cuius uitam Hinemarus, Rhemorum Episcopus scripsit: ut calendis Octobriis exponimus; quo die translationis celebritas ex ecclesiæ instituto solemnitus agitur. Vitæ huius exemplar peruetustum extat in biblioteca basilicæ cathedralis Bergomensis.

S. Agritii Episcopi.) Ex Pandectis Lamberti de Legia, & Beda.

Translatio. S. Firmini martyris.) Cuius dies natalis agitur vii. cal. Octob. Hoc autem die, anno Domini circiter DCCXXVI. a beato Saluio, Ambianorum Episcopo, illius translatio, solemniter celebrata est, ut rem totam exponunt Aquilinus, & Beluacensis.

S. Veri Episcopi.) Ado, & Beda.

S. Viuentii.) Alias Iuuenti: Cuius uitam Mombritius in tom. i. de sanctis retulit: Ado Beluacensis, Aquilinus.

Prosper Aquitanicus diem natalem S. Gregorii Nazianzenſi in hoc die adſcribit. Sed nos ſuo loco.

Decimo nono Calen. Feb.

Pictavis.) Qui religionis Chriſtianaę præceptis primum a ſancto Victorino inſtituti ſunt, anno Domini CCLXXXII. Probo, & Caro Imp.

S. Hilarii.) Huius uita a Fortunato conſcripta, & miracula altero libro ab eodem expoſita, apud Surium extant, libr. 1. de Sanctis. Eiufdem mentio fit in concilio œcumenico v. & vi. meminerunt item Summi Pontifices, Leo, & Gelafius: hicque in concilio Romano illius libros comprobat; Martinus item in ſynodo Romana: S. Hieronymus lib. de ſcrip. eccl. in ep. ad Deſiderium, ad Loctam, ad Florentinum, ad Paulinum, ad Marcellam, in Apologia aduerſus Ruſſinũ ſæpe, atque adeo multis locis ſapiffime: Caſſiodorus lib. de diuinis Lectionibus, Sanctus Auguſtinus lib. 2. cõtra Iulianũ; Socrates, lib. 3. cap. 10. Sozomenes lib. 5. cap. 14. Nicephorus lib. 9. cap. 16. lib. 10. cap. 17. Hiſt. eccl. Iſidorus, Beda; Vſuardus, Gregorius Turenſis de glor. conf. Xyſtus in bibliotheca Sancta, Trithemius, & alii multi. Obdormiuit in Domino vir Sãctus, vt plerisque placet, anno Salutis CCC LXIX. ut Trithemio, CCCLXXI. ut Sancto Hieronymo in chronicis. CCCLXXII.

S. Felicis confefſoris.) Cuius S. Auguſtinus meminit in epi. 137. & lib. de cura pro mortuis, Ado in martyrologio, & Vſuardus item. Eius uitam Paulinus Nolæ Epifcopus, uerſibus conſcripfit: eandemque ſoluta oratione Beda expoſuit, ut ab eodem cognouimus in fine hiſt. Angl.

Exemplar, de Sancti huius uiri uita ex ſcriptum, aſſeruatur in Bibliotheca Bergomenſi; eſtque item apud Mombritium tom. 1. de Sanctis.

S. Felicis martyris.) Ex martyrologio, manu ſcripto, & lib. 2. cap. 73. Aquil. de Sanctis.

Spoleti.) Quod Spolitium Aethicus uocat, urbs eſt Umbriae prouinciæ nobiliſſima: iam inde ab initio prope Euangelicæ prædicationis, CHRISTI Sacris imbuta cognofcitur, ex hiſtoria martyrum

tyrum Pontiani, & Concordii: qui nascente fere ecclesia illic martyrium subierunt. Hic præterea Sabinus Episcopus, Exuperatus, Marcellus, Venustianus, cum coniuge, & liberis, martyrio coronantur, Diocletiano, & Maximiano Impp.

S. Pontiani.) Ex calendario ecclesiæ Spoletanæ, & Surio; at Vsuardus, Ado, & Canisius xiiii. calendas Februarii de eo scribunt. Eum alii Pontium uocant; Pontianum tamen fere omnes dicunt. Illius martyrium ab fidelibus memoriæ proditum dicitur, qui eum sepelierunt. Latius Ado, quam Vsuardus, martyris huius res fortiter pro fide gestas commemorat, prout etiam e uoluminibus, manu exaratis, & ab eodem Surio illas uberius cognoscimus.

SS. martyrum Euphrasii Episcopi, Cyriaci, & sociorum.) In persecutione Vandalica.

Euphrasii.) Reponimus, Eustratii, qui fuit Episcopus Sufetanus, ut è Victore animaduertimus, in lib. 1. pers. Vand. licet in manu scripto codice legatur, Euphrasii.

S. Datii Episcopi.) Ad quem uirum Sanctissimum extat epistola de subleuanda agentium paupertate, a Cassiodoro senatore scripta lib. 12. Meminit eiusdem S. Gregorius Papa in dialogis lib. 3. cap. 4. Idem ascribitur multis locis in litaniis ecclesiæ Mediolanensis, & in libro peruetusto manu scripto, de Sanctis eiusdem ecclesiæ.

S. Cadeoldi.) Alias, Caldeoldi, Beda.

SS. Monachorum in Sina.) Nilus apud Metaphrastem, & apud Surium tom. 1. de sanctis. & Græci præterea in Menologio, & Horologio.

Decimo octauo calen. Feb.

SS. Prophetarum Micheæ, & Abacuc.) De hoc in Græcia commemoratio fit iiii. Non. Decembris: de illo, xix. Calend. Septemb. Vtriusque uitam scripsit Epiphanius: ac deinde Isidorus. Hoc die celebratur eorum inuentio corporum; quæ scilicet, Arcadio Imperatore, in Iudæa prouincia, admonitu diuino, reperta sunt, anno Domini, ut Scribit Sigibertus, CCCXCVI. ut aliis placet

CCCCI. Hanc inuentionem scribit Sozomenus lib. 7. cap. 28. & Cassiodorus lib. 9. cap. 49. Trip. hist.

(S. Maximi Episcopi.) Qui obiit in domino, anno circiter Cccvi. Eius S. Paulinus Nolanus meminit in exorsu libri, quem de uita S. Felicis conscripsit.

(Sancti Macharii Abbatis.) Aegyptii scilicet: nam S. Macharii Alexandrini comemoratio fit quarto nonas Ianuarii, ut eo die supra exposuimus. Hic natus grandior, ille minor, habitauit uterque in intima solitudine, quæ scete uocatur. at ille, licet iunior, in iis; quæ præcipua monachorum sunt primas obtinebat, hic uero nonaginta annis uixit, quorum sexaginta in heremo consumpsit. itaque triginta natus annos monasticæ exercitationis labores toto decennio, ita toleranter tulit, ut quoniam longe citius quam ætas ferret, in omni pietatis uirtute mirifice profecerat, *παιδ' ἀπ' ἐπ' ἡλικίᾳ* uocaretur, nempe in puerili pene ætate senex. multa diuino beneficio gessit, quæ & graecorum monumentis petenda sunt. Sicut autem sodalibus monachis præfuit exemplo; ita posteritate prodesse studuit, diuini spiritus sui monumentis: quæ extant, quinquaginta uidelicet homiliae, graecè scriptæ, ad bene beateq; uiuendi rationem, euangelio conuenientem, sane quam opportuna atque utiles. De utroque Machario Palladius in his. pat. cap. 19. & 20. Rufinus lib. 11. cap. 4. Nicephorus lib. 9. cap. 14. hist. eccl. Socrates lib. 4. cap. 18. Sozomenus lib. 3. cap. 13. Cassiodorus lib. 7. cap. 39. lib. 8. capit. 1. Gennadius lib. de uir. ill. Isidorus lib. 2. de eccl. off. cap. 15. & Heraclides, illius discipulus, in libro, qui dicitur Paradisus, & auctor libri de uitis patrum, multis sæpe locis. Porro in Græcia Macharii Aegyptii dies natalis agitur XIII. cal. feb.

S. Isidori.) De quo idem, qui de Machariis, scribunt.

S. Bonitii.) Cuius uita olim ab Aegydio, & Gallo litteris exarata, commutatis uerbis, splendidiusq; explicata, extat apud Surium to. 1. De eodem Beluacefis item lib. 7. spec. hist. cap. 97. & Aquilinus in catal. lib. 2. cap. 82.

S. Mauri.) Cuius S. Gregorius meminit libro. 2. dialo. capitu. 7. Leo Episcopus Hostiensis, in chronicis montis Casini, Sigibertus in libro de uiris ill. Trithemius item. Eius uitam, Faustus socius, &

& S. Benedicti discipulus, litteris mandauit, quam a Bonifacio Pontifice sacrosancta apostolica auctoritate cōprobatam, in uolumine primo Surius excipit, & Hilario item monachus.

Eius corpus translatum. De cuius inuentione, & trāslatione extat in Rubra ualle liber, inscripta epistola Odonis Abbatis.

S. Probi episcopi.) De quo res mirandas S. Gregorius scribit libro quarto dialogorum, capitulo. 13. & Marolus libr. de exemplis sanctorum.

S. Ioannis Caliniti.) Calybitæ, sic repono, quod nomen is accepit, quia calybam, nempe tuguriolum habitauit. Fuit ciuis Constantinopolitanus Eutropio patricio, & Theodora natus. eius uitam Simo Logotheta scripsit; quam Surius etiam huic diei adscripsit in uolumine primo de Sanctis. De eodem in Menologio, & Horologio Græcorum, & in calendario Ecclesiæ Bizantinæ. Multis locis hodie festum celebre est, quod agitur de nomine I E S V: idq; Clemens septimus Pontifex, fratrum ordinis minorum rogatu, instituit anno 1530.

Decimo septimo Calen. Feb.

Via Salaria. Quæ a deportando sale nomen accepit: non magnæ inquit Strabo, longitudinis est, a porta collina in Sabinos ducens. Fuit olim ob uictoriam celebris, qua ibi prope Alliam fluuium, ad quartum, & decimum ab urbe lapidem, ut Vibius scribit, uel ad undecimum, ut Linius, cōtra Romanos Galli potiti sunt. At illustrior esse cœpit frequentibus sanctorum martyriis, & cœmiteriorum extractionibus: quæ ibidem quatuor extitisse leguntur, unum omnium uetustissimum, quod ostrianum appellat, ab urbe distans tria millia passuum: quo in cœmiterio, ut à protonotario S. R. E. in liberi pontificis acta relatum est, Beatus Petrus Apostolus baptizasse dicitur: alterum ab hoc non longe fuit, quod Nouellæ uocant: ubi, tamquã exul, idem pōrifex Liberius habitabat; aliquandoque eo uniuersos presbyteros, & diaconos paschalibus diebus, euocauit; tertium sanctæ Felicitatis martyris, in quo Bonifacius Pontifex sepulchus est: quartum

NOTATIONES.

quartum Priscilla, a Marcello pontifice dedicatum, & a Ioanne Pö. instauratum. In hoc cœmiterio dormierunt Sancti martyres, Marcellinus Papa, & ipse Marcellus, Claudius, Quirinus, & Antonius, presbyteri: Siluefter, Liberius, Siricius, & Cœlestinus, Pontifices, & confessores: Vigilus item Papa, Pudens cum uxore Sabinilla, & filiabus, Pudentiana, & Praxede, Basilla uirgo, Hermes præfectus, Prothus, & Hyacinthus. Atque hætenus quidem de uia salaria, & cœmiteriis, in ea extractis.

S. Marcelli.) De quo Damafus lib. pont. cap. 31. Bibliothecarius, Beda, Vsfuardus, Ado, & reliqui scribunt: at Græci, Eusebius, Theodoritus, Nicephorus aliaquei eiusdē generis eum omittunt, fortasse decepti nomine Marcellini, & Marcelli non longe inter se dissimili. Huius Pontificis res gestas, a S. R. E. Protonotariis conscriptas, quæ sæpe in martyrologiis recitantur, Surius habet in tom. primo. de uit. Sanct.

De sancto Marcello officium Gregorius. i. Pontifex instituit, ut in eiusdem libro, quem Antiphonarium dicunt, extat. meminitque præterea auctor Micrologi capit. 43. De eodem in perueteri antiphonario est hoc responsorium, Hic est uere famulus Dei: quod sane diserte explicat Amalarius, cap. 28. Antipho. rationemque affert cur proprie de hoc sanctissimo Pontifice pronūcietur, quamuis etiā diebus festis aliorum summorum Pontificum canatur. Solemni autem officio, diem natalem huius, ut reliquorum Pontificum martyrum, Gregorius VII. Pont. Max. celebrari decreuit, ut in Micrologo scriptum est, cap. eod.

Eius sacrosancta pontificia decreta in canonum Codicem a Gratiano hæc referuntur.

Can. 11.	Dist. xvii.	Can. iix.	Ibidem	
Can. 16.	Dist. xcvi.	Can. x	xx.	Qu. I.
Can. vi.	ii.	vi.	Can. xiiii.	xxiv. Qu. I.
Can. v.	iii.	Qu.	ix.	Can. iix xxv. Qu. I.
Can. iii.	ii.	Qu. i.		

In maxima ecclesiæ perturbatione.) Iam septem circiter ante annis ab Imp. Diocletiano, & Maximiano concitata, anno scilicet Do-

Domini CCC. Rem Christianam &c.) Non destitit enim pontifex Marcellus, in summa rei Christianæ oppugnatione, fidei hostes, Maximianum in primis, monere, atque hortari, vt Christianos, non exagitarent, neque insectarentur.

Epistolam scripsit.) Maxentio, & Maximiano cōsulibus. Eius decretales epistolæ duæ extant, una calen. Ap. altera XVII. calend. Septembris, scripta.

In Vrbe viginti quinque titulos.) Anno Domini circiter CCCV. Primum autem Euaristus urbis regiones, parocciæque quos titulos Romani uocant, presbyteris singulis distribuit; ut in suo quique titulo, curatiōe uel Fideles christianæ religionis mysteriis erudirent. Deinde non multo post tempore Iginus Pont. aucta Christianorum hominum multitudine, cum unus in unaquaque paroecia presbyter non satis esset, plures tum clericos, tum presbyteros in illis singulis constituit. Quo factū est, vt qui cæteris in paroecia præesset, presbyter Cardinalis nuncuparetur. Post Igini autem tempora, Dionysius Pontifex, Euaristi exemplum secutus, iterum titulos, seu paroecias, quas pro aucta pietatis ratione amplificarat, presbyteris diuisos, certis limitibus distinxit: in eisdemque, ut Iginus fecerat, plures presbyteros esse uoluit: quorum etiam curæ cœmeteria adiunxit. Verum non longe post S. Marcellus Pontifex, de quo agimus, certum numerum præfiniuit titulorum, quasi diocesium, nempe viginti quinque: quos, extincta persecutionum flamma, deinceps reliqui Pontifices multiplicarunt. Primo Syluester titulum Aequitii, Marcus titulum Sancti Marci; Iulius titulum Sanctæ Mariæ trans tyberim; Damasus titulum Sancti Laurentii, Innocentius titulum Vestinæ, constituit. Porro Zosimo Pontifice, ut ex multis rationibus conicitur, uiginti octo titulorum numerus habetur; post illius uero tēpus nullus alius Pontifex titulos addidisse legitur, sed vel mutasse, uel transtulisse, uel restituisse, uel aliquo modo exornasse. Atqui illi quidem uiginti octo tituli, urbis Romæ uetustissimi, iam mille, & sexaginta ante annis instituti, quos ex actionibus Synodi Romanæ, Symmacho Pontifice perspici licet, hi plane sunt, qui ordine mox exponuntur.

NOTATIONES.

- 1 Titulus Sancti Calixti, alias Sancti Iulii, alias Sanctorum Iulii, & Calixti, alias Calixti, alias Sanctæ Mariæ trans Tyberim.
- 2 Titulus Sancti Chrisogoni trans Tyberim.
- 3 Titulus Sanctæ Cecilie trans Tyberim.
- 4 Titulus Sanctæ Anastasiæ sub Palatio.
- 5 Titulus Damasi Papæ alias sanctorum Laurentii, & Damasi, alias S. Damasi, alias Sancti Laurentii in Damaso.
- 6 Titulus S. Marci ad Palatinas.
- 7 Titulus Equitii, alias S. Silvestri, alias Sanctorum Silvestri, & Martini, alias S. Martini in montibus.
- 8 Titulus S. Sabinæ in monte Auentino.
- 9 Titulus Sancte Priscæ in monte Auentino, alias Sanctorum, Aquilæ, & Priscæ.
- 10 Titulus Sanctæ Aemiliæ.
- 11 Titulus Fasciolæ, alias Sanctorum Nerei, & Achillei.
- 12 Titulus Tigridis, alias S. Xysti.
- 13 Titulus Lucinæ, alias Sancti Marcelli.
- 14 Titulus Sanctæ Susannæ ad duas domos, alias sanctorum, Gabinii & Susannæ.
- 15 Basilica sanctorum duodecim Apostolorum; alias titulus sanctorum Apostolorum Philippi, & Iacobi. Verû hæc ecclesia posterioribus temporibus sola inter hos XXVIII. titulos basilica nûcupata est, non titulus.
- 16 Titulus Sancti Cyriaci in thermis Diocletiani.
- 17 Titulus Sancti Eusebii.
- 18 Titulus Pastoris, alias Sancti Pudentis, alias Sanctæ Pudentiæ omniû, qui extant, antiquissimus.
- 19 Titulus Vestinæ, alias Sactorum Gernasii & Protasii, alias S. Vitalis.
- 20 Titulus Sanctæ Crescentiæ.
- 21 Titulus Sancti Clementis.
- 22 Titulus Santæ Praxedis.
- 23 Titulus Eudoxiæ Augustæ, alias S. Petri ad Vincula.
- 24 Titulus Lucinæ, alias Sancti Laurentii in Lucina.
- 25 Titulus S. Nicomedis.
- 26 Titulus Sancti Matthæi, in Merulana.
- 27 Titulus Pammachi, alias Sanctorum Ioannis, & Pauli.
- 28 Titulus Sancti Gaii.

Innocentio. I. Pontifice fuit titulus Bizantii: in cuius locum institutus est a Cælestino, titulus Sanctæ Sabinae, ut ex Bibliothecario cognosci potest: hi præterea quinque tituli antiqui, nempe titulus S. Aemilianæ, titulus Sanctæ Crescentianæ, titulus S. Nicomedis, titulus Sancti Matthæi, titulus S. Caii, esse desierunt, quorum loco, Gregorio Magno Pontifice, ut ex actione Synodi Romanæ, in huius pontificatu habitæ, perspicimus, ii quinque alii repositi sunt, titulus scilicet, S. Balbinæ, in monte Auentino, titulus sanctorum Marcellini, & Petri, titulus S. Crucis in Hierusalem, Titulus S. Stephani in monte Caelio, ac titulus Sanctorum Quattuor coronatorum. Is sane certus constitutus titulorum numerus, integer permanfit, ut ex Pandulpho Pisano, & ex ueteribus diplomatum subscriptionibus animaduerti licet, usque ad Honorii Secundi Pontificatum. Quo tempore hic numerus titulorum, sicut Cardinalium, paulatim minui cepit, usque ad Xysti Quarti, uel Alexandri Sexti tempora: quibus rursus augeri incœpit. Itaque cum presbyteri Cardinales antiquum illum numerum, xxviii. excesserint; nouis opus fuit titulis, qui xxi. ueteribus illis accesserunt: supputationeq; omnium facta, hoc tempore sunt numero xlix. Primo titulus unus, uidelicet Sancti Calixti trans Tyberim, a Calixto iii. additus est. unus item, qui Sancti Nicolai inter imagines nuncupatur, a Xysto iiii. undecim adiuncti sunt, a Leone Decimo, hi scilicet, Titulus S. Ioannis ante Portam Latinam, Titulus Sancti Cæsarii in Palatio; Titulus S. Agnetis in Agone, Titulus S. Apollinaris, Titulus, S. Laurentii in Pane, & Perna, Titulus S. Siluestri in campo Martio, Titulus S. Thomæ in Parione, Titulus S. Pancratii, Titulus, S. Bartholomæi in insula, Titulus S. Mariæ in Capitolio, tres item a Iulio iii. quippe hi, Titulus S. Mariæ in uia, Titulus S. Barbaræ, Titulus S. Simeonis, unus etiam a Paulo iiii. hic est Sanctæ Mariæ super Mineruam, a Pio iiii. unus item, Sanctæ Mariæ Angelorum in thermis Diocletiani, & a Pio v. præterea hi tres, Titulus S. Triphonis, Titulus Sancti Hieronymi Illyricorum, & Titulus S. Euphemie, in uico Patricio. Atque hæc quidem summatim de titulorum urbis Romæ institutione, ac numero, qui primo incertus; deinde certus, nempe xxv. ab Sancto Marcello constitutus, post à multis deinceps Pontificibus auctus, diu certus, X. X. I. L. X.

H scilicet

scilicet, perstitit; postea imminutus aliquo tempore, rursus cum
 augeri cœperit, demum uariis esse incœpit. Erant autem ii titu-
 li, certæ ecclesiæ, a summis Pontificibus constitutæ, cum ad mar-
 tyrum sepulturam, tum ad baptismum, iis ministrandum, qui ab
 falsa superstitione ad CHRISTI religionem transirent: nomen
 autem acceperunt uel a Sanctis, in quorum memoriam, honorem-
 que Deo dicatæ sunt; ut sanctæ Mariæ trans Tyberim, S. Chryfoga-
 ni, S. Cæciliæ, & similibus, uel ab iis ipsis, qui titulos instituerunt,
 ut Calixti, Iulii, Damasi, Pastoris, Equitii, Pammachii, Bizantii,
 Lucinæ, Vestinæ, Eudoxiæ, Tigridis, itidemque aliorum. Sunt
 uero aliquæ eiusmodi ecclesiæ, quæ retinuerunt nomen utrius-
 que, & Sancti scilicet, & institutoris, sicut earum presbyteri Car-
 dinales, subscriptionibus eiusmodi olim usi ostendunt, ut pote,
 Asterius presby. Cardina. SS. Prudentis, & Prudentianæ, in titulo
 Pastoris: Fœlix presby. Cardina. S. Siluestri, in titulo Equitii, sic-
 que item alii, ut ex antiquis diplomatibus monimentis perspicue
 demonstratur. Atqui in iis titulis conferendis, quemadmodum
 in diaconibus, ante Xysti Quarti tempus ea sane ratio adhibita per-
 petuo est, ut hæc diaconibus, illi presbyteris Cardinalibus concede-
 rentur; neque unquam antea contra factum est. Subscriptionum
 autem, ut ne has quidem prætereamus, quibus presbyteri Cardi-
 nales usi sunt, formula antiquior illa fuit, mox præscripta, nempe
 N. presbyt. Cardina. in titulo Sancti Chryfogni; post, omiſſa præ-
 positione, in subscribi cœptum est, N. presby. Cardin. titulo S. N.
 Alias subscriptum est sic, N. presbyt. Cardina. tituli S. N. Sed fre-
 quentius olim titulo, quam, tituli, in subscriptionis formula dici
 usitatum est. Iam uero, ad rem, nobis propositam, martyrologii
 propriam, redeamus. S. Marcelli titulus, Romæ est unus, ex illis ui-
 ginti octo antiquis, qui presbyteris Cardinalibus tribui solent, ut
 intelligimus e ueteribus subscriptionum uestigiis, quæ in Gela-
 sii Primi Pontificis diplomatibus impressa, adhuc extant: ubi eius-
 modi inscriptio est: Stephanus presbyt. Cardina. in titulo S. Christi
 martyris. Marcelli: ex qua inscriptione perspicuum etiam no-
 bis fit, non in confessorum, ut in martyrologio quodam est, sed in
 martyrum numero, sicut res ipsa loquitur, beatissimum Mar-
 cellum

cellum censerit. *li. x. q. 1. q. 2. q. 3. q. 4. q. 5. q. 6. q. 7. q. 8. q. 9. q. 10. q. 11. q. 12. q. 13. q. 14. q. 15. q. 16. q. 17. q. 18. q. 19. q. 20. q. 21. q. 22. q. 23. q. 24. q. 25. q. 26. q. 27. q. 28. q. 29. q. 30. q. 31. q. 32. q. 33. q. 34. q. 35. q. 36. q. 37. q. 38. q. 39. q. 40. q. 41. q. 42. q. 43. q. 44. q. 45. q. 46. q. 47. q. 48. q. 49. q. 50. q. 51. q. 52. q. 53. q. 54. q. 55. q. 56. q. 57. q. 58. q. 59. q. 60. q. 61. q. 62. q. 63. q. 64. q. 65. q. 66. q. 67. q. 68. q. 69. q. 70. q. 71. q. 72. q. 73. q. 74. q. 75. q. 76. q. 77. q. 78. q. 79. q. 80. q. 81. q. 82. q. 83. q. 84. q. 85. q. 86. q. 87. q. 88. q. 89. q. 90. q. 91. q. 92. q. 93. q. 94. q. 95. q. 96. q. 97. q. 98. q. 99. q. 100.*

Nola.) Quæ urbs in Campania, Sidicinum primo uocitata, I E-
 V C H R I S T I fidem amplexa, iam inde quo tempore S. Pri-
 scus, unus e septuaginta discipulis, in ea prouincia Euangelium
 prædicauit, Sanctos Episcopos habuit, Felicem in primis, qui, Dio-
 cleciano Imperatore, pro C H R I S T O martyrium subiit, Pauli-
 num etiam Sanctitatis, & doctrinæ laude clarum. Hac item in vrbe,
 Erasmus, Antiochiæ Episcopus, Maximiano Imperatore martyr
 fuit, & Felix item, cuius hoc die martyrium celebratur: aliique mul-
 tis, quo, prout usu uenerit, commemorabimus.

S. Felicis confessoris.) Ex martyrologio manu scripto: in quo con-
 fessoris nomen pro martyre positum animaduertimus, id quod
 cum ex aliis priscis monumentis, tum ex Sancti etiam Cypriani
 libris cognoscere possumus, in quibus is aliquos pro C H R I S T I
 gloria tormentis, suppliciiis affectos, ut pote Aurelium, Celeri-
 num, & Numidicum, confessores nuncupat: & Tertullianus item.
 Apud Eusebium præterea legimus nonnullos fuisse, iterum, ter-
 tio aut quarto confessores, nempe ob C H R I S T I confessionem
 semel iterum, atque adeo sæpius pœna publica, supplicioque ex-
 cruciatis: quos tamen Tertullianus modo designatos martyres,
 modo absolute martyres appellat. Porro nemini dubium est, quin
 Eusebius, Vercellarum Episcopus, necem acerbissimam pro fide
 subierit; ut ex Sancti Maximi sermonibus perspicue manifestum
 est: a plerisque tamen ei confessoris nomen tribuitur: sicut etiam
 S. Zenoni, Veronæ Episcopo, ac præsertim in calendariis ceterisque
 monumentis ecclesiæ Mediolanensis: nihilominus tamen cum mar-
 tyrem, Galieno Imperatore, fuisse, certum, atque exploratum
 omnibus est, qui antiquitatis ecclesiasticæ usu litteræ periti sunt.
 Itaque non desunt, qui martyris, & confessoris nomen olim Syno-
 num fuisse contendant. At uero hodie iis solum, qui pro
 C H R I S T O cruciatum, necemque perpeffi sunt, martyris no-
 men tribuitur; confessoris autem illis, qui sola uitæ sancti-
 tate, C H R I S T I nomen confessi sunt. Immo uero Sancti Cy-
 priani etiam ætate, distincta aliqua appellatio fuit martyris,
 & confessoris, quamuis uno, & altero item nomine aliquando

indistincte utatur; Sed distinctio tamē apparet ex illius Epistola, de Mappalico scripta, quæ inscribitur martyribus, & confessoribus, atque ex epistola item XXX. & XXXV. II. eiusdem: sicut rem totam luculentis suis in Cyprianum notationibus, Bammelius erudite explicat.

¶ Rinocororæ.) Repone, Rhinocurara in Aegypto, de qua urbe Stephanus: alii in Idumea illam ponunt. Aut Rhinocurara, Aegypti Regio est; de qua, Siluestro. I. Pontifice, septem & quinquaginta Episcopi conueniunt ad concilium Romanum, ut in illius actis scriptum est. cap. 1.

¶ S. Melantii.) Cassiodorus libro 8. capitu. primo histo. Trip. Nos martyrologio illum adscripsimus, martyrologii, manu scripti aucto-ritatem secuti.

¶ Opitergii.) Quod est in Carnis, Ptol. lib. 3. cap. 1. Oderzo, hodie in Veneta regione, & ditione.

¶ S. Titiani Episcopi.) Ex martyrologii codice scripto. Illius meminit Equilinus lib. 2. cap. 89.

¶ S. Priscillæ.) De qua a notariis S. R. E. relatum est in acta beatissimi pontificis, & martyris Marcelli. Fuit alia Priscilla, coniux Aquilæ Judæi pontici, Act. 18. Rom. 16. Hæc uero matrona Romana nobilis, quæ auctore Marcello Pontifice, suis sumptibus cœmiterio extruxit; de quo nos diximus.

¶ Arelati.) Est Arelate, alia in Noricis urbs, ditionis Principum Austria, uulgo Linter. Hac uero, siue Arelate, siue Arelatum dixeris, in Gallia Narbonensi ad Rhodanum fluum sita, inter Salyes Sextanorum Colonia, Arlés communi Gallico sermone uocatur. Iam inde primum, quo tempore S. Paulus Apostolus per Galliam iter in Hispaniam fecit, hæc urbs habuit, a quibus fidei mysteriis imbuta est, Sanctos Apostolicosq; uiros, Trophimum, illius Apostoli discipulum, primumq; Episcopum, deinde Regulum, qui omnes finitimos locos prædicatione euangelica illustrauit. Numerantur in sanctis, Episcopi Arelati, cum hi duo, Trophimus, & Regulus, tum alii, Felicissimus, qui Regulo successit, Honoratus, & Patroclus martyr. Fuerunt alii, & Episcopatum uirtutum, & doctrinarum laudè clari, Hilarius, qui ad Eucherium Lugdunensem Episcopum scripsit, Ma-

rinus,

rinus, qui Arelatenſi Synodo primæ, & ſecundæ interfuit, Ra-
 uennus, ad quem Leonis magni epiſtola. 88. extat Virgilius, ad
 quem Gregorius Magnus multas Epiſtolas dedit: At ſane uero
 non deſuerunt rursus huius ciuitatis Epiſcopi, qui in hæreſi uerſati
 ſunt, ut Martianus, diuinæ pietatis, fraternæque ſalutis inimicus;
 qui ab eccleſia catholica ad Nouatianum hæreticum deſecit, alioſq;
 ad impietatis errores abduxit, ſicut rem totam S. Cyprianus expo-
 nit epiſtola, ad Stephanum Pontificem ſcripta: qua ſupplex illud ab
 eo petit, ut Martianum, male de fide ſentientem, a fidelium com-
 munionem eiiciat, epiſcopatuque mulctet. Fuit item Saturninus Arela-
 tenſis Epiſcopus, hæreſis Arianæ ſtudioſus: cuius factione beatus
 Hilarius in exilium pulſus eſt. Porrò Arelate uocatur, quaſi ara
 lata ſcilicet, duabus columnis impoſita, ad quam illius incolæ hu-
 manas litabant hoſtias, antequam a Trophymo, ut narrauimus,
 ad fidem conuerſi ſunt. Fuit olim hæc urbs regni Burgundionum
 primaria: ſed in imperii Romani iure eſſe cœpit, ubi primū ab Ot-
 tone primo Imperatore ob iniuriam, Epiſcopo ab illius rege il-
 lata, expugnata eſt. Hodie in Archiepiſcopalibus urbibus cenſetur;
 epiſcoposque ſibi ſuffragâtes habet hos quatuor, Tolonenſem, Tri-
 caſtrimenſem, Maſſilienſem, & Arauſicanum. Iam uero Arelatenſis
 Epiſcopus, fuit Vicarius ſedis Apoſtolicæ, ut Gregorii Magni Epi-
 ſtola ſignificant, tum una, quam Chidelperico Regi ſcribit, ab eoq;
 petit, Arelatenſi Epiſcopo Virgilio, ſedis Apoſtolicæ Vicario, ſtu-
 dium auxiliumq; in iis conferri, quæ in illo regno deprauata, emen-
 dationem poſtulerent: tum altera, eidem Virgilio ſcripta de uſu
 pallii, tū aliæ, ad Galliæ Epiſcopos miſſæ, de Synodis habendis. de
 Virgilio, Arelatenſi Epiſcopo, ſedis Apoſtolicæ Vicario, cui
 pariant, ac de cauſis, ad ſedis Apoſtolicæ iudicium reiiciendis.

S. Honorati.) Cuius uitam, luculenta oratione ab Hilario, Arela-
 tenſi item Epiſcopo, conſcriptam eſſe cognoscimus ex Iſidoro de
 uir. ill. cap. 16. & ex Bedæ martyrologio die v. Maii. Epiſcopi Hono-
 rati meminit hoc die Beda, Vſuardus, & Aequilinus item libr.
 2. capit. 86. Quintus is fuit a S. Trophimio Epiſcopus Arelati.

Ambiani.) Vulgo Amiens. Eſt Ambianum urbs Galliæ Belgicæ,
 epiſcopalis, Rhemenſi Archiepiſcopo ſubiccta iure Metropolita-
 no:

NOTATIONES.

no: habuit Episcopos circiter sexaginta nouem: e quibus in numeru
sanctorum relat^s sunt hi, Firminus martyr primus Episcopus, Firmi
nus confessor, Honoratus, Saluinus, & Berhandus. Fidem Christi
Domini suscepit, prædicatione primū S. Nicasii, a beatissimo Cle
m^{te} Romano, ad eam prouinciam missi, Nerone Imp. deinde, S. Fir
mini Episcopi 1. anno Domini CC.

S. Honorati.) Cuius etiā meminit Demochares in lib. de Sac. Mis
sæ. Honorati in sanctis ascribuntur Episcopi quatuor, unus Mediola
nensium, alter Arelatensium, tertius Vercellensium, quartus, Am
bianensium Episcopus, de quo item a nobis scriptum est XVII. cal.
Iunii.

Regii.) Quæ urbs est Galliæ Cispalinæ, a Lepido ædificata, a quo
nomen accepit, Regium Lepidi, uulgo Rezo. Numeratur in episcop
atibus, Archiepiscopo Rauennati subiectis, ut facile cognoscitur
ex Gregorii Magni, Pontificis 1. litteris, ad Marinianum, Rauennæ
Archiepiscopum datis, IX. Calend. Ap. Romæ per manus Ioannis
Leuitæ, S. R. E. Bibliothecarii. Verum Paschalis II. Concilio,
Guardastalli habito, a ditione, & iure Archiepiscoporum Rauennæ,
cum Regii Episcopum, tum certos quosdam alios, in posterum libe
ros, atque immunes esse uoluit, decretoque sanciuit, quod in perue
nusto exemplari, manu scripto, uidimus. Pristina tamen iura sua Ar
chiepiscopi recuperarunt beneficio Honorii Tertii Pontifi. cuius
hoc de genere extant litteræ ad Simeonem Archiepiscopum scriptæ.
In Episcopis Regii, & sanctitatis, & doctrinæ laude celebrantur, Sa
binus confessor, Faustus & Prosper: qui Leonis Magni, Pontific.
Notarius, floruit anno Domini circiter CCCCLX. Sed multo
ante ciuitas Regiensis Episcopos alios habuit, ut ex libro nostro,
quem de Episcopis contexamus, perspicuum fiet.

S. Fausti.) Ex manu scripto martyrolo. Huius libros Gennadius
recenset in lib. de uir. il. Est uero alius Faustinus Rheginensis; cuius
opuscula in apocryphis censentur sanctione Gelasii primi Pontifi.
Maximi.

Fundis.) Quæ urbs Funda etiam uocatur, uulgo Fundi, in uia Ap
pia sita, non longe a Caieta, olim sane florens, nunc uero pene diru
ta, & prostrata iacet. non multis enim abhinc annis a Caradino
Turca,

Tetrca, Piratarum duce, prope euersa est. Fundensis ecclesia, iam usque a pontificatu Gregorii Magni, adiuncta ab eo est Tarracinensi, ut ex epistola intelligimus, qua ad Agnellum, Episcopum Fundensem scripta, is Pontifex ecclesie Tarracinensi illum prefecit. Id autem dubium non est, quin plures alios Episcopos ante habuerit, cum planum sit, populum Fundanum initio fere nascentis Christiane religionis ad CHRISTI fidem transisse. si quidem beatissimus martyr, & Pontifex Soter, cuius Fundanus, Antonino Impera. fuit. Vitalis item Episcopus Fundanus interfuit, & subscripsit Synodo, quam Symmachus tertio Romę habuit. Fuit itē Andreas, ecclesie Fundanę Episcopus; cuius sanctitatē idē S. Gregorius exponit. li. 3. dial. ca. 7.

S. Honorati.) Cuius uitam narrat S. Gregorius lib. 1. Dial. cap. 1. in quo etiam multa de monasterio Fundano scribit.

In Parona monasterio.) Sic in manuscriptis codicibus legitur: Alii dicunt, Peronam, alii Perronam.

S. Fursei.) Beda, & Vsuardus in martyrolo. at ille copiosius lib. 3. hist. Ang. cap. 13. & Surius profecto uberrime huius uitam explicat tom. 1. de sanct.

Ss. martyrum, Berardi, Petri, & reliquorum.) De iis quinque martyribus ordinis Franciscani oratio omnis extat apud Surium tom. 1. & litterę item Xysti Quarti, Pont. Max. Narrationem autem totam primo contexuit Bartholomęus Pisanus.

Inuentio Ss. martyrum Marini presb. & Stephani.) Quorum scilicet corpora inuenta sunt anno Domini M. D. XXIX. ut proditum est annal. Brixie ciuitatis.

In Brixia hoc die celebritas agitur cathenę S. Petri Apostoli, de qua laudatio est apud Methaphrastem tom. 7. Lippomani.

Decimo sexto Calen. Feb.

S. Antonii abbatis.) Cuius uitam S. Athanasius gręce scripsit, sicut a Ruffino lib. 10. c. 8. hist. eccl. a Socrate lib. 1. capit. 21. & ab Sancto Hieronymo traditum est. Latine illam reddidit Euagrius, Antiochię Episcopus, ut testatum nobis idem Sanctus Hieronymus

mus facit, cum de Euagrio scribit. Eandem ab se Pammachii rogatu conuersam illi ipse fatetur in epistola, quam de optimo genere interpretandi ad illum misit: Sed hanc extare non putamus; magnopere tamen illam Gelasius Pontifex in concilio Romano probauit, cum omniq̄ue ueneratione suscepit. In illius porro operibus libri extant, unus de Paulo hæremita, alter de Hilarione, tertius de Malcho; de S. Antonio nullus est: nec uero eiusdem meminit libro de illustr. uiris: quo loco libros, a se conscriptos, recenset. Sancti Antonii autem uita, ab Euagrio sumpta, extat apud Surium tomó. 1. De eodem præterea Cassiodorus scribit libr. 1. capit. 11. S. Augustinus lib. confes. 8. & in præfa. de doct. Christ. Theodoritus libr. 4. cap. 27. Chrysostomus hom. 8. in Matth. Sozomenus libr. 1. cap. 13. Ruffinus libr. 10. cap. 8. & libr. 11. cap. 13 hist. eccle. De illius etiam septem epistolis, ægyptiæ scriptis, græceque conuersis, testatum fit ab S. Hieronymo, in libr. de eccle. script. In Græcia etiam hoc ipso die illius celebritas agitur.

Apud Lingonas.) Qui populi Galliaë Belgicæ uulgo Langres, ab ineunte prope Christiana religione; Senatorem, uirum Apostolicum habuerunt, a quo in fidei doctrina primum instructi sunt. Eorum ciuitas episcopalis est; iure metropolitano subiecta Archiepiscopo Lugdunensi, habuitque, Episcopos, circiter octoginta nouem.

SS. Tergeminorum.) sic in antiquo codice scribitur, sicut etiam rectius dici asseueramus: Tergeminos nasci certum est; inquit Plinius. Sed passim in martyrologiis tum scriptis, tum impressis legitur, Geminorum: Quos, Ado, Vsuardus, Beda; hoc die commemorant. Eorum uitam, a Turbone primum, & Neone, notariis, qui martyrii spectatores fuerant, accurate conscriptam, ad Ceranium, Parisiolum Episcopum, Euariharius olim misit; quam hodie sane legimus apud Surium tom. 1. Est tamèn aspersa, ut idem notat, aliquot mendis.

Aureliano Imperatore.) Ita scriptum extat in omni codice scripto, & impresso: at Surius emendat, Aurelio Imperatore: nos tamen hoc in genere nihil temere affirmamus.

Inuentio Sanctorum martyrum, Diodori presbyteri, & sociorum.)

rum. Quæ diuino admonitu facta est, anno Domini DCCC-
LXXVI. Stephano VI. Pont. & Carolo Crasso Imp. Huius inuen-
tionis narrationem, e uetustis uoluminibus manu exaratis, sumptâ,
Sarius retulit in tom. I. de Sanctis. Ex Sâctorum corporum autem
inuentione perspicuum nobis fit, quam diligens, & religiosa in illis
sepeliendis, & recondendis cura olim a fidelibus adhibita sit. Sedu-
loque propterea beatus Cyprianus illud clerum Carthaginensem
hortatur, ut corporibus omnium martyrum scilicet, & confessorum
item, qui & si torti non sunt in carcere, tamen glorioso exitu mor-
tis excedunt, impertiatur, & uigilantia, & cura propensior. Idque
ipsum cernere licet apud Lucianum presbyterum lib. de inuentio-
ne reliquiarum beatissimi Stephani protomartyris: quas, Orosio
presbytero traditas, in Africam Auictus presbyter misit. Smyrnen-
ses, cum beati Polycarpi corpus ab infidelibus exustum esset, ut
ne a Christianis conditum, uenerationi unquam esset, illius ossa,
iam ambusta, preciosissimis gemmis cariora, collegerunt religiose,
ac de more pie recondiderunt, ut ex epistola, quæ apud Euse-
bium extat, cognoscimus. Condebantur enim Sanctorum sacræ re-
liquiæ, pretioso quodam operæ uelamine, uasculis etiam aureis
nonnunquam inclusæ; id quod animaduerti potest ex libro S. Hie-
ronymi contra Vigilantium.

Bituricis.) Alias Biturigis. Hi populi Aquitaniæ fortissimi, qui
a Paulo Aemilio Ambarri uocantur, alii Cubi, uulgo Bourges an-
Berfy, alii Vbisci, seu Vibisci, Gallice Borde d'eaues, iam usque
ab Apostolorum ætate, Christianæ fidei institutis imbuti sunt;
ab sanctissimis uiris, Martiale, Aprodiso, beatissimi Petri,
Apostolorum Principis, discipulis, & a S. Ursino, quam Nata-
naelem plerique putant. Est Biturigum ciuitas, Archiepiscopa-
lis: cui paret Metropolitano iure Episcopus Aruernorum, Epi-
scopus S. Flori, Episcopus Lemouicensium, Episcopus Ruthenen-
sium, Episcopus Caduricensium. Habuit, ab Martialis primi Epi-
scopi ætate, usque ad hæc tempora, Archiepiscopos, circiter
centum: e quibus multi in Sanctorum numero adscripti sunt, ut
S. Martialis, S. Aprodosius, S. Ursinus, S. Seucianus, S. Etherius, S.
Viator, S. Palladius 11. S. Archadius, S. Desideratus, S. Sulpitius

NOTATIONES.

1. S. Apollinaris, S. Austregifilus, S. Stephanus, S. Radulphus, S. Guilielmus, S. Giraldus, S. Philippus, S. Rougerius. Qui omnes numero sunt. XIIIX.

S. Sulpitii Pii.) Primi scilicet: qui in concilio Matisconensi II. præsens adfuit. Fuit enim Sulpitius Severus. Archiepiscopus Bituricensis: cuius uita a Gisefino perbelle contexta est, initio eius operum. Illius autem primi uita est apud Surium tom. I.

S. Antonii Monachi.) Gregorius, Sanctissimus Pontifex, meminit lib. 4. dial. cap. 4.

S. Meruli monachi.) Idem, eodem libro, & cap. Fuit enim socius illius monachi Antonii.

Decimo quinto Cal. Feb.

Romæ, Cathedra S. Petri.) In omni martyrologio antiquo. Hic dies olim Romæ perpetuo celebratus, sicut in Hispania, Galliaque retinebatur, ita in urbe intermissus. Pauli Quarti sanctione restitutus est: cuius sanctionis exemplar extat in libris consistorialibus. Is est dies, quo ille, ex Agrippæ uinculis diuinitus liberatus, Romam uenit, anno scilicet decimo post passionem CHRISTI Domini: qui fuit annus secundus Imperii Claudii Cæsaris, ut omnes plane sentiunt, Paulusque Orosius libr. 7. capitu. 4. aduentum S. Petri ad urbem, causam fuisse scribit, cur omnia salutaria Romæ acciderint. Quod autem S. Petrus Romam uenit; id cum tam certum sit, quam quod certissimum, omniumque non latinis solum, sed grecis, arabicis ægyptiacis, & armeniis litteris memoriæ proditum, ac perpetuo firmatum omnium gentium consensu: nihilominus tamen ad retundendam filiorum perditionis audaciam, a plerisque grauissimis uiris, & a Gregorio Cortesio in primis, S. R. E. Cardinale, uiro religioso, homineque doctissimo aperte demonstratum hoc ipsum est, nõ modo testimonio Philonis Alexandrini, Hebræi, qui Petrum Apostolum Romæ uidit, sed præclara luculentaque patrum contestatione, Caii, antiquissimi scriptoris, qui item in urbe Apostolorum trophæa aspexit; Papiæ Hieropolitani, Dionysii Corinthii,

thii, Irenæi Lugdunensis, Clementis Alexandrini, Tertulliani Afri, S. Cypriani Carthaginensis, Arnobii, Lactantii Firmiani Eusebii Cæsariensis, S. Hieronymi, Rufini Aquilegiensis, Optati Mileuitani, Egesippi, Epiphani, S. Augustini, S. Leonis, S. Ambrosii, S. Ioannis Chrysostomi, & aliorum pene innumerabilium: in quibus etiam sunt sacrosanctæ antiquorum Pontificum litteræ, augustissima Imperatorum diplomata, & consentientes frequentium populorum, Romam aliquando peregrinantium, uoluntates, scriptorum monumentis consignatæ. De festo die, & officio huius Cathedralis Ioannes Beletus scribit lib. de diu. offi. cap. 83.

o Translatio, S. Ignatii.) Anno scilicet sequenti post eius martyriū, ut passionis illius literis memoriæ proditum est.

o S. Priscæ.) De cuius martyrio liber est a Sanctæ Romanæ ecclesiæ. Notariis conscriptus. Eiusdem hodie, Ado, Beda, Vsuardus, & reliqui martyrologiorum scriptores meminerunt. De huius præterea uirginis, & martyris officio, S. Gregorius in libr. Sacramentorum, & Antiphonario. Titulus, porro Sanctæ Priscæ, Cardinali presbytero olim perpetuo attributus, unus est ex illis. XXIX. antiquis. Martyrium uirginis huius, nobile sane quidem, extitit, Asiatico, & Cornelio coff. anno scilicet Domini XLVII. quo anno, Dei genitrix, beatissima uirgo Maria in cælum assumpta traditur.

Athenis.) De quibus infra alio loco.

o S. Publii.) De quo scriptum est ab Dionysio Corinthio in epi. ad Athenienses, ab Eusebio lib. 4. cap. 23. hist. eccle. Nicephoro, Beda, Adone, Vsuardo, & ab Acquilino in catal. sanctorum.

o In Ponto.) Regione Asiæ minoris: in qua primum beatus Petrus Apostolus euangelium disseminauit: & Synodus, quæ pontica nominatur, anno CHRISTI CXCVI. de Paschæ celebritate habetur: cui Synodo palmas Episcopus præfuit. Euf. lib. 5. c. 23. hist. eccle. Nicepho. lib. 4. capitul. 36. Inde prodiit uir mirificus, Gregorius Ponticus.

o SS. Moysi, & Ammotrei.) Vsuardus, Beda, Ado, & martyro. M. S. Cæsariensis in Palestina.) Est enim altera in Cappadocia, ante Masaca, seu Mazaca uocitata, tertia item Philippi,

NOTATIONES.

a Philippo Herodis filio, in honorem Cæsaris ad radices montis Libani ædificatâ. Hæc uero Palestinæ urbs est, in qua Herodes, Cæsari Augusto magnificam domum marmore extruxit: ubi Herodes nepos, a uermibus consumptus; misere interiit. In ea item S. Petrus Apostolus Cornelium centurionem baptizauit: Agabus propheta, Zona Pauli ligatus est. Philippus diaconus prædicauit: Priscus, Malchus, Alexander, martyrium subierunt; Asterius Senator, martyr item exitit Galieno Imperato. tum Pamphilus, Maximiano Imperato. ac infinita denique multitudo martyrum Cæsariensium: quos suis locis commemorabimus. Synodus præterea, quæ Cæsariensis dicitur, de Pascha celebrando, habita anno Domini CXCVII. cui Theophilus, Narcisus Hierosolymæ, Clarus Ptolomaidis, Cassius Tyri Episcopus, & alii illius provincie Episcopi interfuerunt. Est enim Cæsarea Metropolis, & illa quidem prima, Patriarchatui Hierosolymitano subiecta: quæ Episcopus, Metropolitanus iurisdictionique obtemperantes habuit XIX. Fuit item Academia Cæsariensis omnium nobilissima: in qua Origenes primum sacras litteras publice docuit: indeque prodierunt magni uiri, Gregorius Ponticus, Theodorus, & Athenodorus, frater, quibus præclarum testimonium Nicephorus dat lib. 5. Cap. 20. Bibliotheca item Cæsariensis, a Iulio Africano primum instituta, tum a Pamphilo martyre, deinde ab Eusebio Cæsariensi miradum in modum sacris codicibus aucta, omnium celeberrima exitit: quæ aliquando collapsa, cum ab Escicio, Gregorii Nazianzeni discipulo, tum ab Euzoio, huius ciuitatis Episcopo, restituta est. Ex ea S. Hieronymus multa accepit ad sacrorum Bibliorum emendationem. Atq; hæc quidem satis de Cæsareæ Palestinæ: de cæteris suo loco.

SS. Prisci, Malchi.) Alias Marci: sed Malchi legimus, auctoritate codicis græci Eusebii: qui horum nobile martyrium exponit lib. 6. cap. 11.

S. Peusebii, & sociorum.) Boninus Mombrius in uolum. 2. de uitis Sanctorum.

Turone.) Hæc urbs Gallie, ad Ligerim fluuium sita, gallice Tourgois, Metropolis est: cuius suffraganei Epi oes fere in Gallia celtica sunt numero scilicet xi. ut pote Cenomanensis, Andegauensis, Redo-

nen-

nenfis, Nanneſis, Veneteniſis, Brioceniſis, Doleniſis, Coriſopitenſis, Maclouienſis, Leoneniſis, Trecoreniſis. Iam uero, Turonenſium ciuitas, quo tempore Decius perſecutionis turbulentæ procel- las contra eccleſiam Dei commouit, Gratianum Episcopum habuit: a quo primum fidei Sacris imbuta eſt. Huic in episcopatum ſucceſſit. S. Licerius; deinde S. Martinus, tum S. Britius, poſt S. Eusto- chius; & alii deinceps Sancti, ut S. Perpetuus, S. Voluſianus, S. Eusto- chius, S. Euphoniſus, S. Gregorius; & alii, quorum uel in uita Sancti- tas, uel in Episcopatu gerendo pietas, uel in conciliis partim Turo- nenſibus, partim Veneticis, partim Turonenſibus, quibus præfue- runt, aut interfuerunt, doctrina, cum grauiffimis moribus coniun- cta, eluxit. Concilia autem, Turone habita, his temporibus duo tan- tum extant, unum Hilario Pontifice, alterum Pelagio Primo, pont. S. Voluſiani.) Gregorius Turon lib. 10. hiſt. cap. 31.

S. Deicolæ.) In catalogo Sanct. lib. 2. cap. 98. & in Mart. Ms.

S. Leobardi.) Gr. Tur. item libr. de uitis patrum, & Surius tom. 1. de Sanctis.

Translatio S. Lucie.) Ex urbe Constantinopoli Venetias, anno CHRISTI Domini. M. XL.

S. Liberatæ, & Fauſtinæ.) Ex Breuiario Eccleſiæ Aquiliceniſis, & Nouocomenſis.

In Græcia hoc die agitur celebritas Sanctoꝝ Athanaſii & Cyril- li: ut ſcriptum eſt in Menologio, & Horologio, ac apud Nicepho- rum in Synoſi.

Decimo quarto Calend. Feb.

Via Cornelia.) Quæ inter Aureliam, & Triumphalem interiecta fuiſſe uidetur: ut coniecturam, facit illa inſcriptio Tiburtina, Cura- tori uiarum, Aureliæ, Corneliæ, Triumphalis.

SS. Marii, & Marthæ.) Quorum res, in martyrio geſtæ ab S. R. E. no- tariis conſignatæ litteris ſunt. Tu uero uide Surium tomo 1. in uita S. Valentini Epi. & marty. Eorum ſane martyrium Beda adſcribit in die ſequenti, nempe XLII. Calendas Feb. at in omnibus martyro-

NOTATIONES.

logiis hoc ipso die illud exponitur, & in martyrologio præsertim Cremonensi: cui ob antiquitatem cum in omni martyrio commemorando multum tribuimus, tum in hoc, quod Cremona potissimum colitur.

Fustibus debilitati.) Fustium poena afficiebantur liberi, serui autem flagellis, ut animaduertimus ex responso Marci iuriconsulti, X. L. ff. de poen. Erant autem fustes fasces bacillorum: cuiusmodi in libera ciuitate, magistratibus præferebantur. Hæc uero poena aliquando capitalis fuit, ut in decimatione militum: ad quam pertinere videtur illa Salustii uerba: sorte ductos fusti necat. Fustibus debilitati, fustibus cæsi, fustibus exhibiti martyres leguntur, ut Romanus martyr fustibus exhibitus, V. idus Aug.

Smyrnæ.) De qua dabitur alius scribendi locus.

S. Germanici.) Cuius martyrium enucleate perscribitur in martyrologio Cremonensi, & in Hist. eccl. Eusebii, lib. 4. cap. 14. Nicephori lib. 3. cap. 34.

In Africa SS. martyrum, Pauli, Gerotii, & reliquorum.) Beda hoc ipso die.

S. Blandinæ.) Euseb. lib. 5. capitu. 1. Nicephorus lib. 4. cap. 17. Histo. eccl. qui Blandillam nominat. Eius autem diem Natalem Vsuardus non huic diei, sed quarto nonas Iunii ascribit; nos uero in hunc Martyrologii diem retulimus, doctissimi uiri auctoritate adducti. Est porro de S. Blandina Lugdunensi homilia, ab Eusebio Emisso scripta: quæ in libro homiliarum eius extat.

Laude.) In Italia trãspadana: nam Laus, urbs etiam est Licaonia, a Lao fluuio nominata: hæc uero Italiæ, Laus Pompeia, a Pompeio, patre Pompeii Magni, uocatur, uulgo Lodi. Fidei Christiana doctrinam iam usque ab initio fere prædicationis Euangelicæ suscepisse traditur, quod sane ex eo constare potest, quod Sabina Laudensis, religiosa matrona, in Maximiani, Diocletianique persecutionibus grauissimis, exempla præstitit Christianæ pietatis cum in multis, tû in eo, quod corpora Sanctorum, Naboris & Felicis, qui in ea vrbe martyrium subierunt, Mediolanum transtulit. Iam diu est, quod hæc ciuitas Episcopalis, Archiepiscopi Mediolanensis ditioni parer: idque potissimum cognoscimus ex epistola Synodali, Euse-

Eusebii Archiepiscopi ad Leonem 1. Pont. scripta: cui Cyriacus Laudensis Episcopus, ut cæteri, Metropolitano ecclesiæ Mediolanensis iuri subiecti, manu sua subscripsit: quam subscriptionem legimus in Epistolis illius pontificis. Habuit Episcopos, doctrina, & sanctitate claros: in quibus S. Bassianus præcipue est, cuius dies Natalis hoc die agitur: Cyriacus item, Donatus præterea, qui Agathone pontifice, interfuit, & subscripsit Constantinopolitanæ Oecumenicæ Synodo V L. De aliis in libro scribimus, quem de Episcopis uariis contexamus.

S. Bassiani. Ex calendario ecclesiæ Laudensis; ex monumentis, & calendario item ecclesiæ Mediolanensis, ex Martyrologio Cremonensi. Hunc alii Basilianum appellant, ex subscriptione quadam, quæ illius extat in concilio Aquileiensi; sed Bassianum uere nominari, ostendunt omnia antiquitatis impressa uestigia. Fuit is, Vrsi Archiepiscopi Rauennæ affinis, S. Ambrosii æqualis, & familiaris, ut animaduertimus ex epist. ad Syricium pont. scripta, cui hic, & inscripsit, & subscripsit. Eiusdem metio extat, & in illo concilio Aquileiensi, & in ea epistola LXXXI. apud S. Ambrosium, & in uita, eiusdem S. Ambrosii, quam Paulinus scripsit; & in libro perueteri ecclesiæ Ambrosianæ. Illius uitam, ac res admirabiliter gestas, nuper litteris mandauit Hieronymus Rubeus in uolumine historiarum, quod de urbe Rauenna ornate confecit; ut multo ante Mombritius, qui e libro excepit, ab illius Sancti discipulis olim conscripto.

S. Malardi Episcopi. Ex Martyrologio, manu scripto, ex concilio Cabilonensi, cui interfuit; & ex calendario ecclesiæ Carnotensis. De eo aliqua scribit Beluacensis lib. 21. cap. 84. in sp. Hist. & mentio fit in uita S. Launomari.

In Pago Dorcassino. In monasterio Corbionis: quod est, ut conuincimus ex historia uitæ, in Carnotensi agro.

S. Launomarci. Sic liber, manu exaratus, habet: sed Launomarii, Sarius legit: qui Sancti huius uitam, ab illius æquali primum litteris traditam, splendidius ab se conscriptam, retulit in uolumen 1. de Sanctorum uitis. Eiusdem meminit Beluacensis lib. 21. cap. 83. & 84.

S. Niceti Episcopi. Ex scripto codice, quæ secuti sumus: sed quarto nonas Aprilis de eo pluribus scribemus.

NOTATIONES.

Vigornia.) Quæ vrbs, olim Viroconium, nunc Vigornia, vulgo Anglice Vorcester, nominatur: & Episcopalis est, Cantuariensi Archiepiscopatu subiecta: eiusque diœcesis continetur finibus Glocestrensis, Vigorniensis conuentus, seu comitatus, & parte Varuicensis. Primus huic ciuitati Episcopus, Edegari regis beneficio, Osualdus monachus, a Ioanne XII Pontifi. max. præficitur. De reliquis Episcopis dicemus alias in libro nostro.

S. Volstani.) Alias vulstani; qui tertius Vigornia Episcopus, doctrinæ etiam laude floruit anno Domini M. LX. Eius uita a Brauonio monacho primum scripta, multis locis a Polydoro Virgilio in historia Angliæ ornate explicata est, quæ etiam extat apud Suriũ tom. I. de Sanctis.

Vspali.) In Suetia, uel ut aliis placet, Suconia: quæ regio septentrionalis, Beronio rege, Carolo M. Imp. & Ludouico AA. primum S. Aufgarii monachi pietate singulari pique industria ad Christi fidem transit; Deinde Ericho Stenchillo principe, postremo, S. Olao rege, qui primus illius prouinciæ rex Christianus scribitur, Othone I. Imperat. Martino III. Pont. Max. ad Christianæ religionis instituta confirmatur, Anno scilicet Domini DCCCCXXXIX.

S. Henrici.) De quo scribit Olaus M. lib. 19. cap. 3. Hist. Goth. Brixia, Inuentio SS. Martyrum Peregrini, Siluani & aliorum.) Quæ Inuentio fuit anno Domini. M. D. XXI. X. ut scriptum est in annalibus Brixia urbis.

Agitur in Græcia hodie Natalis dies S. Macharii Aegyptii; de quo mox scripsimus XV II. calen. Feb.

Decimo tertio Calen. Feb.

S. Fabiani Papæ, & marty.) Hunc Græci, Georgius presertim Cedremus, aliiq. Flauianum nominant; Latini Fabianum, & S. Cyprianus in primis, ep. 4. & 21. lib. 3. De cuius Pontificis nobili martyrio Clerus Romanus Clementio subdiacono ad eundem Cyprianum litteras dedit; quæ in illius libris extant. Eiusdem meminit Eusebius lib. 6. cap. 22. 27. & 31. hist. eccl. Rufinus, 21. 25. 29. Nicephorus lib. 5. c. 26. & in chronicis, Cedremus item, ac Theophanes, Damasus, Anastasius Bibliothecarius, qui aliquid de hoc pontifice præcipuum

putum scribit, S. Hieronymus lib. de uir. ill. cap. 64. & in epi. ad Pam. & Oceanum, Haimo, Alberstatensis, Martinus Polonus, Albertus Grantzius, Otho Frigigenfis, Gorfridus Viterbiensis, Beda, Vsuardus, Canisius in Martyrologio, & ceteri multi: nosque diligentius libro notationum in Platinam.

De festo die SS. Fabiani, & Sebastiani martyrum decretum est concilio Coloniensi, ut Radulphus Tungrensis scribit lib. de can. obser. prop. 17. Durantius lib. 7. cap. 101. & 102. Beletus uero nihil.

De huius diei diuinis officiis, S. Hieronymus in Lectionario, & S. Gregorius in libro sacramentorum, qui Missalis hodie dicitur: de utroque item simul præfatio extat, in illis antiquis, quæ partim Gallicianæ partim Ambrosianæ putantur. Fit de iis duplex, Breuiarii Romani autoritate, & Gregorii VII. pontificis constitutione, de pontificibus martiribus edita, cuius in Micrologo mentio est. Solè ne item fit in ecclesia Ambrosiana cum ex illius, usu, tum ex Archiepiscopi, Francisci Pizolpassii, decreto, multis abhinc annis promulgato. Græci festum diem S. Sebastiani, & sociorū agunt XV. Cal. Ian.

In beatorum martyrum.) Visitata S. Cypriano elogia martyrum hæc sunt, Beati, Beatissimi, Fortissimi, Fidelissimi: quæ nomina in antiquis Martyrologii monumentis, etiam frequentia sunt. Tertullianus autem crebrius nuncupat, benedictos martyres. Nos uero in his nominibus retinendis eiusdem Cypriani, fortissimi martyris, usum secuti sumus.

Corporibus humanis pie occupatus.) Quo ex loco intelligimus presbyteros, qui titulum Romæ obtinerent, in sepeliendis sanctorum corporibus, studio pietatis olim uersatos esse. immo uero pontifices Romanos id præstitisse accepimus, & Euthychianū in primis: qui trecentos, & quatragesima duos martyres manu sua sepeliuit. Beatissimi Marcellini pōtificis, & martyris corpus Marcellus Pontifex, sepulturæ tradidit: itidemq; de plerisq; aliis pontificibus memoriae proditum est. Porro quam diligens cura in eo pietatis officio adhibita olim sit apparet, ut supra narrauimus, cum ex beati Cypriani martyris epistolis, tū ex annalibus martyrum. Asterius ciuis Romanus, ut ab Eusebio scriptū est, Marinū, Cæsareæ in Palestina, fidei causa, securi percussum, splendida, & pretiosa obtegit ueste, atque humeris imposi-

NOTATIONES.

impositum, decenti sepulchro condidit. Iustinus presbyter, Hippolytum, Concordiam, Irenæum, Abundium, & Cyrillam, filiam Decii Cæsaris, aliosque quam plurimos, manibus suis sepeliuit. Sed res in promptu est, neque eget longiori disputatione. Mortuos autem sepeliendi officium clericos quos Copiatas Græci uocant, iam obiisse, ex Epiphaniæ epitome, quæ est de doctrina catholica, animaduertimus.

In Coemiterio.) Est utique coemiterium, ut Vualfridus explicat libro 6. de ecc. rebus, dormitorium mortuorum: qui ideo ab ecclesia, & ab San. Paulo Apostolo dormientes dicuntur, quia eos resurrecturos esse credimus: appellatum est autem, a *νομιμα*, nempe dormio. Et quoniam in coemiterii sermonem incidimus, res est, quæ Martyrologii scriptione digna, religiosumque usum, ac perantiquum præ se ferens, enucleate perscribatur. Porro apud Cretenses publicæ ædes erant, quibus hospitio peregrini excipiebantur: hæcque coemiteria nominabantur, inquit Athenæus. Maiores uero nostri loca, fidelium sepulturæ dicata, coemiteria appellarunt: hæcque sacra, ab illis distincta, quæ sepulchra prophana San. Cyprianus uocat, in epi. 68. Atqui ab initio nascentis ecclesiæ, extrui illa cæpisse, cum ex iis intelligemus, quæ mox infra narrabuntur, tum ex parte ultima libri cæl. hier. in quas San. Dionysius disertis uerbis scribit, honorato loco cum aliis eiusdem ordinis corporibus recondi solere corpora mortuorum. Deinde beatus Clemens Pontifex, frequentissimi ad coemiteria conuentus meminit libro sexto. capitulo. 30. const. Ap. tum San. Cyprianus coemiterii mentionem facit, in quo beatissimus Xystus Pontifex, & martyr, pro **C H R I S T I** gloria necatus est, ac sepultus. itaque coemiteriorum substructiones antiquissimas esse apparet. Primo enim, in ipsis persecutionum tempestatibus, nõ in urbe, sed extra urbem, illa exædificari cœptum est, ante scilicet, quam Basilicæ, templaq; extruerentur. quamobrem legimus, clerum, populumque Christianum in iis sacris locis anniuersarios sanctorum martyrum dies natales celebrasse; ad sacra conuenisse, stationes, & uigilias certis hebdomadæ diebus egisse, Episcopos Synodos habuisse, pœnitentiam publicam indixisse;

dixisse; Baptismum, & sacramenta ministrasse; immo uero beatum
 Petrum, Apostolorum principem, in cœmeterio Osfriano bapti-
 zasse; ac reliquos deinceps pontifices, multa in iisdem egisse, quæ
 ad ecclesiam Dei, sancte gerendam, pertinerent. quamobrem, Impe-
 ratoribus, Christianæ fidei hostibus, commotis turbulentis perse-
 cutionum procellis, nihil prius fuit, quam Christianos cœmeterio-
 rum conuentu, atque usu prohibere: ut in Valeriani persecutione,
 ab Aemiliano, Aegypti præside, factitatum esse, ecclesiasticis anna-
 libus proditum est. Rursus, si qui Imperatores aliqua mode-
 ratione aduersus Christianos aliquando in oppugnatione usi
 sunt, eos cœmeteria restituisse legimus; id quod Galienum
 fecisse, paulo ante narrauimus. At cum in urbe basilicæ, tem-
 plaque esse cœperunt, cœmeteria etiam, quæ iis proxima es-
 sent, in urbe extracta sunt. ita ut hæc ab illis distincta esse cogno-
 scamus, licet contra nonnulli putent, qui perspicue falluntur. diuer-
 sa enim cœmeteria ab templis, basilicisque olim extitisse apparet. si
 quidem, quæ basilica fuit, hoc nomen amisisse animaduertimus, ex-
 tracto cœmeterio: ut una ex illis duabus, quas S. Marcus primus
 Pontifex uia Ardeatina exædificauit, ubi illius rogatu Constantinus
 Cæsar cœmeterium faciendum curauit, non communi basilicæ, sed
 proprio cœmeterii nomine nuncupata est. Atqui in cœmeteriis cum
 summos pontifices, ut pote Liberium, aliosque habitasse legimus,
 fabricas in iis extractas esse opinamur: in quam opinionem nos
 ualde confirmat, Sanctus Damasus, qui fabricas in cœmeteriis
 multas; beatissimi pontificis, Fabiani iussu factas esse scribit. Quan-
 tam uero curam in illis, & augendis, & exornandis, ubi ab fidei ho-
 stibus ecclesiam oppugnari desitum est, cæteri deinceps pontifices,
 ut Iulius, Damasus, Anastasius, Ioannes III. aliique posue-
 rint, nihil atinet pluribus scribere. Iam uero cœmeteria Romana
 eaq; nobilia, tria, & quadraginta numerantur, quæ magnam partem
 extra urbem sunt; nempe cœmeterium osfrianum uia Salaria ad ter-
 tium ab urbe Lapidem; cœmeterium ad Nymphas ad octauum fere
 ab urbe Lapidem uia Nomentana; cœmeterium uetus, quod deinde
 Calixti nomine appellatum est, uia Appia, secundo ab urbe Lapidem;
 cœmeterium uaticanum, uia triumphali in hortis Neronia-
 nis;

NOTATIONES.

nis; cœmeterium S. Soteris Papæ, & martyris, uia Appia, cœmeteriū
 S. Zepherini Papæ, & martyris, uia item Appia prope catacumbas;
 cœmeterium S. Callepodii presbyteri, & martyris uia Aurelia, ter-
 tio circiter ab urbe lapide, cœmeterium S. Prætextati presbyteri; uia
 Appia, primo ab urbe Lapide; cœmeterium Lucinæ, uia Aurelia; cœ-
 meterium Aproniani, uia Latina, non longe ab urbe; cœmeterium,
 S. Felicis Papæ & martyris, uia Aurelia, ad Lapidem ab urbe secun-
 dum, cœmeterium Priscillæ, uia salaria, lapide ab urbe tertio; cœmi-
 terium S. Nicomedis presbyteri & martyris; uia Ardeatina, lapi-
 de ab urbe septimo; cœmeterium SS. Nerei, & Archillei marty-
 rum, uia Ardeatina, ad lapidem ab urbe secundum; cœmeterium
 S. Agnetis, uia Nomentana; cœmeterium S. Felicitatis, uia Salaria;
 cœmeteriū SS. Felicis, Adaucti, martyrum, uia Ostiensi; cœmeteriū
 SS. Petri, & Marcellini, martyrum, uia Lauicana; cœmeterium San-
 cti Marci, & Marcelliani, martyrum, uia Ardeatina; cœmeterium S.
 Cyriaci, uia Ostiensi; cœmeterium Cardianum, uia Latina; cœmete-
 rium S. Agathæ, uia Aurelia; cœmeterium S. Iulii Papæ, uia Flami-
 nia; cœmeterium eiusdem alterum, uia Portuensi; cœmeterium il-
 lius item, tertium, uia Aurelia; cœmeterium Sancti Thimothei pre-
 sbyteri, uia Ostiensi; cœmeterium Nouellæ, uia Salaria, milliario ab
 urbe tertio; cœmeterium Cyriacæ, in agro Veranio; cœmeterium
 Balbinæ, inter Appiam, & Ardeatinam uiam, situm; cœmeterium
 Vrsi, ad portefam; cœmeteriū S. Pontiani Papæ, et martyris; cœmete-
 rium S. Damasi, inter uias, Ardeatinam, & Appiam, extructum; cœ-
 meterium SS. Hermetis, & Domitillæ, martyrum; cœmeterium Ior-
 danis; cœmeterium SS. Tyburti, & Valeriani martyrum; cœmeteriū
 ad Cliuum Cucumeris; cœmeterium inter duas lauros, ad S. Helenā
 cœmeterium S. Thrafonis, ad S. Saturninum; cœmeterium SS. Quar-
 ti, & Quinti; cœmeterium SS. Simplicii, & Seruilliani; cœmeterium
 S. Petronille; cœmeterium SS. Ianuarii, Urbani, & Maximi, martyru;
 cœmeterium S. Anastasii Papæ, intra urbem in regione quinta Esqui-
 lina ad uersum pileatum. Atque hæc quidem cœmeteria Romana
 sunt. In Africa etiam illa fuerunt, ut e S. Augustino cognosci licet, &
 ab Optato Mileuitano: qui catholicorum cœmeteria, ab Donatistis
 occupata esse conqueritur, lib. 6. contra Darm. Antiochiæ item cœ-
 meterium

rum primus, archidiaconus dicebatur, & ceteri diaconi Cardinales regionarii, nempe diaconi huius, aut illius regionis, ut pote primæ, sextæ, decimæ, uel duodecimæ, uocabantur. Quod omne ex subscriptione antiqua, quæ in Gelasii primi pontifici. litteris apparet, facile cognoscimus. Illa uero eiu smodi est.

Cyprianus, S. R. E. Archidiaconus, & in regione tertia diaconus Cardinalis, & decima.

Anastasius, diaconus Cardinalis in regione quarta, & undecima.

Tarrentis, Diaconus Cardinalis in regione prima, & octaua.

Citonatus, diaconus Cardinalis in regione quinta, & duodecima.

Tertullius, Diaconus Cardinalis in regione sexta, & tertiadecima.

Ioannes, Diaconus Cardinalis in regione secunda, & nona.

Cælius Ioannes, Diaconus Cardinalis, in regione septima, & decima quarta.

Hic septem diaconorum numerus diu permanfit, ut animaduerti licet ex Maximo Græco, non antiquo admodum scriptore: qui in scholiis, in Dionysium Areopagitam a se conscriptis, ca. 3. eccl. hier. testatur facit, septem solum diaconos, Romæ ministrare solitos esse, eos que ab Dionysio appellari *eximios*, nempe eximios, & primarios diaconos: quos diaconos Cardinales nominari animaduertimus ex actis Concilii Romani, Siluestro 1. pontifice celebrati. At uero multis post annis, alii septem diaconi additi sunt, ita ut, quot urbis regiones erant, totidem diaconi regionarii essent, quatuordecim scilicet. Hi autem cum satis non essent, aucta Sanctæ Ecclesiæ Romanæ maiestate, plures in unaquaque regione esse ceperunt. Dignior uero, & antiquior illius diaconus, a pontifice Romano electus, Diaconus Cardinalis uocatus est. Itaque ut diaconorum, quorum iam numerus in urbe auctus admodum erat, distinctio esset, ii quatuordecim regionarii, diaconi Cardinales nuncupati sunt. His porro quatuor alii, quingentis ante annis, additi sunt; qui diaconi Cardinales Palatini ob eam causam nominati sunt, quia in palatio pontificio assidue manerent; cum eorum munus esset, basilicis, & Vaticanæ, & Lateranensi, uel Pontifici, in iis sacrum facienti, ministrare. Sicque factum est, ut primo septem, deinde quatuordecim, post, decem & octo diaconi Cardinales olim extiterint, quot ite diaconia numerantur, quæ sunt, uidelicet.

1. Diaco-

- I. Diaconia S. Mariæ in Dominica, ubi Archidiaconus manebat
- II. Diaconia S. Luciae in circo, prope Septifolium.
- III. Diaconia S. Mariæ Nouæ.
- IV. Diaconia Ss. Cosmæ, & Damiani.
- V. Diaconia S. Hadriani.
- VI. Diaconia Ss. Sergii, & Bacchi.
- VII. Diaconia S. Theodori.
- VIII. Diaconia S. Georgii in Velabro.
- IX. Diaconia S. Mariæ in Cosinedin.
- X. Diaconia S. Mariæ in Porticu.
- XI. Diaconia S. Nicolai in Carcere Tulliano.
- XII. Diaconia S. Angeli in Piscina.
- XIII. Diaconia S. Eufthatii ad Pantheum.
- XIV. Diaconia S. Mariæ, in Adquiro.
- XV. Diaconia S. Mariæ, in uia lata.
- XVI. Diaconia S. Agathæ in Equo Marmoreo.
- XVII. Diaconia S. Luciae in Silice.
- XVIII. Diaconia Ss. Viti, & Modesti in macello martyrum.

Atqui cum a regione ii nomen olim acceperint, postea a Diaconia, quam obtinebant, nominati sunt, ut e subscriptionum monimentis apparet; uerbi gratia, Ionathas Romanus, diaconus Cardinalis, Ss. Cosmæ, & Damiani: Theodinus, diaconus Cardinalis, S. Mariæ in porticu; & sic alii singuli item, qui aliquando, ut in libro ordinis Romani, patres Diaconia nominantur. Iam uero illum septem diaconorum numerum ecclesia Romana, omnium parens, & magistra, non a canone Neocæsariensis concilii, sed iam inde ab Apostolorum temporibus habuit. De quo diaconorum numero, & ordine sacro, & ministerio, & functione, Franciscus Turrianus, pluribus disserit, cap. 22. & 23. in lib. de Hierarch. ordinationibus. Non enim in quavis urbe, uel exigua, ut illo concilio cautum est, eos septem esse oportet, sed totidem, quot pro amplitudine illius necessitas postularit: in quam sententiam doctus ille uir interpretatur, & Fabiani, & Caii, & Euaristi, pontificum litteras, de septem diaconis loquentes, cum Constitutione Clementis, quæ extat in Apof. Cõst. c. 19. Mysteriorum Christi diaconos, beatus martyr Ignatius uocat, hoc est ministros mysticæ

NOTATIONES.

mysticæ mensæ, sacrificii scilicet altaris: ideoque in ecclesiasticarum antiquitatum litteris aliquando dicuntur diaconi Missales: ut pote qui in Missis ministrant Episcopis, & Sacerdotibus. Scriptum est idem de Diaconis testimonialibus; qui hoc nom eab eo acceperit, quia testes essent, & custodes prædicantis Episcopi; ut S. Euaristi sanctione cautum est. Sed non est hic locus pluribus differendi de sacris eorum functionibus, quas alias exponemus.

Totidem subdiaconos.) Nempe regionarios, de quibus scribit Pet. Vrbeuetanus, in uita Siluerii Papæ: in qua neminatur quidam, Ioannes subdiaconus primæ regionis.

A Septem notariis.) Qui primum a beatissimo Clemente ponti- & martyre, ad res martyrum conscribendas instituti, ac per regiones diuisi, antiquitus notarii regionarii nominabantur. Vtque munus suum recte explerent, totidem regionarios subdiaconos, quorum munus esset martyrum acta conquirere, ad illos in eo munere subleuandos, S. Fabianus adiunxit. Restinctis autem persecutionum facibus, ne iis deesset scribendi argumentum, cum de martyribus, pace ecclesiæ data, scriptio nulla reliqua esset; Iulius I. Pontifex id in illorum munere positum esse uoluit, ut notitia omnium ecclesiasticorum monumentorum, quæ fidem facerent, per eos colligeretur, confectioque ab iisdem extaret cautionum, donationum, testamentorum, commutationum, omniumque in ecclesia actorum: idque præcipue munus esset illius, qui eorum primus, Primicerius notariorum dicebatur. Atque horum quidem regionalis diuisio usque ad Paschalis I. & Urbani I. pont. tempora Romæ permansit. Hic enim ultimus certam mercedem iis, in regiones distributis, constituit. Extant monumenta actorum, quæ litteris per hos consignata, in S. R. E. codicibus antiquis, manu exaratis, leguntur: cuiusmodi acta sunt beatissimorum martyrum, Fabiani, Sebastiani, Marcelli, & innumerabilium: quorum res gestas Ado præsertim ab horum notariorum industria accepit. Fuit præterea eorundem officium, populo denuntiare, quando, & ubi, pontifex, uel litanias agere, uel missarum solemnias, uel stationes indicere statuisset. Verum multiplicato deinceps notariorum numero, qui ex illis septem fuerunt, ii protonotarii appellati sunt: quorum non officii solum, sed dignitatis gradus eiusmodi esse

cœpit,

cepit, vt lineæ tunicæ candidæ vsus, qui proprius Ep̄orū est, tanquā
 insignis dignitatis iis quoque tributus sit. Ac demū vsq; eo dignitate
 nescio quomodo, isti processerūt, vt Ep̄is in omni fere actione publi
 ca p̄irent: id quod Pius 1. in concilio Mātuano, optimo iure uetuit.

Epistolam scripsit ad Ep̄os Orientis de sacro chrismate, Quæ se
 cūda illius extat: ex qua perspicuum fit in omni causa difficili expli
 canda, Orientis Ep̄iscopos ad Pontificem Romanum confugisse.

Ad Hilarium alteram. Datam xvii. cal. Nou. Africano, & Decio
 cons. Quæ tertia epistola est. Notandis autem tēporibus illa Consu
 lum ratio, licet sublata olim fuerit edicto Domitiani: qui in posterū
 a primo sui principatus anno tempora consignari uoluit; Romæ, eo
 mortuo, non retenta est tamen, ut ex pontificū epistolis animaduert
 timus. Non negamus tamen, multis locis, ut pote in Græcia, per an
 nos ducentos, & quatráginta octo, illius edictum ualuisse, ut ex Epi
 phanio cognoscere possumus, qui & lib. 3. contra hæreses, & in Anco
 rato, illius, ut uocant, æram adhibet. Quæ æra ubiq; sublata est dein
 ceptis anno Domini D xxxii. Idque plane didicimus ex commentariis
 Bedæ, ita scribentis: Dionysius Paschales scribit circulos, incipiens
 ab anno Dominicæ Incarnationis, D xxxii. qui est annus Diocletiani
 cxxlviii. post consulatum Lampadii, & Orestis. Itaque ab hoc tem
 pore deinceps illud in more positū est, ut ab Incarnatione Domini
 ca anni supputarentur: non tamen Romæ propter vsitatam consue
 tudinem, litterarum pontificalium vsu receptam, hoc non iam pri
 dem obseruatum est. Nam in pontificiis rescriptis, diplomatibus, &
 litteris, primus pontificum, annos sui pontificatus, Paschalis 1. cœ
 pit adscribere, cum antea in illis, primo Cōsulum, deinde Imperato
 rum, rum indictiones adscriberentur. Eugenio autem quarto Pont.
 in iis ipsis rescriptis pōtificalibus suadente Blódo Foroliuensi, hæc
 annorum a Christi Domini Incarnatione supputatio scribi incepit:
 Notarii autem Romani a natiuitate illos numerant, ut antiqui in ur
 be moris est, perpetuo vsu cōprobat, sicut ex actis Concilii Cōstan
 tiensis, & litteris pontificiis, iam vsque ab anno Domini M C C C.
 editis, animaduerti licet: in quibus anni uigilia natiuitatis Christi
 Domini concluduntur; & postero Natiuitatis die incipiunt.

Peregrina iudicia uetuit, Salua scilicet Apostolica auctoritate,

K

ut itidem

NOTATIONES.

ut itidem epistola decretali. 1. Iginus Pontifex, Apostolum secutus fanciuit: cuius sanctionis causam, & rationem Turrianus grauius exponit lib. 3. cap. 1. pro ep. Pont.

(Ei Origenes litteras misit.) Vt testatur. S. Hieronymus in epist. ad Pam. & Ocean.

Cum Pontifici Romano fidei rationem reddi, &c. Est enim perpetua traditio, & illa quidem, ab Apostolicis usque ducta temporibus, ut fidei doctrina cum Pontifice Romano, per Synodicas litteras, ad eum exaratas, conferatur: cuiusmodi litterae extant a Sophronio, Hierosolymae Patriarcha, ad Honorium Pontificem; & a Nicephoro Constantinopolitano, ad Leonem III. pont. item exaratae. Rursusque illa erat ab traditione Apostolica profecta consuetudo, ut Pontifex Romanus, ubi primum creatus erat, ad fratres in fide confirmandos, fidem suam tamquam normam, eis mitteret. Sed haec uberius Turrianus exponit lib. 2. cap. 4. pro ep. pont.

(Sedisset annos quatuordecim.) Alii, tredecim, alii quindecim, scribunt: nos Sanctum Damasum sequimur, qui totidem annos, & menses pontificatus, quot numerauimus, beato Fabiano adscripsit.

Romae ad Catacumbas.) Vel, ut plerisque placet ad Catacumbas. Has, Sanctus Hieronymus, dum Romae esset, religiose frequentabat, ut in Commentariis, quos in Ezechielem conscripsit, ipse capit. 4. narrat, ac locum praeterea describit his uerbis: Du essem Romae puer, & liberalibus studiis erudirer, solebam cum ceteris eiusdem aetatis, & propositi diebus Dominicis sepulcra Apostolorum, & martyrum circuire, crebroque cryptas ingredi, quae in terrarum profundo defossae, ex utraque parte ingredientium, per parietes habent corpora sepulcorum, & ita obscura sunt omnia, ut prope modum illud propheticum compleatur: Descendant in infernum uiuentes: & raro desuper lumē admissum horrorem temperet tenebrarum, ut non tam fenestrae, quam foramen dimissi luminis patet: rursusque pedetentim; acceditur; & caeca nocte circumdatis illud uirgilianum proponitur: Horror ubique animos, simul ipsa silentia terrent. Atque haec quidem S. Hieronymus de Catacumbis: quarum, ut uetustissimi loci, Beda etiam meminit, tom. 2. libr. de sex. aeta. mundi: & Gregorius Papa, lib. 3. epist. 30. ad Constantinam

Augu-

Augustam. Eo in loco recondita fuerunt corpora beatissimorum Apostolorum, Petri, & Pauli: indeque ab S. Cornelio pont. post trā-lata, rogatu beatæ Lucinæ matronæ, ut rem totā. S. Damasus narrat.

Sancti Sebastiani martyris.) Cuius, & Sancti Fabiani dies festus multis ante Sancti Augustini ætatem annis in ecclesia celebratus est; ut ex lectionario beati Hieronymi, & ex sermone item Sancti Augustini, quem de eorum die Natali, is teste Possidio, habuit, facile cognoscimus. Huius egregii CHRISTI martyris gesta a. S. Romanæ Ecclesiæ notariis conscripta putantur: quorum exemplar perantiquum Romæ extat. Tu uero uide Surium, tomo. 1. de uit. Sanct. & Metaphrastem apud Lippomanum. Meminerunt eiusdem Patres multi, Sanctus Ambrosius in psal. 118. ser. 20. Sanctus Augustinus, ut diximus, Sanctus Gregorius, 1. dialogorum capitu. 10. Beda, Ado, Vsuardus, Paulus diaconus libr. 6. capitu. 2. Metaphrastes tom. 1. Lip. & alii denique complures. Est Romæ basilica Sancti Sebastiani antiquissima, milleque & ducentis ante annis extructa; ut ex tabulis lapideis duabus, in ea collocatis, cognoscitur, & a S. Damaso conseruata putatur. Quæ sane res argumento est, illius diem natalem, ut mox asseruimus, multo ante Sancti Augustini tempus, celebrari. Sic martyr a populo Christiano magna in ueneratione habetur, propterea quod, diuino admonitu cum altare ei extructum fuerit in basilica beati Petri, quæ ad uincula dicitur, urbs Roma mirabiliter a graui pestilentia per illius intercessionem liberata sit, ut Paulus Diaconus. scribit: liber de eius martyrio, Romæ impressus, & Louanii item omnibus modis placet Ioanni Hefelsio, ut ex eius censura didicimus. De eodem sermo est Radulphi Ardentis, & Honorii presbyteri Augustodunensis, & S. Vincentii, ord. præd.

Apud Taurinos.) Qui populi sunt Galliæ transpadanæ, in alpiū radicibus. Est Taurinorū ciuitas ualde nobilitata ab S. Maximo, illius Episcopo, sanctitate & doctrina claro: cuius homeliæ, a nobis aliquando emendatæ, in lucem Romana impressione editæ, extant; Tigradius etiam Taurinorum Episcopus legitur in actis Synodi Romanæ, Symmacho pontifice, habitæ.

NOTATIONES.

SS. martyrum, Solutoris &c.) In ecclesia Mediolanensi, ut ex illius antiquis libris animaduertimus, De his martyribus sermo extat S. Maximi Taurinensis; qui sermo itē adscribitur in libris S. Ambrosii.

Cæsena.) Alias, Cæsennæ, uulgo Cesena. Quæ urbs Flaminiae Prouinciæ, Christi Domini fidem suscepit ab initio fere prædicationis Apostolicæ: cuius rei illud argumēto est, quod, Miltiade pontifice, Flauianū Ep̄m habuerit, qui ei, Ep̄orum Africæ causam cognoscēti, in concilio adfuit; ut ab Optato Mileuitano scriptum est lib. 1. De cæteris huius urbis Episcopis, nos libro nostro præscribimus.

S. Mauri Episcopi.) Ex cal. ecc. Cæsena. Vitæ illius historia à Petro Damiano scripta hodie extat in operibus, manu exaratis eiusdem Damiani. De eo præterea, & basilica ab illo extructa literis pròditū est ab Hieronymo Rubeo lib. 5. annal. Rau.

S. Clementis presb.) Ex lib. eccl. Lugd.

Duodecimo Calendas Februarij.

S. Agnetis.) Aliàs Sanctæ Agnæ, ut in San. Gregorii libro sacramentorum, manu scripto legitur; S. Agnes, more græco dixit Sanct. Ambrosius lib. 1. de uirg. Nos uero, in omnibus libris scriptis, Sanct. Agnetis, legimus, ut in martyrologio retinemus. Cuius uirginis dies festus, etiam ante beati Ambrosii ætatē agitur, ut ex illius sermone in ipso exorsu plane cognoscimus. Vbi que fit de ea officium nouem lectionum, Romana auctoritate, & communi omnium ecclesiarum cōsuetudine, ac præterea concilii coloniensis antiqui decreto, ut scribit Radolphus Tung. lib. de can. obs. prop. 17. lectiones festo huic diei in lectionario S. Hieronymus adscribit, antiphonas S. Gregorius in antiphonario, & Missæ sacrum idem in libro sacramentorum, propriam etiam præfationem eidem Grimoldus Abbas, ut ecclesia Mediolanensis, tribuit. De officio festi huius diei Durantius scribit lib. 7. c. 3. Rat. Sicardus Cremonensis item, & Beletus, a quibus ille omnem de officiis diuinis scriptionem accepit. Martyris huius uitam multis locis S. Ambrosius exposuit, sermone scilicet 90. lib. 1. de uirginibus, in initio libr. de off. capitu. 41. Meminit eiusdem Sanctus Hieronymus in epist. ad Demetriadem: Sanctus Damasus in elogiis duobus, S. Gregorius in hom. 11. & 12. Maximus Tauri-

Taurinensis semel, atque iterum in ferm. Habuit de illa præterea sermonem, S. Ambrosius, & S. Augustinus alterum, qui nondum impressus est, Ardentius, Honorius Augustodunensis, Thomas de Kempis, & alii plerique, quos hoc loco præterire libuit: hymnum uero, qui ultimus est peristephanon Prudentius scripsit, & Beda itē. Illius nomine cœmeterium extractum Romæ fuit, uia Numentana: in quo cœmeterio aliquando. S. Liberius habitauit apud Constantiam, Constantii Augusti sororem.

Tarraconæ in Hispania.) Ad quam prouinciam primo S. Iacobus Apostolus prædicationis causa profectus esse traditur. Cuius rei testimonium nobis facit Calixtus 11. ponti. in libro, quem de eo Apostolo conscripsit: & idem quoque affirmat Isidorus de uit. Sanctorū, cap. 73. ac Ioannes etiam Beletus lib. de diu. off. cap. 140. Porro beatus Petrus, Apostolorum princeps, peragratis cæteris occidētis prouinciis, Hispaniam item fidei prædicationibus illustrauit, ut Simeon Metaphrastes scribit; ac plane ita id esse grauibus argumentorum momentis a plerisque persuadetur. Illud uero certum, atque exploratum est, S. Paulum Apostolum, ad hanc prouinciam, cuius desiderio se teneri ostendit, uenisse; ibique fidem CHRISTI Domini prædicasse: sicut id liquido apparet ex testimoniis grauissimorum patrum, S. Hieronymi, in com. Esaia c. 11. & in com. Amos. c. 5. & S. Athanasii ad Dracont. Epiphaniū, lib. i. cōtra hæ. Dorothei, in Synopsi, Chrysostomi, & Theophilaeti in principio com. epi. ad Hebræos. eiusdem præterea Chrysostomi hom. 76. in Mat. & hom. 13. in com. 1. Cor. 4. & hom. 7. de laudibus Pauli; ac præterea S. Gregorii lib. 31. Moral. c. 37. S. Anselmi ad Rom. c. 15. S. Isidori lib. de uit. Sanctorum, Adonis in annalibus ætatis sextæ; Vsuardi in Martyrologio, pridie idus Decembris; & Græcorum etiam, Oecumenii, Theoduli, Sophronii, qui a Probo Apostolum in Hispania hospitio exceptum esse scribunt. Id sane pluribus ostendimus, quoniā sunt, qui contra sentiant, propterea quod de hac profectioe in actis Apostolorum nihil quicquam traditum sit. Sed hoc ipsum argumento non est, quo infringatur, quod asseruimus, quoniam eo actorum libro ab Sancto Luca illa solum litteris consignata sunt, quæ vsque ad quartum Neronis annum a beato Paulo Apostolo gesta sunt. Cum enim Nero ad id de-

mentia uenerit, ut tot tantaq; scelera patrarit, quantâ sane maximâ narrantur; liber dimisit Apostolum Paulum, atq; hoc quidem est, quod ipse ait; Liberavit me Dominus de ore Leonis. Hic actorum liberum S. Lucas absoluit. Tuncque is occidentis partes peragrauit prædicationis causa: qua in prædicatione decem ipsos annos posuit: de quo tempore in actis nihil memoriæ proditum est. Eo autem tempore expleto Româ rediit, ubi decimo quarto Neronis anno ab tyranno caput illi præcisum est. Nec uero solum Apostoli, sed Apostolorû discipuli, ab Sancto Petro missi in Hispaniâ sunt, qui doctrinæ Apostolicæ instituta Hispanis traderent: hique septem in primis numerantur, Torquatus, Cresiphon, Secûdus, Indalicius, Cæcilius, Esficius, & Euphrasius: qui septem, ecclesiis Hispaniæ totidē, Episcopi præfuerunt. Sed ne longius faciamus, illud perspicue manifestum est, hanc prouinciam ab initio nascentis ecclesiæ fidem CHRISTI Domini suscepisse, ut planius suis locis cognoscemus.

(Tarraconæ.) Quæ urbs, Hispaniæ nobilissima, Scipionum opus est. ab ea prouincia Tarraconensis nominatur, uulgo il regno d' Aragona. Primus illius urbis episcopus fuisse traditur S. Epaphroditus: cuius Metaphrastes meminit in uitis beatorum Apostolorum, Petri, & Pauli. Hodie Tarraco, seu, Taraco, Metropolis est: cui, ecclesiæ cathedrales octo, iure Metropolitano subiecta, parent.

(S. Fructuosi, Augurii, & Eulogii.) Quorum martyrium Prudentius explicat hymno, qui sextus est in libro peristephanon; S. Augustinus sermone, qui, a se habitus in lucem nōdum prodiit; Vsuardus in Martyrologio; Beda item, Vincentius, ac deniq; Surius tom. 1. Augurii. In nōnullis codicibus scribitur, Augerii, apud Bedam, Anguli.

(S. Publii.) Cuius meminit Eusebius Cæs. lib. 5. cap. 11. & in chroniceis, Nicephorus item, & Epiphanius.

(S. Mennii.) Episcopi Cathalanensis, de quo scribit Volaterranus com. lib. 17. Placentius in lib. Ep̄orum Tungresium, & S. Antoninus par. 1. tit. 6. cap. 27. Itaq; ineunte euangelii prædicatione, Cathalanēses cognoscimus fidei sacris imbutos esse a Mennio Episcopo; qui anno CHRISTI Domini LXXX. Nerone Impe. creatus Episcopus; cū ecclesiæ cathalanēsi annis LXXX. præfuisset, ex hac uita migravit, Hadriano Imp. Pompeiano 11. & Commodo Cæs. anno scilicet Domini

mini CXXXVIII. Est autem Catalanum, seu Catalamum, quod Cabullinum Prolomeus uocat, urbs Galliae, uulgo Calōs sur marine; habet cathedralem ecclesiam, Archiepiscopo Rhemenſi ſubiectam. Cuius eccleſiae Epifcopi in Sanctōrū numero adſcripti, ſunt hi, S. Donatianus, q̄ beato Mennio ſucceſſit, S. Domitianus, S. Alpinus, S. Elaphius, S. Ludomerus. alii præterea ſunt, quorum perſpecta eſt pietas & doctrina in Galliae conciliis.

Trecassi.) Qui Tricasses, Tricasseni, & Trecae alio nomine appellatur, urbs nobilis eſt in Cāpania Gallicana, uulgo Trecē, aut Troye en Cāpaigne. Eius meminit Antoninus in Itinerario. Trecentibus doctrinae Christianae rudimenta primū tradita ſunt ab Sancto Amatore, Potentiani, & Sauiniani, Chriſti diſcipulorū, auditore, anno xcix. Clemēte pont. Max. Tito, & Veſpas. Imp. Habuit Trecēſiū ciuitas iā inde a S. Amatore uſq; ad hęc tēpora Ep̄os circiter octuaginta ſex: in quibus Sancti numerantur, Amator. Ep. i. Vrfus ep. vii. Lupus ep. viii. Camelianus Ep. ix. qui in cōcilio Aurelianenſi i. interfuit; Vincentius ep. x. in Concilio Aurelianenſi i. i. Paulus ep. xxxiv. Prudentius ep. xxxvii. A Trecēſibus Sanctus CHRISTI confessor, Vinibaldus ſolemniſter colitur: cuius diei natalis agitur xv. Cal. Ian.

S. Patrocli martyris.) Cuius martyriū, olim luculēter ſcriptum, in uolumen i. Surius retulit; Gregorius Tur. meminit c. 63. li. de gloria martyrum, Vincentius in ſp. lib. 10. c. 108. Vſuardus in Martyrologio.

Ancyre.) In Galatia: de qua alio loco. S. Buſiris.) Sozomeno li. 5. c. x. hiſ. ec. Is Eucratita primū, deinde ſua priori heresi cōdēnata, ad eccleſiā catholicā rediit: nobileq; p̄ fidei cōfeſſione certamen confecit.

S. Epiphani Ep̄i. (Cuius uitā, ſancte actam litteris mandauit Euodius, uir doctus, qui in ep̄atū illi ſucceſſit: tū etiam Paulus diaconus lib. de uit. ep. Pap. poſt uero Iacobus Guallius lib. 3. c. 1. de iisdē Ep̄is. Surius breui cōplexus eſt huius uitā; quā copioſe ſcriptam legi licet apud Euodiū: qui die natali S. Epiphani de eo orationē habuit. Meminit idē Paulus libr. 6. c. 1. & de geſt. Rom. Eius 2. in epitome Blondi, Platina in uita Gelafii, Sigilbertus, & Palmerius in Chronicis.

S. Meinardi.) Surius pluribus explicat huius uitam, lectu ſane dignam, ac martyrium, tom. 1. de Sanct.

In Graecia SS. martyriū, Neophyti, Eugenii, Canidii, & Valeriani.

NOTATIONES.

Vndecimo Calendas Februarij. IIIVXXV

Valentiæ.) In Hispania citeriori, est enim altera, hoc ipso nomine urbs in Gallia, ad Rhodanum fluuium sita, vulgo Valence: alia item in Mauritania Tingitana, Bariafa etiam nominata, cuius meminit Plinius, & Antoninus: hancque Fanzaram hodie vulgo dici. Moletius scribit. Hæc uero Hispania, metropolis, a mari olim tribus, nunc uno tantum miliario remota cum nobilitate florens, tum eo nobiliori est, quod beatissimum Laurentium martyrem genuit, martyresque habuit Valerium, Cæsaraugustæ Episcopum, & Vincetium diaconum. Concilium præterea Valentinum extat, Hormisda Pontifice celebratum. Vnde perspicuum fit, ciuitatem hanc, illis propè nascentis ecclesiæ temporibus, fidei institutis imbutam esse.

S. Vincentii.) In antiphonario, & sacramentorum libro S. Gregorii Papæ, in ordine, & ritu ecclesiæ Ambrosianæ, in præfationibus antiquis, in omnium denique ecclesiarum breuiariis, & in Menologio Græcorum. Huius festi diei celebritas, multis ab hinc seculis, in ecclesia Dei agitur, ut ex sermonibus, quos mox infra narrabimus, Sæcti Augustini, & hymno Prudentii cognoscimus. De beatissimo autem Vincentio martyre græce scriptum est a Simeone Metaphraste, ut id omne extat apud Lipomanum, & Surium tom. 1. Latine autem ab Vsuaro, Adone, & copiose a Beda in martyrologio. Habuit hoc ipso die S. Augustinus permultos de huius martyrio sermones: qui duo sunt, duodecimus scilicet, ac tertiusdecimus in serm. de Sæ. tom. x. & quatuor in iis, qui nuper inuenti sunt, & apud Possidium item S. Leo Papa, de eo Sermonem, etiam conscripsit; licet alii S. Augustino tribuant. S. Bernardus eiusdem meminit in serm. 66. Prudentius porro totum eius martyriū hymno præclare expressit: at breui exponit Honorius Augustodunensis in libro, quæ incipit Speculū ecclesiæ. Mōbrtius exscribit totā martyrii huius historiā, quæ olim pscripta, nihil apocryphū habere cōsetur. Fit etiā de S. Vincetio in Græcia hoc ipso die.

Ephesi.) Qua in urbe illustrāda elucet in primis beatissimi Pauli Apostoli uigilatia: quæ cū ex uinculis Romanis illā cōsolatus est epistola, tum Ep̄m Timotheum, discipulū suū eidem præfecit. Ad quā uigilantiæ hoc etiā accedit, quod S. Ioannes Euangelista, diu ibidem mansit. Quinetiam, ut reliquos prætereamus, ac præsertim Onesium,

num, eiusdem Pauli discipulum, & Cornelium centurionem, qui uterque Ephesi docuit, Christianæ pietatis doctrinam ab sancto Petro ibi disseminatam esse, & Stephanus, Græciæ Episcopus, & Hugo Eterianus, scribunt. Est habita Ephesi œcumenica synodus, quæ tertia appellatur, Cælestino pont. & Theodosio minori, Imp. ad quâ synodum Episcopi ducenti conuenerunt, damnato hæretico Nestorio Cōstantinopolitano. Metropolis Ephesus est Ionix, subiecta tamen iurisdictioni Patriarchæ Constantinopolis, & secunda numeratur in illis, quæ ei Patriarcatus parent, ex præscripto constitutionis Leonis, ut est apud Matthæum monachum.

S. Timothei.) Cuius diem natalem hoc ipso etiam die Græci celebrant, ut ex Euchologio, Horologio, & Menologio eorum perspici licet; itidēq; apparet ex multis Martyrologiis latinis: sed Beda, Vsfardus, & pleriq; alii huius celebritatem ascribunt ix. calē. Feb. Eius martyrium Polycrates scripsit: a quo Metaphrastes accepit; idemq; Surius in tomum. 1. retulit. De S. Thimotheo mentio fit in actis. 16. 17. 18. & seq. 1. Cor. 4. & 16. Phil. 2. Thes. 1. Meminit item S. Ignatius Ep. S. ad Philadelphenses, & Ep. x. ad Eph. S. Athanasius 1 Ep. ad Dracont. S. Dionysius Areopagita in ep. 9. ad Titum. Euseb. hist. eccl. ca. 4. Nicephorus lib. 2. ca. 34. Dorotheus in Synopsi, Græcus auctor in appendice catalogi S. Hieronymi; Chrysostomus hom. 1. ad populū Antiochenū, Isidorus in uit. Sanct. Raphael Volat. lib. 20. com. Trithemius lib. de scri. eccl. Sigelbertus in chronicis, & Massæus Cameracensis itidem. Ad beatum Timothæum duas, quæ extant, epistolas S. Paulus scripsit, unam etiam Dionysius Areopagita, sicut Trithemius testatur, de martyrio SS. Apostolorum Petri, & Pauli, quâ epistolam Mombritius in uolumine 11. de sanctis exscripsit. Ad eundem ab ipso Areopagita magnam librorum suorum partem scriptam esse, Georgius Pachimerius affirmat in suis cōmentariis, quos in illius epistolas edidit. Porrò nominibus, & Pauli, & Timothei, simul iunctis, inscriptæ sunt illæ eiusdē Apostoli epistolæ, secunda ad Corinthios, ad Colossenses una, ad Philippenses una, ad Thessalonicenses duæ, ad Philemonē una. Quâ inscriptionem nōnulli argumēto esse putarunt, quod is Apostolo Paulo in epistolis iis scribendis operam nauauerit, sed Photius Cōstantinopolitanus, & pleriq; oēs cen-

NOTATIONES.

consent, ab Apostolo primum illas quidem scriptas, deinde discipulo Timotheo, quem ille unice dilexit, charissimumque habuit, esse, communicatas. Atqui libri quattuor, Timothei Episcopi nomine ad ecclesiam catholicam scripti extant: qui non huius Timothei, sed Saluiani Massiliensis Episcopi esse putantur; qui, ut laudem hominum fugeret, suppresso suo nomine, Timothei nomen finxit, quo illos libros inscriberet.

Ebreduni.) Alias Ebroduni, uulgo gallice, Ambrun. Cuius urbis populi a Plinio Ebroduntii, ab aliis Ebroduenses uocantur ut Ebrodunensium castrum a Vibio Sequestro in libro de prouinciis. Adscribuntur Ebrodunenses Saliis Alpinatibus. Hæc urbs est metropolis, cuius iurisdictionis finibus continentur, ecclesiæ cathedrales quinque, Diguentis scilicet, Niciensis, Grassensis, Grandatensis, & Venciensis. Porro Ebredunenses Archiepiscopi leguntur in conciliis, Gallicanus, in Aurelianensi quarto, Emeritus in Matrisconensi secundo, Etherius in Cabilonensi.

SS. Martyrum Vincentii, Honorii &c.) Ex Martyrologio. M. S. Eorum res gestas Ebredunensis ecclesiæ antistes, qui Etherio successit, ad posteritatem litteris prodidit: meminit autem breuiter, Ado, Vsfuardus, & Beda: & copiosius Aequilinus lib. cap. 13.

S. Maximi.) Non illius Hierosolymitani, cuius Sozomenus meminit, sed Constantinopolitani: de quo S. Hieronymus scribit lib. de eccl. scrip. & est in Menologio Græcorum.

Nouariæ.) Cuius semel, atque iterum Antoninus in Itinerario meminit. Est urbs Galliæ Cisalpinæ, ditioni Mediolanensi subiecta: uulgo Nouara, quasi noua Gallorum area nominata: in qua scilicet olim illi Comitia haberent. In Nouariensibus Episcopis primus numeratur S. Gaudentius: cuius & hoc die, & tertio nonas Augusti celebritas in ea urbe agitur. Simplicius Nouariensis subscripsit epistolæ Synodicæ, quam ad S. Leonem Papam Eusebius Archiepiscopus Mediolani exarauit. De S. Victore Episcopo Nouariensi elogium extat, ab Euodio Ticinensi conscriptum: qui præterea ad Honoratum Nouariensem scripsit orationem de dedicatione basilicæ Apostolorum, ut perspicui licet in libris eiusdem Euodii.

S. Gaudentii.) Cuius res, sancte gestas, Leo, eiusdem urbis Episcopus

scopus libro complexus est: quem Mombritius retulit in uolumentum. 1. de Sanctis. De eodem scriptum est in Codice, manu exarato, de sanctis ecclesie Mediolanensis.

S. Anastasii abbaris.) In Martyrologio. M. S. & apud S. Gregorium lib. 1. cap. 7. & 8.

S. Anastasii martyris.) Persæ: cuius uitæ librum, male de græco translatum, peius ab imperito emendatum, Beda se correxisse scribit in extrema historia Anglorum. Eius martyrium ascribit Metaphrastes in hoc ipso die, prout totum, luculenter expositum, legimus apud Surium tom. 1. de uit. san. Nicæna autem cecumenica Synodus vii. cum ex lib. uitæ, tum ex altero, qui est de miraculis, plurima affert act. 4. De eodem, Ado, Beda, Vsuardus, Sigilbertus in chronicis, Vincentius in speculo, lib. 24. c. 14. Equilinus in catalogo, lib. 2. cap. 114. Mombritius tom. 1. de sanctis. Græci in Horologio, Menologio, & Euchologio. & M. S. Martyrologii M. S.

S. Vincentii, presb. & martyris.) Beda.

Decimo Calendas Februarij.

S. Emerentianæ uirginis & martyris.) Emerentianæ, legit Vsuardus: at, Emerentianæ, in Martyrologiis impressis, & manu scriptis. Illius meminit S. Ambrosius in extrema historia S. Agnetis.

Philippis.) Quæ Macedonia urbs est, à qua Philippici campi nominati sunt: ubi primo Cæsar, & Pompeius, deinde Augustus, & Cassius prælium commiserunt. Philippis beatus Apostolus Paulus cum Sila, & uirgis cæsus, & in carcerem coniectus est; non sine foenore tamen perpeffæ ignominie. plurimis enim ad CHRISTVM conuersis illius ecclesie prima tum fundamenta iacta sunt: quam paulo post, missa ex urbe Roma epistola, ueluti adultam, confirmauit. Ex ea urbe alteram ad Corinthios epistolam dedit Apostolus, quo tempore is iam tertium peragrata Macedonia, in Asiam contendit. Hic S. Petrum Apostolorum principem, euangelii etiam doctrinam tradidisse; itidemq; Olympum illius discipulum; ac S. Ignatiū deinceps docuisse, ex illorū uitis cognouimus, quas uel Stephanus, Græciq; Episcopus, uel Metaphrastes cōscripsit. Ad Philipenses

NOTATIONES.

ses præterea extat epistola, ab Sancto Polycarpo martyre scripta: quæ, usq; hodie in Asiæ cõuentu legitur, inquit S. Hieronymus. Hic Parmenas, unus e diaconis vii. martyr: Timotheus item, & Diogenes. aliique pleriq; martyres: quos aliis locis enumerabimus.

S. Parmenæ.) Act. 6. Dorotheus in synopsi, Beda, Vsuardus, nosq; in notationibus, quas in illam Dorothei synopsim scripsimus. Huius diem natalem Græci agunt Quinto calendas Augusti; ut in eorũ Horologio, Menologio, & Euchologio notatur.

Apud Antinoum. Cuius S. Hieronymus meminit in libro contra Iouinianum. Est urbs Aegypti, Antinoia, & Adrianopolis alio nomine uocitata. In hac, & in aliis Aegypti urbibus, & in Phenicia itẽ, Aegyptii, quam insigniter decorati sunt martyrii coronis, exponit plurius Eusebius Cæsariensis. libro vii. capitu. 7. 8. & 9. Sed de Aegypto alias.

S. Asclæ martyris.) Ex martyrologiis M. S. & Aequilino li. 3. c. 15. In alio antiquissimo codice, manu exarato, legitur, S. Asclæ martyris: at Arselæ habet Primus Cabilunensis Episcopus. Fuit hic unus ex iis martyribus, quorum inauditos, grauissimosq; cruciatus, Eusebius historiæ ecclesiasticæ monumentis ad posteritatem prodidit. Cuius rei narrationem, Martyrologii nostri rationibus accommodatam, hoc loco exscribere libuit. Illos, inquit, qui sunt in ipsa Aegypto martyrio defuncti, nemo est, qui non magnopere admiretur. ubi uiri cum uxoribus, & liberis numero prope infiniti, pro Saluatoris nostri doctrina, uita fragili, & breui temporis momento duratura, penitus neglecta, uaria mortis genera subierunt. Quorum alii post cuticulam nouaculis laceratã, post membra luxata & distorta, post corpora flagellis acerbissimis laniata, aliisq; infinitis, uariis, & dictu horrendis tormentis excruciatã, in ignem tandẽ iniecti fuerunt. Alii in altum pelagus præcipitati: alii licetoribus sua capita amputanda fidenti animo obiecerunt, alii occubuerunt, ipsis cruciamentis oppressi; alii fame confecti interierunt: alii rursus patibulis suffixi: quorum nonnulli, tamquam malefici, suspensi, alii deteriore modo capite in terram demisso, clavis firmati, & uiui usque eo seruati, quo ad ipsis patibulis fame contabescerent.

Cæsaraugustæ in Hispania.) Quæ Salduba prisco, & Hispano nomine

NOTATIONES.

ne uocata, a Cæsare Augusto facta colonia, hoc deinceps nomen accepit: hodie uulgo Caragoza. Eius urbis Ptolomeus, Plinius, Antoninus, & alii meminerunt. Cæsaraugustani martyres Christi multi numerantur, in quibus Valerius Episcopus, cuius hodie natalis dies agitur. Quintilianus, Caspianus, & focii sexdecim, milites quingenti; Lampertus martyr, Engratia uirgo, & martyr; aliiq; item, quos locis suis narrabimus. Christianæ autem fidei institutionem, a Cæsaraugustanis, pene initio prædicationis euangelicæ susceptâ, testantur cum Valerii Episcopi res, in ea ecclesia gestæ, tum concilia Cæsaraugustana, quorum vnum hodie extat, Hormisda Pontifice celebratum: sed plura aliquando ab Hispanis hominibus, Hispaniæ antiquitatis vsu litterate peritis, in medium afferuntur.

S. Valerii Episcopi.) Ex manu scripto codice: quem maxime secuti sumus. De S. Valerio multa leguntur initio vitæ beatissimi Vincentii martyris.

Neocæsariæ.) Aliàs, Neocæsareæ; nos, Neocæsariæ, scripsimus, ut est apud Stephanum, urbium scriptorem. In Macedonia. at in Mauritania, omnes codices habent. Sed profecto uidendum est, an in illis mendum sit, cum Neocæsariam in Mauritania sitam nusquã legamus, ut infra differemus. Est uero Neocæsaria duplex, una Bithyniæ, altera Ponti, non Cappadociæ, ut nonnullis placet. Hæc Pontica clara est synodo, quæ in libris pontificiis & conciliaribus extat; tum habuit uirum & sanctitate, & miraculorum laude, & doctrina præstantem, Gregorium, quem a miraculis Thaumaturgum, ab Episcopatu Neocæsariensem, a prouincia Episcopum Ponti appellant.

SS. Seueriani, Aquilæ.) Hos duos tantum habent, Vsiardus, Beda, & codices, manu scripti; nos, Florum filium addidimus, secuti librum antiquum. De iis etiam Ado scribit, Equilinus item breuiter libro. 3. cap. 16.

S. Ioânis Eleemosynarii.) Qui Eleemon etiam nominatus est. Huius uita, primû a Leontio Cyprio conscripta, deinde ordine, rectiusq; a Methaphraсте contexta, hodie legitur apud Suriû tom. 1. & apud Lippomanum. Eius item meminit Nicœna œcumenica Synodus. 11. act. 4. liber, Coloniae edicus, de uitis Patrum, Sigebertus, de vir. ill. cap. 104.

Ancyra.)

NOTATIONES.

Ancyra.) In Galatia. Est enim Ancyra Phrygię, altera Myfia, tertia Cilicia. Hęc vero Galatię metropolis, alio nomine Anquiria, & Anchira item appellata est. Qua in vrbe, & Petrum, Apostolorum principem, & Iacobum Zebedęi, primo euangelium difseminasse, literis proditum est a Metaphraсте in vita S. Petri, & ab Primo Episcopo Cabilunensi in Topographia. Huius vrbis Episcopus Clemens martyr, cuius hoc die celebritas in Gręcia agitur & Agricolaus qui pręfuit Ancyranę synodo prouinciali; & Pancratius, qui oecumenicę synodo Nicanę interfuit; & alii commemorantur, quos pręterire silentio lubet, pręsertim catholicorum patrum iudicio, hęresis labe notatos, vt Basilium Ancyranum, & Marcellum, qui huic successit. In antiquis, vt Balsamo scribit, habetur Ancyrana, quam Anchiritanam etiam dicunt, synodus illa paulo ante Nicanam priorem habita. sed de hac vrbe pluribus, cum de Galatia prouincia erit differendi locus.

S. Clementis Episcopi, & martyris.) De quo scriptum est a Simone Methaphraсте: idq. omne a Surio relatum in tomum 1. A reliquis item Gręcis de eodem proditum est ecclesiasticis Menologii, Horologiiq. monumentis. Clemens autem Episcopus duos habuit etiam martyrii socios, Christophorum, & Charitonem diaconos.

SS. Martyrum Macarii & Eugenii.) Ex Breuiario Maguntino. Horum meminit Metaphrastes in Artemio, & Zonaras in Iuliano.

S. Bernardi Episcopi.) Ex Adone in chronicis anni DCCC. XIII.

S. Ildephonsi.) Alias Illephonsi; quem Alphonsum corrupte plerique uocant, ut Lazius notat lib. 10. hist. commig. gen. Recte vero Illephonsum pronounciari apparet ex monumentis hispanicis. Illius vitam scripsit S. Iulianus Pomerius. Extat liber Illephonsi de uirginitate beatissimę Dei matris Marię. successit in Archiepiscopatu Toletano. s. Eulogio III. meminitq. aliquando illius in libris aliis, quos confecit.

S. Martyrii.) Cuius meminit S. Greg. lib. 1. dial. cap. 11.

Nono Calendas Februarii.

S. Babylę.) Huius diem natalem Gręci agunt pridie nonas Octobris.

bris. De S. Babyla scribunt Græci in primis, S. Chryostomus sermone, contra gentes habitum, tom. 3. Georgius Cedrenus multis locis in epitome annalium, Metaphrastes, apud Aloysium tom. 6. Suidas, & alii, ut mox infra dicemus. De eodem præterea, in antiquis iudicibus, & in breuiario item Ecclesiæ Ambrosianæ, ut in Horologio etiam Græcorum, & in Menologio præterea, literis proditum est.

(Vrbani, Prilidiani, & Epulonii.) Trium puerorum meminerunt codices Ambrosiani, Metaphrastes, Suidas, Chryostomus in sermone contra Iuuentinum, & Græci in monumentis ecclesiasticis.

Dæmon illico mutus factus.) cuius silentii causam Sancti martyris reliquii, eo illatis, tribuunt omnes, ut pote Chryostomus libro de S. Babyla, Rufinus lib. 1. cap. 35. Socrates lib. 3. c. 18. Sozomenus lib. 3. cap. 18. Theodoritus lib. 3. cap. 10. & 11. idem sentit Libanius, etiam si fidei valde admodum aduersabatur. Cum igitur res certissima sit, ac testatissima luculentis scriptis, manifesto perspicuum est, scriptores ethnicos in huiusce rei narratione profus a vero aberrare.

SS. martyrū, Mardonii, Eugenii, Musonii, & Matellii, alias Metelli, alias Marcelli, alias Mecelli; nos, Matelli, scripsimus, aliquot manuscriptos codices imitati. De iis memoriæ proditum est ab Vfsardo, Beda, Equilino, & cæteris eiusdem generis. Neocesariæ in Mauritania, reponere in Macedonia, cum enim horum martyrum reliquiæ in Axum Fluum proiectæ sint, ut omnes scribunt; id in Macedonia factum apparet: in qua prouincia Axis est.

(S. Feliciani Episcopi, & martyris.) Ex antiquissimo codice, literis Longobardicis exarato.

SS. martyrum Pauli, Pausinii, & Thodotionis.) Quorum martyrium græce conscriptum, latine breuiter redditum, in Martyrologio retulimus.

Cameraci.) Aliàs Sameraci: sicut olim ea urbs nominata est, ac Samorabrina item hodie uulgo Cambray. Est in Belgio sita; quæ, Alarico Gothorum, aut certe Genferico Vandalorum rege, Episcopum habere coepit, nempe Diogenem: a quo primum Fidei mysteriis imbuta est: deinde Vedastum; cui successit Dominicus, huic Vedulphus, qui sedem Episcopalē ex Atrebatō Cameracū trāstulit.

Iam

NOTATIONES.

Iam inde uerò ab anno fere quingentesimo, quo scilicet, primum hæc episcopalis Ecclesia instituta est, usque ad hæc tempora Episcopi Cameracenses numerantur fere septuaginta tres. In iis, qui sanctorum numero adscribuntur, Episcopi, hi sunt; Diogenes 1. Vedastus, Dominicus, Vedulphus, Gaugericus, qui Clotarium regem ad fidem conuertit; S. Bertoldus, quem Bertrandum plerique, uocant; S. Authbertus, cuius dies natalis hodie agitur; S. Vindicianus; S. Adulphus; S. Theoderius, monasterii Leobiensis auctor; S. Ioannes cantor. De cæteris, huius ciuitatis Episcopis, nos in libro nostro, uerius scribemus.

S. Authberti Episcopi.) Ex Breuiario, & calendario, ecclesiæ Cameracensis. Hic ecclesiam Atrebatensem extruxit; eoq; transtulit sacras reliquias. S. Vedasti, ut Demochares scribit.

S. Artenii Episcopi.) Alias Artemii: qui septimus numeratur in episcopis Aruernensium: quos loco suo recensebimus.

In Græcia S. Xenę, ut est in Menologio.

Octauo Calendas Februarij.

Conuersio S. Pauli Apostoli.) Quæ diuinitus facta est, Caligula Imp. Sulpicio, & Sylla consulibus, anno scilicet CHRISTI Domini XXXIV. ut priscis annalibus memoriæ proditum est: & alii, XXXV. putant. Eusebius uero a Resurrectione Domini anno nõdum expleto; plerique autem duobus post illius in coelos ascensum annis: Hippolytus Thebanus circiter sex post beatissimi Stephani protomartyris necem mensibus: quæ fuit septem post Domini Resurrectionem annis. Tu uero in huius rei explicatione uide Glycam par. 3. annalium, & Durantium libro 7. capitu. 4. Rat. Conuersionis S. Pauli dies festus ab initio prope nascentis ecclesiæ celebratus cognoscitur e sancto Augustino: qui multos & hoc die, & de illa sermones habuit: qui extant partim in iis, qui nuper inuenti sunt, nempe ser. 105. 106. 107. & in iis fragmenta quædam; partim tom. 10. de uerb. Ap. serm. 8. 9. & 10. & in serm. de sanctis, serm. 14. idemq; disse- nit sæpe in psalmis, ut in psa. 49. Honorius Augustodunensis sermo- nem

nem etiam breuem habet, & Innocentius III. De hac conuersione in Act. cap. 9. 22. 1. Tom. 1. Gal. 1. Beda ad Rom. c. 14. & c. 10. S. Hieronymus de uir. ill. c. 15. Isidorus in sermone de S. Stephano; Chryso- stomus in lib. de laudibus Pauli. de Officio huius diei apud Sicardū, Beletum, Durantium eo. lib. 7. cap. 4. In libro rituali Romano per- antiquo hic dies est, quo olim summi Pontifices solēniter facerent, & sermonem haberent.

S. Anania.) Qui doctor, beatum Apostolum Paulum baptizauit. Act. 9. & 22. fuit enim alter Ananias, unus e sociis Danielis. Dan. 1. & 2. alius uero, qui cum Saphira coniuge ab S. Petro obiurgatus, subita morte interiit. Act. 5. Alius Ananias, qui princeps Sacerdotū, beato Paulo ante causam cognitā colaphum infligi iubet. Hic uero unus e septuaginta duobus discipulis, primus, Damasci Episcopus, cuius meminit Dorotheus in Synopsi, Volaterranus lib. 9. com. Eius diem festum Græci agunt calendis octobris, ut in Horologio, & Me- nologio notatur. In martyribus hunc illi adscribunt; ac Damasci, ex Lucinii præfecti decreto, primo cæsum, deinde excarnificatum, de- mum lapidibus obrutum fuisse narrant.

Aruernis.) Alias Auernis, ut Cæsar nominat, alii Aluernos dicūt. Sunt autem populi Aquitaniæ, uulgo les Auuergnois: qui ab initio: fidei præceptis ab Sancto Stremonio instructi, Victore Pont. Max. Traiano August. Decio, & Grato coff. circiter octo, & nonaginta Episcopos habuerunt: in quibus Sanctorum numero adscripti sunt hi, S. Stremonius. 1. S. Illadius, Sanctus Proiectus, Sanctus Nepotia- nus, & Sanctus Artemius. Aruernos autem martyres locis suis com- memorabimus.

SS. Martyrū, Donati, Agapæ, & Sabini.) Ex manu scripto codice.

SS. Iuuentini, & Maximi.) Quorum martyrium, a Ioanne Chryso- stomo concione, quæ in operum suorum tomo 3. extat, expositum, Surius retulit in uolumen 1. de Sanctis. Eorum item meminit Theo- dorus lib. 3. cap. 34. & 15.

Gabalus.) Alias, Gabalæ: quæ Syriæ urbs, a Stephano Gaballa, ab Ptolomæo, & Antonino Gabala nominatur, hebraice Gebol. ut pu- tat Volaterranus.

S. Seueriani.) Socrates lib. 6. cap. 10. 14. & ult. Sozomeus lib. 8. c.

NOTATIONES.

10. 16. & 18. Genpadius cap. 21. Vsuardus, Beda, Glycas in hist. Gen. Eiusdem meminit Synodus œcumenica, Martino 1. pontificē habita, & Gelafius pont. de duabus naturis.

S. Proiecti.) Alias, Præiecti; Cuius, & Amerini uita apud Surium tomo 1. de Sanctis. Eiusdem Vsuardus, Beda & codices M.S. meminerunt.

S. Marini.) Alias, Amerini; sed ut scripsimus, Marini, habet codex longobardicus, & cæteri, quibus usi sumus, manu exarati.

S. Gregorii.) Nazianzeni; ex codice Martyrologii latini, antiqui, & ex Horologio Græcorum: sed nos de eo scribemus ad septimum idus Maii: quo die illius celebritas agitur more Romano.

Septimo Calendas Februarij.

S. Polycarpi.) De quo, & sociis martyrii Epistola extat, ab ecclesia Smyrnenfi ad Philomiliensem conscripta. Frequenter huius in epistolis Sanctus Ignatius meminit: nominatimque ad eum epistolam exarauit: ecclesiam præterea Antiochenam eidem, cum ad martyrium duceretur, intime cōmendauit. S. autem Irenæus Beati Polycarpi pietatem, doctrinam, mores, corporis habitum, animique uirtutes, apprime laudat in epistola, quam ad Florinum dedit: tum sæpe multis locis eiusdem meminit; Eusebius item lib. 4. ca. 13. & 14. lib. 5. cap. 19. S. Hieronymus de uir. ill. capit. 27. Georgius Cedrenus, & alii multi. In Græcia, S. Polycarpi, Smyrnæ Episcopi dies festus agitur septimo calendas Martii: quo die in Martyrologiis latinis martyrium celebratur. S. Polycarpi, socii beati Sebastiani martyris:

Aniceto pontifice Romam uenit.) Cuius profectionis causam, & rationem cognosci licet ex epistola S. Irenæi, ad Victorē pont. Max. missa: quam apud Eusebium legimus lib. 5. cap. 24.

S. martyris Theogenis.) Cuius meminit. S. Augustinus in hom. de Pentecoste, & in Homilia de Fructuoso: Vsuardus, Beda.

Et aliorum triginta sex.) Beda sex tantum narrat: at Vsuardus, & codices manu scripti omnes, quos uidimus, habent, triginta sex.

S. Ba-

S. Bathildis Reginae.) Ex monasterio Rubrae uallis: ubi liber de eius uita asseruatur: ex Vsuaro item.

S. Goberti.) Ex calendario Belgico, & Indiculo Sanctorum illius prouinciae.

S. Xenophontis.) Ex monumentis graecis accepimus, quae de eo in Martyrologium retulimus.

S. Marii Episcopi.) Ex tabulis ecclesiae Treuirensis.

Translatio S. Zenobii.) Quam S. Antoninus libro Chronicorum exponit tit. 10. cap. 20.

S. Theophanii.) S. Gregorius lib. 4. dial. cap. 28.

Sexto Calendas Februarij.

S. Iohannis Chrysofomi.) Cuius meminerunt summi Pontifices, Leo, & Gelasius, Synodus item oecumenica quinta, & sexta, & septima. Vitam scripserunt Palladius, Hellenopolis Episcopus, Georgius Alexandriae Patriarcha, Metaphrastes, Cassiodorus lib. 10. Trip. hist. Socrates lib. 6. Sozomenus lib. 8. Theodoritus, lib. 5. Suidas. S. Augustinus lib. 2. contra Iulianum Pelagianum, Damascenus in sermone de defunctis. Innocentius 1. Pont. in ep. ad Arcadium Imp. Nicephorus lib. 3. hist. eccl. De eodem extat Leonis Imperatoris oratio encomiastica apud Surium Tom. 1. Xystus Senensis multa de Chrysofomo scribit in bibliotheca Sancta. Translationis etiam reliquiarum S. Chrysofomi celebritas hoc ipso die in Graecia agitur, ut res tota in Horologio narratur. Est de hoc die festo Graeca constitutio.

S. Ananiae martyris.) Ex tabulis graecis totum huius martyrium latine expressimus.

Bethlehem.) CHRISTI IESU ortu oppidum celebratissimum est: de quo extat vaticinium Micheae Prophetae cap. 5. Olim Ephrata & ciuitas item Dauid nominabatur: sexto ab urbe miliario distans, ad meridiem uergit, prope uiam, quae ducit Chebron, ubi sepulcrum Iesse ostenditur: ibi praeterea Archelai tumulus, & Sancti Hieronymi cellula. Sed opus non est, cur pluribus describamus, cum S. Hieronymus multis locis illud describat, & laudet, eoque uenire hortetur Paulam, Eustochium, & Marcellam duabus epistolis.

NOTATIONES.

S. Paulæ.) Vsuardus, & S. Hieronymus in ep. ad Eustochium, 27. & Beda, manuque scripti codices.

SS. martyrum, Datii, Reatrii, & sociorum.) Ex martyrologio, manu scripto.

SS. martyrum Doti, Iuliani.) Beda.

S. Pauli primi, pontificis.) Mar. M. S. Equilinus lib. 3. c. 3. S. Antoninus in Chronicis, & alii plerique.

S. Vitalliani pont.) Ex codice M. S.

S. Mauri Abbatis.) Alias, S. Marii. Vsuardus, & alii, tum impressum manu exarati, libri. P. Aequilinus lib. 3. cap. 32.

In Belgis.) In Cellensi scilicet monasterio, quod S. Gislenus extruxit: estque in Hannonia antiquissimum, modoque cella Apostolorum, modo monasterium S. Gisleni, ut in uita Popponis abbatis; modo Cellense monasterium uocatur.

S. Sulpitii Episcopi.) Ex martyrologio monasterii Cellensis, & Indiculo Sanctorum Belgii. Fuit is Ep̄s Bayensis ad Cellense monasterium translatus cum reliquiis S. Leocadiæ uirginis, & martyris.

Cenomanis.) Sunt Cenomani, Galliæ Celticæ populi, uulgo notissimi. Eorū ciuitas cathedralis, Archiepiscopatu Turonensi subiecta, iam vsque ab Apostolorum ætate primum a Iuliano Episcopo, quem Simonem leprosum putant, fidei institutis imbuta, multos habuit Episcopos, sanctitatis laude claros. nempe eūdem S. Iulianum, S. Thuribium, S. Panacium, S. Liborium, S. Victurum, qui in concilio Turonensi 1. interfuit, S. Principium, S. Innocentium, S. Donnolum, S. Betranum, S. Hadondum, S. Berarium, S. Aldricū, S. Hildebertū.

S. Iuliani.) Cuius uita, a Lethaldo monacho ad Anesgrandum, Cenomanorum Episcopum, scripta olim est, anno 990. De eo item scribunt, Beda, Vsuardus, Volaterranus, Equilinus, Demochares, S. Antoninus par. 1. tit. 6. cap. 25. Beluacensis lib. 9. cap. 113. & seq. Guilielmus Isiugrinus in cent. 1. & Durantius lib. 7. cap. 5.

Quinto Calendas Februarij.

¶ S. Agnetis secundo.) Cuius diei festi precum officium est in Antiphonario, & sacramentorum libro S. Gregorii Papæ, quem Albinus emen-

emendauit. In quibusdam codicibus legitur octaua S. Agnetis : sed eo nomine appellari nō debet, cum huius diei festi octaua instituta non sit, ut scite ostendit Durantius lib. 7. cap. 3. Rat.

SS. martyrum Leuci, Tirsi, & Galenici.) Calenici, legunt, Vsuarius, & Beda, nos Galenici, scripsimus; exemplar antiquum secuti, quamuis Metaphrastes Callenicum nominet. Horum diem natalem Græci agunt XI X. Calendas Ianuarii, ut ex eorum Chartophilicis, & ex Menologio Metaphrastes potissimū animaduertimus; qui eorum uitam in illo die adscribit, ut est item apud Surium tom. 6. Hoc autem die apud Latinos ex omni Martyrologio, & Breuiario ecclesie Cordubensis.

S. Hippolyti martyris.) Cuius martyrium legitur in Horologio Græco.

SS. martyrum, Indæ & sociorum.) Quorū uita, a Metaphraste luculenter explicata, ab Aloyso Lippomano relata est in tomū quintū.

SS. martyrum, Flauiani Episcopi; Deodati, & Palagiani clericorum.) De quibus uberius scriptum est in tabulis Græcis: unde nos, quæ Martyrologio summatim complexi sumus, hausimus.

SS. martyrum, Censoriani, Victoris, & sociorum.) ex M. S.

S. Iuliani Sabæ. Cassiodorus lib. 6. cap. 45. Heraclides lib. par cap. 3. Merulus lib. de exemp. sanct. cap. 2.

Edeffæ.) Alias, Edissæ: quo nomine urbs una in Syria est, altera in Arabia, tertia in Macedonia, cuius Antoninus in Itinerario meminit. Hæc uero Syriæ, seu Mesopotamiæ est: ubi S. Thomas Apolus natus dicitur. Huius præterea urbis Abagarus rex exitit: a quo ad Iesum epistola missa legitur apud Eusebium, Nicephorum, & Euagrium: quæ tamen epistola in apocryphis censetur constitutione Gelasii pont.

S. Ephrem.) Ex tabulis Græcis, & Horologio in primis S. Hier. lib. de serip. eccl. Soz. lib. 3. hist. eccl. Niceph. lib. 9. c. 14. & 16. Huic multum tribuit Basilius.

S. Cyrilli.) Synodus œcumenica quinta, & sexta, & septima, ac summi præterea Pontifices, Martinus 1. Gelasius, & Leo, S. Cyrilli auctoritatem probarunt. Eiusdem meminerunt, Euagrius lib. 1. hist. eccl. capit. 7. Nicephorus libr. 14. cap. 34. & 36. hist. eccl. Georgius

NOTATIONES.

Cedrenus, Glycas multis locis, Trithemius, & alii multi. Vita a nemine scripta est, & actis tamen Cōcilii Ephesini, & eius item operibus recte contexitur. Diem natalem Græci agunt quinto idus Iunii: quo die in Horologio summatim illius uita narratur.

S. Turpini.) Ex M.S. Huius meminit Trithemius in lib. de scriptoribus eccl.

S. Arnulphi.) Ex Calendario Belgii, & indiculo, quem de illius regionis Sanctis Molanus scripsit.

S. Caroli regis.) Ex litteris Paschalis 11. Pontificis, & calendario Belgii.

S. Ioannis presbyteri.) Vsuardus, Beda, & M.S.

S. Raynaldi Episcopi.) Ex M.S. & Calendario Nouocomēsi.

Translatio. S. Thomæ.) Ex Calendario antiquo ordinis S. Domini. Translationis autem historiam ad posteritatem annalium litteris prodidit Nicolaus Bertrandus.

Quarto nonas Februarij.

Via Numentana.) Quæ Romæ ab Viminali inchoans, apud Eretū uicum in Salariam incidit. Est in ea cæmeterium ad Nymphas, octauo fere ab urbe lapide; ubi sepulta sunt corpora Sanctorum martyrum Alexandri Papæ, Euentii, & Theoduli presbyterorum, Papiæ, & Mauri, militum, Aproniani & sociorum.

SS. martyrum, Papiæ, & Acauri.) Repone, Mauri, ut omnes, & scripti, & impressi codices habent: licet, Acauri, in uno scribatur, sed mē dum plane est. De his a notariis S. R. E. relatum est in acta beati Marcelli pont.

SS. Cyriaci, Aproniani, & sociorum.) Ex M.S. & Vincentio lib. 12. cap. 99.

Treuiris.) Alias, Treueris, alias, Triuiris, uulgo Trier. Est Treuirū ciuitas, Gallia Belgicæ, aut Germania potius, antiquissima, opibus & nobilitate florens, iam pridem ab ineunte prædicatione euangelica, fidei præceptis instituta ab Sancto Eucharico, beatissimi Petri Apostolorum principis, discipulo: cui S. Maternus successit, & huic S. Valerius, cuius celebritas hoc die agitur.

S. Va-

S. Valerii.) Beda, Vsuardus, Methodius in chron. Naucerus par. 2. Annales Treu. Eysengrincus cent. 1. & alii multi. Eius uita, breuiter exposita, extat apud Surium tom. 1. obdormiuit in Domino.) Anno Christi Domini XC VII. Imp. M. Cocceio, Nerua, Cæsare Aug.

SS. Sabbelli, & Barbeæ sororis, martyrum.) Quorum martyrium, græce narratum, breuiter commemorauimus.

S. Hippoliti ep. & mar.) Ut est in libro græco de Sanctis.

S. Fabiani martyris.) Ex M. S. & Equilino lib. 3. cap. 43.

S. Sauiani.) Alias, Sabiniani, ut Vsuardus, manuq; scripti codices habent: Nos Sauiani, scripsimus, sicut in plerisque omnibus est. Eius martyrium exponit Beluacensis lib. 10. cap. 165. in Spec. hist.

S. Aquilini.) Ex Breuiario, Calendario, ceterisque priscis moni mentis ecclesiæ Ambrosianæ: e quibus illius uitam nos exscripsimus, & ad Breuiarii itidem Ambrosiani usum accommodauimus.

S. Constantii.) Ex Annalibus urbis Perusiæ, Raphaele Volaterrano lib. 14. com. & Augustino Ticinensi. Proximè autem uidimus eius uitam, præclare explicatam.

S. Otiliæ.) Alias Odiliæ: quæ fuit una ex undecim millibus, ut accepimus e libris ecclesiæ Mediolanensis, & Indiculo Belgii.

Tertio Calendas Februarij.

S. Hippolyti martyris.) Vsuardus, Beda, Florus, Vandalbertus, & M. S. codices. ac Prudentius item meminit initio hymni xi. & Græci in Horologio, & Menologio.

S. Barsimæi Episcopi.) Cuius martyrium breui expressimus ex libris græcis.

S. Alexandri.) Beda copiosius exponit huius martyrium.

Mutinæ.) Quæ urbs est Galliæ Cisalpinæ, Romanorum Colonia, iure metropolitano subiecta Archiepiscopo Rauennæ, ex decreto Gregorii 1. Pontificis.

S. Germani.) Qui Episcopus, ecclesiæ Mutinensi præfuit, anno Christi Domini circiter CCCLXVII. successit in episcopatum Antonio: ei uero Theodorus, Sancti Ambrosii Mediolanensis discipulus: qui eiusdè uitam, cum sanctitatis laude actâ litteris mandauit.

NOTATIONES.

dauit. Hilarius item monachus, Mombricitus, & Equilinus, breui res illius exposuerunt.

S. Matthiæ Episcopi. Euseb. lib. 4. cap. 5. Ruffinus item, Nicephorus in Chronologia, Vsuardus, Beda, & reliqui.

S. Sauinæ.) Alias, Sabinæ, sed Sauinæ, in omnibus ecclesiæ Mediolanensis codicibus scribitur: in quibus eius uita narratur.

S. Armentarii.) Ex Calendario, & tabulis ecclesiæ Papiensis. Eius uitam præter cæteros scribit Iacobus Guallius.

S. Aldegundis uirginis.) Vsuardus, & Beda, qui pluribus exponit, & Indiculus Sanctorum Belgii, a doctissimo uiro, Molano conscriptus: in quo de sancta uirgine hac pauca quædam cerni licet.

Pridie Calendas Februarij.

SS. martyrum, Cyri, & Ioannis.) Quorum etiam diem festum Græci hodie celebrant: uitam scripsit Sophronius, quam in testimonium adhibet Damascenus lib. 3. de imaginibus, & Synodus Nicæna posterior.

S. Metrani.) De quo scribit Dionysius Alexandrinus apud Eusebium lib. 6. cap. 34. hist. eccl. & Ruffinus, Nicephorusque item: latine autem paucis Beda, & Vsuardus. Mentranum plerique dicunt, sed male, cum frequentiores sint, qui Metranum nomen.

SS. martyrum, Saturnini, Tarfychi, Gelasii, & reliquorum.) Quorum nomina partim e manuscriptis monumentis, partim e Beda, atque Vsuardo accepimus.

SS. Cyri etiam, Ioannis, Aspasie matris, & triū filiarum.) Theodidis scilicet, Theodotis, & Eudoxiæ. Horum omnium martyrum in librum de Sanctis retulit Hilario Monachus.

S. Triphenis uirginis.) E Cartophilaciis Græcorum eius martyrologium breui conuertimus.

Tridenti.) Quæ urbs, ad Athesim fluuium sita, beatissimos martyres habuit, Sisinnium, Martyrium, & Alexandrum. In ea præterea Synodus oecumenica, magna patrum frequentia est habita, Paulo III. Julio III. Pio IV. pontt. Maxxx.

S. Vigili.) Qui longe diuersus ab eo est, ad quē epistolam S. Ambrosius exarauit. Hic Tridentinus floruit, Hilario Pontifice; ille Syriacus. Est alius Vigilus, qui, beati Augustini æqualis, librum de laude martyrum, & epistolam de rebus eorum gestis conscripsit. Tu uero de Vigilio Tridentino uide, quæ illius operum initio Cassander præfatus est.

S. Marcellæ.) Cuius Epitaphium S. Hieronymus scripsit ad Principiam. Nos illam huic diei in Martyrologio adscripsimus, antiqui iudicis auctoritatem secuti, ut Surius item.

S. Iulii confessoris.) Cuius uita, olim scripta, legitur in priscis conciliis ecclesiæ Mediolanensis. Eandem Mombrinus adscripsit uolumini 1. de Sanctis.

Eboraci.) Cuius urbis sedes Archiepiscopalis, iam usque ab eo tempore constituta est: quo primum Britannia insula Eleutherio Pontifice, & Lucio rege, Iesu Christi fidem accepit. sed reponendum putamus, Ebroici: quæ urbs in Gallia est, cum nemo extiterit, Eboraci Episcopus, qui Gandus nominetur.

Translatio S. Marci.) De qua annalium literis proditum est, a multis, ab Equilino scilicet, Vernerio, S. Antonino, Lumberto, Sigelbero, Nicolao monacho, Massæo, Sabellico, Bernardo Iustiniano, & denique a Petro etiam Iustiniano. Qui omnes de re conueniunt. de tempore autem ualde inter se discrepant.

FEBRUARIUS.

Calendis Februarij.

S. Ignatii.) Cuius uitam luculenter exponunt epistolæ, ab eo compositæ, & illa in primis, quæ duodecima, ad Romanos scribitur. De eo præerea scribunt Latini, & Græci: in his est Chrysostomus, qui de illius martyrio conciones duas habuit, quæ græce in bibliotheca uaticana Romæ asseruantur; Metaphrastes quoque una concione illius uitam item expressit, quæ apud Surium extat vol. 1. de Sanctis.

Poli-

NOTATIONES.

Polycarpus in ep. ad Philip. Eusebius multis locis in hist. eccle. & præsertim libr. 3. capitu. 30. Irenæus. lib. 5. capitu. 28. Nicephorus & in hist. eccl. & in Chronologia; in Latinis, S. Hieronymus lib. de vir. ill. capitu. 26. Gelasius pontifex in lib. de duabus naturis; Cassiodorus lib. 10. cap. 10. Trip. hist. Ado: qui huius martyrium X. cal. Ianuarii adscribit. S. Bernardus ser. 6. in psal. Qui habitat. hica Græcis *θεοφόρου* nomine ornatur: aliquando *θεός* nominatur. Admiranda enim fuit illius pietas, & in CHRISTI Iesu confessione constantia, cælesti, diuinoq; robore communita. Perpetua fere in illius ore fuit ea vox; *ὁ ἐμὸς ἔρως ἐστὶν ὁ σταυρός*; meus scilicet amor crucifixus est: qua voce in memoriam sibi crebro reuocabat ingentem amoris filii Dei, quo is impulsus, tam ignominiosæ mortis supplicium pro generis humani salute subiit. Hæc illius sententia extat in epistola, ab ipso ad Romanos scripta, & ab Areopagita Dionysio affertur in lib. de diuinis nominibus. Quanti autem fecerint illius doctrinam sanctissimi patres, ex eo cognoscant profligatissimi ecclesiæ hostes, eiusdem epistolarum oppugnatores, quod ab iis grauia dogmatum testimonia sumpserint, Polycarpus, Dionysius Areopagita, Theodoritus in tribus dialogis, Athanasius lib. de Synodis, S. Hieronymus contra Heluidium, Maximus abbas, & martyr ser. 43. Antonius Melissa lib. 1. ser. 14. lib. 2. ser. 19. 23. 43. 67. 84. & 89. Eusebius, & Nicephorus lib. 2. hist. cap. 39. lib. 3. cap. 19. ac in primis idem Gelasius Pont. Agunt Græci diem natalem S. Ignatii, Xiii. cal. Ianuarii.

Traiano, ecclesiam Dei oppugnante.) Surrano, & Marcello coff. anno scilicet Domini Cvi. IGNATIVS, Antiochiæ Episcopus, Romæ bestiis traditur, vt priscis annalibus proditum est. in hac quæ tertia numeratur, Traiani persecutione, beatissimus Clemens, pontifex, anchora collo alligata, pro Christi fide in mare proicitur. Simon Cleophæ, annum decimum, & centesimum agens, in crucem sublatus est: Eustachius, & Placidius cum tota familia contrucidantur. Anacletus, tum Euaristus, Pontifices Max. necantur: Romæ præterea, Via salaria. CCLXII. martyres fiunt: Ra-uennæ Valentinus, Naualis, & Agricola: Tuderti, Felicissimus, Erastus, & Paulinus: Surenti, Quintilius, Quintilia, Marcus, & socii nouem: In portu Romano, Martialis, Epitectus, ac Saturninus:

Romæ

Romæ item, uia Tiburtina, septem fratres: Concordiæ, Donatus, Secundianus, Romulus, & focii LXXXVI. In Sardinia insula, Amilius, Lucianus, & Felix, mulier religiosissima: Cordubæ in Hispania; Petrus presbyter, Euthychius, Hieremias, & alii tres: In Africa, Petrus, Successus, Bassinus, Porphyrius, Urbanus, Velulus, Secundinus, & focii. XXI. Alexandria, Petrus, Seuerinus, & Leontius; Trypho item, & alii ducenti: Constantinopoli, Eulogius, Euphemia, Acacius, Demetrius, & alii quam plurimi. Atque usque adeo quidem crudeliter actum est; ut contra etiam sacras martyrum reliquias oppugnation fieret. Sunt, qui putant, Traianum, Christianorum sanguine satiatum, vetasse, eos in posterum inquiri; at delatos puniri. Quod fane omne cum facile cognoscatur ex epistola Plinii secundi, præcōsulis, ad illum scripta: cuiusque ex illius rescripto; non alienum ab instituto notationum nostrarū putauimus, ascribere hoc loco tum Plinii relationē, tum illud rescriptū; ut de omni persecutione accurate differamus.

PLINIVS TRAIANO.

Solemne est mihi, Domine, de quibus dubito, ad te referre. Quis enim potest melius vel cunctationem meam regere, vel ignorantiam instruere? Cognitionibus de Christianis interfui nunquam: ideo nescio, quid, & quatenus aut puniri soleat, aut quiri. Nec mediocriter hæsitavi, sit ne aliquod discrimen atatum, an quamlibet tenere nihil à robustioribus differant: detur ne pœnitentiæ venia, & an ei, qui Christianus fuit, desisse non prosit. Nomen ipsum etiam si flagitiis careat, in flagitia, nomini coherentia, puniantur. Interim in ijs, qui ad me tamquam Christiani deferebantur, hunc sum secutus modum. Interrogavi ipsos, an essent Christiani: confitentes, iterum ac tertio interrogavi, supplicium minantem perseverantes, duci iussi. Neque enim dubitabam, qualecumque esset, quod faterentur, perniciam certe, & inflexibilem obstinationem debere puniri. fuerunt alij similis amentia: quos, quia ciues Romani erant, adnotavi in urbem remittendos. Mox ipso tractatu, ut fieri solet, diffundente se crimine, plures species inciderunt. Propositus est libellus sine auctore, multorum nomina continens, qui negant se esse Christianos, aut fuisse: cum, præeunte me deos appellarent; & imagini tuæ, quam propter hoc iusseram cum simulacris numinum adferri, thure ac vino supplicarent, præterea maledicerent Christo (quorum nihil cogi posse dicuntur, qui sunt re uera Christiani) dimittendos putavi.

NOTATIONES.

putauit. Alii ab indice nominati se esse Christianos dixerunt, & mox negauerunt: falsi se quidem, sed desisse, quidam ante triennium, quidam ante plures annos, non nemo etiam ante viginti quoque. Omnes & imaginem tuam, deorumque simulacra uenerati sunt: ij, & Christo maledixerunt. Affirmabant autem hanc fuisse summam vel culpam suam, vel erroris, quod essent soliti stato die ante lucem conuenire, carmenque Christo, quasi Deo, dicere secum inuicem: seq; sacramento non in scelus aliquod obstringere; sed ne furta, ne latrocinia, ne adulteria committerent, ne fidem fallerent, ne depositum appellati abnegarent. Quibus peractis, morem sibi discedendi fuisse: rursusque coeundi ad capiendum cibum, promiscuum tamen, & innoxium. Quod ipsam facere desisse post edictum meum, quo secundum mandata tua, & heretias esse vetueram. Quo magis necessarium credidi, ex duabus ancillis, quae ministra dicebantur, quid esset ueri, & per tormenta quaerere. sed nihil aliud inueni, quam superstitionem prauam, & immodicam: ideoque dilata cognitione, ad consulendum te decurri. Visa est mihi res digna consultatione: maxime propter periclitantium numerum. Multi enim omnis aetatis, omnis ordinis, utriusque sexus etiam, uocantur in periculum, & uocabuntur. Neque enim ciuitates tantum, sed uicos etiam, atque agros superstitionis istius contagio peruagata est: qua uidetur sisti, & corrigi posse. Certe satis constat, prope iam desolata templa cepisse celebrari; & sacra solemnia diu intermissa repeti; passimque uenire uictimas, quarum adhuc rarissimus emptor inueniebatur: ex quo facile est opinari, quae turba hominum emendari possit, si sit penitentia locus

TRAIANVS PLINIO.

Actum, quem debuisti, mi Secunde, in excutiendis causis eorum, qui Christiani delati fuerant, secutus es. Neque enim in uniuersum aliquid, quod quasi certam formam habeat, constitui potest. conquirendi non sunt. si deserantur, & arguantur, puniendi sunt: ita tamen, ut qui negauerit se Christianum esse, idque re ipsa manifestum fecerit, id est supplicando diis nostris, quamuis suspectus in praeteritum fuerit, ueniam ex penitentia impetret. sine auctore autem propositi libelli, nullo crimine, locum habere debent, nam & pessimi exempli, nec nostri saeculi est.

Atque hoc quidem fuit Traiani de Christianis iudicium; inquirendos scilicet eos non esse, at delatos, seu, ut in apologetico Tertulianus loquitur, oblatos puniri debere. Erat porro lege cautum, de flagitiosis hominibus conquiri: a qua lege Christianos ille solutos esse uoluit. quod beneficium non exiguum fuit: cum enim praesidium inquisitioni seruirent, qui vocabantur, Irenarchae, & curiosi; iique Sycophantae essent, ab istorum insidiis, atque calumniis, eo rescripto illos

illos Traianus liberavit. Deinde neque ad socios indicandos Christianū hominem torqueri uoluisse apparet: cum ex aliorum edictis contra factitatum sit. ita ut, si unus aliquis Christianus comprehensus erat, tota alioqui ecclesia in periculum vocaretur, cum in questionibus cogereetur eam proderet. Tum præterea Traianus nonnullis videtur, Christianos propter solū elogium, seu, quod vocant, honorarium, sine accusatore, comprehendi, & interrogari. Itaque illud decretum executus Præses quidam, qui Prudens, nominabatur, nullum ad se Christianum cum elogio, & negasse sine accusatore se crediturum hominem. At vero si rerum ecclesiasticarum replicemus exempla, comperiemus sane minime fuisse semper a præsidibus in eo rescripti genere obtemperatum Traiano: qui si aliquid indulgentiæ videtur, nulla tamen vis esse potuit ecclesiæ magis inimica. Quæ res quoniam in promptu est, nihil attinet, cur pluribus differatur.

Smyrnæ.) Quæ Ioniæ vrbs, in amæno littore sita, fluuio Melete circumdatur; multis quidem nominibus illa celebris, & eo maxime, quod euangelii lumen ab Apostolis acceperit. Policarpus, eorum discipulus, Smyrnenſi ecclesiæ, cuius præclare acta leguntur, Episcopus præfuit. Smyrnæ natus Ireneus, Episcopus Lugduni; Tharseas itē Episcopus Eumeniæ, & martyr: Smyrnenſes præterea martyres innumerabiles leguntur; de martyribus item extant tabulæ, litteræque Smyrnenſis ecclesiæ.

S. Pionii.) Cuius martyrium a Smyrnenſis ecclesiæ fratribus fuisse copioseque explicatum, breuiter exscriptum legimus apud Eusebium lib. 4. cap. 14. hist. eccl. ex illa vero epistola fratrum, qui martyri præsentibus adfuerant, Simeo Metaphraſtes accepit multa: quæ apud Surium leguntur in tom. 1. de sanctis.

S. Tryphonis martyris.) Cuius martyrium ex Menologio græco latine summatim expressimus; copiose legas licet apud Surium: qui illud a Metaphraſte concione expositum, in tomo 1. de Sanctis descripsit.

S. SS. martyrum, Victorini, Victoris, Nicephori, & aliorum.) Horum egregias pro fide Christi dimicationes, fortiter constanterque susceptas græce explicatas, latine redditas, adscripsimus Martyrologio.

S. Seueri Episcopi.) Ut ex tabulis monumentisque perspeximus eccle-

NOTATIONES.

ecclesię Mediolanensis : in qua illius dies natalis calendis februaryi agitur, vt Raueⁿna item, cuius vrbis episcopatum gessit. Porro Seuerus Rauennas, alius ab Episcopo, fuit, qui hoc ipso die, Maximiano Imperatore, pro Christo necatus, martyrio coronatur. De Seuero Episcopo Pet. **Damianus** Cardinalis, sermones duos habuit. scribit præterea Surius in tom. 1. de Sanctis.

S. Seueri item Episcopi. 1.) Qui, a Nicasio, ecclesię Rothomagensis Episcopo, & martyre, Episcopus 14. fuit.

SS. Epp. & martt. Eugenii, Vindemialis; & Longini.) Ex M. S. codd.

S. Brigidę virginis.) Cuius vitam Laurentius Dunelmensis litteris mandauit: tu vero vide Surium in tom. 1. de Sanctis, & S. Antoninum in par. 2. chron.

S. Pauli Episcopi.) Vsuardus, Beda, & Martt. M. S.

S. Vrsi Ep.) Ex probato Martyrologio.

S. Sigeberti regis.) Cuius vita scripta est a Sigeberto annalium scriptore.

Quarto nonas February.

Purificatio beatę Marię virginis.) Quę ὕπα παντὶ τοῦ κυρίου grece vocatur, ὕπαντι a Beda, Rabano, & aliis, itidē in ordine Romano scribitur. De solempni hac celebritate extant conciones patrum græcorum, S. Gregorii Nazianzeni, homilia, de luminibus, aut de secundis epiphaniis inscripta, S. Ioannis Chrysostomi multę, non dum editę. S. Gregorii Nyfeni, Cyrilli Alexandrini, Amphiloerii Iconiensis, Andreę præterea Cretęsis, Georgii Nicomediensis, aliquę item nondum conuersę, neque in lucem emissę, quę Florentię in bibliotheca Sancti Laurentii asseruantur. Timothei presbyteri Hierosolymitani; Latinorum etiam sermones, vt S. Augustini, Bedę, Innocentii Tertii Papę, S. Bernardi, Honorii presbyteri, Ambrosii, Audberti, Radulphi Ardentii, Guerrici Abbatis Igniacensis, Iuonis Episcopi Carnotensis, & aliorum. Quod vero Nicephorus lib. 7. cap. 28. hist. eccl. scribit, Iustiniani maioris constitutione, illius celebritatis solem-

solemnitatem institutam esse, eum aberrare perspicuum fit ex iis concionibus, quas supra commemorauimus, Græcorum, qui illum ritum præcedentes, testatum faciunt, eam multis ante temporibus in ecclesia Dei celebratam esse. Porro Sergius I. pontifex, illum diem processione, litanie publicæ non sine mysterii significatione agi iussit: cuius diei officium antiphonis explicatum à S. Gregorio I. in illius antiphonario libro extat: at antiphonæ, græcæ, latineq; in eodem libro expositæ, cum ad processionis illius ritum pertineant, adscribuntur eidem Sergio Pontifici. Atqui de huius ipsius diei ritibus in caerimoniis scriptum est ab Alcuino, Amalario lib. 3. cap. 43. Menologio c. 48. ord. Rom. a Durantio, Beetho, & Sicardo. est hic dies, in ore Romano, in diebus festis, beatæ Mariæ virginis dicatus, Amalario autem in solemnitatibus Domini ex ritu Græcorum: qui etiam hoc ipso die hanc celebritatem agunt, vt ex Menologio, & cõmentatione græca, de feriis inscripta, animaduertimus.

(S. Cornelii Centurionis.) De quo in actis Apostolorum scriptum est cap. 10. Græci illius diem natalem celebrant idibus septembris; quo die Metaphrastes de illius vita concionem habet: at Latini, Vsuarius, Beda; & cæteri illum huic diei adscribunt.

(S. Laureliani martyris.) De quo Iacobus Guallius memoriæ prodidit in libro de sanctis Pap. nosque accepimus etiam ex Martyrologio M. S.

(S. Aproniani.) De hoc à notariis S. R. E. relatum est in gesta S. Marcelli Papæ: quæ apud Surium extant in tomo I. de Sanct. De eodem ritui Vsuarius, copiosius Beda scribit.

(SS. martyrum, Fortunati, Feliciani & cæ.) Vsuarius, & M. S. codices.

(SS. triginta milium martyrum.) Anno Domini CCCV. Diocetiano VII. & Maximiano VII. consulibus, vt ex ecclesiasticorum annalium tabulis animaduertimus, quibus præterea proditum est, eo ipso anno contra Christianos crudeliter actum esse.

(S. Firmiliani Episcopi.) Euseb. lib. 6. cap. 20. hist. eccl. & lib. 7. cap. 25.

(S. Flosculi.) Vsuarius, & M. S.

S. Lauren-

NOTATIONES.

S. Laurentii Archiepiscopi.) Beda lib. 2. cap. 4. & 6. hist. Anglo-
rum: & Polidofus lib. 4. in principio hist. Angl.
S. Sichariæ.) Beda, & M. S.

Tertio nonas Februarij.

S. Blasii.) Cuius diem natalem Vfsuardus, vt in plerisque etiam
antiquis Martyrologiis est, adscriptit XV. calendas Martii: Ado au-
tem in hoc ipso die: copiosiusque explicat illius martyrium, quam
ceteri. Eiusdem celebritatem Græci agunt. III. idus Februarii, vt è
Menologio cognouimus. Vita scripta est a Metaphraſte, & a Surio
relata in volumen. 1. de Sanctis. Scribunt idem de eo, S. Antoninus,
Beluacensis, Mombrinus, Honorius presbyter in speculo eccl.

Mulieres præterea septem.) Quarum martyrium Beda narrat pri-
die huius diei, qui est III. nonas.

SS. martyrum, Celerini diaconi, & reliquorum.) Quorum S. Cy-
prianus meminit ep. 4. lib. 5. & lib. 2. ep. 5. Extat apud eundem Cele-
rini ad Lucianum epistola; rursusque huius ad illum altera. Pluribus
autem Pammelius de Celerino in illis epistolis differit.

Laurentini.) Alias, Laurentii, sed Laurentini, retinimus, sicut
Beda, Vfsuardus, Ado, & Martyrologia Guilielmitarum Brugenſium
habent; sicq; apud Cyprianum legi animaduertimus.

Vna cum Moyse Maximo.) Ad quos idem S. Cyprianus episto-
lam scripsit: quæ quarta numeratur in lib. 2. ep. Eorundemq; S. Da-
masus meminit in vita S. Fabiani.

Rufino, Urbano, Sidonio.) De iis Dionysius Alexandrinus scribit
apud Eusebium lib. 6. cap. 24. hist. eccl.

Ignatius.) sic & in manuscriptis, & in impressis legitur: licet pleri-
que pronuncient, Egnatius.

SS. Adriani, & Euboli, martyrum.) Quorum martyrium, græce ex-
plicatum, latine reddidimus.

Hamburgi.) De Hamburgensi, & Bremensi ecclesia extant lit-
teræ Nicolai. 1. pont. apud Crantium lib. 1. Metropolis capit. 38.
& 39.

S. Ansgarii.) Alias, Anſcharii: cuius vitam, & res sancte, diuini-
tusque

etque gestas Rembertus litteris consignavit. De eo item Crantius in Metropoli.

Traiecti.) Quod oppidum, ad Mosam fluuium situm, Ammianus Marcellinus nominat Obtricense Mose oppidum. Ita autem appellatum est a traiciendo flumine: quoniam eo loco Mosam pontem traiebatur: cuius & pontis, & oppidi Romanos auctores fuisse opinantur. Traiectenses uero, ut Eburonenses, Namurcenses, fidei Christianæ initia acceperunt studio, & opera SS. Materni, Eucharisti, Valerii, & Mennii: quos beatus Petrus, Apostolorum princeps, prædicacionis causa in Galliam miserat. Porro Traiectensium Episcoporum ordinem Ioannes Placentius conscripsit: quem cernere licet apud Democharem. lib. de sacrif. Missæ.

S. Remacli.) Ex calendario ecclesiæ Traiectensis, Indiculo Belgii, & Catalogo Placentii. De eo scribunt, Sigelbertus, S. Antoninus, par. chron. M. Marulus lib. 2. cap. 6. Sed nos de eo scripsimus tertio nonas Septembris.

S. Lupicini Episcopi.) Ex martyrologio Rom. & Calendario ecclesiæ Lugdunensis, & Beda.

Felicitis, & Celerini.) Addidimus ex martyrologio M. S. perantiquo.

Sancti Euentii Episcopi, & confessoris.) Beda, & Ado in chron. Alii Euentium eum nominant: qui Synodo Matisconensi 1. & 2. interfuit.

SS. Virginum, Berlendis, Nonæ, & Celsæ.) Ex calendario & Indiculo Belgii.

SS. Episcoporum, Tingidis, & Remodii.) Vsuardus. sed codex, maneratus habet, Tygridis, pro Tingidis.

Apud oppidum Vifetum.) Quod Belgii est, situm inter Traiectum, & Leodium.

S. Hadelini confessoris.) Ex monumentis ecclesiæ Leodiensis, & Indiculo Belgii. Fuit is, Sancti Remacli Episcopi discipulus.

Translatio Sancti Vualdetrudis.) Cuius dies natalis in monte Castrilogo agitur quinto idus Aprilis. Ex calendarii Belgii, & Indiculo.

NOTATIONES.

• *Pridie nonas Februarij.*

Romæ, in foro Sempronii.) Sic apud Vsuardum, & in plerisque cōdicibus scriptum est: uerum Beda legit, In foro Symphronii: nos tamen nusquam in urbe comperimus, Forum, neque Sempronii, nec uero, Symphronii; at in Picentibus,

SS. Aquilini, Gemini, Gelasii, Magni, Donati.) Vsuardus, Beda: nos ex codice manu scripto addidimus, Hippolyti, & Bastreni: de quibus item in Chronicis Eusebii proditum est.

S. Simeonis prophætæ.) De quo S. Lucas cap. 2. & Beatus Cyprianus in ser. de mortalitate, & Timotheus presby. Hierosol. in concione, quam de illo scripsit; & Paulinus Aquileiensis hymnum confecit. Eius uero diem natalem S. Hieronymus, Ado, & Vsuardus adscribunt Octauo idus Octobris: sed Græci hoc ipso die celebrant, ut est in eorum Horologio, Menologio, & Euchologio. Equilinus item ab iis non dissentit.

S. Veronicæ.) Ex monumentis Mediolanensis. De ea Geruasius Tilienensis, Blondus, & alii scribunt: quæ uero Beluacensis narrat, magna ex parte in apocryphis censentur: præsertim quæcunque accepit ab Nicodemi euangelio.

Sudarium attulit.) Quod Romæ in basilica. S. Petri, religiose asseruatur, operculo extracto super altari: quod olim ab Ioanne septimo dicatum, hodie est e conspectu Portæ Sanctæ Iubilei.

SS. martyrum, Papiæ, Diodori, & Claudiani.) E Græcorum monumentis horum martyrium expressimus.

S. Abramii Episcopi, & martyris.) Cuius martyrium, a Græcis copiosius exponitur.

Thamnæ.) Quæ a Ptolomoë Thumuis, ab Hieronymo, Eusebio, Antonino & ab aliis Thmuis nominatur. Ad Thmuis autem ciues extat epistola, ab Phileæ Episcopo, iuculenter scripta, de martyriis, quæ eius ætate in Aegypto cōtigerunt. Quam epistolam Eusebius retulit in librum VII. hist. eccl. cap. XI.

S. Phileæ Episcopi.) Qui, ob politiorum litterarum notitiam, omnium sermone celebratus, præter cætera, & librum de martyriū laude, &

de, & epistolam scripsit, cuius mox supra meminimus. De eo Eusebius lib. 8. cap. 10. & 11. hist. eccl. & Nicephorus item; Beda, Ado, atque Vsuardus, & S. Hier. lib. de eccl. scrip.

Philoromi tribuni.) Euf. ibidem, ac reliqui.

Pelusi.) Quæ urbs, ad Nili ostium sita, ab Aelio Adriano, Aelio polis, nunc Damiatæ, vulgo uocitata, iam inde ab ineunte Christiana religione, fidei CHRISTI una cum tota Aegypto percepit a S. Marco, B. Petri Romæ discipulo. Genuit uiros, sanctitatis, & doctrine laude illustres, ut Isidorum Pelusiotam, de quo mox infra dicemus; Arsenium Senatoris filium, quatragesima ipsis annis in heremum contritum, & alios, de quibus alius erit locus scribendi. Eius urbis Episcopus in concilio Nicæno interfuit Dorotheus Pelusitanus.

S. Isidori.) De quo scriptum est in Synodo Nycæna posteriore, quæ septima uocatur; & Euagrio lib. 1. cap. 15. ab Suida, Nicephoro lib. 14. cap. 53. & a Græcis in Horologio. Fuit is optimus Chrysostomi auditor: scripsit epistolarum duodecim millia; e quibus volumen magnum asseruatur Venetiis in bibliotheca Marciana.

S. Victoriæ uiduæ.) Ex codice M. S.

S. Auentini.) Vsuardus, & Gr. Tur. lib. de conf. cap. 68.

S. Liephardi martyris.) Ex calêdario, & Indiculo Belgii, & ex monumentis ecclesiæ Cameracensis.

S. Gilberti cōfessoris.) Ex martyrologio Romano, & Sigelberto. Bremæ.) De cuius episcopatu scriptum est in litteris Nicolai. 1. pont. apud Crantium in metrop.

S. Remberti.) Cuius uitam Surius adscripsit uolumini. 1. de Sanctis. De illo Albertus Crantius lib. 2. cap. 10. & 11. metropol. & Bauo Corbiensis.

S. Obittii confessoris.) Ex monumentis ecclesiæ Brixienfis.

Nonis Februarij.

Catanzæ in Sicilia.) Insula Sicilia, tribus promontoriis, Peloponneso, Pachyno, Lilybeo definita, græcè Trinacria, & latine Tri-

quetra etiam appellata, agri ubertate, oppidorum antiquitate, ac frequentia, rerumque gestarum memoria nobilis, omnium scriptorum tum latinorum, tum græcorum monumentis, & in Verrinis potissimum actionibus a M. Tullio celebrata, urbes olim septuaginta Plinii ætate habuit. Vere autem clara est ob B. Pauli Apostoli memoriam; quem S. Lucas scribit, e Melite naui Alexandrina relictum Syracusis triduo egisse. Quæ sane res argumento est, Siculos a primordio prædicationis euangelicæ, fidei rudimentis instructos esse. In quam nos opinionem illud quoque confirmat, quod Tauro-
menii in Sicilia Episcopus a B. Petro, Apostolorum principe, S. Pancratius constituitur: cui successit S. Maximus itidem Apostoli discipulus: Syracusis præterea Marcianus ab eodem B. Petro Episcopus consecratur. Habet hodie hæc insula tres Metropolitans; quorum primus Panormitanus tribus præest Episcopis, Agrigentino, Mazaren-
si, & Mileuitano: Secundus duobus præficitur Episcopis, S. Marci, & Miletensi; tertius duos habet Episcopos, Syracusanum, & Catanensem. Porro Catana cum aliarum rerum monumentis urbs illustris est, tum longe clarissima martyrio, sepulcro, & exemplo religiosissimo, quod Urbano I. pont. Angerius Episcopus extruxit, beatissimæ Agathæ uirginis: de qua mox infra scribimus.

o S. Agathæ. Cuius dies natalis perpetuo in ecclesia Dei celebratus est; ut cognosci licet cum ex hymno, quæ B. Damasus de illa scripsit, tum ex sermone Simonis Metaphrastis. Quod sane planius confirmant, & Lectionarius S. Hieronymi, & Antiphonarius, & liber Sacramentorum S. Gregorii. iis enim libris traduntur lectiones, antiphonæ, & reliqua, quæ ad anniuersarii festi illius diei officium diuinum pertinent. Extat præterea in ecclesia Mediolanensi præfatio Ambrosiana, & alia item uetus, quam Gelasianam putant. De ea scribunt Ado, idem Metaphrastes, Beda, Vsuardus, Honorius presby. in Spec. Sanctus Antoninus, Beluacensis, Aequilinus, Mombri-
nus, Vernerius, Durandus, Laziardus, Cælestinus, Volaterranus, Hermanus, Gassarus, & Surius. Postremo autem illius uitam ex prisca monumentis ecclesiæ Romanæ contexuit M. Antonius, Archipresbyter S. Mariæ Rotundæ Romæ. Græci item in Menologio, & Horologio. Est S. Agathæ dies festus ex generali consuetudine,
inquit

loquit Tungrensis, prop. xvii.

Decio Imperatore.) Sic Breuiarii, & Romani & Benedictini Casinensis, & Gebennensis, & Curienfis, & Ambrosiani litteris proditum est: quibus consentiunt ecclesiastici annales, Beda autem, Agatham uirginem, Diocletiano Imperatore, martyrio coronatam esse scribit.

S. Isidori martyris.) De cuius martyrio sermonem Metaphrastes contexit, ut est apud Lippomanum.

S. Auiti Episcopi.) Gr. Tur. libr. 2. hist. Beda, Vsuardus, & Ado in Chron. Nominatus est autem Alchimus, Auitus, uir tum sanctimoniae, tum doctrinae laude clarus. Cuius libri sex, heroico uersu in Genesim, & Exodum, conscripti, Viennae asseruari dicuntur. Interfuit is in Concilio Epaunensi.

SS. Ingenuini, & Albini.) Ex Martyrologio M. S. Ingenuini meminit Paulus Diaconus lib. 3. cap. 12. uitam scripsit Bartholomæus Tridentinus.

S. Bertulfi.) Cuius uitam, ueteri stylo exaratam, elegantius redditam, Surius retulit in uolumen. 1. de Sanctis. Ex Calendario, & Indiculo Belgii.

Octauo idus Februarij.

S. Dorotheæ.) Cesariensis scilicet. Fuit enim altera Alexandrinae sua scribit Eusebius lib. 8. cap. 27. & Rufinus capit. 16. Huius res, fortiter actas, & illas quidem multas narrat, Thomas de Chempis lib. 8. Vitam habet Surius, & Vuicellius ite. Beda, Vsuardus, & Ado in Martyrologiis.

Theophilus Scholasticus.) Cuius martyrium exponitur in actis Dorotheæ. Fuit autem hic in causis fictis agendis uersatus, qui propterea Scholasticus ab Vsuardo nominatur, ab aliis declamator.

S. Faustæ virginis, & sociorum.) Quorum martyrium accepimus è tabulis græcis.

SS. martyrum, Siluani Episcopi, Lucae diaconi.) Latine reddimus,

NOTATIONES.

quod de horum martyrio, græcis litteris consignatum est.

Romæ, SS. Martyrum, Saturnini, Theophili, & Reuocati.) Ex M.S. martyrologio, & R.

• S. Soteris.) De qua S. Amb. lib. 3. & 4. de uirginibus, Beda, & in extrema parte libri de martyrio S. Pancratii.

S. Antholiani. Cuius uitam memoriæ ad posteritatem prodidit Proiectus, Episcopus Aruernorum; ac meminit præterea Gr. Tur. lib. de gloria mart. capi. 65. Vsuardus item, ac Beda, qui Anatholium illum uocat, sed passim in codicibus uetustis, recte exaratis, legimus Anthoenum.

S. Vedasti.) Huius res, sancte gestas, primum litteris mandauit Alcuinus. Eas legi licet apud Bedam tom. 3. & apud Surium tom. 1. Exstat etiam liber de eius miraculis ab Haimyno editus; alter præterea de eiusdem uirtutibus. De eo scribunt quoque, & S. Antoninus, & Beluacensis, & alii.

S. Amandi. Vsuardus, Beda, S. Antoninus in chron. par. 2. titu. 12. Illius uita, a quodam Philippo olim contexta, a Surio refertur in uolumen 1. de Sanctis.

SS. omnium Traiecti Episcoporum.) Ex calendario, & Indiculo Belgii. De singulis autem nos suo loco.

In Græcia S. Bucoli, Smyrnæ Episcopi, ut in Menologio, & horologio scriptum est. Fuit is, Ioannis Apostoli discipulus, habuitque in episcopatu successorem, B. Polycarpum.

Septimo idus Februarij.

S. Auguli Episcopi.) Ado, Vsuardus, Beda, Vandelbertus, & Hermanus.

Sanctorum Trium millium martyrum.) Vt litteris græcis proditum est, a quibus accepimus, quæ de iis ipsis in Martyrologium nostrum retulimus.

Sancti Adauci martyr. Huius, & aliorum innumerabilium fortiorum martyrium Eusebius exponit lib. 8. ca. 23. Ruf. c. 11. & Nicephorus. Hunc plerique Adanctum uocant, sed Adaucum pronunciant de-

si debere, ostendunt græca Eusebii monumenta.

S. Moysetis.) Sozomenus lib. 8. cap. 38. Ruffinus lib. 11. cap. 6. hist. eccl. Cassiodorus lib. 8. c. 1. Trip. hist.

S. Antoninus in chron. par. 2. titu. 5. Heraclides monachus cap. 8. Vsuardus, ac Beda præterea copiosius.

S. Chrysolii.) Ex calendario, & Indiculo Belgii.

S. Julianæ uiduæ.) S. Ambrosius in ser. de inuēt. corp. SS. Vitalis, & Agricolæ. Ex M. S. cod.

Sancti Pauli.) Helias Capreolus in annalibus Brixia civi-
tatis.

Sexto idus Februarij.

Sancti Inuentii Episcopi.) Ex calendario ecclesiæ Papiensis: at Ado, Vsuardus, & Equilinus, huius diem natalem adscribunt pridie idus Septembris. Eius uitam primo scripsit Paulus diaconus; deinde Iacobus Guallius lib. 2. c. 5. de epp. Papiæ. Iuentium alii dicunt, nos Inuentium scripsimus, ut plerique omnes.

S. Corinthæ.) Martyrium scribit Dionysius Alex. apud Euseb. lib. 6. cap. 34. hist. eccl. & apud Nicephorum. Beda, Vsuardus, & alii meminunt. Conuitam falso quidam nominant.

SS. Dionysii, Aemiliani, & Sebastiani.) Vsuardus, Vandalbertus, Beda, & cod. M. S.

SS. Pauli Episcopi, Lucii, & Cyriaci.) Ex M. S. & Martyrologio R.

S. Theodori martyris.) Cuius res fortiter sancteque pro CHRISTO gesta, cum a Metaphraste concione celebrantur, tum ab ecclesia Græca concinuntur, ut in Horologio traditæ sunt.

SS. martyrum, Marthæ & Mariæ.) Harum martyrium expressimus tabulis græcis.

S. Salomonis martyris.) Eulogius, & Vsuardus.

S. Pauli Episcopi.) Huius uitam a Berchario presbytero Dadonis Virdunensis Episcopi iussu scriptam, Surius retulit in uolumen 1. de Sanctis.

NOTATIONES.

Quinto idus Februarij.

S. Apollonia.) Martyrium scribit Dionysius Alexandrinus, apud Eusebium lib. 6. cap. 34. historię eccl. Vsuardus item, ac Beda breuiter in Martyrol.

S. Nicephori martyris.) Ex monumentis Græcis, atque ex sermone Simonis Metaphrastis, qui extat apud Lippomanum.

SS. Ammonis, & Alexandri.) Vsuardus, & Beda.

S. Ansberti.) Vita, iam ab Angrado conscripta, apud Surium extat in uol. 1.

Quarto idus Februarij.

SS. martyrum, Irenæi, Zotici & sociorum.) Ex Beda, Vsuardo, Adone, & ex annalibus ecclesiasticis, & martyrologiis, manu scriptis. In Deciana persecutione.) Anno Domini circiter CCLV. Gallo, & Volusiano conf. Quo anno exoritur ultio uiolati nominis Christiani, & quatenus ad profligandas ecclesias, id quod Orosius lib. 7. c. 21. scribit edicta Decii cucurrerunt; eatenus incredibilium morborum pestis extenditur. Nulla ferè prouincia Romana, nulla ciuitas, nulla domus fuit, quæ non illa generali pestilentia correpta, atque uastata sit. De hac acerbissima peste, Sancti Cypriani martyris sermo extat, de mortalitate inscriptus, sicut eiusdem meminit Eusebius, ac Nicephorus itē. quæ in calamitate mirifice eluxit pietas Christianorum: qui adeo immenso quodam charitatis ardore erant inflammati, ut minime suæ parentes uitæ, sed ipsi sibi inter se firme adhaerentes eos, qui morbo opprimebantur, nulla sui cura, aut caurione adhibita, sedulo inuiserent, illis inseruerent assidue, pro uiribus ob CHRISTI amorem eosdem curarent: ipsique aliorum mortem in se deriuantes, libenter ex hac uita decederent. Porro Deciana persecutio septima numeratur. Occiso enim Philippo Imperatori, qui ad tuendam fidelium

delium causam imperio vsus, & Christianæ religioni nomen palàm
 dedisse, & ecclesiæ suos fasces summississe traditur, successit, qui il-
 lus eadem fecit, Decius. Iste sane, vehementi aduersus illum odio
 exarscens, contra Christianos acerbius atque iniquius se gessit,
 quippe cū homo esset, omni impietate barbarus. quamobrem vbi-
 que gentium stragem illorum longe maximam edidit, magna cum
 reftiticatione acerbissimæ, terribilissimæque crudelitatis suæ. quæ lon-
 ge grauior, atque in nostris importunior extitit, cum carnificinæ suæ
 satellites, & ministros habuerit, iniquiores, & vrbs Romæ præfe-
 ros, & prouinciarum præfides Datianū, Quintianum, Promotum,
 Gallum, & Valerianum, vt cognosci licet e Prudentii libro, *mei sequē-*
 aliisque de martyrum victoria monumentis, posteritati traditis.
 Romæ, in hac sicarii hominis crudelissima persecutione, Sancti Fa-
 bianus, Cornelius, Xyflus, pontifices maximi, Laurentius, Hippoly-
 tus, procurator ipsius Decii, & tota eius familia; Secundianus
 item, Veranius, & Marcellinus; Abdon; & Sennen; Calocerus,
 & Paternius, coniux Decii eunuchi; Victoria Virgo Roma-
 na; Florentiæ, Miniatus; Aretii, Pergentinus, & Valentinus, fratres;
 Camerini, Venantius; apud Fulginates, Felicianus; In Sicilia, Aga-
 thia virgo, Cæsareæ in Cappadocia, Germanus, Theophilus, Cæsare-
 us, Vitalis, & Reparata item virgo; Antiochiæ, Babylas Episcopus,
 & Quatraginta præterea virgines; In Germania, Tripho, Respicius,
 Nimpha; Ambiani in Germania, Maximus diaconus; In Hispania,
 Cæsareæ Augusta, Quintilianus, Cassianus, Saturninus, Publius, Vr-
 banus, Martialis, Faustus, Successus, Felix, Ianuarius, Primitius, Euo-
 nus, Cicilianus; Optatus, Frōto, Lupertus, Apodemus, & Iulius, præ-
 claris fidei confessionibus nobilitati, multisque exantlatis demum
 laboribus, coronantur. sunt alii item multi, vel infiniti potius, vt
 Apollonia virgo, Ammonaria, Mercuria, Dionysia, Ichiriones, &
 Iulianus Socius, Epimachus, Alexander, Isidorus, Alexandrinus, Ma-
 charius, Lybicus, Agatho, Leontius, Tirsus, Calomnius, Marianus,
 & Iacobus, qui fortissimi CHRISTI milites, barbara, truculen-
 taque Decii superata immanitate, victores palmam martyrii tulerunt.
 sed ne rem longius faciamus; innumerabiles tam martyrum co-
 hortis, totaque exquisita nouarum, & horribilium poenarum, ac
 sup-

NOTATIONES.

suppliciorum genera, silentio præterimus. Est illud omnium litteris proditum, ubique, Decio Imperatore, fuisse publica voce precorum propositam acerbissimam singulis necem, quicumque conuictis christianam religionem non profcinderent. Vt autem ad impiam superstitionem tyrānus mulieres Christianas abduceret; Romæ edixit, ne illæ caput velarent, cum speraret, ea iniusta turpitudinis labe potuisse auerti; sed contra factum est. At certamina, & dimicationes eorum, qui in Deciana ista persecutione martyrium pertulerūt, S. Dionysius, Alexandria Episcopus pluribus exponit epistola, ad Fabium Antiochenum scripta; quam martyrologii nostri rationibus atque vsui accomodatam, hoc loco exscribere libuit.

DIONYSIVS, FABIO, ANTIOCHIAE EPISCOPO.

Nō ex Imperatoris edicto persecutio apud nos incæpta fuit, sed integro anno præuenerat. Nam vates (quisquis ille fuerit) malorum omnium, quæ huic ciuitati acciderunt, architectus, infinitam gentilium turbam contra nos incitauerat, impuleratque, atque adeo ad patriam suam, & antiquam superstitionem defendendam magno opere instigarat. Qui ab illo ad maleuolentiam irritati: omnemque aucupati licentiam ad scelus patrandum, solam pietatem, & uerum cultum demonum suorum, istum censuerunt, ut Christianorum cæde, & sanguine suas crudeles manus respergerent. Primum igitur senem quendam, Metram nomine, arreptum, impia uerba contra Deum loqui mandant: cuius corpus, propterea quod eorum uoluntati repugnabat, fustibus cadunt, uultum oculosque præacutis arundinibus purgant, ipsumque adeo ad suburbia abductam, lapidibus obruunt. Deinde fidem mulierem, quæ uocabatur Quinta, ad idolorum delubrum ducere, & ad falsos deos uenerandos impellere cæperunt: eamque cum se auerteret, & talem cultum detestaretur, pedibus constrictis, per uniuersæ urbis plateas, asperis saxis constratas raptare, & simul ac corpus eius ad saxa molaria allisissent, & flagris pariter lacerassent, ad suburbia trahere, ibique crebro saxorum coniectu obterere. Tum uero uno quasi animorum impetu omnes in piorum ades irruere, & singuli, quos sibi uicinos esse cognouerant prope educere, expoliare, diripere: & diuitias, ac suppellectilem, si qua erat pretiosior, sibi seponere: si que uilius, sordidior, & ex ligno cõfecta, in uis dissipare, deinde exurere: adeo ut ciuitas illa ueram speciem urbis ab hostibus captæ dispoliatæque probe representaret. Fratres ergo despectere è uia, & in loca separata ac solitaria

taria se subducere: rapinam bonorum suorum similiter cum illis, quibus Paulus il-
 leare prohibet testimonium, cum gaudio suscipere. Atque haud scio utrum quisquā
 prater aliquem anum alicubi fortasse, hucusque Dominum denegauerit. Apolloniam
 porro uirginem id temporis cum primis admirandam, et admodum prouectam eta-
 te comprehendunt, maxillisque eius crudeliter diuerberatis, omnes dentes illi ex-
 trahunt; atque rogo in suburbis extracto, minantur, nisi uerba blasphemiae una cum
 ossa, palam eloqueretur, se eam uiuam crematuros. Illa paululum temporis ad deli-
 berandum precata, et dimissa ex eorum manibus, sine mora insilit in rogam, sicque
 flammam in incendio abstracta est. Serapionem item proprio lare abstractum, diris
 excruciant tormentis, et omnibus membrorum articulis confractis, ex loco edito
 precipitem deiciunt. Nullus itineris flexus, nulla uia publica, nullus angiportus
 erat, in quo tuto uel noctu, uel inter diu liceret incedere: quippe omnes ubique uno
 ore conclamabant, si quis e Christianorum numero impia, et prophana uerba effari
 temerauerit, rapiatur extemplo, et in ignem coniciatur. Atque ista mala hoc modo
 non ad exiguum temporis spatium grassata sunt, uerum tandem seditio, et bellum
 interitum, quod in illos miseros postea inuasit, crudelitatem, contra nos exercitā,
 in ipsorum capita conuertit. unde nos quidem, dum illorum furor in nos incensus,
 atque rebus implicatis tenebatur, paulisper respirauimus. uerum confestim animum
 imperatoris, qui clementius aliquanto et humanius uidebatur erga nos antea affe-
 ctus, omnino commutatum esse, nobis nuntiatum est. Qua propter minarum formido
 in nos iactat arum uehementer arescebat. Nam Decii edictum erat iam diuulgatum,
 quod tale profecto uidebatur, quale Dominus praxiderat futurum: in quo terri-
 bilissima illa eius propemodum explebatur sententia, nimirum electos, si possibile es-
 set, in errorem inductos fore.

Quæ autē, & quam turbulentæ procellæ ipsum Dionysium istius
 persecutionis tempore exagitarint, epistola significat, ab eodem ad
 Germanum exarata: quæ ut illa mox supra descripta, extat apud Eu-
 sebiū lib. 6. cap. 36. hist. eccl. Decius uero, qui tam graue, atroxq;
 Christianis bellum indixit ac gessit, sicut ceteri ecclesiæ Dei hostes,
 impietatis suæ pœnas dedit, ut pote a Gothis cum filio misere oc-
 cibus. Cuius cadauer, in paludem proiectum, nusquam inuen-
 tum est.

SS. Decem militum martyrum.) Via scilicet Lauicana, Romæ, ut
 scribit Vsuardus, ac Beda.

SS. Soreris uirginis.) De qua supra scripsimus.

SS. Charalāpi, Porphyrii, & fociorū.) Ex Horologio: quo libro, cer-
 tamina ab iis suscepta pro Christo, uerius exposita, legimus. De Se-
 ueri

NOTATIONES.

ueri autem persecutione, alio loco a nobis dictum est.

S. Scholastica.) Vsuardus, Beda; Martyrologium monachorum S. Benedicti; Ioannes Trithemius lib. de vir. ill. ordinis S. Benedicti; Annales montis Cassini: & in primis S. Gregorius lib. dial. 2. cap. 33. & 34. De qua extat item Homilia Bedæ, in tom. 7.

S. Gulielmi confessoris.) In Martyrologio scripto. De eo scribit Volaterranus lib. 21. com. & Venerius. Illius vitam, Albertus, egregius tanti magistri discipulus, & Theobaldus, soluta oratione complexi sunt. Cornelius autem Grapheus versibus. Tu vide Surium tom. 1.

Qui euit in Domino.) Anno ciciter M. CLVIII.

S. Siluani.) Beda.

S. Austrebertæ.) Cuius vita, ab Surio exscripta est in tom. 1. de Sanctis.

Tertio idus Februarij.

SS. martyrum, Saturnini presbyteri, Datiui, & sociorum.) ex Martyrologio M. S. & annalibus ecclesiasticis. Horum martyrium Vsuardus scribit pridie Idus Feb. Tu vero vide Surium tom. 1. de Sanctis.

SS. Calocerii, & Parthemii.) Beda, & cod. M. S.

SS. Victoris, Ianuarii, & Sociorum.) ex M. S. Martyrologio.

S. Euphrosynæ.) Manu scripti habent, S. Euphrasie; nos, Euphrosyne scripsimus, vt Beda, Vsuardus, Metaphrastes, & alii eo nomine illam appellant. Eius uitam, e Metaphraste acceptam, Surius retulit in volumen. 1. de sanctis.

S. Desiderii Episcopi.) Vsuardus, Beda, Vandelbertus, & annales ecclesie Lugdunensis.

S. Seuerini abbatis.) Huius vitam, a Fausto presbytero pluribus explicatam, breui complexus est Surius in tomo. 1. de sanctis. De eodem scribit S. Antoninus in chron. par. 2. tit. x. meminit etiam Demochares, tom. 2. de Missæ sacrificio, cap 19.

S. Simplidii Episcopi.) Beda.

S. Desiderati Episcopi.) Ex M. S. Cod.

Pridie

Pridie idus Februarij.

S. Dionysie martyris, & Sociorum.) E Cartophilaciis Græcorum haufimus breuem descriptionem de horum martyrio.

S. Eulalie. Vsuardus, breuiter; at paulo copiosius Beda huius martyrii exponit. De ea præterea vberime scriptum est in omni Breuiario Hispaniæ prouinciæ.

SS. Ammonii, & Modesti.) Beda, Vsuardus, & Volaterranus lib. 6. comm.

SS. martyrum Rufini, Valerii, & sociorū.) Ex martyrologio M. S. & Volaterrano lib. 19. comm.

SS. Stephani Episcopi, Damiani, & Iuliani, martyrum.) ex M. S. Martyrologio.

S. Meletii Episcopi.) De quo extat laudatio Gregorii Nifeni. & encomium Chrysostomi, quod Metaphrastes in libros sanctorum re misit. A Scriptoribus quoque historiæ tripartitæ multa de eo litteris consignata sunt; & a Nicephoro item, atque ab vniuersa Græcia in Menologio, Euchologio, & Horologio.

S. Damiani militis.) Beda, & Cod. M. S.

S. Gaudentii Episcopi.) ex calendario, & constitutione Synodali ecclesiæ Veronensis, tum ex libro, quem de sanctis illius ecclesiæ Episcopis, conscribendum curauit Augustinus Valerius Episcopus, vir sempiterna memoria dignus.

Inuentio SS. martyrum, Valeriani, & sociorum.) In annalibus Basiæ.

Idibus Februarij.

S. Agapi prophetæ.) Act. 11. & 21. Vsuardus, Beda, & cod. M. S. tū Dorotheus in synopsis, ac Eusebius in Chron.

S. Tranquillini.) De quo a notariis S. R. E. relatum est in acta beatiissimi Sebastiani martyris: cuius vitam nuper accepimus ab archiepiscopo S. Mariæ Rotundæ.

SS. Aquilæ

NOTATIONES.

SS. Aquilæ, & Priscillæ.) De quibus scriptum est in act. ap. ep. ad Ro. c. 16. 1. cor. 16. & in Horologio Græcorum: qui hoc anniuersario die, eorum martyrium colunt; Latini, v. 11. Idus Iulii, ut est apud Vsuardum.

S. Fuscæ virginis, & Mauræ.) Ut accepimus e monumentis ecclesiæ Rauennatis, & Martyrologio M. S. De iis etiam scribit cum Hilario monachus, tum diferte admodum Rubeus in ann. Rau.

S. Polieucti.) Cuius diem natalem Græci agunt v. idus Ian. ut animaduertimus ex Horologio, & Menologio, atq; in primis e Metaphraste: qui illius vitam scripsit, ut est apud Surium tom. 1. de sanctis.

S. Iuliani martyris.) Ex monumentis ecclesiæ lugdunensis, & ex codice Martyrologii M. S.

S. Gregorii 11.) ex Martyrologio Romano. Huius sex extant epistolæ, pontificiæ sollicitudinis, ac vigilantia plenæ, partim ad Bonifacium Ep̄m, partim ad clerum, Populumq; Turingum conscriptæ.

S. Stephani abbatis.) De quo scribit S. Gregorius lib. 4. cap. 20. dialogorum, & in Hom. 35. quæ habita est in ecclesia S. Andrea.

S. Kiliani.) De quo Arthimanus monachus multa narrat in Chron. Otto Phrys. lib. 5. cap. 13. hist. & lib. ep. Herbip.

S. Stephani Episcopi.) Demochares tom. 2. de Sacrificio Missæ.
S. Castoris.) A Molano accepimus.

Sexto decimo calendas Martij.

Via Flaminia.) Cuius crebra mentio est apud Tacitum, & alios. Ea via a Gn. Flaminio per Hetruscos Aretium; ab Cæsare Augusto per Umbriam, & Picenum, Ariminum usque strata, longe patet circiter quatragesima miliaria germanica. In hac cœmiterium fuit S. Iulii Pape, prope ecclesiam S. Valentini, extra muros vrbis.

S. Valentini.) In antiphonario, & sacramentorum lib. 5. Gregorii, & in Breuiario Cordubensi perantiquo. Huius, & illius, qui mox sequitur, gesta a Surio referuntur in uolumen 1. de Sanctis. Vtriusque etiam meminit Beda, Vsuardus, & Vuandelbertus.

SS. martyrum Vitalis, Felicis, & Zenonis.) Vuandelbertus, Vsuardus, Ado, & Beda.

S. Valentini Episcopi.) Vsuardus, at Beda vberius; tu vero vide Surium tom. 1.

S. Eleocardi Episcopi.) Ex monumentis ecclesiæ Rauennatis, & annalibus, quos Rubeus nuper conscripsit.

SS. martyrum, Bassi, Antonii, & Protolici.) Vsuardus, Beda.

SS. Cyrionis presbyteri, Moyses, Bassiani, Agathonis.) S. Hieronymus in Martyrologio, & iisdem, qui supra.

SS. Dionysii, & Ammonii.) Ut ab illis ipsis, qui supra, relatum est.

Placentiæ.) Qua in vrbe collecta est ecclesia Christi, per SS. Nazarium, & Celsum; ut scriptum nobis reliquit Metaphrastes in vita beatissimorum martyrum Nazarii, & Celsi.

S. Sabini Ep̄i.) Qui fuit aequalis B. Ambrosii Mediolanensis; ut cognouimus ex subscriptionibus cœcilii Aquilensis. De eo proditum est antiquis monumentis ecclesiæ Mediolanensis.

Quinto

Quinto decimo cal. Martij.

SS. Iovita, & Faustini.) Horu[m] martyriu[m] primo Faustinus, Brixia[rum] Episcopus vij. litteris m[an]u scriptis; deinde Philastrius iudem Episcopus. A quorum scriptione gesta fortasse extant, quae de h[is] exscripta sunt in vol. 1. de sanctis. De his praeterea scriptum est ab Vsuardo, & Adone veteris, tam a Graecis etiam; sed a Beda brevissime.

S. Cratonis.) In gestis beati martyris, Valentini Episcopi, quae a Surio relata sunt in uol. 1. de Sanctis. Eius martyrium Beda copiose exponit, & Equilinus item: at Vsuardus breviter admodum.

S. Fausti martyris.) Ex scripto martyrologio, annalibus Hermani, & monumentis ecclesiae Mediolanensis.

SS. martyrum Ioseph, Ioannis, & Victoris.) Vsuardus habet tantum, Ioseph diaconi: nos ex uol. 1. scripto addidimus, Ioannis, & Victoris.

S. Quindii.) Beda, Vsuardus. Gesta item eius in ecclesia Vasionensi extant.

S. Maioris martyris.) Graecis litteris editu[m] est huius martyrii: quod nos breui exposuimus.

S. Agapis virginis.) Alias, S. Agapes, more graeco, ut eam nominat, Vsuardus, & Vuandelanus at Beda scribit, more latino, Sanctae Agapae, rursus hic Antiochia, illi Interamniae martyrio eam coronatam esse testantur.

S. Fausti monachi.) De quo Sigelbertus in Chronicis; Leo Episcopus Ostiensis in historia Cassinensi, & Thirhemis abbas in lib. de eccl. scrip.

S. Sigfridi.) Cuius Crantius aliquando meminit.

Herfordiae.) Alias, Herefordia: quae in Anglia urbs est Cathedralis, iure Metropolitano subiecta Archiepiscopo Cantuariensi.

S. Thomae.) Annales Anglorum.

S. Leopoldi.) Translati scilicet: quod hoc die soleniter celebrata est, anno Christi D[omi]ni. MDVI. Translatio S. Antonii confessoris.) Cuius meminit S. Antoninus Archiep. flor. in Chronica par. 3. tit. 4. Interfuit ei translationi S. Bonauentura.

Decimo quarto Calen. Martij.

S. Onesimi martyris.) De quo S. Paulus in ep. ad Philemonem; Ignacius in ep. 11. ad Ephesios; Dorotheus in synopsi; Ado, Vsuardus, Beda, & Equilinus: cum Graeci praeterea in Horologio, quo in libro illius vita hoc die exscribitur.

SS. martyru[m] Elie, Hieremiae, Samuelis, Pamphili, & socioru[m].) Horu[m] graece scriptum, martyriu[m] extat, quod paucis latine reddidimus.

SS. Porphyrii, Iuliani, & Theodoli.) De quibus in Graecorum tabulis scriptum est diligenter.

S. Iulianae.) Cum in Campania, an Nicomediae haec martyriu[m] subierit, a multis quaeritur. Ado, Vsuardus, Hermanus, ac plerique alii Cumis; Meraphraistes vero, Equilinus, Mombritius, Beluacensis, & Volaterranus, Nicomediae illam martyrium pertulisse scribunt: quibus consentit Breuiarium, & Cordubense, & Aquileiense, & Gebense. Nos vero, Bedae auctoritate ducti, re controversam explicando, putamus

NOTATIONES.

ramus virginem Iulianam, pro Christi gloria Nicomediae securi percussam, inde aliquot post annis, volente Deo, Cumas in Campaniam solemniter translata esse. Tu vero de S. Iuliana vide apud Lippomanum concionem Metaphrastis.

S. Iuliani, & quinque millium.) Sic Beda, Vsuardus, & Ado: nos addimus, & Ioannis diaconi, ex codice, manu exarato.

S. Faustini Episcopi.) ex monumentis ecclesiae Brixienfis. Is septimus fuit Brixiae Episcopus: de quo supra diximus.

S. Simeonis.) Vt est in Vsuardo Molani.

Decimo tertio Calendas Martij.

S. Polychronii.) De quo scriptum est initio libri de martyrio beatissimi Laurentii: vt testatum facit Beda. Illius praeterea vitam conrexit S. Antoninus in Chro. par. 1. tit. 7. cap. 7. & Mombritius item par. 2.

SS. martyrum, Donati, Secundiani, & Sociorum.) Vsuardus. Hi, vt ex annalibus cognosci licet, necem pro Christo subierunt, Iuliano Imperatore, anno scilicet Domini, circiter CCCLXIV.

S. Theodori martyris.) De quo scripsit Nectarius Episcopus apud Metaphrastem; id quod animaduertimus ex Lippomano in tom. 5. Multi vero sunt Theodori: hic porro ille ipse est, nempe Theodorus Tyro, cuius martyrium hoc die Graeci celebrant, vt ex eorum Euologio, & Horologio accipimus: e quo libro breuem hanc de illo scriptiorem sumpsimus.

S. Seuerini abbatis.) ex Sigelberto, & codice M. S.

S. Fintani.) Vsuardus, & mart. M. S.

S. Siluini Episcopi.) Vsuardus, & Cod. M. S.

Translatio. S. Lupiani.) ex Calendario monasterii.

Claramontani, & mart. R.

Duodecimo Calendas Martij.

S. Simeonis Episcopi.) Egesippus apud Eusebium lib. 3. cap. 10. & 26. hist. eccl. Epiphanius lib. 2. contra her. Nicephorus in Chron. & in hist.

SS. martyrum, Montani, Lucii, Iuliani, Victoris, Flauiani.) Quos beati Cypriani Chartaginensis socios fuisse apparet: id quod etiam opinatur Surius, qui eorum dimicationes, pro CHRISTO susceptas, uitam, martyriumque in hoc ipso die adscribit, ut est tomo 1. de Sanctis. De Montano apud illum scriptum est in epistola Celerinae, quae ad Lucianum exarata, extat: de Lucio, qui Africae Episcopus fuit, & martyr in eius ep. 4. libr. 1. ep. 10. libr. 4. ep. 25. libr. 3. de Iuliano, qui Episcopus in Concilio Carthaginensi adfuit, & a Telapte nominatur, in sententiis Episcoporum eiusdem Concilii, illius uo- mine exaratis; de Victore multis eius epistolarum locis; sed pro Victore reponendum censemus Victoricum; de quo in epist. 2. & 4. Is in Synodo Carthaginensi appellatur a Thabraca.

S. Regini martyris.) De quo in uoluminibus, ac monimētis graecorum memoriae proditum est.

S. Sergii martyris.) Beda, Vsuardus, Ado, & codices manu exarati, omnes breuiter meminerunt. Eius praclare acta extare, ab iis ip- sismet scriptum est, nihil tamen adhuc comperimus.

(Rothomagi.) Quod Rothomagum alii dicunt. Est uero Gabria urbs, ad sequanam fluuium sita, uulgo Rouan, cum aliis rebus, cum archiepiscopatu nobilis. Habet dioeceses, iurisdictioni archie- piscopali subiectas, sex; nempe Sagiensem, Abricensem, Con- stantinum tractum, Baiocensem, Lexouicensem, & Ebrocensem. Fidei Christianae initia suscepit iam ab Apostolicis usque tempo- ribus; studio & opera beati Nicasii, ab Sancto Clemente Pontifi- ce in Galliam missi, qui primus illius ciuitatis Episcopus omnem illam maris Oceani regionem doctrina Christiana imbuit. Rotho- magi Archiepiscopi numerantur octuaginta tres: e quibus, in San- ctorum numero adscribuntur duodecim, Sanctus Nicasius, San- ctus Melanius, Sanctus Victicius, beatissimi Innocentii. i. summi pontificis familiaris, ad quem, Sanctus Paulinus Nolanus scribit, San- ctus Innocentius, Sanctus Euodius, S. Siluester, Sancti Medardi Epi- scopi Noüocomensis frater, qui in Concilio Aurelianensi I. inter- fuit. Sanctus Flavius, in concilio Aurelianensi II. & III. Sanctus Gerbertus, in concilio Turonensi II. in conc. Parisiensi. I. in conc. Aurelianensi I. Sanctus Romanus, Sanctus Audocenus, in concilio

NOTATIONES.

Vio Cabilonensi, S. Hugo. Synodi præterea Rotomagenses celebrantur ex pleiisque canonibus, qui apud Burchardum, Iuonem, & Gratianum extant.

S. Prætextati.) Quem alii Prætextatum, alii Prætextum dicunt. Ecclesiæ Rotomagensi is præfuit anno Domini DXXXIV. illis, ut supra, conciliis interfuit.

Inuentio capitis, S. Ioannis Baptistæ.) Quam inuentionem Beda, Vsuardus, Ado, huic diei adscribunt, & quarto calendas Septembris, quo die ecclesia decollationem illius celebrat; Sed totam rem nos loco suo explicabimus. Græci uero & primæ, & secundæ inuentionis celebritatem hoc ipso die agunt, ut ex Menologio animaduertimus. De S. Ioannis Baptistæ capitis reuelatione, extat incerti auctoris tractatio, in beati Cypriani operibus adscripta.

S. Honorati Episcopi.) Ex Ecclesiæ Mediolanensis Calendario, & tabulis, aliisque monumentis priscis, manu exaratis. Eius Paulus diaconus meminit lib. 2. cap. 12.

S. Ethelberti regis.) Beda libr. hist. Angl. 1. cap. 25. 32. & 33. libr. 2. cap. 3. & 5.

S. Berecti Monachi.) Ex Martyrologio M.S.

Quinto Calendas Martij.

SS. martyrum Donati, Iusti, Rutuli, & reliquorum. (Beda, & M.S.)

S. Alexandri martyris.) martyrium e græco, in latinum sermonem breui conuertimus.

Diospoli in Aegypto.) Quo nomine aliæ etiam quattuor in ea prouincia præter hanc sunt pusillæ urbes; alia item in Palæstina, cuius in Itinerario mentio fit; in Lydia præterea alia, & in Arabia, de qua Stephanus pluribus scribit. Hæc, de qua agimus Hecatomplos aliquando uocitata.

SS. martyrum, Victorini, Victoris, & reliquorum.) Ado, Vsuardus, & Beda, qui enucleatius horum singulorum martyrii perscribit, ut itidem in manu scriptis codicibus est, Nicephori, repono, Nicophori, ut in omnibus scribitur.

S. Victo-

in hist. eccl. lib. 3. cap. 9. Grego. Tur. libr. 1. hist. Aimo Alberstatensis, Ado in Chronicis, et at. V I. Vsuardus, Beda, & alii. De eo Græci scribunt quinto calendæ Maii; quo die illius martyrium celebrant.

SS. martyrum, Maximi, Claudii, Primi, Præpadignæ. Nos adiungimus, Primi, ut in manu scripto Codice legimus: at uero Vsuardus non habet, neque Beda item, qui pluribus exponit. De iis memoria proditum est in gestis S. Susannæ, & in Martyrologio Cremonensi.

S. Germanici martyris. Cuius martyrium accepimus ex ecclesiæ Smyrnenfis epistola: quæ ab Eusebio exscripta est in lib. 4. c. 14. hist. eccl.

SS. Lucii, Sluani, & Rutuli, clericorum. Ex M. S. Codice. Alii habent, Maximi, pro eo, quod scripsimus, Rutuli.

S. Epimenis presbyteri. Ex calendario antiquo ecclesiæ Brixienfis.

Hoc ipso die ecclesiæ Græca anniuersario diuini officii cultu celebrat festum S. Leonis Papæ.

Vndecimo Cal. Martij.

S. Gabinii presbyteri, & martyris. Cuius etiam mentio est in gestis S. Susannæ: de qua a notariis S. R. E. scriptum est tertio idus Augusti.

S. Zambdæ Episcopi. Euf. lib. 7. cap. ult. hist. eccl. Hunc Nicephorus Zabdam in chronicis nominat, Epiphanius uero Bazam. Eiusdem meminit S. Eucherius in historia beatissimi martyris Mauritii.

SS. martyrum Maximi, & Theodoti. Quorum martyrium cõuertimus e græco codice.

SS. Publii, Iuliani, Marcelli. Totidem Vsuardus meminit; nos reliquos addidimus ex scripto codice.

S. Eucharii. S. Eustathii: ex martyrologio R.

S. Barbatii Episcopi. Ex Vsuardo Molani.

S. Mansueti. Synodus VI. œcumenica, Bossius, & monumenta ecclesiæ Med.

S. Leguntii. In Martyrologio, quod Molanus auxit.

NOTATIONES.

Decimo Calendas Martij.

SS.innumerabilium martyrum.) Tyriorū scilicet res fortiter, pie- que gestas pro Christi fide Eusebius exposuit lib.8.cap.7.& 25 .hist. eccl.ac Nicephorus, illius studiosus imitator: breuiter item Vsuar- dus, ac Beda certe pluribus.

SS.martyrum, Caii, Victoris, & Pantamiæ.) Ex martyrologii tabu- lis antiquis, manu exaratis.

SS.Sadochi, & centum uiginti martyrum.) E græcis Cartophila- ciis expressimus horum martyrium. Tu Metaphrastem uide apud Lippomanum.

SS.Porthamii, & Nemesii.) Beda, Nemesi; nos, Nemesii, retinui- mus, codicū manu scriptorum, & Vsuardi impressi rationem secuti.

S.Leonis Episcopi.) Qui Thaumaturgi nomine uocitatus est ob miraculorum & magnitudinem, & multitudinem. De eo Græci plu- ribus scribunt.

S.Eleutherii Episcopi.) Cuius uitam, & miracula olim scripsit Au- dœnus discipulus; prout etiam accepit ab Heidilone Episcopo Tor- nacensi.

S.Eucherii.) Huius meminit Sigebertus in Chronicis; & uita a Su- rio relata est in uolumen 1. de Sanctis.

• Galli presbyteri.) Ex libro, manu scripto.

Nono Calendas Martij.

S.Hilarii Pontificis.) Cuius diem natalem, ut beatissimi etiam Symmachi, hoc loco adscripsimus, Maurolyci Martyrologiū secuti; sed in alia editione, cū aliter modo sentiamus, reponemus loco suo.

SS.Martyrum septuaginta nouem.) Beda, Vsuardus, Vandelber- tus, & alii.

SS.Veruli, Secundini, Seruuli, & aliorum.) De quibus scribit etiā Nicolaus Monachus, sed breuiter, ut ceteri.

S.Agathonis Pontificis.) Cuius diem festum Græci solempni pre- ce colunt, ut ex eorum Euchologio, Horologio, Menologioque ani- maduertimus.

S. Felicis Episcopi.) Ex calendario Metensi.

Apparitio S. Ambrosii.) Quæ olim celebratur nomine uictoriæ, celesti auxilio mirabiliter partæ ad uicum Parabiacum: sed cum in Breuiarii Ambrosiani recognitione uersaremur, nec ueritate, ex annalibus perpeeta, de aliorum, qui aderant, consilio appellari potius censuimus apparitionis nomine.

S. Paterii Episcopi.) Ex annalibus Brixia.

Octauo Calendas Martij.

Cathedra S. Petri Apostoli.) Huius cathedræ Antiochenæ. S. Ignatius meminit in epistola ad Magnesianos scripta: historiamque narrat S. Clemens lib. 10. recognitionum. Eam beatus Petrus fundasse, & instituisse traditur anno CHRISTI Domini XXXVII. ut ab Eusebio annalium monumentis proditum est. Septem autem annis ad illius gubernacula sedit; sicut beatus Damasus scribit, cum quo Latini consentiunt, licet Græci dissideant. Vbiq; huius diei celebritas ex auctoritate Romana agitur, & solemnissime, præsertim Romæ, ut in Micrologo scriptum est, cap. 48. Olim a Pontifice, hoc ipso die, ut ex antiquo cæremoniarum libro animaduertimus, & Missæ sacrum solemniter fiebat, & sermo habebatur. Huc spectant Sancti Leonis sermones, anniuersario suscepti pontificatus die habiti. Est de hac cathedræ solemnitate sermo Sancti Augustini, & unus item, quem Iuo Carnotensis scripsit. Quam antiqua igitur sit, celebritas huius diei cognoscimus cū ex iis, quæ cōmemorauimus, tum ex Lektionario S. Hieronymi, Antiphonario, & libro sacramentorū S. Gregorii, tum præterea ex Synodo Turonensi, Pelagio Pontifice habita, capit. 23. & ex Micrologo cap. 48. & ordine Romano. Totam uero huius festi diei rationem exponunt, & Sicardus, & Beletus. cap. 83. de expl. diu. offi. & Durantius lib. 7. cap. 8. diu. off. qui, ut cætera, sic omnem huius solemnitatis explicationem ab illis duobus accepit. Porro & si hic locus erat scribendi de ecclesia Antiochæna; maluimus tamen iam nunc filere, ut alias pluribus differamus.

NOTATIONES.

Romæ, uia Tiburtina.) Quæ extra Esquiliniam Tibur ducit. In ea est cœmiterium Cyriacæ: quæ Crypta Tiburtina uocatur, in qua recondita sunt corpora Sanctorum martyrum, Laurentii archidiaconi, Seueri presbyteri, Claudii diaconi, Romani Ostiarii, Crescentii Lectoris; Hippolyti etiam martyris, Concordiæ nutricis, & aliorum uiginti nouem e familia sua, Iustini presbyteri, Cyreni, Abundii, Cyrillæ, & Triphoniæ; ac pōtificum præterea Romanorum, Zofimi, Xysti. III. & Hilarii.

S. Concordiæ martyris.) De qua a notariis. S. R. E. relatum est in gesta S. Hyppolyti martyris: cuius dies natalis agitur idibus Augusti.

S. Aristonis.) Alias, Aristionis. Cuius meminit Eusebius lib. 3. ca. 33. Nicephorus, & Dorotheus in Synopsi.

S. Papiæ.) Qui ab auditoribus Apostolicis diligenter perquisiuit, quæcunque ab Apostolis tradita ecclesiis essent: scripsit propterea libros quinque de uerbis Dominicis. An hic uero plane sit, quæ ab Apostolorum discipulis religionis Christianæ doctrina instructum, aliquando presbyteri nomine Irenæus uocat, eiusdemque testimonio utitur; a plerisque quæsitum est: sed si Eusebius hoc de genere uere scribit; non relinquitur dubitationi locus. Qui autem suppresso nomine ab Irenæo citatur, Clemens Romanus esse putatur: quoniam quæ ab hoc interdum afferuntur, apud illum nonnulla extare compertum est. De Papiæ porro litteris proditum est ab Eusebio. S. Hieronym. lib. de eccle. scrip. Nicephoro libro 3. capitu. 2. & 20. ac præterea a Volaterrano libro 18. com. urb.

SS. martyrum, Victorini, Palatini, & reliquorum.) Ut e M. S. codicibus accepimus.

S. Abilii.) De quo scriptum est ab Eusebio, ac Nicephoro non solum in historia ecclesiastica, uerum etiam in Chronicis, & a Zona item Monacho.

S. Pascharii.) Beda, & M. S. Cod. Ado præterea anno 208. Is alio nomine uocatus est Pascius: cuius Demochares meminit lib. de sacrificio Missæ.

Septimo Calendas Martij.°

Vigiliæ beati Matthiæ, M.R. & Beda, & auctor Micrologii capit.
47. & M.S.C.

S. Polycarpi presbyteri.) De quo relatum est in codicem de ge-
fis S. Sebastiani. Tu uide Surium tom. 1. de S. Seb. Beda, Vsuardus, &
M.S. de eodem scribunt.

SS. martyrum, Soroneti, & reliquorum.) Beda, & M.S.

S. Sereni abbatis.) Ioannes Cassianus in coll. 7. & 8.

S. Antoninus lib. 2. Chron. tit. 15. cap. 2. De eodem præterea scri-
ptum est in uitis patrum.

Sirmii.) Sic legitur in omnibus fere Martyrologiis, & impressis,
& manu scriptis, antiquis admodum. At in uno tantum, perueteri
codice monasterii Mediolanensis scriptum est, Apud Firmum: nec
desunt, qui ita legi debere affirmant: nos uero hoc de genere nihil
plane exploratum adhuc habemus, quod certum scribamus: malui-
musque in re dubia sequi scriptionem complurium, qui Sirmii, ha-
bent: Est autem Firmum, urbs in agro piceno; Sirmium uero Panno-
niæ totius metropolis, olim nobilissima: in qua fere ab incunte reli-
gionis Christianæ ætate, iacta sunt fundamenta fidei. Huius urbis
Eutherius Episcopus: qui in Sardicensi concilio adfuit: & Amme-
nius item, in concilio Aquileiensi, contra Palladium, & Valentem,
Arianos habito. Porro de Synodo Sirmiensi proditum est annalibus
ecclesiasticis.

S. Syreni Monachi, & martyris.) Alias, Syneri, ut in plerisque om-
nibus, manu exaratis, Martyrologii codicibus, iisque antiquis, scri-
ptum est: quorum auctoritate ita in nostro Martyrologio reponen-
dum censemus.

SS. Sexaginta duorum martyrum.) Alias, septuaginta, ut in uno, &
altero itē manu scripto, libro bibliothecæ Borromerianæ legitur.

S. Polycarpi Episcopi.) Ut in græcis Menologii monumentis tradi-
tum est.

In urbe Ecchatena.) Ecbatana: quæ Metropolis Mediæ prouinciæ
est. Est alia item urbs Syriæ, eodem nomine nuncupata: quam

NOTATIONES.

Egbatanam alii uocant.

S. Docithei.) Cuius meminit Dorotheus in lib. 1. sermonum.

S. Gerardi Episcopi.) Ex M.S.C. Martyrol. De eodem paucis Equilinus.

S. Felicis Episcopi.) De quo proditum est annalibus Brixiae, quos Capreolus conscripsit. Fuit is, illius ciuitatis Episcopus xxvii.

S. Milburgis.) Cuius uita litteris mandata est a Gozelino monacho S. Bertini.

S. Celfi.) De quo Trithemius in Chronicis Hirsfaugia.

Sexto Calendas Martij.

S. Matthiae Apostoli.) Cuius dies festus in anno intercalari colitur eo die, qui uigiliam proxime sequitur, non illo qui propter bifextum eo anno in calendario iteratur; ut in Micrologi libro notatur cap. 48. De eo Graeci in Menologio scribunt quinto idus Augusti: quo die celebritatem illius agunt. Extat de illius uita sermo; quem alii S. Augustino, alii Bedae adscribunt: idemque in plerisque ecclesiis legitur. Eiusdem meminit Dionysius Areopagita libr. cael. Hier. Euseb. lib. 2. cap. 1. Hist. eccl. & lib. 1. cap. 12. Niceph. lib. 2. cap. 40. Clemens Alex. lib. 2. 3. & 7. Stromatum. Epiph. lib. 1. haer. 20. Dorotheus in Synopsi. Glycas ann. par. 3. S. Hier. cap. 10. de eccl. scrip. in appendice graeca, idem in com. ut putat Gratianus 26. q. 2. In Ioan. & Beda in act. Oecumenius itē, & Theophilactus, Isidorus lib. de pat. noui testamēti, Beda item, Ado, & Vsuardus in martyrol. Honorius presb. in Sp. Radulphus Ard. in ser. de Sanctis. De eius parentibus ortu, corporis habitu, animi uirtutibus, orationis uia notariis S. R. E. litteris proditum est. Quae uero in libro, qui falso Abdiae nomine inscribitur, pleraque de eo conscripta sunt; in Apocryphis censentur. Matthiae, praeterea euangelium, ut librum ab haereticis confictum, recenset Eusebius lib. 3. cap. 25. histo. eccl. itidemque putat Origenes hom. 1. in Lucam. Eiusdem item nomine traditiones scriptas Clemens in medium affert lib. 2. Stromatum: at minus canonicas putat lib. 7. eiusdem op.

SS. mar-

Tertio Calendas Martij.

SS. Alexandri, Abundiani & reliquorum.) Vt ex codice manu scripto accepimus.

S. Iuliani.) De quo S. Dionysius Alexandrinus apud Eusebium scribit li. 6. Hist. eccl. c. 34. Ruf. 31. Nicephorum, & alii Græci; Vsuarius, Beda, & M.S.

S. Dionysii, & aliorum xxiiii.) Beda, & Cod. M.S.

S. Leandri Episcopi.) Ad quem suos in Iob Commentarios Gregorius, 1. pont. scripsit. Eiusdem meminit lib. 3. dialogorum cap. 3. Isidorus de vir. ill. cap. 28. Xystus in Biblioth. sancta. & Vsuarius, ceterique Martyrologii scriptores. fit de eo in ecclesia etiam Cordubensi.

Pridie Calendas Martij.

SS. martyrum Celerii, Pupuli.) Alias, Pupilli, sed deprauate, vt ex libris recte scriptis animaduertimus. Horum martyrium, Alexandria editum, Beda scribit, at, Romę nos scripsimus, codicis antiquę scripturam secuti.

S. Salbinę martyris.) Ex martyrologio M. S. & Centenario Insignitii.

Beatorum martyrum Cerealis, Cati, & Serapionis.) Beda & C. S. Lugduni.) Locis scilicet virentibus, vt Vsuarius scribit, alii, Iurensibus, sic a Iura monte appellatis, vulgo les montes saint Claude; alii Lorensisibus. Est enim Lorensis Eremus nobilis.

S. Romani.) Vsuarius, Beda, & M.S. Codd. SS. Romani, & Lupicitanam, Gregorius Turonius scribit lib. de vita pat. cap. 1.

S. Vindemialis.) Ex tabulis sanctorum ecclesię Veronensis, & Francisco Corna. Eius corpus Veronę in basilica S. Stephani reconditam est.

Translatio S. Augustini.) De qua Paulus diaconus, lib. 6. c. 14. cap. 1. Iacobus Guallius, ciuis papiensis, lib. de sanctis Pap. & postremo Sigonius enucleate perscribit lib. 3. hist. de reg. Italia.

MAR-

NOTATIONES.

MARTIVS.

Calendis Martij.

SS. martyrum ducentorum, & sexaginta.) De quibus in Valentini presbyteri, martyris acta a notariis S.R.E. & a Beda, & ab Vsuar do item, in Martyrologiis.

Claudio Imperatore.) Anno scilicet Domini circiter, CCLXXII. In qua persecutione centum, & sexaginta septem alii præterea martyrium subierunt, & hi item, Abacuc, Cæsarius, Leontius, Iulianus, & Eusebius Monachus.

SS. Hermetis, Leonis, & Adriani.) De iis in martyrologii codice peruereri, & manu scripto traditum est, sed ita breui, vt de cruciamentis, quibus torti sunt, narretur plane nihil. Illorum martyrium incidit in annum Domini fere ccxc. Hermetis, & Leonis, Vsuardus meminit, Adriani nequaquam: at in uolumine, manu scripto, mentio fit.

S. Donati.) Qui martyriū obiit in persecutione Vandalica, anno Domini circiter. ccccxxx. De illo scribit Victor Episcopus li. 2. & 3.

Vrsatio Du ce.) Alii Iudice: at, Duce, in uetustioribus Martyrologii codicibus scriptum extat. fuit enim ille Dux limitis Africani. Tu uero de triplici Ducum genere vide Lazium lib. 2. cap. 9. de Rep. Rom.

SS. Marini, & Asterii.) De quorum martyrio memoriae proditum est ab Eusebio lib. 7. cap. 14. hist. eccl.

Calagurii.) Quæ Hispaniæ vrbs, Calaguris, & ab Antonino Calagura, alio nomine appellata est, vulgo Calahorra. A qua vrbe originem S. Dominicus, ordinis prædicatorum auctor, ducit.

SS. Hemiterii, & Chelidonii.) Al. Cheledonii. De utroque hymnus 1. Prudentii extat in lib. peristepanon.

S. Eudociæ martyris.) In Menol. & Horol. Græcorum.

Andegauis.) Cuius vrbs populi, olim Audes, nunc Andegauenses nominati, vulgo Angioini, in prouincia Turonensi, fidei Christianæ sacris imbuti sunt ab Sanctis, Defensore, & Apothemio. Eorum Episcopus

Scopus Talassius in concilio Venetico, & Turonico item præfens ad
fuit, Hilario pont. Max.

S. Albini Episcopi.) Huius vitam, a Fortunato presbytero conscri-
ptam legimus apud Surium, in tom. 2. de vit. Sanct. Eiusdem memi-
nerunt Beda, Vsuardus, & Gr. Turonensis lib. de gloria conf. cap. 99.

Perusia.) Hæc vrbs Italiæ antiquissima, in umbria sita, hodie Pe-
rugia, religionis Christianæ sacris, iam fere vsque ab Apostolicis
temporibus imbuta, clarissimos habuit Episcopos, Herculanium
martyrem, Constantium, Venantium, & alios, de quibus in libro
Episcoporum scripsimus. Ad clerum, populumque Perusinum de
Episcopo, quo illa ciuitas diu orbata erat, eligendo epistola, ab S.
Gregorio. 1. pont. scripta, extat in lib. 1. Regesti; altera ad venantium
Episcopum lib. 10.

S. Herculani.) Quem Heraclianum alii vocant. De Herculano S.
Gregorius scribit lib. 3. cap. 13. dial.

S. Suuiberti.) Cuius vitam sanctitatis, miraculorumque laude flo-
rentem, pluribus a Marcellino presbytero, & Lulgero explicatam,
legas licet apud Surium tom. 2. de sanctis; & indiculo præterea san-
ctorum Belgii.

In sanctos retulit.) solemniter pridie nonas septembris, vt ani-
maduertimus ex litteris Riffredi Episcopi Traiactensis, de solemnî
hac actione ad Lugerum Episcopum exaratis.

S. Adalongi.) Ex tabulis ecclesiæ Massiliensis.

S. Siuardi Abbatis.) Vide Surium in tom. 2. de SS.

Sexto nonas Martij.

SS. martyrum quam plurimorum.) Vt ex Adone, Vsuardo, & mar-
tyrologiis, manu exaratis, ecclesiasticæque scriptionis tabulis, ac
monimentis, didicimus. Martyrio autem coronati dicuntur anno
CHRISTI Domini ccxxxiiii. Grato, & Seleuco Coss. Alexan-
dro Seuero Mâmæo Imp. Fuit porro Alexander Mammæus, vt Ter-
tullianus de Antonino Cæsare scribit, lacte Christiano educatus, &
Christianis non auersus. matrem enim habuit Mammæam, foemi-
nam religiosam, & ab Origene fidei mysteriis instructam. Huius igi-
tur

NOTATIONES.

tur consilio ille vsus, CHRISTVM Dominum in larario suo coluisse; publicumque etiam templum ei struere uoluisse fertur. Proinde Christianis hominibus non modo liberam religionis suæ, publicamque cõfessionem, sed locum etiam in vrbe concessit. Cum enim ei, vt est apud Lampridium, quendam locum, qui publicus erat, occupassent; contraque popinarii contenderent, sibi eum potius deberi; consultus hic Alexander rescripsit, melius esse, vt quomodocumque illic Deus colatur, quam popinariis dedatur. At vero quamuis hoc animo, a christianis non alieno, ille esset; tamen nullum eius edictum comperimus, quo præsidum in prouinciis gladii, a christianorum ceruicibus depellerentur, ignesque extinguerentur. Immo aderant in eius consilio infensissimi hostes fidei christianæ: in quibus vnus potissimum erat Domitius Vlpianus, iurisperitorum, sicut vocant, coriphæus, qui præfectus prætorio erat. Næ iste quã iniquo contra nostros animo esset, cum ex illius responso, quo illos impostores appellat, tũ ex eo apparet, quod & de ceteris fidei nostrę aduersariis, & de hoc Domitio Vlpiano in primis Lactãtius scribit his verbis: Quinetiam sceleratissimi homicidæ contra pios iura impia condiderunt. nam & constitutiones sacrilegæ, & disputationes iurisperitorum leguntur iniustæ. Domitius de officio proconsulis libris septem rescripta principum nefaria collegit, vt doceret, quibus pœnis affici oportet eos, qui se cultores Dei confiterentur. Hic igitur Vlpianus Domitius, qui Alexandri nomine proconsulibus, in prouincias cum imperio profecturis, mandata dabat, cum videret illum, a Christianorum cæde abhorrentem, eo deduci non posse, vt de iis exterminandis aliquid ediceret, vetera impiorum tyrannorum, Neronis, Domitiani & aliorum rescripta proconsulibus edidit, vt ex iis suum in hoc genere officium estimarent. Quamobrem factum est, ut, illius etiam tempore, & Romæ, & in prouinciis multa christianorum millia pro CHRISTI gloria dimicando, cæderentur: & vbique terror, supplicia, cruciamenta, carceres, catastæ, equulei, unguæ, & omnia, omnium tormentorum genera, vt in aliis acerbissimarum persecutionum tempestatibus, contra Christianos adhiberentur.

Romæ, via latina.) Hæc per Ferentum, Frusinum; & Fabrateriam, oppida

oppida ad Cassinum vsque ducens, ibi in Appiam incidit. Via latina
cemiteria duo, ynum Cardianum, alterum Aproniani: in hoc S. Eu-
genia virgo, & martyr sepulta est.

SS. Iouini, & Basilei.) Anno Domini circiter cclvii: Ado, Beda,
Vsuardus, & M. S.

S. Simplicii Papæ.) Cuius diem natalem alii quinto nonas Martii
describunt, nos autem sexto nonas, qui hic ipse dies est, pontifica-
tum librorum auctoritatem secuti. De quo sanctissimo pōtifice scri-
psimus in notationibus nostris, in Platinam.

In Portu Romano.) Qui Ostiensis alio nomine uocitatus, olim
amplissimus fuit. A portu, & uia, & porta, portuensis Romæ vo-
catur.

SS. martyrum, Pauli, Heraclii &c.) Beda.

S. Theodoti ep. & mart.) Qui fuit Cyreniæ Episcopus, ut ex græco
num tabulis cognosci licet.

SS. martyrum, Absaloni, Hergli.) Sic Beda habet, & M. S. alii uero,
Heracli. Largi, sic emendate scripsimus, licet alias legatur, Lor-
gi.

Cæsareæ Sancti Lucæ Episcopi.) Alias, Lucii, sed, Lucæ, retinui-
mus, ut in plerisque codicibus legitur, & apud Bedam in primis.

Burgis.) Repone, Brugis. Quod Galliæ Belgicæ oppidū, multis par-
tibus nobile est. Brugenibus autem, & Andegauenibus municipi-
bus, ceterisque Brabantia regionis incolis, ab sancto Amando, Ber-
molpho, Bauone, Louato, Bertino, Florebeto, Andrea Ioanne, Hum-
berto, Mauronto, ceterisque S. Amandi collegis, euangelium præ-
dicatum est anno CHRISTI Dclxviii. leone III. pont. Max. Iu-
stiano Imp.

S. Caroli martyris.) Ex calendario, & Indiculo sanctorum Bel-
gi. Martyris uero Caroli uitam, sancte actam, Vualterus mona-
chus, libro explicauit, quem ad Ioannem, Morinorum Episcopum
scripsit; & Vualbetus Brugenensis, ac præterea Materus in annalibus
Franciae.

SS. Quatrigentorum martyrum.) Gregorius pont. lib. 3. cap. 28.
Dial. Alii legunt, Quatraginta; nos cum uulgata, & antiqua lectio-
ne consensimus.

S. Ceddæ.

NOTATIONES.

S. Ceddæ.) Alias, Ceaddæ: cuius vitam litteris primum mandavit Daniel, Episcopus Vintoniensis, Beda item lib. 3. cap. 28. lib. 4. cap. 2. & 3. hist. Ang. & Mafseus lib. 16. Ann. meminerunt.

Quinto nonas Martij.

SS. martyrum, Felicis, Lucioli.) Ex M. S. & Bedæ martyrologio.

SS. martyrum, Eutropii, Eleonci, Basilisci.) Vt græcis tabulis traditum est.

S. Titiani Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Brixienfis, & annalibus Capreoli.

S. Vuinaloci.) Cuius vitam, euetustis codicibus exscriptam, Surius explicavit tom. 2. de sanctis.

S. Chunegundis Augustæ.) Huius vitam sanctissimam, & miracula, ad sepulcrum edita, legi licet apud Surium tom. 2. de sanct.

Quarto nonas Martij.

S. Lucii Papæ, & martyris.) Anno CHRISTI Domini cclviii. Valeriano ii. & Gallieno Coss. Ad Lucium extat epistola, a Cypriano, & collegis scripta, lib. 3. ep. i. fit de eo in Breuiario libro Daniæ. Huius pontificis decreta in ius canonicum relata sunt hæc.

Cap. 2.	Dist. 81.	Cap. 1. tit. 16. lib. de Decretal. 1.
Cap. 5.	1. q. 4.	Cap. 6. tit. 3. lib. v. Decretal.
Cap. 9.	24. q. 1.	
Cap. 57.	Dist. 1. de conf.	

S. Caii Palatini, & sociorum xxvii.) Anno CHRISTI Domini cclix. Maximo ii. & Glabrione Coss. De Caio Vsuardus, Beda, Ado, & scriptores annalium ecclesiasticorum memoriæ tradiderunt: de aliis xxvii. in martyrologiis, manu exaratis, & in Romano præsertim scriptum est. Is porro Caius, vt Eusebius martyr, de quo postridie huius diei mentio fit, Palatinus vocatus est; nempe miles. sunt autem Palatini milites, qui in Augustorum ministerio erant, quos modo aulicos, aut Curiales nominamus: de quibus extat titulus lib.

S. Victorii martyris.) Ex M.S. Cod.

SS. Nestoris, & trium Germanorum Fratrum.) Ex Martyrologio perantiquo.

S. Tharasio Episcopi.) Vt est in Priscis tabulis ecclesiæ Constantinopolitanæ, & in Menologio, Euchologioque item Græcorum. De Tharasio Suidas, & Ignatius diaconus scribit. Hic vero illius vitam vberius conscripsit, quæ a Surio relata est in tomum. 1. de sanctis Fuit is ad œcumenicæ synodi Nicenæ posterioris præscriptum, sacrarum imaginum venerationis defensor acerrimus; vt ex illius synodi actis constat.

Herbipoli.) Cuius vrbs Episcopatum, S. Bonifacius, Sedis Apostolicæ Legatus, in Germaniam missus, instituit, Zacharia pontifice Max. A quo tempore usque ad hodiernum diem ecclesia Herbipolensis habuit Episcopos circiter sexaginta quattuor: in quibus sanctitatis laude celebrantur hi, Burckardus, Arno, & Bruno.

S. Burardi.) Repone, Burcardi: qui a S. Bonifacio confanguineo suo, piæ religiosæque uitæ disciplina, & doctrina imbutus, Herbipolis vrbs primus Episcopus, ab eodem Apostolico legato institutus, a Zacharia pontifice confirmatur. De eo Sigebertus anno 748. & Franciscus Irenicus lib. 3. cap. 76. Demochares tom. 2. de sacrif. Mis.

S. Gerlandi Episcopi.) Ex Maurolyco: cui de rebus Siculis ualde assentimur.

S. Gothardi Episcopi.) Vt ex antiquo libro, qui Mediolani ab presbytero Hieronymo Aqueo, canonico basilicæ S. Ambrosii, asseruatur, nos accepimus.

S. Fursei.) Translatio, scilicet: dies enim natalis agitur xv 11. calendas Februarii: quo die de eo scripsimus.

Quarto Calendas Martij.

SS. martyrum, Fortunati presbyteri, Felicis, & reliquorum.) Ex Martyrol. M. S. & Rom. Theonii autem nomen nos expressimus ex codice M. S.

Pergæ in Pamphilia.) Cuius vrbs Mela meminit lib. 1. Pergam venerunt

venerunt Apostoli, Paulus, & Barnabas, e Papho, maritima Cypri vrbe, & traiecti, vt in actis Apostolorum cap. 13. scriptum est: indeq; Pisidiæ profecti, demum in Lycaoniam venerunt, inde rursus Pamphiliam ingressi, sermonem Pergæ habuerunt. Ab initio igitur euangelii Pamphilia illustrata, habuit Episcopos septem in synodo Nicœna œcumenica i. præsentis: quorum primus, Gallides Episcopus Pergensis subscripsit synodalibus actis: alios item in synodo Sardicenti, & in ceteris deinceps.

(S. Nestoris martyris.) Ado, Vsuardus, & Beda, qui nobile illius martyrium enucleatius ceteris perscribit: ac Surius præterea tomo 1. de sanctis.

(S. Alexãdri.) Eusebius, Nicephorus, Theodoritus, Rufinus, Beda, Cassiodorus, & reliqui rei ecclesiasticæ scriptores testatam fecerunt sanctissimi Episcopi pietatem, vereq; Episcopalem virtutem, in Concilio Nicæno priori valde spectatam.

(Gazæ.) Quæ nobilis Palæstinæ vrbs, olim in sortem Iudæ cecidit: Apostolicæ doctrinæ munere olim felix. Habuit inter alios præstantem eruditione, & pietate virum Siluanum Episcopum, qui Diocletiani iussu coronatus martyrio est. Asclepius, Gazæ Episcopus, inter fuit Concilio & Nicæno priori, & Sardicenti.

(S. Porphirii Episcopi.) Cuius vitam, a Marco, eius familiari, conscriptam, Simo logotheta Concione explicauit: eandemque Surius & Lippomanus in libros suos retulerunt. De eo Græci in Menologio, & Horologio.

(Niuernis.) Neuers, latine alio nomine Neuernum, vel Niuerniū appellatur, vrbs Galliæ: cuius Episcopus Tauricianus in concilio Epanniciensi, Rusticus in Aurelianensi 111. Clementenus in Aurelianensi V. & Parisiensi 11. Agricola in Matisconensi 1. & 11. Rauracus in Cabilonensi interfuit.

(S. Agricolai Episcopi.) Ex M. S. Cod.

(S. Seruuli Episcopi.) Ex tabulis sanctorum ecclesiæ Veronensis, & constitutione synodali.

(S. Victoris.) De cuius vita S. Bernardus non solum sermones habuit, sed hymnum etiam, Responsorialia duodecim, & antiphonas viginti septem scripsit, vt ex eius epistola 312. perspicuum est.

Tertio

Codicis Iustiniani, nempe de priuilegio eorum, qui in Palatio militant. Militia item Palatina in Breuiario Theodosii recensetur. Mania Palatinæ militiae apud Sidonium. In qua sane militia stipendia faciebant, non qui armis pugnabant: Sed quorum ministerio Augusti in mensis, consiliisque utebantur. Qui præerant uero Augustalibus epulis, Comites scholarum palatarum dicebantur. Atque Palatini milites, alii comites palatini, alii Domestici, alii Comitatusenses, alii Mittendarii erant; hi postremi ex Augustorum comitatu in prouincias mittebantur. Sed hæc breuiter de militia Palatina.

SS. martyrum Nongentorum. Vsuardus, Beda, & Cod. M. S. Eorum martyrium cadit in annum Domini CCLX. Valeriano 111. & Gallieno 111. Coss. quo in consulatu S. Cyprianus item martyrio coronatur.

In Cœmiterio ad S. Cæciliam.) Quod cœmiterium nobile Honorius prætermisit in libro, quem eo de genere scripsit.

S. Hadriani, & aliorum XXIII.) At triginta tres Beda habet, alii omnes, ut nos scripsimus. Tu uero uide de S. Hadriano, & sociis martyribus. Surium in tom. V. sexto idus Septembris: quo die translatio hoc die martyrium celebratur.

S. Paulini Episcopi.) Ex calendario, & monimentis ecclesiæ Brixiensis. Eiusdem Ramperus Episcopus in historia translationis S. Philastrii, & Capreolus in annalibus meminit.

S. Basini Episcopi.) Ex tabulis ecclesiæ Treuerensis.

Tertio nonas Martij.

S. Phocæ martyris.) Anno CHRISTI Domini CXIX. Nigro, & Aproniano coss. quo anno Traianus Armeniam, Assyriam, & Mesopotamiam prouincias fecit. De B. Phocæ, ab Vsuardo, Beda, Adone, S. Antonino, Gregorio Turonensi cap. 99. de gl. mart. cæterisque scriptum est. Eius diem natalem Græci agunt decimo calendas Octobris. quo die de illo relatum est in menologium eorum. Asterius, Amasæ Episcopus, præclaram de eodem habuit concionem; quam Simeone Metaphraste exscriptâ, Surius habet in tom. V. de sanct.

O S. Euse-

NOTATIONES.

☐ S. Eusebii Palatini, & sociorum ix.) Vsuardus, Beda, & M. S. De Palatino milite mox diximus.

☐ S. Hadriani martyris.) Cuius martyrium exponit Eusebius lib. 8. cap. 21. hist. eccl. & Nicephorus item.

☐ SS. Euolii, Petri, & reliquorum. Anno Domini ccliv. Decio 11. & Rustico coff. quo anno beatissimus Laurentius tertio idus Augusti martyrio coronatus dicitur. De iis martyribus scriptum est in libro, quo, manu exarato, vfi sumus.

☐ S. Theophili Episcopi.) Euseb. lib. 5. ca. 22. & in Chron. S. Hieronymus de script. eccl.

☐ S. Eusebii Abbatis.) S. Hieronymus in ep. ad Pammachiū de opt. interp. gen. in Apologia contra Ruf. in ep. ad Alipium, & Augustinū, in ep. ad Paulinum.

☐ S. Gulielmi Episcopi.) Ex martyrologio M. S. & Vernerio Carthufiensi.

Pridie nonas Martij.

☐ Terdonæ.) Quæ Taurinorum urbs, a Ptolomæo Dortona appellatur, vt in cosmographia Aethici item, vulgo Tortona, iure Metropolitanæ subest ecclesiæ Mediolanensi. Ab euangelicæ prædicationis initio fere, CHRISTI Domini fidem amplexa est, vt ex tabulis cognosci licet Episcoporum: quorum primum habuit S. Martianum martyrem, anno Domini cxx. Euaristo P. on. Max. Traiano Imp. Claro, & Alexandro coff.

☐ S. Martiani Episcopi, & martyris.) Theodoritus in Philotheo, Canisius in martyrologio, Guilielmus Eysengreineus in part. 2. centenario.

☐ SS. Victoris, & Victorini mart.) Beda, Vsuardus, & M. S. Cod.

☐ SS. Quatraginta duo martyrum.) Vt e Menologio, aliisque graecorum tabulis accepimus.

☐ Toleti.) Quæ vrbs Hispaniæ notissima, tot ac tantis nobilitata cõciliis, beatorum martyrum, & Episcoporum sanctitatis splendore clarissima, omni laude floret. Est ecclesia Toletana primas Hispaniæ; Episcopos, quos uocant suffraganeos, septem habet. sed hæc breui-

breuiter dixisse satis sit, cum omnia, quæ ad illius vr̄bis gloriam insignia sunt, vberime persecutus sit Ambrosius Moralius cuius Cordubensis in libro, quem de antiquitatibus Hispaniæ scripsit.

S. Iuliani.) Pomerii: cuius tres libri extant contra Iudæos; & alii item tres, Prognostici nomine inscripti.

S. Quiriaci presbyteri.) Ex tabulis ecclesiæ Treuerensis.

S. Fridolini abbatis.) Ex Breuiario ecclesiæ Curiensis. Illius uitam olim scripsit Noggerus abbas Sancti Galli.

Nonis.

In monasterio Fosse nouæ.) Quod est in Campania, prope Amasceum fluuium.

S. Thomæ Aquinatis.) De cuius sanctitate, & doctrina extant apostolicæ litteræ triū summorū pontificū, Ioānis XXI I. Pauli IV. Pii. V. Eius uitam scripserunt permulti, Antonius Pizamanus, Ioānes Garzo lib. 4. de illustribus uiris ordinis præd. S. Antoninus par. 3. Chron. tit. 18. cap. 10. Petrus Aequilinus F. Leander lib. 4. de uir. ill. ord. P. Xystus in bibliotheca Sancta, Surius tom. 2. de sanctis. Et græce Demetrius Cydonius, qui græco etiam sermone explicauit illius libros contra gentes. Hoc die agitur celebritas illius natalis; quinto calendas feb. translationis, ut in Breuiario est ordinis Dominicani.

Thurbæ.) Quæ a Ptolomæo, Tobros, & in Itinerario Tuburbus, libroque conciliorum nominatur: ut Sedatus a Tuburbo, qui in concilio Carthaginensi I. interfuit. Alii Tubaram dicunt. Tuburbitani Faustini meminit S. Augustinus lib. post collat. cum Don. capit. 22. Inter colonias Africæ sex, Plinius ponit Tuburbium: neque procul est ab Vthina. Quod autem Mauritani ab Apostolis fide imbuti sint, cum alias diximus, tum constat ex Conciliis Africanis: quibus Episcopi Mauritani interfuerunt.

SS. martyrum, Reuocati, Perpetuæ, Felicitatis, & reliquorum.) Valeriano, & Galieno Imp. ut plerisque, & Maurolyco in primis placuit: quibus nos aliquando assensu, itidem

NOTATIONES.

in martyrologio scripsimus : sed ueteres , emendatioreſque rei eccleſiaſticae annales , aliter oſtendunt : quorum auctoritatem ſecuti reponimus , Septimio Seuero Imp. Anno ſcilicet CHRISTI cciix. Antonino I I . & Geta conſulibus . S. Auguſtinus de Perpetue , & Felicitatis martyrio tres , ut Poſſidius oſtendit , tractationes habuit . Et lib. 3 . cap. 9 . & in pſalmum 47 . prope finem earumdem meminit , & lib. de tempore barbarico cap. 5 . Beda præterea , Vſuardus , Hermannus , & Volaterranus lib. 16 . Comm. urb.

S. Eubuli mart.) Euseb. lib. 8. histo. eccle. capit. 21. ac Nicephorus item.

SS. Epp. mart. Baſilæi , Ephraim , & reliquorum .) De quibus proditum eſt græcorum monumentis .

In Valeria prouincia .) Quæ in vltima Germania eſt , & Styria hodie uocitata : de qua pluribus Lazius differit libr. de comm. gent.

S. Equitii Abbatis .) S. Gregorius lib. 1 . de dial. cap. 4 . a quo Surius accepit .

S. Volkeri martyris .) De quo Molanus retulit in martyrologium Vſuardi .

S. Gaudioſi Epilcopi .) Ex annalibus , & tabulis Epilcoporum Brixiæ .

Octauo idus Martij.

Carthagine .) Cui urbi , Epenetus , S. Pauli Apoſtoli auditor Epilcopus primus præfuit . Quod ſane argumento eſt , quatrigenſis ante Auguſtini ætatem annis , in ea urbe , & in Africa prouincia , ut diximus , IESU CHRISTI fidem propagatam eſſe .

S. Pontii diaconi .) Beda , Vſuardus , & S. Hieron. de ſcrip. eccle. cap. 70 . Ioannes item Trithemius , qui teſtatum facit , illius opera Chriſtianam fidem a Philippo I . Imp. ſuſceptam eſſe .

In urbe Antino .) De qua ſupra ſcripsimus .

S. Philemonis , & reliquorum .) Quorum martyrium ſermone cõplexus eſt Metaphraſtes XVIII . Calendas Ianuarii . De iis præterea

præterea

præterea scribit Vsuardus.

Beatissimorum martyrum Rogati, Felicis &c.) Beda lib. 2. c. 15.
hist. Ang.

Septimo idus Martij.

Sebaste in Armenia.) Est enim alia in Iudæa, quam Herodes Bastam appellauit; alia quoque in Cappadocia.

Beatissimorū martyrum quatragenta.) De quibus extat homilia S. Basilii; conciones duæ Gregorii Niseni, fratris; sermo Sancti Gaudentii Brixienfis; oratio Metaphrastis, a Surio exscripta in tomo 2. de Sanctis. De iis etiam scriptum est breui ab Vsuardo, Beda, & Sozomeno, lib. 9. cap. 2. & a Græcis: qui eorum martyrii celebritatem hoc ipso die agunt.

Sanctorum martyrum Iuliani, Sicci, & reliquorum.) Ex M. S. Codice.

Nissæ in Cappadocia) alia uero Cariæ prouinciæ est.

S. Gregorii Episcopi.) S. Hieronymi familiaris: de quo alias scriptum in proæmio concionū, quas de oratione Dominica ab eo cōfectas, nos conuertimus. Eius testificata est auctoritas sacrosanctis conciliis, Ephesino, Quinto, Sexto, & Septimo. Meminit eiusdem S. Hieronymus de scrip. eccle. cap. 138. & Theodorus libr. 4. cap. 28. Hist. eccl. Diem natalem illius celebrant Græci quarto idus Ianuarii. Vitam Gregorius Nazianzenus scripsit, prout Xylus in bibliotheca sancta affirmat.

S. Paciani Episcopi.) Vsuardus, & Hieronymus de scrip. eccle. cap. 116. & M. S.

Sexto idus Martij.

Apameæ.) Quæ Phrygiæ urbs, ad Meandri fluuii ripas sita, cum præcipuo quodam totius Asiæ conuentu, tum fidei Christianæ professione olim celeberrima, ut ex cartophilacio didicimus, in Metropolitium græcarum numero censetur. Paulus Apameus Concilio

NOTATIONES.

Nicæno priori subscripsit. Martyres Apamenses multi numerantur: in quibus præclari admodum habentur hi duo, Alexander, & Caius quorum celebritas hoc die agitur, ut in omni Martyrologio notatur. Tu uero uide Eusebium libr. 5. cap. 15. hist. eccle. Est autem altera Syriæ urbs, Apamia nuncupata: cuius Episcopus 1. Iunias extitit, unus e LXX. discipulis.

Corinthi.) Quam Romanorum coloniam, totius Græciæ lumen M. Tullius dixit, hodie Coranto della Morea. Ad Corinthios semel, atque iterum, Euangelii causa Sanctus Paulus Apostolus uenit: epistolasque duas scripsit. Illorum Episcopus primus, isque ab eodem Apostolo institutus, Silas est, unus discipulorum septuaginta.

Beatorum martyrum, Codrati, Cypriani, & aliorum.) Quos e tabulis græcis exceptos, in Martyrologium nostrum retulimus. De iis etiam Metaphrastes scribit, ut est apud Lippomanum.

Sanctorum martyrum XLII.) Vsuardus, Beda, & M. S. uolumine.

Beatorum martyrum, Gorgonii, Firmi, & aliorum.) Ex martyrologiis uetustis, manu exaratis. De Gorgonio alio, & Dorotheo scriptum est quinto idus Septembris.

SS. Palatini, Firmiani, & Rustici.) Beda.

Laodiceæ.) Huius nominis urbes complures leguntur, una Syriæ, Sancti Lucæ Euangelistæ patria; altera Cariæ, uel ut aliis placet, Phrygiæ; tertia Galatiæ, Colossis finitima. Hæc porro, cuius episcopatum Sanctus Anatolius gessit, Syriæ est: neque uero in ea Sanctus Paulus Apostolus fuit: illa uero Cariæ conuentu asiatico nobilis, hoc nobilior est, quod illic CHRISTVM idem Apostolus docuit; & epistolam, quæ prior ad Timotheum inscribitur, inde Ephesum misit. Illa ad Leodicenses epistolâ, Pauli nomine inscripta, in canonicis libris non censetur, sed ab omnibus exploditur, inquit Sanctus Hieronymus. quæ de re tu uide Sanctum Thomam, & F. Xystum, in bibliothecæ suæ parte priori, pluribus differentem.

Sancti Anatolii Episcopi.) Ut in martyrologio M. S. animaduertimus.

timus. De eo Eusebius, & in Chronicis, & in hist. eccle. scribit libr. 7.

cap. 27
In monasterio, Luxouio.) Cuius curæ præfiterunt SS. Abba-
res, Columbanus, Eustachius, Valdericus, Attalus & alii.
Quo tempore illius curâ, S. Columbanus gessit, in eo erant monachi
CCXX.

S. Attalæ Abatis.) Huius uita, a Iona Scoto primum conscripta,
apud Surium extat in tomo 2. de Sanctis. Eiusdem meminit Vsuar-
dus, & Beluacensis item.

S. Doroctouei.) Alias, Drothei: sed Vsuardus, & codices manu-
scripti, habent, Droctouei, ut nos scripsimus.

Quinto idus Martij.

Beatissimorum martyrum, Heraclii, Zozimi, &c.) Alias Sozimi,
Al. Zofimi.

SS. Trophani, & Thali.) E græco codice, eorum martyrium breui
expressimus.

S. Vigili Episcopi.) E tabulis ecclesiæ Antisiodorensis. Scribit de
eo breuiter Demochares par. 2. de sacrificio Missæ.

S. Eulogii presbyteri.) Et doctores item, prout in ecclesia Cordu-
bensi, & fuit, & habitus est. Extat illius opus de martyribus, quod
memoriale Sacerdotum inscribitur. Vita eiusdem, ab Aluano Cordu-
bensi litteris mandata, operis initio impressa est.

S. Sophronii Ep.) De quo Nicephorus, in Chronicis. Eiusdem ex-
tant litteræ Synodice ad Honorium pont.

In Sacris ecclesiarum Diptychis.) Erant enim ecclesiarum diptycha,
sacræ scilicet tabulæ duæ, in quarum una uiuorum, in altera mor-
tuum Episcoporum, qui in sacrificio Missæ recitabantur, nomina
describebantur. De his tabulis differit Pammelius in ep. X. Sancti
Cypriani.

S. Benedicti.) Ex annalibus Mediolanensibus. De eo autem scri-
bit Paulus diaconus lib. 6. cap. 10.

S. Constantini.) Ut est in Martyrologio Molani.

NOTATIONES.

- S. Firmini abbatis.) E calendario Ambianensi.
 S. Gumberti.) Ex eodem.
 S. Georgiæ.) Cuius Gr. Tur. meminit. libr. de gloria confessorum
 cap. 34.

Quarto idus Martij.

S. Gregorii Papæ.) Cuius celebritas, olim, quoniã pro quatragesima, in qua canone Laodicæno de Sanctis non fit, ritu agi hoc die nõ poterat, translata fuit in diem suæ ordinationis, qui est tertio nonas Septembris; ut scribit Radulphus Tungrensis, præpos. XV. obseru. eccl. At uero quod multis ab hinc annis hoc ipso die de eo fiat, liqui do constat ex antiphonario, & sacramentorum libro, qui eius nomine inscribitur. sunt enim in illo, & antiphonæ, & reliquæ ecclesiastici officii partes, quæ de eo rite in ecclesia aguntur, iam pridem ab eiusdem successoribus conscriptæ. Hoc festo die a summis pontificibus olim solemniter fieri solere ex Innocentii Tertii sermonibus, quos hoc ipso die de Sanctissimo eo pontifice habuit, cognouimus. Sermo est item de eodem Honorii presbyteri Augustudunensis. Illius uitam, Ioannes diaconus libris quattuor distincte complexus, Ioanni Papæ scripsit: eandemque & operum suorum initio impressam, & a Surio in tomo altero exscriptam legimus. Porro illam etiam Paulus diaconus contexit, ut ipse testis est. postremo Sigonius libro 1. de Regno Italiæ. Atque huic quidem pontifici, eiusque libris multum tributum est cum a Latinis, tum a Græcis. In his sane Damascenus; in sermone de defunctis, hoc ei testimonium dat: Gregorius, ueteris Romæ Episcopus, uir, ut testantur omnes, sacramentorum disciplinarum intelligentia celebris: cui etiam, sicut tradunt, sacra facienti Angelus se socium addidit. Euthymius eiusdem sæpe meminit. Anastasius uero, Antiochiæ Episcopus, pastorales illius libros græce uertit: sicut Zacharias Pontifex eiusdem morales græcos fecit. Atqui concilii Toletani VIII. patres de illo scribunt his uerbis: Beatus etiam Papa Gregorius, & uitæ meritis honorandus, atque in ethicis assertionibus, pene cunctis

ctis præferendus, Petrus diaconus, qui fuit vnus ex illius intimis, aliquando iureiurando affirmavit, se columbam, lucubrantis pontificis auribus affidentem, sæpius conspicatum esse: ex quo perspicuum fuit, quæ scripsit, eum non sine cælesti spiritus Sancti afflatu scripsisse. eamque ob causam imago illius exprimi solet, vt antiqui moris est, cum columba in eius humeris astante. Neque vero est, cur hoc loco testimonia scribamus, quæ sanctissimo, eidemque doctissimo pontifici afferunt rituum ecclesiasticorum scriptores, Isidorus, Rabanus, Amalarius, Valfridus, Micrologi auctor, ceterique id generis, cum de his ipsis scribendi locus sit in notationibus, Platinae per nos adiunctis: in quibus de ecclesiæ ritibus, ab eo institutis, de stationibus, de septem ecclesiæ Romanæ officiis, atque aliis, quæ utiliter, sancteque ille statuit, enucleate perscribimus.

S. Innocentii 1. Papæ.) Quem huic diei adscripsimus, Bedam, & Martyrologia antiqua, manu scripta, quibus multum tribuimus, secuti: at more Romano, de eo fit quinto calendas Augusti: quo die pluribus scribemus.

S. Mamiliani martyris.) De quo litteris traditum est in gestis Sanctissimi Urbani pont. cuius dies natalis est VI I I. calendas Iunii. In martyrologio Bedæ scribitur, Sancti Maximiliani, sed S. Mamiliani retinimus, ut in plerisque aliis est.

S. Petri diaconi.) Ex martyrologio, M. S. Is est, qui tam præclarum, ut diximus, testimonium dedit scriptis Sanctissimi pontificis Gregorii.

S. Petri martyris.) Euseb. lib. 8. hist. eccl. cap. 6. Vsuardus, Beda & ceteri id generis scriptores.

S. Egduni.) Alias, Egdunii: de quo, & Sociis septem scriptum est breuiter a Beda, & Vsuardo.

In Brittannia.) Minori scilicet. S. Pauli Episcopi Leonensis: cuius vitam breui commemorat Aequilinus lib. 3. cap. 194.

Tertio idus Martij.

SS. martyrum, Macedonii, Patritiæ, & Modestæ.) Anno Domini cxc. Maximiano 11. & Ianuario Coss. De his martyribus Vsuardus, Beda

NOTATIONES.

Beda & Ado, breuiter scribunt. fuit Patritia, Macedonii coniux, Modesta filia.

SS. Theustæ, Horris, Theodoræ, & reliquorum.) Vsuardus, Beda, & M. S. Codd.

Hermopoli.) Alias, Hermupoli; vt scribitur in Itinerario.

S. Sabini martyris.) Cuius vitam e græco carthophilacio breuiter conuertimus: at Metaphrastes pluribus exponit, vt est apud Surium in tom. 2.

SS. martyrum, Africani, Puplii, & Terentii.) E tabulis græcis.

S. Euphrasie virginis. Vsuardus, & Surius. Hic in tomo secundo, quem de sanctis contexit, sermone complexus est huius virginis vitam: quæ, in vitis patrum etiam impressa extat.

Beatorum martyrum, Ruderici presb. & Salomonis.) De quibus S. Eulogius scribit in Apologetico.

S. Leandri.) Vt fit in ecclesia Cordubensi. De eo supra scripsimus.

In monasterio Cluniacensi.) Quod, a Guilielmo I. Aquitanie Duce, non longe a Mastica urbe in Burgundia ædificatum, multos peperit, & sanctitate, & doctrina claros viros, vt, Odonem, Odilonem, Vgonem, & alios, quos alio loco commemorauimus. Ab eo monasterio ordo Cluniacensis nomen accepit: qui ordo monasteria olim habuit duo millia, & Romæ potissimum tria, vnum Sancti Pauli, via Ostiensi, à Ioanne XII. pont. concessum, alterum Sancti Laurentii, tertium Sanctæ Agnetis, vtrunque etiam extra vrbis mœnia situm.

Translatio, S. Concordiæ.) E martyrologio Romano.

Pridie idus Martij.

Beatissimorum martyrum, Quatraginta septem.) Alias, Quatraginta nouem, vt Maurolycus legit: sed in omnibus fere Martyrologiis, & scriptis, & impressis scriptum est, Quatraginta septem: de quibus relatum est in acta Processus martyris, cuius dies natalis est VI. nonas Iulii.

S. Zachariæ pont.) De quo scriptum in lib. pontif. cap. 93. & tom. 3. concil. Huius pontificis res pie, utiliterque gestas, Sigonius denique præter ceteros diligentissime persecutus est lib. 3. de regno Italiae.

Is S. Gre-

In S. Gregorii libris maximopere delectatus, græce reddidit, vt diximus, eius pastorales.

Beati Sagoris Episcopi, & martyris.) Alias, Sagaris. Hic Laodiceæ Episcopus 11. S. Lucio successit.

SS. martyrū, Petri, & Aphrodisii.) Alias, Euphrōdofii, sed in omnibus libris scriptū est, Aphrodisii: de his martyribus Victor Vticēsis. SS. martyrum, Donati, Effrosi, Fruminii.) Beda, & M.S.

Beatissimorum martyrum Felicissimi, & Frontinæ.) Beda item.

In Pidne.) Quæ alio nomine Cydna uocatur, vrbs Macedonia.

S. Alexandri martyris.) Vt a græcis tabulis accepimus.

SS. Recuperati, & sociorum martyrum.) Ex M.S.

S. Lazari Episcopi & conf.) Ex calendario perantiquo & volumine manu scripto, ecclesiæ Mediolanensis, atque ex annalibus item Bosii. De S. Lazaro Episcopo Med. versus extant, ab Enodio, Episcopo Ticinensi, conscripti.

S. Innocentii Ep.) Ex tabulis sanctorum ecclesiæ Veronenfis.

S. Leonini Episcopi.) Repone, Leouini, vel, Leobini, ut est apud Demachorem.

Translatio. S. Bonauenturæ.) Quæ celebrata est anno Domini MCCCCLXXXII.

Idibus Martij.

Sancti Longini martyris.) Beda, Vsuardus, & Metaphrastes: quī pluribus illius martyrium explicat, vt est apud Surium in tom. 2. de Sanctis. Eiusdem meminit S. Antoninus in chronicis part. 1. tit. 6. ca. 25. Illius gesta, litteris mandata, extant Louanii in basilica SS. Petri, & Martini: sed pleraque in apocryphis censentur, præsertim quæ de apocrypho Nicodemi euangelio sumpta sunt. In Græcia eius dies natalis celebratur xvii. cal. Nou.

Bethania.) Quæ est in Palæstina uicus Marthæ, & Mariæ, in montis Oliueti latere situs, secundo ab vrbe Hierosolyma milliario: ad quem vicum CHRISTVS Dominus aliquando diuertit, Matth. 21. Mar. 11. Luc. 10. Ibiq; Lazarum Bethaniensem, a morte excitauit. Ioan. 10.

S. Aristo.

NOTATIONES.

S. Aristobuli.) Cuius S. Paulus meminit in ep. ad Roma. Dorotheus in Synop. Volaterranus in com. lib. 19. & Græci in Menologio: qui illum *τῆς ἑραβίας* Episcopum dicunt.

Theſſalonica.) quæ Macedoniæ metropolis, vulgo Salonich, tantarum rerum gloria celebris, Turcarum imperio hodie paret. Primo Theſſalonicenſes ab Sancto Andrea Apoſtolo fidei doctrina inſtructi ſunt; ad quos deinde beatus Paulus Apoſtolus profectus, & apud Iaſonem, ciuem Theſſalonicenſem, pium hominem, aliquot dies diuerſatus, magno certamine, euangelium docuit: indeque in tempeſta nocte abire coactus, cum illuc, ut inſtituerat, redire per inſidias non potuerit, eoſdem duabus epistoſis cohortatus eſt ad fidei Chriſtianæ doctrinam. Eorum Episcopis. i. fuit, Siluanus ab eodem Apoſtolo creatus. Alexander Theſſalonicenſis ſubſcripſit concilio Nicæno priori.

S. Matronæ martyris.) Beda, Vſuardus, & ceteri Latini ſcriptores, tum Græci: qui illius diem natalem agunt ſexto calendis Aprilis, vt e Menologio, & Horologio cognouimus.

Beatorū martyrū Agapii, Timolai, Puplii, & ſociorū.) Qd̄ de his in martyrologiū retulimus, ſummatim conuertimus e græcis libris.

Beati martyris Nicandri.) E græco Carthophylacio, & Menologio. Eſt autem alius Nicander, Myreorum Episcopus: cuius celebritas in Græcia agitur pridie nonas Nouemb.

S. Leocritiæ.) Cuius uita, & martyrium exponitur in uita Sancti Eulogii martyris; & corpus in Hispania Oueti reconditur: quo loco vbique legitur, Lucritiæ; ſed nos, S. Leocritiæ, ſcripſimus, ſcholia ſecuti Ambroſii Moralii in Eulogii libros.

Reate.) Quæ antiquiſſima Sabinorū vrbs, quatrageſima millia paſſuum Roma ditans, vulgo Rieti, nuncupata, umbilicus Italiæ putatur. Huius vrbs Episcopus, Gaudioſius, in concilio Lateranenſi interfuit Martino i. pont. Hadrianus in concilio Conſtantinopolitano, Agathone pont.

S. Probi.) Ex tabulis eccleſiæ Reatinæ. S. Probi meminit S. Gregorius lib. 4. dial. cap. 12.

S. Tranquilli Ep. & confes.) De quo S. Gr. Tur. lib. de gloria confes. cap. 44.

Decimo Septimo Calendas Aprilis.

S. Cyriaci martyr.) De quo memoriae proditum est in actis S. Marcelli pont. quæ Surius in tom. I. excipit. Meminit hoc die eiusdem Beda, & Vsuardus item. Romæ cœmeterium Sancti Cyriaci fuit via Ostiensis.

In cataxta extensus.) Cataxtam nominat S. Cyprianus lib 3. ep. Est autem cataxta locus editior: in quo de martyribus sumebatur supplicium, τὰ βαθρὰ græce. Tu uide Pammeliū in ead. ep.

S. Hilarii Ep. & Tatiani diaconi. Alias,) Datiani, sed, Tatiani passim scribitur in Martyrologiis, & scriptis, & impressis.

In Cilicia.) Caramania hodie: Cuius prouinciæ Metropolis, Tarsus, cum beatum Paulum Apostolum genuit, tum fidei Christianæ. doctorem eundem habuit: ut mirum non sit tot in locis, tanta disciplina, grauitate, & constantia, olim Christianam religionem per tot celebres ecclesias Ciliciam coluisse, quæ a tam magno doctore, nascens euangelii initio, fidei mysteriis imbuta sit. De Tarsensi ecclesia restantur historiæ, eademque Episcopus illius magnos uiros fuisse declarant, sicut martyres etiã Tarsenses præclare pro CHRISTI gloria dimicasse ostendunt. Primò Iason, Tarsi Episcopus, ab eodem Apostolo consecratus est. Theodorus præterea Tharsensis, cum decem aliis Ciliciæ Episcopis, adfuit in concilio Niceno priori.

S. Iuliani martyr.) E græcis monimentis accepimus huius martyrium.

SS. martyrum Decem.) Quorum celebritatem hoc die Græci agunt, ut ex illorum Calendario perspeximus.

S. Heriberti Episcopi.) Alias, Hereberti: cuius uitam, quæ apud Surium in tom. I. extat, Rupertus, abbas Tuitiensis, scripsit: antea uero eundem, S. Matri Ecclesiæ Romanæ dicatam, Lambertus Leodicensis, duobus libris complexus est,

S. Patricii Ep. & confes.) Vsuardus, & M. S.

S. Illicii Ep. & confes.) Beda, & M. S.

NOTATIONES.

Decimo sexto Calendas Aprilis.

In Scotia.) Quæ Britanniaë insulae nomine olim cõprehensa, religionem Christianam suscepit, Eleutherio pont. Max. M. Antonino, & Aurelio Commodo, Imp. AA. Lucio Rege, Aristobulo, Fugatio, & Damiano apostolicis viris, anno Domini clvi. Quo tempore quãuis fidem acceperit; at Episcopus primum eidem datus est Palladius diaconus, Cælestino Pont. Max. Theodosio minori, Imp. anno Domini ccccxx. Porro Scotiae nomine in martyrologio intelligitur Hibernia, cuius Episcopus primus fuit, S. Patritius. de quo hoc ipso die fit in ea insula: vbi passim illius sancti imago exprimitur serpentibus, ad eius pedes abiectis; quoniam diuina illius virtute hoc mirabiliter fieri traditur, vt nulla venenata bestia ibi viuat; id quod narrat Beda lib. 1. cap. 1. hist. ang.

S. Marię martyris.) Cuius martyrium pluribus exponitur a Beda, vt est item in martyrologio Cremonensi, quo vsi sumus.

S. Agricolai Ep. & conf.) Ex codice M. S. Alias, Agricolæ: cuius mētio fit in vita S. Germani, Episcopi Parisiorum, & apud Greg. Tur. lib. 5. cap. 45. hist. fran.

S. Gertrudis virginis.) Ex calendario, & Indiculo Belgii, & martyrologio perantiquo. Tu præterea uide Surium tom. 2. de sanctis.

SS. confessorum, Colonati, & Totuani.) Artimanus monachus in annalibus.

Decimo quinto Calendas Aprilis.

S. Alexandri Episcopi, & mart.) Vsuardus, Beda, Eusebius lib. 6. hist. eccl. Nicephorus in chron. & S. Hieronymus in libro de vir. ill. Is est, cui Clemens presbyter ecclesiae Alexandrinæ librum scripsit contra eos, qui in Iudæorum errore versabantur. Epistolas præterea illius multas, præsertim vnam ad Antinoitas, alteram ad Antiochenses legit idem S. Hieronymus: qui magnam partem commentariorum ad Galatas se ab illo accepisse fatetur. Martyrio coronatur, quo anno S. Babylas, anno Domini cclv. Gallo, & Volusiano coff.

S. Cole-

S. Colestici mart.) Beda.

Beatorum martyrum, Aprilis, Ceruoli, Eucarpionis, & sociorum decem mille.) Ex Beda, martyrologiis, M. S. & annalibus rerum ecclesiasticarum.

S. Narcissi Episcopi, & mar.) De quo scriptum est in gestis S. Afræ martyris: cuius dies natalis agitur nonis Aug.

S. Eduardi regis & martyris.) Cuius vitam, in antiquis exemplaribus, manuscriptis, explicatam, Surius luculente narrauit in tom. 2. de Sanctis. In martyrologio Maurolyci scribitur, S. Eldeburdi, sed deprauate.

S. Cyrilli Episcopi.) Cuius celebritatem adscribit Surius pridie huius diei, sed Græci hoc ipso die illam agunt, vt e Menologio apparet. Huius Cyrilli Alexandrini meminit concilium œcumenicum v. 1. 1. & alterum, Martino 1. Pont. habitum; ac S. Hieronymus item. Vitam, ex historiis ecclesiasticis à Ioanne Grodecio perbelle contextam, Surius adscripsit in tom. 2. de Sanctis.

S. Tretici Ep. & mart.) Ex tabulis Sanctorum Episcoporum ecclesiæ Antisiodorensis, & ex Demochare lib. 2. de sac. Missæ.

S. Spetiosæ virginis.) Vt est apud Molanum.

S. Anselmi Episcopi.) Ex annalibus Artimani monachi, Sigeberti, & tabulis ecclesiæ Mantuanæ.

Decimo quarto Calendas Aprilis.

S. Ioseph conf.) Cuius in ecclesia Græca commemoratio fit v. 11. Cal. Ian. De festo autem illius die vel in aduentu, vel in octaua Purificationis celebrando pluribus differit Ioannes Gerso in part. 4. operum suorum. De S. Ioseph præterea extat homilia S. Bernardi, altera item Petri Cardinalis Aliacensis. De eodem scriptum est in euang. Mat. 1. Luc. 1. 2. Fuit is faber, non ferrarius, vt quidam opinati sunt, sed lignarius, vt Iustinus sentit in dialogo contra Tryphonem, beatissimæ virginis Mariæ sponsus, annum agens octuagesimum, sicut Epiphanius scribit; sed hac ætate illum fuisse, atque ex apocrypho libro sumptum esse, Gerso censet, idem-

NOTATIONES.

idemque existimat Ioannes Nesselius, ut hac ipsa de re multis Mo-
lanus disputat in lib. de pict. cap. 62.

Surrenti.) Quæ Campaniæ urbs, alio nomine Petræ Syrenum,
uulgo nominatur Sorriento.

SS. martyrum, Quinti, Quintilli, Quartillæ, Marci, & sociorum
IX.) Ado, Vsuardus, Beda, & M. S. Addidimus Florentii, ex libris ma-
nu exaratis.

Albigauni.) Quod Liguriæ oppidum, alii Albingaunium, alii Al-
bingam uocant, uulgo Albenga.

Beati martyris Caloceri.) De quo scriptum est in actis SS. marty-
rum Iouitæ, & Faustini. Eiusdem meminit Vsuardus, & Canisius,
Ado autem XV. calendas Martii: at XIII. calendas Maii, de eo fit in
ecclesia Mediolanensi. in cuius libris, manu scriptis, illius martyrii
pluribus exponitur.

S. Claudii martyris.) Vt e græco codice accepimus.

S. Pancharii martyris.) sicut in Menologio, unde sumpsimus, græ-
ce scriptum est.

S. Hilariæ, & Coniugis.) Græce exaratum utriusque martyrium
est.

S. Theodori presbyteri.) Alias, Diodori, ut græce illius, & Ma-
riani, sociorumque martyrium enucleate præscribitur.

S. Ioannis confes.) Vsuardus, Ado, Beda, alii item. sed in martyro-
logio Cremonensi pluribus illius uita narratur, quæ a Ioanne Episco-
po Spoletici scripta putatur. Tu præterea uide Surium in tomo 2. de
Sanctis.

S. Leontii.) Martyrol. Rom. uetus,

S. Zandoaldi presbyteri.) Cuius uitam, a Nodgero, Leodii Epi-
scopo, litteris consignatam, Surius adscripsit in tomo 2. de Sanctis.

Decimo tertio Cal. Aprilis.

S. Ioachini confessoris.) Huius diem natalem Græci agunt quin-
to idus Septembris, aliqui XVI. calendas Octobris, ut scribit Mas-
seus in chronicis. Ecclesia uero Churriensis quinto idus Decembr.

Qua

Qua de re tu uide Clithoueu in hymno S. Ioachimi. meminit Epiphanius contra haer. 79. Damascenus lib. 4. cap. 15.

S. Archippi.) Cuius meminit S. Paulus in ep. ad Colos. c. 4. Vfusardus, Dorotheus, & Graeci praeterea in Menologio, & Horologio: quo libro diem illius natalem ascribunt xi. calendas Marcias.

SS. Pauli, Cyrilli, Eusebii, Iosephi, & sociorū 1111.) Ex martyrologio, qui S. Hieronymi putatur, atque ex codice M.S.

In urbe Amisino.) Alias, Amisso: quae urbs Ponti nobilissima, alio nomine Amasia uocatur, a Ptolomæo aliquando Polemonium, aliquando Pharnacia. In Ponto, initio praedicationis ab Sancto Petro Apostolo euangelium disseminatum est. Fuerunt pontici ciues, Aquilæ duo, unus, qui uetus testamentum graece uertit; alter Priscille maritus, ac beati Pauli Apostoli familiaris, cuius S. Lucas in actis meminit cap. 18. in Pontum S. Ioannes Chrysofostomus relegatus, in Oppido Pythiunte aliquandiu mansit. Pontici Episcopi in concilio Nicæno 1. interfuerunt Longinus Neocæsariensis, Domnus, Trapezuntius, Stratophilus Pryusius.

Sanctorum CHRISTI martyrum, Alexandriae, Claudie, Ephrasie, Matronae, & reliquarum.) Quarum, septem scilicet piarum feminarum martyrium, graece expositum, summatim conuertimus.

Sancti Rhodiani.) Cuius uitam, primo uersibus, deinde soluta oratione a Beda conscriptam Surius retulit in uolumen 11. de Sanctis.

S. Vulfranni.) Huius uita, a Iona monacho litteris consignata, extat in eodem uolumine Surii.

Duodecimo Calen. Aprilis.

Sancti Benedicti Abbatis.) Cuius dies natalis etiam in Graecia agitur, sed pridie idus Martii, ut in Menologio notatur: Aliis locis quinto idus Iulii, quo die celebratur, translatio. Cum enim dies natalis eius in Quatagesimam cadat, quo tempore ex antiquo ritu de Sanctis fieri non solebat, ad certum illum mensis Iulii diem celebratur.

NOTATIONES.

Britas eius dilata est, ut Radulphus Tungrensis scribit. De Sancto Benedicto sermones tres extant Guerrici abbatis Igniacensis, & unus Honorii presbyteri, alter Odonis abbatis Eloriacensis. Vita illius græce conscripta est, & latine in primis a Sancto Gregorio 1. pont. libro 2. dialo. capi. 34. Quam uitam deinceps uersibus contexit Marcus poeta, ut Sigebertus testatur cap. 33. de uir. ill.

S. Serapionis Anachoritæ.) De quo scriptum est in uitis patrum, & in historia Tripartita lib. 8. c. 1. ab Vsuardo item breuiter in mart. & a Beda.

Sancti Lupicini Episcop.) Hunc, & Beda, & Vsuardus, & alii abbatem nominant, & ita in martyrologio reponendum censemus. De Lupicino enim episcopo, fit 11 nonas Februarii, quo die de eo scripsimus.

S. Benedicti monachi.) Cuius Sigelbertus mentionem facit in chronicis, & S. Gregorius lib. 3. dial. cap. 18.

Vndecimo Calen. Aprilis.

Narbonæ.) Hæc Narbo etiam uocata, a qua, prouincia Narbonensis nomen accepit, olim amplissimum totius Galliaë emporium, initio fere euangelicæ predicationis fidem accepit ab Sancto Paulo, de quo fit hoc die, apostolorum discipulo. Natus in ea urbe est sanctissimus martyr Sebastianus.

S. Pauli.) Cuius diem natalem Beda adscribit idibus Decembris, Vsuardus pridie calendas Aprilis.

Sancti Aphrodisii Episcop.) Vsuardus, Eifengrinus in cent. 1. Volaterranus comm. libr. 3. De eo ecclesiæ Narbonensis monumentis traditum est.

SS. Callinixæ, & Basilisæ.) Vt e græcorum tabulis animaduertimus.

Sancti Basilii presbyteri, & martyris.) Hic presbyter & martyr, alius ab eo est, quem ecclesiæ Ancyranaë Episcopum, Macedoniaë partis cum Eustatio Sebastiano principem fuisse, a S. Hieronymo accepimus. Id uero cum ex temporum ratione perspicuum est, tum
ex iis,

ex iis, quæ prodita sunt, ecclesiasticis monumentis Græcorum, qui ex perueteri instituto, Basilii huius martyris celebritatem religioſis precibus, diuinisſque laudibus agunt hoc ipſo die. Hunc Baſileum plerique uocant: de cuius martyrio ſcriptum eſt in lib. V l. Trip. hiſt. cap. 14.

SS. martyrum, Saturnini, & ſociorum IX.) Victor lib. 1. perf. Vandalicæ.

S. Saturi confessoris.) Idem Victor eo ipſo libro cap. ult.

SS. martyrum Decronii, & Alionis.) Beda.

S. Leæ uirginis.) S. Hieronymus in ep. ad Marcellam.

S. Catharinæ uiduæ.) Cuius uiram, mirifice religioſeque actam, luculenter exponit Surius in tom. 2. de Sanctis.

Decimo Calendas Aprilis.

SS. martyrum, Liberati, & coniugis, ac filiorum.) Alias, Liberii ſed Liberati, ſcripſimus, ut in perfecutione Vandalica apud Victorē extat.

Adrumenti.) Vt a Plinio appellatur, ab aliis Hadrumentum cum aſpiratione, a S. Hieronymo, uel a Beda potius. at Adrumentis, urbs Africæ, uetèrum ſcriptis notiſſima, hodie Machomedia. Adrimetinaſ coloniam Cyprianus epiſt. 45. uocat. Huius urbis mentio fit in actis Apoſt. cap. 25. apud S. Auguſtinum, Vict. Vtriemſem hiſt. Vand. lib. 3. Ptolomæum, Solinum, Cæſarem, Saluſtium, & alios. Concilio Carthagenſi 1. Polycarpus ab Adrumeto ſubſcripſit. Non deſunt uero, qui Adrumentum, ut nos ſcripſimus, uocant, ut pote S. Auguſtinus, Victor, & alii.

SS. Victoriani, Veroli Secundini, & ſociorum uiginti.) Ex libro 3. eiſdem Victoris de perfec. Vandal. a quo nomina accepimus aliorum item, quorum martyrium diei huic adſcripſimus, martyrologium, manu ſcriptum, ſecuti.

S. Proculi Ep.) Ex tabulis eccleſiæ Veronenſis, & conſtitutione Synodali, eiſdem eccl.

S. Theodori preſbyteri.) Vſuardus, & M. S.

S. Iuliani.) Idem.

NOTATIONES.

Inuentio SS. martyrum Dionysii Episcopi, Rustici, & Eleutherii presby.) Ex M.S. Idemque est apud Maurolycum.

Nono Calendas Aprilis.

S. Pigmenii presbyteri,) Cuius martyrium Beda enucleatius perscripsit, quam Vsuardus, Ado, & alii.

SS. octo martyrum, Timolai, Dionysii, & reliquorum;) De quibus memoriae proditum est ab Eusebio lib. 8. hist. eccl. cap. 13.

SS. mart. Muritæ, & aliorum clericorum.) Ut de iis scriptum est a Victore Vticensi.

S. Agapiti.) Alias, Agapeti: qui Synadæ in Phrygia Episcopus extitit, sicut a Suida accepimus, & a Socrate item lib. 3. ca. 7. hist. eccle.

S. Seleuci.) Vsuardus, & M.S.

S. Latini Episc.) Ex tabulis Sanctorum ecclesiæ Brixienfis, & analogibus urbis Bergomi.

Octavo Calen. Aprilis.

Annunciatio beatissime uirginis Mariæ.) In ordine Romano, Annunciatio S. Mariæ, & in Micrologo cap. 48. & Antiphonario. S. Gregorii itidem inscribitur. In libro sacramentorum autem, Annunciatio beatæ Mariæ; de qua a S. Luca euāgelista in euāgelio scribitur capit. 1. Huius diei celebritas cum in hebdomadam Sanctam frequentius incidat, quo tempore quoniam solemniter ob passionem Christi Domini agi non potest, placuit olim Toletani concilii patribus in aduentum Domini, nempe ad decimum quintum Calendas Ianuarii illam transferri, ut rem totam scribit auctor Micrologi cap. 48. & Radulphus Tungrensis prop. 16. Idque in ecclesia Ambrosiana seruetur, in qua moris est illam solemnissime agi die Dominico, Natalē Domini proxime præcedēti. More autē Romano, quemadmodum & agatur, & transferatur, Durantius lib. vii. c. 9. Beletus, & Sicardus exponūt, Syri Christiani illā solēniter agunt in sabbato S. Græci hoc die. Extant de sanctissimo hoc mysterio libri, & latini, & græci,

græci, tum conciones præterea quam plurimæ Sanctorum patrum, ut Anastasii, Chrysofomi, Andreae Cretensis, Sancti Augustini, Sancti Bernardi, Innocentii Papæ tertii, Guerrici Igniacensis, Iuonis, Brunonis Cartusienfis, Radulphi Ardentii, Honorii presbyteri, & aliorum.

S. Jacobi Apostoli.) Cuius martyrium in hunc diem cadit, sed celebritas transfertur ad octauum calendas Augusti, ut & de hoc, & aliis quibusdam festis diebus scribit Petrus Damianus in libro, qui dicitur, Dominus uobiscum, cap. 15.

S. Cyrini marty.) De quo scribitur in actis, quæ apud Surium extant, Valentini presbyteri. Illius præterea martyrium litteris mandauit Anastasius Bibliothecarius, Vsuardus breuiter meminit, ac Beda item.

Beatorum martyrum CCLXII.) Ex annalibus mart. & cod. M. S. Eorum martyrium breui narrat Vincentius lib. x. cap. 98.

Sirmii.) De quo alias diximus.

S. Irenæi Epif.) Vsuardus, Beda, & M. S.

S. Dulæ uirg.) Vsuardus, Beda, & M. S.

S. Egberti.) Ex annalibus rei ecclesiasticæ.

S. Numberti Episc.) Ut a Molano accepimus.

In Antro.) Quæ insula Galliæ est, in Garumna fluuio sita: cuius Mela meminit lib. 3.

S. Hermelandi.) Qui monasterii Antrensis abbas. r. fuit. Eius uita, ab monacho item Antrési conscripta, deinde ornatius a Surio exposita, legitur in tomo 2. de Sanctis. Hoc ipso die, nempe viii. Calendas Aprilis, CHRISTVS Dominus cruci affixus est, sicut Sancti patres ac doctissimi uiri frequentes in hanc sententiam eunt, in primisque Sanctus Augustinus, Chrysofomus, Cyrillus Alexandrinus in epistola, ad Synodum Carthaginensem, Beda, Albertus magnus, Gerbandus, Campanus, & alii plerique omnes. Nicetas, & ecclesia Græca x. calendas Aprilis, Theophilus Cefariensis xi. calendas, itidemque olim ecclesia Gallicana, Lactantius Firmianus, & cæteri, qui tabulam cycli magni sequuntur, VII. calendas Aprilis, alii, ut Paulus Sempronienfis, III. Nonas; alii subducta e græcis tabulis supputatione, I V. nonas Aprilis passionem Domini ad-

NOTATIONES.

scribunt. De toto hoc genere quæstionis cum alii differunt, tum pluribus Honofrius libro comm. 2. de festis. Sed hæc hæctenus, cum iudicium sit sacrosanctæ catholicæ, apostolicæque ecclesiæ Romanæ.

Septimo Calen. Aprilis.

S. Castuli mart.) De quo a notariis S.R.E. relatum est in acta beati Sebastiani martyris, quæ in tomo 2. Surius exscripsit. Breuiter illius martyriū Vsuardus exponit, sed pluribus Beda: qui Cetarium præterea palatii nominat, at pro Cetario Zetarium reponi oportet. Præerat enim is Zetis. erat autem Zeta, locus capax unius lecti cum duabus sellis: qui velis obductis, & reductis, modo adiicitur cubiculo, modo aufertur. De Zetis instructis legitur in oratione **S. Sebastiani. Beatissimorum mart.) Petri, Martiani, Iouini & aliorum.)** Ex M.S.

Pentapoli in Lybia.) Cuius regionis tractus, à quinque urbibus uocata, Pentapolis etiam, Cyrenaica dicitur. Quæ urbes hæc sunt, Berenice, Arsinoe, Ptolomais, Apollonia, & Cyrene. Is tractus cum reliqua Africa, hodie Barbaria nuncupatur. Huius Pentapolis aliquando meminit S. Lucas in actis ap. Episcopi Pentapolitani in concilio Nicæno interfuerunt, ut Dates Berenice, & alii, & in Mileuitana item Synodo.

SS. Theodori ep. Irenæi diaconi, & aliorum.) Vsuardus, Beda, & cod. M.S.

SS. marty. Montani presbyteri, Demetrii diaconi.) Idem, qui supra.

S. Felicis.) E tabulis ecclesiæ Treuiensis.

S. Ludgeri.) Vide Surium.

Sexto Calen. Aprilis.

S. Martiniani Episcopi.) Alias, Martiani.

S. Alexandri mart.) Vsuardus, & M.S. cod.

S. Ioannis hæremitæ.) Beda, Vsuardus, & cod. M. S. Ruffinus libr. 11. cap. 19. S. Augustinus. lib. de cura pro mort. c. 17. & de ciui. Dei lib. 5. cap.

cap. 26. Euagrius, & Palladius capit. 43. histo. Laus. Sigelbertus in
chron. Cassianus lib. 4. de vit. pat. Heraclides, Cassiodorus lib. 9. cap.
55. hist. Trip. & Prosper in chron.

SS. martyrum Zanitæ, Lazari, & sociorum septem.) Ex M.S. cod.
Metaphrastes, in martyrio Ionæ, die 29. Martii.

S. Ruperii Episco.) Ruperii: cuius uitam, luculente explicatam,
legimus apud Surium in tom. 2. de Sanctis.

S. Archibaldi abbatis.) Ex M.S. cod.

Resurrectio Domini nostri IESU CHRISTI: quam alii de-
cimo, alii septimo, nonnulli quinto calendas, alii calendis, quidam
quarto, & præterea aliqui tertio nonas Aprilis, extitisse scribunt.
Sed complures in ea sententia uersantur, ut hoc ipso die, nempe sex-
to Calendas Aprilis Christum Dominum resurrexisse affirmant.

Quarto Calendas Aprilis.

SS. Prisci, Malchi, & Alexandri.) Euseb. lib. 7. hist. eccl. c. 11. Vsuar-
dus, Beda, & alii. His martyribus Nicolaus monachus socios addit,
Marcum, Asterium, & Senatorem.

Beatorum martyrum, Adaucti, & Dorothei.) Vt ex codice scripto
accepimus. Castoris. Ex Vsuardo.

SS. Martyrum Rogati, Successi, & aliorum XVI.) Beda, & cod. M.S.

S. Herodionis mart.) Huius diem natalem alii celebrant sexto
idus Aprilis: nos, codicem græcum secuti, illius celebritatem ad-
scripsimus huic diei. Fuit is, Patrarum Episcopus: cuius meminit S.
Paulus in ep. ad Rom. 16. Dorotheus in Synopsi, Stephanus Ep. Gre-
cus in uita S. Petri.

S. Phileti mart.) De hoc, & sociis scriptum est a Græcis.

S. Gumtramni regis.) Vsuardus, ex Gregorio Tur. de gloria mar-
ty. cap. 76.

Quarto Calendas Aprilis.

In urbe Astensi.) Quæ in Liguria sita, a Nouaria non
longe distans, ab initio prope prædicationis Euangelicæ,

NOTATIONES.

fidem suscepisse conicitur ex martyrio S. Secundi: cuius hoc die celebritas agitur. Is martyrio coronatus traditur, Anno Christi Domini CXXXIII. Hadriano Imp. Augurio, & Sergio coff. Quo anno Quadratus, discipulus Apostolorum, & Aristides, Philosophus Atheniensis pro Christiana religione libros apologeticos scripserunt ad eundem Hadrianum: quem anno postero, qui fuit CXXXV. Tiberio, & Siluano coff. ecclesiam Dei oppugnare desisse, memoriae proditum est, Sereno etiam Gratio legato, uiro admodum nobili, Christianorum causam præclare defendente. De S. Secundo autem traditum est, ab Vsuaro, Canisio, & annalibus Bergomensibus.

Ionæ, & Barachisii) Martyrum res fortiter, diuineque actas, Metaphrastes concione exposuit, quam apud Surium legimus in tomo 2. De iis scriptum est etiam in aliis ecclesiasticis græcorum monumentis.

SS. Pastoris, & Victorini.) Ex cod. M. S. Martyrol. Roma. & Maurolyco.

SS. martyrum Saturnini, Iulianæ, & aliorum quattuor.) Ex martyrologio scripto, ac probato, & a Molano item.

SS. Domini, Victoris, & Balbinæ.) Ex M. S.

S. Marci Arethusii.) De quo scriptum est in historia ecclesiastica Theodoriti libro 3. cap. 7. Sozomenis lib. 5. cap. 19. Cassiodori lib. 6. cap. 12. At pluribus uero illius, & in variis certaminibus constantiæ, & nobile martyrium commemorat Gr. Nazianzenus in oratione 1. contra Iulianum.

S. Armogusti.) Lege, Armogasti, alias, Armogastis: de quo & sociis scribit Victor in fine lib. 1. persecu. Vand.

S. Eustachii abbatis.) Alias, Eustasii: cuius uitam Ionas, eius discipulus scripsit.

Tertio Calen. Aprilis.

Beatissimi martyris Quirini,) Cuius martyrium alii quarto, alii tertio, ut Canisius, & nos, alii pridie Calendas Aprilis adscribunt: anno autem Domini, CXXVII. M. Valerio Messala, & Pedone coff.

coff. Passi cum eo dicuntur MCCII. de quibus Vsuardus, & Beda 4. idus Ap. De S. Quirino autem scriptum est in actis S. Alexandri Pa-
 pe, & in Martyrologio ab Vsuardo, Adone, Beda, Canisio, Isengri-
 no, & Sabellico lib. 4. Enn.

S. Reguli. Vsuardus, Canisius, S. Antoninus in chron. par. 1. tit. 4.
 capit. 28. Isengrinus in cent. 1. 1. par. 4. dist. 4. & Mombricitus item.

SS. Agapii, & Secundini Epp.) Beda, & M. S. De sociis item, quos
 in Martyrologio huic diei adscripsimus, ut pote de Aemiliano, &
 Tertulla, & reliquis scriptum est ab eodem.

S. Pastoris Epif.) De quo alias, ex cod. M. S.

S. Mamertini abbatis.) Ex M. S. item.

Pridie Calendas Aprilis.

S. Balbinæ virginis.) Beda, Vsuardus, Ado, hoc ipso die in Marty-
 rologio, at Canisius pridie calendas Martii; in quo die adscripsimus
 S. Balbinam, antiquorum auctoritatem secuti. De S. Balbina præte-
 rea Volaterranus, lib. 14. comm. & Isengrinus cent. 1. 1. par. V. dist. 1.

Amos Prophetæ. S. Hieronymus in initio com. in Amos, Epipha-
 nius, Isidorus, de uit. proph. Vsuardus in Martyrologio huius diei.

S. Anesii.) Beda, & Vsuardus. Ei præterea socios adiūximus alios,
 quorum nomina accepimus a codice manu scripto, & a Victore
 item.

S. Hypatii.) Ut scriptum est in tabulis græcorum: qui eius celebri-
 tatem hoc die agunt.

A P R I L I S.

Calendis Aprilis.

Beatissimæ marty. Theodoræ.) De qua e notariis. S. R. E. relatum
 est in acta S. Alexandri pont. & mart. cuius dies natalis agitur quin-
 to nonas Maii: scribunt præterea hoc die, Vsuardus, Beda, & alii.

SS. Vi-

NOTATIONES.

- S. Victoris, & Stephani.) Ado, Vsuardus.
 S. Venantii Ep. & marty.) Beda, Vsuardus, & M.S. codices.
 S. SS. martyrum, Quintiani, & Irenæi.) Ex codice græco.
 S. Hugonis.) Qui ab Innocentio 11. Pont. Max. in Sanctorum numerum relatus est, ut perspicuum fit, ex illius apostolicis litteris ad Guigonem, Cartusie Priorem, datis. A quo Guigone Pontificis iussu conscripta illius uita, extat apud Surium in tomo 2. de Sanctis. Eiusdem meminit Sigelbertus in Chronicis.
 S. Vualerici abbatis.) Beda, & Surius: apud quem legas licet illius uitam, in tomo 2. explicatam.

Quinto nonas Aprilis.

S. Theodosiæ uirginis.) Vsuardus, sed Beda pluribus de illa scribit, ut Aequilinus item.

Beatæ item Theodosiæ uirginis, & marty.) Hæc Tyria, Cæsareæ in Palestina; illa de qua supra, Cæsariensis, & Cappadox, extitit. De Theodosia Tyria uirgine, & martyre Eusebius scribit lib. 8. cap. 17. histo. ecclesiasticæ. Eius diem natalem Græci agunt 4. Calend. Iunii.

Sancti Amphiani marty.) Cuius diem natalem Vsuardus, & Beda adscribunt nonis Aprilis, nos uero huic diei adiunximus, conuentione Metaphrastis adducti, quæ hoc ipso die de illo habita, extat apud Lippomanum. Hunc Amphianum Liciensem plerique uocant: de cuius & Aeclesii fratris martyrio litteris proditum est etiam ab Eusebio lib. 8. cap. 14. & 15. histo. eccl.

S. Victoris, & sociorum XV.) M. S. at Beda habet, quattuordecim.

Sanctorum Marcelli, Saturnini, & Satuli. Alias, Satulli Beda item.

Sanctæ Mariæ Aegyptiacæ.) Quæ Peccatrix, uel potius penitens uocitata est, ut Pelagia item: cuius dies natalis agitur VIII. idus Octobris. Pro historiæ ratione aliqui Sanctæ Aegyptiacæ festum diem colunt quinto idus Aprilis. Eius uita a Zozima abbate primum

primum scripta, latine reddita est a Paulo, diacono Neapolitanae ecclesiae, ut scribit Sigebertus de uir. ill. cap. 69. Cōtexta est etiam a Sophronio, Hierosolymæ Episcopo. Citatur in Nicæna Synodō. 11. & a Damasceno contra sacrarum imaginum oppugnatores. Editæ est cum uitis patrum, quæ extat item apud Surium. Versibus demum exponitur ab Hidelberto Archiepiscopo Turonensi.

S. Nicetii Ep.) Beda, Vsuardus, & M. S. de eo præterea Gr. Turo. lib. de gloria confess. cap. 61. & aliis locis; & Demochares tom. 2. de sacrificio Missæ.

S. Abundii.) Ex martyrologio Romano, & M. S. e monumentis præterea ecclesiae Mediolanensis.

S. Urbani Ep.) Cuius histōria, multa exponit miracula in conferendis uitibus: ideo cum uite pingitur; non Urbanus Papa, ut notat Molanus lib. de picturis cap. 64.

S. Sancti Francisci Paulani.) Cuius uita exposita est a Sadoleto in literis canonizationis, quam Leo x. celebravit. Tu uide Surium in tom. 2.

Tertio nonas Aprilis.

Sanctarum uirginum, & martyrum, Agapis, Chioniae, & Irene.) Harum uirginum martyrium Græci celebrant XVI. Calendas Maii. Metaphrastes in concione de martyrio Anastasie matris de iis scribit, ut legimus apud Surium. Sunt qui, Theffalonicae illas martyrium subiisse scribant, ut Ado, Vsuardus, ac Beda: nos, Romæ, scripsimus, basilicæ cathedralis Bergomensis tabulas, quibus earum martyrium exponitur, secuti: a quibus non dissentit Sanctus Antoninus in chron. par. 1. titulo 8. capitu. 1. & Mombritius item.

S. Pancratii Epif. & marty.) Metaphrastes in uita SS. app. Petri, & Pauli, Nicephorus lib. 2. cap. 35. Is in Sicilia ecclesiam instituit. De eodem Vsuardus, Beda, & M. S.

Beatorum martyrum, Euagrii, & Benigni.) Vsuardus, & Beda, & alii:

SS. mar.

NOTATIONES.

SS. mart. Býthonii, & Elpidophori.) Vt in tabulis græcis scriptum est.

S. Richardi.) Episcopi Ciceſtrenſis: cuius uitam, a Radulpho Ciceſtrio libris duobus ſcriptam, Surius breui exponit in tomo 2. de Sanctis.

Pridie nonas Aprilis.

Beatorum martyrum, Pauli, Viſtoris, Nicanoris, Apollonii, & Martinianæ uirginis.) Alias, Martianæ. De Nicanore, Apollonio, ab Vſuardo, & Beda ſcriptum eſt nonis huius menſis: nos huic diei illos adſcripſimus, codices manu exaratos ſecuti.

SS. Theoduli, & Agathopodii marty.) Metaphraſtes hoc ipſo die: at Græci Nonis eorum diem natalem agunt, ut ex Horologio perſpeximus.

Mediolani.) Quæ Galliæ Cyſalpinæ metropolis, populi multitudine refertiſſima, iam inde primum ab Sanctiſſimo Apoſtolo Barnaba CHRISTI IESV ſacris imbuta, archiepiſcopos, ſancitatis laude claros, in celeſtiumque ciuium numero adſcriptos, XXXVI. habuit; de quibus in præſatione noſtra homiliarii ambroſiani breuiter ſcripſimus. Habet præterea nobiles eximia virtute martyres, Geruaſium, Protadium, Calimerum, Naborem, Felicem, Celſum, Nazarium, Sebaſtianum, Victorem, & Socios, Vitalem, & alios complures, ita ut iam inde primum a Neronis temporibus in omni fere perfecutione, egregiis, & martyrum, & epiſcoporum uirtutibus ad pietatis, fideique tuendæ ſtudium excitata ſit ciuitas Mediolanenſis. Cuius etiam eccleſiaſticis rebus acceſſio maxima, & ornamenti, & ſplendoris facta eſt a magno illo Episcopo Ambroſio: cuius dies natalis hoc ipſo die eſt, qui quoniam in quadrageſimam cadit, celebritas transfertur, ut Rad. Tungrenſis ſcribit in illius ordinationem; quæ more Romano, græco, & ambroſiano agitur vii. idus Decēbris.

Sancti Ambroſii Ep.) Et doctoris ex conſtitutione Bonifacii Pape VII. ſed de eo quidem pluribus ſcribemus ad VII. idus Decembris.

S. Iſido-

S. Isidori Ep.) In Breuiario Hispalensi. De eo concilium viii. Teranum, & Aquifgranense, Leo Papa IV. ut est apud Gratianum dist. 20. Trithemius, Vsuardus, Beda. Hic Iunior appellatus est: alter enim, Senior uocitatus, Isidorus Ep. Cordubensis fuit, cuius Sanctus August. aliquando meminit. Iunioris huius uita est apud Suri-um.

Nonis Aprilis.

SS. mart. Didymi, Quinti, Claudiani, & aliorum.) Ex M.S. cod. & annalibus Sanctorum.

In Lesbo Insula.) Quæ in occidenti Asiæ parte sita non fertilitate solum, sed urbium frequentia, clarorumque uirorum fama olim nobilis. Mitylenem præter ceteras urbem præclarissimam habet: ad quam S. Paulus Apostolus, Macedonia peragrata, nauigio uectus est, inde Chium, postridie Samum, & sequenti die Miletum, ut in actis apostolicis a S. Luca narratum est cap. 20.

SS. Quinque martyrum.) De quibus relatum est in tabulas græcas.

S. Theodoræ uirginis, & martyris, & S. Dydimi mart.) Græci hodie, ut ex Horologio accepimus, diem eorum natalem celebrant; sed Latini quarto calen. Maii, quo die de iisdem scribimus.

S. Tigernaci ep. & confess.) Ut in Martyrologio, Vsuardi est, quod Molanus auxit, atque illustrauit.

S. Vincentii confessoris.) Cuius uitam Petrus Rausanus Panormitanus libris quinque complexus est: quos quatuor Surius regulit in uolumen de Sanctis.

Hoc præterea die Sanctorum martyrum, Claudii, Diodori, Victoris, Victorini, Pappii, & Serapionis, & aliorum quoque, de quibus græce ecclesiasticis tabulis proditum est.

Octauo idus Aprilis.

S. Xysti pont. & martyris.) Quem Sistum alii Sextum, uocant; sed Xystum nos nominamus, ut in pontificalium librorum monumentis
priscis

NOTATIONES.

priscis scribitur. De quo Vsuardus, Beda, Iuo in chronicis ætate VI. Aimo lib. 4. cap. 14. Christ. rer. mem. Martinus Polonus, Marianus, Scotus, Bartolomæus Lucensis, Volaterranus, Platina, Eusebius, Nicephorus, S. Augustinus, Irenæus, & alii. Huius pontificis decreta, in canonicum ius relata, hæc apud Gratianum sunt. c. 4. 2. q. 6. c. 15. ibidem c. 19. 2. q. 7. c. 5. 3. q. 6. c. 16. ibidem. c. 18. q. 5. c. 19. 9. q. 3. c. 20. 24. q. 1. c. 39. dist. 1. de Consecr. Atque de eo quidem pluribus in notationibus, quas in Platinam contexuimus.

Hadriano Impe.) Anno scilicet humanæ salutis CXXVII.

S. Cœlestini pont.) Ex martyrologio Romano, & M.S. ac Beda: postridie huius diei acta illius in martyrologium refert. De S. Cœlestino iidem, qui supra, & Cyrillus præterea ep. 10. Prosper cōtra colatorem cap. 41. Socrates lib. 7. cap. 11. Extant in actis concilii ephesini, nuper editis, huius Pontificis epistolæ quattuor, I. ad Nestoriū. II. ad Clerum, populumq; Constantinopolitanū, III. ad Ioannem Antiochenum, Iuuenalem Hierosolymitanum, Rufum Thessalonicensem, & Flavianum Philippensem, IV. ad Cyrillum Alexandrinū. Decreta eiusdem, in iure canonico adscripta hæc sunt, c. 5. dist. 38. c. 4. dist. 59. c. 7. dist. 61. c. 12. ibidem c. 13. ibidem c. 2. dist. 62. c. 26. dist. 63. c. 3. distin. 81. c. 3. 9. q. 2. c. 13. 26. q. 6. c. 9. 30. q. 1. c. 2. 35. q. 6. c. 8. 2. distin. 4.

SS. Centum, & uiginti martyrum.) Ex M.S.

SS. Firmi, Romani, Donati, & Clunii.) Ut accepimus ex annalibus ecclesiasticis.

S. Vuilhelmi.) Tu uide Surium in tom. 2.

S. Theodori.) Gennadius lib. de uir. ill.

Septimo idus Aprilis.

S. Egesippi confessoris.) De quo paucis Vsuardus, at Beda pluribus. Eusebius præterea lib. 4. hist. eccl. cap. 8. 10. & 12. Nicephorus lib. 4. c. 7. & item S. Hieronymus lib. de uir. ill. cap. 32.

Beatorum martyrum, Epiphani ep. Donati presby. & sociorum
 XIII.) Alias, XIV. sed Maurolyco de sociis. XIII. assentimur, ut sciti
 ptus

ptus codex habet.

S. Pleusii presby.) Alias. Pelusii, ut Vsuardus habet, Paleusii, Beda.

S. Calliopii mart.) Vertimus e græco, quicquid de eo summatim retulimus in martyrologiū. Illius uitam, a Metaphraste enarratam, legimus apud Surium in tom. 111.

In Synope.) Oppido Paphlagoniæ nobilissimo. Beatissimorum martyrum Ducentorum.) Sicut memoriæ proditum est græcis litteris.

S. Saturnini ep.) Ex tabulis Sanctorum ecclesiæ Veronenfis.

Sexto idus Aprilis.

SS. mart. Timerii, Maximi, & sociorum.) Ex M. S. cod.

SS. mart. Ianuarii, Maximæ, & Machariæ.) Beda.

S. Concessæ mart.) Idem Beda.

S. Dionysii Episco.) S. Hieronymus de uir. ill. cap. 73. Euseb. lib. 4. cap. 22. Nicephorus, Cedrenus, & Glycas. Hi duo martyrem illum censent. Floruit autem Sotere pont. ad quem scripsit epistolam.

S. Amantii.) Alias, Amandi; ex calendario, & tabulis ecclesiæ Nouocomensis. Eius meminit Mombritius in uita S. Gaudentii, qui in episcopatum ei successit. Fuit enim ille Nouocomi Episcopus 111.

S. Perpetui Episcopi.) Beda pluribus, Vsuardus paucis de eo scribit. Fuit Turonum Episcopus v1. Cuius Sidonius meminit lib. 4. ep. 18. Gr. Tur. lib. 2. hist. Franc. cap. 14. & lib. 10. cap. 31.

Translatio S. Philastrii.) De qua Rambertus, Brixia Ep. xii. scribit historiam.

Quinto idus Aprilis

Translatio S. Monicæ.) Ex martyrologio Romano, atque ex litteris Martini Quinti pont.

S. Procori.) Cuius meminit. S. Lucas act. cap. 6. Metaphrastes in uita SS. app. Petri, & Pauli, Dorotheus in Synopsi, Vsuardus, Beda, & Vo-

NOTATIONES.

& Volaterranus lib. 19. Comm. Eum alii Procorium dicunt: cuius diem natalem Græci agunt quinto Calen. Augusti.

Beatorum mart. Demetrii, Concessi, & Hilarii.) Ex calendario monasterii Bergomensis, quod est ordinis Vallis Umbrosæ.

SS. Virginum septem.) Beda, & M. S. cod.

S. Eupfychii mart.) Alias, Eutychie, sed, Eupfychii, scripsimus, ut in Horologio græce scribitur.

S. Hugonis Ep.) Ex tabulis Sanctorum ecclesiæ Rothomagensis. Fuit is Rothomagensium Episcopus. XXV.

Quarto idus Aprilis.

SS. plurimorum martyrum.) De quibus a S. R. E. notariis scriptum est in actis S. Alexandri Papæ, & mart. a Beda item, & Vsuardo.

Ezechielis propheta. Isidorus, & Epiphanius de vit. prophetarum. Beda præterea, & Vsuardus. Ioseph. heb. lib. 10. antiq. c. 5. duos prophetiæ libros, ab Ezechiele conscriptos testatur: quorum alter apocryphus ab Athanasio in Synopsi citatur. Huius prophetiæ diuinas uaticinationes, obscuras illas quidem, primus omnium S. Hieronymus commentariis præclare illustrauit.

S. Apollonii marty.) Cuius nomen solum & sociorum numerum Vsuardus scribit, nos cetera, ab aliis de eo exposita, in martyrologium retulimus.

Beatorum martyrū, Terentii, Africani, Maximi, Pompeii, & sociorum XXX.) Græce pluribus exponitur eorum martyrium, nos breui narrauimus. Tu uero uide Suriū, qui a Metaphrasste accepit.

SS. Iacobi presby. & Azæ diaco.) De quibus proditum est græcis tabulis.

Tertio idus Aprilis.

S. Leonis. pont.) Primi: cuius uita initio operum suorum, perbelle contexta, legitur; sed longe plura, a Græcis, & a Latinis sumpta, & illa

illa quidem magna, unde Magni cognomen is accepit, de eodem commemorantur. nam cum ex suis litteris librisque permulta pontificia actiones, sempiternaque memoria dignae, constant, tum & episcoporum Galliae, & Eusebii Mediolanensis, episcoporumq; Insulariae, & Theodoriti Cyrensis, & Sophronii Hierosolimitani litteris, tum denique patrum Calcedonensis Concilii luculentis testimoniis illustrantur. Tu de eo item plura colliges ex actione. 3. eiusdem concilii Calcedonensis.

Cortynæ.) Quæ ciuitas Crete nobilis, ab euangelii initio, Christianæ fidei mytheriis instructa putatur, cum beatum Apostolum Paulum prædicantem audierit; eiusque discipulum Titum Episcopum habuerit. Huius rei gratia ille inquit, reliqui te Crete, ut quæ desunt, corrigas &c. Veterum huius insulæ Episcoporum clarissimi sunt, Pinytus Gnosius, & Philippus Cortynensis.

S. Philippi Ep.) Cuius meminit Dionysius Corinthius in epistola, quam ad Cretenses scripsit, Eusebius ex illius ep. lib. 4. hist. eccl. cap. 2. S. Hieronymus cap. 40. de scrip. eccl. Vsuardus item, Beda, & MS.

Salonæ.) Aliàs, Salonis, Salonæ enim a Stephano, multitudinis numero appellantur.

S. Domnionis.) Alias, S. Domni. Quo nomine Episcopi duo concilio Nicæno priori subscripserunt, Domus Stridonensis, & Domus Bosphori.

S. Antypæ Ep. & mart.) Ut e grecis libris, & Metaphraste accepimus, quod de eo breuiter in martyrologio narrauimus.

S. Eustorgii presb.) Vsuardus.

S. Stanissai Ep. & mar.) Ex litteris Innocentii I I I I. De eo multa Gratius lib. 3. ca. 12. 13. & 14. hist. Vand. Tu lege Surium in tom. 2.

S. Sicarii Epif.) Ex tabulis ecclesiæ Lugdunensis: cuius is fuit Episcopus. XIX.

Pridie idus Aprilis.

Romæ, uia Aurelia.) Quæ & hoc nomine ab auctore, & Traiana instauratore nuncupata, ob eamq; causam Aurelia ite uerus, &

Q

noua

NOTATIONES.

noua inuenitur, per Tusciam maritimam Pisas vsque protensa. In ea, vt ex martyrologiis animaduertimus, cæmeteria extructa sunt hæc, S. Callepodii Lucinæ, S. Felicis Papæ, S. Iulii Papæ, S. Agathæ. Quibus in cæmeteriis multa corpora sanctorum recondita sunt, quæ suis locis exponimus.

S. Iulii pont.) Vsuarius, Beda, Ado, & M. S. De eo præterea pluribus scriptum est in libris pontificalibus, & annalibus ecclesiasticis, & in hist. Trip. lib. 4. cap. 15. 16. 19. & 29. Ecclesiæ illum annos xxv. præfuisse, Sozomen^o scripsit, xvi. Nicephorus, sed hic, & ille fallitur, vt alias ostendimus. Huius pontificis epistolæ permultæ extant: de quibus mētio itē fit ab Isidoro, Iuone, Gratiano, Vincentio Lirinēsi, a patribus concilii Ephesini, a Felice 11. pont. in ep. 1. ad Aegyptios, ab Athanasio in apologia 2. a Theodorito lib. 2. hist. eccl. cap. 4. Socrate lib. 2. cap. 15. & 17. Sozomeno lib. 3. cap. 8. & 10. Nicephoro lib. 9. cap. 6. 8. & 10. a Synodi Sardicenis patribus in ep. quæ est in libr. 2. hist. eccl. Theod. cap. 8. Decreta Iulii 1. in ius canonicum translata hæc sunt.

c. 3.	dist. 11.	c. 10.	ibidem	c. 12.	26. q. 6.
c. 3.	dist. 17.	c. 9. 2.	3. q. 6.	c. 1.	29. q. 2.
c. 5.	2. q. 2.	c. 1.	5. q. 4.	c. 3.	ibidem.
c. 9.	2. q. 6.	c. 9.	14. q. 4.	c. 7.	35. q. 2.
c. 10.	ibidem.	c. ult.	15. q. 3.	c. 12.	ibidem.
c. 12.	ibidem.	c. 12.	24. q. 1.	c. 13.	ibidem.
c. 17.	ibidem.	c. 40.	ibidem.	c. 7.	dist. 2. de con-
c. 4.	2. q. 7.	c. 11.	25. q. 2.		secratione.

Quam grauis autem, contra ecclesiam Dei persecutio, eo pontificis, a Sapore, Persarum rege, excitata sit, cognosci potest ex Sozomeno li. 2. ca. 8. & Ammiano Marcellino, lib. 25. nosq; alio loco perscribemus.

SS. trium martyrum, Menæ, Daudis, & Ioannis.) Martyrium Greci odis multis celebrant.

S. Zenonis Ep.) Et martyris, vt ex Sancti Gregorii testimoniis, atque ex omni martyrologio constat: idque pluribus ostenditur in libris, qui de SS. Episcopis Veronensibus nuper in lucem editus est. Hoc ipso die martyrium, vi. idus Decembris Ordinatio, xii. calendæ

as Iunii translatio Veronæ celebratur. Eius vita, a Coronato nota-
rio conscripta, Lobli extat, tu præterea lege Surium. De illius autē
sermonibus scribit Xystus in Bibliotheca Sancta.

S. Sabæ mart.) Cuius martyriū ab ecclesia Gothiæ ad Cappado-
ces, omnesque Catholicæ ecclesiæ Christianos olim conscriptū, ex-
tat apud Metaphrastē, a quo Surius accepit, & in uolumē 111. retulit.

S. Constantini Ep.) Vsuarius. & M.S.

S. Damiani Ep.) Ex calendario, & tabulis Sanctorum ecclesiæ Pa-
piensis. De eo, Paulus Diaconus lib. 5. cap. 15. de illius item epistola
lib. 6. cap. 3.

Idibus Aprilis.

Pergami.) Quæ urbs, ut Strabō scripsit, Asiæ clarissima, opibusque
floreantissima, quo potissimum tempore Artalus regnum tenuit, Si-
leno fluvio finditur, & Cæcio alluitur. Pergami ecclesiæ meminit S.
Ioannes Euangelista, ca. 1. & 2. apocalip. Quod sane argumento est,
ecclesiam Pergamenam ab apostolis primo institutam esse.

S. Carpi.) Beda, Canisius, Vsuarius, & ceteri martyrologii scri-
ptores, Eusebius præterea, ex epistola ecclesiæ Smyrnenfis, libro 4.
ca. 4. & Nicephorus lib. 3. cap. 36. hist. eccl. Regino lib. 1. Chron. Ma-
rianus Scotus lib. 2. ætat. 6. Est Carpus alius, unus e lxxii. discipulis,
cuius dies natalis a Latinis celebratur 111. idus Octob. a Græcis vii.
Kal. Iunii. Pro Christi gloria S. Carpus occisus est anno salutis huma-
næ clxix. Pudente 11. & Pollione coss. Quo anno persecutionis faci-
bus in Asia, & in Gallia incensis, Polycarpus, alique sancti uiri in-
numerabiles martyrio coronati sunt, ut rem totam memoriæ pro-
dent, & Eusebius lib. 5. cap. 1. & seqq. ac lib. 4. c. 15. & Orosius lib. 7.
cap. 9.

S. Iustini mart.) Ex martyrologiis Bedæ, Vsuardi, & M.S. Eius ui-
tam, ex libris, a se conscriptis, Ioachimus Percionius perbelle con-
tekuit. De illo in Concilio sexto, & Martini primi pont. atque ab Eu-
sebio præterea lib. 4. cap. 8. & 11. Nicephoro, Glyca, & ab aliis scri-
ptum est. Tu uero uide etiam Surium.

NOTATIONES.

SS. marty.) Maximiani, Cintilliani, & Dadae. E graecis martyrum tabulis breui uertimus, quod de iis graece pluribus exponitur.

Beatorum mart. Eleutherii, Perlæ Theodosii, & Zorli.) E graecis monumentis.

S. Hermenegildi Regis.) Ex martyrologio Vsuardi, & Bedæ, qui pluribus scribit. Eiusdem meminit S. Gregorius lib. 3. dial. ca. 31: & Gratianus in decre. c. Coepit, 24. quæst. 1.

S. Euphemæ.) Ex annalibus.) Ex martyrologio M. S.

S. Marcellini Ep.) Ex Bonino Mōbritio, & tabulis ecclesiæ Ebre-dunensis.

Decimo octauo Calen. Maij.

Beatissimorum martyrum, Tiburtii, Valeriani, & Maximi.) De quibus relatum est in gesta S. Cecilie: & Beda præterea, atq; Vsuardus cæterique scribunt. De iisdem antiphonæ, & orationes, extant in antiphonario, & libro sacramentorum S. Gregorii: & ubique fit ex Romana auctoritate.

S. Proculi marty. & S. Domnæ uirginis.) Ex Martyrologiis, manuscriptis, & impressis, Vsuardi, ac Bedæ, & aliorum.

S. Frontonis.) Ex iisdem. De eo præterea scriptum est in uitis patrū.

Decimo Septimo Cal. Maij.

Beatissimorum martyrū, Maronis, Euthychetis, & Victorini.) De iis scriptum est in libro actorum Nerei: cuius dies natalis est IV. idus Maii.

SS. martyrum, Olympiadis, & Maximi.) Ut in omni martyrologio proditum est, & in litteris martyrii Abdon, de quo in gestis S. Laurentii.

SS. martyrum, Basilissæ, & Anastasiæ.) Quarum martyriū e graecis libris expressimus, atque ex Horologio præfertim.

S. Crescentis mart.) Huius pro Christo dimicatio graece exposita est.

Translatio S. Isidori mart. Ex annalibus urbis Venetiarum.

Decimo

Decimo Sexto Calen. Maij.

SS. Martyrum, Calixti, Charifii, Martialis, & sociorū.) Aliàs pro Calixti, habent, Cælesti: sed in omni fere martyrologio legimus, sicut scripsimus, Calixti; de quo & sociis traditum memoriæ est ab Adone, Beda, Vsuardo, Vuandelb. & aliis.

Beatorum mart. Oprati, & sociorum.) De octodecim scilicet his, martyrii sociis, Cæsaraugustanis hymnū fecit Prudentius: qui hymnus IIII. est, peristephanon.

SS. martyrum, Caii, Engratiæ.) Engratis; ut Prudentius eodem hymno nominat.

S. Isidori mart.) Ex cod. M. S.

SS. mart. Felicis Ep. Ianuarii presb. & sociorum.) Quorum martyriū, Horologii tabulis græce traditū, Latine reddidimus summam.

S. Turibii Ep.) Ad quem Episcopum Astoricensem Leo I. Pōt. cōtra Priscillianistas scripsit epistolam, quæ in cæteris nonagesima tertia numeratur.

In Dacia.) Quæ alio nomine Dauia, aut Dania uocatur, regio Scythiæ Europææ fidem religionemque Christianam suscepit ab Apostolis, atque adeo ab eorum discipulis: cuius rei præter cætera illud argumento esse potest, quod in Concilio Nicæno priori adfuerunt Episcopi duo Daciæ, Marcus Metropolitanus, & Protogenes Sardicensis, aliique Episcopi, Dacis uicini.

S. Magni mart.) Ex Molani additionibus.

S. Gulielmi conf.) Ex martyrologio Maurolyci.

S. Albani marty.) Aliàs, Albini: cuius historia, Colonia impressa est.

S. Drogonis conf.) Ex calendario Indiculo Belgii. In diœcesi Cameracensi feria tertia Pentecostes dies natalis eius agitur solemniter.

Decimo quinto Cal. Maij.

S. Aniceti pont.) Martyrio coronati, Iunio, Rustico II. & Vestio Aquilino coss. Anno scilicet Domini clxiii. Huius pōt. meminerūt

Latini, & Græci, Irenæus lib. 3. cap. 3. cōtra hæreſes, Eusebius lib. 4. c. 11. hist. eccl. & in chron. Methodius in chron. Egesippus S. Damafus in lib. pont. Beda, Vſuardus, in Martyrologio, Rhegino in chron. Iuo in chron. item Otto Frigimen. libro 3. capit. 24. Vſpergen. in chron. Marianus Scotus lib. 2. ætat. 6. Polonus in chron. Volaterranus cōm. lib. 22. Nauclerus tom. 2. & alii multi. Sanctissimi Aniceti, quem Anicium plerique dicunt, in ius canonicum relata decreta, illa sunt.

c. 22.	dist. 23.	c. 1.	dist. 66.	c. 5.	q. 3.
c. 4.	dist. 4.	c. 2.	dist. 99.	c. 6.	ibidem.

De eo pont. & mart. fit vbique ex constit. Gregorii vii. quæ in Martyrologio testata fit cap. 43.

Beatissimorum martyrum, Mappalici, & sociorum.) Beda, Ado, Vſuardus, & S. Cyprianus lib. 2. ep. 6. e qua Ado accepit, quæ de iis ipsis in Martyrologium retulit; & Lucianus item in epistola, quæ ad Celerinum scripta, in operibus Cypriani nuper impressis, est xxii.

SS. mart. Petri diaconi, & Hermogenis.) Beda, Vſuardus, & M. S. Beatorum mart. Simeonis ep. Abdellæ presbyteri, & sociorum M. C. L.) De quibus Græci scribunt.

S. Helix presb.) Aliàs, Helei, sed Helix, scripsimus, vt in Eulogii libro de sanctis legimus. Huius meminit, Ado, Vſuardus, Equilinus, & idem Eulogius lib. 3. cap. 15. qui illum cum Paulo, & Isidoro, sociis martyrium subiisse scribit Era. Dcccxciiii. nempe anno Domini 856.

S. Innocentii Episc.) Ex tabulis ecclesiæ Derthonensis, & Bonini uolumine 1. de sanctis.

Decimo quarto Cal. Maij.

S. Apollonii Senatoris.) Vſuardus, Beda, Eusebius lib. 5. cap. 18. & 21. hist. eccl. Nicephorus lib. 4. cap. 25. & 26. S. Hieronymus de uir. ill. Zonaras annal. tom. 2. Ado Viçn. in chron. & b. Volaterranus comm. libr. 13. Trithemius de uir. eccl. & nos aliàs meminimus.

SS. martyrum, Eleutherii Ep. & Anthiæ matris.) De iis scribunt,

bunt, Beda, Mombritius, Vsuardus, Artimanus monachus in chroni-
cis, Nicolaus item monachus in tab. alph. qui omnes Eleutherium
Episcopum nominant: at presbyterum eundem dicunt, Ado, & Be-
linus, Patauinus: nos uero cum illis sentimus, qui eum Episcopum
censent, vt scripti etiam codices testantur. Tu vide Metaphrastem
de eo, & matre scribentem apud Surium.

S. Sabæ mart.) Vt e tabulis græcis accepimus. & Beatissimi mart. Perfecti presb.) Cuius martyrium fuse scribit S.
Eulogius libro memoriali 2. sanctorum: & ille, quisquis est, lumino-
si indiculi auctor, ab Eulogii narratione non dissentiens. Meminit
præterea idem multis locis, & Vsuardus. Incidit illius martyrium
in Eram: Dccclxxxix. in annum scilicet Domini, Dcccl. & in sex-
tam vtrique feriam, vt ex Cycli solaris supputatione animadu-
sum est.

S. Vrsuari Ep.) Huius vitam, vt Sigebertus testatum facit, lit-
teris mandauit Ratherius, Episcopus Veronensis: eandemque
versibus contexit Herigerus, abbas Lobienfis. Tu legas licet apud
Surium.

S. Galdini Ep.) Ex vetustis ecclesiæ Mediolanensis monumentis.
Illius vitam in volumen 1. de sanctis Mombritius retulit. De eo-
dem præterea aliquid scribit Hilario monachus Mediolanensis,
& Michael Carrarius in annalibus Italiæ, ac Bossius item in chro-
nicis.

Decimo tertio Cal. Maij

S. Leonis pont.) Noni: de quo Rhemis in cœnobio S. Remigii so-
lemniter fit. Eius vita, olim duobus libris conscripta, extat in Geral-
domonte ad S. Adrianum. sed de illo quidem pluribus in libro no-
tationum, quas Platinæ adiunximus.

S. Timonis diaconi.) S. Lucas act. 6. Vsuardus, Beda, Dorotheus,
Nicolaus monachus, & alii.

SS. mart. Hermogenis, Caii, & sociorum.) Vandelbertus, Beda,
Vsuardus, & M. S.

S. Vincentii mart.) Vsuardus, Beda, & M. S.

NOTATIONES.

S. Elphegi Ep. & mart.) Cuius uitam habet Surius in tom. 2. eiusdem meminit Edinerus libro 1. uitæ S. Anselmi.

Duodecimo cal. Maij.

SS. Martyrum, Simplicii, & Seruiliani.) De his scriptum etiã est in gestis Nerei, & sociorum: quorum dies natalis est IIII. idus Maii.

SS. martyrum, Victoris, Zotici, & sociorum.) De iis proditum est græcis monumentis.

S. Marcellini. De quo Vsuardus, Beda, Ado in Martyrologio, Gregorius Tur. lib. de gl. confess. cap. 69. & Mombr. par. 1. de Sanctis.

SS. Martiani, & Mamertini presb.) Ex Maurolyci martyrologio.

S. Victoris.) Vticensis. Fuit enim alius Victor Afer, Episcopus Cemenfis, qui ab orbe condito historiam scripsit: alius etiã Episcopus Cartennæ in Mauritania: cuius Gennadius meminit: alius item sextus Aurelius Victor nuncupatus, a quo scripta est historia persecutionum, quas Nero, & cæteri deinceps imperatores excitarunt. Huius S. Hieronymus meminit in ep. ad Paulum Concordiensem. Neque is porro est, ut plerisque placuit, idem de quo nunc agimus; cum hunc aliquot post S. Hieronymi ætatem sæculis extitisse perspicuum sit.

Vndecimo Calen. Maij.

S. Simeonis Episcopi, & sociorum centum.) Vsuardus, Cassiodorus lib. 3. hist. Trip. cap. 2. ac Sozomenus item lib. 2. hist. c. 8. 9. & 10. ac denique Beda, qui pluribus scribit.

SS. mart. Ianuarii Ep. Proculi, & sociorum.) De quibus relatam a Græcis est in Menologium.

S. Maximini mart.) Beda & M. S. Cod. Beatorum mart. Aratoris presb. Fortunati, & sociorũ.) Vsuardus, Beda, & reliqui.

S. Anselmi Ep.) Cuius uitam Emundus monachus scripsit: tu de Surius tom. 2.

S. Cypriani

S. Cypriani Episc.) Vt legimus in tabulis Sanctorum Episcoporum Brixia.

Decimo Calen. Maij.

S. Sotheri pont. & mar.) Cuius pridie huius diei Beda meminit, at hic dies est, quo martyrium obiit, ut Sanctæ ecclesiæ Romanæ monumentis, omniumque librorū pontificalium litteris proditum est. Quod uero Honofrius Panuinius scribit, a Damafo nullam martyrii huius mentionem fieri, in uetustissimoque bibliothecæ Palatinæ libro eundem confessoris nomine appellari; id tamen non tanti est, ut putemus illum martyrem non fuisse, cum contra ex omni Martyrologio constet. De S. Sothero Irenæus lib. 3. cap. 3. Dionysius corinthius, apud Eusebium lib. 4. cap. 19. Eusebius item lib. 5. cap. 1. & in chron. Methodius in chron. Nicephorus lib. 3. c. 25. & in chron. Anastasius bibliothecarius, Iuo chro. act. 6. Vrspergensis in Chron. Otto Frinsengensis lib. 3. c. 25. Haimo lib. 4. cap. 22. Rer. mem. Marianus Scotus lib. 2. Martinus Polonus, Alb. Crantius hist. eccl. lib. 2. cap. 1. Gotfridus Viterbiensis, Bartholomeus Lucensis, Nauclerus Volaterranus libr. 2. & alii permulti. Is a plerisque Soter, a Nicephoro Sothericus, ab aliis Sotherus uocitatus est: martyrio coronatus anno CHRISTI Domini CLXXII. Iunio Claro, & M. Aurelio Cethego coff. Huius pontificis illa sunt in decreto Gratiani.

c. 26.	distin. 23.	c. 58.	distin. 1. de conf.
c. 16.	22. q. 4.	c. 60.	ibid.
		c. 17.	dist. 2. ibidem.

De Sothero pont. & mart. Fit ex constitutione Gregorii vii.

S. Caii pont.) De quo relatum est in gesta, & S. Sebastiani, & S. Susannæ. Hic apud Eusebium ita ordine collocatus, ut Zepherino pontifici successisse putetur. Quod sane factum est non Eusebii culpa, sed interpretis uitio, qui illius sententiam male uertendo, historiam falsam reddidit. Nam Eusebii uerba græca in eum sensum cadunt, ut hic, de quo agimus, Caius, Zepherino pontifice, in ecclesiâ, magno nomine, magnaue uirtutis laude eluxerit. Græci enim rei ecclesiasticæ scriptores, qui fere omnes Eusebium consecrati sunt,

non

NOTATIONES.

non Zepherino, sed ut est, Eutychiano hunc substituunt. Appellatur hic pontifex ab optato Gaius.

Diaconis regiones vrbis diuisit.) Id verò non Romæ solum, sed in ceteris etiam frequentissimis urbibus agi statuit, prout temporum illorum, quibus ecclesia CHRISTI vbique gentium maxime oppugnabatur, ratio ab sanctissimi pontificis pietate deposcere uidebatur.

S. Agapiti pon.) Aliàs, Agapeti: cuius etiam diem natalem Græci agunt xv. calendas Maii. Eiusdem hoc die Beda meminit, & S. Greg. lib. 3. dial.

S. Epipodii mart.) De quo extat homilia Gregorii Galli: cuius homilias Emiffeni nomine Gagneus inscripsit.

S. Leonidis mart.) Quem Leontium Glycas appellat. De eodem scriptum est in gestis Thyrsi: & ab S. Hieronymo in ep. ad Pam. ab Eusebio lib. 6. cap. 2.

S. Nearchi mart.) E tabulis Græcis.

Beatorum martyrum, Melisii, Acepsemi, & sociorum.) De quibus Metaphrastes apud Surium, Cassiodorus lib. 3. Trip. hist. cap. 2. & Sozomenus lib. 2. cap. 11. 12. & 13. Vsuardus item, & cæteri id generis.

SS. Mart. Parmenii, Helimenæ, & sociorum.) Vsuardus, & M. S. Cod.

SS. Triginta mille mart.) Ex M. S. cod. & Annalibus Burchardi Dominicaniani.

S. Leonis Ep.) Ex martyrologio Roma. & tabulis ecclesiæ Sennonensis.

Translatio S. Eustathii patriarchæ.) Celebrata anno CHRISTI Domini, MCCXL.

Inuentio SS. mart. Dionysii, Rustici, & Eleutherii.) De iis, hymnos, & officium nocturnum Hilduinus abbas iussu Ludouici Imper. scripsit, ob inuentionem.

S. Maroli.) Ex monumentis ecclesiæ Eediolanensis. De eo uersus fecit Ennodius, Episcopus Ticinensis.

Nono Cal. Maij.

S. Gregorii mart.) Quem hoc die, martyrio coronatum esse, scribunt, S. Hieronymus, Beda, Vsuardus, Ado, & Græci item: qui hoc ipso etiam die illius martyrium celebrant, ut Romæ quoque, Venetiis, Patavii, Brixia fit: at Mediolani, Aquileiæ, Papiæ, atque aliis multis locis postridie huius diei, qui est VIII. cal. Maii. De eo extat sermo Petri Damiani Cardinalis, & encomium Metaphrastis. Eiusdem uitam olim conscripsit Pasocrates; deinde idem Metaphrastes. Tu uero uide Lippomanum, & Surium. Illa, quæ ex sanctione Gelasii in apocryphis censetur, non ea sane est, quæ ab iis Græcis memoriæ proditur.

Beatorum mart. Valerii, Anatolii, & sociorum.) Vt e tabulis græcis animaduertimus.

S. Adalberti Ep. & mart.) Cuius Cromerus meminit lib. 3. uitam monacho illius æquali conscriptam, Surius splendide exposuit in lib. 2. de Sanctis.

S. Gerardi Ep.) Ex proprio ecclesiæ Tullensis calendario.

Octauo Cal. Maij.

S. Alexandri mart.) De quo, & Epipodio item legas licet hominiam Eusebii Galli: Vsuardus præterea scribit, sed copiose Surius.

S. Sabæ mart.) Martyrium e græco libro conuertimus.

SS. martt. Eusebii, Neonis, & sociorum.) De quibus memoriæ traditum est libro græco de martyrio S. Georgii.

S. Melliti Ep.) Vsuardus, & Beda præterea libr. 1. cap. 29. & 30. ac lib. 2. cap. 3. 4. 5. 6. & 7. hist. Angl.

S. Gregorii Ep. & conf.) Vsuardus, & M. S.

S. Egberti. Monachi.) Fuit enim alius Episcopus, de quo scribitur pridie nonas Maii. Porrò de S. Egberto monacho, Beda item multa narrat in lib. 3. cap. 4. & 27. ac lib. 4. cap. 3. lib. 5. cap. 10. & 23. hist. Ang.

SS. vir-

NOTATIONES

SS. Virginum, Bonæ, & Dodæ.) Ex tabulis ecclesiæ Rhemenfis.
S. Coronæ.) Ex martyrologio monachorum ordinis Benedictini.

Septimo Cal. Maij.

S. Marci Euangelistæ.) De quo sermones duo, a Petro Damiano conscripti sunt: unus ab Honorio Aug. alter a Radulpho Ardentio: Encomium, uel Laudatio a Procopio diacono, & carthophilace; uita ab Adone, Isidoro lib. de pat. utriusque test. ab Eusebio lib. 2. hist. eccl. cap. 13. & seq. a Nicephoro lib. 2. cap. 43. a Simeone item Metaphraste; ab iis denique qui in eius euangelio exponendo commentarios, concionesue confecerunt, ut Beda, Rabanus, Chrysostomus, Ephrem, Petrus Aliacus, Theophilaëtus, & is, qui Sancti Hieronymi nomine commentarium inscripsit. Eiusdem meminerunt, Sanctus Petrus Ap. ep. 1. c. 5. S. Lucas in act. Ap. c. 12. quo loco Ioannem uocat, Mariæ filium. Papias Hieropolitanus, Eusebius, Epiphanius, Clemens Alex. Ireneus, Cedrenus, Glycas, Philo hebraeus, lib. 4. de uit. cont. Dorotheus, S. Hieronymus de uir. ill. cap. 21, Beda in Martyrologio, & alii plerique. Is Euangelii librum unum scripsit, ut est in sanctione Gelasii pont. ca. Sancta Romana ecclesia: eumque dictante S. Petro Apostolo, cuius ille discipulus, & interpret extitit, ut Origenes affirmat apud Eusebium libr. 6. capit. 25. & Nicephorum lib. 4. c. 16. hist. eccl. & lib. 3. de Dem. Eu. cap. 5. Glycas, & Græci alii. Sunt qui, euangelium Latine ab eo scriptum arbitrantur, ut Ioannes Cantacuzenus in Ap. 4. sed falluntur, opinionis errore ducti ex illis Gregorii Nazianzeni Græcis uerbis *καρνος διταλιν*, quæ uerba si recte interpretamur, perspicue cognosci licet, illum non italice, sed in Italia Euangelium scripsisse, idque græce, ut frequentes patres in hanc sententiã eunt. Scripsit item græce uitam S. Barnabæ Apostoli, & cõsobrini sui: quam Bedas Latine reddidit. Quod autem a plerisque memorię proditum est, beatum Marcum sibi digitum præcidisse, ne sacerdotio initiaretur, id in præfatione, non S. Hieronymi, sed græci auctoris incerti, a quo Isidorus etiã accepit, scriptum extat, quod sane in apocryphis censetur. Veritum est enim non solum canone Nicæno, sed sacris litteris, Exod. 20. se ipsum mutilare. Quæ porro

porro statura, quae effigie ille fuerit, Nicephorus ostendit lib. 2. cap. 43. hist. eccl. & Metaphrastes in vita. Eius celebritatem Graeci hoc ipso die agunt quo Latini item. Porro, sanctissimi pontificis Gregorii. 7. tempore non dies festus S. Marci, sed litania maior, ab eo instituta solemniter hoc die agebatur, ut cognosci licet ex initio lib. 2. ep. & lib. 1. ep. 2. Regesti, & lib. eiusdem antiphonario, & libro sacramentorum: ubi & antiphonae, & totum ecclesiasticum huius diei officium est de litania maiori; ac nihil plane de S. Marco, ut Durantius item, Sicardus, Beletus, ceterique scribunt: at Micrologi auctor, Missas duas hoc die celebrari testatur, priorem de S. Marco, alteram de litania maiori, seu de poenitentia; ut Mediolani in huius diei celebritate fieri uoluit sanctissimus vir, Carolus Cardinalis S. Praxedis, Archiepiscopus, re inuestigata, & cognita, cum ex aliis ecclesiasticis monumentis, tum ex libris antiquis ecclesiae suae Mediolanensis.

(Litania maior.) De qua idem S. Gregorius lib. 1. ep. 2. & initio lib. 2. Reg. Greg. Turonensis in principio lib. x. hist. Fr. Paulus diaconus lib. 3. cap. 10. hist. Lon. Amalarius lib. 1. c. 37. lib. 4. ca. 25. Vualafrius cap. 28. In ordine Romano cap. 81. in Micrologo ca. 56. & 57. Romae, ut ex pontificali libro per antiquo accepimus, Missae sacrum a presbytero Cardinale solemniter hoc die fiebat, praesente pontifice.

(S. mart. Euodii, Hermogenis.) Vsuarius, & Ado: alii legunt, Ennodii, at Euodii, passim scriptum est in omni libro manu exarato. Ca. liti, addidimus ex M. S. & Molano.

(S. Aniani Ep. Euseb. lib. 2. cap. 23. lib. 3. cap. 12. hist. eccl. Nicephorus lib. 3. ca. 2. hist. sac. Zonaras lib. 2. Ann. Cedrenus, S. Hier. ad Eug. Beda, & alii. Anizanus ab plerisque, & Ananus a quibusdam uocatur. Fuit is ciuis Alexandrinus, nobili genere natus, Deo ob pietatem charus, admirabilis multis in rebus, Alexandriae creatus Episcopus, Nerone imp. Mem. Regulo, & Viridinio Ruffo cons.

(S. Augustini Ep. & cōf.) Dies fortasse translationis: de qua Nothelmus Lodonensis librum scripsit. Dies natalis, ut Vsuario placet, celebratur v. 1. cal. Iunii: quo die de illo scribimus copiosius.

portio hanc, & duas effigies ille fuit, Nicophorus dicitur lib. 1. cap. 4. hinc ead. & M. S. eius celebratam Graeci hoc die agunt quo Latini item. Porto sanctissimi pontificis Gregorij.

Sexto Cal. Maij.

S. Cleti pont. & mart.) Quem Eusebius, ceterique Graeci praetermittunt, vt Latini, S. Augustinus ep. 165. Optatus Mileuitanus lib. 2. Irenaeus lib. 3, cap. 3. Eundem enim fortasse putant, quem Anacletum dicunt. At hic, de quo hodie fit, Romanus, ille Graecus extitit. Huius effigies longe diuersa est ab imagine Anacleti: quam, in nostro libro de pontificibus intueri licet. De Cleto pont. praeterea memoria fit in canone, ac scribunt Epiphanius Rufinus, S. Damasus, Ioannes Papa 111. in ep. dec. Anastasius S. R. E. bibliothecarius, Methodius in chron. Sabellicus, Bartholomeus Lucensis, Platina, Onufrius denique. Beda vero illius martyrium non diei huic, sed 11. cal. Maij adscribit. Fit de eo solemniter ex Sanctione Gregorij VII.

Religiosum ad limina Apostolorum peregrinandi studium.) Ex Martini Poloni exemplari peruulgato.

S. Marcellini pont. & mart.) S. Damasus cap. 30. Vsuardus, Beda, Ado, alique Martyrologii scriptores. De eius poenitentia in tom. concil. memoriae proditum est; a Gratiano item. Martyrio is coronatus dicitur Diocletiano A. VI. & Constantio Cæs. 11. coff.

Septem, & decem millia fidelium.) Vt memoriae proditum est ab Eusebio lib. 8. cap. 1. & seq. Oros. libr. 7. cap. 25. Niceph. libr. 7. cap. 6.

S. Basilei Ep. & mart.) Cuius martyrium, a Ioanna, presbytero Nicomediae conscriptum, a Metaphraste etiam expositum, Lippomanus, & Surius retulerunt in suos codices de sanctis.

S. Richarii.) Surius in tom. 2.

S. Clarentii Ep.) Cuius meminit Ado in chron. an. Dcxi.

Translatio SS. martyrum, Proiecti, & Iacobi.) Ex annalibus, & tabulis ecclesiae Bergomensis.

Quinto Cal. Maij.

S. Anastasii pont.) Primi: Cuius saepe meminit S. Hieronymus in ep. ad Principiam 16. in ep. ad Demetriadem 8. in epist. ad Pammachium,

chium, & Marcellam 78. in apologiis 2. & 3. contra Rufinum. Paulinus in ep. 2. ad Delphinum. Vsuardus item, S. Prosper in chron. ac Beda.

S. Anthimi Ep. & mart.) De quo breui scribit Eus. lib. 8. cap. 6. pluribus autem Simeo Metaphrastes apud Surium tom. 2. Vsuardus etiam, ac Beda item.

SS. mart. Puplionis, & Lolionis.) Sicut ex Horologio græco accepimus.

S. Pollionis mart.) Ex M. S. & Beda, qui illius martyrium adscribit postridie huius diei, nempe IIII. cal. Maii.

Beatorum martyrum, Castoris, Stephani, Hermetis, & Victoris.) Castoris tantum Vsuardus meminit, reliquorum nomina adscriptimus, codicem, manuscriptum, secuti.

S. Theophili Ep. & conf.) E tabulis sanctorum Brixie urbis, & ex annalibus item.

S. Liberalis conf.) Cuius corpus, Altino diruto, Taruifium translatum est.

Quarto Cal. Maij.

S. Vitalis mart.) Cuius uitam & martyrium Petrus Damianus, sermone complexus est, quem legimus apud Surium. De eo fuse copioseque ac luculente in primis scribit Hieronymus Rubius, lib. 1. hist. Rau. Beda item, Vsuardus, & ceteri. Ecclesie præterea Mediolanensis monumentis de eodem proditum est, quàm diligentissime; idque præsertim in epistola S. Ambrosii, ad omnes Italiae fratres conscripta, de inuentione SS. Geruasii, & Prothasii.

S. Valeriae mart.) De qua multis scriptum est in codice perantiquo ecclesie Med. in aliisque eiusdem monumentis, & ab Hier. item Rubio, eodem lib. 1. hist. Rau. & ab Adone. Extat de ea præfatio Ambrosiana in Liturgicis.

S. Theodora virginis.) Cuius dies natalis in Græcia agitur nonis Aprilis, ut eo die de illa scripsimus. Beda autem, & Vsuardus hunc illius martyrio diem adscribunt. Est de ea traditum ab sancto Ambrosio lib. 2. de virg. & à Metaphraste pluribus apud Surium.

Prusæ.

NOTATIONES.

Prusæ.) Hæc urbs Bithyniæ est ad Olympū: cuius Episcopus Georgius interfuit, ac subscripsit Concilio Nicæno. 1.

S. Patricii Ep.) Cuius martyrium a Græcis fufe expositum, breui reddidimus.

S. Iasonis mart.) Quem multis odis Græci celebrant.

SS. Aphrodisii, Caralippi, & sociorum mart.) Beda, & M.S.

Tertio Cal. Maij.

Apud Cirrensem Coloniam.) Quam Coloniam Sittlonarū Plinius uocat, Cirtā Iuliam, & Cirrenses populos Ptolomæus item. Huius urbis meminerunt, Optatus li. 1. contra Parm. S. Augustinus lib. 3. contra Crescentem c. 26. Est hæc urbs Numidiæ prouinciæ primaria: in qua olim Dux domicilium habuit. Crescens a Cirra subscripsit concilio Carthaginensi 1. Mileuitano Xantippus Cirrensis: qui Episcopus primæ sedis Numidiæ appellatur. Ea in urbe martyres, Agapus, Secundinus, Aemilianus, Tertulla, Antonia, & mater. Hodie Cirra, Constantina nuncupatur. Cirrense præterea conciliū celebre, quod Numidice concilium Optatus appellat.

SS. mart. Agapii, & Secundini.) De quibus scriptum est in gestis SS. Mariani, & Iacobi, quæ a Surio exscripta sunt in tomo 3.

S. Reguli.) Vsuardus, Canisius, S. Antoninus in chron. par. 1. titu. 6. cap. 28. De quo supra item 111. Calendas Aprilis: quo die Sanctonenses eius martyrium celebrant.

SS. mart. Zenonis, & Vitalis.) Vt græce proditum est.

Beatorum mart. Vitalis, Christophori, & sociorum. Ex Cod. M.S.

S. Paulini Ep.) Qui Brixia Episcopus x. fuit: ex tabulis Sanctorū ecclesiæ Brixianæ.

S. Hugonis Abbatis.) Ex Martyrologio R. & M.S. ex Surio item.

S. Roberti abbatis.) Cuius uitam, sancte actam, resque mirifice diuinitusque gestas legas licet apud Surium.

S. Petri martyris. De cuius uita sanctissima, & miraculis in litteris apostolicis Innocentii 111. scriptum est. Tu præterea uide Surium.

S. Catherinæ virginis.) E litteris Pii 11. pontificis, uitam huius virginis

virginis breuiter aliàs expressimus ad vsum sodalitij Mediolanen-
sis, S. Catherinæ nomine nuncupati. Tu vide Surium.

Pridie Cal. Maij.

S. Quirini mart.) Dies natalis tertio calendas Aprilis: translatio
hoc die celebratur. De eo aliàs diximus, Bedaque hoc ipso die
copiose.

S. Eutropij Epif. III. & mar.) Ado, Vsuardus, ac Beda sub iiii. calē
das. De eo scribit S. Antoninus par. 5. tit. 6. ca. 28. S. Gr. Turonen
sis lib. de gl. mart. cap. 56. Illius vitam nuper breui contexit Eysen
grinus cen. 1. par. 5. dif. 3. Martyrio coronatus traditur, anno Chri
sti Domini xcv 1. Imp. Domitiano.

SS. martt. Iacobi diaconi, & Mariani Lectoris.) Vsuardus, & Su-
rius, qui eorum vitam, ab eo litteris mandatam, qui martyrio in-
terfuit, in tomum 111. retulit.

S. Maximi mart.) Surius ex antiquis codicibus, manu scriptis.
Beatorum mart. Amatoris presb. Petri monachi, & Ludouici.)
Bulogius lib. mem. 3. Sanctorum cap. 13. Martyrio coronati sunt,
Era. Dcccxc 111. Anno scilicet Christi Domini. Dccciv.

S. Microli Ep.) Cuius meminit Optatus Mileuitanus lib. 1. &
aliquando S. Ambrosius, vt suo loco exponemus.

S. Maxentiæ Viduę.) Huius vitam scripsit Altemanius, Episcopus
Tridenti.

S. Laurentij presb.) Ex calendario ecclesiæ Nouariensis. Huius
fuit mentio in historia S. Gaudentij.

S. Erconualdi Ep. & conf.) Beda lib. 4. cap. 6. hist. Angel.

M A I V S.

Calendis Maij.

SS. Apostolorum Philippi, & Iacobi.) Sic in Breuiario Roma-
no, nuper impresso, alijsque antiquioribus, lectionario item S. Hie
ronymi, antiphonario, libroque sacramentorum S. Gregorij, & in
Micrologio præterea legitur. Verum in alijs calendarijs, martyro-

R logijs,

NOTATIONES.

logijs, & sacramentorum libris, vt hoc ipsum Micrologi auctor, & Beletus, testatum faciunt, sic scribitur, sanctorum Apostolorum, Iacobi, & Philippi, & omnium apostolorum. Iidemque est in antiquo diplomate Ioannis 111. pont. qui horum duorum basilicam, a Pelagio 1. pont. Romæ inchoatam perfecit, & consecrauit non solum eorum amborum, sed apostolorum omnium nomine, vt ex illo ipso pontificio diplomate perspeximus. Quare probabile est, quod Durantius, & Beletus scribunt, hoc scilicet die apostolorum omnium celebritatem agi consueſſe, sicut eandem in Græcia agi moris est pridie calendas Iulij. Porro id confirmat, quod in Micrologi libro præfatio de Apostolis, præcipue festo huic diei adscribitur. Atqui S. Philippi Apostoli diem natalem Græci concelebrant xv 111. cal. Decembris: in quo die, aut postero, si recte commemimus, Metaphrastes illius vitam adscribit, quam legas licet apud Lippomanum in epit. tom. 2. & apud Surium tom. 3. de Sanctis. De eodem scriptum est in euangelio S. Ioann. 1. 6. 12. & 14. ab Eusebio libr. 3. capit. 24. & 25. hist. eccl. a Nicephoro libr. 1. capitul. 39. ab Isidoro libr. de pat. vet. test. ab Adone, Vsuardo, Beda, ceterisque hoc ipso die. Fuit alter Philippus diaconus, de quo scribimus ad vi 111. idus Iulij.

S. Iacobi Apostoli.) Qui Frater Domini vocatus est, pro eo quod esset Filius Ioseph, qui Christi Domini quasi pater habebatur, inquit Naimo. Is enim ex alia vxore susceptus, quoniam vnâ cum Iesu Christo educatus, hac educationis societate habitus est Frater Domini, non natura certe, vt rem totam explicat Epiphanius lib. 3. contra hæc. Illam autem vxorem, e qua hunc, & illos alios tres, Simeonem, Iudam, & Iosam, liberos, vt idem Epiphanius scribit, Ioseph suscepit, Salomem fuisse putat Hippolytus martyr Portuensis. At vero S. Hieronymus Iacobum Fratrem Domini, consobrinum arbitratur, filium scilicet Mariæ Cleophæ, quæ matris Iesu soror fuit. Est alio item nomine nuncupatus Iacobus Alphæi a patre scilicet, cui Alphæus nomen fuit, marito eiusdem Mariæ Cleophæ. Iacobus minor præterea a S. Marcô appellatur capitul. 15. Græci contendunt, hunc in numero Apostolorum duodecim non censerî. Iacobosque tres fuisse putant, duos scilicet ex illis duodecim, & hunc tertium, quem, vt diximus, eorum
 duodecim

duodecim numero non adscribunt. Qua in opinione sunt in primis, Clemens lib. 2. cap. 19. const. ap. Eusebius Epiphanius, Dorotheus in synopsi, Nicephorus lib. 2. cap. 44. sac. his. & denique Glycas id pluribus differit Ann. par. 3. in Latinis præterea idem sentit S. Ambrosius. Quos omnes, Glyca excepto, in testimonium Episcopus Bouius affert: qui hoc ipsum opinari videtur in suis constitutionum Apostolicarum scholijs, & Marianus etiam Victorius in ep. 62. tom. 2. S. Hieronymi. Sed contra disputat Molanus lib. de pict. cap. 39. Cuius sententia consentiens est cum S. R. E. omniumque ecclesiarum officijs. Neque porro est, cur hoc ipsum pluribus demonstratur; cum ex Sanctis Euangelistis, Matthæo capitul. 10. Marco capitul. 3. Luca capitul. 6. Act. cap. 1. & ex Symbolo, ex canoneque ite, ite Missæ sacri perspicue cognoscamus, non tres, sed duos Iacobos, extitisse, eisdemque in Apostolis duodecim numerari. Id ipsum que Beda plane tenuit in 1. cap. act. ap. Atqui de S. Iacobo scriptum est in sacris litteris, præsertim 1. Cor. 15. Gal. 1. & 2. in ep. eius can. Act. lib. ab Egesippo lib. 5. comm. ab Eusebio lib. 2. cap. 22. hist. eccl. a Niceph. in hist. sac. & in chr. ab Epiph. hæ. 78. ab S. Hier. de vir. ill. cap. 3. & in 1. ad Gal. ab S. Anacleto pont. ep. 2. ab S. Chrysostomo hom. 5. in Mat. ab Isidoro lib. de pat. vtr. tes. cap. 74. ab Gr. Turonico lib. de gl. mart. cap. 27. a Simeone Metaphrasste, quem legas licet apud Surium in tom. 3. de sanct. & à Glyca copiose admodum in par. 3. Ann. Extant præterea de eo sermones, Honorij Augustodunensis, Radulphi Ardentii, & aliorum. Porro scripsit is epistolam, quæ in canonicis illis septem numeratur; Euangelium item, cuius Origenes sepe meminit, id ipsumque est, quod secundum hebræos inscriptum, ex hebræo in græcum, & latinum sermonem S. Hieronymus conuertit. S. Matthæi præterea euangelium ab sancto Iacobo, de quo loquimur, primo omnium expositum esse, Athanasius scribit. Huius Apostoli nomine apud Græcos Liturgia in usu est: quam, ut veram, germanamque illius scripturam, Proculus Constantinopolitanus agnoscit, & Synodus Oecumenica VI. Ad eundem extat epistola beatissimi Clementis pontific. quæ contra Magdeburgenses egregie defenditur a Turiano libr. 2. de epistolis pontific. iam vero S. Apostoli huius diem natalem Græci agunt VI. idus octobris, quo die pluribus de eo scribitur in Hologio.

NOTATIONES.

rölogio. Et quoniam ex antiquo instituto, vt narrauimus, hoc ipso die agebatur celebritas apostolorum xii. non alienum putauimus, sacra eorum nomina hoc loco adscribere, cum plerique sint præsertim, vt Nicephorus scribit, qui illa ignorent, aut certe recte teneant. sunt igitur hæc.

- 1 Simon Petrus, qui Syriacè Cephas appellatus est.
- 2 Andreas, Petri frater.
- 3 Iacobus Zebedæi: qui maior dictus est.
- 4 Ioannes, Iacobi frater, euangelista.
- 5 Thomas, alio nomine, Didymus.
- 6 Iacobus Alphæi, frater Domini: qui Iacobus minor etiam nominatur.
- 7 Philippus.
- 8 Bartholomæus, quem esse eundem, qui a S. Ioanne Nathanael dicitur, Iansenius ostendit, in comm. Conc. Eu.
- 9 Matthæus Leui, alio nomine, Publicanus.
- 10 Simon Cananæus, alio nomine, Zelotes, frater Iacobi minoris, & Iudæ Thadæi.
- 11 Thaddæus, alio nomine Lebbaeus, aliàs item, Iudas Iacobi.
- 12 Matthias.

Atque hæc quidem nomina sunt Apostolorum xii. quæ eo ordine enumerauimus, quo in litanijs S. mater ecclesia Romana vtitur. At apud S. Augustinum Ser. 2. in Dom. Palmarum, ordo eorum hic est.

1 Petrus	4 Andreas.	7 Bartholomæus.	10 Simon Zelotes
2 Ioannes.	5 Philippus.	8 Matthæus.	11 Iudas Iacobi.
3 Iacobus.	6 Thomas	9 Iacobus.	12 Matthias.

Apud Nicephorum vero Græcum lib. 2. ca. 44. hæc apostolorum duodecim enumeratio est.

1 Petrus.	5 Philippus	9 Iacobus.
2 Andreas.	6 Bartholomæus	10 Iudas
3 Iacobus Zebedæi.	7 Thomas.	11 Simon Zelotes.
4 Ioannes frater eius.	8 Matthæus.	12 Matthias.

S. Matthæus ita enumerat cap. 10.

1 Petrus.	3 Iacobus Zebedæi.	5 Philippus.
2 Andreas frater eius	4 Ioannes frater eius	6 Bartholomæus.

7 Tho-

7 Thomas	9 Iacobus Alphæi.	11 Simon Cananeus.
8 Matthæus Publicanus.	10 Thaddæus.	12 Iudas Iscariotes.
S. Marcus cap. 3. sic.		
1 Petrus.	5 Philippus.	9 Iacobus Alphæi.
2 Iacobus Zebedæi.	6 Bartholomæus.	10 Taddæus.
3 Ioânes frater Iacobi.	7 Thomas	11 Simon Cananeus.
4 Andreas	8 Matthæus publicanus	12 Iudas Iscariotes.
Denique ita quidem S. Lucas cap. 6.		
1 Simon Petrus	5 Philippus	9 Iacobus Alphæi.
2 Andreas frater eius.	6 Bartholomæus	10 Simon Zelotes.
3 Iacobus.	7 Matthæus	11 Iudas Iacobi.
4 Ioannes.	8 Thomas	12 Iudas Iscariotes.

Porro ex omni hac enumeratione animaduertimus, primum apostolos, sicut moris hebræorum fuit, duobus, tribusve nominibus appellatos esse, vt Simon Zelotes, Cananeus, quem præterea S. Matthæus Lebbæum, S. Marcus Taddæum, S. Lucas Iacobum Iudæ nominauit. Duos item Simones, Iacobos etiam duos, Iudas quoque duos, in duodecim apostolorum numerum adscriptos esse dicimus.

Ex ijs duodecim fuerunt aliqui, necessitudine inter se coniuncti, vt Petrus, & Andreas, Fratres: Iacobus, & Ioannes, Zebedæi filij, Fratres item, Iacobus minor, Simon, & Thaddæus, germani etiam Fratres, ex Alphæo, & Maria nati, quæ beatæ, Dei genitricis, Mariæ soror dicitur. Quorum duodecim apostolorum nomine libri, diuersis titulis inscripti, leguntur: qui pontificijs ecclésiasticisque sanctionibus partim in canonicis, partim in apochryphis censentur; vt rem totam Fr. Xystus explicat libr. 2. Bib. Sanctæ. Porro Sanctus Paulus, in eorum duodecim numero adscribitur canone Missæ sacri, licet Græci, præsertim Glycas, qui pluribus hoc describit, in illum numerum non referant. Atque hæc breuiter de sacris Apostolorum nominibus: de prouincijs verò, quæ vnicuique eorum obtigerunt, alio loco scribemus, ac de sepulchris præterea eorum.

Hieremiæ Prophetæ.) De quo Epiphanius, & Isidorus, in vitis proph. V suardus præterea in martt. hoc ipso die: quo Græci item diem illius natalem concelebrant.

NOTATIONES.

S. Andeoli diaconi.) Aliàs, subdiaconi, vt habet Vsuardus, & Beda: nos, Diaconi scriptimus, codicem, manu exaratam, secuti, at, subdiaconi, legitur in alijs antiquioribus libris, & ita in nostro martyrologio reponimus.

S. Sigismundi regis, & mart.) De hoc Gr. Turonicus lib. 5. cap. 5. & 6. hist. Fr. 5. Antoninus in chr. par. 2. tit. 10. capitul. 17. Beda, & alij.

S. Amatoris Epif.) In initio vitæ S. Germani: ac Vsuardus item.

S. Orientij.) Aliàs, S. Orientis, Vsuardus.

S. Theodulphi presb.) Extabulis ecclesiæ Rhemensis.

S. Vltani confessoris.) De quo a Beda scriptum est in lib. 3. capit. 19. hist. Ang.

S. Saluatoris.) Repone sic, Cantuariæ in ecclesia S. Saluatoris: Beatorum plurimorum martyrum) De quorum martyrio historiam scripsit Anastasius S. R. E. Bibliothecarius.

Beatorum martyrum Acij, & Acioli.) Ex Additionibus eruditi viri Molani.

S. Vualburgæ.) Aliàs, Vualburgæ: quæ soror fuit S. Bonifacij Episcopi. Vtriusque vitam litteris consignauit Vuilibaldus ep. 1. Eistatensis.

S. Gratae.) Extabulis ecclesiæ Bergomensis, & annalibus.

Sexto nonas Maij.

Alexandriæ S. Athanasij.) Hic locus est scribendi de ecclesia Alexandrina, sed breuiter quidem. Fuit illa initio ab S. Marco Euangelista, christianæ religionis imbuta mysterijs, & catholicis olim, inquit S. Leo pontifex, clara doctoribus, aliquando glorianta est, se Romanæ ecclesiæ fidei, apostolico ore laudatę, participem esse, vt S. Hier. ad Theophilum scribit. Peruetus illa fuit, & ab apostolicis vsque temporibus, ducta consuetudo, vt apud Pontificem Romanum ecclesiæ orientalis Episcopi per synodicas litteras fidem profiterentur: eiusque causas cum eodem conferrent. Extant eius generis epistolę, vt illa a Sophronio Hierosolymitano, ad Honorium 1. pont. scripta; altera Nicephori Patriarchæ Constantinopolitani ad Leonem III. pont. alia Petri Patriarchæ, etiam Constanti-

Antinopolitani, ad Leonem IX. pontific. Proterij item Patriar-
 chæ Alexandrini illa; quam is ad Leonem I. Sanctissimum ponti-
 ficem exarauit. Quæ sane apostolica consuetudo, diu retenta, 104
 bur ac vites habuit ad tuendam in omni christiana rep. fidei catho-
 licæ doctrinam. Porrò sanctissimus, & antiquissimus ille Alexan-
 driæ Episcopus, Dionysius, de anabaptismi causa a Xysto Roma-
 no pont. consilium, & sententiam per litteras expetit, veritus, ne
 sine sacrosanctæ sedis Apostolicæ iudicio, ipse laberetur. Step-
 hanum præterea, qui Xystum præcesserat, ea ipsa de causa consulit
 per litteras, pluribus scriptas; Origenes, doctor Alexandrinus: ad
 Zepherinum etiam pontific. Romanum litteras misit in ean-
 dem fere sententiam exaratas, S. Athanasius: & vniuersi Aeg-
 ypti Episcopi, datis, ad Marcum pontifici litteris, cum Sanctam
 Sedem Romanam, omnis catholicæ religionis, doctrinæ-
 que parentem agnoscunt, ac profitentur, tum eidem se perpe-
 tuo obedientes fore spondent. Earum autem litterarum inter-
 missa consuetudine, in omni Oriente interitus inde fere extitit,
 tum prouinciarum, tum in primis orthodoxæ doctrinæ. Ut-
 que olim, ne ceteras Asiæ vites commemoremus, Alexandria Aeg-
 ypti scholam, optimo more institutam, excitauit, vnde, tam-
 quam ex equo troiano, prodierunt innumerabiles viri, & sanctita-
 te, & doctrina celebres, quales numerantur in primis S. Athana-
 sius Magnus, Dionysius, Origenis auditor, Pierius, Dydimus,
 S. Hieronymi doctor, Pantenus *κατηχίσων*. magister, & alij; sic
 plerosque alios peperit, christianæ reipub. perditos helluones,
 nefariosque hæreticos, quorum antesignanus extitit, damnata
 memoria Arius. neque est, cur reliquos commemoremus. Pa-
 triarcha Alexandrinus vnus e quattuor illis est, quos Nicæna
 Synodus œcumenica prior instituerat. Eius diœcesis fines circum-
 scripti sunt, canone VI. qui in codice arabico VII. est, eius-
 dem Synodi Nicænæ; & canone II. Concilij Constantinop. I.
 & ab Epiphano contra hæret. secta. 68. Habuit olim auxilium
 Thebaidis Episcopum, vt de Meletio scribit Epiphanius libr.
 I. & Metropolitanos præterea decem sibi subiectos, vt ex epi-
 stola Imp. Theodosij, & Valentiniani ad Dioscorum cognosci
 licet. Ne vero quis canonem illum Nicænum aliorum acci-

piat, quam sanctorum patrum sententia fuit; illius interpretatione utatur, quam rectam affert Fr. Turrianus in lib. dogm. char. sedes Alexandrina secunda numeratur in ep. S. Anacleti Papæ, in Sanctio ne Gelasij in eodem canone Nicæno, apud S. Leonem, & S. Ambrosium. Cuius rei rationem explicatam habes apud Couaruuum lib. 4. cap. 14. var. ref.

S. Athanasij.) Cuius acerrimas pro fide catholica propugnationes, exilia, contumelias, pericula, ceteraq. id generis, quæ perpeffus est præ studio pietatis, literis commendarunt tum Græci, tum Latini. At omnia Lippomanus in vnum collegit, & Cassiodorus ex auctoribus tripartite historiæ. Eius laudationem Nazianzenus scripsit: eandemq. vna concione Metaphrastes complexus est: libros porro duos pro eodem Lucifer Caralitanus ad Constantium Imper. misit. De S. Athanasio præterea ecumenicæ Synodi, Ephesina, Constantinopolitana V. & VI. concilium Martini 1. pont. Gelasius item, & Leo pont. Illius vita, morumq. ratio, episcopatus norma fuit: eiusdemque dogmata pro fidei orthodoxæ lege putantur, inquit de eo Nazianzenus. Ecclesiæ Dei fundamentum a Damasceno is appellatur lib. de Def. Photius de eo præclare loquitur. Tu vide F. Xystum par. 1. Bib. San. Græci hoc ipso die celebrant illius translationem.

SS. martyrum, Saturnini, Neopolij, Germani, & Cælestini.) Priorum duorum Vsuardus meminit, ac Beda item. posteriores duos nos adiunximus ex codice M. S.

SS. martyrum Esperi, Zoë coniugis, ac liberorum.) De quibus scriptum est in tabulis græcis.

In Corsica.) Quæ insula Ligustici maris, e conspectu Genuæ urbis sita, longe patet centum quinquaginta millia passuum, late quinquaginta millia. Fidei Christianæ initia accepit à S. Paulo apostolo: qui ab vrbe Roma eò profectus, ad Hispaniam inde appulit. Iuliæ virginis martyrium in ea insula præclarum extitit. Tamitana, & Salonensis, ecclesiæ in Corsica a S. Gregorio nominantur. Leo item, & Marrinus in Corsica Episcopi, lib. 2. reg. ep. 76. 77. Quo libro extat eiusdem epistola, ad clerum, nobilesque illius insulæ scripta. Gregorij autem VII. epistolæ 2. 4. & 6. lib. 2. testantur, ac plane ostendunt, ad S. ecclesiæ Romanæ ius eam insulam pertinere.

SS. Flo-

SS. Florentij, & Vindemialis.) Ex tabulis antiquis ecclesiæ Tarvisensis: in qua sacræ amborum reliquiæ reconditæ, religiose asseruantur.

S. Vualberti abbatis.) Ex additionibus doctissimi Molani.

S. Florentij presb. & conf.) Ex iisdem.

S. Antonini.) Cuius vitam, res gestas, a Vincentio Geminianensi literis mandatas, nouemque lectionum de eodem officium conscriptum, ac dispositum, Clemens vii. pont. apostolicis litteris, ad eum nominatim exaratis, comprobauit.

Quinto nonas Maij.

Inuentio sacrosanctæ crucis.) Cuius historiæ meminerunt, Theodorus libr. 1. capitul. 18. Socrates lib. 1. capitul. 17. Sozomenus libr. 2. capitul. 1. Nicephorus lib. 8. capitul. 29. Ruffinus libr. 10. capitul. 7. & 8. hist. eccl. Cassiodorus libr. 2. capitul. 18. S. Ambrosius in laudatione Theodosij, S. Paulinus in ep. 11. ad Seuerum, S. Eusebius pont. in ep. Gregorius Turon. Eutropius lib. 11. hist. R. Suidas, Martinus Polonus, Vsuardus, Ado, & Glycas par. 4. An. apud quem legas licet verba epistolæ, ad Constantium Imper. a Cyrillo Hierosolimitano scriptæ hoc ipso de genere. Est igitur Eusebius Cæsariensis, culpæ, negligentiaue nomine suspectus, vt pote parum diligenter historici veri officio perfunctus, qui Helenæ res, pie actas, ac dona, ad templorum ornatum collata, cum in libris vitæ Constantini filij commemorasset, silentio præterijt rem testatissimam, perpetuoque ecclesiæ consensu corroboratam, ac sempiterna plane memoria dignam. De officio inuentionis sacrosanctæ Crucis extant lectiones in libro Lectionario, quem Sancti Hieronymi nomine comitem inscribunt, antiphonæ in codice antiphonario S. Gregorij, & orationes in libro sacramentorum, in libro præterea micrologi c. 55. & in ordine Rom. pag. 82. Quod vero scripta de inuentione sanctæ crucis, Gelasius in agiographis non censet, non propterea tamen ea reijcit, immo vero pie legi admonet. Tu vero vide Couaruuum, id recte explicantem libr. 4. capitul. 16. var. resol. De quo die festo vbique ex Rom. auct. Radul. prop. xvii. de can. obs. Porrò de Inuentione S. Crucis leguntur sermo-

nes,

NOTATIONES

nes, Petri Damiani, Honorij presbyteri, Radulphi Ardentij. De
 ludibus eius, conciones patrum, præsertim Chrysothomi, & hym-
 ni permulti.

Romæ, via Numentana.) Quæ a Viminali inchoans, apud Ere-
 tum vicum in salariam incidit: camiterium habet sanctæ Agnetis:
 de quo alias diximus.

S. Alexandri pont. Euentij presb. Theodori, & Iuuenalis, diaco-
 norum.) Adiunximus Iuuenalem, codice manu scripto. vfi: sed
 Vsuardus, Beda, ceterique illum non habent: non propterea ta-
 men est, cur inficias quis eat, cum in martyrum numero non cen-
 feri, quos Socios quamplurimos beatissimus Alexander habuit,
 eosque partim V. calendas Septemb. partim III. & pridie cal. Apri-
 lis, partim cal. & III. id. Aprilis, in omni martyrologio adscri-
 ptos: præsertim cum ad hanc opinionem nos confirmet, quod in
 libro antiphonario S. Gregorij hic sane dies ita inscribatur, San-
 ctorum Iuuenalis, Alexandri, & Quintij. Atqui de S. Alexandro
 pontific. socijsque in prisicis S. R. E. tabulis, vnde martyrologij
 scriptores acceperunt, scriptum est. Porroque Surius de iisdem
 omnia luculentius explicauit tom. 3. sanctorum. De Theodoro
 sunt, qui sentiunt, presbyterum illum fuisse: alij vero, Theodo-
 lum, alij Theodulum, illum dicunt, vt nos etiam in nostro marty-
 rologio restitimus, cum ita legamus in perueteri libro sacramen-
 torum. Est præterea de ijs ipsis martyribus officium antiphona-
 rum, & orationum traditum, ac dispositum ab S. Gregorio ponti-
 fice. vt ex eius antiphonario apparet. sancti autem Alexandri pont.
 res gestas, & martyrium narrant, Nicephorus libr. 3. capitul. 25.
 Irenæus libr. 3. capitul. 3. Eusebius libr. 4. capitul. 1. hist. eccles. & in
 Chr. Methodius, Opratus, S. Damafus, Iuo in Chr. Haimo libr.
 4. capitul. 8. rer. mem. Volaterranus libr. comm. 22. Bartholomæus
 Lucensis, Gotifredus Viterbiensis, Albertus Crantius libr. 2. capi-
 tul. 1. hist. eccl. Bossius in Ann. Med. Otto Frisigensis libr. 3. capi-
 tul. 22. Vspergensis, & ceteri permulti: qui vno omnium con-
 sensu testatam faciunt illius constitutionem de aqua benedicta,
 & populo aspergendo: prout eum ipsum. ritum acerrime Tur-
 rianus contra hostes doctrinæ catholicæ defendit libr. 3. capitul. 6.
 de epp. pont.

Traiano Imperat.) Anno scilicet a Chr. nat. Lix.L. Antifio, L. Everere, & L. Aemilio Aeliano coff.

SS. mart. Rodopiani Diaconi, & Diodori.) Vt e monumentis Græcis accepimus.

SS. mart. Antoninæ virg. & Alexandri militis.) De utroque Metaphrastes concionem scripsit: quam Surius tomo 1111. adiunxit.

S. Iuuenalis.) quem alij Interamnatium Episcopum scribunt: eius S. Gregorius meminit hom. 37. Euangeliorum, Vsuardus, Beda, & alij item.

Quarto nonas Maij.

S. Monicæ.) Cuius vitam S. Augustinus filius libris confessionum exposuit: eandemque ex libro præsertim nono earundem Lippomanus perbelle contexuit: Matthæus item Veggius, Martino V. pont. versibus exposuit.

S. Siluani Ep.) De quo pluribus Eusebius scribit in lib. 8. cap. 17. 22. 25. & lib. 9. cap. 5. Ruffinus lib. 8. cap. 14. libr. 9. cap. 6. Is martyrio coronatus traditur in persecutione Diocletianiana. An. a Chr. nat. ccc111. Titiano 11. & Nepotiano coff.

SS. Vnde quatragesima mart.) Ex M.S.

S. Ioannis mart.) Huius martyrium enucleate perscribit Eusebius lib. 8. cap. 22. hist. eccl.

In Phenneso.) In Phanensi metallo, Vsuardus; in Metallophanensi, Beda scribit, nos codices græcos secuti, In Phenneso, scripsimus.

SS. Quatragesima mart.) Quorum martyrium litteris tradidit Petrus Alexandrinus Ep. apud Theodoritum lib. 4. cap. 20.

S. Pelagiæ virginis.) Tres Pelagiæ numerantur, vna Tarsensis, de qua hodie fit, vt e græcis libris, e quibus martyrium expressimus, perspicuum fit: altera poenitens v111. idus Octobr. tertia Antiochena, quinto Idus Iunii, de qua Mediolani fit octauo id. Octobr. Quo die Græci item celebrant trium harum martyrium, vt eo die exponemus. De Tarsensi fuse scribit Metaphrastes apud Lippomanum, & Surius tom. 1.

S. Antonie virgin. & martt.) Aliàs, Antoninæ, Vsuardus, Beda.

Hæc

NOTATIONES.

Hæc martyr, & virgo Antonia fortasse illa ipsa est, de qua pridie huius diei notauimus ex Metaphraste, & tabulis græcis. Tu videtur Suri in.

In Norico.) Ripensi scilicet; quæ regio sic vocatur, quia subductis montibus ripa Danubij vndique vinetis, & aruis fecundatur. Porro Norici, fidei Christianæ Sacris primum a Seuerino Ep. Rau. instituti dicuntur, anno à Chr. nat. ccccxx. Cælestino 1. pont.

Apud Lauriacum.) Laureacensis ecclesia a Symmacho pontific. Metropolitana instituta anno a Chr. nat. cccclx. vt ex pontificio diplomate apparet, Archiepiscopum 1. Theodorum habuit, vsu pallij ab eodem donatum.

S. Floriani.) Ex antiquis martyrologijs martyrium eius splendide commemorauit Surius in tom. 3.

S. Cyriaci Ep. Annæ matris, & Ammonii mart.) Ex tabulis basilicæ cathedralis Anconitanæ, quæ Sancti Cyriaci nomine nuncupatur. Eius martyrium Nicander Hispanus versibus exposuit. Beda hoc die meminit.

Beati marty. Curcodomi Diaconi.) Vsuardus, & Constantius in vita S. Germani. Alios porrò nos adscripsimus, ex Adone, & cod. M.S.

S. Paulini mart.) Ex tabulis ecclesiæ colonienfis.

S. Venerij Ep.) De quo pluribus proditum est monumentis ecclesiæ Mediolanensis: & in epistola græca Chrysofomi, quam, e libro græco epistolarum exscriptam, anno Iobelei M. DLxxv. mihi tradidit, vir spectata probitate, & exquisita doctrina, omnique virtutum laude clarus, Cardinalis Sirletus, de me in primis optime meritus.

S. Gothardi.) Episcopi Hildesheimensis: cuius meminit Volaterranus libr. 16. comm. Ibertus. Crantius in Metropoli. De eodem præterea pluribus scriptum est in tabulis, codiceque sanctorum perantiquo ecclesiæ Mediolanensis. Illius vitam olim scripsit Fr. Bartholomæus Tridentinus, ordinis Dominicani.

Tertio nonas Maij.

Beatorum mart. Irenæi, Peregrini, & Hirenæ virginis.) Ado, Equilinus, Beda, & M. S. Eos martyrij coronam tulisse proditum est anno a chr. nat. ccc.

S. Euthymij diaconi.) Qui martyrio coronatus dicitur, Anno a Chr. nat. cccv. Constantio V. & Maximiano V. Coss. Ex M. S. & Vsuado.

S. Iouiani lec. & mart.) Aliàs, Iouini, Aliàsque & Iouiniani item: nos, Iouiani, more græco scripsimus, ut Papiani: qua de re supra, alio loco scripsimus. De Iouiano sane narratum est in libro martyrij S. Peregrini: cuius dies natalis agitur xvi i. cal. Iunij.

S. Hirene virginis.) Ex Horologio Græco: quo libro pluribus narratur, & vita, & martyrium.

Conuersio S. Augustini Ep.) Qui de se hoc scribit lib. 5. confes. cap. 13. & seq. lib. 9. cap. 6. & lib. 1. Sol. Possidius cap. 1. & 5. Datus Mediolanensis lib. 1. ann. Idemque pluribus exponitur in Breuiario canonicorum regularium Lateranensium. Extat præterea ea ipsa de re in operibus S. Ambrosij sermo, eodem nomine inscriptus. Anno a Chr. nat. ccclxxxix. illa facta scribitur a Sigeberto: quo anno SS. martyrum, Protasij, & Geruasij corpora a S. Ambrosio inuenta sunt.

S. Geruntij Ep. & conf.) Ex Beroldo, Bossio, & tabulis eccl. Med. S. Hilarij Ep. & conf.) Gennadius de vir. ill. Eucherius. Lugdunensis: qui ad illum de laude solitudinis librum scripsit, Beda pluribus item. Is Floruit Leone i. pont. Max.

S. Audoeni Ep. & conf.) Demochares, Beluacensis, Equilinus, tabula SS. Epp. Rhotomagensium, & M. S.

S. Niceij Episc.) Vsuadus, Ado, in Chr. ann. 379. Eum alij Nicetam appellant.

S. Angeli pres.) Cuius vita, ab Enoch Hierosolymitano scripta, fertur. Ex additionibus eruditissimi Molani.

S. Maurontij.) Ex iisdem.

NOTATIONES.

Pridie nonas Maij.

Romæ, ad viam Latinam) Quæ & Valeria, & Ferentina ab oppido Hernicorum nuncupata in viam Latinam aditum facit: quæ via per Ferentum, Frusinum, & Fabrateriam ad Casinum vsque ducta, in Appiam incidit. L. Annius Fabianus, Curator viæ Latinæ in Epitaphio quodam legitur. Extat hodie sacellum ad portam Latinam, S. Ioannis Euangelistæ nomine dicatum, quò olim magna fidelium multitudo festo hoc die religionis causa venit, vt infra mox narratur.

S. Ioannis Euangelistæ.) Domitiano Imp. Tertullianus de præscrip. & S. Hieronymus lib. 3. contra Iouin. S. Gr. in lib. Sacramento rum. Vsuardus: qui festo hoc die, magnum ætate sua concursum fidelium religionis causa ad urbem Romam factum esse scribit: ac Beda præterea pluribus.

Cyrenæ,) Cyrenenses initio euangelij, fidem IESV CHRISTI perceperunt a Lucio, Apostolorum discipulo: quem S. Marcus illis Episcopum præfecit, alijs etiam rebus apud eos, & Pentapolitanos, rite, atque ordine constitutis: vt scribit Niceph. libr. 2. cap. 15. & 43.

S. Lucij.) Cuius meminit S. Lucas act. 19. S. Hieronymus in libr. Mart. Sigebertus, Odo Cluniacensis, Gul. Eisengrinus, Beda, & alij.

S. Euodij Ep. & mart.) De quo scribit S. Lucas in act. ap. capit. 13. S. Ignatius ep. 9. ad Antiochenos, Eus. in chr. & lib. 3. cap. 22. histo. eccl. Nicephorus libr. 2. capitul. 35. & lib. 3. capitul. 2. Metaphrastes in vita S. Petri, Vsuardus, & ceteri. Epistola ab eo conscripta, de baptismo S. Petri, & aliorum Apostolorum. P. q. d. inscribitur. Tu vide Niceph.

Beatorum mart. Heliodori, Venusti, & Lxxv.) Vsuardus & M. S. SS. Felicis, & Valerij mart.) M. S.

S. Ealdberti.) Alias, Eadbreti, aliàs Ediberti: de quo Beda scribit, lib. 4. cap. 29. & 30. hist. Angl.

Nonis Maij.

Translatio S. Stephani protomartyris.) Anno a Christo nato circiter DLXI 1. Pelagio 1. pont.

S. Benedicti pont.) Beda, quem secuti sumus, Nonis Maii adscribit illius diem natalem, ac ceteri, idibus.

Tarracinae.) De qua & si alia diximus, notare tamen libuit, iam usque a temporibus persecutionis Domitianæ, in eavrbē impressa fuisse vestigia fidei christianæ, ut ex martyrio Fl. Domitillæ appareat.

S. Flaviæ Domitillæ martt.) De qua S. R. E. notarii scribunt in actis, & S. Clementis pont. & SS. Nerei, & Achillei, Eusebius in chr. & libr. 3. cap. 19. Nicephorus lib. 3. capitul. 10. Eutropius libr. 9. Ado Vien. in chr. & 6. Ado Treuerensis, Beda, Vsuardus in Martyrologio huius diei, Volaterranus lib. 15. S. Antoninus par. 1. tit. 7. capitul. 1. chr.

S. Cachii martt.) καχίου. græce, ergo latine rectius, Cacii: cuius martyrium e tabulis græcis conuertimus. Tu vide Metaphrastem.

S. Martyris, Maximi. Ut in Horologio græco de eo scriptum est, sic latine reddidimus.

Beati Codrati martt.) κατὰ τὸν οὐρανὸν & Sociorum eius: quos tamen græcus codex non nominatim exprimit. Illius martyrium græce pluribus explicatur; nos, ut breuissime potuimus, Latinum fecimus.

Beatorum martt. Flauii, Augusti, & Augustini.) Vsuardus, & M. S. cod.

S. Petri Ep. & confess. Ex tabulis Sanctorum Episcoporum ecclesie Ticinensis. De eo præterea scribit Paulus diaconus libr. 6. cap. vlt. & in lib. de vir. Epp. Pap. Iacobus item Guallius in libr. de Sanct. Pap.

S. Alberti conf. Ex tabulis Sanctorum eccl. Bergomensis.

S. Ioannis Ep. & conf.) Ex tabulis Sanctorum Britanniae. Eius vitam litteris commendarunt, Folcardus, Dorobernenfis Monachus, & Alphredus, Beuerlacenfis Sacerdos. Beda præterea de eodem scribit lib. 5. cap. 2. 3. 4. 5. & 6. hist. Angl.

S. Pla-

NOTATIONES.

S. Placiti Ep. & conf.) Ex additionibus D. Molani.

S. Domitiani Ep. Leodiensis.) Ex calendario, & Indiculo Belgij.

Translatio beati Vincentij.) Repono, Petri. est enim mendum, impressorum negligentia contractum. Ea porro translatio incredibili populi concursu, ecclesiasticique apparatus splendore magno, celebrata est anno a Christo nato M. cccxl. die solenni festo Pentecostes: quo die comitia habebantur fratrum ordinis Dominicani; Mediolani in Basilica S. Eustorgij, ad quam beati martyris reliquiae transferebantur.

In Græcia hoc ipso die celebritas agitur signi crucis: quod Hierosolymæ in celo apparuit, hora circiter tertia diei. De quo signo scribit Cyrillus, illius urbis Episcopus, apud Metaphrastem, & Sozomenus lib. 4. cap. 4. & Græci in Horologio, ac in Menologio item.

Octauo idus Maij.

Apparitio S. Michaelis Archangeli.) De qua Ado, & Alcuinus in homiliario Doctorum, tertio Calen. Octobris: quo die pluribus exponemus.

S. Victoris mart.) Cuius martyrium Maximianus notarius, qui interfuit, litteris consignavit: nos vero Mediolani excepimus et tabulis antiquis basilicæ S. Ambrosij aliisque ecclesiæ Ambrosianæ priscis monumentis, ex Monbrinoque in primis Mediolanensi. Tu autem vide Surium in tomo. 3. De eo Vsuardus breui, at multis Beda scribit hoc ipso die, & Gregorius Tur. lib. de gloria martyrum, cap. 43. Eius translationi, quam religiosissimus Cardinalis tit. S. Praxedis, idemque Sanctissimus Archiepiscopus Mediolani anno, M. DLXXVI. celebravit, nos interfuimus.

Beatorum mart. Stephani, Victoris.) Vsuardus; nos vero, Belladium, quem Elladium plerique dicunt, socium adiunximus, libri manu scripti, auctoritatem consecrati.

S. Dionysij Ep. & conf.) Beda, & Demochares lib. 2. de Sacrificio Missæ ex tabulis ecclesiæ Viennensis, in Gallia. Ado item Vienna Ann.

S. Petri Ep.) Tarantasia: Surius in tom. 3.

S. Vuironis Ep.) Cuius vitam, Lucij pont. Max. iussu a Gaufrido abbate

Abbate litteris consignatam, Surius exseripsit in tomo 3.
 Translatio, SS. Andreae Apostoli, Lucae Euangelistae, & Timothei. S. Hieronymus, anno a Chr. nat. ccc. lxi. Vsuarius postridie huius diei.
 S. Cataldi Ep. Equilinus, & M. S. cod.

Septimo idus Maij.

S. Hermetis mart. Aliàs, Hermae: cuius S. Paulus Apostolus in Ep. ad Rom. meminit capit. 16. Est Hermes alius, de quo scribimus V. cal. Sept.

S. Gregorij Nazianzeni. Vita à Gregorio presbytero scripta, in illius operibus impressa, legitur. De eo Rufinus in Apologetico, Elias Cretensis, qui ad eius conciones explicandas commentarios edidit, Niceta, Serronius, Simeon Metaphrastes, & Philostorgius, præclare scribunt. Fuit is, & externis disciplinis eruditus, & sacrarum litterarum vsu longe omnium litterate peritissimus. Plurimum valuit in commentarijs scribendis Apollinarius: & in concionibus valde admodum illustris Basilius exitit: at vtrumque tamen Nazianzenus, omnium iudicio superavit. Porro testimonia ei dant multo illustriora & Basilius, qui Vas electionis, puteum profundum, Os Christi illum appellat, & S. Hieronymus li. de vir. ill. & Rufinus, & Pfellus, qui luculenter de eo epigramma scripsit. Vitam præterea suam ipse versibus mandavit, quos, nuper impressos initio suorum operum, legimus. De eo ad catholicæ doctrinæ vsu præclara testimonia afferunt, summi Pontifices, Leo Magnus in ep. 95. Gregorius item magnus in proœmio lib. 3. past. Gelasius in lib. de duabus in Christo naturis, Ioannes 111. in ep. ad tres Iustiniani Imp. quæstiones: & Synodi præterea œcumenicæ, Ephesina, Constantinopolitana V. & VI. Nicæna posterior, quæ septima vocatur: rursusque etiam S. Ecclesiæ doctores S. Augustinus Ep. 111. ad Fort. lib. 1. contra Iul. lib. etiam 2. cap. 19. S. Hieronymus, multis sane locis, S. Thomas sapientissime: qui testatur, nihil in Nazianzeni scriptis extare, quod quisquam reuocare possit in dubium. Atqui illius diem natalem Græci regunt v. 11. cal. Februarij.

Beatorum mart. Quirilli, Zenonis, & Timotei. Ex M. S. cod. & Be
 S da, apud

NOTATIONES.

da, apud quem hæc nomina corrupte leguntur.

S. Beati conf.) Beda.

SS. ecc. & x. mart.) Beda, ecce. martyrum.

Translationis S. Nicolai Ep.) Cuius translationis historiam scripsit Nicephorus Bariensis. Nos vero de Sancto Nicolao scribemus ad octauam id. Decemb. quo die illius celebritas agitur.

Sexto idus Maij.

Beatissimorum mart. Gordiani, & Epimachi.) S. Gregorius in li. Sacramentorum & Aniphonario. Eorum martyrium breui Vsuardus exposuit, copiose vero Beda: tu præterea lege Surium tom. 3. Martyrio ij coronati dicuntur An. a Chr. nat. ccclx.

S. Calepodij presb.) Beda, Vsuardus, & M. S. codd.

S. Palmarij consulis, & mart.) Idem, qui supra.

S. Simplicij Senatoris.) Vt supra (De ijs præterea scriptum est in actis. S. Felicis, & Blandæ, Equilinus (S. Calixti Papæ.

Beatorum, Quarti, & Quinti.) Beda Ado, & M. S. De coemeterio SS. Quirij, & Quati, Bibliothecarius scribit in vita Hadriani.

S. Christinae virg. & mart.) Ex tabulis ecclesie Panormitanæ.

Beatorum mart. Alphij, & Philadelphi, & Cyrini.) Ex annalibus, Siciliæ, & additionibus D. Molani.

Translatio S. Nazarij.) De qua extat præfatio Ambrosiana, & S. Paulinus in via S. Amb. monumentaque Eccl. Med.

Iob, Propheta.) Cuius genealogia, in exemplaribus græcis, & antiquis, & recentibus, & Lxx. interpretum editione conscripta extat in vltima parte libri eiusdem Iob: at in hebraeis, & latinis codicibus nulla. Est vero græca notationibus illustrata Origenis, Chrysostomi, Iuliani, Seueri, Euagrii, & Olympiodori. Tu vero de Iob pluribus differentem vide F. Xystum in Bibl. 5.

Quinto idus Maij.

Beati martyris, Anthonij presbyteri.) De quo sermonem Petrus Damianus habuit: eius, & sociorum acta, a S. R. E. notarijs conscripta putantur. Tu vide Surium in tom. 3. de Sanct.

S. Euellij

S. Euellij mart.) De quo a Beda scriptum est, ac relatum præterea in gesta Torpenis: quæ apud Surium extant in tom. 3.

Tergesti.) Quod Istriæ oppidum, Tegestra, & Tergeste nominatur, item vulgò Treiesti, non longe ab Aquileia Metropoli.

Beatorum mart. Primi, Marci, Iasonis, & Caliani.) Ex M. S. cod.

S. Mamerti.) Aliàs, Mamerti: de cuius laude extant aliquot epistola Sidonij, Aruernorum Episcopi. De litanijis porro triduanis, ab eo institutis homiliam habuit Alcimus Auitus. scripsit vero multa Ado Viennensis in chron. Greg. Tur. lib. 2. hist. Franc. c. 34. Albinus, Flaccus, & Amalarius.

S. Gandulphi mart.) Cuius diè natalem alij celebrant quarto idus Octob. alij tertio idus Maij; Traiectenses autem septimo idus eiusdem mensis. Vita eius exscripta est a Surio in tom. 3.

S. Maioli.) Vitam Odilo presbyter litteris mandauit; eandemque retulit Surius in volumen 111.

Quarto idus Maij.

In cœmiterio prætextati.) Sancti scilicet Prætextati presbyteri, via Appia. De quo cœmiterio, & de sanctis martyribus, quorum corpora in eo sepulta sunt, supra scripsimus.

Beatissimorum Nerei, & Archillei.) Aliàs, Achillei, vt ex antiquis subscriptionibus Cardinalium, qui ei titulo præfuerunt, diplomati pontificio adscriptis, perspeximus. At Vsuardus, Beda, & plerique omnes, littera, r, Archillei nomen scribunt: Surius vero sine, r, vt nos etiam scribendum censemus, subscriptionum veterum monumentis, & omni ecclesiasticæ antiquitatis Romanæ vsu adducti. Porro SS. Nerei, & Achillei titulus, qui Fasciola item nuncupatur, vnus est ex illis scilicet xxvi 11. certis: quibus presbyteri Cardinales præficiuntur. In subscriptionibus vnde decimus numeratur. Cœmiterium vero SS. mart. Nerei, & Achillei, a Ioanne Papæ restitutum, via Ardeatina fuit, secundo ab vrbe lapide, vt aliàs narrauimus. Eorum gesta, græce olim conscripta, Latine deinceps reddita, in ijsque epistola in Eutycheis, Victorini, & Maronis inelufam; de eorum martyrio legas licet apud Surium in tom. 3. In antiphonario, & libro sacramentorum scriptum simul est hoc die, SS. Nerei, Achillei, & Pancratij.

NOTATIONES.

S. Pancratij mart.) In lectionario, qui S. Hieronymi Comes inscribitur, S. Pancratij tantum; in antiphonario, vt diximus, SS. Nerei, & Achillei, ac præterea S. Pancratij: cuius res animo cõstanti pro Christo gestas litteris mandarunt notarij S. R. E. Tu vide Surium, & Gregorium Turonensem cap. 38. de gl. mart. In Basilica S. Pancratii aliquando Homelias habuit S. Gregorius, vt ex iis perspicui licet. Titulus S. Pancratij, non est ex illis antiquis, sed nuper a Leone Decimo Pont. additus: at ecclesia Romæ perantiqua est.

S. Philippi.) Ex annalibus Siciliae, & additionibus Molani. S. Theodori Ep. Vt e tabulis græcis accepimus, ita reddidimus.

S. epiphaniij Ep.) Salaminæ primum, deinde Constantiæ Episcopi, vt Suidæ placet. At S. Hieronymus Salaminam, eandem urbem, quæ Constãtia postea vocata sit, diuerso nomine appellatam putat. De eo Martinus Pont. Concilium 6. & 7. S. Hieronymus ep. 27. & scriptores hist. Trip. multis locis, & Metaphrastes, quæ tu lege apud Surium in tom. 3. Fuit is quinque linguarum vsu litterate peritus, Πενταγλωττος propterea ab S. Hieronymo vocitatus est. Quod admirabili huic, sanctissimoque viro, culpæ datur, male scilicet de sacramentorum imaginum cultu sensisse, id commentitium, falsum, neque ab eius lucubratione profectum, sed ab iconomaco, ex marginaria notatione in contextum relatum esse, Damascenus lib. 1. contra imaginum oppugnatores ostendit, sanctumq. virum defendit certissimis argumentis, vt itidem docte, ac pie Molanus facit lib. de cultu Imagin. capitul. 4.

Tertio idus Maij.

Dedicatio S. Mariæ ad martyres.) Aliàs, Natale S. Mariæ, vt in antiquo libro Sacramentorum scriptum est. De quo festo die officium in antiphonario, & libro Sacramentario S. Gregorij legitur, sed Gregorianum non putatur, cum à Bonifacio 1111. pont. primum institutum sit. Tu vero vide Rat. diu. off. & Sicardum, & Ioannem Beletum capitul. 127.

Beati mart. Mutij presby. Aliàs, Mocij, sed passim, Mutij, habent codices, manu scripti, Vsuardus item, Ado, & plerique alij.

S. Seruatij Ep.) Ex Gr. Tur. lib. 2. cap. 4. 5. & 6. hist. Fr. & lib. de gl.

con c. 7. 2. ex sul. seu lib. 2. sac. hist. ex Achanasio in Ap. ad Constantium: Vsuardo, ac Beda, qui pluribus scribit; ex Surio item, qui a Gr. Tur. accepit: & ex Indiculo denique Belgij. Est item eius vita a recenti scriptore mandata litteris: quæ habet aliquid, quod in apocryphis censetur iudicio doctissimi viri, Ioannis Hessellij.

S. Alexandri martyris.) Ex Horologio græco, & Metaphraste. Inuentio corporis beatæ Catharinæ.) Ex M. S. cod. & Massæo Cam. in lib. x. chr. M. Anno a Chr. nat. ccccxlvi.

S. Hilarij Monachi.) Cuius vitam Paulus monachus, illius discipulus conscripsit. Tu vero vide Rub. lib. 3. hist. Rau.

S. Natalis Ep.) Ex lib. M. S. de sanctis, eccl. Med.

S. Onesimi Ep.) Ex additionibus D. Molani.

Pridie idus Maij.

SS. Proti, & Hiacyinthi. Ex Breuiario eccl. Nouomenfis.

S. Marcelliani Ep.) Qui successit Peregrino Ep. 1. Demochares ex tabulis eccl. Antisiodorensis.

S. Bonifacij mart.) De cuius rebus, fortiter, præclareque gestis Metaphrastes, & Græci scribunt pluribus: & Latini item, Ado, Beda, Vsuardus.

Beatorum martt. Victoris, Quarti, & Isidori.) M. S.

SS. martt. Victoris, & Coronæ.) Vsuardus, sed fufius Beda, cum quo Metaphrastes consentit: tu vide Surium in tom. 3.

S. Pontij Ep. & mart.) Hic sanè vero non ille ipse est; qui diaconus beatissimi Cypriani martyris vitam scripsit, sed plane alius: quamuis non desint, qui eundem esse contendant. Illius res gestas Mombrinus exponit lib. 2. de Sanctis.

In Chio insula.) Quæ inter Samum, & Lesbum, e conspectu Erythriarum posita, centum milliū passuum ambitu concluditur. Porro S. Paulus, profectioe quinquies suscepta, peragratis Macedoniæ urbibus, nauigio Mitylenem vectus, inde Chium appulit.

S. Isidori mart.) E græcis monumentis hausimus, quibus res eius gestæ diuinitus, ad posteritatem proditæ, in Horologio die illius natali anniuersario in ecclesia leguntur. De eo Vsuardus scribit postdic huius diei: & Gr. Tur. capitul. 102. de gl. martt. & Sur-

NOTATIONES.

Plus tom. 3.

S. Maximi mart.) E græco item Horologio.

S. Barbari mart.) Cuius sacrę reliquiæ Venetijs in basilica S. Laurentij reconditæ, pio cultu asseruantur. Ex M.S. cod.

Translatio S. victoris.) Ex libro per antiquo, manu scripto, calendarijsque ecclesiæ Med. tum etiam ex præfatione Ambrosiana libri Missalis.

S. Pachomij abbatis) Cuius regulas monachales, e syriaco, græcoque sermone in latinum a S. Hieronymo conuersas, Romę Achillis Statii, Lusitani studio in lucem editas, legimus. De S. Pachomio Græci hoc die, & Metaphrastes in primis, scribunt. Eius vitam, græce exarata, Dionysius Romanus, latine reddidit: quæ vita extat in vit. pat. alph. 3.

S. Bonifacii Ep.) Ex tab. Eccl. Fer. & cod. M.S.

Idibus Maij.

SS. Confess. Cæcilij, Indalentij, Euphrasij, & reliquorum.) De quibus Episcopis septem, Vsuardus, sed Beda fusius scribit: longeque vberissime hispaniensium annalium codices, nuper editi.

Lampfaci.) Quæ Myssiæ vrbis, ad Hellepontum sita, præter cetera nobilis est Synodo, contra Eudoxium, & Accatium arianæ factionis principes, habita: vulgo appellatur Lampfico.

S. martt. Petri, & Andreæ, Pauli, & Dionysia.) Ex M.S. codd. & Vsuardo.

SS. martt. Casij, Victorini, Maximi, & sociorum.) Gr. Tur. libr. 1. hist. Fr. cap. 33.

S. Dymphnæ virg. & mart.) Cuius vitam, a Petro Canonico Cameracensi, conscriptam, Surius retulit in volum. n. 111. de Sanct.

Translatio S. Danielis mart.) Quæ solemniter celebrata est An. a Chr. nat. Mccc cv. hoc ipso die: qui dies Dominicus 111. Maii fuit. Tu vide Bernardinum Scardonium libr. 2. clas. 6. hist. pat.

Decimo

Decimosextimo cal. Iunij.

S. Peregrini Ep. & mart. Beda, Canisius hoc die in Martyrologio, Albertus Crantius libr. 2. his. Eccl. Annales, & tabulae ecclesiae Antistodorenfis, Demochares lib. 2. de sacrificio Missae, Martinus Polonus in chr. S. Antoninus in chr. & alij plurimi, de eo scribunt. An. a Chr. nat. cxxx. S. Peregrinus martyrio coronatur, Gallicano, & Titiano coff.

SS. item mart. Marsonis presb. Concordii diaconi, & sociorum.) Quorum historiam breui narrat S. Antoninus in chr. par. 1. tit. 7. c. 5. In Isauria.) Quae regio Asiae minoris, proxima Ciliciae, ad Isaurum montem sita est.

SS. Aquilini, Victorini.) Alias, Victoriani, Vsuardus, nos socios adiunximus Heraclium, & Paulinum: quos e codice M. S. sumpsimus.

S. Emanij mart.) Ex breuiario ecclesiae Carnutensis S. Vbaldi Ep.) Ex tabulis ecclesiae Eugubinae. Eius vitam Stephanus Cremönenfis litteris mandauit; & Augustinus item Ticinensis, Canonicus Reg.

S. Timothei, & virginum VII.) Beda.

SS. Simplicij presb. Diocletiani, & sociorum.) Beda item, & cod. M. S. & Surius in gestis B. Anthimi die XI. Maij.

S. Fidoli Episcopi.) Alias, presbyteri, Beda sed, Episcopi, scriptimus, Martyrologii Romani auctoritate ducti.

S. Brandani Abbatis.) Vincentius lib. 22. cap. 81. sp. sed eius historia habet multa, quae apochryphis censentur.

S. Domnioli Ep.) Surius in tom. 3.

S. Maximae virginis.) Vsuardus, & M. S.

S. Ambiani.) De quo alias, diximus.

Decimosexto calen. Iunij.

S. Torpetis mart.) Ado, Treu. Vsuardus, & Beda, ac Isigrinius praeterea: qui enucleate illius martyrium perscribit in cen. 1. par. 1. dist. 1. de martyribus Italiae. Anno à Chr. nat. Lxiiii. hic coronatus

NOTATIONES.

est, Nerone Imp. Ab initio igitur Pifarum ciuitas nobilitata est sanguine beatorum Christi martyrum.

Beatorum martt. Heradij, & Sociorum.) Aliàs Heraclij, vt Vsuardus habet, nos emendauimus, Heradij, scriptionem secuti antiquorum exemplarium.

SS. Adrionis, Victoris, & Basillæ.) Beda.

S. Celerinæ.) Ex annalibus Hispaniarum

Translatio S. Syri Ep.) Ex martyrologio Cremonensi, & alijs codicibus M.S.

(S. Brunonis Ep.) De quo pluribus Demochares scribit libr. 2. de Sacrificio Missæ. Ex tabulis Episcoporum Ecclesiæ Herbipolensis.

Translatio S. Bernardini.) Ex breuiario monachorum Franciscanorum ordinis minoris.

Decimo quinto cal. Iunij.

S. Andronici Ep.) Aliàs, Andromici: qui cum beato Paulo Apostolo cognatione iunctus, & in LXXI. discipulis nobilis putatur, Rom. 16. Volaterranus libr. 19. & Græci hoc etiam die: Fuit An. a Chr. nat. LIX.

S. Venantij Episc. & mart.) Ex tabulis ecclesiæ Camerinensis. Eius martyrium versibus scripsit Macarius Mutius, municeps camers.

Beatorum martyrum, Agapij, Timolai, & Sociorum.) Quorum martyrium e tabulis græcis conuertimus.

S. Dioscori Lectoris.) Vsuardus, Beda, & M.S.

Spoleti.) Aliàs, In vrbe Spellatenfi, quæ vrbs non longe abest à Spoletto.

S. Felicis Ep.) Vsuardus, & codices M.S. omnes.

Beatorum martt. Potamionis, Hortasi, & Sociorum.) Beda

S. Henrici regis, & martyris.) Aliàs, Erici: de quo scribit Olaus Magnus lib. 19. hist. Goth.

Decimo quarto Calen. Iunij.

S. Potentianæ virginis.) Aliàs, Pudentianæ: quæ nobilissima stirpe nata, patre Pudente, matre Sabinella, Praxedem sororem habuit, Beda, Ado, Treu. Vsuardus, Canisius, hoc ipso die, liber antiphonarius S. Gregorij, & liber item sacramentorum. Huius virginis officium celebrant tribus lectionibus Teutonici de Prussia, inquit Radulphus Tungrensis prop. 17. lib. de can. obsf.

SS. mart. Calocerii, & Parthemij.) Vsuardus, Ado, Tre. Canisius, & Beda item.

Prusæ.) Quæ Bithyniæ vrbs, nobilis est: cuius Episcopus Hefychius cõcilio Nicæno priori interfuit, & subscripsit, vt ex actis cõstar.

S. Patricij, & Sociorum.) Vt in Horologio, & Menologio scriptum est pluribus.

S. Ioannis mart.) E græcis tabulis accepimus.

S. Desiderij Ep. & mart.) Ex libro peruetusto, de sanctis ecclesiæ Med. & martyrologio basilicæ SS. Naboris, & Felicis, Mediolani, at quæ ex tabulis ecclesiæ Carnutensis.

S. Petri Cælestini.) Ex litteris canonizationis, quas de eo Clemens V. pontifex edidit: & ex sermone P. Damiani, quem Surius in tomo 3. scripsit.

S. Iuonis presb.) Surius in tomo. 3. retulit litteras Clementis VI. pont. de illius canonizatione.

S. Cyrilli.) Ex monumentis eccl. Treuerensis.

S. Dunstani Ep.) Cuius vitam, ab Osberto, monacho Cantuariensi scriptam, videas licet apud Surium in tomo. 3.

Decimo tertio calen. Iunii.

S. Bassillæ virginis, & mart.) De qua relatum est in acta S. Eugeniæ virginis: cuius dies natalis agitur vi 11. cal. Ian. De ea scribunt, Vsuardus, Ado, Treu. Beda, Equilinus, & alij.

Beatorum mart. Donationi, & Rogationi.) Ex Breuiario ecclesiæ Carnutensis.

S. Thalla-

- S. Thallalæi martyris.) Vt litteris græcis proditum est.
 S. Baudelii mart.) Vsuardus, Beda, & Gr. Tur. lib. de gl. mart. capitul. 78.
 S. Anastasij Ep.) De quo annalibus Brixie, cui vrbi Episcopus præfuit, an. a Chr. nat. ccccxc. traditum est, ac tabulis item epp.
 S. Austregesilli Ep.) Sigelbertus, & Beluacensis lib. 23. cap. 26. sp. Vsuardus, Surius, qui vitam, ab illius æquali litteris mandatam, descripsit in tom. 3. & tabulæ præterea eccl. carn.
 S. Theodori Ep.) Iacobus Guallius, & tabulæ ecclesiæ Ticinensis, & cod. M. S. Martyrologium præterea Rom.
 S. Maximini mart.) Ex tabulis ecclesiæ Treuerensis. Hic anno a Christo nato ccc i. Synodum celebrauit: in qua S. Seruatius etiam interfuit.
 S. Bernardini conf.) Nicolaus Quinctus, pont. in litteris canonizationis, & Pius ii. in litteris, ad Turcarum tyrannum scriptis, & S. Antoninus in chr. par. 3. tit. 22. cap. 12.

Duodecimo calendas Iunij.

- Beatorum martt. Timothei, Pollij, & Eutyhij.) Pollij, aliàs, Polyti, & aliàs item, Hippolyti: sed in M. S. codicibus passim, Polij, legitur simplici. L. De his martyribus, Vsuardus, Ado, Tr. Beda, & alij scribunt.
 S. Secundini mart.) Ex Vsuardo, & M. S.
 SS. martt. Pelyeucti, Victorii, & Donati,) Beda, Vsuardus, & nos alio loco.
 S. Iuliæ mart.) Ex Beda.
 S. Valentis Episcopi, & trium puerorum martt.) Beda ite, & M. S. SS. Genesii, & Theopontii.) Aliàs, Theopompi, ex M. S. S. Hospitii.) Pau. Dia. libr. 3. cap. 1. de reb. gef. Ion. Gr. Tur. libr. 6. his. Fr. cap. 6. 7. de gl. conf. cap. 97.
 S. Itisbergæ.) Aliàs, Idabergæ. Ex calendariò, & Indiculo Belgii, tabulisque ecclesiæ Arienfis.
 Translatio SS. martt. Firmi, & Rustici.) Ex vrbe Verona, Bergomum: ubi eorum corpora sacra diu occultata, diuinitus inuenta hoc die sunt, anno a Chr. nat. M. Clvi. Girardo Bergomi Episcopo, vt illius

illius urbis annalibus proditum est.

Translatio S. Pauli mart.) Quæ venetiis celebrata est ann. a Chr. nat. Mccxxi.

Translatio S. Zenonis.) De qua aliàs diximus.

Vndecimo calendas Iunij.

Beatissimorum martyru, Faustini, Timothei, & Venusti.) Ex martyrologio: R. Venusti, addidimus ex Beda.

SS. Casti, & Aemilij.) S. Cyprianus ser. 5. de lapsis. De his martyribus olim die hoc natali S. Augustinus sermonem habuit, vt ex Possidio animaduerti licet. Vsuarius item eorundem meminit.

S. Mancij mart.) Ex Breuiario Cordubensi.

S. Basilisci mart.) De quo græcis monumentis traditum est.

S. Martiani Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Rauennatis: ex annalibusque, quos Rubeus luculenter scripsit.

S. Helenæ virginis.) Vsuarius. De qua præterea scriptum est in libro rer. ges. S. Amatoris.

Translatio S. Helenæ uiduæ.) Ex Massæo Cameracensi.

S. Lupicini Ep.) Ex tabulis Sanctorum ecclesiæ Veronensis.

Decimo calen. Iunii.

S. Victorini Ep.) Ex M. S. cod. & annalibus Artimami monachi.

S. Proiecti diaconi.) Ex calendario, ceterisque prisca monumentis ecclesiæ Bergomensis.

Beatorum mart. Quintij, Lucij, & Iuliani.) Ex M. S. & Victore.

S. Desiderij Ep.) Beda, Vsuarius, Sigelbertus, & tabulæ ecclesiæ Lingoniensis.

SS. Epitacij Ep. & Basilei.) Aliàs, Epitecti: ex mart. Rom.

S. Desiderij Ep.) Beda, Ado in chr. an. S. 82. tabulæque ecclesiæ Vien. Sigelbertus item

S. Ammonij Episcopi.) Aliàs, Annonis, vt indicat monumentum vetus, Veronæ in basilica cathedrali, situm, constitutio synodalis, & Annales Veronenses.

Nono

Nono calend. Iunii.

S. Anolini mart.) Ex M.S. cod.

S. Vincentij mart. Aliàs, Innocentij, sed mendum est, quod ex omnium codicum scriptione constat. De eo Beda, Vsuardus, & ceteri.

S. Afræ martyr.) Cuius historiam, ac Faustino, & Philastrio, Episcopis Brixia, conscriptam esse, proditum est.

S. Seruuli mart. Ex tabulis ecclesiæ Tergestinae, & cod. M.S.

Beatorum martt. Donatiani, & Rogatiani.) Beda, Vsuardus, Boninus, Beluacensis, Gr. Tur. libr. de Gl. mart. capitul. 50. Tu vide Surium in tom. 3.

S. Robustiani mart.) Ex Annalibus Mediolanensibus

Beatorum martt. Zoili, Seruili, & Sociorum.) Aliàs, Zoili, sed Zoeli, passim in manuscriptis codicibus exaratum comperimus: De ijs Vsuardus, Beda, & antiqui annales.

Translatio S. Dominici conf.) De qua scripsit Iordanus, olim magister ordinis Dominicani.

Octavo calen. Iunii.

S. Urbani Pont. & mart.) De quo scriptum est in libro pontt. cap. 18. in gestis item S. Cæciliæ, & Metaphrastæ item, tum a nobis in elogijs pontificijs. Illa autem S. Urbani pictura, cum vitibus, & vuis, expressa, quæ in plerisque locis cernitur, non pontificis huius est, sed Episcopi Lingonienlis, Urbani: cuius multa miracula in vineis restituendis leguntur. Tu vide Molanum in lib. de pict. cap. 64. Natale S. Urbani Papæ adscribitur in libro sacramentorum, & antiphonario S. Gregorii: quæ sane res argumento est, illius diem festum multis abhinc sæculi anniuersario præcum officio cultum esse.

S. Bonifacii pont. 1111. Beda. De eo in elogijs nostris.

In vrbe Dorostoro.) Aliàs, Durostoro: alias item Dorosdoro. Dorostorum legio XXI. Claudia in Mysia fixa, legitur in Itinerario.

SS. martt. Pasceratis, Valentionis, & Sociorum.) Vsuardus, & cod. M.S.

S. Dio-

S. Dionysii Ep.) S. Ambrosius in ep. 82. ad Vercel. ep. 32. in orat. sc. 60. Præfatio, liturgia, Ambrosiana, tabulæ ecclesiæ Med. Nicephorus, & alij.

S. Basilii.) Plerique tamen sunt, qui, non Basilij, sed Aurelij cura S. Dionysii corpus Mediolanum translatum esse arbitrentur. Sed Vsuardus, Beda, & martyrologii Cremonensis monumenta, id a S. Basilio curatum esse, ostendunt.

S. Zenobii Ep.) Cuius vitam, pluribus explicatam a Ioanne Archipresbytero, Surius habet in tom. 3.

S. Leonis conf.) Vsuardus, & M. S. Translatio S. Stephani mart.) Non protomartyris: huius porrò translatio Venetiis celebrata est an. a Chr. nat. Mcx. vt Belinus Patavinus in martyrologium retulit.

Translatio S. Francisci.) S. Bonaventura in vita eiusdem cap. 15.

Septimo cal. Iunij.

S. Eleutherii.) An. a Christo nat. clxxxvi. L. Triario Materno, & M. Atilio, Metilio Bradua coff. De quo pont. Iren. aduersus her. lib. 3. cap. 3. Euseb. lib. 5. cap. 1. & 22. hist. eccl. & in chron. Nicephorus lib. 3. cap. 25. libr. 4. capit. 19. his. sac. & in chron. Damasus in lib. pont. cap. 14. Beda lib. 1. hist. Angl. cap. 4. & mart. Aimo lib. 5. cap. chr. rer. mem. Gottifredus Viterbiensis, chron. par. 15. Iuo in chron. atar. 6. Anastasius Bibliothecarius in chr. Bartholomæus Lucensis, Optatus Mileuitanus, Martinus Polonus, & ceteri pontificalium rerum scriptores, litteris multa prodiderunt: nos verò in elogiis nostris. Eleutherus in codicibus tum græcis, tum latinis nominatur, non Eleutherius. De quo pontifice, & martyre fit, ex sanctione Gregorii vi. pont. quam aliquando in medium attulimus.

Simitrii.) Aliàs, Simetrii: qui presbyter, Pio. i. pontifice, in ecclesia tit. 5. Pastoris diuina celebrabat mysteria. De eo Beda, Vsuardus, & Canisius, in martyrologio vi. calen. Iunii. Petrus Equil. lib. 5. cap. 58.

S. Quadrati Ap. discipuli.) Cuius diem natalem Græci agunt xi. calend. Octobris. De quo Beda, Vsuardus, hoc die scribunt. Euseb. hist. eccl. lib. 3. cap. 37. lib. 5. cap. 17. Nicephorus lib. 4. capit. 8. hist.

NOTATIONES.

hif. fac. Ado Vien. in chron. & S. Hieronymus ep. 29. de vir. ill.
 S. Prifci, & Sociorū martt.) Vfuardus, & eod. M. S. Quadrati martt.)
 De quo aliquando sermonem de illius natali S. Auguftinus habuit,
 cuius fermonis Poffidius meminit; at plures testatos facit Vfuardus.
 Beatorum martt. Feliciffimi, Heraclij, & Paulini.) Vfuardus, Beda,
 & M. S. Porrò Tudertum, Umbria Oppidum, vulgo Todi, olim
 ducatus Spoletani ditioni fubiectum, fidei christianę cultu ab initio
 floruiſſe, ex eo apparet, quòd S. Terentianum Epifcopum habuerit,
 ferme illis euangelicę prædicationis temporibus, Xyſto ſcilicet
 I. pont. Max. & Imp. Adriano Auguſto.
 S. Zacharię.) Beda, & Ado Vien. An. cr. a Chr. nat. Demochares
 ex tabulis eccleſiæ Viennenfis.

S. Auguſtini Ep.) Anglorum: Vfuardus, & Beda rurfus in libr. hif.
 Angl. multis capitibus eius hifloriam proſequitur: auctor libri cõm.
 in libr. Regum: quos vulgo Eucherio Lugduneni adſcribunt: & denique
 S. Gregorius lib. 9. Regeſti ep. cap. 58, 59. & lib. 12. reſpondet
 multis illius interrogationibus.

Sexto Cal. Iunii.

S. Ioannis pont.) Pau. diaconus lib. 7. de ges. Long. ca. 2. S. Grego-
 rius lib. dialog. lib. 3. cap. 2. lib. 4. cap. 30. Anaſtaſius Bibl. & ceteri ce-
 rum pontificalium ſcriptores, & Rub. in hif. Rau. Vfuardus, & Beda
 poſtridie.

Beatorum martt. Aquilini, Elię, Quincti, & Ruſtici.) Ex M. S.

S. Iulii martt.) Vfuardus, at fuſius Beda.

S. Eladii martt.) E græco codice excepimus.

S. Eutropii Ep.) Vfuardus, Beda, & M. S. cod.

S. Ranulphi martt.) Vfuardus, & M. S. in quo legitur, Sancti Ra-
 genulphi.

SS. Limberti conf.) Equilinus, & tab. eccl. Anc.

Quinto Cal. Iunii.

S. Carauni martt.) M. S. & S. Antoninus in chr. par. 1. tit. 6. cap. 25.
 Vfuardus etiam hoc ipſo die.

SS. Emy-

SS. Emylii, Felicis, & sociorum.) Beda, & Alemanus monachus,
 Vsuardus item . . .
 S. Senatoris.) Ex tabulis antiquis eccl. Med. De quo extant versus
 ab Ennodio Ep. pap. conscripti.
 S. Eutychie Ep. & mart.) Ex M. S.
 S. Germani Ep.) De quo à Surio pluribus relatum est in tom. I II.

Quarto Calen. Iunii.

S. Restituti mart.) Vsuardus, Beda, Ado, & M. S.
 SS. Septem Fratrum.) Quorum martyrium alio loco copiosius ex
 ponitur a Beda.
 S. Cononis mart.) Cuius historia exscripta est in codice peranti-
 quo ecclesie Bergomensis.
 SS. Sifinii, Martyrii, & Alexandri mart.) De quibus epistola cōscri-
 pta est a S. Vigilio Ep. Trid. Tu vide Surium. In ecclesie Mediolanē-
 sis libris multa de iisdem narrantur.
 S. Maximi ep.) A quo S. Athanasius hospitio per benigne exce-
 ptus est, ut scribit S. Hier. in chr.
 S. Maximi ep.) Ex tab. sanctorum ecc. Ver.

Tertio Cal. Iunii.

S. Felicis 1. pont.) De quo in libris pont. scriptum est diligentissi-
 me, & in elogiis præterea nostris.
 SS. Gabini, & Crispoli.) Vsuardus, & M. S.
 SS. marci. hyci, & Palatini.) S. Hieronymus, & Mart. R. & M. S.
 S. Huberti ep. & conf.) Vsuardus.

Pridie Cal. Iunii.

S. Petronille virginis.) Aliàs, Petronellæ, ut marmorei sepulcri,
 quod Paulo 1. pont. inuentum est, inscriptio indicat, quæ eiuſmodi
 est: AVREAE PETRONELLÆ FILIÆ DVLCISSIMÆ: atq.
 hi duo præterea versus: Tum pridie Petronella Petri de germine san-
 cto: Fulgida virgo micat, Christi trabeata decore. Sed Petro-
 nellæ

NOTATIONES.

Nullæ, passim scribitur in libris impressis, manuque recte exaratis. Illius meminit S. Augustinus, lib. contra Adimantum, cap. 19. Beda, Vsuardus, S. Antoninus in chr. par. 1. tit. 6. cap. 4. Volaterranus libr. 16. comm. Platina in vita Pauli 1. Vitam a Marcello presbytero, S. Petri discipulo, vna epistola explicatam, Surius exscripsit in volumine 111. de sanctis. Vbique de ea fit auctoritate Romana, inquit Radulphus. S. Petronyllæ cæmeterium, Romæ a Gregorio 111. pont. ornatum, narrat Bibliothecarius.

S. Hermæi mart. De quo græce scriptum est, nos paucis narrauimus.

Beatorum martt. Cantii, Cantiani, & Cantianillæ.) Aquilcienses, & Bruxellenses hoc die illorum martyrium celebrant, ecclesia vero Mediolanensis XVI 11. cal. Iulii. De iis sermo Maximi ep. extat: quem plerique S. Ambrosio ascribunt.

Turribus.) Quæ Sardinia vrbs, a Ptolomæo Turris Biffonis, a Plinio Turris Lybisonis appellatur. Est hodie Metropolis Sardinia: cuius Archiepiscopus præest Episcopis suffrag. VI 1.

S. Crescentiani.) Vsuardus, Beda, & M. S.

Calendis Iunij.

S. Iuuentii martyris.) Aliàs, Viuentii, Al. Vincentii, nos, Iuuentii, scripsimus, vt in martyrologiis plerisque antiquis, manu scriptis, legimus.

Beatorum martt. Iustini, Charitonis, & aliorum.) Vt a martyrologio græco accepimus. Eorum martyrium, a Metaphraste concione explicatum, Surius retulit in tom. 111. adscripsitque prid. idu s Iunii.

S. Pamphili presb. & mart.) Huius vitam tribus libris, qui hoc tēpore non extant, Eusebius Casariensis exposuit. De eodem multis locis S. Hieronymus scribit in Ap. 1. contra Ruf. lib. de vir. ill. capit. 85. idem Euseb. lib. 8. cap. 17. & 21. hist. eccl. Metaphrastes, vt apud Surium est in vol. 3. Beda, Vsuardus, & ceteri.

S. Thespesii mart.) E Carthophilacio græco huius martyrium acceptum, latine breuiter expressimus.

S. Firmi mart.) E græco item conuertimus huius martyrium.

SS. martt.

SS. martt. Valētis, Pauli, Seleuci, Porphyrij, Theoduli, Iuliani, & aliorum quinque.) Quos omnes Sancti Pamphili martyris socios fuisse memoriæ proditum est a Metaphraſte, & a Græcis: qui hoc die illorum celebritatem eccleſiaſticis precum officiis horariis agunt.

SS. Filini, & Gratiniani.) E calendarijs, Breuiarijs, & tabulis, manu exaratis, per antiquis eccleſiæ Mediolanenſis. Beatorum martyrum, Reueriani Epifcopi, Pauli preſbyteri, & aliorum decem.) De quibus, Vſuar. & M. S.

S. Proculi.) Ex M. S. cod. & S. Antonino in chron. par. 3. tit. 24. c. 4. S. Zofimi.) Beda.

S. Medulphi.) Quem Molanus addidit martyrologio Vſuardi.

In monaſterio Lirinienſi.) Quod tum antiquitate, tum monachorum, ſanctitatis laude clariffimorum, qui inde prodierunt, multitudine, tum indulgentiarum, quas ei ſummi pontifices, Calyxtus in primis & Honorius conceſſerunt, magnitudine nobiliſſimum, aliquando viginti millia monachorum aluit. Illius fundamenta, primū iecit Honoratus, eiufdem monaſterii abbas, deinde Arelati Epifcopus: cuius ſpectata eſt in omni vita ſanctitas.

S. Capraſij abbatis.) Quo magiſtro & duce ī ſanctæ vitæ iſtitutis vſus eſt idem Honoratus. De eo Vſuardus, Beda, & is in primis, qui vitam S. Honorati contexit.

S. Iouini abbatis.) Ex notat ionibus D. Molani.

S. Landulphi Epifcopi.) Ex codd. M. S. & tabulis eccleſiæ Aſtenſis.

S. Simeonis monachi.) Tu vide Trithemium in chronicis Hirſaugiæ. Eius vitam Euueruinus monachus ſcripſit, quæ eſt apud Suriū tom. 3. de ſanctis.

Translatio S. Eulogij martt.) Cuius translationis diem feſtum in Hiſpania agit eccleſia Ouetenſis; ad quam ab vrbe Corduba, Ermenegildo, illius eccleſiæ Archiepiſcopo, & Alphonſo III. rege, procutibus, beati martyris corpus translatum eſt, vt Samuel, ſcriptor quidam Hiſpanus, teſtatum præcipue reliquit.

Translatio SS. epp. Principij, & Lupi &c.) Vt narrat D. Molanus in additionibus ſuis.

Quarto nonas Iunij.

Marcellini presbyteri, & Petri Exorcistæ.) De quibus aliquid Beda, & Vsuardus item ad posteritatem litterarum monumentis tradiderunt. At res eorum pie, fortiterque gestas, ab Adone, & alijs uberrime explicatas, Surius elegantiori sermone complexus est, tom. 3. de vit. Sanctorum. S. Damasus præterea versibus exposuit, quæ is puer a Catrifice de illorum martyrio acceperat. De utroque item martyre in antyphonario S. Gregorii pontificis.

Photini.) Alij, Pothenum, alij Pothinum, quidam Photianum appellant nos, multorum vsum, auctoritatemque secuti, Photinum diximus. De quo Eusebius initio libri V. hist. eccl. Niceph. libr. 4. cap. 13. hist. Sacræ, Ecclesia Gallicana ad eccl. Asiæ, & Phrygiæ; Gregorius Turonensis lib. 1. capit. 29. hist. Adu. Viennensis, chron. ætate 6. Haimo lib. 5. cap. 4. chr. rer. mem. Beda in martyrologio, pridie nonas Septembris: Martinus Polonus in chronicis. Petrus a Natalibus libr. 8. cap. 37. & 83. & lib. 5. cap. 76. Vincentius Beluacensis libr. 10. cap. 99. Volaterranus, lib. 18. comm. Vuëtherus in Fascic. temp. Nauclerus tom. 2. Guido in catalogo Pont.

Platina item, & Demochares, præterea lib. de Missæ sacrificio Epagathi.) Qui Verus Epagathus vocitatus est, vt rei ecclesiasticæ annales, græce conscripti, indicant; licet Latini, Pagatum appellent.

Zachariæ presbyteri.) Quem Vsuardus nominat, alius præterea nemo.

Sancti diaconi.) In manu scripto martyrologij volumine scriptum est, Sanctini diaconi: sed illum Sanctum ceteri omnes appellant; & Eusebius in primis, qui præclarum illius martyrium enucleate perscribit ex Lugdunensis, Viennensisque ecclesiæ litteris.

Quatraginta sociorum.) Qui partim mares, partim feminae totidem numerantur. Atque hæc quidem sunt, præter ceteras, quæ in martyrologio narrantur; Tullia, Hippodamia, Pompeia, Antonia, Bibliades: quæ primo lapsa, post facinoris poenitens, martyrium præclarum subiit; vt Græci narrant, Eusebius lib. 5. capit. 1. &

Nice-

Nicephorus lib. 4. cap. 17.

Attalus, & ceteri.) Nempe Alexander, Ponticus, & ij, de quibus eo ipso loco ab eisdem scriptum est.

S. Blandinæ.) De qua nos, antiqui martyrologij auctoritatem secuti, scripsimus paucis ad xiiij. calendas Februarij. Pluribus autem eius nobile martyrium exposuerunt tum iidem Græci, Eusebius, & Nicephorus, tum in Latinis Beda; qui præterea nouem, & decem alios cum ea martyrium obiisse testatur. Blandinam omnes dicunt, excepto Nicephoro, qui Blandillam vocat. De qua extat etiam Eusebij Emesseni, vel uti aliis placere video, Rabani, seu alterius Latini auctoris, homilia vndecima.

S. Erasmi.) Cuius martyrium, Ado, Beda, Vsuardus, hoc ipso die explicite narrarunt; ac S. Antoninus præterea par. 1. hist. eccl. tit. 8. capit. 1. §. 6. Vincentius Belluacensis in speculo hist. lib. 12. cap. 27. 28. & seq. Petrus a Nat. lib. 5. cap. 77. & Boninus Mombritius in volumine 1. de vit. Sanctorum. Is non Antiochiæ, ut in Martyrologij codice, manu scripto, proditum est, sed Formiis in Campania martyrium subiit. Est sane vero alter, Erasmus: qui Antiochiæ coronatus, anniuersaria commemoratione celebratur septimo calendas Decembris.

S. Zachariæ.) Huius religiose facta, & vitam, sanctissime actam, Heraclides litteris consignauit. Tu vero vide vitas patrum, & Petri Episcopi lib. 5. cap. 81. & lib. 8. cap. 106.

Hoc ipso die in Græcia, dies natalis celebratur Nicephori Patriarchæ Constantinopolitani: qui, Leonti Imperatori, sacrarum imaginum oppugnatori, vehementer restitit; quam ob causam in exilium pulsus, eò mortuo, Michaeli, qui successit, litteras pietatis, & doctrinæ plenas exarauit, de illis restituendis. Sandomiriæ in Polonia; dies natalis martyrum Christi festo cultu, populi que celebritate agitur: qui facta Tartarorum irruptione, contrucidati sunt. Idque fit, Alexandri Quarti, Pontificis maximi concessu: ut narrat Cromerus lib. 9. hist. pol.

NOTATIONES.

Tertio nonas Iunii.

S. Eugenij pontificis.) Ex martyrologio veteri, & manu scripto. Deinde cum martyrologij huius opus aggressi sumus, illud nobis in primis proposuimus, vt pontifices Romanos diligenter ascriberemus, vno omnium sermone sanctitatis laude celebratos: qualem Eugenium hunc esse, ex pontificiorum annalium monumentis accepimus.

Sanciuit.) Quæ sanctiones extant, cum apud Iuonem, & Burchardum, tum apud Gratianum, cap. De quibusdam, dist. 37. cap. Sacerdos, dist. 81. cap. si quis piam, ibidem. cap. Necessaria 12. q. 1. cap. nulli 12. q. 1. cap. Quamquam 14. q. 2. cap. placuit 16. q. 1. cap. sicut qui, 20. q. 1. Mulieres 27. q. 1. cap. si vir. 27. q. 2.

Consilium habuit.) In quo decreta multa confecit, vt animaduertimus ex ijs, quæ supra proxime notauimus.

Pergentini, & Laurentini.) Quorum martyrium, ab Vsuardo, & Beda, breui expositum, Surius, vt ex antiquis monumentis, manu scriptis, accepit, & latius, & enucleatius perscribit tom. 3. de vit. Sanctorum: & Petrus Ep. lib. 5. cap. 82.

Laurentini.) Quem Laurentium Beda appellat: alij omnes, Laurentinū dicunt. quomobrem non video, cur quidam, pro Laurentino, Valentinum reponant, cum præsertim manu scripti codices peruulgatæ lectioni suffragentur. Non inficias tamen eo, in aliquo codice legi, Valentinum. In Africa SS. Quirini, Abdiani.) De quibus in codice martyrologij, manu scripto.

Nicomediæ, SS. Lucilliani, Paulæ virginis.) De ijs proditum est ecclesiasticis Græcorum monumentis.

Sancti Isaaci.) Cuius martyrium Vsuardus meminit, vitam autem & martyrium item multis commemorat, S. Eulogius Cordubensis libro; qui inscriptus est, Memoriale sanctorum: neque semel tantum initio libri primi, sed iterum libro secundo. Martyrium autem is scribit, Anno Domini Dccc11. Feria quarta, natus annos septem, & viginti. Diuinitus vero, significatio facta est cælestis huius virtutis, vt idem narrat.

In Tabensi cœnobio, quod Hieremias patruelis extruxerat, celebre

lebrequé testimonio eiusdem Dulogij, Trecentorum, & triginta martyrum.) Ut narratum est in vita beati Erasmi. (Manu nulli.) Vita, sanctissime acta, libro explicatur, qui Parisijs editus est de claris mulieribus. De qua item Gregorius Tur. lib. 2. 3. & 4. hist. Francorum.

S. Crotildis Reginae.) Vita, sanctissime acta, libro explicatur, qui Parisijs editus est de claris mulieribus. De qua item Gregorius Tur. lib. 2. 3. & 4. hist. Francorum.

Pridie nonas.

SS. Aretij, & Daciani.) Aretij, per, e, non, t, scripsimus, auctoritate nos adducti, martyrologij antiqui, ac recte manu scripti. Horum martyrum nomina solum legimus: martyris autem tempus, & ipsos cruciatus, & tormenta, quæ subierunt, explorata nondum habemus.

Camarij, & aliorum.) Adiecit ex martyrologio manu scripto, & ex Beda. Alii legunt, Camasij.

Clatei Episcopi.) De quo in monumentis ecclesiæ Brixienfis scriptum extat: multa præterea narrat in annalibus suis Ioannes Maria Mediolanensis.

Scisæ.) Alii, Sistiæ, emendant: retinuumus, ut omnes codices habent; & Prudentius in primis, qui de huius martyrio panxit.

Quo tempore Galerius.) Alij, Diocletiano Imperatore, illi martyrium obiisse narrant; nos, Pudentium secuti, Galerio duce, id factum esse, scripsimus, anno scilicet Domini, cccx. De Quirino martyre, præclare Prudentius, ut diximus, hymno vii. de coronis, Beda, Vsuardus, & ceteri. At eius corpus, nonnulli sunt, qui Romam ad catacumbas; alij ad eadem Sancti Vincentij Mediolanum translatum esse testantur; ut nos quoque perspeximus ex litteris pontificiis, & Litanis Ambrosianis. Extant præterea de eodem Scisiano martyre monumenta perantiquæ historiæ.

S. Alexandri Episcopi.) Ut in calendario ecclesiæ Veronensis.

S. Valtrici.) Habet martyrologium Romanum: sed eius celebritas anniuersario cultu non hoc die agitur, sed quarto nonas

Iulii, ut eo loco narrabimus.

Constantinopoli dies natalis celebratur Sancti Metrophanis Patriarchæ: cuius causa contra Licinium Constantinus Magnus bellum suscepit, ut Nicephorus scribit.

Nonis.

Translatio S. Bonifacii.) Cuius focii quingentis solidis corpus illius redemerunt, & unguentis delibutum, linteoque involutum, Romam è Tharsis, ubi martyrium obiit, transferri curarunt; ubi via Latina sepultum est, anno domini circiter cccv. Cuius & martyrium, & translationem, a Simeone logotheta expositam, Surius retulit in tomum 3. Ad præterea litteris consignavit. De translationum celebritate, supra satis differuimus.

SS. Martiani, Nicandri. Vsuarius, Ado, Beda, & Græci, qui horum diem natalem agunt sexto idus mensis huius, ac præterea Petrus Ep. lib. 5. cap. 92. Quorum martyrium cadit sub annum Domini circiter cccv. Nicandri.) Sic in veteri manuscripto, & in Beda, Vsuariique martyrologio. Alii tamen, Nicanoris legunt, sed Nicandri nomen retinemus, ut est etiam in græco mensium volumine.

S. Dorothei.) De quo græcis ecclesiasticis monumentis proditum est.

S. Bonifacii Episcopi. Cuius vitam, omni virtutum genere exultam, Vuilibaldus Episcopus primo ceratis tabulis consignavit: deinde eandem, Lullo, & Mengegaudo, Bonifacii discipulis probatam in paginas pergaminas retulit. Quæ vita, ab illo conscripta, aliquando a Trithemio abbate commemoratur: at hodie non extat, illa enim, quæ legitur in libro, quod speculum antiquæ devotionis appellant; quæque eadem apud Surium reperitur, incerti auctoris est, Fuldensium monachorum iussu contexta. Eiusdem martyrium versibus Ruthardis, Rabani discipulus, complexus est. Leguntur præterea de eo, & ad eum exarata, epistolæ Gregorii secundi, & Zachariæ, pontificum.

Contra hæreticos librum scripsit.) Qui in monasterio Fuldensi afferuatur; ut ex certo auctore cognouimus, qui illum vidit, & legit.

Alij-

Alijsque seruis Dei. Ex quibus nominatim undecim recensentur. Eobanus Episcopus; presbyteri tres; Vuitrangius, Vualterus, Adhalerus; tres item diaconi, Stricaldus, Hamuntius, & Boso; monachi præterea quattuor, Vuaccarus, Gunderherus, Vuillherus, & Adolphus.

S. Sancii martyris. De quo beatus Eulogius libro 2. de martyribus cap. 3. & in vita eiusdem Eulogii alius scribit. Is natus est in Albani oppido, quod Alabense quidam dicunt; martyrium subiit, die Iunii quinto, quæ feria sexta fuit, anno Domini cccli.

Octauoides Iunii.

*88. Artemij, Candidæ, & Paulinæ. De quibus relatum est in acta martyrum Petri, & Marcellini. Tu vide Surium, tom. 3. Horum item Vuardus breuiter, at Beda copiosius, & Ado item meminit; Petrus etiam Episcopus lib. 5. cap. 94. Romæ via Aurelia a Fidelibus; eorum corpora sepulta sunt.

S. Philippi diaconi. Lucas Euangelista in actis Apost. capitul. 8. & 17. Sanctus Hieronymus in Ep. ad Eustochium ep. 27. tom. 1. Eusebius libr. 2. hist. eccl. capitul. 1. & libr. 3. capitul. 25. Ruffinus capitul. 31. Ado in martyrologio hoc ipso die; Nicephorus lib. 2. capitul. 44. hist. eccl. Dorotheus in synopsi; Caius per antiquus scriptor in ep. ad Proclum; Polycrates, Ephesiorum Episcopus, in ep. ad Victorem Pontificem; Papias Hieropolitanus libr. 1. Explanationum; Epiphanius contra Antidicomarianitas; Georgius Cedrenus, in epitome hist. Beda, & Vuardus. Duos autem Philippos fuisse, vnum e duodecim Apostolis, alterum e diaconis septem, ex omni ecclesiastica antiquitate constat; tum id maxime obseruat Nicephorus lib. 2. cap. 44. Hoc autem dictum, volui, quia Eusebius libr. 3. capitul. 30. & 31. quodam modo sentire videtur vnum dumtaxat existisse; sed contra, vt dixi, perspicuum est cum ex aliis, tum ex Apostolorum, actis, & Polycratis epistola Casareæ, an Hierapoliis obierit, dissentiunt scriptores; si quidem Latini Casareæ, Græci Hierapoli illum obdormisse narrant. Nos Latinis assentimur, quorum probata est auctoritas.

NOTATIONES.

Huius Sancti, & filiarum virginum cubicula inuisit Paula, Cæsareā peregrinata, vt est apud S. Hieronymum in ep. ad Eustochium. Nec vero hoc prætermittere libuit, eundem Euangelistam appellat S. Lucas, quoniam in euangelii prædicatione operā, ac studiū poneret.

SS. martyrum viginti.) Quos beatus Augustinus meminit libr. 22. cap. 8. de ciuitate Dei. Vsuardus item, & manu scriptus martyrologii codex, Petrus Episcopus: at vero Beda nihil.

Niueduni.) Alii Niuioduni, quod Bellouacorum oppidum in Gallia est, vulgo Noyon. In manuscripto codice legitur, Neueduni.

SS. Amantii, & Alexandri.) Vsuardus. His aliqui martyrem socium adiungunt Lucium Italum. De iis relatum est in acta SS. martyrum, Marcelli, & Petri: unde Beda accepit.

Meuię.) Fortasse Mædiæ, quæ vrbs est Thraciæ.

S. Vincentii Ep.) Ex calendario Bergomensi M. S. & martyrologio item scripto.

S. Eustorgii Ep. In calendario, & peruetustis monumentis ecclesiæ Mediolanensis: in cuius ecclesiæ diocesi illius nomine sacræ ædes quinque extructæ sunt, vt e codice antiquo cognouimus.

S. Aldrici Ep.) Ex tabula Episcoporum ecclesiæ Senonensis.

S. Guduali Ep.) Cuius vitam quingentis ante annis, tribusque libris explicatam, Surius splendide, breuiterque scripsit in tom. 3. de Sanct.

S. Notherti Ep.) Vitam sanctissimè actam, ab eius æquali litteris recte mandatam, idem retulit in volumen. 111.

Inuentio S. Cælestini mart.) Ex Martyrologio Rom. antiquo.

S. Ioannis Ep.) Ex tabula sanctorum ecclesiæ Veronensis. Illius vitam breuiter contexit Augustinus Valerius, Episcopus Veronæ.

Septimoidus Iunii.

S. Pauli Ep.) Res, sanctè gestas, Metaphrastes concione exposuit. De eo Vsuardus, Beda, & Ado scribunt, Athanasius item in Ap. Socrates libr. 2. capitul. 4. & seq. Theodoritus libr. 2. Sozomenus libr. 3. & 7. Cassiodorus libr. 4. hist. Trip. cap. 8. 9. 12. 13. 18. 21. & 22.

S. Theo-

S. Theodoti mart.) Aliàs, Theodosij, sed, Theodoti, in Menologio scriptum est. De eo græce pluribus

Fidem libere professus.) Aut, Christianum se esse respondit; hoc enim omnibus Christianis olim moris fuit, vt a iudice, vel in summis periculis de patria, origine interrogati, vnum illud responderent, se Christianos esse. Id quod ex omni martyrologio, vel latine, vel græce scripto, animaduerti licet.

Beatorum martt. Andreae, Donati, & Peregrini.) Beda, & M.S.

S. Claudii Ep. & conf.) Ex Beda item, & M.S. Breviarioque ecclesie Geb.

S. Roberti abbatis.) Surius in tom. 3.

Sexto idus Iunij.

SS. martyrum, Petri presb. Astigitani, Vualabonfi & sociorum) De quibus Vsuardus scribit pridie huius diei: at Eulogius, qui diligentius eorum martyrium litteris mandauit, hoc ipso die, vt est in eius libr. 2. cap. 4. de sanctis. S. Hieremie autem mart. ab eodem mentione fit lib. & 1. & 3. cap. xi.

S. Medardi Ep.) Cuius vitam conscripsit Fortunatus presbyter, meminit item Sigelbertus in chron. Gr. Tur. lib. 4. cap. 19. hist. Fr. lib. de gl. conf. capitul. 95. Vsuardus, & cetero in mart. Tu vide Surium.

S. Gildardi Episc.) Surius in tom. 3. De eo extant versus S. Audoeni, & antiphona. Gr. Tur. scribunt, Vsuardus, Sigelbertus, & alij.

S. Heraclii Ep. & conf.) Vsuardus, & M.S. in quo codice scribitur, S. Heradii, sed, Heraclii, frequentius.

S. Glodulphi Ep. & conf.) Repone, Clodulphi, ex tab. eccl. Met.

S. Salustiani conf.) Vsuardus, & M.S.

Quinto idus Iunii.

SS. martt. Primi, & Feliciani.) De quibus in libro sacramentorum

torum, & Antiphonario S. Gregorij: Et ubique, ex Rom. auct. & Radulphus scribit. Extant eorum res gestæ apud Surium in tom. 3. sed Hesseljo multa, quæ de iisdem leguntur, cum minus consentiant veræ traditioni, non probantur. Eorum sacra corpora, Sergij II. pont. Max. concessu ab vrbe Roma Legionum, quod oppidum est diœcesis Mediolanensis, translata sunt, Angilberto Archiepiscopo, ann. a Chr. nat. Dcccvi. Cuius translationis monumentum, in hæc verba conscriptum, legimus.

Hic sancti Primi martyris corpus, venerandum in Christo, humatum quiescit. Quod Deo dignus Papa Sergius Iunior Eremberto illustri viro concessit ab vrbe Roma cum hymnis, ac laudibus, spiritalibusque canticis dum esset translatum, quem inter Sanctos eius spiritus teneat primatum in multis virtutibus & signis est declaratum. Reconditum est corpus beati Primi martyris cum reliquijs sancti Feliciani Anno Incarnationis Domini nostri Iesu Christi Dcccvi. Cal. Augusti. Indiæ. viii. Ordinante Domino Angilberto Archiepiscopo, Anno xxiii. Passio sanctorum vi. Id. Iunij.

S. Pelagiæ virg. & mart.) Quam S. Io. Chrysostomus duabus orationibus celebravit; & S. item Ambrosius ep. 7. ac præterea in libr. de virg. nos quoque supra scripsimus. Est etiam cur legas F. Xystū, de eius martyrio differentem in bib. sancta, & Lypomanum, ac Surium item.

S. Lupi conf.) Ex tabulis sanctorum ecclesiæ Bergomensis, ex antiquis item annalibus eiusdem vrbis, atque in primis ex libro, qui inscribitur Vineæ Berg.

S. Columbi conf.) Aliàs, Columbæ, vt est in vsuardi codice, & in martyrologiis, manu scriptis. De eo scriptum præterea est a Beda lib. 3. cap. 4. & in lib. 5. cap. 10. hist. Angl. Fuit olim fuisse conscripta, illius vita, ab Adomanno abbate.

S. Maximiani Ep.) Ex tabulis eccl. Syracusanæ, & S. Gregorio: qui de eo ipso scribit lib. 3. Dial. cap. 36. hom. eu. 34. ep. 4. libr. 2. ep. 19. libr. 4.

Quartoidas Iunij.

SS. martyrum, Getulij, Cercalis, Amantij, & Primitiaci.) Aliàs, Primitij,

mitij, ac aliàs Primitiui, cui scriptioni nos assentimur; cum alios item martyres, eo nomine appellatos esse comperiamus. De S. Getulio paucis, Ado, & Vsuardus; at pluribus, & Beda, Deinde Boninus, tū Surius denique luculentius scribit in tom. 3. de Sanct. Volaterr. lib. 13. comm. coronati sunt an. a Chr. nat. cxxxiv.

Via Aurelia.) In qua cœmeteria quattuor extiterunt, vnum Luciane, alterum S. Iulij Papæ, tertium S. Felicis Papæ, quartum S. Callepodij presbyteri.

(S. Basilidis, Tropi, Mandali, & sociorum xx.) Alii scribunt, Tripodis, & Mandalis, vt Vsuardus, & Beda; nos Tropi, & Mandali scripsimus, & codice, manu exarato.

(S. Maximini Ep.) Quem alii Maximum dicunt. De eo scriptum est a S. Antonino in Chr. par. 1. tit. 6. cap. 19. a Volaterrano, lib. 17. comm. ab Equilino, a Varnerio Carthusiano, & a plerisque aliis. Præfuit is ecclesiæ Aquensi an. a Chr. nat. xlvi. Tiberio Claudio Imp. Episcopatu annos ferè xl. perfunctus, ex hoc sæculo migravit. Fl. Domitiano Aug. an. a Chr. nat. Lxxxvi. Ex quo perspicuum fit, ciuitatem Aquensem in ipso exorsu prædicationis euangelicæ fidè suscepisse.

(S. Zachariæ.) Beda, Vsuardus: nos, martyris, addidimus ex M. S.

(S. Censurij.) Demochares, Vsuardus, Beda, & M. S.

(S. Maurini abbatis, & mart.) Ex tabulis sanctorum ecclesiæ Coloniensis. Illius vitæ scriptor est Stephanus quidam.

(S. Landerici Ep.) Demochares ex tabulis Episcoporum eccl. Parisiorum. Fuit is anno a Chr. nat. Dclxvi.

Tertio idus Iunij.

(S. Barnabæ Ap.) De quo scriptum est in act. Ap. capitul. 11. 12. & seq. Porro fuit is Ep. Mediolani. Cuius rei testimonium afferunt, Metaphrastes, Clemens libr. 1. Recogn. Dorotheus in Synopsi, Annates vrbium, Mediolani, Brixia, & Bergomi; atque hi potissimum Scriptores, Arthimachus monachus, Donatus Bössius, Bernardinus Coirius, Helias Brixienfis, Iacobus Guallius Ticinensis, & Nicolaus monachus, ac præterea vetusta monumenta litteris marmo-

marmoreis Mediolani incisa, in basilica SS. mart. Felicis, & Naboris: tum etiam vestigia sacri fontis baptismalis, quo ille primum ciues Mediolanenses baptizauit; constansque item huius rei traditio, a primis vsque ducta temporibus, perpetuoque firmata consensu. Ium vero de illo extat laudatio apud Metaphrastem, ab Alexandro monacho scripta, præfatio Ambrosiana, elogium S. Hieronymi de vir. ill. Isid. de pat. vtr. test. Extitit præterea olim vita, quæ a Ioanne Marco Consobriano græce scripta, Latine a Beda reddita putatur. Is, in Italiam profectus, peragrata omni fere Insubria, euangelium multis locis disseminauit. Epistolam vnã, e qua Clemens Alexandrinus multas affert, & Origenes item, ad ecclesiam ædificandam scripsit: epistolam præterea illam, quæ S. Pauli est, ad Hebræos inscriptam, ab eo exaratam esse, Tertullianus arbitratur. S. Matthæi euangelium ex hebræo in græcum conuertit: quod, manu sua scriptum, in sepulchro, quo tempore eius sacre reliquæ inuentæ sunt, in pectore repertum, Zeno Augustus in palatio pie diligenterque asseruauit. Ob quam inuentionem factum est, Cyprii deinceps, id, quod Theodorus Lector scribit, Metropolitim immunem, liberamque a ditone iureque Patriarche Antiocheni prorsus habuerunt. Porrò Euangelium Sancti Barnabæ nomine inscriptum, in apocryphis censetur ex sanctione Gelasij pont. Græci illius diem festum concelebrant etiam hoc ipso die, quo Sancti Bartholomæi item memoriam colunt.

Aquileiæ.) Quæ vrbs Carnorum, ad Natisonem fluium Romanorum colonia, xii. M. a mari distans, cum olim opibus, & gratia populi Romani, & ædificiorum magnificentia, & ciuium splendore floruiisset; nihil ferè hodie, nisi nomen, & patriarchale decus retinuit. Iam verò enim vsque a nascentis Christianæ religionis initiis, fidei mysteriis a Sancto Marco, beati Petri, Apostolorum principis, & ab Hermagora Sancti Marci discipulo, & Sancto Eleutherio, qui proxime successit, instituta, patriarchalis dignitatis gradum assecuta, in synodis olim à sanctissimi pontificis Romani dexteris assidere solebat, vt ex litteris ad Patriarcham Antiochenum, ab Aquileiensi conscriptis cognouimus; licet contra rescripserit idem

Antio-

Antiochenus. Habuit ecclesia Aquileiensis cum plerosque sanctitatis laude claros antistites, tum homines, & vitę innocentia, & doctrina celebres, tum præterea plurimos, insigni martyrio pro Christi gloria coronatos: de quibus suo loco in martyrologium retulimus. Fuit Syrus, Papię Ep. i. cuius Aquileiensis: Chromatius item, ad quę aliquando S. Hieronymus scripsit; Ruffinus quoque gręce, & latine eruditus, qui, præter cetera ingenii sui monumenta, Iosephum latine reddidit: cuius exemplar, longobardis characteribus exaratum, Mediolani in basilica S. Ambrosij asseruatur. Aquileiense præterea concilium extat: cui sanctissimi Episcopi interfuerunt, & in primis S. Ambrosius: qui eiusdem concilij relationes ad Imp. scripsit, easque Florentię in Bibliotheca Medicea extare ex illius voluminum indice perspeximus. Porro diu in sanctę ecclesię Romanę auctoritate permanserunt patriarchę Aquileienses: cum ab ea Helias patriarcha desciuit: qui a Pelagio Pontifice, e pistola graui, per Gregorium diaconum, virum disertissimum scripta, monitus, non modò errorem abiicit, vt ab eo fieri oportuit, sed eodem tres alios suffraganeos Episcopos imbuir. At Seuerus, in illius demortui locum susceptus, repudiata eius sententia, cum catholicis Episcopis consensit.

SS. martt. Fortunati, & Felicis.) Ado Tr. Beda, Vsuardus, & M. S.

S. Onufrii monachi.) Cuius vitam, sanctissimè actam, Panutius abbas scripsit. Tu vide vitas patrum, & Marulum, de eo multis locis narrantem.

S. Remberti confess.) Crantius lib. 1. cap. 10. & 11. Metrop. & Surius sane pluribus eius vitam exponit in tom. 3. de Sanct.

Pridie idus Iunii.

SS. martyrum Basilidis, Cyrini, Naboris.) Vsuardus ita habet: nos, Nazarium socium adiunximus, Bedam, & alios manu exaratos codices secuti: auctoritateque adducti librorum, & antiphonarij, & Sacramentarii S. Gregorii: in quibus libris ita scriptum est, Natale Sanctorum Basilidis, Cyrini, Naboris, & Nazarii. De his vbique fit ex Br. Rom. inquit Radulphus.

S. Anto-

NOTATIONES.

S. Antoninæ virg.) Cuius martyrij hiftoriam, pluribus græce con-
 scriptam, in latinum conuertimus, ad nostri martyrologii vsum. (S.
 Odulphi presb.) Huius vitam, Surius fuse explicat. in tom. 3.
 de Sanct.

Translatio S. Antonij Abbatis.) Quæ celebrata primum est an. a
 Chr. nat. Dclxx.

Idibus Iunij.

Via Ardeatina.) Quæ ex Auentino Ardeam vsque ducit. Fuit in
 ea cœmiterium SS. Nerei, & Achillei, alterum SS. Marci, & Marcel-
 liani, a Ioanne VII. pont. instauratum.

S. Felicula.) Cuius martyrium, a S. Marcello, beati Petri discipu-
 lo ad Nereum, & Achilleum martyres scriptum, Vsuardus, Beda, &
 Ado paucis enarrarunt: at de verbo ad verbum primo Boninus, de-
 inde Surius retulit in volumen 3. de sanctis. Eius vita nihil apochry-
 phi habet.

S. Aquilinæ mart.) De qua quicquid in martyrologio exscripsi-
 mus, e græcis tabulis expressimus: legitur præterea apud Meta-
 phrastem.

S. Fandilæ mart.) Ado, Vsuardus, Equilinus, & omnium optime
 de eo scripsit S. Eulogius lib. 3. de sanct. cap. 7.

Beatorum martt. Luciani, & Fortunati.) Beda, & M. S.

S. Peregrini Ep. & mart.) M. S. & Equilinus. Is floruit Gregorio
 I. pont.

S. Agricij Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Sennonensis, Demo-
 chares.

S. Antonij conf.) Aliàs Antonini: cuius vitã retulit Surius in tom.
 3. Tu vide præterea S. Antoninum in chron. par. 3. tit. 24.

Decimo octavo Calen. Iunij.

S. Basilij Ep. & conf.) Cæsariensis, viri, & doctrinæ & sanctitatis
 laude clarissimi: cuius in omni interpretatione sententias ac pene
 verba S. Ambrosius secutus est, & aliquando S. Augustinus item
 S. Basilij laudum plena sunt omnia. S. Gregorius Nazianzenus
 & Nyse-

& Nyfenus de eo præclaras laudationes conscripserunt. Amphilo-
chius, Iconij Episcopus, eiusdem vitam perbelle contexit; &
Heuodius præterea discipulus, qui in Episcopatum ei successit.
De eo præterea narrant præclare, Photius, Socrates libr. 1111. ca-
pitul. 26. 27. Nicephorus libr. 11. capitul. 18. & 19. Suidas, ac S. Hie-
ronymus in lib. de eccl. script. Alijsque multis locis, Theodoritus
libr. 4. hist. eccl. capitul. 17. Nazianzenus sæpe, Elias Cretensis,
Gelasius, Leo 1. Martinus. 1. Summi pontifices, & œcumenicæ
Synodi, 5. 6. 7. & Martini 1. Græci præterea plurimi, ac Damasce-
nus in primis libr. 4. de orthod. fide, & in libr. de sac. Im. & Oecu-
menius, & Euthymius item, qui scribendo sumpsit ab eo pluri-
mā. A patribus hæc ei elogia tribuuntur, Præclarum orbis lu-
men Basilii. Theod. capitul. 17. libr. 4. hist. eccl. Os ecclesiæ, au-
reæ doctrinæ fundens. Nys. in vit. S. Ephrem. Diuinus, & ma-
gnus in diuinis Basilii, Damas. libr. 4. orth. fid. Columna ignis,
ad cælum vsque pertingens; lingua ignea: vere magnus Basilii,
vere columna ignis, vere spiritus Sanctus eius ore loquitur. Amph.
Oculus orbis, magnifica vox cuiusuis in omnes orbis terrarū fines
diuina uir. Nemo sacra volumina uerius, nemo uerius, nec uero
eloquentius, explicauit, quàm Basilii: de quo aliàs nos pluribus
scribimus. Græci illius diem natalem agunt calendis Ianuarij.

S. Martiani Ep.) Metaphrastes in vit. SS. App. Pet. & Pau. & Nice-
phorus libr. 2. cap. 35. hist. eccl.

SS. mart. Ruffini, & Valerij.) M. S. Vsuardus, Beda, Ado, Ae-
quillanus.

SS. mart. Anastasij presb. Felicis monachi, & Dignæ virg.) Qui
martyrio coronatur Era Dcccxi. An. scilicet a Chr. nat. Deccliii.
Dei scriptum est a S. Eulogio libr. 3. mem. sanct. cap. 8. Agitur in nō
nullis Hispaniæ ecclesijs hic dies eorum festus.

S. Aetherii Ep.) Beda in Mart. & Ado Vien. ann. a Chr. nat.
Dccliii.

S. Quintiani Ep.) Vsuardus, & M. S. ac Sigebertus præterea
in chr.

Translatio S. Aniani Ep.) Et aliorum Aurelianensium epp. Moni-
toris, ac Florenti.

Helisæi Proph.) Cuius laudatio, ab Episcopo Seleuciæ Basilio
olim

NOTATIONES.

olim scripta, extat apud Metaphrastem.

Dei nono septimo Calen. Iulii.

SS. martyrum, Viti, Modesti, & Crescentiæ.) Vt in tabulis sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ scriptum est; aliàs, Viti, tantum, vt in aliis plerisque ecclesiis sit, præsertim, in eccl. Mediolanensi. De iis scribunt, Vsuardus, Beda, at pluribus Surius: qui ex peruetustis M. S. codicibus certamen eorum luculenter exscripsit.

S. Efychii mart.) Vsuardus, Beda, qui, Efcii, scribit: sed vbique, Efychii, aliàs, Etychii, sed hoc corrupte.

S. Benildis matronæ.) Aliàs, Vidua: at, matronæ, legitur apud Eulogium; qui de illa scribit in lib. Mem. 3. de Sanct.

S. Dulæ mart.) De quo tabulis græcis proditum est, & a Metaphraсте item: a quo sumpsimus.

S. Abrahæ conf.) Cuius epitaphium scribit Sidonius lib. 2. ep. Meminit præterea eiusdem Gr. Tur. libr. 2. hist. Fr. cap. 2 1. & lib. de pat. Gal. capitul. 3.

S. Landelini abbatis.) Cuius vita, a Philippo abbate litteris tradita, breuiter a Surio exponitur in vol. 3. de Sanct.

S. Bernardi.) Ex M. S. & tabulis ecclesiæ Nouariensis.

Decimo sexto Cal. Iulii.

Beatorum martt. Ferredi presb. & Fernutionis diaconi.) Ex M. S. Vsuardus, Ado, Beda, Equilinus.

SS. Cyrici, & Iulittæ matris.) Aliàs, Quirici, more Romano, vt legitur apud Gelasium, Burchardum, & Iuonem. Iulittæ, duplici, t, scripsimus, alii, Iulitæ, simplici, t, vt est in sanctione eiusdem Gelasii. Eorum martyrum historia in apocryphis censetur, quia ab hæreticis perhibetur conscripta, vt illa ipsa Gelasii constitutione cautum est. Porrò Lipomanus Latinam apocrypham censet, Græcam verò, quam Metaphrastes exscripsit, Gelasiano canone non comprehendit: id quod sane probabile est. De his martyribus Romæ fit Idibus Iulii, in Hispania Toleti, hoc ipse dies, scilicet xv 1. cal. Est præterea de Iulita martyre concio quinta S. Basilii, sed illa est alia ab hac, de qua

qua scribimus.

SS. Quatrigentorum, & quattuor martt.) Ex Beda, & M.S. cod. SS. martt. Aurai, & Iustinae.) Aliàs, Aurei: de quo Cochleus in lib. de Ep. Moguntiae, & Breuiarium Moguntinum item.

S. Aureliani Ep. & conf.) Ex tabulis eccl. Lugd. & Vsuardo. Nannete.) Vulgo Nantes en Bretagne: vrbs est Galliae celticae, vnde concilium Nannetense, cuius canones extant, nomen accepit. S. Similiani Ep.) M.S. Vsuardus.

Translatio SS. Virginum, Cunegundis, Meclitundis, & Christianae.) Quae virgines, in sanctorum numero rite antea adscriptae, auctoritate pontificia, demum an. a Chr. nat. M. D. I. translatae sunt.

Translatio S. Leuinnæ virg. & martt.) Ex P.

Decimo quinto cal. Iunij.

SS. martt. Ducentorum, & sexaginta duorum.) De quibus Beda, Ado, Vsuardus, & M.S.

Beatorum martt. Manuelis, Sabelis, & Ismaelis.) De his concionem scribit Metaphrastes: nos verò e graecis tabulis hausimus, quod breuiter de iisdem in martyrologio nostro expositum est.

S. Vulmari conf.) Surius in tom. 3. de Sanct.

S. Auiti presb.) Vsuardus, & M.S. Beda habet, S. Viti, & alii, S. Aduiti: sed Auiti, frequentius legimus. De eo praeterea Gr. Tur. libr. de gl. conf. cap. 99. & Surius in tom. 3.

S. Domnoli.) Ex tabulis eccl. Vien. Ado Vien. in Chr. an. a Chr. nat. DCIV.

S. Gandolphi Ep.) Ex tab. eccl. Biturienfis.

S. Himerij Ep.) Ex martyrologio Cremonensi; in quo pluribus narratur eius vita. De eo Cremonae fit postidie huius diei.

Decimo quarto calen. Iunij.

Beatissimorum martyrum, Marci, & Marcelliani.) De quibus a S. R. E. notariis relatum est in acta beatissimi Sebastiani mart. De ijs S. Gregorius in antiphonario, & libr. sacr. Vsuardus, Beda, Ado, in Mart. & ceteri. Vbiq; ex Roma. auct.

V S. Leontij,

S. Leontij, & sociorum.) Quorum martyrium, in tabulis plumbeis olim incisum, pluribus Metaphrastes græce exposuit. Tu vide præterea Surium, in tom. 3.

SS. martt. Cyriaci, & Paulæ.) Aliàs, Syriaci: sed, Cyriaci, passim legitur in omnibus fere codicibus, manu recte exaratis.

Decimo tertio Calen. Iunij.

SS. martt. Geruasij, Protasij.) Quorum martyrium Græci quoque concelebrant pridie idus Oct. vt ex Horologio, Menologio, & Euthologio animaduertimus. De his scribunt, S. Ambrosius ep. 85. ad Marcel. sororem, ser. 91. S. Augustinus 108. de diuer. & lib. 22. de ciu. Dei, cap. 8. libr. 9. conf. capit. 7. 5. Paulinus in ep. quam etiam Gr. Tur. in testimonium affert; & in vita S. Ambri. Gr. Tur. capitul. 4. lib. de gl. mart. Extat præterea epistola, S. Ambrosio inscripta: quæ & si grauissimis viris probatur, habet tamen aliquid, quod alienum videtur, ab illius nomine: Metaphrastes præterea, & Græci fusc, copioseque de iisdem scriptionem contexuerunt. S. denique Gregorius in libro sacramentorum, & Antiphonario. Hoc die pace Italiæ conciliata, sanctissimus Pontifex Gregorius, illius componendæ auctor, instituit Missarum initium a pacis commemoratione duci ea præscripta antiphona, Loquetur Dominus pacem in populo suo &c.

S. Vrsicini.) De quo ab Vsuuardo scriptum est, & a Beda item, sed breui: a Rubio autem pluribus in hist. Rau. libr. 1. sunt qui putent eum V. cal. Maij capite abscissum; hoc die, & tēplo S. Vitalis, ad S. Ioannis Baptistæ multis post annis translatum esse.

S. Zofimi mart.) Aliàs, Sozimi martyris: de quo tabulis græcis proditum est, & à Metaphraсте item. Tu vide Surium.

S. Romualdi.) Cuius vitam Rubius enucleate perscribit libr. 5. hist. Rau. Sermone autem ante a P. Damiano explicatam, Surius exscripsit in tom. 3.

S. Alenę virg. & mart.) Cuius dies festus ex veteri instituto agitur Dominico die, natalem S. Ioannis Baptistæ proxime antecedenti, Ex Indiculo, & Calendario Belgii.

S. Bonifacii mart.) Ex M. S. cod. & P. Damiano.

Duodecimo calendas Iulij.

S. Siluerii pont.) Cuius vita adscripta est Breuiario Romano. De eo scriptores pontificalium annalium multi, ac præterea alij præclare narrant; Liberatus breuiarii capitul. 22. nosque in vitis pont. & notationibus, Platina adiunctis.

S. Nouati presb.) De quo in actis sanctarum sororum, Praxedis, & Potentianæ scriptum est, & a Beda præterea, Adone, & Vsuardo, ceterisque id generis.

SS. mart. Pauli, Cyriaci.) Ad nos præterea, his socios adiunximus Felicem, & Felicianam, ex M.S.

Apud Sagienses.) Vel potius, Saijenses: de quorum vrbe, & tractu Robertus Canalis, ep. Arb. in periocha 4. de re Gallica.

S. Latuini.) Ex tabulis eccl. Rothomagensis.

S. Florentiæ virg.) Ex Molano.

Vndecimo cal. Iulij.

S. Demetriæ virg.) De qua relatum est in gesta S. Pigenii. Eius vita ab S. Ioanne presb. conscripta traditur.

S. Albani mart.) De quo multa memoriæ prodita sunt in tabulis ecclesiæ Mediolanensis. Duo Albani martyres censentur, vnus Moguntinus, alter Britannus: de quo postridie huius diei. Albanus Moguntini vitam scripsit versibus Rupertus monachus: meminitq; præterea Trithemius in chron. Hirsaugiæ.

S. Iuliani mart.) Huius martyrium, e monimentis græcis expressimus: de quo præterea Chrysostrimus concionem habuit.

S. Aphrodisij mart.) Cuius res, pro Christi gloria actas, græce feriptas, latine reddidimus.

Iconij.) Quod est oppidum Lycaoniæ: vbi SS. apostoli Paulus, & Barnabas diu Christum Dominum prædicarunt. Iconiensium Episcopus, fuit Amphilocheus, S. Hieronymi æqualis. Martyres Iconienses, Conon, & Filius, alijque in martyrologij græci tabulis numerantur.

S. Terentii Ep. & mart.) E tabulis græcis.

NOTATIONES.

S. Vrcisceni Ep. & conf.) M. S. & Paulus Diaconus de Ep. Papiæ. Is fuit an. a Chr. nat. clxxi v.

S. Martini Ep. & conf.) Ex tabulis eccl. Tung.

S. Blasij Ep. & conf.) Ex tabulis sanctorum eccl. Ver. & constitutione Synodali.

Vsuardus huic diei adscribit natalem Eusebii Cæsariensis: itidem que facit Maurolycus: sed nos certe id ausi non sumus; cum & is, & eius opera notata sint, ex Gelasij in primis sanctione, sanctorumque virorum iudicio: Epiphani, & S. Hieronymi in ep. ad Pam. & Ocean. & ad Ctesiphontem, & patrum denique Synodi septimæ in act. V. sed hoc pluribus ostendit Melchior Canus, lib. xi. loc. com.

Decimo calen. Iulii.

S. Paulini Ep. & conf.) De quo S. Augustinus ep. 34. 35. lib. 10. de ciu. Dei cap. 10. S. Amb. ep. 36. S. Hieron. ep. 13. S. Prosper cap. 9. de uit. cont. S. Gregorius Papa, lib. 3. dialog. cap. 1. Gre. Tur. cap. 107. de gl. conf. Paulus diaconus, lib. 5. & Xystus in bibl. S. Trithemius, & alii; nosque denique in libr. Diu. lec. Eius vitam, ab Vranio presb. litteris primo consignatam, Surius habet in tom. 3.

SS. Iulianæ, & Demetriæ virg.) Ex M. S. & Arthimano monacho.

SS. Acatii, & ex millium martt.) Vt græce scriptum extat in Horologio.

S. Albani mart.) Hic vt ab alio interno scatur, Albinus a Coloniensibus vocitatur. De eo Beda in mart. & lib. 1. hist. Ang. cap. 6. & 7. Tu vide Surium in tom. 3.

S. Niceæ Ep.) Gennadius de vir. ill. Trithemius, & Equilinus.

S. Consortiæ virg.) Ex tabulis monasterii Cluniacensis.

S. Ortrudis virginis.) Aliàs, Rotrudis: De qua a Molano scriptum est in Ind. Belgij.

Nono calendas Iulij.

Vigilia S. Ioannis Baptistæ.) S. Hieronymus in lectionario, sanctus Gregorius in libro sac. & Antiphonario. Ex quibus porro libris animad-

animaduerti licet, die illius natali, tres Missas celebrari solemne ef-
fescuius rei causam, rationemque afferunt, Isidorus, & Amalarius
lib. 3. cap. 38. & lib. 4. cap. 40. Alcuinus pag. 69. & Carolus Magnus
in Frag.

S. Ioannis presb.) De quo paucis ab Vsuardo, sed a Beda pluribus
scribitur; longeque antea in gestis Pigmenii scriptum est.

S. Felicis presb.) De eo in Vsuardi martyrologio, ceterisque ma-
nu scriptis codicibus proditum est, & in actis etiam S. Mustiola: que
martyrio coronatur Ann. a Chr. nat. cclxxv. i. tertio Non. Iulii, vt
legitur apud Surium. Qua autem in vrbe martyrium illa subierit,
varie scriptum est, ab Vsuardo in Sutrina, ab aliis in Vtrina vrbe, sed
mendose, cum in Clusina ciuitate, quæ Hetruriæ est, id omnes ma-
nu scripti codices, testatum faciant; sicque in Vsuardo reponen-
dum censemus.

S. Edildridæ virginis.) Aliàs, Ediltrudis: de qua scribit Beda lib. 4.
cap. 19. hist. Angl.

Octauo calen. Iulij.

Natiuitas S. Ioannis Baptistæ.) Cuius sacri diei officium pie, & do-
cte explicat Amalarius cap. 59. in lib. de ord. Ant. itidem Durantius
lib. 7. capitul. 14. diu. offi. Belethus capitul. 136. & 137. ac Sicardus
præterea, Radulphus Tungrensis capit. 23. Ordo Romanus, & alij,
quos supra diximus. De natali eius die, S. Luc. capitul. 1. ac patres,
qui in eum Euangelistam commentarios scripserunt, S. Ambro-
sius, Beda, Rabanus, Adilrechus monachus, Titus hostiensis, Isido-
rus Thessalonicensis, qui manu scripti, extant. De eodem sermo-
nes leguntur, S. Augustini, S. Ambrosij, S. Maximi, S. Bernardi,
sancti Ioannis Chrysostomi, Cyrilli Hierosolymitani in catech.
3. S. Gaudentii, Petri Damiani ser. 1. S. P. Chrysologi sermm. 2. Gr.
Emiffeni ser. 1. Honorii Augustodunenensis ser. 1. Igniaci Ab. Radul-
phi Ardentii, & aliorum, qui multi numerantur. Illius vita græce, &
latine conscripta est, a Græcis, Theodoro Studita, Io. Chrysostomo,
Simeone Metaphraste, Epiphanio, Antipatro Bostrorum episco-

NOTATIONES.

pos: a Latinis, Isidoro, Maximo, Gaudenio, & ceteris, quos mox supra nominauimus, quosq; legas licet apud Lipomanum, & Surium. in tomo 3. Est euangelicis litteris de eodem scriptum à S. Mattheo cap. 3. & ij, a S. Marco cap. 1. a S. Luca 1. 2. & 3. a S. Ioanne ca. 1. Dies eius natalis, vt Eusebio placet, extitit, Imp. Cæs. Aug. An. XLII. Hero dis regis An. XXXII, mense ante Christ. Domini diem natalem sexto. Hoc die consueuerant, vt ex libro rituali perantiquo perspeximus, summi Pontifices Missæ sacrum solemniter facere, & concionem habere. Græci hoc ipso etiam die, huius natiuitatis celebritatem agunt, sicut tabulæ græcæ indicant, & constitutio itidem græca de ferijs. Tu vero præterea de Sanctis. Ioanne Baptista lege, quæ multo plura, ac præclare quidem, vt solet, Canisius lib. 1. complexus est, de ver. Dei cor.

S. Simplicij Ep.) Vsuardus, Tabulæ Augustodunenses, Gr. Tur. lib. de gl. conf. ca. 74. 76. 77. Eum Phiticium nonnulli uocant: de quo scripsit etiam Nicolaus monachus.

Septimo calen. Iulij.

S. Sefipatris Ep.) Is comes beati Pauli Apostoli fuit, e Græcia in Macedoniam redeuntis. Fit de eo mentio in act. cap. 20. & ad Rom. cap. 16. Origenes illum Iconij, Dorotheus Thessalonicæ Episcopum putauit. Extat ad eum epistola San. Dionysij Areopagitæ.

S. Febronæ virg. & mart.) Cuius celebritatem hoc die Græci agunt, vt ecclesia etiam Mediolanensis: at Metaphrastes eiusdem vitam, a Thomaide, virgine sanctimoniali conscriptam, exponit xvij. cal. Iulij. Nos multa, tabulis, monumentisq; vetustis ecclesiæ Ambrosianæ de illius martyrio tradita, eiusdem ecclesiæ Breviario adscriptimus.

S. Galliani mart.) Aliàs Gallicani, vt codices, & scripti, & impressi habent: nosq; ita in martyrologio corrigendum arbitramur. De eo Vsuardus, Beda, & M. S. hoc ipso die scribunt. Illius porro vitam olim Terentianus quidam litteris mandauit: eandemque Boninius retulit in uolumen 11. de Sanctis. Tu præterea uide
apud

apud Surium gesta martyrij SS. Ioannis, & Pauli, quorum dies natalis postridie huius diei agitur.

S. Maximi Ep. & conf.) De quo, & Gennadius, & Trithemius, in lib. de scrip. eccl. & F. Xystus in bibl. sancta scribunt; & nos præterea pluribus in volumine de diuinis lect.

S. Antidij Episco. & confess.) Ex tabulis ecclesiæ Bisuntinae.

S. Prosperi Ep.) De quo concilium Aquisgranense, & Gelasius pont. in sanctione de libris, quæ apud Iuonem, Burchardum, & Gratianum extat dist. xv. Eiusdem meminerunt, & S. Antoninus, & Beda, & Gennadius, & Trithemius: vitam porrò scripsit I. Ant. Flaminus, a quo Surius in volumen 3. transtulit.

Sexto cal. Iulij.

SS. mart. Ioannis, & Pauli.) Ex Breuiario Romano, Vsuardo, Beda, ex libro præterea sacramentorum & Antiphonario S. Gregorij. Eorum vitam Terentianus quidam scripsit: eandem porrò legas licet apud Surium in tom. 3.

S. Maxentij presb. & conf.) Vsuardus, Sigelbertus in Chr. S. Anton. in Chr. item par. 2. tit. 10. Floruit S. Maxentius, Symmacho Pontifice.

S. Pelagii mart.) Cuius martyrium in omni Hispaniarum ecclesia celebre admodum, Rhosuita saxonica, virgo clarissima versibus exposuit. Vita autem ab eo, qui martyrio interfuit, gothicis litteris scripta, in Hispania multis locis, præsertim Toleti asseruata in S. Eulogii uolumine de sanctis relata est, adiunctis notationibus, ab Ambrosio Moraglio, ciue Cordubense.

S. Perseuerandæ.) Vsuardus.

Quinto cal. Iulij.

S. Crescentis Ep. & mar.) Qui fuit vnus è comitibus S. Pauli Apostoli. De eo in ep. 2. Tim. cap. 4. & Eusebius libr. 3. cap. 4. hist. eccl. Nicephorus, Athanasius, & Theophilactus etiam in ead.

NOTATIONES.

ep. 2. capitul. 4. Odo præterea Cluniacensis ex Martyrologio sancti Hieronymi. Vsuardus & Beda, qui illius meminit 4. cal. Ianuarii, Simo Metaphrastes in vita S. Petri; & Ado Vien. an. lx. Sunt, qui Crescentium appellant, primumque Moguntia Episcopum putant, ut Clichtouæus & scriptor annalium Moguntinensium, aliique præterea.

S. Zoili mart.) Cuius sæpe S. Eulogius meminit, & libr. 2. de sanctis, & in episto. ad Pompelonensem Episcopum, & Aluarus Cordubensis in vita eiusdem S. Eul. & Ambrosius denique Moralius in scholiis, quæ præclara conscripsit in opus S. Eul. & in libro de origine, & situ vrbs Cordubæ: tum præterea Breuiarium Cordubense.

S. Anecti mart.) De quo græce pluribus traditum est, at breui nos latine reddidimus.

S. Ladislai regis.) M. S. & R. Equilinus, & Ant. Bonfidius li. 4. dec. 2. rer. Vng.

S. Adelini conf.) Ex tab. Eccl. Cameracensis.

Quarto Calendas Iulij.

Vigilia SS. Apostolorum Petri, & Pauli.) In lectionario S. Hieronymi, & in Antiphonario item S. Gregorii legitur, Vigilia S. Petri, & in libro sacramentorum M. S. itidem. At vero in martyrologiis omnibus, antiquis, manu exaratis, & impressis scriptum est, ut nos scripsimus, Vigilia SS. Apostolorum Petri, & Pauli: sicque habet Amalarius libr. Antiph. capitul. 60. qui eo loco explicat huius vigiliae officium, sed porrò dilucidius Tungrensis libr. obseru. eccl. capitul. 21. quo capite commemorat piam illam officii vigiliae consuetudinem, quam certis festis diebus sanctorum adhuc retineri cernimus.

S. Leonis pont. & conf.) Qui Iunior vocatus est: de eo nos vberius scripsimus in libro de vitis Pontificum. Beda, Vsuardus, & tabule ecclesiae Romanae hunc eius diem natalem commemorant.

S. Irenæi Ep. & mart.) S. Hieronymus de vir ill. capitul. 45. & in ep. ad or. Mag. Eusebius lib. 5. capitul. 4. 7. 8. Nicephorus, Haimo Alberstatensis, Oecumenius in comm. 3. ca. ep. 2. B. Petri, Tertullianus lib.

lib. contra valent. Gregorius Tur. lib. 5. hist. capitul. 24. Vsuardus in Mart. Surius tom. 2. 23. Apr. At vero de eius patria, institutione, studiis, doctrina, vitæ sanctitate pluribus nuper differuit F. Franciscus Ardentius in præfatione, quam illius operibus adscripsit. Fuit porro Irenæus Asianus, non Gallus, vt Oecumenius olim opinatus est, græceque non latine scripsit; quod sanè non solum ex illius scriptis, verum etiam ex SS. Hieronymi, Basilii atque ex Epiphani, Theodoriti, Melissæ, Eusebii, Anastasijque testimoniis animaduerti licet. Quæ autem græce, eleganter sane quidem scripsit: ipse itidem, scriptorum suorum interpres, latine reddidit, dispari tamen, rudique oratione: aut certe presbytero ad interpretationem latinam vsus est.

Beatorum martt. Plutarchi, Sereni, Heraclidis, & reliquorum.) Vsuardus Beda, & cod. M. S. Euseb.

S. Pappii mart.) Ex Horologio græco.

S. Argymiri mart.) De quo S. Eulogius scribit libr. 3. de sanctis, capitul. 16.

Translatio SS. martyrum, Ioannis, & Cyri.) Ex tab. græcis.

S. Benigni mart.) Ex tab. eccl. Traiectensis.

Tertio calen. Iulij.

Romæ.) De cuius amplissimis rebus proditum est, non Latinorum solum, sed Græcorum etiam, omniumque populorum, ac gentium, vel barbararum, annalibus. At illa Romæ, vrbs æternæ, laus vna omnium præstantissima est, a sanctissimo Leone I. pon. explicata sermonibus: quos de sanctis Apostolis Petro, & Paulo habuit. Quam infinito autem beatissimorum martyrum numero ea vrbs nobilitata sit, cum veteres historiæ, cryptæque ostendunt, tum S. Bernardus testatur illis verbis: Purpuratur Roma multitudine martyrum. quare sacras reliquias inde peti, olim moris fuisse, a S. Gregorio accepimus lib. 3. ep. 30.

SS. Apostolorum, Petri, & Pauli.) De quorum martyrio, Linus, Caius presb. Romanus, Egesippus lib. 3. capitul. 2. excid. Hier. S. Damasus papa capitul. 41. pont. S. Clemens I. papa, sanctus Ambrosius 67. & 68. sanctus Gaudentius Ep. Brixienfis, S. Gregorius lib. 3.

NOTATIONES.

lib.3.ep.13.S. Hieronymus libr.1.de vir. illust. Isidorus de pat.noui
 test.S.Leo Papa.S. Augustinus ser.24.25.26.28.29.S. Maximus Tau
 rinentis hom. Innocentius 111. ser. Petrus Damianus ser.1. Radul-
 phus Ardentius hom.2. Paulus Orosius lib.7.cap.39. Arnobius con-
 tra gent. lib.2. Hugo Hetherianus lib.3. cap.17. Tertullianus in libr.
 de præscrip. hæret. Irengus lib.3. contra her. cap. 1. & 3. Ioânes.3. pont.
 in ep. de cr. Eusebius lib.2. cap.2.3. & 4. Nicephorus lib.3. cap.2. Epi
 phanius, S. Ioânes Chrysoftomus in encomio, Simeo Metaphrastes,
 Michael Glycas, Philastrius Brixienfis, Dorotheus, Optatus, Mileui
 tanus, Philo, Dionysius Corinthius, Eutropius, & alii permulti,
 tum in primis Lipomanus, & Surius, qui de iisdem multa college-
 runt.

(Nerone Imp.) An. a Chr. nat. L X I X. Porro Claudio Nero succes-
 sit: quo imperante, primum de Christianis Romæ publica quæstio
 instituta videtur. De ista truculenta contra Christianos immanitate
 scribunt, non solum nostri, vt pote S. Augustinus libr. 18. de ciu. Dei,
 Tertullianus in Apologetico, Eusebius, qui a Tertulliano sumpsit,
 quæcunque hoc de genere litteris mandauit, Nicephorus, Paulus
 Orosius, ac Seuerus Sulpitius; sed alii etiam, a religione Christiana
 alieni, vt Suetonius, Cor. Tacitus, ceterisq; id generis. Næ ille fuit ho
 mo plane ferus: nulla tamē in re, crudelior illius sequiã, quã in nostro
 rum oppugnatione, atq; adeo cæde se se incredibiliter effudit. Nã, &
 Sanctissimæ Christi religionis, quam ille pessime oderat, & incendii,
 quo nostros falso accusauit, causa permotus, non Romæ solum, sed
 in prouinciis etiam, vt Orosius scribit, Christianos excruciar iussit.
 sicque Romæ, lectissimi apostolorum principes, Petrus, & Paulus, eo
 dem die ad necem trahuntur: in Achaia S. Andreas in Crucem suffi-
 gitur: in Palestina S. Iacobus, Hierosolymæ Episcopus, præcep̃s è
 pinnaculo templi deiicitur: in Cypro S. Barnabas, Christi efficitur
 martyr: in Gallia Frontonicus Petragonicus Episcopus, & Paulus
 Narbonensis, coronantur martyrio: S. Bartholomæus, pellis exuuiis
 detractis, animam Deo reddidit: S. Thomas, laminis candenti-
 bus exustus, & in fornacem coniectus ardentem, lanceis con-
 foditur: S. Matthias in Crucē agitur: in Aethyopia S. Matthæus trun-
 catur: in Perside, Iudas, Thadæus, & Simo Cananæus, pro Christo
 martyrium subeunt. Tanta sane quidem Sequissimæ istius belluæ
 rabies

rabies aliquando contra nostros inflammata est, vt ferarum pellibus eos intectos, foeditissimo ludibrio exponi laniandos, aut Crucifigendos; aut, si dies tormentis defecisset, in vsum nocturni luminis exuri iuberet. His diris, & teterrimis spectaculis Romæ dedicauit hortos suos: cumque tantis tempestatum procellis, ageretur in vrbe ecclesia: ubique etiam terrarum innumerabilia Christianorum millia cæduntur. Quid? quod etiam Seuerus Sulpitius scriptum reliquit, in Neroniana persecutione, promulgatis legibus vetitam fuisse Christianam religionem: palamque edictis propositis, Christiano esse non licuisse? Sed in tam tetro bellugæ furore, semen fidei cæleste, quod tam impense curabatur, vt conuelleretur, vbique gentium, adiutrice Dei gratia, vberriam protulit segetem, misere extincto eo, qui interneccionem tam crudeliter moliebatur.

Eodem die) Eodemque anno: vt sanctissimi viri, iisdemque doctissimi opinantur, Augustinus, Gregorius, Ambrosius, ac Lec Magnus, licet alii contra sentiant; vt Gr. Turonensis, qui anno sequenti, eodem tamen die, Sanct. Paulum securi percussum, scribit.

S. Marcelli mart.) Vsuardus, & M. S. C.

S. Benedictæ virg.) Idem. & liber scriptus.

S. Cassii Ep.) M. S. C. S. Gr. libro 3. capitul. 6. libro 4. capit. 58. dial.

Pridie cal. Iun.

Commemoratio S. Pauli Apostoli.) In libro sacramentorum, & antiphonario, & lectionario inscribitur, Natale S. Pauli Apostoli, vt pridie huius diei, Natale S. Petri Apostoli. Porrò festum S. Pauli hunc diem, Micrologi auctor appellat ca. 42. & a S. Gregorio institutum esse scribit: prout rem totam Sicardus, & Durantius libr. 7. cap. 15. de diu. offi. & Beletus cap. 138. vberius etiam exponunt. De S. Paulo Apost. cum ceteri, quos supra commemorauimus, scribunt, tum etiam Innocentius III. pont. Max. qui libro 1. Epis. litteris, ad Episcopum Vormatiensem datis, cum merita illius Apostoli narrat, tum diem festum Conuersionis

NOTATIONES.

tionis eiusdem, ex antiqua ecclesiæ institutione, recoli iubet, vt anniuersarius martyrii illius dies colitur. Hoc dixisse libuit, quoniam VI II. calen. Februarii, quo die conuersionis celebritas agitur, omisimus.

S. Lucinæ mart.) Vt in acta SS. martt. Processi, & Martiniani relatum est. De ea præterea scribunt, Ado Treuerensis, Beda, & Vsuardus. Est Romæ crypta ab illa extracta ad sepelienda SS. martyrum corpora.

SS. martt. Corsici presb. & Leonis diaconi.) Aliàs Bisici, sed passim in libris scriptis legitur, Corsici: quem etiam Corfitum nonnulli vocant. S. Leonis diaconi, repone, subdiaconi, vt in omni martyrologio legimus.

SS. Duodecim Apostolorum.) Ex tabulis græcis: in quibus scribitur, Collectio duodecim Apostolorum: sed in Latinis, Diuisio duodecim Apostolorum: de qua Beletus scribit cap. 139. in lib. de expl. diu. offi. Atq; diuisio quidem eiusmodi fuit, vt ab Eucherio traditur his verbis: Apostoli se se in orbis partes intulerunt, quantum narrat historia: Bartholomæus in Indos; Thoma tetendit in Parthos; Matthæus Aethyopes, Andreas Scythas, prædicatione molliuit; Ioannes Asiam diuino sermone correxit; Petrus Cappadociam, atque Galatiam, Bithyniam pariter, & Pontum, Prouinciasque confines, dum Iudæis prædicat, circuit: postremo Romam illustraturus accessit Paulus ab Hierusalem vsque Illyricum cum Euangelio repleuisset, tum innumeras, ac dispares nationes præceptis, tamquam armis, victor edomuit. Porro item de hac diuisione Origenes in Genesim, Ruffinus initio expositionis Symboli, Chrysostomus, Aymo, & alii scribunt. Beda vero narrat, hunc diem festum celebrari Idibus Iulij.

S. Martialis Ep.) Sanctus Antoninus, in Chro. par. I. tit. 6. capitul. 25. Beda, Vsuardus, Demochares, Mart. in chr. Ab eo primum Tholosates, Burdegalenses, Cadurcenses, Aquitani, & omnes denique populi, a Rhodano ad Oceanum vsque pertingentes, Christiana religione instructi sunt; ut Aurelianus testatur, vitæ illius scriptor. Is fuit vnus e septuaginta duobus discipulis: tamen a plerisque Apostolus appellatur more Græcorum: qui illos eo nomine vocitant.

SS. Al-

SS. Alpiniani, & Austrochiriani confess.) Vsuardus & idem Aurelianus in vita S. Martialis.

S. Ostiani presb. & conf.) M. S. cod. & Vsuardus. Eum Equilinus Episcopum nominat.

S. Adiliae virg.) Ex additionibus M.

I V L I V S.

Calendis Iulii.

Octava S. Ioannis Baptistae.) Ex perpetua traditione ecclesiae Romanae, & martyrologio Bedae. Quae octava in minoribus censetur, ut Rad. Tun. scribit prop. 19. nec vero adscripta est in lib. fac. & antiphonario S. Gr. Papae. Vbi tamen de Romana auctoritate.

Aaronis sacerdotis.) De quo in Exodo, Leuitico, Numeris, capit. 20. 23. eccl. 45. ep. ad Heb. 9. scriptum est. Postremo eius vitam Perionius monachus perbelle contexit.

S. Marini Ep.) Alias Martini: de quo Beda, & Canisius in martyrologio huius diei scribunt, Ado praeterea Vien. in Chr. aet. 6. Demochares lib. 2. de sacrificio Missae; & Annales item Vien. Fuit is Imp. Caes. Nerua Traiano an. a Chr. nat. cxiii.

In legione Augusta.) Quae legio secunda a Ptolemeo appellatur vrbs Britanniae.

SS. Iulii, & Aronis.) Et sociorum item aliorum: de quibus in rebus gestis. S. Abani martyris scriptum est.

S. Pambonis monachi.) De quo in vitis Patrum, Socrates item graecus, & Cassiodorus in hist. Trip. scribunt: nos vero ex codd. mart. M. S.

S. Domitiani abb.) Beda & cod. M. S. at Vsuardus copiosius.

S. Theobaldi conf.) M. S. Equilinus praeterea, & Beluacensis.

S. Theodorici conf.) Cuius vita pluribus exposita in tom. 4. Surii.

De eodem quoque Sigelbertus.

S. Galli Ep. & conf.) Gr. Tur. lib. 4. hist. Fr. cap. 5. & de vita patrum cap. 6. Surii praeterea in tomo 4.

S. Rumoldi Ep. & mart.) Ex calendario, & Indiculo Belgij. Cuius

Quis dies festus solemniter fit in diocesi, & in provincia Mechliniense ex sanctione Synodi i. Mechl.

S. Carilephi presb. Vita grauiter scripta, apud Surium extat, in tom. 4.

S. Eparchii abb. & conf. Vsuardus, & Gr. Tur. lib. 6. hist. Fr. cap. 8. Illius vitam, ab æquali fere litteris mandatam, Liginus apud Surium in Tom. iv.

Sexto nonas Iulii.

Visitatio beatissimæ Mariæ virginis. Cuius visitationis celebritas ex Euangelio Luc. 1. ab Urbano vi. pont. instituta, longè ante Syriacis hominibus, christianæ religionis cultoribus, horario precum officio, festoque die obseruatur mense Decembri, vt ex tabula euangelicarum lectionum, quæ in Dominicos, festosque anniuersarios dies incidunt, animaduertimus. De quo festo Massæus præterea in Chr.

SS. mart. Processi, & Martiniani) In libr. sacr. & antiph. & S. Gregorii. Eorum vitam litteris mandarunt. S. R. E. notarii: tu illam legas licet apud Surium, & Mombrinum. Beda præterea, Vsuardus, & Ado Treuerensis hoc ipso die meminerunt, & S. Gregorius item in Euangeliorum homil. 32.

SS. Longini, Megisti, & Acesti mart.) Quos tres Vsuardus non nominatim appellat, sed generatim ita scribit, Sanctorum trium militum: quorum plane nomina sigillatim adscripsimus, codicem, manu exaratam, secuti.

S. Donati mart.) Ex cod. M. S.

S. Monegundæ.) S. Gr. Tur. libr. de vit. pat. capitul. 19. & libr. de gl. conf. capitul. 24. Vsuardus item in mart. huius diei, & cod. M. S.

Vintoniæ.) Quæ Angliæ vrbs ann. a Chr. nat. Dccccxxvi. primum habuit Episcopum Firtheastanum, doctrina, & sanctitate clarum, & alios deinceps, quos ordine narrat Polydorus in hist. Angl.

S. Suuithuni Ep.) Cuius vitam a Lamfrido monacho Vintoniensi, & Gotzelino Morinensi olim litteris mandatam, scripsit Surius in tom. 4.

Bambergæ.) In Germania vrbs: cuius episcopalis ecclesia ab Hérico II. Imp. exædificata, a Benedicto VII I. Pont. Max. consecrata, multis etiam priuilegiis & beneficiis ab his Pontificibus, Ioanne XIX. Clemente II. Damaso II. & Leone IX. donata est.

S. Othonis Episc.) De quo pluribus scribit Albertus Crantius.

Carthagine exitit hoc ipso die martyrium septem fratrum: de quibus præclara narratio contextitur a Victore in extremo libro de pers. Vand.

Quinto nonas Iulij.

Translatio S. Thomæ Apostoli.) Quæ pluribus locis celebratur: eiusdem Vsuardus meminit, & Beda item.

S. Hiacynthi mart.) Ex græcis tabulis.

Clusij.) Quod mediterraneum Hetruriæ oppidum, vulgo Chiusi, cum Episcopos habuit, quos aliquândo S. Gregorius commemorat, tum alios, sanctitatis, ac martyrii præterea laude claros.

SS. Irenæi, & Mustiolæ martt.) Quorum gesta martyrii a Surio relata sunt in tomum IV.

Beatorum martt. Tryphonis, Seuerini, Iuliani, & Euphemie vir.) aliorum item: quos duodecim socios Vsuardus adscribit.

Bituricis.) Aliàs Biturigis: quorum ciuitas per Apostolorum discipulos christianæ fidei adhæsit, Clemente pont. Max. Domitiano Imper. Ann. a Chr. nat. LXXXIX. De his alias scripsimus.

S. Lauriani mart.) Cuius martyrium alii postridie huius diei celebrant.

SS. Eulogii, & Demetrii martt.) Ex annalibus Eccl. Constantino pol. & cod. M. S.

S. Heliodori.) Incertum est, an hic ille ipse est, sancti Hieronymi amicus, quem is hortatur per litteras, ad vitam in solitudine agendam.

NOTATIONES.

Quarto nonas Iulii.

Osee, & Aggæi proph.) De quibus Epiphanius scribit in libr. de proph. & Isidorus item in lib. de pat. vtr. test. S. Hieronymus præterea in præfatione lib. variusque, ac Iosephus etiam de antiq. heb. Apud Vsuardum mentio Osee tantum fit; nos, Aggæi, adiunximus ex codice M.S. & ex Beda. Atqui sane Græci non eodem die, celebritatem eorum agunt, sed Aggæi ad xvi. 1. cal. Ian. Osee ad xvi. cal. Nouembris.

S. Iocundiani mart.) Aliàs Iucundiani: cuius Vsuardus meminit, & Beda item, codicesque præterea manu scripti. Quo tempore autè martyrium is obierit, sunt qui putant, Hunnerico, Vandalorum rege: at nihil nos certi affirmare possumus.

Translatio S. Martini Episcopi, & conf.) De quo pluribus scribemus die natali suo, qui est tertio idus Nouemb. Verum illud notare hoc loco libuit, iam ferè ab initio, quo primum scilicet tempore, is ex hoc sæculo abiit, illius nomine sacras aedes in Gallia extructas esse, vt animaduertimus ex actis veteris concilii, in illis celebrati, & ex versibus Sidonii Apollinaris. Porrò de illius translatione multi scribunt, vt potè Sigelbertus in Chron. Odo Cluniacensis, Guibertus Gemblacensis, Gregorius Turonensis lib. 2. ca. 14. & alii. Quæ translatio solemniter acta dicitur ann. a Chr. nat. cccclxxi.

Srimii.) De qua vrbē aliàs quamquā diximus, quoniā tamē Smyrnelum martyrum mentio crebro fit, ad illius Metropolis historiam addimus, quod in Pannonia inferiori diçeses illius episcopales he olim fuerunt, Mursiana, cuius Episcopus Valens in historia tripartita dicitur, Singidoniensis, cuius Episcopus Vrsatius, Cibalensis, cuius Episcopus Donatus, Decio Imp. Carpenfis, cuius Episcopus Secundus, eo ipso tempore, Curtensis, cuius Episcopus Crescens traditur: in Pannonia superiori, Sabariensis, Sacarbantinus, cui Episcopus præfuit Quirinus, Philippo Imp. Vindobonensis, cuius Episcopatum Iustiniano Imp. Mamertinus gessit: in Pannonia Sauiæ Aemonensis, cuius Episcopus Maximus in Synodo Aquileiensi nominatur. Nouidunensis, cuius Episcopus Marcus in Sardicensi synodo fuisse scribitur. Iam verò Srimienfis ea Metropolis, ab Stephano

I. Hunga-

I. Hungariæ rege, regiis sumptibus instaurata anno a Chr. nat. circi-
ter. M. hodie prostrata iacet.

Beatorum martt. Innocentij, Sebastia, & sociorum xxx.) Vsuar-
dus, Ado, & Beda, qui Sabbatiæ, non, Sebastia, scribit, vt nos etiam
in codice, manu scripto, legimus: sed, Sebastia, retinuimus, Vsuar-
dum securi.

S. Vldarici Ep.) Quem Vldricum nonnulli alii Vdalricum nomi-
nant. Eius vitam, a Bernone Augiensi olim litteris mandatam, Su-
rius retulit in volumen xv. de San. De eodem scribit Sigelbertus, in
Chr. & Surius item in comm. rer. in orbe gest. quo loco fabulam, a
Magdaburgensibus affictam epistolæ sanctissimi huius pastoris, cru-
dite coarguit.

Tertio nonas Iulii.

S. Zoæ mart.) De qua a S. R. E. notarijs scriptum est, in gestis S. Se-
bastiani mart. tu vide Surium in tom. i. Eiusdem meminit Vsuardus
& Beda item, qui pluribus rem totam exponit.

S. Domitii mart.) Vsuardus, Beda, & M. S. cod.

SS. martt. Agathonis, & Triphina.) Beda, & M. S.

SS. Marini, Theodoti, & Sodephæ martt.) Idem, vt supra

S. Anselmi Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Cantuariensis. Illius vitam Ed-
mundus monachus conscripsit; meminit præterea Trithemius in li.
de eccl. scrip. & S. Antoninus in Chron. par. 2. tit. 6. cap. 11. ac Belua-
censis item.

S. Vgonis abbatis.) S. Antoninus in chron. par. 3. tit. 19. cap. 1. Tri-
themius item.

Pridie nonas Iulii.

Octaua SS. Apostolorum Petri, & Pauli.) Alias octauæ, vt in libro
scriptum est. Huius octauæ officium S. Gregorius in lib. Antiph. &
sacr. tradit: ac meminit præterea auctor Micrologi cap. 44. Amala-
rius lib. 4. cap. 34. Beda item in mart. Porro hæc octaua numeratur
in maioribus, vt Tungrensis scribit prop. 19.

Esaïæ prophetæ.) Cuius diem natalem agunt Græci. vii. Idus
X Maij.

Maij. quo die de eomulta in Horologio. Epiphanius in li. de proph.
 & Isidorus in lib. de pat. vtr. test. nos vero hac de illo narrauit. Isa-
 ias, propheta, cuius Hierosolymitanus, in tribu Iuda, ex patre Amoz,
 nobili viro natus, prophetiarum librum scripsit, quas diuino spiritu
 afflatus, quatuor sub regibus, Ozia, Ioathan, Aechaz, & Ezechia,
 pronunciauit tum cōtra etiam gentes, Babylonias, Philistæas, Dama-
 scenas, Aegyptias, Idumæas, & Tyrias. In eo autem libro, quicquid
 vel ad rem naturaliam rationem, vel ad morum disciplinam, vel
 ad differendi vim, vel denique ad sacrarum litterarum mysteria per-
 tinens, potest aut hominum oratione exprimi, aut mente compre-
 hendi ad omne is vnus præter ceteros prophetas maxime comple-
 xus est summa hebraica dictionis elegantia. quod testimonia et
 dat S. Hieronymus hebraici sermonis literate admodum peritus,
 & S. Augustinus item. De Christi autem Domini Auentu, incarna-
 tione, miraculis, prædicatione, vita, passione, morte, resurrectione,
 & gloria, tot testimonia, ea que ita præclara, atque arte or illustria
 protulit, vt sanctorum patrum Hieronymi, & Augustini sententia
 non de rebus futuris vaticinari, sed de rebus iam gestis historiam
 contexere, Euangelista que potius, quam propheta partes exple
 videatur: nam & si de vtroque regno, vno scilicet decem tribuum,
 & altero duarum, Iuda, & Benjamin, multa prædixit, ea que modo
 simul de vtroque modo de vno separatim: eius tamen prophetia ad
 gentium vocationem, & Christi Domini Auentum spectat. Neque
 vero solum primum Christi aduentum, verum etiam secundum, ne-
 pe diem iudicii in vltima prophetia parte plane significauit, vt scite
 præq. animaduertit S. Athanasius in libro, qui inscribitur Synopsis.
 De ecclesia præterea longe plura prædixit, quam reliqui omnes
 propheta. id quod docet S. Augustinus. Quam plenus igitur myste-
 rij, quam diuinus sit propheta Isaias, cum ex multis intelligi licet, tū
 ex eo, quod coelestis sapientia magister Christus Dominus eum si-
 bi vnum ex omnibus prophetis delegit, quem in synagoga publice
 legeret, atque exponeret. Accedit etiam, quod S. Ambrosius, cum
 ab Augustino consuleretur, quem librum in primis sibi legendū pro-
 poneret, Isaiam respondit, quoniam præ ceteris, sit euangelij pro-
 nunciator apertior. Quid? quod vir doctissimus Thomas Hasselba-
 chius, in huius propheta mysterijs explicandis, assidue versatus
 vnum

unum & viginti ipsos annos in explanando primo solum capitulo
 consumpsit, conscriptis ad id interpretationis genus quattuor, & vi-
 ginti libris. Hoc idem demonstrare videtur nō Origenes solum, qui
 in hunc prophetam triginta volumina scripsit, verum etiam Casā-
 riensis Eusebius, qui in ijs, quæ ad historiam tantum explicationem
 attinet, commemorandis, libros quindecim confecit. Omitto Didy-
 mum, Apollinarem, ceterosq; Græcos qui in Isaiæ prophetia operā
 posuerūt; venio ad Latinos, quorū cū nemo, ante Hieronymi ætatē
 fuerit, qui, Victorino excepto, hoc opus aggredi voluerit, ex eo faci-
 le cognosci potest, quā plenus mysterijs, ob eāq; causam explicatu
 difficilis hinc prophetiæ liber sit, in quo vniuersa Domini sacramenta
 continētur. Quam rem totam, quoniam S. Hieronymus vberius ex-
 ponit; non est cur pluribus agatur. Alia præterea Isaias scripsisse tra-
 ditur; vt, visio est, quæ Ezechiae Regis Iudæ sermones continet: ea au-
 tem esse putatur, quæ in hoc ipso prophetiæ Libro a trigesimo sexto
 vsque ad quatragesimum caput, extat. Adscribunt huic item Hebræi
 quidam prouerbiorum librum, ecclesiastem, & Canticum Cantico-
 rum: quam autem perspicue, hac in re, v in ceteris, fallantur, id pa-
 trum omnium consensu constat, & ecclesiæ in primis iudicio, quæ
 Salomonis nomine eos libros in diuinis, sacrisq; litteris numerat.
 Est alius etiam liber, Anabasis, Ascensio scilicet appellatus, qui ab
 hæreticis, quos Archonticos Epiphanius vocat, Isaiæ nomine con-
 fictus, in apocryphis censetur; vt pote qui multa contineat, falsa illa
 quidem & ridicula. Huius libri S. Hieronymus aliquando memi-
 nit, sæpe vero idem Epiphanius. Atq; hæc quidem de propheta hu-
 ius libris. Quod ad uitæ genus attinet, id sane fuit, vt corpus multis se-
 pe incommodis, laboribusq; affligerit; tres annos pedibus etiam nu-
 dis incesserit, vt Origenes testatum reliquit. Moritur denique Isaias
 Manasse impio rege; cuius iussu serra ferrea in duas partes dissectus
 est: Necis causam duplicem & Latini, & Hebræi afferunt.

S. Tranquillini mart. De quo in gestis S. Sebastiani martyris scri-
 ptum est apud Surium tom. i. & in martyrologio præterea Vsuardi,
 Bedæ, Adonis, & aliorum.

Apud confessionem . . .) Quæ vox frequens est in libro
 pontificali Damasi Papæ, & in prisca ecclesiæ moni-
 mentis: ut confessio Sancti Petri Apostoli apud quam

NOTATIONES.

beata Zoa martyr orabat: confessio item S. Pauli, vt in martyrologiis hodie legitur. Est porro confessio, vt P. Vrbeuetanus, exponit, Locus sub altari, vbi ille vel Apostolus, vel martyr, vel alius sanctus cõditus est, aut vbi colitur. Qui locus ab S. Augustino, aliquãdo martyrium, lib. 22. de ciu. Dei, & Memoria item sapius vocatur, vt, Memoriam gloriosissimi martyris Stephani frequẽtabant. Tu vide præterea interpretationem Onufrij.

S. Romuli Ep. & mart.) Ex tabulis ecclesiæ, & Bergomensis, & Brixiensis. De eo sanè S. Antoninus par. 1. hist. & Volaterranus lib. 5. & 19. comm. Is porro Episcopus præfuit ecclesiæ Fesulanæ ann. a Chr. nat. circiter 111. Ab initio igitur ferè euangelii, Iesu Christi fidem Fesulani amplexi sunt.

S. Dominicæ virg. & mart.) Ex Maurolyco: at copiosius explicauimus, prout e priscis tabulis accepimus.

S. Goaris presb. & conf.) Beda, S. Antoninus, & M. S. codd. ac demum Surius in tom. 4.

S. Sexburgæ viduæ. Beda lib. 4. cap. 19. hist. Angl.

S. Athanasii monachi.) Qui præterea abbas præfuit monasterio montis Athos, vt e græcis litteris cognouimus.

Nonis Iulij.

Beatorum martt. Nicostrati, Claudii, Castorii, & sociorum.) Fuit porro Nicostratus, vt Beda scribit, protoscrinius, seu protoscrinarius. Erant enim scrinia prætorii: quibus qui præerat, princeps scriniorum, Tribunus scriniorum, Magister item scriniorum, vocabatur: cuius loco hodie est, Cancellarius, seu Secretarius principis. De Nicostrato primicerio notariorum & sociis martyribus narratum est in gestis S. Sebastiani: quæ apud Surium legas licet: ac præterea apud Adonem, Vsuardum, Bedam, ceterosque id generis scriptores.

Dyrrachii.) Quæ Macedoniæ vrbs, olim Epidamnus, hodie vulgo Durazzo nuncupata, ccxx M. passuum a Brundusio distans, Metropolitanò Thessalonicensi subiecta, olim religionis christianæ disciplina floruit.

SS. martt.

SS. mart. Peregrini, Luciani, & sociorum.) Quorum cer-
tamina græcis litteris concelebrata, latine exposuimus breui-
ter.

S. Pantani.) Quem & plium, & doctum laudat S. Hierony-
mus in lib. de eccl. scrip. & in ep. ad orat. Mag. Eusebius lib. 5. Hist.
eccl. cap. 10. Origenes apud eundem lib. 6. cap. 13. Ruf. 15. Vsu-
ardus & ceteri. Sed Maurolycus Pantherium nominat, at non recte, om-
nium iudicio.

SS. mart. Parnieni, Heraclij, Helix, & sociorum.) Quorum
nomina, & numerum ex tabulis græcis sumpsimus, atque ex Beda
item.

S. Appollonij Ep.) Ex tabulis, & annalibus priscis ciuitatis Brixien-
sis. Fuit is quintus Brixie Episcopus.

S. Nauiti Ep.) Allàs S. Naniti, qui fuit Episcopus item Tungren-
sum.

S. Vilibaldi Ep. & conf.) Beda, & R.

Translatio S. Thomæ Ep. & mart.) Ex calendario ecclesie cantua-
riensis.

S. Illidij Ep.) Aliàs Illidij: qui quartus fuit Aruernorum Episco-
pus, vt perspeximus ex catalogo apud Democharem libr. 2. de sa-
crif. Mis.

Octauoidus Iulij.

SS. Aquilæ, & Priscillæ.) Act. 12. Rom. 16. 1. Cor. 16. 2. Tim. 4. Co-
rinthi apud eum S. Paulus diuertit. De eo Clemens Alex. lib. 7. Vsu-
ardus, Beda in mar. & alij scribunt. Porro sunt, qui Acylam dici opor-
tere putent.

S. Procopij mart.) Græci item hoc ipso die, & Logotheta Simo in
primis, qui concionem de eo scripsit. Eusebius item lib. 8. hist. eccle.
cap. 12. Nicephorus lib. 7. cap. 15. Vsuardus, Ado, Beda, & MM. SS.
Ex illius martyrio testimonium affertur in Synodo oecumenica Ni-
cæna posteriori.

S. Pauli martyris.) M. S. cod. M.

S. Cyrilli diaconi, & mart.) Cuius martyrium exposuit Cassiodo-
rus lib. 6. cap. 15. hist. Trip.

S. Kyliani.) Quem Burchardus, primus Herbipolensium Episcopus, illius vita, & rebus sanctissime, mirabiliter, diuineque gestis, plane, perspicueque cognitis, a Pontifice Romano in sanctos referri curauit. De eâ Otho Phris. lib. 7. cap. 13. Massæus item, & tabulæ Sanctorum Germaniæ.

S. Ampellij Ep.) Alias Ampelij, simplici, l. scribitur, & rectius quidem. De eo pluribus in libro pergamentis peruereri, manu exarato, ecclesiæ Med.

Inuentio S. Quintini mart.) Tabulæ Aug.

Septimo idus Iulij.

S. Zenonis mart.) Romæ scilicet ad Guttam, iugiter manantem, ut scribit Vsuardus, hoc est, in regione translyberina, ad sanctæ Mariæ, fontis olei, qui fons, nato Christo Domino, è terra mirabiliter erupit, ut scribunt Eutropius in hist. Rom. Orosius lib. 6. ca. 17. & 19. Paulus Diac. Gotifredus Viterb. Ado Vien. Sabellicus, & ceteri. Porro de S. Zenone & socijs memoriæ proditum est a S. R. E. notarijs: a quibus Vsuardus, & alij acceperunt.

Tauromeniæ.) Alias, Tauromini, quod uetustum est Siciliæ oppidum, in agro Messanensi, a Tauromenio fluuio appellatum uulgo cantarà.

S. Pancratij Ep. & mart.) De quo Metaphrastes in uita SS. Petri, & Pauli, Nicephorus lib. 2. hist. ecc. Vsuardus, & M. S.

S. Cyrilli Ep.) Vsuardus, at Surius pluribus exponit illius martyrium in tom. 4.

Tyri.) Alias, Thuri; quæ urbs, magnæ Græciæ nobilissima, ad Sinum Tarentinum sita est.

SS. Anatholiæ, & Audacis.) Quorum martyrium pluribus Beda, sed paucis Vsuardus exponit: Surius autem omnium copiosissime, prout è manu scripto volumine accepit. Anatholiæ laudes S. Adhelmus Ep. exponit & versibus, & soluta oratione.

Martulæ.) Quam urbem Mantulanam codex M. S. vocat.

S. Brixij.) Alias, Britij, ut codices M. S. habent.

Sexto idus Julij.

SS. Martyrum, Ianuarij, Felicis, & reliquorum fratrum.) De quibus scriptum est a S. R. E. notarijs, & a Surio in tom. 4. & a S. Gregorio in libro sacramentorum, & antiphonario 11. Felicitatis filij fuerunt; alii septem Symphorosa: de quibus aliàs scriptum est.

SS. virg. Rufinae, & Secunda. Ado, Vsuardus, Beda, & Surius denique, quae de ijs scripta sunt, complexus est in tom. 4. Adelmus item in lib. de Virginibus.

S. Phocæ Ep. & mar.) Cuius diè natalè Græci celebrat xi. cal. oct. ut in Horologio legimus: quo in libro pluribus narratur eius martyrium. Vsuardus autem meminit infra, nempe pridie Idus. Extat de illo concio Asterij, Episcopi Amaseæ apud Metaphrastem: tum aliqua narratio apud Adonen Viennensem in chron. an. c. r.

Beatorum martt. Ianuarii, Marini, Naboris, & Felicis.) Vsuardus; at Beda prætere a scribit, Sanctorum, Naboris, & Felicis, corpora ex Africa Mediolanum translata esse: sed ex ecclesiæ Mediolanensis tabulis plane constat, eos in urbe Laude Pompeia, nec obita, martyrio coronatos; inde a Sabina matrona eo translatos, ut infra, v. Idus Iul. narramus: Hi porro, nempe Nabor, & Felix, quorū hoc ipso die mentio fit, alii sunt ab illis duobus: quorum corpora Mediolani recondita sunt.

SS. martt. Leontii, Mauricii, Danielis, & sociorum.) Egræcis tabulis martyrium expressimus.

SS. Vianoris, & Siluani martt.) Quorum martyrium è græco uolumine uertimus.

S. Amalbergæ virginis.) De qua extat sermo S. Rabboldi Ep.

S. Amalbergæ autem viduæ meminit Molanus in Indiculo Belgii.

Quinto idus Julij.

S. Pii pont. & mart.) Qui martyrio coronatus est an. a Christi nat.

CLIV. Brutio, & Antonio Ruffino coff. De eo scribunt, S. Damasus in pont. cap. 11. Irenæus lib. 3. cap. 3. Optatus Mileuitanus, S. Augustinus, Methodius in chron. Eusebius hist. eccl. lib. 4. cap. 11. & in chron. Nicephorus lib. 3. cap. 25. Iuo in chron. Ado Vien. in chron. Hajmo lib. 4. ca. 17. rer. mem. & alij rerum pontificalium scriptores, nos præterea in lib. pont.

- SS. Ianuarij, & Pelagiæ martt.) Beda, Vsuardus, Equilinus, & M. S. cod.

S. Sidronij mart. & aliorum.) Vsuardus Sidronium solum nominat: Liber autem scriptus habet item alios, nempe, Lucianum, Saurinum, & Cyprianum.

S. Maturiani.) Alias, Mariani: sed Martiniani, reponimus, ex libr. 1. Victoris: qui illius, & Maximæ coniugis egregia pro fide catholica certamina perscribit.

S. Ioannis Ep. & mart.) Ex tabulis ecclesiæ Bergomensis, & ex diplomatis Imp. Caroli Magni, Caroli 1. & Ludouici, Berengarij, qui illius sanctissimi Episcopi sanctitate ducti, multa tribuerunt, ac donarunt eidem ecclesiæ.

S. Abundij presb. & mart.) Ex tabulis ecclesiæ Cordubensis scribit de eo vt solet, pie S. Eulogius lib. 3. ca. 12. Meminit item eiusdem Vsuardus, VII. idus huius mensis: sed illius dies natalis hic ipse, quem idem Eulogius notat: at in Hispania festum celebratur tertio idus.

S. Duthi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Rauennatis. De illo præterea narrat Rubius in ann. Rau.

S. Sabini confes.) Ado, Vsuardus, & M. S. cod.

S. Hidulphi Ep. & conf.) ex tabulis ecclesiæ Treuirensis.

S. Kerilli confes.) Molanus.

Translatio S. Benedicti Ab.) Quam translationem multæ ecclesiæ celebrât, vt pote, Mediolanensis, Cordubensis, Constâtiensis, & Curiensis, aliæque item, ut ex earum tabulis animaduertimus. Porro duæ illius translationes extiterunt; ambæque litterarum monumentis proditæ à Theodorico Teutonico ordinis Benedictini. Prioris translationis meminerunt Sigelbertus in chron. Vsuardus, & Ado in martyrologiis, Mattheus Palmerius in chron. Laziarus, Cælestinus, Bossius, Martinus Polonus, & alij præterea, quos

quos silentio præterimus, ne rem longius faciamus, quam oportet. Verum enim vero Leo monachus scriptor annalium montis Cassini, non destitit, locupletissimis testimonijs, & obsignatis summorum pontificum tabulis, alijsque argumentis contra differere, planeque affirmare, illius sanctissimi abbatis corpus, in monasterio Cassinensi reconditum, inde translatum non esse. Non desunt tamen, vt Volaterranus, ceterique qui scribunt, inde aliquando ad Floriacum monasteriũ asportatur, deinde aliquot post annis Cassinum iterum translatum esse. atque hæc quidem posterior translatio est, quam meminimus.

Quarto idus Iulii.

SS. Naboris, & Felicis martt.) Quorum basilicæ mentionem aliquando facit S. Ambrosius ep. 85. Atqui de ijs præfatio Ambrosiana, tabulæ Mediolanenses, Boninius, & Hilario monachus, ac Radolphus Tungrensis præterea multis locis.

S. Hermagoræ Ep. & mart.) Vsuarius, Beda, & alij. Illius & Fortunati diaconi martyrium litteris mandauit Gregorius, is scilicet, qui eorum corpora sepeliuit. Tu vero totam martyrii historiam legas licet apud Boninium. De eo scribunt præterea, S. Antoninus, Volaterranus comm. lib. 15. Sabellius par. 4. libr. 3. de vet. Aquileiæ. Rubrius lib. 1. hist. Rau. & alij plerique, sunt vero qui Hermacoram vocant. martyrio coronatur, Imp. Nerone, Præfide Seuasto.

S. Paulini Ep. & mart.) Vsuarius, Canisius, & M. S. cod. Alij Paulum nominant. Fuit autem is primus Episcopus Lucæ: quæ Hetruriæ ciuitas, ab euangelicæ prædicationis initio, fidei Christianæ præceptis imbuta, cum alios habuit Episcopos, doctrinæ sanctitatisque laude claros, tum martyres nempe Hiacynthum, Quintum, Lucium, & Felicianum.

SS. Procli, & Hilarionis.) De ijs Græci scribunt, à quibus accepimus.

S. Viuencioli.) Ex tabulis ecclesiæ Lugdunensis, & Demochare item.

S. Ioannis Gualberti.) Ex litteris pontificiis Cælestini Tertii, apud ordinem Vallis umbrosæ asseruatis. Illius vitam, a Blasio, Melanio illius ordinis magistro, olim scriptam, Surius retulit in tomum 1111.

Tertio

NOTATIONES.

Tertio idus Iulij.

S. Anacleti pont. & mart.) An. a Chr. nat. xc v r. C. Antistio, L. F. Verere, & C. Iulio coff. Huius diem natalem Beda adscribit sexto cal. Maii: ceteri vero, vt nos, huic diei.

Ioelis, & Esdræ prophetarum.) Vsuardus, & cod. M. S. Ioelis diem natalem agunt Græci x i i i i. cal. Nou. vt è Menologio, Horologioque animaduertimus.

S. Sylæ.) De quo scripsimus in notationibus, quas Dorothei synopsi adiunximus: relatum est etiam in acta App. cap. 15. 16. 17. 18.

Beatorum martt. Serapionis, Agatheonis, & Serapii.) Ex martyrologio scripto. Eorum martyrium pluribus exponit Artimanus monachus.

SS. Confes. Eusebii Ep. & sociorum.) Vsuardus, & Victor lib. 2. & 3. persecut. Vand. & Gr. Tur. lib. 2. hist. cap. 3.

S. Turriani Ep. M. S. liber, & Vsuardus.

Pridie idus Iulij.

S. Eustathii Bonaueturæ conf.) Ex litteris pontificiis Xysti Quarti, quas apud Surium legas licet in tomo iv. De eo præclaram orationem habuit Octauianus Sueffanus, quo tempore Xystus pont. illum sanctorum numero adscripsit.

S. Heraclæ Ep.) Vsuardus, & M. S. Euseb. præterea libro 6. hist. ac Nicephorus.

Felicis Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Nouocomensis, & libro M. S.

S. Opatiani.) Ex Gyptecis Episcoporum ecclesiæ Brixienfis, & annalibus Capreolii.

S. Iusti.) Ex tabulis ecclesiæ Treuerensis.

S. Basimi mart.) Ex calendario Truncinii monasterii apud Gandauum, & ex Indiculo Belgii.

S. Marchelmi.) Qui Marcellinus etiam vocatur. De eo Molanus in Indiculo sanctorum Belgii.

S. Liberti.) Alias, Lioberti: de quo Molanus scribit in Indiculo item Belgii.

Idibus

Idibus Iulij.

Beatorum martt. Eutropii, Zosimæ, & Bonosæ.) Aliàs, Sozimæ, ut habet Vsuardus, & liber Cremonensis, scriptus, sed Zosimæ, in plerisque omnibus legitur.

SS. Philippi, Zenonis, Narsei, & infantum x.) Beda, Vsuardus, & M.S.

SS. Mart. Florentii, Catalini.) Aliàs Catilini: sed in libris, recte exaratis, præsertim in Cremonensi, scribitur, Catulini: in cuius die natali S. Augustinum sermonem habuisse, Possidius aliquando narrat. Perperam verò in aliquo codice legitur, Cilini.

S. Iacobi Ep.) Nisibeni scilicet: de quo multa, diuine gesta, annalibus ecclesiasticis prodita sunt: quæ apud Theodorum legitur.

S. Felicis Ep. & Mart.) Ex tabulis ecclesiæ Papiensis.

Decimo septimo cal. Aug.

SS. martt. Pauli, Dionysii, & Theoduli.) M.S. cod.

S. Leonis Quarti Pont.) Cuius rerum, sanctissime gestarum, pleni sunt libri pontificales, ecclesiasticique annales: nos uero de eo pluribus in volumine notationum, quas Platina adiunximus.

S. Domnionis mart.) Ex tabulis ecclesiæ Bergomensis.

S. Athenogenis Ep. & mart.) De quo Metaphrastes scribit: nos uero, quod in martyrologium retulimus, a Græcis hausimus: qui ei socios martyres adiungunt discipulos eiusdem, decem.

S. Abundinii mart.) Ut è græcis tabulis didicimus.

S. Faustii mart.) Ab eodem Græco fonte hausimus.

S. Eugenij, Ep. & conf.) Emenda, Eustathii, ut habet Vsuardus, & ceteri, martyrologii scriptores: alii legunt, Eustachii: de quo scribunt Cassiodorus lib. 1. capit. 4. & libro 2. Theodorus libro 1. capit. 7. & 20. histo. eccle. & Nicephorus item de illius sacri corporis translatione.

S. Hila-

NOTATIONES.

S. Hilarini monachi.) De quo S. Terentianus in Martyrio SS. Iohannis, & Pauli, Adu Treuerensis, Vsuardus, ac plerique omnes item, qui scribendis martyrum rebus gestis operam dederunt.

S. Sifenadi mart.) Ex tabulis ecclesie Cordubensis. Porro de eo pluribus scribit S. Eulogius in lib. 2. cap. 5. Mem. sanct. Idem martyrio coronatur hoc die, qui fuit feria quinta, Ann. a Chr. nat. DcccL.

S. Marcellinae virg.) Cuius vitam nos in Breuiario Ambrosiano com texuimus ex libris S. Ambrosii fratris, qui illius saepe meminit, ut pote initio lib. de virg. in orat. de obitu fratris, & in ep.

S. Valentini Ep. & conf.) Quem martyrem plerique vocant. Hoc die in ecclesia graeca celebritas commemorationis agitur patrum, qui singulis oecumenicis conciliis praesentes adfuerunt.

Decimo Sexto cal. Aug.

S. Alexii conf.) Ex Breuiario Romano. Illius porro vitam, a Metaphraсте graece scriptam, Surius retulit in volumen 1111. de sanctis. fit de eo ubique, ex Rom. auet. ut scribit Radul. Tung. Quod vero in eius vita legitur, de imagine a Christo Domino missa ad Abagaram, in apocryphis censetur, ut Gelasius pont. in concilio Romano fanciuit.

Beatorum martt. Scillitanorum.) De quibus sermonem, quem Posfidius testatur, S. Augustinus habuit. Eorum nomina scribunt, Beda, & Vsuardus, a quibus nos illa in martyrologium retulimus. De translatione scriptum est a Pammelio, & Beda.

SS. Iustae, & Rufinae.) Ex tabulis ecclesie Hispalensis, & Leguntinae, & reliquarum Hispaniae. Earum martyrium, litteris a Ioanne Maldoato consignatum, apud Surium extat in tomo 4. die XIX. Iulii.

S. Marinae virginis.) De qua Graeci in Horologio, & in Menologio. Sunt, qui putent hanc alio nomine Margaritam appellari: cuius dies natalis agitur XI. cal. Aug.

S. Euodij Ep.) Ex tabulis ecclesie Papiensis. Scribit de eo Paulus diaconus libr. 7. cap. 1. de gest. Long. & Iacobus item Guallius in libr. de Epp. Pap. Hunc plerique Enodium uocant: qui de fide

fide catholica scripsit ad Symmachum Pont. reliquit etiam alia ingenij, industriaeque suae monimenta, ut pote. libros versuum de vitis sanctorum, ac praecipue Episcoporum Mediolani, & libros praeterea quinque epistolarum; quos extare cognouimus in bibliotheca Viennensi.

Sancti Theodosij Episc.) Ex tabulis ecclesiae Antifiodorensis, & Demochare.

Decimo quinto cal. Aug.

S. Symphorosae, & filiorum vii.) Quorum diem natalem Ado Treuerensis, Beda, Vsuardus, adscribunt, quinto calen. Iulij: nos vero huic diei, auctoritatem Breuiarij Romani secuti. De iis Beda copiosus, quam ceteri, qui non pauci sunt, qui de illis scripserunt, ut pote, Volaterranus lib. 19. comm. Sabellicus Enn. 7. lib. 4. Equilinus li. 6. cap. 11. Hilario monachus, Mombritius par. 2. de sanct. Auctor Bergomensis de claris mulieribus, & alii. Ii in martyrologiis nominantur Biothanati septem; nempe ui necati: quod nomen fidei hostes christianis hominibus obiectare solebant.

SS. martt. Petri, & Phaelij.) M. S. cod.

SSS. Quindecim millium martt.) Ex tabulis ecclesiae Cordubensis, & cod. M. S.

SS. martt. Mauritij, & Lxx. militum.) Ex M. S. & Metaphraste, ut est apud Surium in tom. 4. de sanct.

S. Guddenis virg. & mart.) Vsuardus Beda, & M. S.

S. Aemiliani mart.) Vsuardus, & tabulae graecae.

S. Materni Ep. & conf.) Ex tabulis peruetustis basilicae Ambrosianae Mediolani. Meminit illius Beda, pluribus autem de eodem scriptum est in actis S. Fidelis mart. & S. Alexandri mart. Tu vide praeterea Mombritium. Est praeterea de illo praefatio Ambrosiana.

S. Philastrii Ep.) Cuius aliquando meminit S. Augustinus. De eo multa prodita sunt monumentis ecclesiae Brixienensis, & in primis a S. Gaudentio, & Ramberto Brixiae Episcopis. Tu praeterea lege Surium.

S. Arnulphi Ep.) De quo Vsuardus, xvi. calen. septemb. quo die translationis illius celebritas agitur. De eo Paulus diaconus lib. 6. cap. 5.

NOTATIONES.

cap. 5. de gest. Longob. & Molanus in libro, quem de Episcopis Me-
tensis ecclesie scripsit.

S. Friderici Ep. & mart.) Ex tabulis traiectensibus. Illius vitam, co-
piose luculenteq; explicatam leges apud Surium in tom. 4. de sanct.

Decimo quarto Calen. Aug.

S. Epaphæ Ep.) S. Paulus Col. 1. 4. & ad Philemonem.

SS. Iustæ, & Rufinæ mart.) De quibus in notationibus diximus,
xvj. cal. Aug.

S. Sperati mart. & sociorum.) Quorum tamen dies natalis in eccle-
sia Lugdunensi agitur ad xvj. cal. Aug.

S. Arsenij monachi.) H. in vitis patrum, alphabeto 20. De Arsenio
Metaphrastes in unum collegit, quæcumque, litteris ad posterita-
tem prodita, sparsim diffusa, legebantur.

S. Auræ virg. & mart.) Cuius vitam, & martyrium vberius scrip-
psit. S. Eulogius lib. 3. cap. vlt. Mem. sanct. Beata autem Aurea, coro-
natur ann. a Chr. nat. DccLv i. Erat autem non solum Christia-
na, verum etiam sacræ deuotionis insignita stigmatate, nempe velo ca-
pitis, quod nigrum, aut rubrum, vt ex synodis Toletanis animaduer-
ti licet, erat insigne sacrarum virginum. Nigrum porro his temporibus
gestant tristitiam significantes de morte Christi Domini. Rubrum
fortasse indicabat colorem sanguinis etiam eius pretiosissimi, quo
redempti sumus.

S. Martini Ep. & mart.) Qui decimus fuit ciuitatis Treuirensis Epi-
scopus.

Hoc ipso die in Græcia celebratur dies natalis Macrinæ virginis,
cuius vitam litteris mandauit Gregorius Nysenus, frater.

Decimo tertio calendas Aug.

S. Margaritæ virg. & mart.) Aliàs, Marinæ, vt diximus, quo nomi-
ne etiam illius vita scribitur, in Breuiario Saguntinæ ecclesie, vbi dies
cuius

eius natalis agitur xv. cal. Iul. quo die Vsuardus item de illa scribit. Porro Romana mater ecclesia, & Aquileiensis, & alia complures hoc die illius martyrium concelebrant, licet alia alio certo die huius item mensis. Vita beatæ martyris Margaritæ scripta olim est, a quodam Theotimo: sed hæc apocrypha censetur, ut scribit prop. xi. Radolphus Tungrensis: qui eo loco testatur se vidisse, Romæ apud Lateranum, illam in apocryphis numeratam canone Gelasij Pont. in quo canone tamen hodie non extat. In græcis Metaphrastes in sermone de vita S. Marinæ initio eandem, ut male scriptam, reicit: Ioannes præterea Hefellius, nonnulla notat. quæ plane apocrypha sunt, At vero illius vitam, præclare ab eodem Metaphraste conscriptam, de qua licet apud Surium in tomo 4. sit de ea ubique auctoritate Breuiarii Romani.

S. Iosephi Barfabæ. Act. 11. De eo Dorotheus, nosq; in notationibus illius libro per nos Romæ adiunctis.

SS. mart. Iuliani, Sabini, Maximi, & aliorum. ex libro scripto.

SS. Luciani, Petri, Amabilis, & Nunnæ. Bedæ. & M. S. cod.

S. Pauli diaconi, & mart. De quo scribit Eulogius multis locis in Mem. Sanctorum, ac præsertim lib. 2. cap. 6.

S. Vuilgefortis virg. Ex additionibus Molani.

Quo.

com. in fac. dicitur. & v. m. f. l. i. b. i. d. e. m. m. o. s. a. u. g. u. s. t. i. n. u. s. c. a. p. 9. q. 2. s. u. n. t. i. f. i. l. i. u. s. A.

duodecimo calen. Aug.

S. Praxedis virg. Huius virginis, & Potentianæ sororis, extant rescriptæ, manu scriptæ, quas Pastor presbyter litteris consignasse traditur. De illa relatum est à Bedæ, Vsuardo, & Adone in martyrologio, & in annales ecclesiasticos ab Anastasio Bibliothecario, a Martino Polono & a ceteris, tum in libros Pontificales a Damaso, & a ceteris ecclesiæ sanctæ Romanæ scriptoribus. Sunt de ea in Antiphonario Gregoriano, permultæ antiphonæ.

Danielis propheta. De quo Græci in Menologio, & Horologio, a d. xvi. cal. Ian. Bedæ etiam, Vsuardus, & S. Hieronymus, prætereaq; Simeo Metaphrastes, ac liber denique Danielis.

S. Eliæ Thesbitæ. De quo Metaphrastes sermonem scripsit, qui

Decimo

NOTATIONES.

qui est apud Surium.

S. Victoris mart. & sociorum quattuor.) Vsuardus, S. Antoninus, & Breuiarium Cordubense.

S. Feliciani mart.) Vsuardus, Ado, & M. S. cod.

S. Arbogasti ep. & conf.) Cuius & Amandi item, sanctorum Argentarati Episcoporum, vita litteris primum mandata est ab Vthone, eiusdem ciuitatis Episcopo.

Vndecimo calen. Aug.

S. Mariæ Magdalena.) De qua S. Lucas cap. 7. S. Matthæus capit. 26. S. Ioannes cap. 12. S. Gregorius in lib. Sacram. & hom. 32. Euan. S. Augustinus hom. 23. in illis, quæ quinquaginta numerantur; S. Bernardus habuit sermonem, Petrus etiam Damianus, alium, qui extat apud Surium; Radulphus item Ardentius in libr. serm. de sanctis Honorius Augustodunensis; Siluester Prieratus, vt est etiã apud Surium; Iansenius in lib. concordia Euan. cap. 109. Sedulius præterea versus de beata Magdalena panxit. Græci item hoc ipso die illius celebritatem solemniter agunt, vt ex Horologio, & Menologio perspeximus. Quod vero in controuersia ponitur à nonnullis, vna ve, an duæ anque tres Magdalena extiterint, S. Ambrosius libr. 6. comm. in Luc. dici licere scribit, & vnã fuisse, & plures. Sed ceteri, S. Augustinus, cap. 9. lib. de conf. Euang. S. Gregorius in ho. de Magdalena, Beda, Christianus Druthmanus, Rabanus & plerique alii, tñ Odo Cluniacensis in hymno, quem de illa fecit, affirmant, vnã tantum fuisse. Quod igitur de tribus a plerisque contenditur, primo à Græcis, deinde a Iacobo Viennensi, id tribus libris Ioannes, Reffenfis Episcopus, pie doctèque refutauit.

S. Synthica.) S. Paulus in ep. ad Phil. capitul. 4. Vsuardus, & M. S. cod.

S. Platonis mart.) Synodus Nicæna 2. act. 4. & Metaphrast. Vsuardus, & liber scriptus.

S. Cynilli Ep.) Ex annalibus ecclesiasticis, græce scriptis.

Sancti Menelei abb.) Vsuardus & libri scripti. Alii legunt, Menelai.

Trãslatio S. Phocæ mart.) De quo scripsimus ad III. Non. Martij. Decimo

Decimo calen. Aug.

S. Apollinaris Epif.) De quo in libro sacramentorum S. Gregorij nihil extat. verum in Antiphonario eiusdem perantiquo officium totum: meminit auctor Micrologi cap. 43. Porro de illius martyrio in sacros codices S. R. E. relatum est à notariis: a quibus acceperunt martyrologij scriptores, Ado Treuerensis, Beda, Vsuardus, quod de eo, hoc die scripserūt. Extant de eo sermones, Petri Chysologi unus, Petri Damiani tres, quos Lipomanus exscripsit in uolumine viij. Illius vitam, ac res, diuine, mirificeque gestas, & martyrium, cum Surius ex priscis martyrologijs, dilucide exscripsit, tum Hieronymus Rubeus, qui in libr. 1. hist. Rauenn. de eo omnia persecutus est diligentissime. Est item de illo præfatio Ambrosiana, & hymnus item.

S. Primitiæ virg.) M. S. & Equilinus.

S. Rasyphi mart.) Ex martyrologio Romano perueteri.

S. Brigittæ viduæ.) Quam vulgo Brigidam appellant. Huius vita copiose admodum contexta est a Surio in tom. 4. Sunt de ea item litteræ pontificiæ, & Bonifacij Noni, & Martini Quinti in libris Reuelationum, Romæ editis.

S. Liborij Ep. & conf.) Cuius vita, luculenter, grauiusque scripta extat apud Surium in tom. 4.

Nono calen. Aug.

Vigilia S. Iacobi Ap.) Beda, Concil. Lugdunense, & Concil. Braccarense: sed aliter Durantius scribit lib. 6. cap. 7. quo loco de vigiliis, & ieiuniis copiose differit, & lib. 7. cap. 7. ac Beletus cap. 140.

S. Christinæ virg. & mart.) De qua aliàs scripsimus ad 1111. Idus Maij: hoc autem die Vsuardus, & Beda item: qui illius martyrium narrat sane quidem copiosius. Meminit Christinæ Tyriæ S. Augustinus in ps. 120. De martyrio præterea scribunt, S. Antoninus in chron. par. 1. tit. 8. cap. 1. Mombrinus, & permulti: quorum alij, Diocletiano; alij, Adriano Imperatore, martyrium pertulisse narant.

NOTATIONES.

Sanctorum Victoris, Stercatii, & Antinogenis martt.) Vsuardus, & M.S.

SS. Octuaginta trium martt.) Ex martyrologio scripto, & annalibus ecclesiasticis latinis, atque Vsuardo item.

SS. Virginum, & mart. Nicetæ, & Aquilinæ.) Ex tabulis græcis, & libro scripto. De iis Vincentius in specu. lib. 13. ca. 25. & Equilinus.

S. Leuvinæ mart.) De qua scribit Meierus in comm. de Fland.

S. Vrsicini Ep.) Ex tabulis ecclesie Senonensis.

Inuentio SS. mart.) Domnonis, & Eusebię uirg.) Quę inuentio a Francisco, Episcopo Bergomi, celebrata est ann. a Chr. na. Mcccci. ut ex libris antiquitatum vrbis Bergomi accepimus, & ex calendario item ecclesie Bergomensis.

Octavo Cal. Aug.

S. Iacobi Ap.) Qui Zebedæi filius, Maior uocatus est, ut supra scripsimus, calendis Maii. Illius dies natalis incidit in hebdomadam Sanctam, ut pluribus ostendit. Petrus Damianus in libro, quem inscripsit Dominus vobiscum, cap. xv. Sed quia sacris eius hebdomada feriis, ille dies, ut par erat, coli non poterat; ad eius cultum ecclesiam hunc diem statuit, quo Compostellana ecclesia, ad quam illius Apostoli corpus translatum reconditur, solemniter dicata est: id quod multis Beletus scribit lib. de diu. off. cap. xl. & Durantius lib. 7. Euāgelicis litteris de eo scriptum est, Matth. 4. 20. 17. 26. Mar. 1. 3. 5. Luc. 8. 9. Ioan. 2. 1. in Act. Apo. 12. Eiusdem meminerunt, Ignatius, ep. 3. Isidorus in lib. de pat. vtr. test. S. Clemens pont. lib. Hyp. Eusebius li. 2. cap. 9. hist. eccl. Auctor appendicis ca. 5. apud S. Hieronymum lib. de uir. Ill. Viterbiensis in chron. par. 15. S. Antoninus part. 1. titu. 6. Leo 11. & Calixtus item 11. Pont. hic miracula ille translationem scripsisse putatur. Sunt præterea de eo sermones Honorii Augustodunensis, Radulphi, Ardentii, & aliorum, at sermo Honorii totus fere est de translatione: quę hoc die celebratur. Porro Græci diem festum huius Apostoli agunt pridie Cal. Maii.

SS. Nemesii & Lucillæ martt. Quorum corpora sepulta sunt a S. Stephano 1. pont.

S. Christophori mart.) Vsuardus, Honorius, Augustodunensis, Rugge-

Ruggerus, Fuldenfis, S. Antoninus, Mombritus Boninus, Equilanus, & Surius: qui in volumine IIII. breui complexus, quicquid latine, & græce de S. Christophoro mart. memoriae proditum est. Historia, quæ manu scripta, multis locis extat de illius martyrio, magna ex parte consentit cum martyrologio græco. De S. Christophori pictura vide Molanum in lib. de pict.

Beatissimi Pauli mart.) Cuius martyrium, græcis litteris consignatum, latine exposuimus.

S. Cucuphatis mart.) De quo Prudentius canit, Barcinon clero Cucufate freta. in hym. 4. de cor. Eius martyrium exponit planius, ac fusius Ado hoc ipso die, Bedaque præterea pridie idus Feb. Sanctus Antoninus in chron. par. 1. Vincentius, Mombrinus, ac denique Surius, qui ex antiquissimis martyrologijs librum de eo confecit.

S. Theodomiri monachi, & mart.) Hic fuit monachus Carmonensis: de quo S. Eulogius scribit in lib. 2. c. VI. coronatur ann. a Chr. nat. Deccl. die Sabbato.

S. Magnerici Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Treuirensis. Illius vita, olim ab Eberuino abbate conscripta extat.

Translatio S. Germani.) Quæ ab Ebroino, Pictauorum Episcopo, litteris mandata est, rogatu Caroli Calui Regis.

Septimo calendas Aug.

S. Annæ.) In martyrologio græco, & constitutione ite græca, de ferijs, inscribitur Dormitio Sanctæ Annæ, Deiparæ genitricis: cuius celebritatem Græci agunt pridie huius diei, vt legimus in Menologio, & Liturgico: quibus ex libris apparet festi huius celebritas. De S. Anna Damascenus lib. 4. cap. 15. de fide. Epiphanius item, Fulbertus præterea carnotensis sermonem habuit, & Trithemius opusculum confecit eius nomine. Iustinianus Imp. augustissimum, atque admirabile tēplū in vrbe regione secūda extruxit, ut scribit Procopius.

S. Hiacynthi mart.) Beda, Vsuardus, ac denique Surius, ex codicibus M. S. & antiquissimis martyrologijs.

SS. martt. Symphronij, Olympij, & sociorum. Quorum corpora sepulta sunt via Latina: vt ex scripto codice accepimus.

S. Eraſti.) Act. 19. Rom. 16. 2. Tim. 4. Is & Eraſtes, & Eraſtus uoca

NOTATIONES.

tus est: quem Apostolus Arcanum ciuitatis aliquando nominat: non eum scilicet, qui fisci publici curator esset, sed Christianorum solū, qui Corinthi manebant. Fuit Episcopus, vt plerisq; placet, non Meia di, sed Philippensium; vt ex omni martyrologio constat.

S. Valentij Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Veronenfis: in quibus scribitur, S. Valens.

S. Simeonis Monachi .) In monasterio S. Benedicti Mantuæ. Illius vitam, resque sancte actas, scribit Hilario monachus .

Sexto cal. Aug.

Pantaleonis mart.) Quem Græci Patelemonem dicunt, alii Panteleonem, seu Pantaleonem. De eo in Menologio Græci pluribus scribunt, & Metaphrastes in primis: cuius de hoc martyre scriptio extat apud Surium in tom. 4. Latini præterea, Vsuardus, S. Antoninus, Vincentius, Hilario, Equilinus, & Boninius. Nos vero è græco codice accepimus, quod de illo in martyrologium breui retulimus.

SS. mart. Iusti, & Rufini.) Ex libro, & tabulis Nicolai monachi.

SS. Septem Dormientium.) Puerorum, vt scribit Nicephorus: qui librum de iis conscripsit. Historia primum, syriace de illis scripta, latine à Gregorio Turonense reddita est, adhibito interprete Syro, vt animaduertimus ex libro eius de gloria mart. cap. 95. quo capite omnis huius generis narratio exponitur. Metaphrastes uero commentarios de septem adolescentulis, qui Ephesi dormierunt, græce confecit: quos latine redditos, legas licet apud Surium in tom. 4.

SS. martt. Aurelij, Sabigothonis, Felicis, & Lilioſc.) De ijs copiose admodum, ac pie scribit S. Eulogius in lib. 2. cap. 10. Mem. sanct. Horum diem natalem, Surius, Equilinus, & Vsuardus adscribunt sexto cal. septembris, nosq; itidem, illos secuti, copiosius illo, quam hoc die, de ijs scripsimus, verum, si Eulogium, quem illorum martyrij spectatorem, sequi debemus, audimus, non recte illi, neque nos, diē, & mensē, eorū martyrio tribuimus. Quod verio Surius, & Vsuardus, Nataliam, non Sabigothonem. S. Aurelij vxorem nominat, hoc, vt cetera multa, longe diuersum est a narratione S. Eulogii, vt recte notat Ambrosius Monalius.

S. Frominij Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Metensis.

Quarta

Quarto calen. Aug.

S. Victoris pont. & mart.) De quo fit ex constitutione Gregorij vij. Cuius meminit auctor Micrologi. Is primus latine de christiana religione scripsisse traditur. Eius extant epistolæ duæ, vna parænetica ad Afros, altera ad Theophilum, Episcopum Alexandria illius scilicet, quæ Asiæ est, non quæ Africa, aut Aegypti, vt contra Magdaburgenses Turrianus erudite differit. Beda illius martyrium adscribit xij. cal. Maij, sed huic diei, cereri, & præsertim pontificalium rerum scriptores.

S. Innocentij pont. & conf.) Alias, martyr, vt in martyrologio Romano legitur. Quo nomine is fortasse appellatus est ob admirabilem virtutem, summamq; constantiam cum martyrum fortitudine comparandam, quam in omni pro fidei defensione, proque ecclesiæ tuenda certamine præstitit, ut res eius gestæ indicant. Præclarumque ei testimonium dant magni patres, Basilij in epistolis, quas græce ad illum scriptas, habemus; Chrystostomus, Palladius Hellenopolitanus, illius discipulus, Theophilus Alexandrinus; S. Hieronymus in ep. ad Demetriadem; S. Augustinus in multis epistolis, & in lib. contra Iulianum; Patres præterea concilij Carthaginensis, & Mileuitani. Quàm inuictò, verèq; pontificio animo Chrystostomi causam contra Arcadium Imp. & Eudoxiam Augustam suscepit, restantur annales ecclesiastici. Sed de S. Innocentio pont. alio loco pluribus.

SS. martt. Nazarij, & Celsi.) De quibus sermo ult. S. Ambrosij, præfatio item Ambrosiana, & tabulæ ecclesiæ Mediolanensis. Paulinus præterea in vita eiusdem S. Ambrosij.

S. Sampsonis Ep. & confes.) Vsuardus, & M. S. cod. & Sigelbertus in chronicis. Eius vitam olim scripsit Baldricus, Episcopus Dolensis, & S. Antoninus breuiter item.

S. Peregrini presb. & confes.) Ex breuiario, alijsq; tabulis ecclesiæ Lugdunensis, & Vsuardus, & libro scripto.

S. Vrsi confes.) Gregorius Tur. in lib. de vita pat. cap. 18. M. S.

Quarto calen. Aug.

S. Marthæ virg.) Luc. cap. 10. Ioan. 10. Illius tita a Marcella, pedissequa sua, hebraice scripta, a Synticho latine reddita, dicitur. Est aliquid de ea scriptum in chronicis a sancto Antonino par. 1. tit. 6. ab Equilino, a Canisio in Martyrologio, ab Vsuarido item.

SS. virginum, Lucillæ, & Floræ, Eugenii, & lociorum.) Ex libro scripto, & tabulis ecclesiasticorum annalium, ex sermone item Petri Damiani, xx. qui manu scriptus, extat.

S. Felicis pontificis, & martyris.) Qui a Constantino Augusto ob catholica fidei defensionem, e sede sua pullus, & gladio necatus, gloriose occubuit: Ita scriptum est in Martyrologio Vsuardi, & in libris per antiquis, manu exaratis: sed in libro sacramentorum, qui S. Gregorij nomine inscribitur, sic litteris consignatum extat, Natale S. Felicis Episcopi, & martyris: at in Antiphonario, Natale S. Felicis, ut Micrologi auctor etiam habet, cap. 43. nulla mentione facta neque pontificis, nec martyris. Porò in orationibus, quæ in libro sacramentorum de eo dicuntur, is martyr tantum nominatur; sed pontificem extitisse, nempe Felicem 11. ex Micrologio capite animaduertimus: quo testaturum fit, a Gregorio vii. institutum esse, de pontificibus Romanis martyribus fieri solemniter; & a Gregorio 1. pont. pontificalia instituisse officia de his martyribus, ut de S. Marcello, & S. Felice.

SS. martt. Simplicij, Faustini, & Beatricis.) Quorum officium habet liber antiphonarius, & liber sacramentorum, S. Gregorij. De Beatrice litteris proditum est a protonotarijs S. R. E. in gestis Anthimi, quæ apud Surium extant in tomo 3. De iisdem præterea scribunt, Vsuardus, Beda, Boninus in par. 2. de sanct.

S. Theodoræ mart. & filiorum.) Ex tabulis græcis.

S. Callinici mart.) De quo Metaphrastes scripsit græce: tu vero vi de Surium.

S. Olai regis, & mart.) Qui martyrium pertulit an. a Chr. nat. Mxxix.

S. Lupi

S. Lupi Ep. & conf.) Cuius & Germani item acta, Gildas Albanus scripsisse traditur. Eius vitam legas licet in tomo 4. apud Surium, qui illam contexit ex voluminibus antiquis manu exaratis. De S. Lupo Trecenti præterea scribit Beda libr. 1. hist. cap. 17. Gr. Turonensis cap. 67. 68. in lib. de gloria confes. Sidonius lib. 6. ep. 1. & lib. 7. ep. 13. Vsuardus item, Ado, & reliqui in libris Martyrologij.

S. Vrsi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Altiffiodorensis, & Demochare.

S. Gulielmi Ep. & conf. Ex litteris pontificijs Innocentii III. Tu vero vitam illius, quam Godofridus Caluus, Archiepiscopus Bituricensis, scripsit, lege apud Surium in tom. 4.

Tertio calendas Aug.

SS. Abdon, & Sennon mar.) In libro sacramentorum, & Antiphonario S. Gregorii Pape. Eorum martyrium scripsit, Quirinus subdiaconus, breui Vsuardus, at fuse Mombritius. De his fit vbique ex Romana auctoritate, inquit Tungrensis.

SS. virginum, & martt. Maximæ, Donatillæ, & Secundæ.) Vsuardus, at copiosius Ado, vt legi licet apud Lipomanum, & Surium.

S. Rufini mart.) De cuius miraculis narrat Petrus Damianus in sermone, quem de illo habuit: extat præterea hymnus apud Surium, & Lipomanum in tom. 8.

S. Brunolphi Ep. & conf.) Ex tabulis annalium Suetiæ.

Translatio S. Alexandri mart.) Quæ ab Adalberto, Bergomi Episcopo celebrata est an. a Chr. nat. c c x. vt proditum est annalibus illius ciuitatis.

Pridie calen. Aug.

S. Calimeri Ep. & mar.) Ex tabulis ecclesiæ, & Mediolanensis, & Brixiensis. Extat de eo præterea præfatio Ambrosiana: & metio fit in canone Mis. Amb. Ex monimētis vero eiusdē Ambrosianæ ecclesiæ puetufts, nos illius actiões acceptas splēdidius latinè reddidimus. Marty-

rio coronatur dicitur Adriano Imp. (S. Fabij mart.) De quo Vsuardus, et Beda, Adoq; Treuirensis copiosius scribunt.

In Africa.) Quae, vt S. Augustinus aliquando testatum facit, sanctorum martyrum corporibus plena est; quos etiam pene innumerabiles in nostrum martyrologium retulimus.

SS. mart. Democriti, Secundi, Dionysij, & Thyrsi.) Hunc quem vltimo loco commemorauimus, Vsuardus non habet; Beda vero habet.

(S. Germani Ep.) De quo, si recte comemimus, aliàs scripsimus. fit praeterea eius mentio in vita S. Cassiani Ep. Imol. & apud Paulum diaconum lib. 5. cap. 1.

S. Fantini conf.) Quem Sanctinum alij nominant: de eo proditum est monumentis ecclesiae syracusanae.

AUGVSTVS.
Calendis Aug.

(S. Petri ad vincula.) Vt in libro Sacramentorum, & Antiphonario, S. Gregorij, scriptum est. Huius celebritatis institutionem exponunt, Sicardus Cremonensis, Beletus in lib. diu. off. cap. 141. Durantius lib. 7. diu. off. cap. 19. Honorius presbyter, Augustodunensis, in sermone de vinculis S. Petri, Beda in sermone, quem legas licet in volumine homil. doct. Porro dies vinculorum S. Petri, cadit in hebdomadam sanctam, vt Petrus Damianus scribit, ad hunc tamen diem sancta ecclesia celebritatem transtulit. De cathenis, & gladio S. Petri encomium Chrysostomi extat apud Metaphrastem, vt est apud Surium. item: scribit praeterea S. Gregorius lib. 1. ep. 30. & lib. 2. cap. 72. & S. Hieron. in ep. ad Eustochium: & patres in acta ap. cap. 12.

SS. Fratrum Macchabeorum.) De quibus lib. 2. Mac. cap. 7. S. Augustinus de ciu. Dei lib. 18. cap. 36. S. Hieronymus de vir. ill. cap. 23. S. Chrysostomus in hom. quam in eorum die natali dixit, S. Leo papa in sermone S. G. Nazianzenus in conc. 21. S. Bern. in cap. 98. S. Ambrosius lib. 2. cap. 10. de Iacob. Euseb. Emiffenus, in hom. 7. Tu uero haec omnia,

omnia, de illis scripta, in vnum collecta, vide apud Lipomanum in Epitome de vit. Sanct. Huc vero anniuersarium, eorum diem festum, diuini officij, colit ecclesia Ambrosiana, & Græca item iam ferè ab initio prædicationis euangelij, vt ex concione Nazianzeni animaduertimus.

Beatorum mart. Boni presbyteri, Fausti, Mauri, & sociorum.) Quorum martyrium relatum est in acta Stephani Papa. De ijs item scribit V suardus.

SS. trium virginum, Elpis, Pistis, Agapæ.) Ex tabulis ecclesiæ Mediolanensis, atque ex Metaphraste, quem tu leges apud Surium in tomo 4.

SS. martt. Cyrilli, Aquilæ, & sociorum,) V suardus, & cod. M. S.

SS. Nouem martyrum, Leontini, Atti, & reliquorum.) Horum sane martyrium exponunt Græci in Horologio.

S. Felicis mart.) Leuita quidam, qui in illius martyrio præsens ad fuit, scripsit res eiusdè gestas. De eo præterea V suardus breuiter, ac Beda item, sed pluribus Ado Treuirensis, ut est etiam apud Surium, & Gregorius Tur. ca. 92. in lib. de glor. mart. Equilinus, Vincentius, & Eulogius in lib. 1. cap. 1. de mem. martt. Tabulæ præterea ecclesiæ Gerundensis.

S. Eusebij Ep.) Adde, & martyr, vt perspicue cognosci licet, cum ex multis, tum maxime ex præcis monumentis ecclesiæ Vercellensis: quæ sane studiose nos perspeximus, quo tempore illius, & aliorum sanctorum Episcoporum Vercellensium vitam conscripsimus; ac de iisdem officium diuinarum precum horarium confecimus. Nec vero est, cur in posterum quis dubitet, confessorum-ue, an martyrum numero is adscribatur, cum ex certissimis tabulis res ipsa constet. Porrò S. Eusebij Vercellensis meminerunt, S. Hieronymus in lib. de scrip. eccle. in ep. contra Vigilantium, & in lib. contra Luciferianos; S. Ambrosius in ep. 82. S. Hilarius. Sulpitius Seuerus in libr. 2. hist. Gennadius, Rufinus lib. 10. capitu. 30. Nicephorus, Cassiodorus libr. 5. cap. 16. & libr. 6. cap. 19. & 23. hist. Trip. S. Antoninus in chronicis par. 2. Extant de eo sermones duo, a S. Maximo Taurinensi habit; tertius præterea in libris Sancti Ambrosij, quem plerique illius esse negant, sed contra testantur præcæ tabulæ ecclesiæ Mediolanensis. Iam uero illius vitam fusc admodum

NOTATIONES

um scripsit Boninius. Tu præterea epistolam, ecclesiæ Vercellensi ab eo in exilio scriptam, quam nos, in archiuo Vercellense anti- quis litteris exaratam, vidimus, lege apud Surium in tom.4. com- mentarius autem, ad psalmodum interpretationem ab eo editus, quem testatum facit S. Hieronymus, nullis hodie extat.

(S. Veri Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Viennensis, & Demochare.

(S. Nemesij conf.) Cod. M. S. & Vsuardus.

(S. Etheluuoldi Ep.) Cuius vitam olim litteris consignauit Vuolsta- nus monachus: tu eandem, breui enarratam, lege apud Surium in tomo 4.

Quarto nonas Aug.

S. Stephani pont. & mart. Ad quem S. Cyprianus scripsit episto- las duas: quarum vna in libro 2. altera in libro 3. extat. Illius acta, pri- mum a S. R. E. notarijs conscripta, plurimorum martyrum, vt pote, Nemesij, & Lucillæ, Olympij, Exuperij, aliorumq; nobilia, pro fide certamine, habent: quæ fere de verbo ad verbum, Ado, Vsuardus, & Beda in martyrologium transtulerunt. De eo græce scribit Meta- phrastes: cuius concionem Surius exscripsit in volu. 4. Meminit præ- terea S. Hieronymus in lib. contra Luciferianos; Vincentius Lirinê- sis in lib. contra hæc. ca. 9. S. Damafus, & ceteri, rerum pontificalium scriptores. De illo, horarum precum officium exponitur in Antipho- nario S. Gregorii, & in lib. sacramentorum.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Patauinæ. Is, in sancti Prodocimi, qui primus Episcopus ei ecclesiæ præfuit, electus, episcopatum suscepit anno a Chr. nat. cxli. gessit annos xxv. sed Scardonius pluribus in lib. 2. annalium Pat.

(S. Betharij Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Carnuten- sis.

Tertio nonas Aug.

Inuentio S. Stephani protomartyris.) Et aliorum martyrum, vt in calendario Radulphus scribit. De qua inuentione fit vbiq̄ue. Porro hoc die, qui est III. nonas, beatus Stephanus martyrimum pertulit, vt cognosci potest, ex Latinorum, & Græcorum litteris: sed ob multis rationes, quas, & Sicardus, & Beletus, & Durantius scribunt, ecclesia martyrij celebritatem transtulit ad vi. cal. Ianuarii: quo die sacra illius reliquæ inuentæ, translatee sunt. De qua inuentione relatio Luciani presbyteri passim in omni ecclesia & latine, & græcè legitur. Nam hoc ipso item die celebrant inuentionem, translationemue S. Protomartyris Stephani. Porro extat illa relatio in sermonibus S. Augustini impressa, quã olim Orosius presbyter, est Hierosolyma in Africam cum protomartyris reliquijs retulit. Luciani autem reuelationis liber probatur cum illius meminerit, & S. Augustinus in tract. 120. in Ioannem, & Beda in retractationibus in Acta Ap. & Gennadius in lib. de scrip. eccle. dum scribit, de Luciano, Auito, & Orosio. Tu uerò vide etiam Surium in tom. 4. & sermones S. Augustini, nuper impressos.

S. Hermelli mart.) Vsuardus, Beda, & M. S. lib.

S. Gaudentii Ep.) De quo aliàs scripsimus, vt accepimus, ex tabulis ecclesiæ Nouariensis.

S. Euphronij Ep.) Ex martyrolog. R. & tabulis ecclesiæ Augustodunensis. De illo præterea Gr. Turonicus libro 2. cap. 15. hist. Franc.

Pridie nonas Aug.

S. Iustini presb. & mart.) Quem ecclesiæ Leodiensis in sua collecta Episcopum facit, sed presbyterum & ecclesiæ Romanæ monimentis, & omnes antiquitatis tabulæ illum exponunt. De eo scriptum est in gestis S. Laurentij, & sociorum.

S. Tertullini presb. & mart.) Vsuardus, at Beda vberius, & M. S. cod. & lib. gettorum S. Stephani Papæ.

S. Per-

NOTATIONES.

S. Perpetuæ.) Ex tabulis ecclesiæ Mediolanensis & libro in primis peruetusto, manu exarato, ex præfatione Ambrosiana.

S. Aristarchi.) Ep. ad Colos. cap. 4. act. Ap. cap. 19. 20. De eo præterea scripsimus, in nostris notationibus, Dorothei synopsi adiunctis.

S. Protasij martyris.) Ex calendario perantiquo ecclesiæ Coloniensis.

S. Desiderij Ep. & mart.) Ex tabulis ecclesiæ Viennensis. De eo, Sigebertus in chronicis.

S. Agabij Ep. & conf.) Aliàs Agapij, vt in tabula lapidea, Veronæ legitur. De eo præterea in constitutione synodali ecclesiæ Veronensis.

S. Valentini Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Parauiensis in Noricis. Tu verò lege eius vitam, a Surio contextam e libris antiquis.

S. Euphronij Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Turonensis, & Demochare. Scribit de eo Gr. Turonicus, qui in episcopatum proxime successit, multis locis, vt pote in lib. 10. ca. 13. hist. fr. in lib. de gl. confes. cap. 18. 19. 20.

S. Dominici conf.) De quo multi scripserunt. Tu uero apud Suriū legas licet libros octo, de illo conscriptos à Theodorico Apoldio Teutonico.

Nonis Aug.

S. Mariæ ad Niues dedicatio.) Ex tabulis antiquis sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ, & litteris Pij 1. pont. in marmore incisis, quæ extant in basilica S. Mariæ maioris. Vbiq; fit ex Breuiarij Romani auctoritate.

S. Ionij mart.) Ex calendario ecclesiæ Parisiensis, & martyrologio scripto. Illius martyrium pluribus narrat Boninius, & Vincentius item.

S. Mennij. Ep. Ex tabulis Episcoporum Tungrensium, & Cathalanensium. Is ecclesiæ cathalanensi Episcopus præfuit an. a Chr. nat. LXX. Scribit de eo Volaterranus lib. 17. comm. S. Antoninus in chr. par. Equilinus, & Isingrinus.

S. Afræ mart. & sociarum. Vsuardus, & ceteri. Illius res gestæ, e libris antiquis collectæ, extant apud Suriū in tom. 4. De eius, & sociarum

ciarum sacris reliquijs extat epistola Nicolai 1. pont. ad Tadamem
Archiep. Med.

S. Emydij Ep. & mar.) Aliàs Emygdij, ex tabulis ecclesie Afculang
in agro Piceno.

S. Cassiani Ep. & conf.) Vsuardus, & M. S. cod. Illius meminit etiã
Gr. Turonicus in lib. de gl. conf. cap. 79.

S. Vsualdi Regis.) De quo pluribus Beda in libr. 3. & 4. cap. 4. hist.
Anglorum; & alij item. Tu vero uide Surium. in tom. 4.

Octauoidus Aug.

Transfiguratio.) Mat. ca. 16. Mar. 9. & Luc. itidem. De cuius Trãssi-
gurationis celebritate Sicardus Episcopus Cremonensis scribit in
libro, quem Mitralem vocant; & Durandus, illum secutus lib. 7. cap.
22. de diuinis officijs, Belethus item, ca. 144. Quod igitur, a Mattheo
Palmerio, & Bartholomæo Platina annalibus proditum est, illam ab
Calixto 111. pontifice Maximo, iam tum primum institutam esse, cū
ad Belgradum, uel Taurinum oppidum, victoria a nostris parta est; il-
lud fortasse in eam sententiam interpretemur licet, ut ob illius victo-
rię beneficium, quod hoc ipso die à Deo, patre misericordiarū, reip.
Christianę tributū est, eã solemnius agi decreuerit anniuersario diui-
norum officiorum cultu, ab se vel instituto, vel aucto, nam ex illorū
testimonio, qui Calixti pontificis tempora longe præcesserunt, eius
celebritatis institutionem multo ante extitisse animaduertimus.
Quam opinionem valde confirmare uidentur, patrum græcorum
conciones de transfiguratione Domini habitæ, eaque sunt Cyrilli
Episcopi Alexandrini, Andreę Episcopi Cretensis, Basilij Seleucię, &
Ephrem Edessem: qui patres iam inde ab nascente fere, aut adulta
ecclesia floruerunt. Est præterea hæc solemnitas, huic diei adscripta
in veteri constitutione græca de ferijs, i tademque in græco uo-
lumine, quod menologium dicunt, magno precum, diuini que
officij ritu celebrata. Accedit, quod Syri, qui Christianam fi-
dem colunt, multis ante Calixti pontificatum seculis, illam
festo cultu uenerantur. Quæ omnia argumentum afferunt, quo
probabile fit, quod proposuimus; huius scilicet celebritatis institu-
tionem longe antiquissimam esse, ab omni que ecclesia occidentali,
& orien-

NOTATIONES.

& orientali concelebratam . Id notare libuit ; vt aliquid in medium afferremus, quod pijs ad veterum institutorum splendorem vsus esse posset . Vt verò res est, facile cognoscetur ex editis eo nomine literis eiusdem Calixti , summi pontificis : cuius sacrosanctam auctoritatem colimus . At vero quo die transfiguratio Domini extiterit, multi quærunt . Durandus in ea opinione est , ut ineunte vere factam putet , aliquot scilicet ante diebus, quàm Cruci Christus redemptor affixus , mortem obierit . quam sane rem ostendit sancta mater ecclesia Romana : ex cuius instituto, & ritu , illud de hoc mysterio euangelium in Missæ sacrificio legitur , altera quatragesimæ hebdomada . Qui igitur , vt Glycæ annalibus proditum est, contentiose disceptant, eam magna illa quarta feria, factam esse, illorum ratio parum probabilis videtur . quoniam in monte Thabore in ea facta sit, & Dominus Hierosolymæ , in magna illa quarta feria, domi Simonis Leprosi conuictu fuerit ; ex hoc sane perspicuum fit , non ea quarta feria, sed alio die factam esse, quippe cum is mons ab vrbe Hierosolyma iter bidui absit . Hoc autem die, qui est V 1 1 1. Idus Augusti, mysterium transfigurationis ab vniuersa ecclesia celebratum ; quoniam , cum Dominus uetuerit , discipulos de ea quicquam in vulgus dicere , antequam a mortuis is resurrexisset, hoc die ab illis diuulgatam esse tradunt .

S. Xysti. De quo S. Cyprianus Ep. 82. S. Ambrosius libr. 1. officiorum ca. 41. Notarii Romani, in actis beati Laurentij, & S. Maximus, Honorius Augustodunensis , ac reliqui in sermone de eodè b. Laur. Damafus in lib. pontificum cap. 25. Prudentius hym. 2. de cor. Martinus Pol. cap. 26. Euseb. Cæs. hist. eccl. lib. 7. cap. 4. & 22. Nicephorus & in chronologia , & in hist. eccl. libro 6. capitu. 34. S. Hieronymus in lib. de eccl. scrip. Beda , Vsuardus , Ado , & alii martyrologii scriptores . De eo præterea in Gregoriano libro sacramentorum .

Per litteras .) De quibus apud Eusebium hist. eccl. libr. 7. Binas autem eas extitisse , S. Hieronymus meminit lib. de eccl. scrip.

Apud Valerianum accusatus .) Quo Imperatore martyrium obiit . M. Aurelio Memmio , Tusco , & Pomponio Basso consulibus : Anno Christi Domini 262. vt alijs placet , 259.

Indictio-

Indictione vij. die sabbato. Sed est, cur rem longius exponamus, quo-
 nam de tempore, quo beatus Xystus martyrium subiit, est aliqua
 scriptorum controuersia. Marianus Scotus, illius martyrium extitisse
 scribit, Decio Imperatore, alij, Valeriano. Certe, si multi praefecti
 fuerunt, vt beatus Cyprianus in Epistola de beati Xysti martyrio
 scribit, qui persecutioni in urbe insisterent, Decium vnum ex illis
 fuisse opinari licet, ex cuius decreto hic pontifex necem pro Chri-
 sto obierit. Aut, Galienus Valeriani Caesaris Socius, vt est Vin-
 centij sententia, quam beatus Antoninus probat, Decij cognomine
 vocitatus est; ita vt, Decio Galieno scilicet Imperatore, martyrio
 hic coronatus sit. Sed quoniam id cum historiae Romanae ratione
 consentiens non est; in explicanda hac quaestione id admodum
 probabile, plerisque videtur, vt Decij, & Valeriani persecutio vna
 eademque extitisse putetur, ita vt persecutionis Decianae, cum Va-
 leriana coniunctae, anni sexdecim, aut plures numerentur. Quod
 sane confirmat S. Hieronymus, qui has persecutiones licet duas,
 atq; distinctas aliquando recenset; tamen initio vitae beati Pauli Heremita,
 Decium, & Valerianum persecutores simul iungit. Accedit etiam,
 quod ubi primum Decius, ad imperij gubernationem accessit, sta-
 tim Valerianum, qui post Imperator successit, censorem Romae con-
 stituit: itaque verisimile fit, ab utroque persecutionem vna indictam
 esse; vt rem totam Zonaras in annalibus graecis enucleate describit.
 Quamobrem a vero non alienum est, in Deciana scilicet per-
 secutione S. Xystum I. pontificem martyrio coronatum esse. Quod
 vero Fulvio Aemyliano, & Pomponio Basso I. consulibus id ta-
 ctum aliqui putant, id an cum veritate consentiant, alij uiderint: nos
 enim contra opinamur, cum ex B. Cypriani epistola cognoscamus
 S. Xystum aliquot ante mensibus quam illum, pro Christi gloria ne-
 cem obijisse. Quod si ijs consulibus id factum esset, aliter nos arbitra-
 ri oporteret, si quidem anno post pontificis Xysti martyrium ij con-
 sulatum inierunt. Quibus igitur consulibus Cyprianus, iisdem Xy-
 stus, at hic octauo Idus Augusti, ille decimo octauo calendis octo-
 bris, eodem uidelicet anno coronatur. Erat praeterea Sicar-
 dus, qui hunc S. Xystum Alexandro I. substituit, Adriano Im-
 peratore. nam ut Sabellicus, Volaterranus, & alij maiorum
 gentium scriptores testantur, Stephano successit, Galieno, &
 Valeria-

NOTATIONES.

Valeriano Impp. quo tempore SS. Laurentius, Hippolytus, Fructuosus, Eulogius, Augurius, & alij plurimi martyrij corona donati sunt. Quo martyrij genere B. Xystus coronatus sit, plerique quærunt. Porro Prudentius hym. 2. de coronis, Cruci affixum scribit. Sed Damasus, Ado, Beda, Vsuardus, & ceteri constanter affirmant, illum capitis supplicio affectum esse. Quibus consentiens est, quod ita scribit Cyprianus, Xystum autem in coemiterio animaduersum esse sciat; nempe capitis supplicium subiisse, idque ea uoce, animaduersum veteres intellexerunt. Quod verò Prudentius ait, eum Cruci affixum esse, Crucem accepit pro omni cruciату, omnique supplicij genere.

Qui omnes sex diaconi.) Sic Damasi monimētis, & Breuiario Romano nuper edito, proditum est. Alij quattuor tantum diaconos fuisse scribunt. Plerique vero duos tantum diaconos, nempe Felicissimum, & Agapitum, reliquos quattuor subdiaconos extitisse opinantur. Nos cum Damasum auctorem habemus, is vnus nobis est pro centum millibus, in controuersia genere.

Innocentius.) Alij Vincentius, pro quo, Innocentius, Platina reposuit, & recte quidem, omnium iudicio.

S. Hornisdæ.) Beda, & tabula prisca Romanorum pontificum. Nos de eo in lib. nost. pont. scripsimus multa, enucleate quidem, quæ ex illius scriptis accepimus.

Compluti.) Quam Hispaniæ urbem, hispanice, uel arabice potius, uulgo Alcalá, de Henaros appellari, ostendit Ambrosius Moralius in libro, quem scripsit de sanctis martyribus, Iusto, & Pastore: quorū martyrio, iam inde à Diocletiani persecutione, & basilica, illa urbs nobilitata est. Habuit præterea martyrem, Felicem complutensem: de quo scribit S. Eulogius lib. 3. cap. 8. de son. & nos ad xvij. cal. Jul. Quod verò iamdiu episcopalis hæc urbs fuerit, apparet ex libris, & epistolis eiusdem S. Eulogij: in quibus Venerius Episcopus complutensis, vir sanctissimus nominatur.

SS. martt. Iusti, & Pastoris.) Qui ultro, suaq; sponte martyrio obierunt, ut itidem fecerunt, Felix martyr Gerundensis, beatissimi que martyres, Sebastianus, Thyrsus, Adrianus, Babyllas, Eulalia Barchinonensis, alijque innumerabiles, quos scribendo persequi longum esset. Quod verò fidei aduersarii olim hoc obijcerent, nostros, ne quasi-

quæfitos quidem, sed ultro martyrium obiisse, iis pie, & erudite admodum S. Eulogius respondet libr. 1. de mem. sanct. Porro SS. Iusti, & Pastoris, martyrium nomine præclarum in dioecesi Cordubensi monasterium, olim extractum, commemorat idem S. Eulogius libr. 2. cap. 11. qui multis etiam locis horum martyrum meminit. Est præterea de iis liber, ut diximus, Ambrosij, Moralii, & Breuiarium ecclesiæ Cordubensis.

Septimo idus Aug.

Donati Ep. & mart.) Breuiarium Romanum, & S. Gregorius libr. dial.

In persecutione Iuliani.) Qui Apostata appellatus est: idque probro ei dedit, Marius Episcopus Calcedonensis. Is, ab uno tantum Zosimo, annalium scriptore, fidei Christianæ aduersario, laudatus, omnium iudicio vituperatur. Illius facinorum, ac malefactorum sunt plena uolumina patrum, Basilij, Cyrilli, Ambrosij, & aliorum, plenæ conciones, a Nazianzeno contra eum scriptæ; pleni omnes omnium generum annales. Nota, ac peruulgata fere sunt, quæ ad posteritatem de isto reip. Christianæ portento litteris prodiderunt Latini, & Græci. Theodoritus lib. 3. cap. 2. 8. 21. & 25. Ioan. Chrysostomus lib. vno, contra gentiles, Hieronymus in ep. ad Orat. Magnum. S. Ambrosius in laudatione Theodosij; Gratianus, Canonum scriptor, ex libris eiusdem S. Ambrosij; Sozomenus lib. 5. capitu. 2. & 4. Socrates lib. 3. ca. 1. 4. & 12. Nicephorus lib. 7. cap. 1. 2. 3. & 35. hist. ecc. Cassiodorus libr. 6. cap. 44. & 47. aliisque locis. Hic porro Iulianus, cum Gallo Cæsare in Cappadocia, à doctoribus, magistrisque pie primum ita educatus, atque institutus est, ut non verbis solum, sed factis etiam ardens Christianæ religionis studium aliquando insigniter ostenderit. Post, Libanii sophistæ, in cuius disciplinam se tradiderat, consuetudine deprauatus, tū a Maximo Philosopho, Ephesio, excitatus, Christianam pietatem abiicit. Quamobrem, cum in grauiū criminū, ac præsertim, occu-
padi imperii suspicionē uenisset, ut eā Cōstantio Cæsari tolleret, capite tonsus monachus factus, iterū pietatē Christianā, quā repudiat,

NOTATIONES.

præ se ferens, lectorum ordine Nicomediæ initiatus, sacros in ecclesia legit libros. Mortuo autem Constantino, potitus imperio, repente redijt ad idolorum cultum, ita vt se pontificem appellans, Gentilium mysteria, sacrificia, diesque festos ageret. Atque hæc quidem causa est, quare is parabates, modoque Apostata appellatus, tum etiam a Nazianzeno Idolianus, Tauricremus, Pisæus Adonæus vocatur: nempe qui idolis, tauris, bobus, Ioui, Pisæo, Adonidi, sacrificia præter ceteros maxime tribuerit. Hæc igitur bellua, quo nomine idem Nazianzenus eum appellat, cum indies vehementius contra Christianos fureret, Iudæos contra illos concitat, omnibus modis eosdem oppugnat, edicto interdicit populo Christiano bonarum artium studijs; capitalique odio contra nostros inflammatus, deposita clementia, quam induerat, quo facilius rem Christianam euerteret, aperte, gladiatorioque quodam animo, Christianæ pietatis cultores exagitare aggressus, cum illos horrendis suppliciorum generibus ipse excruciarat; tum prouinciarum præfectos, quos, omnia barbaræ crudelitatis exempla contra nostros edere cognosceret, non modò nulla pœna coercet, sed amplissimis etiam honoribus, dignitatibusque ornat. Quo factum est, vt illi grauius, atque adeo immanius, quàm Iulianus iuberet, Christianos affligerent. Id omne narrat Nicephorus lib. 10. cap. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 20. & 24. hist. eccl. In qua omni narratione est illud etiam graue, quod ut reip. Christianæ afferret Iulianus, Episcopus inter se commisit, mira que vastitæ bellum inter eos ciuile, atque intestinum conflauit. At iste, & si extremam Christianis perniciem minatus est; sed intra nomen, tota hæc comminatio constitit. nihil enim quicquam aliud detrimēti nostris importauit, quam quod eorum nomen mutauit; ac pro Christianis Galilæos uocari iussit, vt ex illius, & epistolis, & edictis apparuit. Hocque scribit tum Nazianzenus in orat. 2. cont. Iul. tum Chrysostomus in uita S. Babylæ. Iam vero is demum, ut erat ex omnium scelerum colluione conglutinatus, tum facinorum, quæ nefaria commisit, tum execrabilis a Christiana religione defectionis pœnas dedit, miserrime in bello persico occisus. Quam igitur impudenter à uero aberrant eius laudatores, Zosimus, Pomponius, Loetus, & Marcellinus; cum ex omnibus apparet, tum e concionibus Gregorii Nazianzeni, qui

qui illius uitam impie actam, nefarie facta, detestabilemque defectionem uberime exposuit duabus potissimum rationibus.

SS. martt. Petri, Iuliani.) Sophronii etiam; ut nos addidimus, librum scriptum secuti; licet illius, Vsuardus non meminere.

S. Faustii.) Quem Vsuardus, ac Beda Faustinum appellant: at in annalibus, tabulisq; ecclesie Mediolanensis Faustus ubiq; dicitur: a quo Faustiana basilica, cuius aliquando S. Ambrosius mentionem facit, nomen accepit.

SS. martt. Carpaphori, Exanthi, & sociorum.) De quibus scriptum est in actis S. Alexandri martyris: quae acta extant in ecclesia Bergomeni, Mediolanensi, Nouariensi, & Aquileiensi: eorum praeterea vita, litteris exarata est apud Boninium.

S. Godscaldi mart.) Ex tabulis ecclesie Nouariensis.

S. Vicricii Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesie Rothomagensis. Eius vitam S. Paulinus Nolanus magna ex parte complexus est vna epistola. Ad Vicricium Rothomagensem extat epistola, ab Innocentio I. pont. scripta.

S. Donatiani Ep. & confess.) Ex dypticis ecclesie Catalaunensis: cuius Episcopus Demochares numerat. Is porro Donatianus interfuit concilio Agrippinensi an. a Chr. nat. ccclix.

S. Alberti presb. & conf.) Ex tabulis ecclesie Messanensis. Illius vero uitam retulit Surius in tom. IIII.

Translatio S. Floriani.) Ex calendario ecclesie Curienensis.

Sexto idus Aug.

SS. martt. Cyriaci, Largi, Sifini, & Smaragdi.) quorum translatio hoc ipso die a Marcello pont. celebrata est: martyrij autem dies est xvij. cal. Apri. scribunt de ijs S. R. E. Notarij in gestis S. Marcelli Papae; Vsuardus, item, Ado, & Beda copiosius. In libro porro sacramentorum, & Antiphonario S. Gregorij metio fit tantum S. Cyriaci, quem Kyriacum alii scribunt. De iisdem ubique fit Romana auctorita-

NOTATIONES.

- S. Agapæ virg.) Aliàs, Agapis, vt in lib. scripto.
S. Hormisdæ mart.) De quo Cassiodorus scribit in his. Trip. & Equilinus item.
S. Seueri conf.) De quo Ado in annalibus, Vsuardus in martyrologio, & Beda item, qui Leuerinum illum appellat.
Translatio S. Cyriaci Ep. & mart.) Ex tabulis ecclesiæ Anconitanæ, & Equilino.

Quinto idus Aug.

Vigilia S. Laurētii mart.) De qua vigilia Amalarius in lib. de ord. Antiph. cap. 61. S. Gregorius in lib. sacramentorum, & Antiphonario, Vsuardus in martyrologio, Beda, Beletus lib. expl. diu. offi. cap. 145. Sicardus, ac Durantius, qui cum de ieiunio vigiliæ, tum de ceteris, ad huius diei officium pertinentibus, scribit lib. 7. cap. 2. ration. diu. off.

S. Romani mart.) Ex gestis S. Laurentij, & martyrologio Vsuardi, Beda, & aliorum.

S. Bomani mart.) Ex libro scripto, & annalibus Hartimani monachi, & tabulis ecclesiæ Lucensis.

SS. marttt. Secundiani, Marcelliani, & Veriani.) Ex omni martyrologio. Tu uero de rebus eorum gestis lege Surium: qui ex antiquis tabulis uitam illorum retulit in tom. 4.

S. Numidici presb. & sociorum.) Fuit porrò Numidicus unus è vicarijs Sancti Cypriani: qui illius sæpe meminit, vt in ep. 10. lib. 4. & in alijs item.

SS. Firmi, & Rustici mart.) Ex tabulis sanctorum ecclesiæ Veronensis, & Bergomensis. Illorū martyrium legas licet apud Boniniū.

S. Domitiani Ep. & conf.) Demochares in catalogo Episcoporum ecclesiæ Cathalonensis.

Quarto idus Aug.

S. Laurentii mart.) De quo extant sermones multorum Patrum, Augustini, Leonis, Ambrosii, Chrisologi, Maximi, Honorii Augustodunensis, & aliorum. De eodem præ-

præterea mentionem faciunt, S. Amb. lib. 1. offi. cap. 141. & lib. 2. ca-
 28. S. Augustinus tract. 27. in Ioannem. Prudentius hymnum panxit,
 qui, secundus est in lib. de cor. sanctorum; S. Gregorius Papa libr. 3.
 Regesti, ep. 30. & lib. 3. dial. cap. 35. Greg. Tur. in lib. de glor. mart. ca.
 42. & 46. alijsque locis. S. Damasus in vit. S. Xysti. Eutropius lib. 9.
 de gest. Rom. & Græci item, Metaphrastes, Eusebius in chronicis; &
 ecclesia præterea omnis græca: quæ hoc die illius martyrium diuinis
 laudibus concelebrat. Perspicuum ex ijs omnibus fit, beatissimi Lau-
 rentij mart. diem festum, iam usque ab initio in ecclesia Dei cultum
 esse: quod sanè etiam cognoscimus ex Antiphonario, & libro sacra-
 mentorum S. Gregorij Magni. Romæ olim hoc ipso die summi pon-
 tifices ob solemnitatem Missæ sacrum solemniter facere, & concio-
 nem habere consueverant, vt ex libro pontificali antiquo didici-
 mus.

SS. Centum, & sexaginta martyrum.) Alii habent, & sexaginta
 quinque martyrum, vt Vsuardus; alii, vt Beda, centum non habent,
 sed sexaginta quinque tantum: nos centum & sexaginta in martyro-
 logium retulimus, secuti librum manu scriptum; licet in plerisque
 alijs centum, & sexaginta quinque legamus. Porro martyrologium
 Cremonensè habet, c lxx.

S. Asteriæ virg. & mart.) Ex annalibus, & tabulis ecclesiæ Bergo-
 mensis.

Tertio idus Aug.

S. Tiburtij mart.) De quo scriptum est in gestis beati Sebastiani
 martyris: quæ tu lege apud Surium in tom. 1. In Antiphonario, & li-
 bro sacramentorum Gregoriano inscribitur, Natale S. Tiburtij mar-
 tyris: de quo, inquit Radulphus, ubique fit ex auctoritate Roma-
 na.

S. Susannæ virg. & mar.) Cuius res, pro fide fortiter gestas, S. E. R.
 Notarii litteris mandarunt: è quibus martyrologii scriptores antiqui
 sumpserunt, quæ de Gabino, Caio, Claudio, Susanna, ceterisque me-
 moriæ tradiderunt. Tu lege Surium in tom. 4.

NOTATIONES.

S. Taurini Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Ebroidensis, & martyrologio Vsuardi. Multa sane quidem de S. Taurino Ebroidensi narrant, Vincentius, & Equilinus, & Esingrinus item: qui ab illis ambobus accepit.

S. Eupli diaconi, & mart.) Ex tabulis ecclesiæ Catanensis. Quæ præterea in martyrologium retulimus, ab Græco Horologio accepimus: in quo libro hic illius dies natalis notatur: sed postridie huius diei apud Vsuardum, De S. Euplo Metaphrastes.

S. Gaugerici Ep. & conf.) Cuius vita legitur in ecclesia Cameracensi. Tu vero lege Surium in tom. 4. & Massaum Cameracensem in chronicis.

Pridie idus Aug.

S. Claræ virg.) Cuius vita Alexandri Quarti pont. iussu, qui illam sanctarum virginum numero adscripsit, litteris consignata, apud Surium legitur in tom. 4.

S. Hilarie mart.) De qua in actis S. Afræ, cuius dies natalis agitur Nonis huius mensis.

SS. mart. Quiriaci, Largionis, & sociorum.) De quibus in martyrologio, Vsuardi, Adonis, Bedæ, & aliorum.

Faleriæ.) Quæ urbs Faliscorum est, in regione Tusciæ Mediterranea. In Phalari urbe, legit Vsuardus: at scripti codices nullam mentionem faciunt loci, ubi Gracilianus, & Felicissima martyrium obierint.

SS. Macarij, & Iuliani.) Vsuardus, & cod. M. S.

S. Herculani Ep. & conf.) Ex ecclesiæ Brixienfis dypticis, quas Rampereus Episcopus, de Episcopis Brixienfibus confecit.

S. Eusebij Ep. & conf.) Cuius epistola synodica extat, ad sanctissimum Leonem 1. pont. conscripta in eiusdem Leonis epistolis. De eo multa nos in libro Archiepiscoporum Mediolanensium.

Idibus Aug.

SS. Hippolyti, Cœcordiæ, & sociorū mart.) De quo extat Prudētii hymnus vndecimus. Fuit porro alter Hippolytus martyr, Carthaginiensis

nis Episcopus: de quo aliquid eodem hymno canitur. De Hippolyti autem Romani martyris, Concordiæ, & reliquorum, qui in eius familia erant, martyrio a S. E. R. Notariis copiose scriptum est in libro de rebus gestis S. Laurentij. Est in antiphonario Gregoriano, & libro sacramentorum officium de eodem.

In foro Syllæ.) Quod est in Aemilia prouincia, uulgo Imola.

S. Cassiani mart.) Cuius martyrium, a Prudentio versibus explicatum, soluta oratione ab antiquo scriptore idem luculente narratur. Tu vide Surium in tom. 4.

S. Radegundæ reginæ.) Aliàs Radegundis: de cuius uita libri duo apud Surium extant; prior à Fortunato Episcopo; posterior a Bondinina, uirgine moniali, conscriptus: in quo hæc scripsit, quæcunque ille prætermisit. Porro Radegundis sanctissimæ uirginis celebritatem agit ecclesia Mediolanensis: in cuius peruetusto libro scribuntur multa de ea uirgine.

S. Vuiberti presb. & conf.) Aliàs Vuigberti: de quo sermo extat apud Bedam in tomo vij.

Decimo nono Cal. Septembris.

Vigilia assumptionis Beatæ Mariæ Virginis.) Cuius uigilia officium in libro sacramentorum Gregoriano extat, in antiphonario non item; at Amalarius in lib. de ord. antiph. cap. 62. meminit. Hæc porro uigilia cum ieiunio est, ex præcepto ecclesiæ: ut exponit Durantius lib. 6. cap. 7. Rat. Vsuardus præterea, & Beda.

S. Eusebij presb. & confess. De quo in antiphonario, & libro sacramentorum Gregoriano. De S. Eusebio Vsuardus paucis, Beda multis, Boninius pluribus scribit.

S. Vrsicij mart.) Ex tabulis Græcis.

S. Demetrij.) Ex martyrologio Rom. & Adone, & libro scripto.

S. Simpliciani Ep. & confess.) Cuius uitam nos cum ex alijs libris ecclesiæ Mediolanensis uetustissimis, tum ex his, quæ in primis S. Augustinus de illo multis locis scribit ad Breuia-

NOTATIONES.

rij Ambrosiani vsum contexuimus . De eo Paulinus in vita S. Ambrosii , S. Augustinus libro 8. confess. capitu. 1. & libr. de præd. sanctorum capit. 4. atque in alijs item libris : Gennadius in lib. de vir. ill. Trithenius in lib. de scriptoribus ecclesiasticis, & Boninius in tom. 2. de sanctis,

Decimo octauo cal. septembris.

o **A**ssumptio beatæ Mariæ virginis.) Ad quam non solum Apostolos, sed discipulos vniuersos, per vniuersum terrarum orbem dispersos, Hierosolymâ diuino admonitu mirabiliter properasse, magnus ille rerum diuinarum interpres, Dionysius, qui vnâ etiam cum Hierotheo, & Timotheo interfuit, in sua quadam ad eundem Timotheum epistola testatum plane facit, ut uberius item rem totam in annales retulit græcus auctor Glycas: qui quicquid hoc de genere a Iuuenale Episcopo Hierosolymitano, Andrea Cretensi, Germano patriarcha, Ioanne Damasceno, ceterisque græce scriptum est, recte atque ordine narrare non pratermisit. Quod vero ad eiusdem Dionysij, hoc item ipsum scribentis, locum, in libro de diuinis nominibus, a posterioribus interpretibus conuersum, attinet, tu vide Matthæi Galeni Areopagiticæ enarrationes. Cur autem de hac beatissimæ virginis, Dei matris assumptione, quam dormitionem Græci dicunt, ab Apostolis nihil euâgelicis litteris pro ditum sit; id factum Græci scribunt, quia cum illa prouectam ætatem attigerit, multis post euangelij scriptionem annis, in cœlum assumpta est; anno scilicet Claudii quinto, si Nicephoro fides habenda est. De qua assumptione, seu dormitione Epiphanius contra Antidicomarianitas hæc. LXXVIII. Eusebius in Chron. idem Niceph. libr. 2. cap. 3. 2. 1. & seq. lib. 15. cap. 13. hist. eccl. sed hic multa habet, quæ ecclesia non probauit. Tu vero apud Surium legas licet, & Metaphrastem, & Andream Cretensem, & apud Damascenum, nuper impressum, de dormitione beatæ Mariæ virginis pluribus scribentem. Sunt in latinis in hac celebritate sermones plurimorum patrum, S. Augustini ferm. 34. & 35. S. Hieronymi ad Paulam, & Eustochium, S. Bernardi, S. Brunonis, Honorij

Honorij Augustodunensis, Petri Aliacensis, Radulphi Ardentij, & aliorum. Sunt versus item, tam latine, quam græce scripti, utpote à Theodoro Cyro: Hæc porrò diei festi celebritas ab Apostolis instituta putatur, ut facile e latinis, græcisque concionibus cognoscipotest. Romæ olim in assumptione beatæ virginis Mariæ a matutino incipiebat officium vigiliæ, sicut in Nat iuirate Domini videmus.

S. Tharsitij Acolyti.) Alias, Acoluthi. De Tharsitio memoriæ proditum est in libro gestorum S. Stephani Papæ: è quo libro Vsuardus tū Beda copiosius accepit, quicquid de eo in martyrologiū retulit.

Decimoseptimo Cal. Septembris.

S. Serenæ.) Vsuardus, Beda, auctorque libri gestorum S. Susannæ.

S. Ambrosij mart.) Ut accepimus e codice scripto.

S. Diomedis mart.) Cuius martyrium, græce expositum, latine vertimus.

S. Vrsatij conf.) De quo Beda, Vsuardus, & Sozomenus lib. 4. c. 15. & Cassiodorus lib. 5. hist. trip.

S. Balsেমii mart. & sociorum.) Molanus.

S. Arnulphi Epi. & conf.) Alias Arnolphi: cuius res admirandas Molanus præter ceteros egregie scripsit in libro, quem de ecclesiæ Metensis Episcopis contexuit. De eodem item Paulus diaconus li. 6. cap. 5. & S. Antoninus in chron. par. 2. tit. 3. & Vincentius item. Est præterea alter Arnulphus Suesionensis: de quo vide Suriū. in to. 4.

S. Eleutherii Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Antisiodorensis.

S. Rochi.) Cuius res in peste depellenda mirabiles multas narrat Albertus Crantius in lib. 9. capitul. 25. Mortem & vitam scribunt Franciscus Diedus Venetus, ac P. Pinus Tholosanus. Hic illum a summo Pont. in Sanctorum numerum statis solemnibus ceremoniis adscriptum esse affirmat: nos vero nihil compertum habemus.

Decimosexto Cal. Septembris.

Octava S. Laurentij.) Ut scribitur etiam in libro sacramentorum, & antiphonario Gregoriano: ex quo apparet, illam ab initio fere institutam esse. Cuius item octauæ meminerunt Beda, Vsuardus, & Radulphus

NOTATIONES.

dulphus Tungrensis: qui octauis minoribus eam adscribit in lib. de can. obs. prop. 19.

S. Mammetis mar.) Alias, Mamantis, aliàs item, Mammæ: cuius nomine Romæ basilica extitit: in qua S. Gregorius die natali eius martyris homiliam 35. habuit. Porro de Mamante Cæsariensi martyre S. Basilius hom. 26 & Gr. Nazianzenus, & ecclesia Ambrosiana in præfatione, in tabulisque priscis ecclesiasticis, & Metaphrastes quoque: quem legas licet apud Lipomanum, vel Surium. Græci sane diem huius natalem agunt 1111. Non. Sept. vt ex horologio cognouimus.

S. Myronis presb. & mart.) Ex tabulis græcis. SS. martt. Stratonis, Philippi, & sociorum.) De quorum martyrio græce pluribus scribitur in Horologio, hoc ipso die: sed Beda, aliq; xviii. cal. sept.

SS. martt. Pauli, & Iulianæ sororis.) Tabulæ græcæ, & Metaphrastes.

SSS. marttt. Liberati, Bonifacij, Seruij, & sociorum) Vsuardus, Beda, aliique item: sed Beda omnium vberime, & Victor Vticensis in primis. Tu vide Surium in tom. 4.

Sancti Hieronis presb. & mart.) Ex calendario, & Indiculo Belgij.

Decimo quinto cal. Sept.

S. Agapiti mart.) De quo in libro sacramentorum, & antiphonatio Gregoriano. Sunt huius martyris res gestæ, litteris consignatæ a notariis S. R. E. a quibus Vsuardus accepit, Beda item, & Ado in primis Treuirensis.

SS. Ioannis, & Crispi Presbb.) Beda, Vsuardus Equelinus, & Cod. M. S.

S. Helenæ.) De qua S. Ambrosius in or. de obitu Theod. Eusebii libr. 3. capitul. 41. 42. & seq. de vita Constantini; Theodorus libr. 1. capitul. 18. hist. ecc. Cassiodorus lib. 2. capit. 18. hist. Trip. Vsuardus in martyrologio, ceterique id generis permulti. tu vide Surium in tom. 4.

SSS. mar-

SS. martt. Hermi, Serapionis, & Polyani) Vt à Græcis accepimus, qui hoc ipso die eorum martyrij celebritatem agunt.

SS. Flori, & Lauri martt.) E tabulis itidem græcis.

S. Firmini Ep. & conf.) E dypticis ecclesie Metensis.

Decimo quarto Cal. Septembris.

S. Iulij Senatoris.) De quo in Eugenij, & sociorum martyrum, quorum dies natalis VIII. cal. Septembris celebratur, acta à protonotarijs relatum est. De eodem Vsuardus, & Beda item, qui eius martyrium pluribus, quàm alter explicat; Equilinus præterea libr. 7. capitu. 80.

Martyrium confecerit.) Pudente 11. & Pollione coff. Ann. a Chr. nat. CLXIX. Quo tempore persecutionis incendium contra Christianos magnum & in Asia, & in Gallia excitatum est: multique propterea martyrio coronati sunt, & in his S. Polycarpus. quod omne testatum facit Orosius lib. 7. cap. 9. Eusebius lib. 4. capit. 15. quo loco eiusdem beati Polycarpi martyriū enucleate perscribit: at vero qui in Gallia illis temporibus martyres extiterint; eos idem commemorat lib. 5. ca. 1. & seq.

SS. martt. Rufini, Philonis, & Mariani.) Huius mentionem Vsuardus, & Greg. Tur. facit; illos priores duos, nempe Rufinum, & Philonem, ex annalibus Artimani monachi, & codice M. S. accepimus.

SS. martt. Magni, Andreæ, & sociornm.) Quorum vitam, & martyrium cum ceteri Græci commemorant, tum Simeo Metaphrastes in primis hoc ipso die enucleate perscribit.

SS. martt. Agapij, Timothei, & Theclæ.) De quorum martyrio tabulis Græcis proditum est.

S. Donati presb. & conf.) Huius vitam breui Beda, & Vsuardus itē narrant; sed Ado copiosius, & Equilinus item.

S. Ludouici Ep.) De hoc sermo extat Petri Cardinalis Aliacensis: & lectiones in antiquo Breuiario ordinis Franciscani Minorum, & uita in litteris pontificiis Ioannis XXII. Pont. Max. Tu vide præterea Surium.

S. Elaphij

NOTATIONES

S. Elaphij Ep. & conf.) Demochares ex tabulis ecclesie Catalonensis, & S. Gregorius Tur. lib. 5. cap. 4. hist. fr. S. Rufini confes.) Belinus Patauinus in add. Martyrologij.

Decimo tertio calen. Sept.

S. Bernardi Abb.) Cuius uitam Mombrinus retulit in volumen 1. de sanctis: eandemque olim ab illius discipulis, libris quinque conscriptam, legas licet initio operum suorum, & apud Surium item. De S. Bernardo præterea F. Xystus lib. 4. Biblioth. Sanctæ.

S. Samuelis prophetæ) S. Hieronymus in li. contra Vigilantium, Isidorus, Epiphanius, & ecclesia græca in Horologio, hoc ipso die.

S. Porphyrij martyris.) In martyrologio, Vsuardi, Bedæ, M. S. & in gestis S. Agapiti mart.

SS. Triginta septem mart.) Vt e Græcis monumentis accepimus.

SS. martt. Leouigildi, & Christophori.) quorū martyrium scribit Eulogius lib. 2. cap. 11. Mem. Sanct. Meminerunt præterea hoc ipso die Ado, Vsuardus, Equilinus, & ecclesia Cordubensis, vt ex eius Breuiario perspeximus. Alij Leonigildum, dicunt, sed, Leouigildum, nos scripsimus, Eulogium secuti: E cuius libro eorum martyrium latine expressimus.

Hic Eliberi natus) Repono, Iliberi, vt Romano more pronunciamus, Gothi Eliberim, Arabes Elueriam corrupte vocant, prisco enim sermone hispano, Ili, opidum appellatur. quo factum est, vt tot vrbium, Beticæ prouinciæ præfertim, nomina eiusmodi sint, vt pote Iliturgi, Iliberi, Ilapa, Ilipula, & cetera id generis.

S. Stephani Regis.) Cuius vitam, olim à Cartuio Episcopo scriptam, retulit Surius in volumen 14. de sanct.

S. Philiberti Abb.) Idem Surius in tom. 4.

S. Maximi conf.) Greg. Tur. lib. de glor. confe. c. 22.

Duodecimo Cal. Septembris.

S. Cyriacæ mart.) De qua scriptum est in gestis S. Laurétij.

S. Attali mart.) Vt memoriæ proditum est in libro gestorum S. Agapiti mart.

S. Ana-

S. Anastasii mart.) Vsuardus, Ado, & Beda, qui vberius illius martyrium exponit, vt fortasse accepit e gestis S. Agapiti. Equilinus Romæ, non Salonæ, cum martyrio coronatum esse scribit: at Salonæ, Vsuardus, Ado, ceterique affirmant, Aureliano scilicet Imperatore; nos, Alexandro Imp. scripsimus, ex auctoritate solum martyrologij, quod a Paulo 1111. Pont. emendatum esse fertur.

S. Priuati Ep. & mart.) Cuius vitam e priscis tabulis luculenter Surius scripsit. Eiusdem vero meminit cum Vsuardus in martyrologio, tum Gr. Turonicus in lib. 1. capitul. 30. & 32. hist. Fr. & Vincentius item.

SSS. marttt. Lufonij, Difelli, & Camerini.) Alias Luxurij, vt Beda habet, & Boninius item, qui vitam scribit.

SS. martt. Bonosi, & Maximiani.) Beda, Vsuardus, & libri scripti.

S. Euprepj Ep.) Ex constitutione Synodali ecclesiæ Veronenfis. De eo autem pluribus Augustinus Valerius Ep. in lib. de Episcopis Veronæ.

Vndecimo Cal. Septembris.

Octaua assumptionis.) Beda, & Radulphus Tungrensis: qui hanc octauam in maioribus adscribit.

S. Timothei mart.) Ado, Beda, Vsuardus, & S. Gregorius in libro sacramentorum, & Antiphonario, & auctor hist. S. Siluestri.

S. Antonini mart.) De quo memoriæ traditum est in gestis SS. Eusebii, Pontiani, Peregrini, ac Vincentii martyrum: quorum dies natalis agitur vi 11. cal. septembris. Meminerunt præterea illius Vsuardus, Beda, Ado, Equilinus, & ceteri.

S. Hippolyti mart.) Ex martyrologio Vsuardi, Bedæ, & M. S. Huius, & Auræ, & sociorum, nempe Cyriaci Episcopi Hostiensis, Archelai diaconi, & ceterorum martyrum, Lobiis extat, manu scriptū.

SS. Peregrinorum martyrum, Martialis, Epitecti, Saturnini, Maprilis.) Alias, Aprilis, vt plerique omnes codices, manu scripti, habent; nos, Maprilis, scripsimus, emendationem secuti martyrologij, quod nobis vtendum dedit amplissimus Cardinalis Paulus de Arcio Episcopus Placentiæ.

S. Mau-

NOTATIONES.

S. Mauri mart.) Cuius vitā exscripsit Boninius in volumine 11. de sanctis.

S. Agathonici, Zotici, & sociorum.) Vt Græcis monimentis proditum est.

S. Symphoriani mart.) In antiphonario Gregoriano.

S. Symphoriani vitā ex antiquis archetypis, & martyrologiis descripsit Surius in tomo 4. meminit item Gr. Tur. in lib. de gl. conf. ca. 77. Vsuarius, Beda etiam.

S. Guniphorti.) Ex tab. Ecclesiæ Pap.

Decimo Cal. Sept emb.

Vigilia S. Bartholomæi Ap.) Durantius libr. 6. cap. 7. num. 16. Rat. Ex concilio Bracarenfi, Beda item.

SS. martt. Donati, Restituti, & sociorum.) Ex martyrologio Vsuarii, Bedæ, & M. S.

Beatorum martyrum, Claudii, Asterii, & Neonis) Vsuarius, Beda, & cod. M. S.

SS. Minerui, Eleazari, & filiorum 11.) Ex libro scripto, & Vsuario.

S. Irenæi Ep. & mart.) Cuius martyrium expressimus è Græcis monimentis.

SS. XXXVIII. martt.) Vt e græco item calendario accepimus.

S. Zacchæi Ep. & conf.) Vsuarius, Beda, Nicephorus in chron. Eusebius libr. 4. cap. 5. hist. eccl. Haimo Alberstatensis, & ceteri.

S. Theonæ Ep. & conf.) Nicephorus item, Vsuarius, & Eusebius libr. 7. cap. vlt.

S. Fluuijani Ep.) Ex tabulis eccl. Augustodunensis.

S. Sidonij Ep.) Cuius meminit Gr. Tur. lib. 2. hist. Franc.

Nono calen. Septemb.

S. Bartholomæi Ap.) De quo Romæ fit postridie huius diei, nempe VIII. cal. at olim hoc ipso die, ut ex libro sacramentorum, qui S. Gregorij nomine inscribitur, animaduertimus, ex martyrologiis item, Vsuarii, Adonis, Bedæ, & S. Hieronymi. Porrò illius celebritatem

britatem hoc die colunt complures ecclesiæ, vt Ambrosiana, Aquileiensis, Hierosolymitana, Carnutensis, & in Italiâ præterea pleræque fere omnes. Itaque hac ipsa de re Innocentius 111. pon. max. consultus, in huius diei celebritate colenda uniuscuiusque regionis consuetudinem seruandam esse scripsit, cap. consilium nostrum, ext. de obser. Ieiuniorum. Græci autem tertio idus Iunij, diem illius natalem agunt, translationem verò sacrarum eiusdem reliquiarum celebrant postri die huius diei, ut cognouimus ex græca constitutione de ferijs. Iam uero de S. Bartholomeo mentio fit in Euangelio Mar. 10. Mar. 3. Luc. 6. Act. 1. & Ioan. 1. Si eundem Natanahem esse existimamus, vt Iansenius, & alii arbitrantur. Scribunt præterea de eo S. Dionysius Areopagita lib. de th. mys. ca. 1. Ioannes Damascenus, Dorotheus in synopsis, Theodorus Abb. Eusebius lib. 5. ca. 10. lib. 3. cap. 1. hist. eccl. Nicephorus lib. 2. ca. 39. & 40. Isidorus de obitu sanctorum cap. 77. Gr. Tur. lib. de gl. mart. ca. 77. S. Antoninus Chr. par. 1. tit. 6. ca. 12. Sabellicus Enn. 7. lib. 4. Appendix S. Hieronymi, & præfatio Ambrosiana. Atqui illius vitam pluribus exponit apud Metaphrastem Simo monachus: cuius lucubrationem Lipomanus latine reddendam curauit. Vuicelius denique in Agiographo. At historia, quæ de eo in Pseudoabdia legitur, libr. 8. ab ecclesia non recipitur, cum narrationum apocrypharum plena sit, vt doctissimus uir Ioannes Hefellius censet, id ipsumque animaduerti licet ex Radulpho Tungrenti in lib. de can. obs. prop. xi. Quod de S. Bartholomeo ex coriato traditum est, id etiam Isidorus plane scribit, itidemq; probat S. ecclesia Romana mater. Græci uero illum in Crucem actum esse narrant.

SS. Trecentorum martt.) De quibus homilia extat S. Augustini, & hymnus Prudentij 13. de cor.

S. Euty chii.) Ex Horologio, & Menologio græco.

S. Audoeni Ep. & conf.) Cuius vitam tribus Eligius complexus est. Tu uero uide Surium, & S. Antoninum præterea.

S. Patricij Abb.) V suardus, & Cod. M. S.

Octauo cal. Septemb.

S. Ludouici Regis, & conf.) Cuius uitam, religiose sancteq; actam, litteris

NOTATIONES.

litteris mandavit Godofridus ordinis Dominicani, qui viginti ipsos annos ei, fuit a sacris confessionibus: strictim autem attigit Bonifacius viii. pont. in litteris apostolicis, quibus illum in numero Sanctorum adscribit. Tu vero lege Surium in tom. 4. de sanctis, & Clitoveum præterea, de eo aliquando, & concionantem.

SS. martt. Eusebij. Põtionis, & sociorũ.) Quorum res pro fide fortiter gestæ, manu exarata, in archiviis ecclesiarum extat. Tu vide Vsurardum, Bedam, & Adonem. Hic martyrium illorum, cum è priscis monumentis acceperit, longe vberius explicat, ac Vincentius præterea lib. 10. spec. ca. 19. et seqq.

Equuleo, fustibus, laminis candentibus, plumbatis denique excruciatu. Hæc porro tormenta, nempe equuleus, fustes, vngulæ, fidi culæ, laminæ candentes, plumbatæ, erant eiusmodi, quibus decuriones, primariosque viros, quos principales vocant, torqueri augustalibus. Imppp. Gratiani, Valentiniani, & Theodosii legibus vetitum est. Sed his cruciamentis, vt iure etiam Romano veteri cautum est, plebei, infimæq; conditionis homines afficiebantur. Quo igitur non solum acerbius, sed iniuriosius etiam Christiani tractarentur; ea tormenta illis adhiberi, tyrannorum, ecclesiam Dei oppugnantium edictis olim iustum est.

Plumbatis excruciatu) Hoc tormenti, vel potius verberum genus Prudentius expressit his versibus.

Tundatur tergum crebris ictibus.

Plumboque ceruix verberata extuberet.

Pulsatur ergo martyr illa grandine.

Postquam inter ictus dixit hymnum plumbeos. Porrò quidem id tormenti genus varie adhibitum ex eo apparet, quod modò legimus plumbatarum pōdera, vt in tit. de exact. li. x. Cod. in quam sententiã Ammianus Marcellinus dixit; Expediuntur pondera plumbea cum fidiculis, & verberibus: modo etiam plumbatarum verbera, vt in ead. l. Cod. Ictus autem plumbeos, vt diximus, Prudentius appellat; Plumbis necatos, dixit S. Ambrosius lib. 5. ep. Plumbo affectos relegari leges Augustales eos iubent, qui in potentiores legem transtulerint. Atque in martyrologiis quidem scriptum est, Geruasium, & Protasium, Astatici comitis iussu plumbatis cõtusos esse. Idem de quattuor coronatis, & de Maximo Corniculario, tum

de alijs

de alijs memoriae proditum est.

S. Genesij mart. In libro sacramentorum, & antiphonario Gregoriano, ac martyrologio Bede, Vsuardi, Adonis, & M. S. Hic porro alius ab eo est, qui Arelatenfis fuit, de quo mox dicemus. Tu vide Surium.

S. Genesij mart.) Arelatenfis: de quo is, qui Eusebius Emisenus vulgo putatur, die natali martyris luculentam homiliam habuit: martyrium Paulinus Nolanus scripsit, vt apud Surium legi licet. Erat Genesius in ordine exceptorum adscriptus. Eorum sane munus in hoc versabatur, vt aliorum dictata exciperent: ideoque in scriniorum officio ponitur, vt ex lege Cod. lib. 12. cognosci licet. In eam porro sententiam, significationemue, S. Augustinus illo nomine vitur in ep. 152. Est hæc Auximi inscriptio: L. AVR. MARTZANO AVG. LIB. EXCEPTORI. Præsidium exceptores fiebāt, qui curiales, seu cohortalinæ conditionis erant: sed confecto exceptionis tempore, ad curiam redibant, vt legibus augustalibus cautum est. Scribæ publici, vt scribit Budæus, Exceptores dicuntur, vt cognoscimus, ex libris Eulogij.

S. Iuliani mart.) E Martyrologio Rom. & M. S.

S. Geruntii Ep. & conf.) Vsuardus, & M. S.

S. Gregorii Ep. & conf. Ex tabulis ecclesiæ Traiectensis. Cuius vitam Luggerus Ep. scripsit.

S. Aredij confes.) Gr. Tur. lib. 10. cap. 29. hist. Franc. lib. de glo. confes. cap. 9. lib. de vit. patr. cap. 17.

Septimo Cal. Septemb.

S. Zepherini pont. & mart.) Ex constitutione Gregorij 7. pont. vt in libro Micrologo scriptum est. De sanctissimo Zepherino multa sane quidem in libris pontificalibus.

SS. mart. Irenæi, & Abundij.) De quibus a S. R. E. notarijs memoriae proditum est in actis beatissimi Laurentij mart. Historia præterea martyrij legitur in Breuiario Carnutenfi.

Viginti millij.) Quod Liguriæ oppidum, a plerisq; Intimilium dicitur,

A a   citur,

NOTATIONES.

citur, vulgo Ventimiglia.

S. Secundi mart.) Vsuardus, Ado, Beda, & M. S. Eius martyrii narratio extat apud Boninium in vol. 11. de sanctis.

S. Alexandri mart.) Beda, & Vsuardus breuiat pluribus, Ado: vberime autem Boninus, & scriptores annalium Bergomensium.

S. Victoris mart.) Vt habet Molanus in additionibus, quas Vsuardo confecit.

S. Eleutherii Ep.) Ex tabulis ecclesie Antifiodorensis.

S. Ioannis Ep.) De quo scribit Guallius in libr. de ep. pap. & Berengarius rex in quodam diplomate.

Sexto Cal. Septemb

S. Rufi, Ep. & mart.) Ex tabulis ecclesie Capuanæ. Porro de S. Rufo scriptum est in actis S. Apollinaris. Tum a Desiderio, & demum a Rubrio in annalibus Rauenn. ab Vsuardo, & ceteris, martyrologii scriptoribus.

SS. martt. Marcellini Tribuni, Mammeæ conjugis) Alias, Manneæ, vt Ado, Beda, & Vsuardus, & codices nonnulli scripti habent. Maurolycus legit, Mammeæ.

Aemonæ.) Cuius urbis aliquando Plinius meminit.

S. Pelagii mart.) Pet. ep. in Cat. Sanct. lib. 7. & M. S.

SS. martt. Aurelii, Felicis, & sociorum) Quorum martyrum Eulogius sepe meminit; vitam vero scribit lib. 2. capit. 10. Mem. Sanct. A quo fortasse, Ado, & Surius sumpserunt, quæ de iis in libros suos retulerunt. Sed de iis quidem martyribus alias diximus.

S. Narni Ep.) Ex tabulis ecclesie Bergomensis, & annalibus item publicis.

S. Casarii Ep. & conf.) Cuius vitam, à Cypriano, illius discipulo, olim scriptam, Surius retulit in uolumen. 4. Meminerunt item, Gennadius, & Trithemius. Illius octo, & decem homeliæ extant in Bibliotheca Bergomenfi. Scripsit porro is librum de decretis

decretis Conciliorum trium Arelatensium. Sermonum librum unum
ad monachos lirinenses; homilias quatráginta, quæ extant.
S. Siagrii Ep.) Vsuardus, & tab. Augustodunenses.

Quinto Cal. Sept.

S. Augustini Ep. Martinus I. Gelasius, Leo, & Bonifacius VII I.
summi pontificum concilium œcumenicum v. VI. & VII. & Florentinũ.
Illius vitã Possidius, quẽ Possidionũ pleriq; nominant, præclare scri-
psit: indicem præterea confecit operum, seu voluminum, quæ nona-
ginta quattuor, se ducentis, & triginta tribus libris complexum
esse, ipse Augustinus in Epilogo Retractionum scripsit. Porro æta-
te sua Victor libros illius ducentos, & triginta duos extitisse narrat,
præter innumerabiles epistolas, Euangelii, psalmorumque tracta-
tiones, & homilias item: quæ nuper multæ, typis Plantinianis im-
pressæ, leguntur. Sed de eo satis quidem Fr. Xystus libr. 4. Bi-
bl. sanctæ.

S. Hermetis mart.) De quo scriptum est in actis Sancti Alexandri
Papæ, & mart. Tu vide Surium in tom. 3. die 3. Martii. De eodem
item Vsuardus, Beda, Volaterranus libr. xv. comm. vii. Equilinus
libr. 7. capitul. 129. & annales publici, & Ado præterea plu-
tibus: tum Sanctus Gregorius in Antiphonario, & libr. sacramen-
torum.

S. Iuliani mart.) De cuius miraculis Gregorius Tur. libr. scri-
psit: de eius, & S. Ferreoli translatione Sidonius libr. 7. ep. 1. de
illo præterea Vsuardus, Beda, & codices scripti, cum Sigebertus
de vir. ill. cap. 49. & Ado item.

S. Alexandri Ep. & conf.) Vsuardus, Beda, Rufinus lib. 10. cap. 12.
& 13. hist. eccl.

S. Pelagij m art.) Ex libris ecclesiæ Constantiensis.

S. Viuiani Ep. & conf.) Alias, Bibiani, sed codices, manuscripti,
pene omnes habent, Viuiani: cuius meminit Vsuardus, & Gr. Tur.

NOTATIONES.

lib. de gloria confess. cap. 58. De illius virtutum præstantia extat liber scriptus.

Quarto Cal. Septembris.

Decollatio S. Ioannis Baptiste.) Sic inscribitur in libro sacramentorum, & Antiphonario Gregoriano, sed in plerisque legitur Passio S. Ioannis Baptistæ. Quæ sane decollatio, vt alias narrauimus, cum in tempus paschale cadat, eius celebritas ex instituto S. matris ecclesiæ in hunc diem translata est: quo die caput inuentum esse dicitur. Porrò Græci item decollationis celebritatem hoc ipso die agunt, vt ex ecclesiasticis eorū tabulis perspicuum fit. De amputatione capitis illius scriptum est in Euangelio Mat. 14. Mar. 16. Luc. 9. extat item homilia Ioannis Chrysostomi, & altera itē Andreæ Hierosolymitani apud Metaphrastem; ac sermo præterea Honorii Augustodunensis, & Bedæ tom. 7. S. Petri Chrysologi, & aliorum etiam veterum patrum. De inuentione, seu vt vocant reuelatione eiusdem Honorii sermo. 1. & concio græca Metaphrastis, ac tractatio præterea incerti auctoris apud Cyprianum, & annales item Marcellini comitis.

S. Elisei propheta) 3. Reg. 19. & 4. cap. 13. De eo Græci ad xviii. cal. Iulij.

S. Sabinæ mart.) Breuiter Vsuardus, sed copiose Beda, longe copiosius Ado ex tabulis gestorum, & S. Gregorius in Antiphonario.

S. Terentii Ep. & mart. Canisius in suo martyrologio. Eum plerique Terentianum vocant: qui Traiano Imp. martyrio coronatus est, anno Chr. nat. cxxxiiii.

S. Sabinæ virg.) Vsuardus, & cod. M. S.

S. Candidæ virg.) Idem, & Equilinus, & liber scriptus.

S. Mederici presb.) Vt est in martyrologio scripto. De S. Mederico Vincentius.

S. Felicis Ep. & mart.) Ex tabulis ecclesiæ Venusinæ, & Bedæ martyrol.

S. Adcl-

S. Adelphij.) Ex cal. eccl. Metensis.

Tertio cal. Septemb.

SS. Felicis presb. & Adaucti martt.) Vt in Antiphonario, & libro sacramentorum, S. Gregorii scriptum est. Nonnulli codices habent, Adaeti, sed, Adaucti, plerique omnes dicunt, vt notatio etiam nominis arguit. De iis Vsuardus, sed, Ado, & Beda scripserunt vberius.

S. Gaudentiæ virg.) Vsuardus: at socios tres martyres Beda adiungit.

S. Fiacrij, conf.) Ex additionibus Molani.

S. Firmini Ep.) De quo cal. Sept.

Pridie calen. Septemb.

S. Aristidis.) S. Hier. de vir. ill. Euseb. Vsuardus, Trithemius, Beda.

SS. Robustiani, & Marci) Ex martyrologio scripto, & Rom.

S. Paulini Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Treuerensis. De S. Paulino Treuerensi Sulpitius lib. 2. sacræ hist. ss. Athanasius, & Hilarius contra Constantium, Cassiodorus lib. 5. cap. 15. hist. Trip.

S. Aidiani Episco. & confess. De quo Beda libr. 3. capitul. 3. 5. 14. 15. 16. & 17. hist. Angl. & vita Cuthberti.

S. Oprati Ep. & conf.) Vsuardus.

S. Adulphi Ep.) Ex monumentis ciuitatis Atrebatensis.

SEPTEMBER.

Calendis Septembris.

Iesu Naue.) Quem Iehosua ben Nun hebraei vocant, inquit S. Hieron. in præf. illius libri. De eo cum scriptum sit toto sacro libro,

NOTATIONES.

qui Iosue inscribitur, tum aliis etiam, vt in Exodo capitul. 17. 24. 32
 Num 12. 13. 14. Deut. 1. Eccl. 46. Eius vitam præterea latinis litteris
 Perionius monachus illustrauit. Eiusdem Nicephorus meminit in
 chron. Græci hoc ipso die in Horologio.

Gedeonis.) Qui, Iosue filius, e tribu Manassæ, iudex Israelitis annos
 quatragesima præfuit. Baal aram euertit: populum Israeliticum, a Ma
 dianitis oppressum liberauit. De eo sane litteris proditum est lib.
 Iud. c. 6. 7. & 8.

Annæ.) Luc. 2.

Capue) Quæ in ipso prædicationis euangelicæ exorsu, fidem am
 plexa est, vt ex eo coniecimus, quod Priscum, unum è septuaginta
 doctorem habuerit, a quo primum in religionis Christianæ initiis
 instituta sit. De eius martyribus infra.

S. Prisci) Ado Treu. Vsiuardus, Beda. Sūt qui Priscum, cuius S. Pau
 lus in Ep. ad Rom. cap. 6. meminit, alii Priscillam nominant; neque
 vnum ex illis septuaginta, sed e centum & viginti discipulis extitisse
 arbitrantur.

S. Xysti Ep. & mart.) Demochares, ex tabulis ecclesiæ Rhemenfis:
 Vsiuardus item; & Beda. Is martyrio coronatur anno à Chr. nat. lv.
 Imp. Nerone; Asinio Marcello, & Aciola Auiola Coss. Quo anno S.
 Paulus Apostolus Romam victus à Felice Præside Iudææ mittitur.
 Ex supputatione Cassiodori.

S. Sifinnii.) Alias, Sifinni, auctores, qui supra.

Venusiæ.) Qua in vrbe etiam, Domitiano Imperatore, martyrio
 coronantur, Felix, Episcopus Tuburbaceniensis, Audax, & Ianuarius.

SS. martt. xii.) Ex M. S. & Breuiario item antiquo ecclesiæ Ber
 gomenfis. Ex Radul. Tung. lib. de can. obser. prop. 22. sed ambigitur,
 vtrum de his Venusinis, an vero de Beneuentanis martyribus xii.
 ab eo mentio fiat.

Beneuenti.) Vbi Ianuarius Ep. Festus, Stephanus, & Desiderius
 martyrio præclaro, coronati sunt, Imp. Diocletiano.

SS. Duodecim fratrum.) Quorum martyrium Anastasius S. R. E.
 Bibliothecarius breui exposuit, tum Alphanus, Archiepiscopus Sa
 lernitanus versibus complexus est, quos Lipomanus retulit in to
 m. 4. de Sanctis.

SS. Quatraginta virginum.) Quarum martyrium, græce traditum,
 latine

latine reddidimus.

S. Aegidij abbatis) Ex breuiario Romano, & decreto concilij anti-
qui colonienfis, & Beda. Eius vitam retulit S. Antoninus in partem
2. Chron. tit. 13. Extat præterea paffim illa, manu fcripta: cuius hi-
ftoria in cenfuram aliquam cadit, cum contineat, quæ sanctæ ma-
tris ecclefiæ doctrinæ, & traditioni repugnet. Tu vide cenfuram
Radulphi Tungrenfis; & Molanum, de illius, Carolo Martello re-
gi, manum imponentis, p. Aura differentem in libr. de pict. capitul.
16. & 18. S. Aegydiij officium lectionibus nouem celebrari, Urbanus
III. instituit, vt Rodul. fcribit, prop. 22.

S. Lupi Ep. & conf.) Vsuardus, Beda, S. Antoninus par. 2. chron.
tit. 13. Beluacensis, Equilinus, & Demochares ex tabulis SS. epp. ec-
clefiæ fennonensis.

S. Victoris.) Quem Victorium plerique dicunt: de eo breuiter
Vsuardus, & Beda multis; Gr. item Turonius lib. de confes. ca. 56.

S. Niuardi Ep. Hunc Vinardum plerique dicunt: de quo ex ta-
bulis ecclefiæ Rhemenfis Demochares fcribit, & Sigelbertus.

S. Verenæ virg.) Beda, Molanus item.

Translatio S. Mariæ.) Aliàs, Marinæ. Quæ translatio celebrata est
anno a Chr. nat. M. ccxi i i. S. Marinæ Venetijs ecclesia dicata est:
ad quam voti caulâ, nautæ e naufragij periculo liberati, pie con-
fugiant.

Quarto nonas Septemb.

S. Antonini mart.) Vsuard. ac Beda breuiter: sed multis S. Antoni-
nus in Chr. part. 1. titu. 8. capitul. 1. Boninus Momb. part. 1. Belua-
censis, & alii de eo fcribunt. Martyrio coronatus traditur ann. a
Chr. nat. cccvii.

S. Aristionis Ep. & mart.) Martyrium, a Græcis acceptum, latinis
litteris explicauimus.

S. Iusti Ep.) Vsuardus, sed Beda pluribus: de eodem præterea
Ado Vienn. An. 379. Ado Treuerensis hoc die, & Idibus Oct. Demo-
chares ex tabulis eccl. Lugdunensis.

S. Elpidij Episc. & confess.) Beda, Vsuardus, Equilinus & M.
S. cod.

NOTATIONES.

S. Cosmæ Heremita, & conf.) Cuius sacrae reliquiae Venetiis reconduntur in ecclesia S. Georgij.

Tertio nonas Septemb.

Ordinatio S. Gregorii Papæ.) De qua Stephanus Tungrensis scribit in lib. de can. obser. pr. 16. testatumque facit, SS. Gregorii, & Ambrosii festas celebritates, ad dies ordinationis translatas esse, cū nullius diei festi officium, ut Laodicensi canonis institutum est, in quatragesima feruaretur: idque & si ubique antiquatum est, retinet ecclesia tamen Ambrosiana: cui, Carolus Cardinalis S. Praxedis, Archiepiscopus, hac ratione, in medium per nos allata, vsuque testificata, adductus, ordinationis huius celebritatem restituit. De S. autem Gregorio nos supra, mense Martio, scriptimus.

S. Serapię virg. & mart.) Cuius martyrium breui Vsuardus narrat, copiosius Ado, Boninus, S. Antoninus, & Beluacensis, scribunt; qui illam Romæ martyrium subiisse testantur; licet Equinus aliter narret. Est præterea relatum de ea in acta S. Sabinæ, & a Canisio in mart. a Iordane in Ann. & a ceteris. Tu vide item Isingrinium.

SS. virginum, Euphemie, Dorothee, Theclæ, & Erasme, martt.) Ex tabulis ecclesie Aquileiensis: in qua de iis virginibus, & martyribus fit 13. cal. Oct. Nos earum diem natalem hoc loco adscripsimus Equinum, & codicem, manu exaratum, secuti. Tu lege Rubr. in hist. Rau.

SS. Aristei Ep. & Antonini) Pueri, ut Vsuardus appellat, & Equinus item.

Nicomediae,) Quæ vibs Bithyniæ, in fidei initiis a Prochoro diacono instructa, Barbaram virginem genuit, cuius præclarum nos martyrium ex Arsenio, & Damasceno conuertimus. Anthimus ite, ciuis Nicomediensis, præclarus Christi martyr extitit, & alii præterea complures, de quibus suo loco diximus. Egregium item Nicomediae martyrium subierunt, Maximiano Imper. Adrianus, sociique 23. Pantaleo etiam, Dorotheus, Gorgonius, ac socii. Sicut igitur

etur martyrum, & Episcoporum etiam, Eusebio excepto, quem
Arianum fuisse conitat, olim hæc vrbs in veteri illa Græcia floruit,
ita etiam studiis litterarum & græcarum, & latinarum. Ob hanc
causam Constans eo Constantium filium misit: Lactantius Firmia-
nus ibi docuit: contraque petulantissimos Sophistas duos, defensio-

S. Anthimi.) Quem Authimum plerique nominant. De eo sane &
scripsimus v. cal. Maij; tamen hoc etiam die, quo Græci illius cele-
britatem agunt, enucleatius perscribere volumus, prout e tabulis
græcis accepimus.

S. Basilisæ virg. & mart.) Huius martyrium, in horologio græco
expositum, latine reddidimus.

Tulli.) Cuius ciuitatis primus Episcopus extitit Mansuetus, bea-
tissimi Petri Apostoli discipulus. Ann. a Chr. nat. circiter Lx. Ne-
rone Imp.

S. Mansueti.) Ex tabulis ecclesiæ Tullensis: cuius Episcopos
quattuor, sanctitatis laude claros, Demochares commemorat.
Fuit Mansuetus a Leone ix. pont. max. qui olim Episcopus Tullen-
si ecclesiæ præfuit, in sanctorum numerum relatus.

S. Ambrosij episc. & confess.) Ex dyptichis ecclesiæ Senonensis:
cuius Episcopos Demochares recenset in libr. 2. de sac. Mis.

S. Remachi Episcopi.) Aliàs, Remacl. cuius vita a Thietma-
ro abbate, & Notgero Episcopo Leodiensi, in libr. de Epif. Leod.
olim conscripta, extat.

S. Manii Episcopi.) Ex tabulis sanctorum ecclesiæ Veronensis,
& annalibus Francisci Cornæ.

S. Auxani. } Ex codice peruetusto ecclesiæ Mediolanensis: in
S. Alberti. } quo sanctorum, quorum in ea diocesi ecclesiæ, al-
tariae extant, vitas exaratas vidimus.

Pridie nonas Septembris.

Beatissimorum mart. Magni, Casti, & Maximi.) Vsuardus habet tan-
tum, Magni, & Casti, nos, Maximi, addidimus ex mart. Rom. &
cod.

NOTATIONES.

cod. M. S.

S. Marcelli mart.) Vsuardus, Beda, Ado, Boninius, Gr. Tur. de glo. A
 mart. c. 53. & cod. M. S.

SS. marit. Theodori, Oceani, Ammiani, & Iuliani.) Ex tabulis
 græcis horum martyrium conuertimus.

SS. Trium puerorum, Rufini, Siluani, & Vitalici.) Vsuardus, & M.
 S. at Beda legit, Vitalicæ, sed Vitalici in omnibus codicibus scri-
 ptum est.

S. Marcelli Ep. & mart.) Imp. M. Antonino Ann. a Chr. nat. ccxx.
 De eo Vsuardus, Beda, Canisius 1. Placentinus in lib. Ep. Tung. An-
 nales Treu.

S. Mosis Prophetae.) Cuius diem natalem Græci agunt hoc ip-
 so die, ut ex Horologio, & Menologio animaduertimus. Eius
 vitam Sanctus Basilius, Sanctus Ambrosius, Philo, Clemens Ale-
 xandrinus, Epiphanius, Iosephus hebraeus, Perionius, Hierony-
 mus Vielmus, Episcopus Aemonia in libr. Lect. sex dierum scri-
 bunt. De eoque præterea Xystus in bibliotheca sancta multis
 locis disserit. Is nascitur, Exod. 22. agit, ut in reliquis Exodi
 capitibus scriptum est: moritur. Deut. 34. idque a Iosue litte-
 ris proditum esse narrant, licet Philo arbitretur, Mosem ipsum,
 mox moriturum, de morte sua scripsisse; ne hebræi, ob præ-
 stantes illius virtutes, raptum putarent. Quo die is mortem
 obierit, discrepantes sunt iudæorum sententiæ: sed illorum anna-
 libus, quos seder olam uocant, eo die, quo ortus est, e vita
 hac exiuisse, nempe die VII, mensis Adar: qui mensis eo Anno
 habuit dies triginta.

Nonis Septembris.

S. Victorini Ep. & mart.) Anno a Christo nato Lxx: qua ex
 re intelligi licet, Amiterninos populos, iam usque ab initio,
 fidei Christianæ adhæsisse. De Sancto Victorino, Vsuardus,
 Beda, Sanctus Antoninus par. 1. ch. di. 1. & S. R. E. notarii, qui
 beati Nerei martyr. res gestas litteris mandarunt: E quibus Ado
 accepit,

accepit, qui de Victorini martyrio scribit vberime.

S. Herculani mart. Cui socium alii addunt Hermanum, seu Herianum, sed non vere; nam Herculatum solum habet Vsuardus, & liber scriptus.

S. Abdiæ marty.) Vt è manu scriptis libris accepimus, atque ex horologio græco.

Beatorum martt. Thatuelis, & Bebeæ sororis) Martyrium e græco libro conuertimus.

SS. martt. Quintij, Arcontij, & Donati.) Vsuardus, at Beda tres alios socios adiungit, Taurinum, Nimpum, & Saturninum, quos etiam nominat liber manu exaratus.

S. Bertini abbatis.) Vsuardus, Vincentius, Equilinus, & in tomo v. Surius. Sunt, qui à Folchardo Bertiniensi uitam S. Bertini conscripam opinantur.

Inuentio SS. beatorum martt. Ferreoli, & Ferrutionis) Quæ a beato Aniano celebrata est, Juliano Imp.

Octauo idus Septembris.

S. Onesiphori Ep.) 2. Tim. cap. 1. Beda.

SS. martt. Eudoxii, & Romuli.) De quibus græce scriptum est, vt nos latine reddidimus.

Beatorum martt. Fausti presb. & Abibæ diaconi.) E græcis item libris martyrium exscripsimus.

SS. Confessorum, Donatiani, Præsidii, & sociorum.) De quibus Victor scribit lib. 2. Vsuardus, Beda, & M. S.

S. Cottidri.) Alias Cottidi, vt Vsuardus habet, nos addidimus, Et Eugenii, & sociorum, sicut Beda narrat.

S. Eleutherii abb.) Alias, Episcopi, vt Beda, nos Abbatis, scripsimus, libri antiqui auctoritatem secuti. Porrò illius meminit Sanctus Gregorius in libr. 3. dial. capitul. 33. Tu præterea vide Surium in tom. v.

S. Magni conf.) Cuius vita ab Emerico, Elefacensi monacho, iussu Lanthonis Ep. Augustani olim conscripta est.

S. Petro-

NOTATIONES.

S. Petronii. Ep.) Ex tabula sanctorum ecclesie Veronenfis.
 Zachariæ prophetæ) Græci ad ix. cal. Ap. De Zacharia Isidorus,
 & Epiphanius de vit. proph. Iosephus lib. 9. ca. 8. de Ant. Heb. Tum
 in lib. 2. Paralip. ca. 24.

Septimoidus Septemb.

S. Ioannis mart.) Vsuardus, Beda, & Eusebius lib. 8. capitul. 5. hist.
 eccl.

S. Eupfychii mart.) Vt e libro græco vertimus.

S. Reginae virg. & mart.) Liber M. S. Vincentius, Equilinus, Vsuar-
 dus, & Theophilus quidam, Beda item.

S. Anastasii mart.) Ex tabula sanctorum ecclesie Aquileiensis.

S. Euurtii Ep. & conf.) Quem Enurcium, & alii Emirtium appel-
 lant; sed Euurtium scripsimus, vt Vsuardus, & libri scripti habent. De
 S. Euurtio sex capita Vincentius contexuit, quæ ex illius gestis, manu
 exaratis, accepit. Fit de eo etiam in ecclesia carnutenfi, vt e breuia-
 rio perspeximus.

S. Rodulchi presb. & conf.) Repone, Clodoaldi, vt in codice Vsu-
 ardi scripto legitur. De quo Gr. Tur. lib. 3. c. 18. hist. & Sigelbertus in
 chron. Alii, Dodaldum, dicunt.

S. Augustalis Ep.) Beda.

S. Grati Ep.) Ex tabulis Augustanæ ecclesie.

Græci hoc die celebrant profestum natiuitatis beatissimæ Mariæ
 virginis.

Sexto idus Septembris.

Natiuitas Sanctissimæ Dei genitricis, Mariæ.) Cuius natiuitatis
 solemnitatem, sunt qui putent, iam usque ab Augustini ætate, cele-
 bratam esse. In qua opinione est in primis Iacobus à Valentia; qui de
 hac celebritate horarium precum officium ab eo etiam cõ scriptum
 esse affirmat. Nos idem sentimus, quod de solemnitate assumptionis
 paulo ante scripsimus, quam perantiquam ostendimus. Id plane ani-
 maduertimus, cum ex ordine Romano quo in libro mentio fit, &
 homiliarum, & litaniarum, huic celebritati adscriptarum; tum

ex con-

ex constitutione Sergii pontificis, qui, vt in omni alio, sic in hoc die festo beatissimæ Mariæ virginis processiones, supplicatione sue statas liber ordinis Romani, tum ex libro sacramentorum, & Antiphona rio S. Gregorii, in quo huius diei officium scriptum est; tum ex Grimoldo Abbate; tum ex Illephonso Episcopo Toletano, qui huius celebritatis in libro de virginitate mentionem facit; tum ex Beda, qui hymnum confecit. Extant de hoc die festo sermones tres Petri Damiani apud Lipomanum, & Surium, sermo item Fulberti Episcopi Carnutensis, sermones præterea Radulphi Ardentii, Brunonis Carthusiani, Honorii Augustodunensis, tum præterea tractatio græca Ioannis Damasceni in li. 3. cap. 12. & lib. 4. cap. 15. de orth. fid. liber verò de ortu beatae Mariæ, in apocryphis patrum iudicio censetur. Quod autem scriptor hispanus, Natiuitatis huius celebritatem ab Innocentio Quarto pont. intuitam opinatur, quam valde errer, ex iis, quæ mox notauimus, cognosci potest: at festi huius diei octauam ab eo pontifice decretam esse plerique omnes scribunt, vt Beletus, & Durantius, ceterique præterea, qui huius diei officii horarii rationes explicant. An præterea huius diei vigilia cum ieiunio instituta sit, sunt qui ab Urbano pont. id factum affirmant; sed vigiliam deuotionis, non institutionis alii putant. In tabulis græcis est huius diei profectum, vt diximus: tum celebritas hæc a Græcis hoc die agitur, vt ex constitutione græca perspeximus.

S. Adriani mart.) Cuius martyrium nos latine scripsimus, vt è pri scis monumentis accepimus. Tu vide Surium in tom. v. De eo præterea Ado copiose in martyrologio, Vsuardus, & Beda item.

SS. Ammonis, Theophili, & Sociorum.) Vsuardus, & libri scripti.

SS. Fratrum mart. Rufi, & Rufiniani.) Vt è græcis tabulis accepimus.

S. Artemidori mart.) In martyrologio græco item.

S. Seueri mart.) De quo itidem græce scriptum est.

SS. mart. Timothei, & Fausti.) Vsuardus, & M. S. cod.

S. Corbiniani Ep.) Beda. Is primus Frisingensis Episcopus fuit; cuius vita, ab Aribone Episcopo scripta, legitur apud Surium in tom. v.

NOTATIONES.

Quinto idus Septembris.

Beatissimorum martyrum Dorothei, & Gorgonii.) De quibus Eusebius lib. 8. cap. 6. hist. eccl. Beda, Vsuardus, & Surius in tom. v. ex hist. Euf.

S. Sergii Papæ.) Ado Vienn. Beda, Anastasius, & ceteri rerum pontificalium ecclesiasticarumque scriptores.

S. Seueriani mart.) Græci, & Metaphrastes: cuius de eo concio extat apud Surium in tom. v.

SSS. marttt. Ammiani, Theodori, & Iuliani.) De quorum martyrio proditum est græcis monumentis.

SSS. marttt. Hiacinthi, Alexandri, & Tiburtii.) Vsuardus, & liber scriptus.

S. Audomari Ep.) Cuius nomine appellatur oppidum nobile in Morinis. Illius vitam, a Folchardo monacho scriptam legas licet apud Surium in tom. v. Meminit præterea Vsuardus.

S. Querani abb.) Vsuardus, & liber scriptus.

Quarto idus Septembris.

S. Hilari Papæ.) Alias, S. Hilarii, sed S. Hilari, legitur in monumentis epistolarum pontificalium, & in aliis libris, manu exaratis. De eo proditum est libris pontificiis, & a Beda, Vsuardoq; item in martyrologio.

SS. martt. Nemesiani, Felicis, & sociorum.) De quibus Beda, & Vsuardus; & Cyprianus ep. 25. libr. 3. & in editione Pammeliana ep. 77. Hi omnes Episcopi interfuerunt synodo Carthaginensi. Nemesianus, quem Nemesianum nonnulli dicunt, a Tubunis, Lucius a Castrogalbæ, Litteus a Gommelis, Polianus a Mileo, Datus a Badis, Iadder a Madilla, cognomen habent. Tu vide Surium in tom. v.

SS. martt. Sosthenis, & Victoris.) De quibus scriptum est in gestis Euphemie, & ab Vsuardo in martyrol.

SSS. marttt. Menodoræ, Metrodoræ, & Nymphodoræ.) Quorum martyrium Metaphrastes sermone complexus est, quem Surius descripsit

scripsit in tom.v. Nos præterea è græcis tabulis .
 S. Theodardi Ep.) Cuius vitam se scripsisse affirmat Sigelbertus,
 extareque aiunt in codice , manu scripto , ecclesiæ Traiectensis , at
 splendidius expositam comperies apud Surium in tom.v.
 S. Antonii Tolentinatis) Ut est in Breuiario ordinis Augustinia-
 ni, & in litteris pontificiis Eugenii iv. & in tom.v. Surii.
 S. Saluij Ep.) Beda in martyrol. & Gr. Tur. lib. 5. cap. 44. & 50. libr.
 6. cap. 29. hist.

Tertio idus Septemb.

SS. Proti, & Hiacynthi mart.) S. Gregorius in Antiphonario, & lib.
 Sacram. Vluardus , Beda, & Ado , qui vberius martyrium narrat , &
 Notarii præcipue in actis S. Eugenix, cuius dies natalis agitur viii.
 calen. Ian.

SS. mart. Diodori, & Didymi.) Quorū martyrium è græco uer-
 timus .

S. Aemyliani Ep.) E tabulis priscis ecclesiæ Vercellenfis vitam
 illius contexuimus .

S. Patientis Ep.) De quo Sidonius in Ep. ad Hesperium libr. 2. &
 ad quem idem Ep. lib. 6. & auctor martyrologii Rom. & Democha-
 res è tabulis Episcoporum Lugd. Surlus de eodem encomium ha-
 bet, quod de illo Sidonius scripsit, & versus ite in tom.v. de sanctis.

Pridie idus Septembris.

S. Theodori mart.) E tabulis græcis .

S. Curonoti Ep. & mart.) Alias Cornuti : cuius martyrium græce
 pluribus exponitur .

S. Autonomi mart.) E græcis etiam litteris excepimus , & e Meta-
 phraste. Tu vide Surium in tom.v.

S. Sacerdotis Ep. & conf.) E tabulis ecclesiæ Lugdunensis , atque
 breuiario item .

S. Siluini Ep. & conf.) Quem Saluinum tabulæ Veronenfis eccle-
 siæ nominant. De eo Angustinus Valerius Ep. in libro de Episcopis
 cle. Ver.

S. Ma-

NOTATIONES.

S. Maximi.) Alias, Maximini, ut ex Aquitaniae annalibus ecclesiasticis perspicue manifestum fit.

S. Guidonis conf. Cuius uita Surius retulit in uolumen quintum de sanctis.

Idibus Septembris.

S. Philippi Ep.) De quo in gestis S. Eugeniae mart. & in martyrologiis Bedae, Vsuuardi, & ceterorum.

SS. martt. Macrobbii, Gordiani, & sociorum.) Zotici scilicet, Luciani, & Valeriani: de quibus graece scriptum est uberrime.

S. Iuliani presb. & mart.) Cuius martyrium litteris graecis traditum, latine breui reddidimus.

S. Ligorii mart.) Equilinus, & liber scriptus.

S. Maurilii Ep. & conf.) Quem Maurilionem Vsuardus appellat. Eius uitam a Fortunato, Episcopo Pictauorum, litteris mandatam, Surius retulit in tomum quintum de sanctis. Nos uero eandem in ecclesiae Mediolanensis, natalem illius diem colentis, tabulis antiquis exaratam, splendidius explicauimus in eiusdem ecclesiae Breuiario.

S. Amati Abbatis.) Vsuardus, Beda, & M. S. & Surius in tom. v.

S. Amati Ep.) Surius in tom. v. e libro M. S.

S. Venerii conf.) E martyrol. Rom.

Decimo octauo Cal. Octobris.

Exaltatio S. Crucis.) Graeci hoc ipso die, ut in constitutione graeca legimus, celebritatem exaltatae crucis agunt, sed diuersam a Latinis narrationem solemnitatis huius afferrunt, sicut in menologio cerni licet. Est apud illos de exaltatione Crucis homilia Andreae cretensis, & Metaphrastis item in uita Anastasii Persae. Apud Latinos sermo Petri Damiani, quem Surius habet, Honorii Augustodunensis, Radulphi Ardentii. Historiam autem Exaltationis narrat Ado Treuerensis in martyrologio, ac Durantius praeterea lib. 6. cap. 29. & Beletus cap. 151. Quam porro uetus celebritas haec sit, facile cognoscitur ex libro sacramentorum, & Antiphonario Romano, & libro, qui inscribitur Ordo Romanus: in quo mentio fit homiliarum

harum de hoc ipso die.

S. Cornelij pont. & mart. De quo S. Cyprianus libr. 4. ep. 2. libr. 11. ep. 1. & 6. & libri item pontificales 2 nos præterea admodum copiose in notationibus, quas Platina adscripsimus. Eius uitam primo Pontius diaconus, deinde plerique alij scripserunt, postremo Pambelius erudite contexuit. De eo summi pontifices, Gelasius, & Leo, & synodus item œcumenica vi. ac S. Augustinus cum saepe multis locis scripsit, tum etiam aliquot sermones habuit, qui nuper editione Plantiniana impressi sunt.

S. Materni Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Treuerensis Demochares, & Isengrinus Cent. 2. par. 5. dist. 2. Inuentio S. Defendentis martyris.) Ex tabulis Archiuii ecclesiæ Bergomensis.

Decimo Septimo Cal Octobris.

Octaua natiuitatis beatissimæ Dei genetricis Mariæ.) Ab Innocentio Quarto, Pont. Max. instituta. De qua octaua Radolphus Tungricus, in libr. de can. obs. prop. xi x. & Beda in martyrologio.

S. Nicomedis presb. & mart.) Cuius Basilicæ dedicatio calendis Iunii celebratur. Eius vero res fortiter, pieque gestas beatus Marcellus, Sancti Petri Apostoli discipulus in epistola exposuit, quam ad Nereum, & Achilleum scriptu. Plura de eo Ado, qui ab illa epistola accepit; Beda item, Vsuardus, & reliqui, qui in hoc genere versati sunt. In libro sacramentorum, extant de eodem orationes. Bonifacius Quintus pontifex, via Ardeatina, lapide ab vrbis septimo, cœmeterium eius nomine extruxit, atque dicauit.

S. Valeriani mart.) Hic vnus fuit, ex illis quinquaginta qui Lugduni in Antoniana persecutione capti cum in vinculis essent, diuinitus liberati sunt. Beatus igitur Valerianus, inde mirabiliter ereptus, in Cabilonensium fines, ad oppidum Trenorium venit, vbi demum, quam plurimis prædicatione sua ad fidem conuersis, martyrio coronatur; vt in martyrologii cremonensis, manu scripti, litteris proditum est. De eo Beda, Ado, Vsuardus, & ceteri.

S. Melitenæ mart.) Cuius martyrium quam præclarum extiterit, Græcorum litteræ testantur.

SS. martyrum, Maximi, & Theodori.) Horum martyrium, græcis monumentis traditum, latinè reddidimus.

(S. Nicetæ martyr. Ex tabulis ecclesiæ Constantinopolitanæ. Simon Logotheta rem totam de martyre enucleate percipisse; eandemque Surius in volumen quintum, quod de vicis sanctorum con-
textuit, ordine retulit.

(SS. martt. Serapionis, & Leontii.) Quorum Beda meminit. Fuit autem alter Serapio, Alexandrinus egregius Christi martyr, cuius dies natalis agitur decimo octavo cal. Decembris. Leontius item alius: de quo a nobis XIII. kalendas Iulii scriptum est. Eius res pie fortiterque gestæ, a Cyro scriptore tabulis plumbeis exaratae sunt.

Ancyra in Galatia.) Sic nos ex prisco codice restitimus, pro eo, quod Beda habet, in Cyra Galatiæ. Est autem Ancyra, inquit Plinius, duarum urbium nomen, quarum altera Phrygia, altera Galatiæ. Huius sæpe Antoninus in Itinerario meminit.

(SS. martt. Fleuci, Valerii, Cyriacis, Stratonis, & sociorum.) De quibus memoria traditum est a Græcis.

Tulli.) Quæ vrbs est Galliæ Belgiæ, vulgo, Tulle. Ab Antonio, & aliis Tullum Leucorum appellatur. Civitas Tullensis initio fere nascentis religionis, adhaesit Christo Domino. Habuit Episcopos, qui in sanctorum numerum relati sunt, Mansuetum, beati Petri Apostoli discipulum, Amonem, qui ei successit, deinceps Alcham, Aprum, Antimundum martyrem, post cuius martyrium Episcopatus Tullensis vacavit annis trecentis; & Eculanum, atque alios item. Præfuit etiam olim ecclesiæ Tullensi Leo, Papa Nonus.

(S. Apri Ep.) Beda, Vsuardus, & Demochares ex tabulis Episcoporum Tullensium. Plerique hunc nominant Epurum: qui fuit Anna Chr. nat. cxi.

(Beatorum martt. Emila, & Hieremia.) Quorum martyrii breuiarium Eulogius exponit lib. 2. cap. 12. Mem. Sanct. De eorum die natali apparet aliqua varia scriptio Vsuardi, Adonis, Breuiarii Cordubensis, & Equilini: nos Eulogium secuti, illorum martyrium huius diei adscripsimus, Anno a Chr. nat. Dcccli. Emilianus, non, Emila, scribitur apud Adonem.

S. Albini Ep. & conf.) Beda, & M. S. Demochates Alpinum vocat. in libr. de sacrif. Mil.

Decimo Sexto cal. Octob.

SS. martt. Lucia, & Geminiani) De quibus martyribus liber re-
rum fortiter, diuineque gestarum conscriptus est: e quo, & Ado, &
Beda, & alii in martyrologium, retulerunt copiosius. Sunt, qui in
Sicilia eos martyrium obiisse scribant, sed perspicue falluntur, cum
Romæ id pertulisse, dilucide ostendant, Ecclesiæ Romanæ moni-
mentâ, & Aquileienses tabulæ, & S. Antoninus, & Mombritius, &
antiqui martyrologii scriptores. De his in libr. sacr. S. Gregorii,
ita scribitur: Eodem die, sanctorum, Lucia, & Geminiani: at
in Antiphonario sic: Nat. Sanctæ Euphemie, ac sanctorum Lucij,
& Geminiani.

S. Euphemie mart.) Nat. S. Euphemie, scriptum est in libr. sacram.
in quo extant de ea tantum præcipuæ orationes, in ecclesia Med.
præfatio Ambrosiana. Græci porro hoc ipso die celebritatem illius
agunt, vt ex Horologio, Simeoneque Metaphraste perspexitus:
qui illius vitam martyriumque enucleate perscribit. De eiusdem
corpore Zonaras in Copronymo: de reliquiis item eius sacris in-
uentis, Constantinus Episcopus Tius in oratione, quam habuit
eo de genere: & Asterius præterea de eadem scribit, vt est in Synd
do Nicæna posteriore, act. 4.

Beatorum martyrum Rogellii, & Seruii.) De quibus S. Eulogius
vberime narrat libr. 2. capit. 13. de sanctis. Martyrio coronati sunt,
an. a Chr. nat. Dcccl. 1.

S. Niniani Ep. & conf.) Beda lib. 3. cap. 4. hist. Angl. anno 2. ad mil

S. Edithæ virginis) E tabulis sanctorum Britannia: quibus in

Decimo quinto cal. Octob.

S. Iustini presb. & mart.) De quo alias diximus, nempe pridie
Nonas Aug. sed huic diei plerique omnes illius martyrium adscri

bunt; vt Maurolycus, & codices M.SS. & Beda. sunt; qui Iustum appellant.

Beatorum martt.) Gloriosissimos etiam S. Augustinus vocat.

Narcisi, & Crescentionis.) In gestis S. Laurentii; Vuardus vero, & Beda nomina tantum ponunt. Crescentii, Maurolycus legit, sed Crescentionis, passim scribitur in codicibus impressis, & manu exaratis. Nec desunt, qui, Narcissę, scribunt, vt in libro, litteris longobardicis exarato.

S. Florelli mart.) Alias Flocelli: ex tabulis ecclesię Augustodunensis & Mombratio par. 1.

SS. Socratis, & Stephani martt.) Ex libris, manu scriptis, & Bedę martyrologio: vbi nomina solum extant, aliud præterea nihil.

SS. martt. Valeriani, Macrini, & Gordiani.) Nomina dumtaxat exprimit Beda, at, martyrum addidimus, libri veteris auctoritate ducti.

S. Ariadnæ. Vt a Græcis tabulis accepimus, ita reddidimus. Tu vide librum Horologii.

SS. martt. Maximi, & Theodoti.) De quibus græce scriptum est pluribus.

SS. Centum martt.) Aegyptiorum, vt ex Horologio didicimus.

S. Lamberti Ep.) Cuius vitam, & martyrium multi scripserunt, & in primis hi, Sigebertus Gemblacensis, Nicolaus canonicus S. Lamberti, & Reinerus monachus.

S. Columbæ.) Eulogius in præf. lib. 1. & lib. 3. capitul. x. mem. sancti huius virginis, & martyris, vitam & martyrium copiosius, atque enucleatius perscripsit. Fuit hæc Cordubensis; altera eodem nomine Sennonensis. Sunt passim in Hispania per agros delubra quam plurima, Sanctæ Columbæ nomine consecrata, quæ populorū eximia veneratione, statis diebus, solemniter rito frequentantur. Sunt, qui Columbæ Sennonensis, non Cordubensis, diem festum in Hispaniis celebrari putant, pridie cal. Ianuarii: qui dies natalis est S. Columbæ Sennonensis, passim in ea prouincia agitur. Sed contra, & pie, & docte ostendit Ambrosius Moralius.

S. Satiri Confes.) De quo S. Ambrosius in ser. de obitu fratris: Mombricitus item, & tabulę Mediolanenses. Alii postridie huius diei de eo faciunt: sed ecclesia Mediolanensis hoc ipso die.

Impref-

Impressio stigmatum Francisci.) De qua Alexander, Honorius, pontt. Max. in suis pont. litteris, & S. Bonaventura, cap. 13. & S. Antoninus in hist. par. 3.

Decimo quarto Cal. Octobris.

Beatorum martt. Trophimi, & Oceani.) Ex cod. M. S. perueteri. SS. Victoris, & Stephanæ martt.) Ex tabulis, manu scriptis.

Viennæ.) In Gallia: est enim alia in Austria. Hęc verò Gallię vrbs, Crescentem habuit, S. Pauli Apostoli discipulum: a quo primum fidei initijs instituta est, ann. a Chr. nat. Lxviij.

S. Ferreoli mart.) Cuius translatio a Mamerto, Viennensi celebrata est: vt scribit Sidonius Apollinaris lib. 7. ep. 1. De S. Ferreolo præterea, Vsuardus, Beda, Ado, & alii.

S. Methodij ep. & mart.) De quo S. Hieronymus scribit in lib. de vir. ill. c. 93. Vsuardus, Beda in Mart. & Synodus œcumenica VII. Multa is edidit, quorum fragmenta aliquando Arethas in apocalypsis explicationem affert.

S. Eustorgij Ep.) Primi: fuit enim eo nomine alius, Mediolani Episcopus, idemque in sanctis adscriptus, cuius Cassiodorus in ep. meminit. Huius verò S. Ambrosius in ep. de Basilicis non tradendis. Quòd verò Maurolycus hunc in martyrum numero censet, perspicue fallitur, vt facile cognosci potest ab eodem S. Ambrosio, qui confessorem illum appellat, & ex tabulis prisca ecclesiæ Mediolanensis.

S. Eumeni.) Aliàs, Eumenij: quem, multitudine, & magnitudine miraculorum, Græci thaumaturgum appellant. Scriptum de eo pluribus in Horologio, a quo nos accepimus, & in Menologio item.

Apud Abrincas.) Gallice vulgo Auranches. Porrò Abricantensis ciuitas alio nomine Arboriensis, seu Arboretana dicitur: cuius Episcopus in concilio prouinciali locum subdiaconi tenet, cum Baiocassij Episcopus abest, qui, absente Archiepiscopo Lugdunensi, locum decani, in eodem concilio habet. Porrò eius ciuitatis Episcopi in sanctos, vt ex illius ecclesiæ dypticis accepimus, relati sunt hi, vt pete S. Leontius, S. Paternus S. Feraginus, S. Senerius, S. Seuerus, S. Rahentracius, S. Leodenaldus,

NOTATIONES.

S. Ausbertus, S. Herbertus.

S. Sinerij) Aliàs, Senerii, vt apud Robertum, Coenaliū legimus. Alij Senatorem, eum appellant.

Decimo tertio cal. Octobris.

SS. martt. Eustachij, Coniugis) Quam Theopestem Græci vocant. Et filiorum) Nempe Theopistij, & Agapij. De quibus omnibus græce in Horologio scriptum est pluribus.

Nuceria in Campania) Est enim altera in Vmbria, quæ Neuceria a Ptolomæo dicitur.

SS. Felicis, & Constantia, martt.) Vsuardus, Ado, Beda, Aequilinus, & cod. M. S. Hi martyrio coronati dicuntur ann. a Chr. nat. circiter Lxv. Ab initio igitur euangelicæ prædicationis, Nuceria Campaniæ a Felice presbytero, qui eo nomine illuc venit, verbum Dei accepit.

Puteolis.) Quæ vrbs Campaniæ, est, de qua alias diximus, vulgo Puzzoli.

Beatorum martt. Ianuarij Ep. Festi, Prochi, & sociorum) Quorum martyrium Neapoli extitisse Maurolycus, & alii scribunt, sed Puteolis potius, vt a Græcis scriptum est: qui eorum celebritatem agunt xiiii. cal. octob. quo die in Horologio de iisdem copiose narratur.

SS. martt. Nili, Pelei) Hos duos Latini commemorât, at Græci habent præterea Heliam, & socios centum, vt ex eorum tabulis animaduertimus. Porrò de SS. Nilo, & Peleo, Eusebius lib. 8. hist. eccl. cap. 25. Vsuardus, Beda. Quòd in quibusdam martyrologiis legitur, S. Iulij, mendum est. Nos autem vberius de illis scripsimus, quoniam non a Latinis solum, sed a Græcis etiam accepimus.

S. Susannæ virginis, & mart.) Quæ diu pro christianæ pietatis studio excruciatâ, in carceremque coniectâ, constanti fide migravit ad Dominum, vt græce proditum est.

SS. martt. Trophimi, Sabbatij, & Dorymedontis.) De quibus in Menologio & Horologio scribitur: nos Latine breuiter narrauimus: fuse græce de illis traditur.

S. Pom-

S. Pomposæ uirginis, & mart.) Cuius martyrium, a S. Eulogio em-
cleate per scriptum in lib. 3. cap. 11. de sanct. breui retulimus in mar-
tyrologium nostrum.

S. Eustochij Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Turonensis, quas Democha-
res in medium affert. Est porrò alius, nomine, Eustocius, eius-
dem ecclesiæ Episcopus, qui quintus numeratur: hic verò deci-
mus, de quo Gr. Turonensis scribit lib. 2. cap. 1. & 39. lib. 10. cap. 31.
lib. hist. Fr.

S. Sigonis presb.) Alias, vt in manu scriptis libris legitur, S. Se-
quani: cuius etiam Vsuardus meminit, & Gr. Tur. libr. de conf.
capitul. 88.

S. Meliti Epif. & conf.) Aliàs, Miletì, ex tabulis ecclesiæ Treui-
rensis.

S. Theodori Ep.) Ex Beda libr. 4. capitul. 1. & 2. & libr. 5. capi-
tul. 8. hist. Ang. Huius extat liber, qui pœnitentialis dicitur: cuius
sæpe meminerunt, Iuo, Gratianus, Burchardus, & alii canonum
scriptores.

Duodecimo Cal. Octob.

Vigilia S. Matthæi Ap.) In antiphonario S. Gregorij Papæ, & in
martyrologio Bedæ, & in constitutione Innocentij Papæ III. tit. de
obf. ieiun. cap. 2. & in Lëctionario S. Hieronymi.

In Cyzico insula) Propontidis; quæ, Marmora, vulgo vocatur, ea-
cum Theogenes, aliique complures, tum ij, qui mox infra comme-
morantur, martyrio coronati sunt.

SS. martt. Faustæ uirginis, & Euilafij) Alias Euelasij. Horum mar-
tyrium vberrime, vt solet, Metaphrastes scripsit vi 11. idus Feb. Tu
vero vide Surium in tom. 1. ac Bedam item, qui copiosius de iisdem
narrat, quam Vsuardus, ceterique omnes.

SS. martt. Theodori, Philippæ, Socratis, & Dionysij.) De quibus
quod græcis monimëtis proditum est, latine cõmemorauimus breui.

S. mart. Prisci) Aliàs, Priffi; cuius martyrium Græci narrant ac-
curate.

Carthagine) Carthaginensis porrò prouinciæ Episcopi quin-
que olim fuerant, Hipponensis, Vticensis, Aquensis, Siciliensis,

NOTATIONES.

Abyritanus.

S. Candidæ virg. & mart.) Ex breuiario, tabulisque ecclesiæ Cordubensis.

SS. Dionysij, & Priuari martt.) Cod. M. S. & Vsuardus præterea, qui nomina solum adscribit.

Beatorum martt. Aemiliani, & Geronij.) Ex calendario Cordubensi.

S. Eulogii presb.) De quo scripsimus ad V. idus Martii.

S. Clicerii Ep. & conf.) Ex Beroldo, & tabulis ecclesiæ Mediolanensis.

S. Gerardi conf.) Ex monumentis ecclesiæ Colonienfis.

Vndecimo cal. Octobris.

S. Matthæi Ap. & Eu.) Cuius diem natalem Græci celebrant xv. cal. Decembris: quo die Metaphrastes pluribus illius vitam exposuit. De S. Matthæo scriptum est in euan. eiusdem capitul. 9. Mar. 2. Luc. 5. ab S. Hieronymo in libr. de vir. ill. ab Eusebio libr. 3. capitul. vlt. & libr. 5. capitul. 8. & 10. a Nicephoro, ab Adone, Beda, Vsuardo in Martyrologijs, & ab S. Antonino in chron. & a F. Xysto par. 1. libr. 2. & alijs locis Bibliothecæ sanctæ, extant de eo sermones, ut Petri Damiani apud Surium, Honorii Augustodunenfis, Radulphi Ardentii, & aliorum.

S. Claudii Ep. & mart.) Vsuardus, Beda, at copiosius Ado, qui è gestis accepit, quicquid de eo in martyrologium retulit. Eius corpus a Damaso pont. translatum sexto cal. Decembris, quem diem festum eo nomine indixit.

S. Pamphili mart. Vsuardus, & M. S.

S. Iphigeniæ virg.) De qua ab Espencæo versibus scriptum est. S. mart. Eusebii) E libro græco.

Decimo cal. Octobris.

Beatissimorum martt. Mauritij, Exuperij, & sociorum.) De Thebæis martyribus Eucherius, Episcopus Lugdunenfis, scripsit libros soluta

soluta oratione; versibus autem Marbodus Redonensis Episcopus, ac Sigebertus item, ut ipse testatur in libro de ecclesiasticis scriptoribus. Tu vide Surium, qui in volumine quinto exscripsit, quæ de iis idem Eucherius litteris mandavit. Exstat de iisdem hymnus Fortunati, & narratio aliqua Durantii, & Belethi cap. cli. de diu. off. ac sermo item Honorij Augustodunensis.

S. Victoris mart.) De quo Eucherius capitul. 12. in libr. de legione thebæa.

S. Sanctini Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Meldensis Demochares lib. 2. de sacrif. Missæ, S. Antoninus in chron. par. 1. tit. 6. Is fuit anno à Chr. nat. cxvi.

S. Emmerami) Alias, Antrami, vel, Heimerammi, ut indicat scriptio germanica. Fuit porrò is Episcopus Ratisponensis: cuius vitam à Cyrino, eiusdem ciuitatis Episcopo, olim conscriptam, ornatus latine exposuit Surius in tom. v. de sanctis.

S. Iraidis virg. & mart.) De qua græce scriptum est, ut nos latine vertimus.

S. Florentij presb.) Vsuardus M. S. & vincentius,

S. Siluani.) Vsuardus item.

S. Salabergæ virg.) Ex additionibus Molani.

Nono cal. Octobris.

S. Lini Papæ, & mart.) De quo S. Augustinus, Optatus Mileuitanus, Tertullianus in libr. de cor. mil. Irenæus libr. 3. contra hæ. cap. 3. Eusebius libr. 3. cap. 4. Nicephorus lib. 2. hist. eccl. Zonaras Ann. par. 2. Ioannes Papa 111. in ep. pont. ad Episcopos Germaniæ. Damasus de vit. pont. Epiphanius in Panario, & in libr. 1. hæ. Sophronius Hierosolymitanus in homilia de martyrio SS. Petri, & Pauli: nos verò in notationibus nostris, Platinae adiunctis. Beda porrò huic adscribit diem natalem vi. cal. Dec.

S. Theclæ virg. & mart. De cuius rebus gestis olim extabat liber, qui in apocryphis censetur sanctione Gelasij Papæ, ut est apud Gratianum, capitul. Sancta Romana ecclesia, Dist. xv. Sed de præclara virgine, & protomartyre Thecla egregia scribunt prisca patres,

NOTATIONES.

patres, & Græci, & Latini, Gregorius Nazianzenus in uersibus, quos de præceptis uirginum scripsit, in orat. 1. contra Iulianum. in Menochia de S. Athanasio, in orat. ad uirg: immo religionis causa ad illius uirginis templum profectus est; Epiphanius contra Collyridianos, rursusque contra Antidicomarianitas; Chrysofomus hom. 25. in act. Ap. & hom. 22. ad pop. Antiochenum; Simeo Metaphrastes in uita Chrysofomi, & in uita S. Barbaræ; S. Cyprianus in oratione, quam die martyrii habuit; S. Ambrosius lib. 2. & 3. de uirginibus Ep. 7. & 82. Sulp. Seuerus in uita S. Martini. Illius nomine templa religiose, augustissimeque extructa, leguntur, ut in urbe Seleucia: ubi synodus habita est. De templo Seleuciæ scribit Euagrius lib. 3. cap. 8. & lib. 16. cap. item 8. Porrò de S. Thecla librum unum scripsit Nicephorus, qui multa apocrypha narrat, ut Vincentius Belluacensis item, & liber is, qui Periodus Pauli, & Theclæ inscribitur.

S. Sofii Diaconi.) Beda, Vsuardus, & M. S.

S. Constantii.) Alias, presbyteri, de quo S. Gregorius lib. 1. dial. cap. 5.

S. Paterni Ep.) Vsuardus, & liber scriptus.

Inuentio S. Vincentii mart.) Ex tabulis ecclesiæ Bergomensis.

Octauo cal. Octob.

SS. martt. Eusebii, Potentiani, & reliquorum.) Quos Artimanus monachus in annalibus commemorat, nosque etiam ex martyrologio, manu scripto accepimus.

Beatt. martt. Andochii, Thyrsi &c.) Quorum martyrium Faustus, & Symphorianus filius litteris mandarunt: breuique Vsuardus, Beda, & Equilinus exposuerunt. Nec uerò Aureliæ in Gallia, ut in martyrologio quodam scriptum extat: sed Augustoduni eos martyrium subiisse, ex omnium pene martyrologiis animaduertimus.

SS. Quatraginta nouem martt.) M. S. cod. Eorum martyrium cadit in annum Domini circiter ccxc.

SS. martt. Paphnutii, & quingëtorum, quatraginta septem.) Quorum martyrium è tabulis græcis accepimus.

S. Rustici Ep.) Ex martyrolog. Rom. De S. Rustico Gr. Tur. lib. 2. ca. 7.

2. cap. 13. hist. Fr.

S. Gerardi Episcopi, & mart.) Ex annalibus Hungariae. Fuit is Episcopus Canadensis in Pannonia: de quo Surius scripsit, prout è libro antiquo, & manu scripto, accepit.

Septimo cal. Octob.

S. Cleophæ) De quo S. Lucas c. 24. Vsuardus, at Beda copiosius. SS. martt. Bardomiani, Eucarpi, & sociorum.) E martyrologio Bedæ.

S. Firmini Episcop.) Vsuardus, Beda, Equilinus, & ceteri. Beatorum martt. Pauli, Tattæ coniugis, & filiorum) Vt e græco libro vertimus.

S. Anathalonis Ep.) Ex priscis tabulis ecclesiæ Mediolanensis, Brixiensis, & Bergomensis. De eo Tristanus Calchus, Donatus Bossius, ciues Mediolanenses in annalibus. Sunt, qui Anatolium illum appellant.

S. Lupi Ep.) Vsuardus, Beda, & Demochares ex tabulis Episcoporum ecclesiæ Lugdunensis.

S. Anacharii Episcop.) Aliàs, Aunarii, vt habet Vsuardus: sed Demochares Anacharium vocat, scriptione ductus tabularum ecclesiæ Antisiodorensis.

S. Solemnii Ep.) Ex martyrologio R. antiquo.

S. Principii Ep.) Demochares ex tabulis ecclesiæ Sueffionensis.

Sexto calen. Octobris.

S. martt. Cypriani, & Iustinae.) Duo Cypriani fuerunt, iidemque doctrinae, & martyrii laude nobiles; hic Antiochenus, ille Carthaginensis, cuius dies natalis agitur xv. 11. cal. octobris. De hoc concio extat Gregorii Nazianzeni, & Metaphrastis item: sed in eo vterq; fallitur, quod Carthaginensem Episcopum hunc opinatur. at vero ille non idem esse, qui hic, multis argumentis ostenditur tum à Lipomano, tum a Billio in eadem Nazianzeni concione.

S. Eusebii pont. & mart.) Alias, confessoris, vt habet Vsuardus.

S. Apollinarii mart.) Ex codice scripto.

SS. martt.

NOTATIONES.

SS. mart. Callistrati, & sociorum.) De quibus græce scriptum est pluribus.

S. Epicharidis mart.) Ex martyrologio græco item.

S. Senatoris mart.) Vsuardus.

S. Vigilij Ep.) de quo Rampertus Episcopus, in tabulis Episcoporum Brixiaë.

Quinto cal. Octobris.

SS. martt. Cosmæ, & Damiani.) Qui Anargyri græce vocitantur, propterea quòd gratis, nullaque plane mercede medicinam exercerent. De eorum rebus mirifice gestis liber olim extabat: cuius testimonio aliquàdo usa est synodus œcumenica septima in act. 4. Encomium illorum græce scripsit Nicetas philosophus: idque Metaphrastes sermone complexus, cù eo sentiens, in ea opinione est, ut putet, beatos Cosmam, & Damianum in pace quieuisse: sed ex tabulis scriptorum Latinorum, martyrium pertulisse, perspicue cernimus. Illorum martyrium Græci celebrant calendis Decembris. Latini autem, ecclesia Ambrosiana excepta, hoc ipso die, ut olim iterum perpetuo: id quod liber sacramentorum, & antiphonarius S. Gregorij plane ostendit. De ijs Beda, Vsuardus, & ceteri, sed longe omnium uberissime Ado.

Beatorum martt. Alphei, Alexandri, Marci, & sociorum.) Quorum martyrium expositum est græce pluribus.

S. Florentini mart.) Vsuardus, & M. S.

SS. martt. Adulphi, & Ioannis.) Quorum mater Artemia, foemina sanctissima, & Aurea soror, martyr item exitit. De quibus omnibus sæpe S. Eulogius in lib. mem. san.

S. Caij Ep.) Cuius vitam expressimus è tabulis, Medio lani in basilica Ambrosiana asseruatis.

S. Aderiti Ep.) De quo proditum est memoriæ in annalibus Rauenæ, & a Hieronymo Rubeo in primis luculente admodum.

S. Ceranni Ep.) E tabulis ecclesiæ Parisiensis.

S. Hiltrudis virg.) Molanus in calendario, & Indiculo Belgij.

Quarto cal. Octobris.

S. Stertei mart.) Vsuardus, Beda. At in libro scripto legitur S. Statei.

S. Maximi mart.) Liber scriptus.

SSS. marttt. Fausti, Ianuarii, & Martialis.) Quorum martyrum cordubensium celeberrima in omnibus Hispania ecclesiis memoria est, insigni festiuitate consecrata: & copiosa historia natiuitatis lectionibus repetita. Quicumque, vel martyrologia, vel vitas sanctorum scripserunt, & Eulogius in primis, scriptor Hispanus, præclaram faciunt mentionem. Sed festus dies alicubi diuersus est: alibi hic dies, ne in pe vicesimus octauus Septembris, alibi Octobris tertius decimus notatur.

S. Exuperii Ep. & conf.) Ad quem Innocentius 1. pont. epistolam scripsit. De eo multis locis S. Hieronymus, in ep. 4. præsertim ad Rusticum. Pluribus autem illius vitam exposuit Nicolaus Bertrandus in annalibus Tholosanis.

S. Siluini Ep.) Helias Capriolus in annalibus Brixia, & Ramperus Episcopus in tabulis Episcoporum eiusdem vrbis.

S. Salomonis Ep.) Ex tabulis ecclesie Ianuensis. Vsuardus Salemium illum vocat.

S. Vuenceslai mart. vocat.) Ex Breuiario antiquo ordinis Dominicani. De eo Pius. 11. pont. lib. hist. Bohemiae cap. 14. & 15. Tu vide Surium.

S. Allodii Ep.) Demochares ex tabulis Episcoporum ecclesie Altifiodorensis.

S. Liobæ virg.) Cuius uita, iussu Rabani Abbatis a Radulpho illius discipulo olim conscripta, apud Surium extat in tom. v. de sanc.

Tertio cal. Octobris.

S. Michaelis Arcangeli.) In libro sacramentorum, & antiphonario S. Gregorii inscribitur, Dedicatio basilicæ S. Michaelis: cuius dedicationis historia extat in Adone, & Homiliario Alcuini, & in antiquis martyrologiis, libris vetustis, manu exaratis: tu præterea vide Surium.

Surium. De S. Michaelis miraculis, & laudibus Pantaleo diaconus scribit: a quo Metaphrastes accepit. Sunt eiusdem generis sermones, S. Bernardi, Petri Damiani, Honorii Augustodunensis, Radulphi Ardennii, & aliorum. De S. Michael hoc die ubique fit: in Græcia autem ad vi. idus Nouembris, vt ex Metaphraste animaduertimus. Romæ olim solemniter hoc die à pontifice fiebat, & sermo habebatur.

(SS. Ripsimæ, & Gaianæ virg.) Quarum, & sociorum martyrium græce scriptum, breui conuertimus.

(SS. martt. Eutychie, Plauri, & Heracleæ, Vsuardus: at Beda habet, Plati, vt scripti item Codices.

(SS. Sofii, & Ianuarii, mart.) Liber scriptus.

(S. Fraternali Ep. & mart.) Quem tamen confessorem Vsuardus vocat: at martyrio coronatum esse constat, ex tabulis ecclesiæ Antistiodorensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

(S. Maximi Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Regiensis.

Prædie cal. Octobris.

(S. Hieronymi presb. & conf.) De quo summi pontt. Leo, Gelasius, & Bonifacius vi 111. Concilium item vi 1. Moguntinum, & Aquigranense. Illius uitam falso à quibusdam scriptam, grauius, atque erudite admodum ex omnibus eius libris Marianus Victorius ciuis Reatinus, contexuit. Eum presbyterum Cardinalem S. R. E. auctor Micrologi appellat cap. 21. recte que eius imaginem ita exprimi ostendit Molanus in lib. de pict. cap. 23. & 69.

(SS. martt. Victoris, & Vrsi.) Vsuardus: sed Beda, & Ado copiosius: Eucherius item cap. 13. in lib. de vita Thebæorum.

(S. Antonini mart.) Ex tabulis ecclesiæ Placentinæ, & Vsuardo.

(S. Leopardi mart.) Ex tabulis Aquisgranensibus, & Indiculo Belgii.

(S. Honorii Ep. & conf.) Beda lib. 2. cap. 18. & 19. hist. Ang. Tu vide

Surium.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

(S. Othonis Ep.) Cuius vita olim quatuor libris scripta est ab Andrea abbate Bambergensi.

S. Leudomiri Ep.) Quem Laudomerum vocant, tabulae ecclesiae
Cathalonensis.

S. Sophiae viduae) Ex martyrologio Rom.

OCTOBER.

Calendis Octobris.

S. Remigii.) Quem Remedium Albinus vocat in vita S. Vedasti.
Eius dies natalis agitur idibus Ianuarii, hoc autem die translatio
celebratur: quae ab Hincmaro, Rhemorum Archiepiscopo,
versibus, in sepulcro incisis, explicata, extat apud Surium
rom. 1.

Arethae, & aliorum quingentorum quattuor.) Sic Vsuardus: &
alii, socios quin quaginta, alii vero, quinque tantum dicunt; qui, An-
tonino Imperatore, coronati sunt. Nos, veterum codicum auctori-
tate ducti, Vsuardo assensi sumus.

S. Piatonis.) Alii, Piatoris, alii Piat, habent, nos in plerisque ma-
nu exaratis libris legimus, Piatonis, ut in martyrologio, scri-
psimus.

Vna cum Sancto Quintino.) Alii Dionysio dicunt, ut manu scri-
pti etiam codices habent: sed, Quintinum, beati martyris Piatonis
socium, ostendunt, ecclesiae Tornacensis monumenta, tum hos praeter-
terea, Lucium, Lucianum, Albinum, Christinum, & Crispi-
nianum, qui in Maximiani persecutione martyrio coronantur.

Beatorum martt. Prisci, Crescentis, Euagrii.) Sic Beda, & Vsuar-
dus in martyrologium retulerunt.

SS. martt. Veriimi.) Sic nos, auctoritate eruditi viri in mar-
tyrologii scriptione versati, reponendum censuimus; licet alii
legant, Verissimi.

Maximae.) Ita plerique omnes legunt: at Maurolycus, Maximi fra-
tris: at illum aberrare cognoscimus ex omni martyrologii codice,
vel scripto, vel impresso.

S. Domnini mart.) Cuius pro fide dimicationes, constantem
confectas, graece explicatas, breui latine enarrauimus, ut

NOTATIONES.

ex Horologio accepimus. (S. Michaelis, & xxxvi. sociorum.) Vt græcis tabulis proditum est.

S. Nicetii Ep. & conf.) Ex monumentis ecclesiæ Treuerensis. De eo præterea cum in concilio Aruernesi, tum à Gr. Tur. scriptum est libr. de gl. conf. cap. 94. & lib. de vit. pat. cap. 17.

S. Bauonis.) De quo in libro, qui inscribitur officium de sanctis ecclesiæ Gandensis. Tu præterea vide Surium, qui uitam illius, a Theodorico Abbate conscriptam, retulit in tomum. v.

S. Fronti Ep.) Beda, & M. S.

S. Seueri presb. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Vrbeuetanæ.

Sexto nonas Octobris.

S. Eleutherii, & sociorum martt.) Quos martyrium Iuliano Imp. obiisse nonnulli scribunt, sed ex omni, quæ de martyribus extat, scriptione eos falli, atque errare, animaduertimus; cum in Diocletiani persecutione id pertulisse constet. De iis Eusebius lib. 8. c. 5. & 6. hist. eccl. Vsuardus, Beda, & ceteri.

SS. Primi, Quirilli, & Secundarii) M. S. cod. Alii legunt, Secundiani, vt nos etiam in nostro martyrologio reponimus, cum in plerisque omnibus, manu exaratis, libris ita plane scribi, cernamus.

S. Leodegarii Ep. & mart.) Cuius vita ab Ursino ad Ansoaldum, Pictauiorum Episcopum, olim scripta, iam nunc etiam extat. Tu vide S. Antoninum in chr. par. 2. Beluacensem, & Equilinum. Illius martyrii meminit Vsuardus, & Beda copiosius hoc ipso die.

S. Gerini.) Alias, Hierini: de quo in chr. Ado ann. 696.

S. Theophili monachi, & conf.) Huius vitam, & constantem profi de catholica defensionem, pluribus græce explicatam, latinè in martyrologium retulimus.

S. Thomæ Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Herifordiensis.

Translatio S. Claræ virg.) Vt est in Breuiario ordinis Franciscanorum minorum. Afisii porrò celebrata est ann. à Chr. nat. M. cc. Lx.

In Græcia hoc ipso die celebritas agitur beatissimorum martyrum, Cypriani, & Iustinae: de quibus iam scripsimus ad sextum cal. Octob.

Sexto Nonas Octob.

S. Candidi mart.) Vsuardus, & cod. M. S.
 S. Dionysii Arcopagita.) De quo in Græcia hoc die fit; at more Romano, septimo idus Octob. quo die de eo scribimus.

SS. martt. Dionysii, Fausti, Caii, Petri, & sociorum.) Vt græcis literis proditum est.

S. Vilbrordi Ep.) Cuius in martyrologio Beda meminit: at Vsuardus hunc prætermittit, & Euualdes tantum nominat: de quibus Sigelbertus in chronicis scribit, tum Beda item lib. 5. capitul. 11. hist. Angl. Ado quoque in martyrologio, & Aquilinus.

Bronii.) In diœcesi scilicet Namurcensi apud Belgas.

S. Gerardi Abbatis.) Ex Indiculo, & calendario sanctorum Belgii.

S. Iuini conf.) Ex Molano.

Quarto nonas Octobris.

S. Francisci conf. Cuius vita, resque diuinitus actæ exponuntur literis apostolicis summorum pontificum Alexandri, & Gregorii Noni, & S. Bonauenturæ Cardinalis. Multa præterea de eo conscripserunt Leo, Rufinus, & Angelus, qui eiusdem socii, comitesque fuerunt.

SS. Crispi, & Caii.) Act. 18. 1. cor. 1. Rom. 16. Caius is est, cui S. Ioannes Apostolus, & Euangelista epistolam scripsit. Huius meminit S. Ignatius in ep. ad Smirnenses. De utroque nos diximus in notationibus, quas Dorotheo adiunximus.

SS. martt. Marci, & Marciani fratrum, & sociorum.) Ex libro scripto. De ijs Eusebius Cæsariensis lib. 8. capitul. 8. 9. & Græci præterea alij.

S. Adaucti mart.) Huius martyrium, pluribus græce explicatum, latine breui reddidimus.

S. Petri Ep. & mart.) Martyrium a Græcis concelebratur, ut in Martyrologio vidimus.

SS. martt. Caii, Fausti, Eusebii, & Chæremonis) De quibus diximus, vt litteris græcis prodirum est.

S. Hierothei Ep.) Cuius S. Dionysius Areopagita sæpe meminit lib. 1. cap. 2. de cæl. hier. & libr. de diu. nom. capitul. 2. 3. & 4. De eo præterea pluribus scriptum est in Horologio græco: a quo nos accepimus, quod in martyrologium retulimus.

S. Petronii Ep. & conf.) Ex calendario, & tabulis ecclesiæ Bononiensis. De eo Eucherius, Gennadius, Trithemius, S. Antoninus, & Equilinus scribunt. Nos vitā illius scripsimus, quæ apud Surium extat Sigonii nomine.

Tertio nonas Octob.

S. Thraseæ Ep.) De quo Polycrates apud Eusebium lib. 5. cap. 23. hist. eccl. Vsuardus, ac Beda, Equilinus, ceterique item. Sunt qui Praseam illum appellant, sed non recte, vt ex scriptione græca animaduertimus.

SS. martt. Firmati diaconi, & Flauianæ virg.) Vsuardus, ac Beda habet, Flauianæ, scripsimus, vt libri recte exarati, habent.

S. Charitinæ mart.) De qua græce traditum est, vt nos latine reddidimus.

SS. martt. Palmatii, & sociorum) Ex tabulis antiquis ecclesiæ Treuerensis.

SS. martt. Placidi monachi, Eutychii, & sociorum.) De quorum martyrio extat Sicularum epistola in historia cœnobii Cassinensis, quam Leo Hostiensis scripsit. Gordianus verò Proculi, & sociorum martyrium scripsit, quam scriptiōnem legas licet apud Lipomanum in tom. 4.

S. Apollinaris Ep.) Vsuardus, Beda, & ceteri, ex tabulis ecclesiæ Valentianæ in Gallia.

S. Marcellini Ep.) De quo scriptores annalium vrbs Rauennæ, & Hieronymus Rubeus in primis.

S. Attilani Ep.) Ex litteris Apostolicis Urbani 11. Pont. Max.

Pridie

Pridie nonas Octobris.

S. Balbinæ virg.) Hæc diuerfa ab ea plane est, quæ filia Quirini
 mart. obiit in Domino pridie cal. Maii.

S. Sagaris Ep.) Vsuardus in martyrologio, & Eusebius lib. 5. capit.
 23. hist. eccl.

S. Fidei virg.) Alias, Fidis, ita habet Vsuardus: nos Fidei, scripsi-
 mus, vt scriptio codicum ostendit, sicque Beda itidem.

SS. martt. Marcelli, presb. Casti, & sociorum.) liber scriptus.

SS. martt. Constanti, & Alexandri.) Ex calendario ecclesiæ Cu-
 riensis.

S. Magni Epif. & conf.) De quo Palmerius in annalibus.

S. Romani Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Antissiodorensis Democha-
 res.

S. Brunonis.) Cuius vita, primum a Francisco Puteo, deinde a Pe-
 tro Blemouennio, Carthusianæ familiæ præfectis ad posteritatem
 litteris prodita, splendidius a Surio explicata, extat in volumine v.
 de sanctis.

Nonis Octobris.

SS. Sergii, & Bacchi martt.) Hi ambo, egregia corporis forma, in
 oculis Maximiani Imp. erant: quorum vnus, Sergius quidem Primi-
 cerius, proximum vero Bacchus locum obtinebat. Erat porrò Pri-
 micerius, qui scilicet primum locum tenebat, idemque est, qui pri-
 mus: nam, cerius, productio est nominis. qua significatione Augusti-
 nus, S. Stephanum, primicerium martyrum, & Baldricus, Dolésium
 Archiepiscopus, primicerium Apostolorum beatum Petrum dixit.
 Scholæ igitur, seu collegia erant, vt potè notariorum, tribunorum,
 Fabricensium, Scriptorum vtriusque ærarii, Lampadariorum, Can-
 torum, & aliorum: quæ sane scholæ suam habebant primicerium, tū
 Secundocerium, tertiocerium, Quartocerium. vt pote qui hoc anno
 est Tertiocerius, sequenti Secundocerius, tertio Primocerius.

NOTATIONES.

Primicerius fere biennalis erat. Sergius igitur Primicerius, Bacchus Secundo cerius fuit scholę. extant gesta Sergii, & Bacchi: de quibus item Beda, Vsuardus, sed Ado copiosius, & Metaphrastes item: apud Surium. De Sergio præterea Euagrius lib. 4. c. 27. lib. 6. cap. 20. Nicephorus lib. 35. cap. 23.

SS. martt. Marcelli, & Apuleri. Vsuardus, Beda. Hi martyrium subierunt Nerone Imperatore, & Aureliano consulari.

S. Iulię virg.) Equilinus, & liber scriptus.

S. Marci Papę.) Et confessoris, ut inscriptio est in libro sacramentorum, & Antiphonario S. Gregorii. De S. Marco scriptores librorum pontificalium, Beda item, Vsuardus, & reliqui id generis.

S. Iustinę virg. & mart.) Ex calendario ecclesię Patavinę. De S. Iustina Scardonius lib. 2. de Ant. vi b. Pat.

S. Osithę virg. & mart.) Cuius vitam ex codice antiquo, ac probato Surius exscripsit in vol. 5. de sanct.

S. Augusti presb. & conf.) Ex Molano.

S. Helani presb. & conf.) Ex tabulis sanctorum ecclesię Rhemensis.

S. Brigitę viduę.) Ex litteris Apostolicis Bonifacii Noni pont.

Hoc ipso die, victoria, maxime omnium insignis, Dei ope, atque auxilio, Christianorum classi, contra Turcas, tributa, Pio V. pont. anno a Chr. nato MDLXXI.

Octavo idus Octobris

S. Simeonis senis.) Luc. 2.

S. Reparatę virg. & mart.) Beda, & S. Antoninus par. 1. titu. 7. chron.

S. Pelagię virg. & mart.) De Pelagiis aliàs scripsimus, ut videas licet, iv. Non. Maij.

S. Demetrii mart.) De quo Metaphrastes apud Surium in vol. v. Vsuardus, & Latini huic diei, Gręci septimo cal. Nou. eius martyrium adscribunt.

S. Benedictę virg. & mart.) Ex tabulis sanctorum ecclesię Lugdunensis.

dunensis. De illa Vincentius, Equilinus, & M.S.
 S. Porcariae virg. & mart.) Ex calendario senonensis ecclesiae.
 S. Petri mart.) Ex calendario ecclesiae Hispalensis, & martyrolo-
 gio Vsuardi.
 SS. Dionysij, & Faustini, martt.) Ex libro scripto.
 S. Metropoli Ep. & mart. Ex tabulis sanctorum ecclesiae Treui-
 rentis.
 S. Eudij Ep. & conf.) Demochares ex tabula Episcoporum eccle-
 siae Rothomagensis.
 S. Caletrici Ep.) Demochares item lib. 2. de sacr. Missae.
 S. Pallantiae virg.) Liber scriptus, & Equilinus.
 Dedicatio basilicae S. Marci) Mart. R.

Septimoidus Octobris.

SS. Dionysij, Rustici, & Eleutherij martt.) De Dionysio Areopagi
 ta concilium ecumenicum sextum, & septimum, Florentinam ite,
 & illud praeterea, quod Martino I. Pontifice celebratum est, Nico-
 laus etiam I. Agatho I. Pontt. Maxx. & Graeci, Athanasius quaest. 8.
 Damascenus libr. 4. capitul. 14. de fid. orthod. libr. 1. & 2. de imag.
 Liberatus, Archidiaconus Carthaginensis capitul. 10. Theodo-
 rus presbyter apud Photium Constantinopolitanum, Michael Sing-
 gelius, Georgius Pochymeres, & Maximus, ipsius Dionysij inter-
 pretes, Suidas, in Dictionario, Simeo Metaphraestes, Vilbius,
 Dionysij discipulus, Hilduinus Abbas, Ado in martyrologio v. Non.
 Octobris, Xystus libr. 2. Bibl. 5. Hincmarus Epif. Rhemensis, Ana-
 stasius Bibliothecarius, Methodius, qui illius martyrium graece
 scripsit, & denique Mattheus Galenus in Areopagiticis. Tu praete-
 rea vide Surium in vol. v.

S. Domnini mart.) Vsuardus, ac Beda item.
 S. Lucij regis.) Ex annalibus Churiensibus. Nauclerustom.
 2. Sunt qui tertio Non. Decemb. eius martyrium adscribunt.
 SS. martt. Iubentini, & Maximi.) Quorum nobile pro fide certa-
 men graece exponitur vberius.

NOTATIONES.

S. Dorothei Episcop. & mart.) Cuius martyrium e græco ver-
timus.

S. Gisleni conf.) Cuius vitam, recte explicatam, comperies apud
Surium in vol. v.

S. Ollæ virg.) Ex tabulis sanctorum ecclesiæ Cameracensis.

Abrahæ patriarchæ.) De quo in Genesi multis capitibus.

Sexto idus Octobris.

S. Penyti Episcop.) S. Hier. libr. de vir. ill. capitul. 38. Eusebius li-
br. 4. capitul. 20. 22. 23. hist. eccl. Vsuardus, Beda, & M. S. Equinus
item.

S. Geronis, & cccxvi i i. martyrum.) Ecclesia Coloniensis librum,
de his martyribus docte conscriptum habet: qui Helinaldo Histori-
co tribuitur. De iisdem præterea, Vsuardus, Ado Treuirensis, ac
Beda in martyrologio, Adoque item Viennensis in annalibus, Su-
rius demum in tomo quinto de sanctis, scribunt.

S. Victoris, aliorumque martyrum septem, & decem.) Sic Vsuar-
dus, & scripti codices habent. At vero sunt, qui Victoris socios nu-
merant trecentos & triginta: quot sane etiam supputat peruetus tra-
ditio Xanthesium: in quorum finibus illi martyrium pertulerunt.

SS. Eulampij, & Eulampix martt.) De quorum certamine, præcla-
raque fidei testificatione Græci narrant pluribus.

Veronæ.) Quæ vrbis Gallia, vulgo Bonna appellatur.

SS. Cassij, & Florentij, & aliorum septem) Vsuardus, Helinaldus
monachus, Equinus, Vincentius, & M. S.

SSS. martt. Euboraci, Eusebij, Sereni, & Probi. Liber scriptus.

S. Pierij.) S. Hier. de vir. ill. capitul. 86. Euseb. libr. 7. capitul. vlt.
Næ huic Vsuardus diem natalem adscribit pridie nonas No-
uemb.

S. Cerbonij Ep.) De quo Populonia Episcopo, S. Gregorius lib.
3. dial. capitul. 11.

S. Cerbonij item) Alias Cerboni Episcopi Veronensis, ex tabulis
sanctorum illius ecclesiæ.

S. Pau-

S. Paulini Ep.) Beda in martyrologio, & in hist. Ang. libr. 2. cap. 9. 14. 16. 17. 20. & lib. 3. cap. 14. Tu vide Surium in vol. v.

S. Ioannis conf.) Cuius vitam apud Surium habes, grauiter scriptam. De eo præterea Augustinus Papiensis.

Quinto Idus Octob.

SS. martt. Tharaci, Probi, & Andronici.) De quibus Metaphrastes fufe scribit: tum præterea Vsuardus, Beda, Equilinus, ceterique id generis auctores. Porrò, Theracum, plerique dicunt, sed, Tharacum scripsimus, vt est in libris, manu exaratis, & in græco codice. Tu vide Surium in vol. v.

Ecbatanæ in Media) Est enim altera, eiusdem nominis vrbs, in Syria: sed hanc Mediæ, numero multitudinis potius appellatam animaduertimus; ideo in martyrologio reponimus, Ecbatanis. Verum in pago Vilcasino, eorum martyrium extitisse, Vsuardus narrat.

SSSS. martttt. Nicasij Ep. Quirini, presb. Scubiculi, diaconi, Pientia virg.) Eorum martyrium narratur in Breuiario Carnutensi.

S. Canici) Alias Kenici abbatis: de quo Vsuardus

S. Ethelburgæ virg. Beda lib. 3. cap. 8. hist. Angl.

S. Placidia virg.) Ex lectionario, martyrologio, ceterisque monumentis ecclesiæ Veronenfis.

Quarto Idus Octob.

SS. martt. Edistij, Euagrij, & Prisciani) liber scriptus.

S. Edistij item mart.) Ado, Beda, Vsuardus, & Hieronymus item Rubius lib. 2. hist. Rau. Is sepultus est, Rauennæ via Lauretina, quam Laurentinam plerique vocant, sed malè. Lauretina enim dicitur a nemore lauris confito.

S. Anastasia virg. & mart.) Cuius vitam Græci, latius explicatam habent: nos paucis eandem interpretati sumus.

S. Dominae martt.) Vt è menologio, græcisque monumentis accepimus.

NOTATIONES.

SS. quattuor millium, nonigentorum, & septuaginta sex) partim martyrum, partim confessorum: de quibus victor libr. de perf. Vand. Vsuardus, & Beda in martyrologio, Adoque item pluribus.

S. Menæ Epif. & conf.) Translatio scilicet, cum iam pridem ab Angisberto Archiepiscopo Mediolanū illius sacræ reliquiæ asportatæ sunt, vt ex antiquo codice scripto cognouimus. Illius vita, manu scripta, legitur in volumine peruetusto basilicæ Ambrosianæ.

S. Saluini Ep.) Cuius vitam Augustinus Valerius, Episcopus Veronæ, contexit ex antiquis ecclesiæ Veronensis tabulis, vt è libro perspeximus, quem is de sanctis illius ecclesiæ edendum curauit.

S. Valfridi Ep.) Quem Vuilfridum plerique dicunt. Illius porrò vita litteris mandata est à multis scriptoribus, primum Accæ Episcopi hortatu ab Heddio Stephano, monacho Cantienfi; deinde ab Odone Seuero, Archiepiscopo Cantuariensi, tum a Fridegodo diacono, postremo a Petro Blesensi. De eodem præterea in hist. Angl. libr. 4. capitul. 12. & lib. 5. capitul. 20. & libr. 3. capitul. 28. Beda scribit: a quo Surius illius ipsius vitæ narrationem transtulit in volumen quintum de sanctis.

Tertio idus Octobris.

SS. martt. Saturnini, & Lupi.) Liber scriptus.

S. Carpi ep.) Qui tanta morum suauitate fuit, vt Mel Atticum a suis vocitatus sit. De eo S. Paulus 2. Tim. 4. & S. Dionysius Areopagita in Ep. ad Demophilum, tum Græci hoc ipso die in menologio.

SSS. martt. Fausti, Ianuarij, & Martialis.) De quibus aliàs scripsimus.

S. Florentij mart.) Cuius celebritatem Græci hoc ipso die agunt magna cum commemoratione præclari certaminis, quod is pro Christi gloria, doctrinaque sustinuit.

S. Theophili Ep.) S. Hier. in libr. de script. eccl. capitul. 35. & in Ep. ad Algassiam quæst. 6. Eusebius libr. 4. capitul. 19. & 23. hist. eccl. Vsuardus, & Beda in martyrologio, Sunt qui opinantur eum esse, cui

cui S. Lucas Euangelista dicauit scripta sua.

SSS. martt. Marcelli, Marci, & Hadriani.) Liber scriptus.

SS. martt. Danielis, Samuelis, & sociorum) E tabulis sanctorum ordinis Franciscani, & litteris Apostolicis Leonis Decimi pontifi. max. Tu vide Surium in vol. v.

S. Colamni mart.) De quo extat carmen Saphicum Ioannis Stabij apud Surium in vol. v.

S. Eduardi regis) E tabulis sanctorum Britanniaë.

S. Venantij Ep.) Vsuardus in mart. Gr. Tur. in lib. de gl. conf. cap. 25. de vita pat. cap. 16.

Pridie idus Octobris.

S. Calixti Papæ, & mart.) Cuius extant gesta, a notariis S. R. E. conscripta. De eo in libris rerum pontificalium cum scriptum sit; tum nos etiam diximus longe plura in notationibus, & elogiis, quæ de pontificibus contexuimus.

SS. martt. Ampodij, Modesti, & sociorum) Liber scriptus.

S. Gaudentii Ep.) E tabulis sanctorum Ecclesiæ Ariminensis.

S. Fortunati Ep.) S. Gr. Tur. lib. 5. dial. cap. 10. Vsuardus, in mart.

S. Rustici Ep.) Ex tabulis sanctorum ecclesiæ Treuirensis.

S. Burchardi Epi.) Cuius vitam scripsit Egiluardus monachus: eandemque Surius retulit in volumen v. de sanctis.

S. Donatiani Ep.) Ex Indiculo, & calendario Belgij. Fuit is Rhenensis Episcopus: cuius sacrum corpus hoc ipso die Brugas in Belgium translatum est. De qua translatione scriptum est apud Surium in vol. v. De Donatiano autem in ecclesia Brugensi extant litteræ Ebonis Archiepiscopi, epistola item Gerualdij Archiepiscopi Rhenensis, rescriptum Hugonis Archiepiscopi, & aliæ id generis scriptiones.

Idibus Octobris.

S. Fortunati mart.) Vsuardus, Ado, & M. S.

SS. martt.

NOTATIONES.

SS. martt. Trecentorum) Maurorū scilicet, de quibus Beda, Vsuardus, Equilinus, Gr. Tur. in lib. de gl. mart. cap. 26. & Nicolaus monachus: qui illos cccxviii. fuisse putat: alii vero, ccl. numerant; at plerique omnes supputant solum trecentos.

SS. martt. Libulii, & Fortunatae.) Beda, & liber scriptus.

SS. martt. Sarbilibi, & Bebeae.) E græco martyrologio.

SS. Antiochi Ep. & conf.) Vsuardus, sed Ado copiosius res illius gestas narrat.

S. Osuualdi Ep. & conf.) Cuius uita, à Senatore Brauonio, monacho Vuigornienſi, conscripta putatur: Tu lege Surium in uol. v.

S. Seueri Ep.) Ex tabulis Sanctorum ecclesiae Treuerensis.

S. Aureliae uirg.) Ex Molano.

Decimo septimo cal. Nouemb.

SS. martt. Ducentorum, & septuaginta.) Vsuardus, & Victor lib. 1. de persecut. Vand. & Ado item.

S. Eliphii mart.) Cuius res gestae, a Ruperto Tuirienſi scriptae, extant apud Surium in uol. v.

SS. Saturnini, Nerei, & cclxv. martt.) Victor item, & liber scriptus, tum in primis auctor martyrologii Rom.

S. Lulli Ep. & conf.) Ex Breuiario Moguntino. Tu uide Surium.

S. Galli Abbatis.) Cuius uitam Vualfridus Strabus Abbas Augienſis duobus libris, soluta oratione primum, tum uersibus deinde complexus est: qui duo libri a Surio relati sunt in uol. v.

S. Florentini Ep.) Ex tabulis Sanctorum ecclesiae Treuerensis.

S. Mommoleni Ep.) Alias, Mummolini.

Decimo sexto cal. Nouemb.

SS. mart. Victoris, Alexandri, & Mariani.) Martyrol. Rom. & liber scriptus.

Beatissimorum martt. Anthimi, Leontii, & Eupreprii.) liber item scriptus.

S. Hero-

S. Heronis Ep.) Alias, Heroni: cui Ignatius Epistolam scribit: de quo item Eusebius lib. 3. cap. 30. Vluardus, & ceteri.

S. Florentij Ep.) Quem Florentinum Vsuardus nominat.

S. Victoris Ep. & conf.) Ex tabulis sanctorum ecclesie Capuanæ.) De eo Venerius, & Trithemius de scrip. eccl.

Decimo quinto cal. Nouemb.

S. Luca Evangelistæ.) Cuius etiam celebritatem Græci hoc ipso die agunt, vt e calendario, & constitutione græca perspeximus. Sunt, qui Lucium a beato Paulo Apostolo, in ep. ad Rom. cap. 16. appellatum arbitrantur. Fit illius sæpe mentio in sacris litteris, vt pote Col. cap. 4. 2. Cor. 8. 2. Tim. 4. Immo vero Chrysostomus cenlet, quoties a S. Paulo in epistolis dicitur, iuxta euangelium meum, S. Luca fieri significationem. De eo S. Hier. capitul. 17. de vir. ill. S. Augustinus lib. 1. de conf. Eu. cap. 2. 3. & 6. Isidorus cap. 8. in lib. de pat. vtr. test. S. Ambrosius in comm. Eu. Oecumenius, Theophilatus, Euthymius ceterique Euangelii interpretes. Nicephorus libr. 6. cap. 16. libr. 14. cap. 2. lib. 15. cap. 14. & lib. 2. cap. 43. Xystus in Bibl. lib. 1. Extant de eo sermones Petri Damiani, Radulphi Ardentij, Honorij Augustodunensis; & concio præterea Metaphrastis, de illius vita. Glycas porrò scribit, memoriæ proditum esse, illum pro fide Christi Domini in olea frugifera suffixum fuisse: cumque pretiosæ illius reliquæ nusquam reperirentur, quod essent inter multa tuguria reiectæ; precibus impetratum esse a Deo, vt Collyria quædam medica demitteret, artis sancti viri symbola: quibus conspectis, reliquias ibidem inuentas esse.

S. Triphonix.) De qua in gestis SS. martt. Laurentij, & Hippolyti, & in martyrologio Vsuardi, Adonis, Bedæ, & aliorum.

S. Iusti mart.) Alias, Iustini: cuius martyrii liber extat, manu scriptus, idemque versibus explicatus in tom. 3. Bedæ.

S. Asclepiadis Ep.) Eusebius lib. 6. capitul. 9. hist. eccl. Vsuardus, ac Beda item.

Translatio beati Rumoldi mart.) Ex tabulis ecclesie Maclinien-

NOTATIONES.

Decimo quarto Cal. Nouemb.

SS. martt. Ptolomæi, & Lucii.) Quorū martyrium beatus Iustinus martyr exposuit in Apologia prima, quam pro Christianis ad senatum Romanum scripsit: inde Eusebius accepit, quicquid de iisdem retulit in historiam ecclesiasticam, libr. 4. cap. 16. Vsuardus præterea, ceterique eiusdem generis.

SS. martt. Vari, & sociorum) De quibus Simeo Metaphrastes hoc ipso die: tu uide Surium in vol. v. de Sanctis.

SS. martt. Beronici, Pelagiæ, & sociorū.) Vsuard. & liber scriptus.

SS. martt. Sauiniani, Potentiani, & sociorum.) Quorum celebritas olim agebatur Pridie cal. Ianuarij; translata est autem ad hūc diem, quo die sacra eorum corpora Senonas asportata sunt. libr. 9. spec. capitu. 41.

SS. Proculi, & Nicææ matris.) Liber scriptus.

S. Verani Ep.) Ex tabulis Sanctorum ecclesiæ Aureliensis.

Decimo tertio cal. Nouemb.

Beatissimorum martt. Datij, Zofimi, ac sociorum) Liber scriptus.

S. Maximi diac. & mart.) Vsuardus, Equilinus, & liber scriptus.

S. Caprasij mart.) De cuius & fidei martyrio extat liber, manu scriptus. De eo Vsuardus, sed Beda copiosius.

SS. uirgg. Marthæ, & Saulæ.) Vsuardus, & M. S.

S. Arthemij mart.) Metraphastes apud Lipomanum, & Surium in vol. v. & Græci item hoc ipso die in Horologio.

SS. martt. Georgij, & Aurelij.) Ex talibus Sanctorum ecclesiæ Parisiensis.

S. Sindulphi confes.) Cuius uita olim scripta est ab Almano Aluili lanensi: vt cognouimus e Sigeberto cap. 99. de uir. ill.

Duodecimo cal. Nouemb.

S. Austerii mart.) De quo relatum est in librū gestorum S. Calixti. Papæ.

Papæ. De eodem præterea Vsuardus, Beda : a quo copiosius illius martyrium cognosces.

SSS. martt. Datij, Caij, & Zotij.) Aliàs, Zotij, & Dasij, vt Beda habet.

Sanctarum vndecim millium uirginum.) Quarum extant Colonia præclara monumenta. Liber est item de earum martyrio, perantiquus, manu scriptus: qui, peritorum iudicio, aliquid mendosum habet. Illarum præterea meminit, Vuandelbertus Prumiensis in martyrologio, versibus scripto: quos versus legas licet apud Surium in vol. v. Sicut etiam librum, e monumentis, exscriptum, & testimonium præterea Sigeberti, cum tota martyrii illarum narratione consentiens.

S. Hilarionis Abbatis.) Vt accepimus e codice græco.

S. Seuerini Ep.) De quo apud Surium Sermo extat, e priscis codicibus collectus: Gr. Tur. lib. de gloria confess. cap. 45. Illius vita conscripta putatur a Fortunato presbytero: sed desideratur.

S. Viatoris conf.) Vsuardus, Beda, & liber scriptus.

S. Ciliniæ virg.) De qua in vita Genouefæ apud Surium in vol. 1.

Vndecimo Cal. Nouemb.

S. Marci Epif.) Euseb. libr. 4. hist. eccl. capitul. 7. Nicephorus in chronicis, Epiphanius lib. 2. contra hæres. Vsuardus, & ceteri in mart.

S. Mariæ Salomæ) Mar. 15. 16. Vsuardus, Beda, & M. S.

SSS. martt. Philippi Episc. Eusebii, & Hermetis) Beda, Vsuardus, Vuandalbertus Prumiensis, & M. S.

Beatorum martt. Alexandri, Heraclii, & sociorum) Ex martyrologio græco.

SS. virgg. & martt. Numilonis, & Alodiæ, sororum.) Aliàs, Elodiæ, sed Alodiæ, scripsimus, vulgatam secuti consuetudinem multarum Hispaniæ ecclesiarum, quæ diem festum earum celebrant, leguntque in matutinis martyrii illarum historiam. Porrò Vsuardus Numilonem, & Elodiã dicit. De iis virgg. copiose lib. 2. c. 7. scribit Eulogius.

S. Cordulæ virg. & mart.) Ex tabulis ecclesiæ Coloniensis. De S. Cordula Rodolphus in vita Alberti Magni.

S. Vere-

NOTATIONES.

S. Verecundi Ep. & conf.) Augustinus Valerius, Ep. Veronæ, in libro sanctorum ecclesiæ Veronensis.

Decimo cal. Nouemb.

SS. martt. Seruandi, Germani.) Vsuardus, Beda, & M.S. Breuiariumque item Cordubense.

SS. martt. Theodotæ, & Socratis presb.) Quorum martyrium e græco in latinum vertimus.

S. Theodori presb.) Aliàs, Theodoriti: Alias item, Theodorici: cuius res gestæ ab iis conscriptæ sunt, qui earum spectatores fuerât. De eo, Vsuardus, sed longe fufius Beda scribit, & Sozomenus lib. 5. cap. 7. & Ado in mart.

S. Seuerini Ep. & conf.) De quo mox supra. Sed fortasse vno die translatio, quæ litteris mandata est, altero natalis celebratur.

S. Romani Ep. & conf.) Ex tabulis ecclesiæ Rhotomagensis.

S. Domitii presb. & conf.) M. R. & tab. sanct. Amb.

S. Ioannis Boni.) Ex Calendario Heremitarum ordinis Augustiniani.

Nono cal. Nouemb.

Beatisf. martt. Felicis Ep. Adauæ, & Ianuarii presbbb.) De quibus Ado, Beda, Vsuardus, & liber scriptus. De Felice Ep. & mart. vide Surium in vol. v.

S. Maiorii mart.) Liber scriptus.

S. Maglorii Ep.) Ex martyrologio cœnobii Parisiensis, eiusdem S. Maglorii nomine nuncupati. Illius vitam e manuscriptis codicibus collegit Surius in vol. v.

S. Euergisti Ep.) Aliàs, Euergili, vt habet Surius in uol. v.

S. Martini Abbatis.) Vsuardus, & S. Gregorius lib. 3. dial. cap. 16.

S. Vitalis, Mar. R.

Octavo cal. Nouemb.

SS. martt. Chrysanthi, & Dariae.) Quorum diem natalem Græci agunt xvi. Cal. Nouemb. vt e constitutione græca, Menologioq; ite perspeximus. Varinus, & Armenus, fratres, eorum martyrium cū litteris consignassent, ad omnes ecclesias miserunt. De iis cum Græci, Metaphrastesque in primis, tum Latini, scribunt. quorum de illis Lucubrationes, manu scriptæ, exant in omni ecclesia. Illud vero Græci, Tur. testatum facit, a S. Damaso pont. versibus sepulturæ eorum locum decoratum esse.

SS. martt. Quatraginta sex.) Vsuardus, Beda, & ceteri. De iis porro a S. R. E. notariis scriptum est in libro martyrii sanctorum Xysti, Laurentii, & Hippolyti.

S. Bonifacii Papæ.) De quo alias, pluribus.

S. Frontonis Ep.) Vsuardus, Beda in martyrologio, Volaterranus libr. 3. & lib. comm. Antoninus par. 1. tit. 6. cap. 25.

S. Miniati mart.) Alias, Miniatis: de quo memoriae proditum est in codicibus, manu scriptis, ecclesiæ Florentinæ, & in vol. v. Surij.

SS. martt. Crispini, & Crispinani.) E codicibus M. S. peruetustis. Tu vero apud Surium comperies eorum martyrium breuiter, at dilucide ramen enarratum.

SS. martt. Marciani, & Martyrii.) Græci, & Simeo Metaphrastes apud Lipomanum, Sozomenusque item lib. 4. cap. 2.

S. Hilarii Ep.) Vsuardus, & M. S.

S. Cellini conf.) Ex tabulis sanctorum ecclesiæ Rhemenfis.

Septimo cal. Nouemb.

S. Euaristi pontific. & mart.) Ignatius libr. 3. capitul. 3. S. Augustinus, Optatus Mileuitanus, S. Damasus, Eusebius libr. 3. capitul. 34. & in

NOTATIONES.

& in Chron. Nicephorus libr. 3. cap. 25. & in Chron. Mauclerus, Beda in mart. Viterbiensis, ceterique, ac nos praterca pluribus in elogiis, notationibusque nostris, Platina adiunctis.

SS. mart. Rogatiani presb. & Felicissimi.) Et aliorum. Fuerunt autem Rogatiani duo, vnus senior, alter iunior. De vtroque S. Cyprianus in lib. 4. ep. 1.

Beatt. martt. Luciani, & Marciani) E libris M.S. Eorum martyriū Boninius retulit in volumen II. de sanctis.

SSS. martt. Marci, Soterici, & Valentini) Vt græcis tabulis proditum est, vnde nos accepimus.

SS. martt. Luciani, Floriani, & reliquorum.) Aliàs, Flori, ex Beda, & libro scripto.

S. Rustici Ep.) Ad quem S. Leonis pont. extat epistola 92. De eo Vsuardus, & M.S.

S. Frumentii.) De quo historiae ecclesiasticae monumentis græcis, & latinis traditum est.

S. Fulchi Ep.) Iacobus Valla in lib. de Episcopis Papiae.

Sexto cal. Nouemb.

Vigilia SS. App. Simonis, & Iudæ.) M. R. Beda, Durantius, nosque item alio loco.

SSS. martt. Vincentii, Sabini, & Christetæ.) Aliàs, Christetes, vt habet Beda, nos Christetæ, scripsimus, vt Vsuardus, & codices, recte scripti.

SS. martt. Capetolinæ, & Eretoula) E græco codice.

S. Florentii mart. Beda, & M.S. tum Vsuardus

S. Iuonis conf.) Translatio scilicet.

Inuentio S. Vincentii mart.) Vt hoc de genere liber extat, ab Haimoneo monacho scriptus.

Quinto cal. Nouemb.

SS. Simeonis, & Iudæ App.) De S. Apostolo Iuda, qui Thadæus dicitur

ctur, Mat. 10. 13. Ioan. 14. Iudæ S. Hier. de vir. ill. cap. 14. Isid. capit. 77. De S. Simeone Apostolo, qui Cananaus, & Zelotes appellatur, Mat. 10. Mar. 3. Luc. 6. Act. 1. Isidorus cap. 29. lib. de pat. vit. test. Euseb. lib. 3. capitul. 12. hist. eccl. De utroque Ado in mart. & Honorius Augustodunensis in spec. eccl. Scriptor illorum vitæ, calendis Iulij, martyrio coronatos eos esse narrat; sed contra apparet cum ex eorundem celebritate, quam hoc die ecclesia agit; tum ex martyrologiis. Vt hoc igitur falsum est, sic illud, quod scribit, ab Africano historico illorum res gestas in latinum conuersas esse; cum Africanus non latinus, sed græcus scriptor extiterit, vt testatum nobis facit S. Hier. in libr. de vir. ill.

S. Anastasiæ virg. & mart.) Anastasiæ duæ extiterūt. Hæc porrò diuersa ab illa est, cuius dies natalis agitur octauo cal. Ian. vt cum ceteris, tum ex Metaphraste animaduerti licet, qui huius vitam copiose scripsit. Tu vide Surium.

S. Fidelis mart.) Ex libro peruetusto ecclesiæ Mediolanensis de gestis S. Materni Ep. in quibus S. Fidelis etiam martyrium exponitur. Extat de eo sermo, & hymnus Petri Damiani apud Lipomanum.

Beatt. martt. Africani, Terentii, & sociorum.) Vt in martyrologio græco.

S. Ferrutii mart.) De quo Meginhardi monachi liber extat apud Surium in vol. v.

S. Probi Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Rauennatis. De eo præterea Hieronymus Rubeus in hist. Raven.

S. Honorati Sp.) Cuius vitam ex variis ecclesiæ Vercellensis monumentis contexuimus.

S. Pharonis Sp. & conf.) Huius vita, versibus scripta olim est, a Faluino Scholastico Meldensi. De eo Vsuardus, S. Antoninus in chron. par. 2. Vincentius, Equilinus, & Surius.

Quarto cal. Nouemb.

SS. martt. Hiacynthi, Quinti, & sociorum.) Vsuardus, Beda, & liber M. S.

Dd S. Zeno-

NOTATIONES.

S. Zenobij mart.) Vsuardus, M.S. Beda, & Eusebius lib. 8. hist. eccl. cap. 25. hist. eccl. Græci, item, & Metaphrastes in primis apud Surius in vol. v.

SSS. mart. Claudij, Asterij, & Neonis) E codice græco, vt latine expressimus.

S. Narcissi Episcop.) Beda, Ado, Vsuardus, Euseb. libr. 6. capit. 8. 9. 10. Nicephorus in chron. & in hist. sac. Surius, qui ab Eusebio accepit.

S. Eusebiæ virg. & mart.) E tabulis ecclesiæ Bergomensis.

S. Joannis Ep. & conf.) E tabulis ecclesiæ Augustodunensis. Illius sane vitæ scripsit Vualfridus Episcopus, qui in illius locum successit.

S. Theodori conf. E libro scripto.

S. Quintini conf.) E calendario antiquo ecclesiæ Med. & libro scripto.

Tertio calen. Nouemb.

SS. mart. Ducentorum, & viginti) Vsuardus, & liber scriptus.

S. Epimachi mart.) De quo Metaphrastes postridie huius dici. Nos e græco vertimus illius martyrium.

S. Eutropiæ mart.) Vt græce scriptum est.

S. Marcelli centurionis.) Vsuardus, Beda, & Surius, in vol. v.

S. Lucani mart.) E tabula sanctorum ecclesiæ Parisiensis.

S. Saturnini mart.) E libro scripto.

S. Theonesti Ep. & Mart.) Cuius martyrium, & res gestas accepimus luculente scriptas.

S. Crispini Ep.) Qui subscripsit epistolæ synodali, ab Eusebio, Archiepiscopo Mediolani scriptæ ad sanctissimum Leonem I. De eo Paulus diaconus, & Iacobus Yalla in lib. epp. Pap.

S. Germani Ep.) De quo S. Gregorius lib. 2. dial. cap. 35. lib. 4. capitul. 40. S. Antoninus in chron. Paulus diaconus libr. 7. capitul. 2. rer. Rom. Boninus in vol. 2. de san. Regino in Ann. & Hilario monachus Med.

S. Leonij Ep.) Ex tab. eccl. Terracinenfis.

Pridie cal. Nouemb.

Vigilia omnium sanctorum.) De qua vigilia, & ieiunio Beletus in lib. de diu. off. capitul. 158. Durantius lib. 7. cap. 34. Sicardus, & Rabanus.

S. Nemesij mart. & Lucillæ.) De quibus a S. R. E. notariis scriptum est in gestis S. Stephani Papæ; ab Vsuaro, Beda, Adone, ceterisque martyrologij scriptoribus.

S. Zenobij Ep.) E libro græco.

SSS. Stachys, Amplij, Urbani, & sociorum.) De quibus græce itē. Porro de Stachi, quem Itachim Dorotheus nominat, & alii Stathesti, Volaterranus libr. 19. comm. Nicephorus libr. 8. capitul. 6. hist. sacr. & in chr.

S. Quintini mart.) Vuandelbertus Prumiensis, Vsuarus, Beda, & M. S. Surius item e vetulis monumentis.

S. Natalis conf.) M. S.

S. Antonini Ep.) E calendarijs, & libro peruetusto eccl. Med.

S. Lucilli Ep.) Augustinus Valerius, Ep. Veronæ in lib. sanctorum ecclesiæ Veronensis.

S. Volfanghi Ep.) Surius in vol. v.

S. Foillani Ep.) Cuius martyrium, versibus scriptum est, ab Hillino quodam.

NOVEMBER.

Calendis Nouembris.

Omnium sanctorum.) De huius solemnitatis prima institutione aliquid scripsimus supra, tertio Idus Maij: ac Rabanus in primis sermonem habuit. Hic dies in Antiphonario, & libri sacramentorum Gregoriano inscribitur, Solēnitas, seu, celebratio omnium sanctorum. Porro sunt, qui & celebritatem hanc, & eius officium longe post S. Gregorij ætatem initium habuisse putent; ideo non Gregorianum officium esse affirmant, quod in eo legitur. Sed contra apparet, ex sermone, quod a S.

Dd 2 Augustino

Augustino die festo omnium sanctorum habitus, in Breuiario Romano, nuper impresso, adscribitur. Si igitur S. Augustini aetate haec solemnitas celebrata est, falluntur itidem, qui, Phoca Imp. a Bonifacio IIII. pont. vel à Gregorio IV. institutam opinantur. Nos quidem, ut alias, diximus, à Bonifacio templum, quod Pantheon appellabant, beatae Mariae, & martyrum omnium nomine tertio Idus Maij dedicatum esse affirmamus; probabile tamen est, solemnitatem hanc multis ante seculis in ecclesia Dei religioso cultu actam esse. Quod verò, ex instituto Gregorij Quarti, calendis Nouembris celebritatem hanc agi scribunt; nos plane quidem idem sentimus: non tamen eos audimus, qui, eo primum tempore, sanctorum confessorum memoriam in ecclesia fieri cepisse dicunt; cum contra omnino constet, nam multis ante temporibus, ad S. Martini basilicam religionis causa magni populi concursum factum esse S. Augustinus aliquando scribit. Leone I. pont. qui quatragesimo ante Gregorij Quarti aetatem annis, & amplius, fuit S. Martini diem festum celebratum ex concilio Turonico animaduertimus, cuius initium eo die factum est, S. Antonij Abbatís dies festus ann. a Chr. nat. circiter cccclx. agebatur, ut ex uita S. Euthimij compertum esse potest. Et ne rem longius faciamus, perspicue id manifestum est ex sermonibus Gaudentij Brixienfis, Chylostomi de Philogonio, & aliorum item sanctorum patrum. De festo hoc die extant sermones S. Augustini, S. Leonis I. S. Bernardi, Petri Damiani, Radulphi Ardentii, Non. Aug.

S. Mariae mart.) Vsuarius, sed Beda pluribus: & M. S. item. Extat praeterea de ea apud Surium historia breuis in vol. VI.

SS. mart. Iuliani presb. & Caesarii Diac.) Vsuarius, Ado, Beda, qui de Caesario scribit copiosius, ac Surius, qui uetustis codicibus res S. Caesarii gestas contexit; Vuandelbertus item Prumiensis.

S. Benigni presb.) Ado Treu. Vsuarius, Beda, & Surius ex codice sane quam antiquo Gr. Tur. capitul. 51. de laude martyrum.

SS. Ioannis Ep. & Ioannis presb.) Quorum martyrium, ut graeco narratur, sic latine reddidimus.

SS. mart. Ciriana, & Iuliana.) E graeco item codice. S. Austremonii.) Primi Aruernorum Episcopi sunt, qui illum nominant stremonium. De eo Gr. Tur. lib. I. hist. cap. 30. & lib. de glo. confess.

confess. capitul. idem 30. Eiusdem martyrium a S. Prædicto versibus luculente olim scriptum est.

S. Marcelli confess.) Episcopi scilicet Parisiensis: de quo Gr. Tur. cap. 89. in lib. de gl. confess. Eius vita in vol. vi. Surij extat, a Fortuna to Ep. Senonensi scripta ad Germanum Ep. Parisiorum.

S. Seuerini monachi.) Vsuardus, Beda, & liber scriptus.

S. Magni Ep.) Ex per antiquo Beroldi calendario, ceterisque monumentis ecclesiæ Mediolanensis.

S. Primi Ep.) Ex tabulis græcis.

S. Maturini presb.) Vsuardus, M. S. at Boninius illius vitam in vol. 2. copiose exscripsit.

S. Vigoris Ep.) Surius in vol. vi. de san.

Quarto nonas Nouembris.

Commemoratio omnium fidelium defunctorum.) Quam a Ioanne xvi. pont. max. concilio Odilonis Cluniacensis institutam esse, plerique scribunt. Sed ab Apostolicis vsque temporibus in ecclesia fieri, moris esse; id omnium pene patrum tam Græcorum, quam Latinorum monumentis testatissimum fit: neque est, cur pluribus demonstretur.

S. Iusti mart.) Ex Tergestina ecclesiæ monumentis, & libro scripto, & M. R.

S. Victorini Ep.) S. Hier. in lib. de vir. ill. cap. 84. ep. 13. ad Paulinū, Vsuardus, Ado, Beda, & M. S. tum Vuandelbertus item.

SS. martt. Carterij, Styriaci, & sociorum.) Vt tabulis græcis proditum est.

Beatissimorum martt. Acyndimi, Pegasij, & sociorum quamplurimorum.) E græco interpretati sumus eorum martyrium: Sed de ijs quidem ipsis copiosius Metaphrastes apud Lipomanum, & Surius in vol. vi.

SS. martt. Publij, Victoris, & sociorum.) Beda M. S.

S. Theodoti Episcop.) Quem plerique Theodorum nominant. De illo Eusebius libr. 7. cap. vlt. Vsuardus, Beda, sed Ado fufius.

NOTATIONES.

S. Ambrosij Abbatis.) Ado, Vsuardus, at Beda, breuiter admodum.

S. Georgij Ep.) Ado Viennensis in chron. An. Dcxcix. & M.S.

Tertio nonas Nouembris.

S. Quarti.) Rom. 16. Is, non Berythi, sed Nursiæ Episcopus fuisse, nonnullis traditur.

SS. martt. Germani, Theophili, & sociorum.) Vsuardus, Beda, ceterique id generis.

SS. innumerabilium martyrum) Beda, Vsuardus item. Neque vero hi sunt, qui Massæ candidæ nomine vocantur, vt plerisq; placuit.

SSS. martt. Acepsumæ Ep. Iosephi presb. Aithalæ diac.) Græci, & Metaphrastes in primis apud Lipomanû, Cassiodorus li. 3. Trip. c. 2.

Beatorum martt. Valentini presb. & Hilarii diac.) M.S.

S. Venefridæ virg. & mart.) Ropertus, Abbas Salopiensis litteris mandauit eius vitam: quam Surius exscripsit in vol. vi. de sanct.

S. Huberti Ep.) Cuius vitam scripsit quidam eius discipulus: tu porrò illam vide apud Surium in vol. vi.

S. Malachiæ Episc.) M.R. Eius vero diem natalem cicestrienses agunt Nonis huius mensis: vitam scripsit S. Bernardus, quam legas licet in eius operibus.

S. Domni Ep.) E tabulis eccl. Vienn.

Pridie nonas Nouembris.

SS. Vitalis, & Agricolæ martt.) De quibus S. Ambrosius in lib. exhor. ad virg. extat præterea præfatio Ambrosiana, Vsuardus, & Gr. Tur. cap. 43. de gl. martt.

S. Patrobæ Ep.) Rom. 16. Sunt, qui hunc Pelorum Episcopum fuisse narrant.

S. Hermæ Ep.) Rom. 16.

SSS. martt.

- SSS. martt. Primi, Cæsarij, Gregorij, & sociorum.) Beda, & M.S.
 S. Proculi mart.) Vsuardus, & liber M.S.
 S. Amantij Ep.) Rutenensis, vt scribitur in antiquis codicibus: e
 quibus Surius vitam contexit, quam tamen a Fortunato accepit.
 S. Emerici confes.) Surius in vol. vi. & Bonf. Dec. 2. libr. 2. rer.
 Hung.
 S. Modestæ virg.) De qua scriptum est in vit. S. Gertrudis libr.
 8. capitul. 1.
 S. Flori Episcop.) Velaunij: cuius episcopatus appellatur S. Flo
 ri nomine.
 S. Clari presb. & mart.) Vsuardus, & M.S.

Nonis Nouembris.

- S. Zachariæ Propheta) Luc. cap. 1.
 SS. martt. Felicis presb. & Eusebij.) M.S. Ado Treu. Vsuardus, Be
 da, & notarij item, qui exceperunt acta S. Cæsarij.
 SSS. martt. Domnini, Theotini, Timothei, & sociorum) Quorum
 martyrium, græce explicatum, latine interpretati sumus.
 S. Siluani Ep. & mart.) Euseb. hist. eccl.
 S. Loeti presb. & conf.) Vsuardus, M.S.
 S. Dominatoris Ep.) Rampertus Ep. in tabula Episcoporum Bri
 xia, & Capreolius item in annalibus.

Octauo Idus Nouembris.

- SS. Decem martt.) M.S. Vsuardus, & Beda.
 S. Felicis.) Vsuardus, Equilinus, Vuandelbertus Prumiensis, &
 M.S.
 S. Seueri Ep. & mart.) Ex calendario ecclesiæ Barcinensis.
 S. Attici) Vsuardus.
 S. Leonardi confes.) De quo fit in ecclesia Mediolanensi. Illius vi
 tam Boninius in volumen 11. Surius in vol. vi. retulit.
 S. Vuinoci Abbatis.) Surius in vol. vi.

NOTATIONES.

Septimo Idus Nouembris.

S. Profdocimi Ep.) Tabulae priscæ ecclesiæ Patauinæ, Vsuardus, Canisius in Martyrol. Volaterranus lib. 4. comm. Ber. Scardeonius lib. 2. Clas. 6. de antiq. vrb. Pat. Illius vita à Maximo Episcopo, qui ei successit, scripta putatur.

SSS. Martt. Eusebij, Rogatiani, & Donati) M.S. SSS. Martt. Hierenis, Nicandri, & sociorum xxx.) Aliàs, Hieronis, De iis græcarum litterarum traditum est monumentis.

SS. Martt. Melasippi, Antonij, & cæterorum) Liber græcus, & Me taphraustes apud Lipomanum, & apud Surium in tom. 6.

S. Amaranthi mart.) Liber scriptus, & Vsuardus, & Gr. Tur. lib. de gl. mart. cap. 57.

S. Engelberti Ep. & mart.) E tabulis sanctorum ecclesiæ Colo niensis.

S. Achillæ Ep.) Cuius diem Natalem Beda adscribit v r i cal. De cembri. De eo Eusebius lib. 2. capit. vlti. hist. eccles. Nicephorus in chr.

S. Vuillibrodi Ep.) Aliàs, Vuillibrodi: cuius vita, ab Albino Flac co, Alcuino olim litteris commendata, apud Surium extra in vol. v i. De eo Beda lib. 5. cap. 12. hist. Angl.

S. Rufi Ep.) Beda in Martyrol. & M.S.

S. Florentii Ep.) Ex tabulis Ep. Arg.

Sexto Idus Nouembris.

Octaua omnium Sanctorum.) Aliàs, vt est in Martyrologio Be da, commemoratio omnium Sanctorum.

SS. quattuor Coronatorum fratrum.) Vt in libro Sacramento rum, & Antiphonario S. Gregorii. De iis Albinus Flaccus in lib. de diu. off. Vsuardus, sed fufius Ado, & Beda ex illorum gestis. Tu præ terea vide Surium. Beatorum martyrum, Claudii, & quattuor so ciorum.) De quibus iidem, qui mox supra.

S. Godefridi Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Ambianensis. Illius vita, à Nicolao monaco Sueffionensi conscripta, in volumine vi. Surii legitur.

S. Vuillehadi Epif. & conf.) Qui primus fuit Episcopus Brementium. Eius vita, manu scripta, in peruetusto codice comperta, à Luculentius explicata est à Surio in vol. vi.

S. Mauri Ep. & conf.) Ex D. Molano.

Translatio S. Ludouici Epif.) Ex Breuiario Franciscanorum.

Quinto idus Nouembris.

Dedicatio basilicæ S. Saluatoris.) Cuius anniuersaria celebritas, veteri lege instituta, in ecclesia Dei religioso cultu retinetur. Ioan.

v. De dedicationis solemnitate Isidorus lib. de off. cap. 5. S. Augustinus ser. 252. 256. ser. 26. tom. 10. S. Bernardus, luo Carnuten-

sis, & alii De ritibus dedicationis Rabanus, Maurus, lib. 2. de inst. cler. Ordo Romanus, Durantius Beletus, Sicardus, Honorius Aug-

gustodunensis, aliique plerique. Postro de Dedicatione Basilicæ S. Saluatoris scriptum est à S. Damaso, & à cæteris, qui ecclesiasticos Romanos annales conscripserunt.

S. Theodori mart.) De quo nos aliàs diximus.

S. Alexandri mart.) Martyrium græcè narratum, Latine exposuimus.

S. Antonini mart.) E græco item codice.

S. Orestis mart.) Vt græcè memoria proditum est.

S. Vrsicini Ep.) Alias, Vrsini: de quo Gr. Turo, in lib. de gl. confes. cap. 80. vnde Surius accepit.

Sacræ imaginis Crucifixio.) De qua extat apud Lipomanum liber S. Athanasii, in testimonium adhibitus à Synodo œcumenica VII. act. 4.

S. Aurelii Ep. & conf.) De quo Mediolani fit: extantque monumenta in basilica Eustorgiana.

S. Aurelii Ep. & conf.) De quo Mediolani fit: extantque monumenta in basilica Eustorgiana.

S. Aurelii Ep. & conf.) De quo Mediolani fit: extantque monumenta in basilica Eustorgiana.

S. Aurelii Ep. & conf.) De quo Mediolani fit: extantque monumenta in basilica Eustorgiana.

Quarto idus Nouemb.

SS. Martt. Tryphonis, Respicii, & Nymphæ virg.) Nicolaus monachus, Vincentius, & M.S. Sunt, qui Gordiano Imp. martyrio illos coronatos esse scribunt. Nicænæ, an Absadi in Saxonia, certamen pro fide subierint, a multis id in quæstionem uocatur.

SS. Olympæ, & Rhodionis.) Et sociorum item, de quibus græce scribitur.

SSS. martt. Tiberii, Modesti, & Florentiæ. Vsuardus, sed scriptus liber habet, Florentii, ac præterea Feliciani. Sed Florentiæ, scripsimus, ut plerique omnes codices recte exarati, habent.

SS. martt. Demetrii Ep. Aniani diaconi, & cæterorum.) Beda, Vsuardus.

Sancti Iusti Episc. & confess.) Beda libr. 2. capitu. 35. 6. 8. & 18. ac præterea lib. 1. cap. 29. hist. Angl. liber item scriptus.

S. Monitoris Ep.) Beda in Martyrol.

Tertio idus Nouembris.

Sancti Martini Episc. & conf.) Cuius meminit Sanctus Augustinus in lib. de cognitione veræ uitæ, tom. ix. Eiusque dies festus iam vsque ab initio cultus, ex concilio Turonico cognoscitur, ut alias ostendimus. Permulti sunt, qui uitam, & miracula illius, tum verbis, tum soluta oratione scripserunt; ut pote Sulpitius Seuerus, Paulinus Nolanus, Sanctus Perpetuus, Fortunatus, Gregorius Turonicus, Odo Cluniacensis, Herbernus Ep. Tur. Richerius Metensis, Guibertus Gembracensis, Honorius Augustodunensis, Sozomenus Græcus libr. 3. cap. 13. Nicepho. lib. 9. capitu. 16. Fit de eo solemniter in ecclesia Ambrosiana; quæ non sine aliqua mysterii significatione, Aduentus Domini initium celebrat die Dominico, qui festum Sancti Martini proxime sequitur: sicque sacri aduentus dominicas sex agit, vt narrat etiam Radulphus Tūg. de can. obser.

S. Mennæ

S. Mennæ Mart.) Ado, & Beda fufius, Vfuardus autem breuiter
 tum in græcis Theodorus Alexandrinus apud Metaphraftem, & Me
 taphraftes apud Lipomanum, ac Surium præterea in vol. vi. Sunt,
 qui Menam, fimplici n, fcribunt: fed in libro facramentorum, & An
 tiphonario Sancti Gregorii, fcribitur Mennas: de quo extant anti
 phonæ, & orationes Gregorianæ.

SSS. martt. Vincentii, Victoris, & Stephanidis) Vt græcis tabulis
 traditum est.

SS. martt. Feliciani, & Victorini.) Ex monumentis ecclefiæ Rauen.
 Hier. Rub.

S. Verani Ep.) Demochares lib. 2. de facr. Miff. ex tab. Ep. Lugd. &
 Vfuardus.

Pridie idus Nouemb.

S. Martini Papæ.) Cuius etiam diem feftum Græci agunt xviii r.
 Calend. Maij. De quo Vfuardus, Ado Vien. in Chro. & libri rerum
 pontificalium.

S. Paterni mart.) Vfuardus, & liber fcriptus.

S. Rufi Epi.) An. à Chr. nat. Lxv. S. Antoninus in chro. par. i. titu
 6. Equilinus, & Canifius in mart.

S. martt. Aurelii, & Publii.) Beda, & M. S.

SS. martt. Archadij, Pafchafii, & fociorum.) De quibus copiofe Be
 da, & Ado, Vfuardus item, fed poft ridie huius diei, Profer præterea
 in chronicis An. cccc xli.

S. Aemiliani presb. & confe.) De quo Ado, Vfuardus, & Braulio
 Cafaraugufтанus.

S. Ificii Ep.) Beda, & M. S.

S. Arfacii Ep.) E libro peruerufto ecclefiæ Med.

S. Cuniberti Epif.) Cuius uitam è libris antiquis collegit Surius in
 vol. vi. De illuftri eiufdem miraculo, Sigeuinus Archiep. Colonix
 apud eundem Surium.

S. Liuini Ep. & mart.) Cuius uitam fcripfit Bonifacius Ep. Mogüt.
 Tu vide Meierum in comm. Flandriæ.

S. Leonii cōf. Vfuardus. De illius porro miraculis Galterius qdā.

S. Adelberti Ep.) Ex calendario perantiquo & tab. eccl. Med.
 Sancti Lebuini presbyte. & confeff.) Ex Indiculo, & calendario
 elgii.

Belgij. Illius vita ab Hugbaldo, monacho Elmonensi, ad Baldricum Episcopum Traiectensem scripta, eademque a Petro, Archidiacono cameracensi, laudata, apud Surium legitur in vol. vi.

Idibus Nouembris.

S. Eugenij Ep. & mart. Ex tabulis ecclesie Cordubensis. De quo Isingrinus in cent. 1. par. 1. dist. 4. de Hisp. Ep.

SSS. martt. Valentini, Solutoris, & Victoris. Vsuardus, & Hier. Rub. libr. 2. hist. Rauen. De Valentino præterea in tabulis gestorum S. Dalmatij mart. Fuerunt Valentini martyres Rauennates tres: hic cum Solutore, & Victore; alter cum Feliciano, ad ter. Idus Nou. tertius cum Nouah, & Agricola xvi 1. cal. Ian.

SSS. martt. Antonij presb. Zebinae, & Germani. De quibus Euseb. lib. 8. cap. 19. hist. eccl. Nou. Interp.

SS. Antonini, Nicephori, & sociorum. Vt græcis litteris traditum est.

S. Britij Ep. & conf. Aliàs, Bricij; de quo Gr. Tur. libr. 2. c. 1. hist. Fr. Ecclesia Turonensis in ep. 2. ad Philippum, Coloniae Ep. S. uerus lib. 3. dial. Vsuardus, & ceteri.

S. Homoboni conf. Ex litteris Apostolicis Innocentij. 111. pont. & libro scripto eccl. Med. & Martyrologio Cremonensi. Tu vide Surium in vol. vi.

S. Niliani Ep. Ex tabulis Atrebatensibus.

S. Quintiani Ep. Gr. Tur. libr. 2. cap. 36. hist. Fr.

S. Antonini mart. Inuentio scilicet: quam etiam celebrat ecclesia Ambrosiana, ut ex illius tabulis perspeximus.

Decimo octauo cal. Decembris.

S. Serapionis mart. Dionysius Alex. apud Eusebium lib. 6. hist. eccl. cap. 34. Vsuardus, Beda, & M. S.

SSS. martt. Clementini, Theodoti, & Philomini. Beda, & Vsuardus, & libri scripti.

S. Vene-

- S. Veneranda virg.) Ex libr. scripto.
 S. Andronici Ep. Aug. Valerius, Ver. Ep. ex mon. ant. eccl. veron.
 S. Findiani conf.) Ex calendario eccl. Churienfis.
 S. Laurentij Ep.) Dublinensis in Hibernia. Eius vitam, grauer co-
 scriptam, apud Surium leges in vol. vi.

Decimo septimo Cal. Decemb.

S. Felicis Episcop. & mart.) Beda, & Vsuardus, ac Paulinus No-
 lanus.

SS. martt. Guria, & Samonæ) E græco martyrologio. De ijs, & Abi-
 bo item, oratio, ab Aretha Cæsariensi habita, & Concio Metaphra-
 stis est in vol. vi.

S. Demetrij mart.) Dabudeni scilicet: de quo pluribus græce nar-
 ratum est.

SSS. martt. Secundi, Fidentiani, & Varici.) Beda, & cod. scri-
 ptus.

S. Machuti Ep. & conf.) Qui Maclouius nominatus est. Eius vita, a
 Sigeberto monacho Gemblacensi olim ad posteritatem litteris pro-
 dita, apud Surium extat in vol. vi.

S. Liberij Ep. Ex tabulis sanctorum eccl. Ver.

S. Amandi Ep. & conf.) E tabulis Episcoporum Argentinensium.

S. Leopoldi confes.) De cuius laudibus extat oratio Francisci Pa-
 tauini I. C.

Decimo sexto Cal. Decemb.

SS. martt. Rufini, Marci, Valerii, & reliquorum, Mart. R. & cod.
 scriptus.

S. Barlaæ mart.) Cuius martyrij historia, græce narratur plu-
 ribus.

S. Eucherij Ep.) De quo nos in præfatione, quam illius operibus,
 Romæ impressis, adscripsimus; Honorius Augustodunensis, Ado,
 Vsuardus, & Beda in martyrol. Mamertus libr. 2. de stat. am. cap. 9. Su-
 rius ex Adone, & Xystus in Biblioth. lib. 2.

S. Ed-

NOTATIONES.

S. Edmundi Ep.) Qui ab Innocentio quarto Pont. Max. in Sanctorum numero rite adscriptus est. Eius vita, à Roberto Richio, fra tre, & à Roberto Baccono, discipulo olim scripta, demum è veteribus codicibus collecta, legitur apud Surium in tom. vj.

S. Oihmari Abbatis Sangaldensis. Tu vide Surium in vol. vj.

Decimo quinto cal. Decemb.

S. Gregorij Ep.) Thaumaturgi scilicet, de quo in Concilio Ephesino, & in Concilio vi. Oecumenico: apud Hier. in lib. de scrip. ecel. & Aimonem lib. 7. cap. 8. apud Eusebium in lib. 7. cap. 25. Scriptis porò illius vitam Gregorius, Nysenus, Nicephorus item libro vno. Extat eius metaphrasis in ecclesiastem: quæ in operibus Gregorij Nazianzeni adscripta, eruditorum tamen iudicio, huius Gregorij Noecæsariensis esse censetur. Græci, vt Latini, hoc die eius commemorationem celebrant. Rufinus, & Vsuardus martyrem illum vocant, græco scilicet more, vtpote qui, pro fidei confessione, sit multa perpeffus.

SS. Martt. Alphæi, & Zachæi.) Vt græcè scriptum extat, sic breuè narrauimus in nostro Martyrologio.

S. Dionysii Ep.) De quo multis capitibus scribit in lib. 6. hist. eccl. Nicephorus item. De eo præterea in concilio Oecumenico vi. Graci mense Octobri.

SS. Martt. Ascycli, & Victoriæ.) Vsuardus, Beda, & libri scripti.

S. Aniani Ep.) Gr. Tur. lib. 2. cap. 7. hist. Fr. Sidonius lib. 8. Ep. pen. & Surius: qui è libris scriptis illius vitam grauiter luculenteq; contexit, in vol. vi.

S. Gregorii Ep.) cuius vita, à clericis Turonensibus conscripta, apud Surium legitur in vol. vi. & apud Lipomanum in tom. 3.

S. Hugonis Ep.) Qui fuit ordinis Carthusiani. Illius vitæ scriptores duo dicuntur, Siluester scilicet Giralduus Cambrensis, & Adamus Carthusianus: qui multis abhinc annis extiterunt: nuper autem Surius.

S. Florini Ep.) E calendario Curienfi.

Decimo quarto cal. Decemb.

Dedicatio basilicarum SS. App. Petri, & Pauli.) Mart. R. De qua
 dedicatione ubique ex auctoritate Romana.

S. Romani Mart.) De quo ecclesia Mediolanensis: cuius Breuiario, vitam illius, è præcis codicibus attexuimus. Extat præfatio item Ambrosiana, quæ opus habet aliqua emendatione. Copiose de illo scribunt, Ioannes Chryostomus apud Metaphrastem in tomo Surii, vi. & Lypomani v. Eusebius lib. 8. capitu. 12. hist. eccles. Emisenus, vt vulgo inscribitur in hom. 51. Prudentius hym. 10. de cor. Vuandelbertus Prumiensis, Vsuardus in martyr. sed Beda pluribus.

S. Baralæ pueri. } De quibus, vt de S. Romano, extant libri, manuscripti.

S. Erychii mart. } nu scripti.

S. Oricoli, & sociorum) ex D. Molano.

S. Fridiani Ep.) S. Gregorius lib. 3. dial. c. 9. & Augustinus Ticensis.

S. Anselmi Abbatis.) Ex monumentis Monasterii Lirinensis.

Decimo tertio cal. Decemb.

S. Pontiani Papæ, & marty.) De quo scriptores rerum pontificiarum: fit de eo ex constitutione Gregorii vii. vt est in Micrologo.

S. Fausti diaconi.) Quem Romæ, martyrium obiisse, ex libro scripto didicimus: at sunt, qui contra opinantur, vt verisimile ex eo fit, quod à Dionysio Alex. scribitur apud Eusebium hist. eccl. lib. 7. cap. 10. De eo præterea Vsuardus, & Beda item.

S. Crispiani Ep. & mart.) Aliàs, Crispini: de quo Vsuardus, & Ado, liberque scriptus.

SS. Azæ, & sociorum Martt.) Vt è græco Martyrologio exscripsimus.

SSS. Seueriani, Exuperii, & Feliciani.) Vuandelbertus, Beda, Vsuardus.

NOTATIONES

Vsuardus. Nos, Seueriani, scripsimus, vt plerique omnes habent, licet Beda Leuerinum appellet.

S. Simplicii Ep. & conf.) Ex tabulis Augustodunensibus.

S. Patrochi conf.) Greg. Tur. lib. 5. cap. 10. hist. Fr. & lib. de vit. pa. cap. 9. uide Surium in vol. vi.

S. Elifabethæ reginæ.) Cuius vitam à Iacobo Montano Spirensi olim scriptam retulit Surius in vol. vi.

S. Maximi presb.) Beda, Vsuardus, & reliqui. Tu uide Pamelium in ep. Cyp. 16. 44. 46. & 50.

Duodecimo cal. Decemb.

SS. martt. Ampeli, & Caij.) Alias, Gagi, vt habet Beda, sed, Caij, libri omnes.

SS. Bassi, Dionysij, & reliquorum.) Beda, & liber scriptus.

S. Dasij mart.) De quo græce traditum est.

SS. Nersæ, & Iosephi Epp. martt.) Quorum martyrium descriptum e codice græco.

SSS. marttt. Ioannis, Saberij, & Isachi Epp. & sociorum.) De ijs græce item in horologio, vt latine exposuimus.

SSS. marttt. Octauij, Solutoris, & Aduentitij.) De quibus est sermo S. Maximi Taurinensis: qui sermo adscriptus est in operibus S. Ambrosij. Porrò de S. Solutore fit in ecclesia Ambrosiana, quo die fit de S. Sebastiano, nempe xi 11. cal. Feb.

S. Stephani abbatis & mart.) Liber scriptus, & Equilinus.

S. Edmundi regis, & mart.) Alias, Eadmundi. Illius vitam scripsit Haymo Eboracensis.

S. Siluestri Ep. & conf.) Beda, Vsuardus, & Gr. Tur. lib. de gl. conf. capitul. 61.

S. Benigni Ep.) Ex tabulis eccl. Mediolanensis. Eum Græci Benthium vocant, vt Balsamo in can. conc. carth. Extant de eo versus Enodij Ep. Ticinensis.

Vnde-

Vndecimo cal. Decemb.

Præsentatio beatæ Mariæ virginis .) Quam celebritatem sunt qui arbitrantur à Xysto 1v. Pont. alij à Pio 11. alij a Paulo 11. institutam esse: sed longe ante in Græcia solemniter culta est. cuius rei illud argumento est, quòd cum de ea constitutio græca extat, tum antiquorù conciones, vt pote Gregorij Nyseni, Germani Constantinopolitani, Gregorij Nicomediensis, & aliorum, qui multis ante seculis extiterunt. Deinde quòd ante illorù summorum pontif. ætatem hæc quidem celebritas in Europa culta sit, ex epistola cognoscimus, quæ Carolus Quintus, Francorum rex, qui anno a Chr. nat. Mccclxxv. regnù Galliæ tenuit, ad Nicolaum Antifiodori Episcopum scripsit. Itaque verosimilius est, ab illis pontif. indulgentias festo huic diei concessas esse. Solemniter de præsentatione beatissimæ Mariæ virg. fit in plerisque ecclesijs.

S. Mauri mart.) Romæ, vt est in lib. scripto: licet, in Istria, Vsuardus scribat. De eo Beda pluribus.

SS. martt. Celsi, & Clementis.) Liber scriptus.

SS. martt. Demetrii, & Honorij.) Liber scriptus.

S. Rufi.) Rom. 16. quò loco SS. Ambrosius, & Anselmus de eo scribunt. Polycarpus item in ep. ad Philip. vt est apud Eusebium libr. 3. capitul. 36. hist. eccl.

S. Mauri Episcop.) Vt accepimus è libro sanctorum ecclesiæ Veronenfis.

S. Columbani abb.) Cuius vita a Ionâ abbate olim litteris exarata, demum à Surio explicata est splendidius in vol. vi.

Decimo cal. Decembris.

S. Cecilie virg. & mart.) Cuius diem natalem Græci etiam celebrant, vt e græca constitutione, & Metaphraste cognouimus, qui illius martyrium sermone complexus est. Illius gesta primù litteris mandarunt notarij S. R. E. vnde & Metaphrastes, & ceteri acceperunt. De ea in lib. sacramentorum, & Antiphonario Gregoriano.

Ee SS. Mar-

NOTATIONES.

SS. Marci, & Stephani martt.) Vt græce scriptum est.

S. Procopii mart.) M. S.

S. Pragmatij Ep.) Alias, Prasmatij, sed non recte. Vsuardus, & M. S.

Nono cal. Decemb.

S. Clementis Papæ, & mart.) Irenæus lib. 3. cap. 3. contra her. Epiphanius lib. 1. contra hæc. S. Augustinus ep. 161. sanc. Hier. li. 1. contra Iovinianum, & in lib. de vir. ill. Optatus Mileuitanus lib. 2. Eucherius in ep. ad Valerianum, S. Damasus pont. Rufinus, Metaphrastes apud Surium, Efraim item Ep. Chersonis de miraculo, in puerū edito, Ioannes 111. in ep. de cr. Xystus præterea in biblioth. 5. Huius summi pontificis, & martyris dies natalis iam ferè ab initio in ecclesia cultus est: de quo in libro sacramentorum, & Antiphonario Gregoriano, & præfatione Ambrosiana.

S. Felicitatis, & vii. filiorum martt.) S. Gregorius in hom. 3. Eu. P. Chrysologus in ser. 134. Ado, Vsuardus, & in primis S. R. E. notarij: a quibus ceteri sumperunt. Sed de ea quidem scripsimus aliàs.

S. Clementis Episcop.) Ex tabulis ecclesiæ Metensis. Demochares libr. 2. de sacr. Mis. Sanctus Antoninus in chr. par. 1. tit. 6. Equilinus.

S. Faustinae Augustæ.) Ex libro gestorū S. Catherinae virg. & mart. Sunt qui, non Maxentij, sed Maximini coniugem illam opinentur: si quidem Maxentius Romæ tyrannidem exercuit, Maximinus vero Alexandria, vbi beatissima Faustina martyrium obiit, Christianos teterrime vexauit. Nos tamen nullo pacto dissentimus ab auctoritate Breviarii Romani: in quo hæc Maxentii vxor nominatur.

S. Lucretiæ virg.) Vsuardus.

S. Trudonis presb. & conf.) Aliàs, Drudonis, vt in martyrologio Bedæ: sed passim, Trudonis, vt scripsimus. De eo Vsuardus item, & M. S.

S. Seuerini heremita, & conf.) Vsuardus, & Theodoricus abbas, a quo potissimum vita illius scripta, extat apud Surium in vol. vi.

Octavo cal. Decembris.

S. Chryfogoni mart.) De quo scriptum est in libro gestorum, Sanctæ Anastasiæ; & à Suida præterea, ab Adone, Vsuardo, Beda, ceterisque martyrologij scriptoribus. Sunt præterea de eodem antiphonæ, & orationes in antiphonario, & libro sacramentorum R.

S. Crescentiani mart.) Vsuardus, & S. R. E. notarij in actis beatissimi Marcelli pont.

SS. mart. Porphyrij, & decentorum militum) Ut memoriæ proditum est in actis S. Catharinæ virg. & mart.

Maxentii iussu.) Aliàs Maximini, ut quibusdam placet.

S. Sifinnii Ep. & mart.) Ut tabulis græcis traditum, legimus.

S. Floræ virg. & mart.) S. Eulogius libr. 2. c. 8. Mem. Sanct.

S. Mariæ virg. & mart.) Idem eod. lib. & cap.

S. Protasii Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Mediolanensis, & subscriptione concilii Sardicensis.

S. Romani presb. & conf.) Vsuardus, & Gr. Tur. cap. 3. libr. de vit. pat. Tu vide etiam Surium.

Translatio S. Prosperi Ep.) Quæ celebrata est a Thoma Regii Episcopo, anno à Chr. nat. Dcc i.

Septimo cal. Decemb.

S. Catharinæ virg. & mart.) Cuius martyrii historia, ab Alexandro Sexto pont. max. probata dicitur. De ea porrò ab Eusebio, qui res Alexandriæ gestas diligentissime persecutus est, & a Nicephoro nihil memoriæ proditum est, neque à S. Hieronymo, neq; à Beda, nec vero à ceteris antiquis Latinis, martyrologij scriptoribus, sed a recèntioribus, ut pote Boninio, Vincentio, Equilino. Quo fit, ut quidam putet, ab eo tēpore, quo Latini in bello Hierosolymitano peculiare huius virginis, & martyris patrocinium apud Deum experti sunt, coepisse hunc diem festum in veneratione, cultuque haberi, & a Ioanne

NOTATIONES.

xxii. Pont. Max. in calendario, breuiarioque adscriptum esse. Hanc Græci Aecatorinam appellant: cuius martyrij historiam, hoc die Metaphrastes scribit: licet hunc festum diem in præcedentem Græcia transferat ob diem natalem S. Petri Alexandrini. Rabanus item abbas scripsit de S. Catharina, Euthymius item aliquando meminit in ps. 45. Nos sane, Maxentii tyranni iussu, illam martyrio coronatam esse, scripsimus, Breuiarij Romani auctoritatem secuti.

S. Mercurij mart.) De quo Græci, & Metaphrastes in primis, tū ali quando Nazianzenus.

S. Erasmi mart. Vsuardus, & liber scriptus.

S. Iocundæ virg.) Aliàs, Iucundæ. M. R.

Sexto cal. Decembris.

S. Petri Ep. & mart.) Cuius celebritas pridie huius diei est, sed in hunc diem transfertur ob festum S. Caterinæ. De S. Petro Alexandrino quicquid græcis litteris proditum erat, Anastasius Bibliothecarius latine reddidit. Tu vide Surium. Fuit is vir Apostolicæ sanctitatis, omniumque preconio egregie laudatus. Nam de eo præterea concilium Ephesinum, & Septimum, Nazianzenus item or. 23. & 24. Eusebius in hist. eccl. & in chron. Nicephorus, & auctores Tripartitæ historiæ, Vsuardus, etiam Beda, & Ado copiosissime.

S. Belini Ep.) Ex calendario eccl. Pat. Tu vide Scardeonium lib. 3. hist. pat.

S. Amatoris Ep. & conf.) Vsuardus, & M. S.

S. Conradi Ep.) Ex tabulis Episcoporum ecclesiæ Constantiensis, & annalibus Artimani monachi.

S. Basoli heremite) Ex lib. scripto.

Quinto cal. Decemb.

SS. martt. Basilej, & Saturnini) M. R.

Beatissimorum martt. Marcelli, Petri, & reliquorum.) Beda, & M. S.

S. Iacobi

S. Iacobi Intercisi.) De quo fit in ecclesia Mediolanensi. Tu vide Boninium.

Beatt. martt. Facondi, & Primitiui.) Ex additionibus D. Molani.

SS. martt. Herinatchi, & Acacij presb.) E libro græco.

S. Maximi Ep. & conf.) Homilia Eusebij Emiffeni: Tu vide Suriū.

S. Acharij Ep.) Ex tabulis sanctorum ecclesie Nouiomensis.

Quarto calen. Decembris.

S. Sosthenis.) Act. 18. & 1. Cor. 1. Oecumenicus, & Chrysostomus in act. 18. Volaterranus; Beda vero fufe.

S. Rufi mart.) V suardus, at Beda pluribus.

S. Gregorii Papę 11 1. Qui Romę contra Leonem Imp. sacrarum imaginum oppugnatorem concilium habuit circiter mille Episcoporum: in quibus fuit laude clarus Theodorus Archiepiscopus Mediolani.

SSS. martt. Stephani, Petri, & Andreę) Ex tabulis græcis.

SS. martt. Papinij, & Mansueti Ep.) Ado, Beda, copiose, sed V suardus breui.

Tertio calen. Decemb.

Vigilia S. Andreę Ap.) S. Gr. in libr. Sacram. & Antiphonario, S. Bernardus in serm. Amalarius in libr. de ord. Antiphon. capitul. 63. Beda item.

Beatissimorum martt. Saturnini, & Sifinij.) De quibus proditum est in gestis S. Marcelli pont. apud Surium in tom. 1. Scribunt prate-rea, Ado, Beda, V suardus, & ceteri.

S. Saturnini mart.) Tholosani: de quo carmina Fortunatus panxit: ac meminit etiam Gr. Tur. cap. 48. in libr. de glo. mart. V suardus, at Beda copiosus.

S. Philomeni mart.) E monumentis græcis.

S. Ammonis abbatis.) S. Hier. in vit. pat. Cassiodorus lib. 1. cap. 11. & lib. 8. cap. 1. Trip. hist.

S. Rutholdi Ep.) Ex tabulis Traiectensibus.

NOTATIONES.

Pridie cal. Decemb.

S. Andreae Apostoli.) Cuius martyrium ad vniuersas ecclesias, presbyteri, & diaconi Achaiae scripserunt: quam inscriptionem legas licet apud Lipomanum, & Surium in tom. vi. Ex ea praeterea aliquid afferunt, & Graeci, & Latini doctores. In iis S. Augustinus cap. 8. lib. de vera, & falsa poenit. Remigius Antissiodorensis in comm. pf. 21. & 40. S. Bernardus in serm. de S. Andrea, Iuocarnutensis, Ado, Honorius Augustodunensis, Ioannes Chrysoctomus, Petrus Damianus. Tu vide Surium.

SS. martt. Castuli, & Erepti.) Beda, & M. S.

S. Iustinae virg. & mart.) M. R. & M. S.

S. Troiani Ep. Gr. Tur. cap. 59. in lib. de glo. confess. Vsuardus, & Beda, qui Trophianum vocat; ac denique Surius in vol. vi.

Baptismus S. Ambrosii.) Ex Beroldo rituum Ambrosianorum scriptore, & tabulis ecclesiae Mediolanensis.

D E C E M B E R.

Calendis Decembris.

SS. martt. Diodori presb. & Mariani diaconi.) Hunc alii Martinianum dicunt: nos de omnium penè sententia Marianum appellamus. De his duobus in librum martyrii sanctorum Crysanthei, & Dariae relatum est.

Et aliorum complurium) Praesertim clericorum, vt ex Beda, aliisque cognosci licet.

Beatt. martt. Candidae) Vt est apud Bedam, in manuscripto autem Codice Cãdidi, Lucii, Rogati, & Cassiani, qui martyrio coronati sũt; sed qua in persecutione, non constat.

S. Anfani mart.) Cuius martyriũ, breui a Petro Equilino expositum, pluribus conscriptum, extat in monumentis ecclesiae Bergomensis. Hic coronatus dicitur anno Christi Domini cclxxxix.

S. Ana-

S. Ananiæ mart.) De quo litteris græcis proditum est.
 S. Proculi Ep. & mart.) Ado, Vsuardus, & M. S. & tabulæ ecclesiæ Narmensis.

S. Castritiani Ep.) Ex codice perantiquo basilicæ S. Ambrosii, Mediolani: & ex tabulis ecclesiæ item Mediolanensis. Nos præterea eius uitam contexuimus, Breuiario eiusdem Ambrosianæ ecclesiæ adscriptam.

Brixia.) Quæ urbs regionis Transpadanæ, ab initio vsque euangelicæ prædicationis, imbuta fidei mysterijs ab Apostolo Barnaba, & Anatolio discipulo, qui primus Brixienſi ecclesiæ Episcopus præfuit, cum rerum aliarum ubertate floret, tum Episcoporum multitudine, quos sanctitatis in primis, & doctrinæ laude claros habuit. De iis in martyrologium diebus suis retulimus. Fuit Philastrius atate Sancti Ambrosii, qui Aquileiæ concilio interfuit S. Gaudentius, quorum sermones extant. Octavianus Brixienſis Ep. epistolæ Synodali, ab S. Eusebio Archiepiscopo Mediolani ad Leonē 1. Pōt. max. conscriptæ, subscripsit: neque est, cur alios commemorare pergamus, cum fere de singulis alio loco dixerimus.

S. Vrsicini Ep. & confess.) Ex monumentis ecclesiæ Brixienſis, & ex tabulis, quas de Episcopis Rambertus, illius urbis Episcopus, cōfecit.

S. Eligii Ep. & confess.) Cuius uitam, ab Audoenō cōscriptam pluribus enarravit Vincentius Beluacensis. Eiusdē meminit, Vsuardus, Beda, Sigebertus de vir. ill. cap. 58. Est præterea de eo traditum monumentis ecclesiæ Nouiomenſis.

S. Euasi Ep. & confess.) De quo & in monumentis ecclesiæ Casalensis, & in codicibus peruetustis ecclesiæ tum Vercellenſis, tum Bergomenſis, scriptum est: prout nos etiam uidimus.

Quarto nonas Decembris.

S. Bibianæ mart.) De qua in Piomenii actis scriptum est; Eam alij Viuiam appellant, ut Beda: nos more Romano, ut Ado item, scripsimus: alij Vibienā. Illius caput Romæ, in basilicis S. Mariæ Maioris, religioſe aſſeruatur.

Beatissimorum martt. Primenti, Pontiani, Primini, & reliquorū.)
Vt apud Bedam: at Pontiani solum meminit præterea Ado, & martyrologij Romani auctor.

SS. Seueri, Securi, Ianuarij, & Victorini.) Alij pro Seuero, legunt Oerum, vt Vsuardus: at Beda, vt nos.

S. Abibæ diaconi.) Vt e græcis tabulis accepimus.

S. Euasij Episcop. & confes.) De quo scriptum est in libro sanctorum ecclesiæ Brixienfis. Fuit porro trigessimus illius ecclesiæ Episcopus.

S. Petri Chryfologi.) De quo pluribus a Hieronymo Rubeo in analibus vrbs Rauennæ.

S. Lupi Ep. & conf.) Ex tabula sanctorum Ecclesiæ Veronensis.

Tertio nonas Decemb.

SS. martt. Claudij, Tribuni, Hilariaæ conjugis, & filiorum.) De quibus Ado copiose, & Vsuardus, ac Beda item.

S. Cassiani mart.) Vsuardus, & Beda, qui presbyterum illum præterea nominat.

Beatorum mart. Ambici, Victoris, & Iulij.) Beda.

S. Theodori Ep. & mart.) Cuius martyrium vertimus e græcis monumentis.

SS. martt. Claudij, Crispini, & ceterorum.) Quos Beda nominatim appellat.

S. Mirocletis Ep.) Optatus Mileuitanus lib. 1. hist. S. Ambrosius in ep. Bossius in ann. Med. & nos eius vitam contexuimus e priscis ecclesiæ Mediolanensis tabulis.

S. Birini Ep. De quo Honorius Papa in litteris pontificijs, & Beda lib. 3. cap. 7. hist. Angl.

S. Sophoniaæ propheta) Epiphanius, & Isidorus, tū præterea Græci hoc ipso die in Horologio.

Pridie nonas Decembris.

S. Barbaræ virg. & mart.) Cuius vitam a nobis e græcis patribus,
Dama-

Damasceno, & Arsenio conscriptam, retulit Surius in volumen vi. de sanctis. Porro de eadem concio extat Metaphrastis. Tu vide itidem Surium.

SS. martt. Symphronii, & Olympii. Vt in actis beati Stephani Papae scriptum est, 4. Non. Aug. De iis item Vsuardus, sed Beda, & Ado vberius.

S. Meletij Ep.) Vsuardus in martyrol. & Eusebius lib. 7. hist. eccl. capitul. vi. Est autem de Meletio, Antiochia Episcopo, Laudatio Gregorij Nyfeni.

S. Clementis Alexandri. Vsuardus in martyrologio, S. Hieronymus in lib. de vir. ill. Eusebius in lib. 5. capitul. 11. hist. eccl. libr. 6. cap. 13. Nicephorus lib. 4. cap. 23. Sunt tamen eius opera ex Gelasij sanctione in apochryphis; ita scilicet, quemadmodum Couaruuas interpretatur, vt caute priuatim legantur, publice autem in ecclesia nullo sane modo.

S. Bernardi Episcop.) Ex tabulis sanctorum ecclesiae Parmensis.

S. Annonis Ep.) Cuius vita legitur apud Surium in tomo vi.

Nonis Decembris.

SS. martt. Trophimi, & Eucharionis.) M. S. Eorum porro martyrii historia legitur apud Boninium in vol. 2. de sanctis.

S. Bassi Ep.) Liber scriptus. De eo sane Equilinus.

S. Crispinae mart.) Beda, Vsuardus, & Vuandelbertus, S. Augustinus in serm. de verb. D. serm. 53.

SS. martt. Crispini, Felicis, & reliquorum.) M. S. & Beda.

S. Dalmatij mart.) Vuandelbertus, Vsuardus, liber scriptus, & ecclesia Ambrosiana: qua de eo habet etiam praefationem, & martyrii historiam, tabulis antiquis exaratam. Ambiguum vero est, an hic extiterit Dalmatius, qui Ticini Episcopus martyrium obiit: de quo sane Hier. Rub. in Hist. Rau.

S. Sabae abbatis.) Cuius vita, olim scripta a Cyrillo monacho, apud Metaphrastem legitur. Nos de eo in Breuiario ad usum basilicae S. Barbarae, a Serenissimo Gulielmo Duce extractae.

NOTATIONES.

Octavo Idus Decembris.

S. Nicolai Ep.) Qui concilio Niceno interfuit: licet eius subscriptio a libro actorum absit. De eo Suidas, Methodius, quem Ioannes diaconus latinum fecit, & Metaphrastes apud Lipomanum, & Surium. Illius pictura cur sine mitra, cur item alia ratione exprimitur; exponit. D. Molanus in lib. de pict. cap. 72.

S. Macarii mart.) E tabulis grecis.

Sanctarum virgg. Dionysia, Dativæ Leontia, & SS. & c.) De quibus Victor Africanus in lib. 3. Vsuardus, Beda, ceterique in martyrologio.

Septimo idus Decembris.

Ordinatio S. Ambrosii Ep.) Quam etiam solemniter cultu Græci hoc ipso etiam die concelebrant. De hac ordinatione scribunt, Rufinus lib. 11. capitu. 11. Paulinus in vita Amb. & ipse Ambrosius in ep. ad Vercellenses 82. auctores hist. Trip. De eo præterea Sanctus Augustinus multis locis, S. Hieronymus item, præsertim in lib. de eccl. scrip. S. Basilius in ep. SS. Theodoritus lib. 4. capitu. 6. Socrates lib. 4. cap. 30. Sozomenus lib. 7. cap. 24. Nicephorus lib. 11. cap. 32. lib. 12. cap. 41. Metaphrastes, tum Græci in Horologio, & Menologio. Cassiodorus lib. 7. cap. 8. lib. 9. cap. 30. Summi Pont. Gelasius, & Bonifacius vi 111. Synodus Aquileiensis. Isidorus de vir. ill. c. 4. Honorius Augustodunensis. Trithemius de scrip. eccl. Xystus in biblioth. Illius porro vitam Sancti Augustini rogatu olim scripsit Paulinus, quem Lippomanus Episcopum Nolanum putat, alii Paulinum presbyterum, ut Augustodunensis opinatur: scripsit item Bartholomæus Episcopus Vrbinas, ac demum I. Costerius, nos denique in præfatione homiliarii Ambrosiani. Extant de eodem versus Ennodij Ep. Ticinensis, & Baptistæ Mantuani.

S. Agathonis mart.) S. Dionysius Alex. apud Eusebium lib. 6. hist. eccl. cap. 34. Vsuardus, & ceteri.

§. Gere-

S. Gerebaldi Ep.) Ex Molano.

S. Farę virg.) Vsuardus.

S. Martini abb.) Gr. Tur. in lib. de gl. conf. cap. 57. Vsuardus hanc Beda liberque scriptus.

Octava S. Andrea.) Beda, & Radulphus Tungrensis, qui octavam hanc in minoribus censet.

Sexto idus Decembris.

Conceptio beatissimæ virginis Mariæ.) De qua constitutio extat Xysti Quarti, Pont. Max. Concilij Tridentini, & Pij Quinti Pont. Illius quidam, rerum pontificiarum scriptor, ab Xysto pont. institutã illam quidem opinatur: sed longe ante profecto celebrata apparet, ex iis, quæ S. Anselmus scripsit, tum ex eo, quod Græci hoc ipso die iam multis ante seculis eam celebrant, ut e tabulis græcis, græcaque constitutione animaduertimus.

S. Euthychiani Papæ & mart.) S. Damafus ca. 28. Vuandelbertus, Beda, Vsuardus, & ceteri, tum martyrologii, tum rerum pontificiarum scriptores.

S. Athenodori mart.) Cuius martyriũ e græco codice trãstulimus.

S. Eucharii Ep.) Ex annalibus Treu. & Col. De eo præterea Nauclerus par. 21. gen. 2. Marianus Scotus lib. 2. at. 2. Eckius hom. 4. de SS. App. Petro, & Paulo. Ifingrinus denique in cent. 1. multis locis. Beda vero postridie huius diei.

S. Zenonis) Ordinatio scilicet. Vt Mediolani Ordinatio S. Ambrosij, & Hierosolymæ, Ordinatio S. Iacobi, Romæque olim S. Gregorij, sic Veronæ, S. Zenonis, celebratur. De illius die natali, & translatione (quæ duæ etiam celebritates Veronæ aguntur) iam alias diximus. Fit de eo in ecclesia Veronensi, ut de Pont. & mart. ex antiquo ecclesiæ Veronensis, instituto, & constitutione Aloisii Lipomani Episcopi.

S. Romarici abbatis) Ex additionibus Molani.

Quinto idus Decembris.

Sanctæ Leocadiæ virg.) Cui augustissimum templum Toleti a Sifebuto

NOTATIONES.

sebuto rege extractum est, vt S. Eulogius scribit. Porro de ea cum tabulæ ecclesiarum Hispaniæ loquuntur, tñ martyrologii scriptores, Bedus, Beda, ceterique item :

SS. martt. Petri, Successi, & Bassiani.) Beda, & M. S.

S. Nestorii presb.) Cuius vita adscripta est in Breuiario Claramontensi.

S. Valeriæ virg. & mart.) Ex libro scripto.

S. Syri Ep.) De quo præfatio Ambrosiana. Illius vitam scripsit Pompeius eius discipulus : a quo Paulus diaconus sumpsit, & Iacobus item Gualla. Ac multa quidem de eodem leguntur in antiquo libro ecclesiæ Mediolanensis.

S. Proculi Ep. & conf.) Ex libro quem de Episcopis Veronæ, Augustinus Valerius edendum curauit.

Quarto idus Decembris.

S. Miltiadis Papæ, & martyris.) S. Damasus cap. 33. pont. nosque in Elogiis, Optatus, & alii scriptores actorum in causa Cæciliani. Fit de eo ex constitutione Gregorii vi i. pont. vt est in Micrologo.

SS. martt. Carpophori, & Abundii) Ii Ispali, an Spoleti martyriū obierint, ambiguum est ex martyrologiorum scripture. Vsuardus habet, apud ciuitatem Hispalitanam, Beda verò, apud Hispalim ciuitatem. Nos, Spoleti, scripsimus, vt plane legimus in martyrologio Cremonensi, recte scripto, & in aliis, manu exaratis, codicibus. De illis Beda, Vsuardus, ceterique etiam.

S. Eulaliæ virg. & mart.) Emeretensis scilicet: nam altera fuit, & illa quidem Barchinonensis: quæ vltro ad martyrium processit, vt S. Eulogius scribit. nec vero audiendi sunt, qui vnam, eandemque esse volunt vtramque Eulaliam. De hac Emeretensi, Beda, Ado, Vsuardus, ac reliqui; in primisque nuper Ambrosius Moralius in hist. sua. Prudentius hym. 3. de Cor.

SS. martt. Menæ, & Hermogenis.) De quibus, sicut græcè scribitur, ita interpretati sumus.

S. Sindulphi Ep.) Beda, & M. S.

Tertio

Tertio Idus Decembris.

S. Damasi Papæ.) In libro sacramentorum, & Antiphonario inscribitur, natale Damasi Papæ. Quod sane argumento est, illius diem natalem, diuinorum officiorum cultu, iam penè ab initio celebratum esse. De eo S. Hieronymus multis locis, S. Ambrosius ep. 30. & pontificia, ecclesiasticaque historia scriptores, & nos etiã in Elogiis, notationibusque Platina adiunctis.

SSS. Martt. Pontiani, Prætextati, & Tarsonis.) Aliàs Thrafonis. De iis tribus Ado, Vsuardus, Beda que copiosius, & S. R. E. notarii in gestis Marcelli Papæ.

SS. Martt. Victorici, & Fusciani.) Vsuardus, Vuandelbertus, Beda, at hic nomina tantum adscribit.

SS. Martt. Apfei, & Athalæ.) Vt in Horologio græco scriptum est.

S. Eutychie.) Aliàs, Eutycij, Beda, Vsuardus: qui ambo illius gesta, litteris mandata, testantur.

S. Sabini Episc.) Ex tabulis ecclesiæ Placentinæ. De eo præterea S. Gregorius lib. 3. dial. cap. 10.

Pridie idus Decembris.

S. Pauli Sergii.) S. Gr. Tur. lib. 1. hist. Fr. S. Antoninus in chron. par. 1. titu. 6. capit. 28. Vsuardus hoc die, Beda verò postridie huius diei, nempe idibus.

SS. Martt. Epimachi, & Alexandri.) S. Dionysius Alex. apud Eusebium lib. 6. cap. 34. hist. eccles. in noua edit. Vsuardus, Beda, ac reliqui.

SSSS. Ammonariæ, Mercuriæ, Dionysiæ, & alterius Ammonariæ.) Idem S. Dionysius in lib. de martyribus, vt eodem loco Eusebius narrat, Ado item, Beda, atque Vsuardus.

S. Sinetii mart.) Aliàs, Synesii: de quo græcè proditum est. Beatt. Martt. Hermogenis, Donati.) Vuandelbertus, Beda, Vsuardus, & M. S.

S. Vualerici

NOTATI NONES

S. Vualerici presby. & confes.) Vita ab Ramgiberto abbate olim scripta, elegantius deinde explicata, apud Surium extat in volu. 11. de sanct.

Idibus Decemb.

S. Luciae virg. & mart.) Græci hoc ipso die, itaque illius acta, & latine, & græce scripta, in omni ecclesia leguntur: quorum actorum exemplaria, manu scripta, eiusmodi sunt, quæ nihil apocryphi habere cõpertum est. Ex illis, ac martyrologiis Surius uitam eius collegit in vol. vi. Scripsit olim de illius laudibus Sigebertus Gemblacensis & uersibus, & soluta oratione. Martyrologii scriptores præterea omnes, eiusdem martyrium narrant, sed Ado longe uberrime. Dies illius natalis, perpetuo in ecclesia diuinarum precum officio cultus apparet ex libro sacramentorum, & Antiphonario Gregoriano.

SSS. marttt. Eustrathii, Eugenii, & Mardarii.) Quorum res pro fide gestæ narratur græce, ut latine adscripsimus in martyrologio. De iis præterea Simeo Metaphrastes apud Lipomanum, & Surium in vol. vi.

S. Autberti Ep. & confes.) Vsuardus, Massæus, tabulæque Sanctorum ecclesiæ cameracensis. Porro illius vita, a Fulberto olim Gerardi episcopi hortatu litteris mandata, nunc apud Surium legitur in vol. vi.

SS. Leucadii, & Vrsonii confes.) M. S.

Decimo nono cal. Ianuarij.

Beatissimorum martt. Arsenii, Isidori, & Dioscori pueri) S. Dionysius Alex. apud Eusebium lib. 6. cap. 34. Nicephorus item in histo. eccl. Beda, Ado, & Vsuardus in mar.

SS. mart. Philemonis, Apollonii, & sociorum xxx.) De quibus scriptum est græcis litteris.

SSS. Drusi, Sozimi, & Theodori martt. (Alias Zozimi, vel Zosimii) ut Beda,

ut Beda, qui præterea habet, Arfni, & Isidori: quos duos Vsuardus, & Ado socios adscribunt Dioscoro puero: de quo mox supra.

(SSS. Aris, Promi, & Eliæ.) Horum martyrium historiae ecclesiasticae monumentis proditum est ab Eusebio lib. 8. cap. 20. in noua editione.

S. Nicassii Episco. & marty.) Ex tabulis Sanctorum ecclesiae Rhenensis. De eo præterea, Vuandelbertus, Beda, Vsuardus, &

M. S. 2. M. S.) S. Viatoris Ep.) Anastasius Bibliothecarius in lib. de Sanctis. Rampeus Ep. Dixia in tab. Episcoporum Brix. Helias Capreolius, & tabulae denique ecclesiae Bergomenfis.

S. Pompeii Ep.) Ex calendario eccl. Papiensis. De illo item Paulus diaconus in lib. de ep. Pap. & Iacobus Gualla.

S. Spiridionis Ep.) Cuius rerum, sancte gestarum, pleni libri sunt historiae ecclesiasticae. Euseb. lib. 8. cap. 17. 18. 19. & 20. Nicephorus, & alii.

S. Agnelli abbatis.) Equinus, & liber scriptus.

S. Ursicini Ep.) Desiderius Rau. in lib. de dign. archiep. Rau.

S. Lupicini Ep.) Beda.

S. Matroniani heremita.) Ex tabulis ecclesiae Med.

Decimo octavo cal. Ianuarij.

SS. martt. Irenæi, Antonii, & sociorum.) Ut e libro scripto accepimus.

S. Eleutherii mart.) De quo græce narratur in Horologio.

SS. martt. Faustini, Lucii, & sociorum.) Beda, ac liber scriptus.

S. Valeriani Ep.) Victor Africanus lib. 1. Beda, & Vsuardus in martyrol.

S. Maximini confes.) Vsuardus, & Vuimdelbertus.

Decimo septimo cal. Ianuarij.

Trium puerorum, Anania, Azariae, & Misaelis.) Dan. cap. 2. & 3. Iosephus lib. 10. c. 12. de antiq. iud. Isidorus in lib. de pat. test. ca. 58.

NOTATIONES

Sulp. Sep. lib. 2. hist. sacræ, Beda, & Vsuardus in Mart. Græci vero postridie huius diei.

SSSS. Marttt. Valentini, Concordij, Noualis, & Agricola.) Aliàs Naualis, vt codex scriptus habet: in alio autem abest. Hier. Rub. legit: Noualis.

S. Martini mart.) Aliàs, Marini, cuius martyrium è græco accepimus.

BB. martt. Floriani, Calanici, & reliquorum.) e M. S. Vsuar-

do irem. S. Adonis Episc.) Beda, & M. S.

S. Lupetii Episc.) Ex tabulis sanctorum Ecclesiæ Veronensis.

S. Beani Episc. & confes.) Ex additionibus Molani.

Decimo sexto cal. Ianuarij.

S. Lazari Episc.) Marthæ, & Mariæ Magdalenæ fratris, de quo in Euan. Ioan. ca. 11. Illius actorum historia, a Matthæo Bandellio ordinis Dominicani scripta, a Leone Decimo Pont. max. comprobata, fertur. De eo porro item Episcopo Massiliensi Beda, Vsuardus, Fortunatus, & S. Antoninus in chron. par. 1. titu. 6.

Translatio S. Ignatii Episc.) De qua S. Hieronymus in martyrologio, quod eius nomine inscribitur, Vsuardus, Beda, & Vuandelbertus. De eo autem scripsimus cal. Feb.

SS. martt. Victoris, Victorii, & sociorum.) e libro scripto.

Decimo quinto cal. Ianuarij.

SS. martt. Rufi, & Zofimi.) Aliàs Sozimi. De iis Polycarpus in ep. ad Philip. Vsuardus, Beda, cæteri que eiusdem generis.

S. Moiseris mart.) Vuandelbertus, Beda, Vsuardus, & Cornelius Papa apud Eusebium lib. 6. cap. 35.

BB. martt. Quincti, Pauli, & aliorum.) Ex priscis ecclesiasticis annalibus, librisque manu scriptis.

S. Gratiani Episc.) Vt habet Beda: at Gratiani, legitur apud Vsuardum in Mart. & Gr. Tur. in lib. 10. cap. 31. hist. Fr.

Decimo

Decimo quarto cal. Ianuarij.

Sancti Nemesij marty.) Sanctus Dionysius Alex. apud Eusebium lib. 6. cap. 34. hist. eccl. De eo Latini, Beda, Vsuardus, & Ado.

S. Timothei mart.) Cuius martyrium Græci scribunt, & concelebrant.

S. Darii mart.) Vsuardus, & L.S.

SS. mart. Cyriaci, Palili, & fociorum,) Beda.

S. Gregorij Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Antisiodorensis. De eo Vsuardus item.

S. Adiati abbatis.) Ex lib. scripto.

Decimo tertio Cal. Ianuarij.

Vigilia S. Thomæ Apostoli) Beda, Beletus lib. de diu. off. capit. 164. Durantius lib. 6. cap. 7.

SS. martt. Ammonis, Ptolomæi, & reliquorum.) Ado, Beda, Vsuardus, & Dionysius Alexan. apud Euseb. libro 6. capitu. 34. histo. eccl. iast.

Sanctorum, Eugenii, & Macarij martt.) Vt litteris Græcis traditum est.

S. Iulij mart.) Vsuardus, & M.S.

S. Dominici Episco. & confess.) Tabula Sanctorum ecclesiæ Brixiensis.

S. Philogonij Episco.) De quo extat præclara Chrysofomi homelia.

S. Dominici conf.) Cuius uitæ historia legitur in Breuiario Cordubensi.

Duodecimo cal. Ianuarij.

Sancti Thomæ Apostoli.) In antiphonario, & libro sacramentorum Gregoriano inscribitur, Natale S. Thomæ, Apostoli: cuius tamē

Ff   diem

NOTATIONES.

diem natalem Græci agunt pridie nonas Octob. Quæ de eo historia, litteris mandata est, in apochryphis censetur non solum sanctione Gelasii pont. max. sed etiam Augustini iudicio; ut pote cum illam quidem commentitiam, à futuroque confictam, multis locis arbitretur, ut pote lib. 2. cap. 79. contra Faustum lib. 1. de ser. Domini in monte cap. 38. lib. aduersus Adimantum capitu. 17. Idem scribit Radulphus Tungrensis lib. de can. obser. prop. xi. affertque in hanc sententiam librum, quem appellat Summam Longobardicam. Consentunt præterea Sicardus, Durantius libr. 7. & Beletus. Verum enim vero de Sancto Thomâ leguntur multa non solum in euangelio, sed in patrum etiam commentariis, sermonibus, & homelijs. De eo Ioan. 11. 14. 20. 21. Sanctus Chrysostomus hom. 26. in epist. ad Heb. hom. 2. in Matth. Sanctus Leo in sermo. de Pascha. Honorius Augustodunensis serm. de eodem. Sophronius cap. 8. de uir. ill. Dorotheus in Synopsi, Eusebius libr. 3. histo. eccle. capitu. 1. Nicephorus libr. 2. cap. 40. Methodius, Hippolytus martyr, Metaphrastes, Rufinus, libr. 11. capitu. 5. Cassiodorus libr. 10. Trip. capitu. 28. Isidorus de patr. utr. test. Gr. Tur. libr. de glo. marty. capitu. 31. Xystus Senensis libro 2. Biblio. Sanctus Antoninus in chron. par. titu. 6. cap. 10. Viterb. in chron. par. 14. Perionius demum uitam scripsit. At uero de historia Sancti Thomæ uide Melchiorem Chanum in libro de locis Th.

S. Themistochis marty.) Vt græce expositum est, ita narrauimus.

SS. Ioannis, & Festi) Vsuardus, & L.S.

S. Seuerini Ep.) Secundi, Ex tabulis ecclesiæ Treu.

S. Mennij Ep.) S. Antoninus in chron. par. 1. tit. 6. Demochares ex tabulis Episcoporum ecclesiæ Cathalonensis. Volaterranus lib. 17. comm. Tab. præterea epp. Tungrensum.

Vndecimo cal. Ianuarij.

Beatissimorum mart. Triginta) Liber scriptus, & Equilinus, Vsuardus, Vuandelbertus, Ado, Beda.

S. Schirionis mart.) Vsuardus, Beda uero pluribus, & Eusebius in lib.

in lib. hist. eccl. cap. 34. in noua editione, Ado item. Sunt, qui ap-
pellant Chiridonem.

S. Theodotæ, & filiorum martt.) Quorum martyrium græce nar-
ratur.

SSS. marttt. Demetrii, Honorati, & Flori.) Vsuardus, & liber scri-
ptus.

SS. Quam plurimorum martt.) De quibus S. Dionysius Alex. in
libr. mart. Beda item.

S. Basilei mart.) Beda, & M.S.

Decimo cal. Ianuarij.

S. Victoriæ virg.) De qua Vsuardus, sed Beda copiose, Ado præte-
rea copiosius. sunt de ea versus S. Aldhelmi Ep. lib. 2. de virginibus.
De loco, vbi virgo hæc martyrium obiit, Equilinus aliter scribit,
quam Beda, & Ado, quibus duobus potius assentimur.

SS. martt. Viginti.) De martyribus Nicomediensibus Eusebius in
lib. 8. cap. 5. & 6. hist. eccl.

Beatt. martt. decem) Quorum nomina, ac certamina litteris græ-
cis prodita sunt.

Sancti Seruuli.) Sanctus Gregorius Papa libr. dial. & hom. 15. in
euangelia.

Dedicatio basilicæ S. Crucis.) Ex tabulis solemnitarum ecclesiæ
Parisiensis.

Nono cal. Ianuarij.

Vigilia Natalis D. N. IESV CHRISTI.) In Lectionario
Sancti Hieronymi, Vigilia Natalis Domini; in Antiphonario, Vi-
gilia Natiuitatis Domini; in libro Sacramentorum, In Nomine Do-
mini, v 11 i. calen. Ian. Vigilia Natalis Domini, Ad Sanctam Mariã,
inscribitur. Est enim hodie statio per antiqua ad Sanctam Mariam
Maiorem. De officio huius diei Ordo Rom. pag. 19. Amalarius in
libro de ord. Ant. capitu. 33. & Auctor Micrologi capitu. 33:

NOTATIONES.

quo loco etiam scribit de officio septem dierum, natale Domini proxime antecedentium: quod officium excepratum uocat ecclesia Ambrosiana. Illud etiam animaduertere libet, quod hodie in Misfa sacro, ut est in libro sacramentorum, extat oratio super populum. Quod tamen orationis genus, non nisi in Quadragesima, adhiberi consueuisse, scriptum est in Micrologo capit. 51. De huius praterea uigilia officio Sicardus, Beletus cap. 68. Durantius lib. 6. capit. 7. In uigilia hac extat sermo P. Damiani: & S. Bernardi sermones item sex.

BBB. marttt. Metropii, Pauli, & Luciani.) Liber scriptus.

Sanctarum uirg. & mart. Quatraginta, Vsuardus, & Vuandebertus.

S. Gregorii presb. & mart.) De quo Vsuardus, breui, sed Ado pluribus, & Beda item. Tu uide praterea Surium, qui in volumine vi. illius martyrium ex antiquis tabulis contexuit. Affirmat praterea, huius martyris sacras reliquias Coloniae religiose asseruari.

S. Eugeniae uirg. & Sociorum martt.) Philippi scilicet patris, ac propinquorum: de quorum martyrio graece scriptum est.

Beatt. martt. Luciani, Zenoti, & sociorum) Vsuardus, Luciani tantum meminit: nos Zenotum, ceterosque socios adiunximus, secuti Bedam, codicesque scriptos.

Octavo cal. Ianuarij.

Hebdomada sexagesima tertia.) Dan. 9. Earum sexaginta trium hebdomadarum rationem si Iudaei recte inirent; profecto facile cererent de illis usque ad natiuitatem Domini ne momentum quidem desiderari, aut superesse; ut supputatio tota ob oculos in eorum monumentis ponitur, qui contra illos disputationem susceperunt. Natus est igitur Christus Dominus anno circiter quadringentesimo, quatragesimo, ratione annorum scilicet, ab illius prophetae temporibus usque ad Christi die natali ducta. nepe anno xlii. imperii Caesaris Augusti propemodum emenso. ut scribit Paulus Oros. libr. 1. cap. 2. Idem sentiunt, Eusebius lib. 1. cap. 5. hist. eccl. & in chron. Euphianus lib. de mens. & pond. & in Ancorato, & to. 1. contra haer. Tertullianus lib. contra Iud. Clemens. li. 1. Stro. De natalis Dni solennitate

Isido-

Isidorus lib. capit. 25. de diu. offi. Albinus Flaccus lib. de diu. offi. capi. 1. Amalarius lib. 3. cap. 41. de eccle. offi. Rabanus lib. 2. cap. 31. de Inst. clerus. De huius diei officio, ritibus, & ceremoniis, Ordo Roma. pag. 39. Micrologi auctor cap. 33. 34. Albinus lib. de diu. offi. cap. 1. Carolus Magnus in Fragm. Sicardus, Belethus, & Durantius fuisse scribunt. De tribus Missis, eo sacro die celebrandis, cum Innocentius Pont. Max. tum ceteri, qui supra, scriptores, tabulæque antiquæ rituum ecclesiasticorum, testantur. De natiuitate Domini Sancti Augustini sermones 23. tom. 10. serm. 1. in serm. de uerb. Domini, & vnus item in serm. ad frat. in heremo; Sancti Gregorii Papæ homilia vna, in basilica S. Mariæ habita; S. Ambrosij sermones quinque, nempe 12. 13. 14. 15. 16. S. Hieronymi sermo vnus; Sancti Cypriani sermo vnus; S. Leonis Papæ sermones decem; S. Maximi Taurinensis sermones sex; S. Gaudentij Brixienfis sermo vnus; Sancti Petri Chrysologi sermo vnus; S. Isidori Hispalensis sermo vnus. S. Fulgentii sermones duo; Innocentij 11. Pont. Max. sermones tres; S. Bernardi ser. 1. & 6. vigiliæ; Bedæ presbyteri sermones duo; Iuonis sermo vnus; Petri Aliacenfis sermones tres; Petri Damiani sermo vnus apud Lipomanum, & Surius; S. Brunonis ser. 1. Honorij Augustodunensis sermo item vnus; Radulphi Ardentii Homeliæ, & Eutebii Emesseni homelia vna. Græcorum vero patrum, ut pote S. Basilij homelia vnas. S. Gregorij Naz. concio vna; S. Athanasij sermo vnus apud Metaphrastem; S. Ioanis Chrysostomi homeliæ græcæ complures, non impressæ, in bibliotheca S. Laurentij Florentiæ asseruata; Theodoti, Ancyrorum Episcopi, oratio; Pauli Emiseni homelia, Alexandria habita; Procli homelia, in tom. 6. Concilij Ephesini, nuper impressi; Gregorij Nyfeni homelia vna; Origenis homeliæ duæ; & aliorum multorum, tum sermones, tum conciones, seu homeliæ, quas longum esset omnes recensere. De hac præterea solemnitate Clem. Pont. & marty. libr. 8. consti. Ap. capitu. 39. libro 5. capitu. 13. conc. Brac. can. 9. S. Eugeniæ virg. & mart.) Cuius diem natalem Græci agunt pridie huius diei, nempe septimo Calen. De martyrio Illius cum græca ecclesia, tum Metaphrastes græcè scribit; latine Vsuatdus, Ado, Beda, & tabulæ, manu scriptæ, & Surius, Lipomanusque ex Metaphraсте.

NOTATIONES.

Sanctæ Anastasiæ) Cuius, & Chryfogoni martyrium Græci celebrant vndecimo Calen. Ianuarij; de quo die græce scriptum in Horologio illud comperies. Sanctæ Anastasiæ nobile martyrium, manu scriptum extat, præfatione adscripta Anastasii Bibliothecarij. Illius epistolæ apud Suidam, latine apud Surium in uol. vi. De ea præterea libri rituales Romani, & liber sacramentorum, antiphonariusque Gregorianus: quo libro scribuntur de Sancta Anastasia orationes: quas Amalarius item meminit in præf. 2. lib. de eccle. offi. & libro 3. capitu. 41. Illius item historiam narrat Honorius Augustodunensis, præter ceteros, quorum peruulgata sunt monumenta.

Septimo cal. Ianuarij.

Sancti Stephani protomartyris.) Act. 6. 7. 8. De quo diximus etiam tertio nonas Augusti. De huius diei officio Ordo Rom. pag. 20. tabulæ antiquæ rituum Sactæ Ecclesiæ Rom. Micrologi auctor capitu. 35. Amalarius lib. 4. capitu. 37. Sicardus, Beletus, & Durantius copiose scribunt. Græci hoc etiam ipso die illius celebritatem agunt. Porrò de Sancto Stephano Lucianus, Auitus, Euodius Ep. & Sanctus Augustinus: cuius de eo sermones extant sexdecim, est præterea Gr. Nyfeni homelia, Suidæ testimonio, nunquam satis laudata, Fulgentii sermo vnus; Sancti Gregorii Papæ homeliæ xvi in Ezechielem; Maximi Taurinensis sermo vnus; Sancti Petri Chryfologi serm. 1. Emifeni homelia vna. S. Clem. in const. Ap.

Sancti Dionysij Papæ.) Pont. capitu. 26. Vsuardus, & cæteri.

Sancti Zosimi Papæ.) Alias, Zozimi) Anastasius cap. 43. pont. Sanctus Augustinus, ep. 157. libr. 2. capitu. 8. contra Pelagium lib. 2. capitu. 4. contra duas ep. Pelag. Possidius in uita Sancti Augustini, Prosper in chron. Gennadius Massiliensis in lib. de eccl. Dogm.

S. Marini mart.) Vsuardus. nosque alias.

Sexto calen. Ianuarij.

S. Ioannis Apostoli, & Euangelistæ.) De quo Matth. 4. Ioã. 21. 13. 19. Luc. 8. 22. Act. 34. 8. Gal. 2. eiusque potissimum sacri libri: tum patres Latini, & Græci in capitu. vlt. eu. Ioã. & Cyrillus in primis. Est de illo præterea in tom. vi. concil. Ephesini oratio eiusdem Cyrilli. Oecumenius, in extrema parte commentarii in Apocalipsim, scribit illius uitam: quæ a Metaphraste exscripta, a Surio relata est in vol. vi. Iam porro pleriq; omnes, & Græci, & Latini ecclesiastici scriptores de eo litteris mādant, S. Hier. de vir. ill. c. 19. in epitaphio Marcellæ, lib. 1. contra Iouinianum, in epist. ad Gal. capitu. Tertullianus in lib. de præscrip. hæ. Sanctus Ambrosius in sermo. de SS. martyribus, & in libro 3. de virg. & in psal. 118. serm. 20. Dionysius Areopagita in epistola ad illum missa; Ireneus libr. 3. capitu. 3. Sanctus Augustinus in tract. vlt. in Ioan. Sanctus Hilarius lib. 6. de Trin. Io. Damascenus in serm. de trāsf. Domini; Anselmus in Elucidario; Isidorus de pat. utr. test. cap. 74. Honorius Augustodunensis in serm. Beda in homel. Petrus Damianus in serm. Prochorus, Melito Sardenfis, Eusebius lib. 3. capitu. 17. 18. hist. eccl. Nicephorus lib. 2. cap. 42. & lib. 3. de Dem. Eu. capit. 7. Suidas; Matthæus item Galenus in Areopagiticis. De adolescente ab eo in uiam reuocato, scribunt Græci, Eusebius, Metaphrastes, & Chrysostomus præclare ad Theodorum Lapsum: non deest tamen, cui ea historia non probetur. De illius, ut uocāt, transitu Græci cum Latinis non sentiunt, Hilario excepto. Sed de hoc quidem genere Georgius Trapezuntius opusculum scripsit ad Pium. 1. pont. max. An sponsus in Cana pingendus Sanctus Ioannes Euangelista, cur item imberbis, curque aliquando cum calice pingatur; tu uide Molanum in libr. de picturis.

S. Maximi. Ep. Vsuardus, Eusebius item lib. 7. cap. 10. hist. eccl. in noua interpretatione.

Quinto

Quinto calen. Ianuarij.

SS. Innocentiū martt.) Matth. 2. Latini, Beda in primis, & Græci in illud Matth. cap. vt pote Chrysoftomus. De illis sunt hymni, & Prudentii, & Bedæ, & Sedulij; Homeliæ item Bedæ, Basilij Seleucia, sermones, Sancti Augustini quattuor, Petri Chrisologi unus, & Sancti Cypriani vnus item.

SS. XX. millium martt.) De quorum martyrio litteris græcis traditum est, ut nos in martyrologium retulimus.

SSS. marttt. Castoris, Victoris, & Rogatiani.) Liber scriptus.

Sanctorum Euthychii, & Florentiæ.) M. S. Gregorius libr. 3. dial. capitu. 15.

Quarto calen. Ianuarij.

Sancti Thomæ Archiepiscopi, & martt.) Cuius uitam, ab Eduardo eius æquali, a ceterisque deinceps copiose scriptam, breuius narratam comperies apud Surium in vol. vi.

Sancti Trophimi Ep.) 2. Tim. 4. Ado Vien. in chro. & 6. Vsuardus, Gr. Tur. lib. 1. hist. Sanctus Antoninus in chron. P. trus Cluniacensis cap. 8. contra Henricianos, Beda, Varnerius, & Vandelbertus. ceterique item.

S. Crescentii Ep.) Ex tabulis ecclesiæ Viennensis. Eum alii Crescetem appellant: de quo Ado Vien. in chr. atate vi.

SSSS. martttt. Dominici, Victoris, Primiani, & Libosi) Beda, & M. S.

Ordinatio Sancti Iacobi Apostoli.) De qua scilicet in ecclesia Mediolanensi fit ex perueteri instituto, vt ex Beroldo, rituum Ambrosianorū scriptore, & Breuiariis illius ecclesiæ antiquissimis animaduertimus. sed illa quidem Hierosolymæ adscripta est vi. cal. Ian. ut in martyrologio Bedæ notatur: in hunc vero diem ritu Ambrosiano transfertur, ob alias Sanctorum celebritates, quæ in octauam Dominic elebriores incidunt.

S. Ebrul-

Sancti Ebrulphi confess.) Vsuardus, & M.S. & Surius in to-
mo vi.

Tertio cal. Ianuarij.

S. Liberalis Episco. & mart.) Liber scriptus, & Equilinus præte-
rea.

Sanctorum mart. Sabini Episco. Exuperantij, & aliorum) De qui-
bus Vsuardus, & Ado fufius; ijdemque pene uerbis Beda in mar-
tyrolo.

S. Mansueti mart.) Vuandelbertus, & Vsuardus, M.S. item.

S. Anyfiæ marty.) Græci, & Metaphrastes apud Surium in to-
mo vi.

Sancti Perpetui Episco.) Ex tabula Episcoporum ecclesiæ Turo-
nenfis.

S. Eugenii Episc.) Ex tabulis antiquis, in basilica Eufstorgiana Me-
diolani asseruatis.

S. Liberij Ep.) Desiderius Rauennas, Hieron. Rub. & tabula San-
ctorum eccl. Rau.

S. Chrichini Ep.) Quem alii Cricinum, alii Grichinum, quidam
Crecinum, seu Chrichinium dicunt, ut narrant, qui tabulam Episco-
porum ecclesiæ Veronensis confecerunt.

Pridie cal. Ianuarij.

S. Siluestri Papæ, & confessoris.) Cuius actus nempe historiam de
rebus, ab eo gestis, Gelafius pont. laudat, ac probat, quamuis illius
auctorem incertum esse affirmer. Sed de toto huius historiæ genere,
eiusque partibus, clarissimos uiros docte, pieque scribentes, proque
veritate catholica differentes legamus præter cæteros licet, Polum
Cardinalem, qui a beatissimo Siluestro Constantinum Imp. baptiza-
tum esse ostendit certis argumentis; & Augustinum Eugubinum,
contra Vallam pro ecclesia de donatione præclare disputantem; Co-
uaruim, eos omnes actus defendentem lib. 4. capitu. 16. Var. Resol.
Dies festus S. Siluestri apud Latinos, & Græcos iam diu cultus ap-
paret,

NOTATIONES.

paret, ex basilicæ eius nomina extructa, in qua aliquando hoc die natali S. Gregorius homilias ad populum habuit: ex libro Lectionario S. Hieronymi, ex antiphonario S. Gregorij, ex sermonibus Innocentii 111. pont. hoc ipso die habitis. Ex Gregorij IX. constitutione titu. de Fer. Ex concilio Lugdunensi; dist. 3. de cõs. ex Metaphraſte, atque e tabulis Græcorum: apud quos dies, beatissimo Silueſtro dicatus, agitur 1111. non. Ian. Atque hæc quidem breuiter hoc loco de S. Silueſtro; cuius res, diuinitus actas, fuſe explicamus libro notationum, quas Platinæ adiunximus.

SS. Sabiniani Ep. & Pontiani) Alias, Potentiani, vt Vuandelbertus eum nominat. De illo præterea Beda, & tabulæ eccleſiæ Senonenſis.

S. Columbæ virg. & mart.) Hæc Senonenſis eſt: altera, vt alias diximus Cordubenſis: de qua cum aliàs. tum lib. 3. Mem. Eulogius egregie ſcribit.

S. Melaniæ virginis.) Alias, Melenæ: cuius uitam, græce ſcriptum legimus, vt eandem martyrologio adſcripſimus.

S. Hermetis Exorciftæ) Vſuardus, & M. S.

S. Barbatiani preſb. & conf.) Ex tabula Sanctorum eccleſiæ Rauennatis. Ad ſermonem, quem de eo P. Damianus habuit, in vol. VI. Surſius retulit. Tu præterea lege Hieronymum Rubeum, de illius uita, ſanctiſſime acta, rebusque diuinitus geſtis præclare ſcribentem in lib. 2. hiſt. Rau.

FINIS.

L A V S D E O.

E R R A T A .

a paginam priorem , b. Posteriorem indicat.

- Pariffi . Pariffijs . fol. 3. a.
 Gelafii . Gelafij . fol. 5. b.
 Speculam . Speluncam . 6. a
 Anconij . Antonij . 6. b
 In religione uiuendi uia . In religiofe uiuen-
 di . 8. b
 Illud præter oftendit . Illud præter cætera o-
 ftendit . 8. b
 Bernardi . Berardi . 9. b
 Vigorinæ . Vigornæ . 11. b.
 fuit . fit . 12. a
 Hic germani . Hi germani . 15. a
 Aruernes item . Aruernis . 15. b
 Vita fanctiffimæ acta . fanctiffime acta . 16. b
 Senato Cheræmone . fanato . 27. a
 Ferueti picæ . Feruenti . 40. a
 Caloferi . Caloceri . 41. b
 Ioachini . Ioachimi . 41. b
 Ancylæ . Ancyræ . 42. b
 De in mare . Demum in mare . 48. a
 Sanctorum virginum . fanctarum . 50. a
 Ab quartum ab vrbe milliarium . Ad quar-
 tum ab vrbe . 52. b
 Ectum . lectum . 54. a
 diuinæ . diuine . 54. b
 Horum virtutum . Harum . 55. a
 Berrohocæ . Berrhocæ . 55. a
 confectu . confectus . 55. b
 Iter comminiftrauit . iter commoltrauit . 61. a
 Beati Vincen ii . Beati Petri . 65. b
 In cœmiterium . In cœmiterio . 67. a
 Exadificatus . Exadificatas . 73. a
 In Belgi . In belgis . 73. b
 Eundemq . Tandemq . 74. a
 Freuenti . feruenti . 74. b
 Calendus Nouembris . Calendis . 75. a
 Martyris . Martyrii . 77. b
 Iuliæ . Iulitæ . 85. a
 Calendas Iulii . Calendis . 92. b
 S. Romulis epifcopi . S. Romuli . 95. a
 Prælucen . præluccens . 101. a
 Beatas autem . Beatos . 101. b
 S. Germami . Germani . 104. b
 Cæcidit . cecidit . 109. a
 Ad Treuentum . Ad Truentum . 109. 2.
 Tobiam . Iobiam . 111. b
 Rurfq . Ruriufq . 123. b
 Medodora . Menodora . 125. a
 Detestatam . teftatam . 129. a linea 4.
 Impietis . Impietatis . 131. b
 Omni fanctimonia exemplo . Omni fancti-
 moniæ exemplo . 132. a
 Capeffens . capescens . 133. a
 Ille magus . magnus . 133. b
 relictus magicis . relictis magicis . 133. b
 non mais . non magis . 134. a
 hominem . homines . 136. a
 Sanctæ factis . fanctæ factis . 136. a
 migravit . migrarunt . 137. b
 Antonio . Antonino . 138. a
 Auctoritatem . auctorem . 150. b
 Sanctorum , Stachis enim . Sanctorum Sta-
 chis , Amplii , vrbani , & fociorum . Stachys
 enim . 150. a
 Certamen . certamine . 155. a
 Egregium . egregiam . 156. 6.
 idictis . edictis . 156. b
 superatiis . superatis . 159. a
 quo . quos . 159. b
 S. Marci . Mauri . 160. b
 ace matre . at e matre . 161. b
 vr forma . vt forma . 161. b
 Christina . Christiana . 161. b
 religiofe . religiofa . 163. a
 Alexandrinus populus . Alexandrinus enim
 populus . 165. b
 prohiberetq . a quibusdam . prohiberetq . ne
 a quibusdam . 167. b
 Maximi . Maximini . 168. b
 Carpoliori presbyteri . Carpophori . 168. b
 tum rurfusque equuleo . tum rurfus equuleo
 168. b
 Emerfæ . Emeritæ . 168. b
 fupplicis . fuppliciis . 168. b

178

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...
11. ...
12. ...
13. ...
14. ...
15. ...
16. ...
17. ...
18. ...
19. ...
20. ...
21. ...
22. ...
23. ...
24. ...
25. ...
26. ...
27. ...
28. ...
29. ...
30. ...
31. ...
32. ...
33. ...
34. ...
35. ...
36. ...
37. ...
38. ...
39. ...
40. ...
41. ...
42. ...
43. ...
44. ...
45. ...
46. ...
47. ...
48. ...
49. ...
50. ...
51. ...
52. ...
53. ...
54. ...
55. ...
56. ...
57. ...
58. ...
59. ...
60. ...
61. ...
62. ...
63. ...
64. ...
65. ...
66. ...
67. ...
68. ...
69. ...
70. ...
71. ...
72. ...
73. ...
74. ...
75. ...
76. ...
77. ...
78. ...
79. ...
80. ...
81. ...
82. ...
83. ...
84. ...
85. ...
86. ...
87. ...
88. ...
89. ...
90. ...
91. ...
92. ...
93. ...
94. ...
95. ...
96. ...
97. ...
98. ...
99. ...
100. ...

R A T A .

em , b. Posteriorem indicat.

- S. Germami . Germani . 104. b
 Cæcidit . cecidit . 109. a
 Ad Treuentum . Ad Truentum . 109. a.
 Tobiam . Iobiam . 111. b
 uen- Rursq . Rursusq . 123. b
 Medodora . Menodora . 125. a
 ra o- Detestatam . testatam . 129. a linea 4.
 Impietis . Impietatis . 131. b
 Omni sanctimonia exemplo . Omni sancti-
 monia exemplo . 132. a
 Capessens . capescens . 133. a
 Ille magus . magnus . 133. b
 16. b relictus magicis . relictis magicis . 133. b
 non mais . non magis . 134. a
 hominem . homines . 136. a
 Sanctæ factis . sancte factis . 136. a
 migrauit . migrarunt . 137. b
 Antonio . Antonino . 138. a
 Auctoritatem . auctorem . 150. b
 Sanctorum , Stachis enim . Sanctorum Sta-
 a chis , Amplii , vrbani , & fociorum . Stachis
 uar- enim . 150. a
 Certamen . certamine . 155. a
 Egregium . egregiam . 156. b
 edictis . edictis . 156. b
 superatiis . superatis . 159. a
 quo . quos . 159. b
 S. Marci . Mauri . 160. b
 61. a ac e matre . at e matre . 161. b
 vr forma . vt forma . 161. b
 Christina . Christiana . 161. b
 religiose . religiosæ . 163. a
 Alexandrinus populus . Alexandrinus enim
 populus . 165. b
 prohiberetq . a quibusdam . prohiberetq . ne
 a quibusdam . 167. b
 Maximi . Maximini . 168. b
 Carpoliori presbyteri . Carpophori . 168. b
 tum rursusque equuleo . tum rursus equuleo
 168. b
 Emeritæ . Emeritæ . 168. b
 supplicis . supplicis . 168. b

